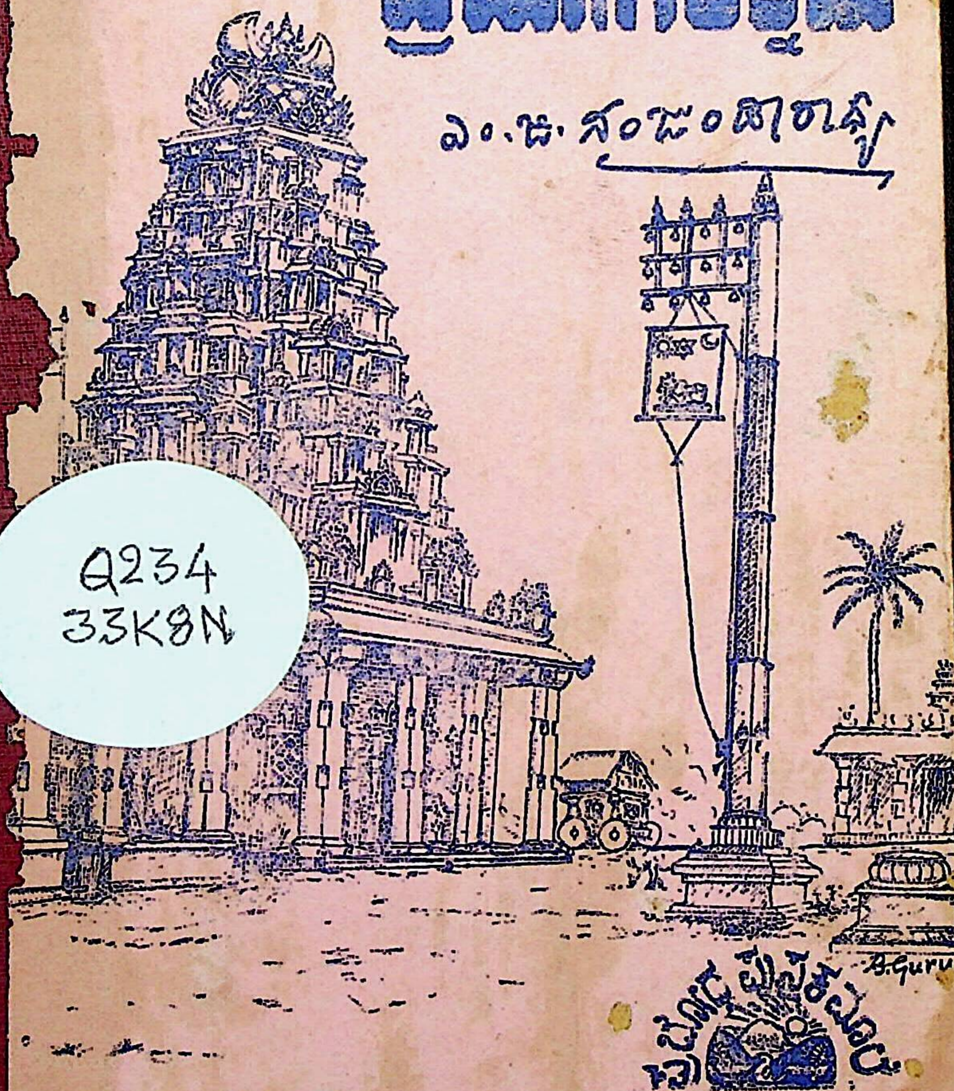
ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಮ

ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ

ವೀರಶೈವಾಗಮ

ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಮ್

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್
ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ: ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ವೇದಾಂತ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು

ಪ್ರಬೋಧ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ
ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ : : ಮೈಸೂರು-೪

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೬೮

ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಮುದ್ರಕರು
ಪ್ರಬೋಧ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟನಾಲಯ
ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ : : ಮೈಸೂರು-೪

ಮುನ್ನುಡಿ

ಆಗಮಗಳು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಪರಮೋಪಕಾರಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು 'ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಮುಕ್ತ್ಯೈ ತೇಭ್ಯೋ ನಾನ್ಯಾನಿ ಭೂತಲೇ', ಎಂದೂ 'ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಅವಶ್ಯಂ ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಮ್' ಎಂದೂ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪೌರುಷೇಯವೆಂದು ನಾವು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವ ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಸಹ ಭಗವಂತನ ರೂಪವತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಭಗವ ದರ್ಚನೆಯನ್ನೂ 'ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಸ ಹಿರಣ್ಯಸಂದೃಕ್' ಎಂದೂ, 'ಸಹಸ್ರಂ ಸಾಕಮರ್ಚತ' ಎಂದೂ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ವೇದಗಳಂತೆಯೇ ಆಗಮಗಳೂ ಪರಮ ಪ್ರಾಚೀನವಾದವು ; ಹಿಂದೂಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಾಗಿರುವವು. ಇವೆ ರಡಕ್ಕೂ ಸಮವಾದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ನಿಃಶ್ವಸಿತಮಸ್ಯವೇದಾಃ ವಾಗ್ರೂಪಾಶ್ಚಾಗಮಾ ಯಸ್ಯ ।'
'ವೇದಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಾಂಖ್ಯಾದೀನಾಂ ಮಹಾಮುನೇ ।
ವೇದಾನುಸರಣಾದೇಷಾಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮ್ ॥'
ವೈದಿಕೀ ತಾಂತ್ರಿಕೀ ಚೈವ ದ್ವಿವಿಧಾ ಶ್ರುತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ ।'

ಮುಂತಾದ ಉಕ್ತಿಗಳು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ದರ್ಶನ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಗಮ ಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡಿವೆ. ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ದರ್ಶನಗಳೂ ಸಹ ಅರ್ಚನಾ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಆಗಮಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ವನ್ನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪರತತ್ತ್ವವು ನಿಷ್ಕಲ, ನಿರಂಜನ, ನಿರಾಕಾರ ಎಂದು ಸಾರುವವರೂ ಸಹ ಆ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಸಾಕಾರೋಪಾಸನೆಯನ್ನೇ ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಸಾಧಕ ನಿರಾಕಾರೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಸಾಕಾರನೆಂಬುವವರಿ ಗಂತೂ ಈ ಮಾರ್ಗ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನ್ಯವೇ ಆದುದು. ವೇದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಪಂಥಗಳವರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮದೇ

ಆದ ಜೈನಾಗಮ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಾಗಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆಗಮಗಳ ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಗಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಮಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರಾಂಗ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ದರ್ಶನಗಳಂತೆ ಪೂಜಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಗಮಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದರ್ಶನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಮಗಳೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಸೌರ, ಶಾಕ್ತ, ಗಾಣಾಪತ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರ ಅಪಾರವಾದ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವೋಪಕಾರಕವಾದ ಈ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಗಮವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಆಗಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಶೈಲ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಲೋಕಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿ ತತ್ವಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವವಿದಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಗಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಗಮಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಸಾರಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಿರೂಪಣೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು. ಈಗಾಗಲೇ ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗರತ್ನ' ಸರ್ವೋಪಕಾರಕವಾಗಿ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥವಾದ 'ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನ' ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಕರಣ, ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣ, ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣ, ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕರಣ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನಾ ಪ್ರಕರಣ ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರಕರಣಗಳಿವೆ. ಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ,

ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಸ್ವರವಾಗಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಿದೆ. ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಅವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಆಗಮಿಕರಿಗೂ ಪುರೋಹಿತವರ್ಗಕ್ಕೂ ಉಪಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಶಾಂಭವೀಚಕ್ರ, ಬಲಿಮಂಡಲ, ಅಷ್ಟಮಂಗಳ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಬಹಳ ಬೋಧಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಆಗಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ವಿರಳವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯೋಜಕವೂ ಆದ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ, ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕರನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಈ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಗೆ ಲೇಖಕರು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಹತ್ವ, ವೀರಶೈವಾಗಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ನಿರುಪಿಸಿರುವುದು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರ 'ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗರತ್ನ' ಮತ್ತು 'ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನ' ಎಂಬ ಈ ಎರಡು ಕೃತಿರತ್ನಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಗಮಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುವಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಹೋಪಕಾರಮಾಡಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವೀರಶೈವಾಗಮ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಇವರ ಈ ಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಅಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ ಆ ವೀರಶೈವಾಗಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೂ ಈ ಕೃತಿ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮ ವಿದ್ಯಾಸಲಹಾಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ನಮ್ಮ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಅಪಾರವಾದ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರು. ಈಗ ವೇದಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸಮಾಜದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದೊರೆಯಲಾರರು. ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ 'ವೀರಶೈವಾಗಮಪ್ರಯೋಗರತ್ನ'ದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲೆಂದೂ ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಲೇಖಕರಿಂದ ಬರುವಂತಾಗಲೆಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಎ. ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್
ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ
ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಆಗಮವಿದ್ಯಾ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ,
ಮೈಸೂರು.

ಮೈಸೂರು
೮-೪-೧೯೬೮

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸಂದೇಶ

ದೇವರಿದ್ದಾನೆ; ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳು, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳು ಉಂಟು; ಎಂದು ನಂಬಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು ಆಸ್ತಿಕತ್ವ. ದೇವರಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ನಾಸ್ತಿಕತ್ವ. "ಒಮ್ಮೆ ದೇವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಸ್ತಿಕನಾದವನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ದೇವರಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕನ ಗತಿಯೇನು?"

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಸ್ತಿಕತ್ವ ಮಾನವನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದೈವಭಕ್ತಿ ಆಸ್ತಿಕತ್ವದ ಮೂಲ. ಭಗವಂತನು ಮಾನವನ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ನಂಬುಗೆ.

ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಸಾಧುಸಂತರು ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದೇವಾ ಲಯಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದಾಗಮೋಕ್ತವಾದ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವೀರಶೈವವೂ ಕೂಡ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ದೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಮಠ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ವೇದಾಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಜನತೆಯ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎಸಗುವ ವಿವಿಧ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮಹೋತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗ ರತ್ನ" ಎಂಬ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ವೀರಶೈವ ಆಗಮಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ.

೨೩–೧೨–೧೯೬೮ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಗುರು-ಚರಮೂರ್ತಿಗಳು, ಶುಭ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರು, ರಾಜ್ಯಪಾಲರು, ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ಘಾಟನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಮತ್ಸುತ್ತೂರು ವೀರಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರಿ ರಾಜೇಂದ್ರಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಜರಾಯ್ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ವಿ. ಕೌಜಲಗಿಯವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು ಹರಸಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು, ಆಗಮ ವಿದ್ಯಾಸಲಹಾಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೂ ಆದ ಡಾ|| ಎನ್. ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ. ವಿದ್ವಾನ್‌ರವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ, ಎಂ.ಎ., ಎಂ.ಇಡಿ., ಅವರಿಗೂ ಚಿರ ಋಣಿ.

ಮೈಸೂರು

೨೭-೧೨-೧೯೬೮

ಎಂ. ಜಿ. ಎನ್.

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಸಂಸ್ಕಾರ ಜನ್ಯವಾದುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮಾನವನಿಗೂ ಮೃಗಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ತೋರುವುದೇ ಇದರ ಲಕ್ಷಣ. ಜೀವನದ ವಿಕಾಸವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (culture). ನಾಗರಿಕತೆ (civilization) ಎಂಬುದು ಒಂದು ನಾಡಿನ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಹ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವನ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವ ಅಂತಸ್ಸತ್ವ. ಮಾನವನನ್ನು ಅನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ನಿಜವಾದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೂ, ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಬೆಳಕಿನ ಕಡೆಗೂ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಅಮೃತತ್ವದ ಕಡೆಗೂ ಒಯ್ಯುವ ಮನಃ ಪರಿಪಾಕವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮನೋವಿಕಾಸವಾದಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳಿವೆ. ಸಂಸ್ಕರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಗುಂಪು ಧರ್ಮ. ಧರ್ಮವು ಜಗತ್‌ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತಾದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಧರಿಸಿದೆ. "ಧಾರಣಾತ್ ಧರ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುಃ" ಎಂಬುದು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮದಿಂದಾದ ಫಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಮೊದಲಿನದು ಎಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವೈದಿಕಧರ್ಮ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ನೆರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭರತಖಂಡದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗಮಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದವುಗಳು. ಆಗಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಮ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರಕವಾದುದೆನ್ನಬಹುದು.

ಆಗಮ-ತಂತ್ರ

"ಆಗಮ" ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ "ಬರು" ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾ

ಗುತ್ತದೆ. ಗತ್ಯರ್ಥಕವಾದ "ಗಮ್" ಧಾತುವಿಗೆ "ಆಙ್" ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗ ಸೇರಿ "ಆ+ಗಮ" ಎಂದರೆ "ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. 'ವೇದ' ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸಹ 'ವಿದ್‌ಜ್ಞಾನೇ'ಎಂಬುದರಿಂದ 'ಜ್ಞಾನ'ವೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ಆಗಮವು ವೇದಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. "ನಿಗಮಾಗಮ"ಗಳೆಂದು ವೇದಾಗಮಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. "ಯಸ್ಯ ನಿಶ್ವಸಿತಂ ವೇದಾಃ" ಎಂದರೆ ವೇದಗಳು ಯೋಗಸ್ಥರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮುಖದಿಂಧ ನಿಶ್ವಸಿತಗಳಂತೆ ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅಪೌರುಷೇಯ ವೆನಿಸಿದರೆ ಆಗಮಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಣಿಯೆನಿಸಿವೆ. ಆಗಮಗಳಿಗೆ "ತಂತ್ರ"ವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮದಲ್ಲಿ "ಶ್ರುತಿ ತಂತ್ರ" ವೆಂದೇ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. "ತನುತೇ ವಿಸ್ತಾರ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನಂ ಅನೇನ ತ್ರಾಯತೇ ಚ ಇತಿ ತಂತ್ರಮ್" ಎಂದರೆ ತಂತ್ರದಿಂದ ಮಾನವನ ಜ್ಞಾನವು ವಿಕಾಸವಾಗಿ ಆವನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವಕ್ಕೆ ತಂತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥಕ. "ಆಪ್ತೋಕ್ತಿರಾಗಮಸ್ತೋಽಪಿ" ಎಂಬ ಪೌಷ್ಕರ ಸಂಹಿತೆಯ ವಚನದಂತೆ ಆಗಮವು ಈಶ್ವರ ವಚನ. "ವೈದಿಕೀ ತಾಂತ್ರಿಕೀ ಚೈವ ದ್ವಿವಿಧಾ ಶ್ರುತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ" (ಮನುಸ್ಮೃತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ) ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಆಗಮಗಳಿಗೂ ಸಹ"ಶ್ರುತಿ"ಯೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ.

ವೇದ-ಆಗಮ

ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಗಳು ವೇದ ಸಾರವೆಂದೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. "ಶ್ರೂಯತೇ ಹಿ ವೇದಸಾರಃ ಶಿವಾಗಮಃ" ಎಂಬುದು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯದ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿ

ಅಷ್ಟಾದಶಾನಾಮೇತಾಸಾಂ ವಿದ್ಯಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತ್ಮನಾಂ ।
ಆದಿಕರ್ತಾ ಶಿವಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶೂಲಪಾಣಿರಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಃ ॥

ವಿಮರ್ಶರೂಪಿಣೀ ಶಕ್ತಿಃ ಶಿವಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ।
ನಿಗಮಾಗಮ ರೂಪಸ್ಸಾ ಸೈತ್ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿನೀ ॥

—ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ಅ. ೩ ಪು. ೩೭

ಎಂದು ಪರಶಿವನಿಗೆ ನಿಗಮಾಗಮ ಕರ್ತೃತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಆಗಮ ಮತ್ತು ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆದಿರುವರೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.೧ **"ವೇದಾಗಮಯೋಃ ಭೇದಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಃ"** ಎಂಬ ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಉಕ್ತಿ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ ಸಾಧನ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಆಗಮಗಳು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಅಲ್ಪಫಲ ಜನಕವೂ ಆದ ಕರ್ಮಭಾಗವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ-ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು.

ಆಗಮ ವಿಭಾಗಗಳು

ಆಗಮಗಳು ಶೈವ, ಶಾಕ್ತ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಎಂದು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿವೆ. ಆಯಾ ಮತಗಳು ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಆಗಮಗಳ ಉದಯವಾಯಿತೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮವು ೧೦೮ ಪ್ರಭೇದಗಳುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಶಾಕ್ತತಂತ್ರವು ೬೪ ಪ್ರಭೇದಗಳುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಸಮ್ಮೋಹನ ತಂತ್ರದ ೬ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತತಂತ್ರಗಳು ೬೪, ಉಪತಂತ್ರಗಳು ೩೨೭, ಶೈವತಂತ್ರಗಳು ೨೮, ಉಪತಂತ್ರಗಳು ೧೨೭, ವೈಷ್ಣವತಂತ್ರಗಳು ೭೫, ಉಪತಂತ್ರಗಳು ೨೦೫ ಇವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.೨

ವೈದಿಕ ಅವೈದಿಕ ಆಗಮಗಳು

ಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪಾಶುಪತ ಪಂಥಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರವು ವೇದದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು

೧ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರೀ (ಶ್ರೀಕಂಠಾಸ್ ಶಿವಾದ್ವೈತ).

೨ಸಮರ್ಪಣೆ (ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಶ್ರೀ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ) ಪು. ೩೮೧ ೧೯೫೦).

ಮಾತ್ರ ಮಾನ್ಯಮಾಡುವುದೆಂದೂ, ಶೈವವು [ಪಾಶುಪತ] 'ವೇದಮಯ' ವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. [ಸಿ. ಶಿ. ಪ. ೫-೬] 'ಸರ್ವವೇದಾನುಸಾರಿ'ಯಾದ ಶೈವಾಗಮಗಳಿಗೆ "ಸಿದ್ಧಾಂತಾಗಮ"ವೆಂದು ಹೆಸರು. "**ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥ ಸಾರತ್ವಾತ್ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ವೇದವತ್ಸದಾ**" ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ **ವಾಮ, ಲಾಕುಳ, ದಕ್ಷಿಣ** ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರವೆಂಬ ಪ್ರಭೇದ ಗಳೂ ಇವೆ. ವಾಮವು ಶಕ್ತಿಪ್ರಧಾನ. ದಕ್ಷಿಣವು ಭೈರವಾತ್ಮಕ. ಸಪ್ತಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಮಿಶ್ರ.

ಸಿದ್ಧಾಂತಾಖ್ಯೇ ಮಹಾತಂತ್ರೇ ಕಾಮಿಕಾದ್ಯೇ ಶಿವೋದಿತೇ ।
ನಿರ್ದಿಷ್ಟಮುತ್ತರೇ ಭಾಗೇ **ವೀರಶೈವಂ** ಮತಂ ಪರಮ್ ॥

(ಸಿ. ಶಿ. ಪ. ೫)

ಸಿದ್ಧಾಂತವೆನಿಸಿದ ಶೈವತಂತ್ರವನ್ನುಳಿದು ವಾಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವ **ಕಾಪಾಲ, ಲಾಕುಲ, ವಾಮ, ಭೈರವಾದಿಗಳು** ಅವೈದಿಕಗಳು. ಪಾಶು ಪತದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಅವೈದಿಕವೆಂದು ಇಬ್ಬಗೆ. (ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣ ಅ. ೧೬) ಇದಕ್ಕೆ **ಶ್ರೌತ-ಅಶ್ರೌತ**ವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಸನತ್‌ಕುಮಾರ ಸಂಹಿತೆ ಯಲ್ಲಿ

ಶಿವಾಗಮೋಽಪಿ ದ್ವಿವಿಧಃ ಶ್ರೌತೋಽಶ್ರೌತಶ್ಚ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ।
ಶ್ರುತಿಸಾರಮಯಃ ಶ್ರೌತಃ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ತ್ವಿತರೋ ಮತಃ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಶುಪತವರ್ಣನವು ಹೀಗಿದೆ.

ದ್ವಿಧಾ ಪಾಶುಪತಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪೂರ್ವಾಪರವಿಭೇದತಃ ।
ಶಿವಾಗಮಾನುಸಾರೇಣ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಮ್ ॥

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಶಿವಂ ಮಹಾದೇವಂ ಲಿಂಗರೂಪಮುಮಾಪತಿಮ್ ॥
ಅರ್ಚಯೇತ್ತು ತ್ರಿಕಾಲಂ ವೈ ಪೂರ್ವಪಾಶುಪತಂ ತತ್ ।
ನಿಗಮಾಗಮಾನುಸಂಧಾನ ಶೈವದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನತಃ ॥

ಶಿವಲಿಂಗಂ ಕರೇ ಕಂಠೇ ಧೃತ್ವಾ ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇಽಪಿ ವಾ ।
ತ್ರಿಕಾಲಂ ಯೋಽರ್ಚಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ **ಮಹಾಪಾಶುಪತೋಽಹಿ** ಸಃ॥

ನಿಟ್ಟೂರು ನಂಜಣಾಚಾರ್ಯನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೩೫) ವೀರಶೈವರನ್ನು

ಮಹಾಪಾಶುಪತನೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು "ಪಾಶುಪತಸದ್ವ್ರತಾಗ್ರಣಿ" (ಶಿವ ತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಆಗಮಗಳ ಕಾಲ

ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವು ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಚಿತವಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಆಗಮಸಂಪ್ರದಾಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮೋಕ್ತವಾದ ಪೂಜಾವಿಧಾನವು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨ನೇ ಶತಮಾನದ್ದೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಶಾಂತಿಪರ್ವ ೩೩೭ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೫ನೇ ಶತಮಾನದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರಗಮೋಕ್ತ ವಾಸುದೇವ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಪಾಂಚರಾತ್ರರಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಯೆನಿಸಿರುವ "ಸಾತ್ವತ" ಎಂಬ ಪದವು ಐತರೇಯ ಮತ್ತು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಅವತರಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.* ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮಗಳು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೧ಳ ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯವೆಂದೂ, ಶೈವಾಗಮ ಶಾಖೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನದೆಂದೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಮಲ್ಲಾದಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.[೧] ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೊ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವೇದಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನದೆಂದು ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ.

ಆಗಮೋಕ್ತ ವಿಷಯಗಳು

ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ, ಚರ್ಯಾ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ (ವಿದ್ಯಾ) ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈಗ ದೊರೆಯುವ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ

---

*ಗೀತೆ ಅಂತರ್ವಾಣಿ ಅನುಬಂಧ ಪು. ೩೩೩

೧ ಆಂಧ್ರ ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಸಂಚಿಕೆ (ಪಾರ್ಥಿವ) ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಙ್ಮಯ ಚರಿತ್ರೆ ಪು. ೮೧

ಕೆಲಕೆಲವು ಪಾದಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಂಡಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಕ್ರಿಯಾಪಾದ—ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಸ್ಥಾಪನ, ವಿಗ್ರಹರಚನ, ವಿಗ್ರಹಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವರ ಕೆಲವು ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ರಭೇದ ಮತ್ತು ಕಾಮಿಕಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ರಚನೆಯ ವಿಚಾರವು ವಿಪುಲವಾಗಿದೆ. ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮೊದಲು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಉತ್ತು ಹದಮಾಡಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಬಂದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಬಲಿಹರಣಗಳಾಗಬೇಕು.

ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಚೋದನೆಗಾದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯಿತು. ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಗಳೇ ಮೂಲ. ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಗಳೇ ಆಕರ. ಆದುದರಿಂದ ಆಗಮೋಕ್ತವಾದ ಶಿಲ್ಪವೈಭವಕ್ಕೆ **ಎಲ್ಲೋರ, ಅಜಂತ, ಬೇಲೂರು, ಹಳೇಬೀಡು, ಬಾದಾಮಿ** ಮುಂತಾದ ಕಡೆಯಿರುವ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳೂ ಇವೆ.

ದೇವಾಲಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಗರ್ಭನ್ಯಾಸ, ಪೀಠ, ಕಂಠ, ಮಂಟಪ, ಪ್ರಾಕಾರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಹ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.* ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ **ಚಲ, ಅಚಲ** ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಸ್ವಯಂಭುಗಳೆನಿಸಿದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲದೆ **ದೇವ, ಋಷಿ, ಮಾನುಷ** ನಿರ್ಮಿತ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಭೇದಗಳೂ ಇವೆ.

ಚರ್ಯಾಪಾದ—ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು

---

*ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಸಾರ ಪು. ೨೫

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೇಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿವರಣವಿದೆ. ಸ್ನಾನ, ಅರ್ಚನೆ, ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಅಗ್ನಿಕುಂಡ, ಸಮಿತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ವೈದಿಕಾಗ್ನಿಗಿಂತ ಶೈವಾಗ್ನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದೀಕ್ಷಿತನು ಶೈವಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮ ೩, ೪, ೫ನೆಯ ಪಟಲಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಕರ್ಮಾಂಗವಾಗಿ ಹವನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ವಿವರಣವುಂಟು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಯಾಗಗಳು ನಿಷಿದ್ಧ.

ಯೋಗಪಾದ—ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಗಳೇ ಮೂಲವೆಂದು ಪಂಡಿತರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈಶಾನಶಿವಗುರು ಮತ್ತು ನಿಜಗುಣರು ಆಗಮೋಕ್ತವಾದ ಯೋಗ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜ್ಞಾನಪಾದ—ವೈಷ್ಣವಾಗಮಗಳಿಗಿಂತ ಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪಾದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ **ಪತಿ, ಪಶು, ಪಾಶ** ಎಂಬ ಮೂರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು **ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀಕಂಠ, ನೀಲಕಂಠ, ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ** ಮುಂತಾದ ಆಚಾರ್ಯರು **ಶಿವಾದ್ವೈತ, ವಿಶೇಷಾದ್ವೈತ** ಹಾಗೂ **ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ** ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರಶೈವಾಗಮ

ವೀರಶೈವವು ಸಿದ್ಧಾಂತಾಗಮವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೨೮ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಆಗಮ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ "**ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರತಂತ್ರ**" ಅಥವಾ "**ವೀರಶೈವಾಗಮ**" ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ವೀರಣಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತ "**ದಶಗ್ರಂಥಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ**"ಯಲ್ಲಿ

"ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಂ ತಂತ್ರಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಸುತ"

(ಆಹ್ನಿಕ ೬)

ಎಂಹು ಹೇಳಿರುವ "ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ತಂತ್ರವು" ವೀರಶೈವಾಗಮುವೇ ಆಗಿದೆ. ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಕ್ರಿಯಾಸಾರಸಲ್ಲಿ

"ವೀರಶೈವಾಗಮಾಖ್ಯಾತ ಪದಾರ್ಥಾನಾಂ ಪರಸ್ಪರಂ"

(—ಉಪ. ೧ ಶ್ಲೋ. ೪೭೯)

ಎಂದೂ "ವೀರಶೈವಾಗಮದ ಕೋಂಟ" (ಜ. ಪುರಾಣ) "ವೀರ ಶಿವಾಗಮೋಕ್ತ ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತರಾದವರ್ಗೆ" (ಶತಕತ್ರಯ) ಎಂದೂ "ವೀರಶೈವಾಗಮು" ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಕವಿ ಚಾಮರಸನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೩೦) ತನ್ನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ತಂದೆ ನಿರ್ಮಳನನ್ನು "ವೀರ ಶೈವಾಗಮಿಕ" (ಗತಿ ೯. ಪ. ೨) ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ "ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ತಂತ್ರ", "ವೀರಶೈವಾಗಮ" "ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕ" ಮುಂತಾದ ಪದಗಳು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

"ವೀರಶೈವ ಶಬ್ದಾರ್ಥ"

ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ವೀರಶೈವ" ಪದ ನಿರ್ವಚನವು ಹೀಗಿದೆ.

ಏಕ ಏವಾಯಮೇತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ ಜಗತೀತಿ ಯಃ ।
ವಿಶಿಷ್ಟ ಈರ್ಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ವೀರಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥ (ಅ. ೬)

ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನಿಗೆ "ವೀರ" ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವಿದೆ.

ಶಿವೇನ ಸಹ ಸಂಬಂಧಾತ್ ಶೈವಮಿತ್ಯಾದೃತಂ ಬುಧೈಃ ।
ಉಭಯೋಸ್ಸಂಪುಟೀ ಭಾವಾತ್ ವೀರಶೈವಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ ॥

ಜೀವನವನ್ನು ಶಿವನಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ವೀರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ವೀರ ಮತ್ತು ಶೈವ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ್ವಯದ ಸಂಯೋಗದಿಂದ "ವೀರಶೈವ" ಎಂಬ ಪದವಾಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ವೀರಶೈವವು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಆಗಮುಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ವೀರಾಗಮುಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ "ವೀರಾಗಮು"ವನ್ನೇ "ವೀರಶೈವಾಗಮು" ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು

ವೀರಲಿಂಗಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಯೇ ।
ತೇ ವೀರಶೈವಾ ಲೋಕಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷೇಮಾಭಿಲಾಷಿಣಃ ॥

(ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧ ಶ್ಲೋ. ೧೫೧)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವೀರಾಗಮ ಪ್ರತಿಪನ್ನವಾದ ವೀರಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅದೇ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆದು ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರೇ ವೀರಶೈವರು" ಎಂದಿರುವ ಮಾತು "ಸಕಲ ಜೀವಾವಳಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವರು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು" ಎಂದಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುವ "ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯಬೋಧಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರತರಾಗಿರುವವರೇ ವೀರಶೈವರು" ಎಂಬ ಮಾತು ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದಲ್ಲಿ ವೀರ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರ್ವಚನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವೀರತ್ವಂ ನಾಮ ದೇವೇಶಿ ಯಥಾ ವೀರೋ ರಣೇ ಭಟಃ ।
ತಥಾ ಮತೇ ಚ ಸದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ವೀರೋ ವೈರಾಗ್ಯತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಹೇಗೆ ವೀರನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಾದಿ ವೀರನೆನಿಸುವನೋ ಅದರಂತೆ ಮತ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರನಾದವನು ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರನೆನಿಸುವುದೇ "ವೀರ" ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ. "ವೀರಶೈವನು ಈಷಣತ್ರಯರಹಿತನಾಗಿ ದೃಢವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅವನು ಯುವಕನಾದರೂ ಪರಸ್ತ್ರೀರೂಪದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕುರುಡನಾಗಿಯೂ, ಬಹುಜ್ಞನಾದರೂ ಪರದೋಷಾನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಕನಾಗಿಯೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಷಂಡನಾಗಿಯೂ, ಪರಪೀಡನದಲ್ಲಿ ಕುಂಟನಾಗಿಯೂ, ಅಭಕ್ಷ್ಯ ಭಕ್ಷಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಗರ್ವ, ದಂಭ, ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಗುರುಜಂಗಮ ಸೇವಾನಿರತನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಬುದ್ಧಿ, ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಸತ್ಯಸಂಧತೆ, ಅಸ್ತೇಯಧನತತ್ಪರತೆ, ಅಪರಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನಗಿಂತ ಅಧಿಕರಾದವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸದೆ, ತನಗೆ ಸಮಾನನಾದವನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಪಡದೆ, ತನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರನ್ನು ತಿರಸ್ಕ

ರಿಸದೆ ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿರುವವನೇ ವೀರಶೈವನು."

ವೀತರಾಗಾದಿದೋಷತ್ವಾತ್ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವಿಚಾರಣಾತ್ ।
ವಿಕಲ್ಪಾನಲ್ಪಶೂನ್ಯತ್ವಾತ್ ವೀರಶೈವಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ ॥
(—ಪಾರ. ಪ. ೮ ಶ್ಲೋ ೭–೨೨)

ಶೈವ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಶೈವ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಏಳು ಬಗೆ. ಅವು ಕ್ರಮವಾಗಿ **ಅನಾದಿಶೈವ, ಆದಿಶೈವ, ಮಹಾಶೈವ, ಅನುಶೈವ, ಅವಾಂತರಶೈವ, ಅನ್ಯಶೈವ** ಮತ್ತು **ವೀರಶೈವ** ಎಂದು. (ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮ ಪ. ೭–೪–೧೮) ಪಾರಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ "**ಯೋಗಶೈವ**" ಮತ್ತು "**ಜ್ಞಾನಶೈವ**" ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದ ಗಳೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಭಾವವಾಗಿವೆ. (ಪಾರ. ೧, ಪ. ೨೨–೨೫) ನಿಜ ಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ "**ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ**"ಯಲ್ಲಿಯೂ, "**ವೀರಶೈವ ಸದಾಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ**" ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಏಳು ವಿಧವಾದ ಶೈವಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಪ್ತವಿಧ ಶೈವಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ವರೂಪ

ಅನಾದಿಶೈವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನೇ. **ಆದಿಶೈವರೆಂದರೆ**—

ಕೌಶಿಕಃ ಕಾಶ್ಯಪಶ್ಚೈವ ಭರದ್ವಾಜೋಽತ್ರಿರೇವ ಚ ।
ಗೌತಮಶ್ಚೇತಿ ಸಂಚೈತೇ ಪಂಚವಕ್ತ್ರೇಷು ದೀಕ್ಷಿತಾಃ ॥
(ಶಿ. ಪ್ರ. ಆ. ೬)

ಕೌಶಿಕ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಭರದ್ವಾಜ, ಅತ್ರಿ ಮತ್ತು ಗೌತಮರು ಐದು ಮಂದಿ ಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರಾದವರು. ಈ ಋಷಿಗಳ ವಂಶ ಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಶಿವದ್ವಿಜರು. ಇವರು ವೇದಾಗಮ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ಕರ್ಷ ಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತವಾದ ಆಗಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಇನ್ನು ಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದ ಮಹಾಂತರೇ **ಮಹಾಶೈವರು**. ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು **ಅನುಶೈವರು**, ವೈಶ್ಯರು **ಅವಾಂತಶೈವರೆಂದು** ಹೇಳಲ್ಪಡುವರು. ಉಳಿ

ದವರು ಅನ್ಯಶೈವರು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಶೈವಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರೇ ವೀರಶೈವರು.

ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕರು

ವೇದಾಗಮಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾರ್ಶನಿಕರು ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. **ವೈದಿಕರು, ತಾಂತ್ರಿಕರು, ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕರು** ಮತ್ತು **ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕರು** ಎಂದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರು ವೈದಿಕರು. ಕೇವಲ ಆಗಮೋ(ತಂತ್ರ)ಕ್ತ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕರು. ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಆಗಮವನ್ನು ಗೌಣವಾಗಿಯೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕರು. ತಂತ್ರ (ಆಗಮ) ವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ, ತಂತ್ರಾವಿರುದ್ಧ ವೇದಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು "**ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕ**"ರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಆಗಮಗಳು ಪರಮ ಪ್ರಮಾಣ. ಇವರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನ್ನಿಸುವರಲ್ಲದೆ ಪಶುವಿಶಸನ ರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕೈಕದೇಶಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು

ಯಾವತಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಕೇನಾಪ್ಯನುಷ್ಠಾನಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ।
ಅತೋ ಯತ್ಕಿಂಚಿದೇವಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷಿತಮುದೀರ್ಯತೇ ॥

(—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧–೬೮)

ಎಂದರೆ "ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಪ್ತಸಾಗರ ಶೋಷಣದಂತೆ ಅಶಕ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೀರಶೈವವು ಪಶುಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಪೂಜಾ ಧ್ಯಾನಾನುಷ್ಠಾನರೂಪವಾದ ಪತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರಶೈವ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರನ್ನು **ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ** ಮತ್ತು **ನಿರಾ**

ಭಾರಿ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಗುರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಟ್ಟು ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸೇವಾತತ್ಪರರಾಗಿರುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವೀರಶೈವರು.

ತಸ್ಮಾತ್ ಯತ್ನೇನ ಮದ್ಭಕ್ತೈಃ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾತ್ಮನಾಂ ।
ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಾ ಮಹಾದೇವಿ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ ಕರ್ಮಭಿಃ ॥

(ಸೂಕ್ಷ್ಮ ೭–೪೦)

ಶಿವಾಗಮೋಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪರಿಪಕ್ವಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ಅಂಗ-ಲಿಂಗಗಳ ಅಂತರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಪಿಂಡಾದಿಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಾಂತವಾದ ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರನಾಗಿರುವವನು ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನು

"ವಿಶಿಷ್ಟಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಾತ್ ವಿಶೇಷ ಇತಿಕಥ್ಯತೆ"

(ಸೂಕ್ಷ್ಮ ೭–೪೫)

ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನೆನಿಸಿದ 'ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ'ನೇ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಪಕ್ವಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿರಾಭಾರಿಯೆನಿಸುವನು. ಆತನ ಲಕ್ಷಣವು ಹೀಗಿದೆ.

ಸರ್ವಸಂಸಾರ ಸೌಖ್ಯಾನಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಶಿವೇ ಲಯೇತ್ ।
ದಂಡಕೌಪೀನ ಕಾಷಾಯ ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಕಃ ॥
ಮುಂಡೀ ವಾ ಶಿವ ಚಿಹ್ನಾನಿ ಧಾರಯೇದಜಿನಾದಿಕಮ್ ।
ಭಿಕ್ಷಾಶೀ ನಿಯತಾಹಾರಃ ಸುಖಸ್ಸಂಸಾರವರ್ಜಿತಃ ॥
ನಿರಾಭಾರೀ ತು ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಸ ಏವ ಪರಶ್ಶಿವಃ ॥

—ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ ಅ. ೭

ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸಿ ದಂಡ, ಕೌಪೀನ, ಕಾಷಾಯ, ಜಟಾವಲ್ಕಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮುಂಡನ ಇಲ್ಲವೆ ಶಿಖಿಯಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಿವಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭಿಕ್ಷಾಶಿಯೂ ನಿಯತಾಹಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವವನು **"ನಿರಾಭಾರಿ."**

ಶುದ್ಧಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಗಳಿಗಿರುವ ಅಂತರ

ಶುದ್ಧ ಶೈವನು ವಿಶೇಷತಃ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಲೋಪವಾದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುದ್ಧನಾಗುವನು. ಆತನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ನಷ್ಟವಾದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಘೋರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಬೇರೆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ವ್ರತ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪವುಂಟಾದರೆ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಉಕ್ತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಿ ಶುದ್ಧಿ ಹೊಂದುವನು. (ಶಿ. ಪ್ರ. ಅ. ೬)

ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಧಾರಣವು ಒಂದು ವ್ರತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಯಾವ ಜೀವವೂ ಅನುಷ್ಠಿಸುವ ಮಹಾವ್ರತ. ಅವರು 'ಪ್ರಾಣವೇ ಲಿಂಗ, ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣ' ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಸ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಅಂಥ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಣವೂ ನಿರ್ಗಮವಾಗುವುದೆಂಬುದೇ ಈ ಮಾತಿನ ಮಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥ. (ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ ಅ. ೬) ಆದರೆ ಶಿವಶರಣರು ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರು. ಏಕೆಂದರೆ "ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದ ಗುರು ಈಗಲೂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡಬಲ್ಲವನಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವು ಕಳೆವುದೆಂದರೇನು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯ ಲಿಂಗಪೂಜಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ಜನನಾದಿ ಪಂಚ ಸೂತಕಗಳ ಹಂಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ವೀರಶೈವಕ್ರಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿವರ್ಜಿತಂ ।
ಶುದ್ಧ ಶೈವೋ ವಿಶೇಷೇಣ ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಪ್ರಚಾರಣಾತ್ ॥

ಶುದ್ಧೋ ಭವತಿ ಲೋಕೇಷು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಾನತಃ ।
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವ್ರತೇ ಲುಪ್ತೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಾತ್ ಪರಂ ತಸ್ಮಾತ್ಸಾವಧಾನೇನ ಧಾರಯೇತ್ ॥

—ವಾತುಲೇ

ಶುದ್ಧಶೈವ-ವೀರಶೈವ ಕ್ರಿಯಾಸಾಮ್ಯ

ಶಿವಕುಂಭಂ ಸಾಮಾಸಾಧ್ಯ ಸ್ಥಂಡಿಲಾದಿಷು ಪೂರ್ವವತ್ ।
ಶಿವಕುಂಭೇ ಶಿವಂ ಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚ ತೋಷಯೇತ್ ॥

ಅತ್ರ ಪೂರ್ವದಿತಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಶುದ್ಧ ಶೈವದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ ಪ್ರೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

—ವೇದಾಂತಸಾರ ವೀರಶೈವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಉ. ಖಂ. ಪ್ರ. ೬ ಪು. ೧೪೧

ಆವರಣಪೂಜಾ ವೀರಶೈವಾನಾಂ (ಶಿವರಹಸ್ಯೇ)

ವೀರಶೈವಾಭಿಷಿಕ್ತಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಮರ್ಹಣಾಸ್ಪದಂ ।
ಗರ್ಭಾವರಣಮೀಶಸ್ಯ ಸೂಚ್ಯತೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪತಃ ॥

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವಾಂಗೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ಪೂರ್ವವತ್ತಥಾ ।
ಏಕಾವರಣಮೇವೋಕ್ತಂ ಪೂಜಯೇದ್ದೇಶಿಕಸ್ತಥಾ ॥

ಇತಿ ವಚನಾದ್ವೀರಶೈವಾನಾಂ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಷಡಂಗಾತ್ಮಕ ಗರ್ಭಾವರಣಸಮೇತ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತದಿತರಾವರಣಾರ್ಚನಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥

—ವೇದಾಂತಸಾರ ವೀರಶೈವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಪು. ೧೪೦

ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಆಗಮಸಿದ್ಧಾಂತ

ಶಿವಾಗಮಗಳ ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳೆನಿಸಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪಾದ ಮತ್ತು ಚರ್ಯಾಪಾದಗಳಲ್ಲಿ "ಕರ್ಷಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದ್ಯುತ್ಸವಾಂತ" ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮತ್ತು

ಅರ್ಚಾರೂಪಸ್ಯ ಮೇ ಪೂಜಾ ಶಿವಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಕಾರಣಂ ।
ಶಿವಜ್ಞಾನಸ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಂ ॥
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಶಿವಂ ಶೈವೇನ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

—ಕಪರ್ದಿಸಂಹಿತಾ ೩. ೨೬-೨೭

ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರ್ಚಾರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಶಿವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಶಿವಜ್ಞಾನವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೈವಾಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ಶಿವಾ

ರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿಧಿಸಿರುವುದಲ್ಲವೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ

"ಆಗಮೋಕ್ತ ವಿಧಾನೇನ ಕಲೌ ದೇವಾನ್ಯಜೇತ್ಸುಧೀಃ"

ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿಧಿಸಿ ಆಗಮೋಕ್ತ ಪೂಜಾವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯು ವೇದವಿರುದ್ಧಾಚಾರವೆಂದೂ ಅದು ಜೈನರ ಕಾಲದಿಂದ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತೆಂದೂ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.೧ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಅಗತ್ಯ. ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಸಿಂಧೂತೀರದ ಹರಪ್ಪ–ಮೊಹೆಂಜೋದಾರೋ ಕಣಿವೆಯ ಭೂಗರ್ಭ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವರದಿಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್ಲರೇ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಲ್ಲಿಯ ಅವಶೇಷಗಳು ವೇದಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭೂಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ವಿಧವಾದ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಶಿವನ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಸೇರಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿ. ಪಿ. ಕರ್ಮಕರ್ ಅವರು 'ರಿಲಿಜನ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.೨ ಅಲೆನ್ ಮತ್ತು ಅನ್‌ವಿನ್ ಎಂಬುವರೂ ಸಹ ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು "Vedic Age" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ "ಯೋಗೇಶ್ವರ" ಮತ್ತು "ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ" ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಿಂಧೂತೀರದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಇದ್ದುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೈವಮತದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ವಿ. ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ದೀಕ್ಷಿತ್, ಎಂ.ಎ., (ಮದರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ) ಅವರು "ಕಲ್ಯಾಣ ಶಿವಾಂಕ"ಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ "ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಪೂಜಾ"ದಿಗಳು ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಬಹು ಪುರಾತನವೆಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.೩

೧ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶ ಸ. ೧೧ ಪು. ೩೨೭.

೨ವೀರಶೈವದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ (ಪು. ೪೯–೫೦) ಶ್ರೀ ಟ. ಎನ್. ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು. (ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್, ಬೆಂಗಳೂರು)

೩ಕಲ್ಯಾಣ ಶಿವಾಂಕ (ಪು. ೧೬೮) plate xiii in vol. I of Mohenjodaro and Indus Civilization, Edited by Sir John Marshall.

ಕೇವಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನೂರಾರು ಶಿವಾಲಯಗಳು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಫ್ರೆಂಚ್ ದೇಶದ **ಲುಯಿ** ಎಂಬ ಮಹಾಶಯರು ಬರೆದಿರುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ಕಾಶಿಯ ಮಿ|| ಬಾಬೂ ಬೇಜೂಸಿಂಹ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **"ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ರತ್ನಾಕರ"** ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಉತ್ತರ ಆಫ್ರಿಕಾಖಂಡದ ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ **ಮೆಂಫಿಸ್**‌ನಲ್ಲಿ ನಂದಿವಾಹನ, ತ್ರಿಶೂಲ-ಸರ್ಪ-ವ್ಯಾಘ್ರ ಚರ್ಮಾಂಬರಧಾರಿ ಪರಶಿವನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ **ಅಸಿರಿಸ್** ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಟರ್ಕಿದೇಶದ **ಬಾಬಿಲೋನ್**‌ನಲ್ಲಿ ೧೨೦೦ ಘನಹಸ್ತ ಎತ್ತರದ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಹೆಡ್ರಾಪ್ರೋಲೀಸ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೩೦೦ ಘನಹಸ್ತ ಎತ್ತರವಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿರುವ **ಮಕ್ಕಾ**ದಲ್ಲಿರುವ **ಮಕ್ಕೇಶ್ವರ**ಲಿಂಗವು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ." ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪೀಠಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿದ್ದ ಕರಿಬಸವ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. "ಇವುಗಲ್ಲದೆ ಅಮೆರಿಕಾಖಂಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ **ಬ್ರೆಜಿಲ್**‌ನಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ. ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ **ಕಾರಿಂಥ್**‌ನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿವಿಗ್ರಹ, **ಸ್ಕಾಟ್‌ಲೆಂಡ್**‌ನ **ಗ್ಲಾಸ್ಗೋ** ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿವ ಶಿವಲಿಂಗ, **ಫ್ರೀಜಿಯುನ್** ದೇಶದಲ್ಲಿನ **ಏಟಿಸ್ ಶಿವಲಿಂಗ, ನಿನಿವಾ** ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ **ಏಷೀರ್** ಎಂಬ ಶಿವಲಿಂಗ, ಯಹೂದಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ **ಅಫರೀದಿಸ್ಥಾನ್, ಚಿತ್ರಾಲ, ಕಾಬೂಲ್, ಬಲಖ್, ಬುಖಾರ** ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂಸಹ ಅನೇಕಶಿವಲಿಂಗಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಅನ್ನಾಂ (Annam) ಚಂಪಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಶಿವಾಲಯಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಅಲ್ಲಿಯ **ಮಿ-ಸೋನ** ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ **ಭದ್ರೇಶ್ವರ** ದೇವರಿಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜನು ದಾನಮಾಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ **ಶಿವಲಿಂಗವಿ**

ರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮೋದಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಈದೇವಾಲಯಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ದೇವಾಲಯಗಳ ಚಿತ್ರಸಹಿತ Het oudejava en sijn cust (ಯವದ್ವೀಪ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ) ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಡಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಹಾಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಲೈಡನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಜೆ. ಕ್ರೋಮ್ ಅವರು ಅಭಿನಂದ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.*

ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯು ಸುಮಾರು ೨,೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನದೆನಿಸಿರುವ ಜೈನಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅದು ವೇದ ಪೂರ್ವಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರು ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರಾಕಾರನೂ ನಿರ್ಗುಣನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅನುಚಿತ ಮುಂತಾಗಿ ವಾದಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಾಮಸ್ಮರಣಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ

ನ ಕಾಷ್ಠೇ ವಿದ್ಯತೇ ದೇವೋ ನ ಪಾಷಾಣೇ ನ ಮೃಣ್ಮಯೇ ।
ಭಾವೇ ಹಿ ವಿದ್ಯತೇ ದೇವಃ ತಸ್ಮಾದ್ಭಾವೋ ಹಿ ಕಾರಣಮ್ ॥

ಎಂದು ಉದಾಹರಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನು ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಯಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.೧

ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಜಿಯವರ ವಾದ ಕೌಶಲವು ಅನನುಕರಣೀಯವಾದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಅನವಸರವೇನಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ "ಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿರುವನು" ಎಂದಿದೆ. ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಆತ ಕಾಷ್ಠ ಪಾಷಾಣ ಮೃಣ್ಮಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೊ ತಿಳಿಯದು. ಮೇಲಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿರ್ಗುಣ, ನಿರಾಕಾರಾದಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಸಗುಣ, ಸಕಲ ಸಾಕಾರ ಎಂದೂ

---

*ವೀರಶೈವತತ್ವ (ಪಂ. ಕಾಶಿನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು) ಪು. ೬ ಮತ್ತು ೧೭೨

೧ಸತ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶ (ಸಮು. ೧೧ ಪು. ೩೩೦)

**

ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೇಯವಾದ ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳು ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೇ ಹೊರತು ಉಪಾದೇಯವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವ, ಅನಾದಿಬೋಧತ್ವ, ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತತ್ವ, ಪರಿಪೂರ್ಣತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ಅವನ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿರುವ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ತಿರೋಧಾನ ಮತ್ತು ಅನುಗ್ರಹವೆಂಬ ಪಂಚಕೃತ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳೂ ಅವನಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವರ್ಣನೆಯ ಅನೇಕ ಅವತರಣಗಳೇ ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. "ತ್ರಿಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ" "ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯ ಬಾಹವೇ, ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಯ ಹಿರಣ್ಯರೂಪಾಯ, ಹಿರಣ್ಯಪತಯೇಽಂಬಿಕಾಪತಯೇ ಉಮಾಪತಯೇ ನಮೋ ನಮಃ" "ಉಮಾಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಭುಂ ತ್ರಿಲೋಚನಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಪ್ರಶಾಂತಂ" "ಯಾತೇ ರುದ್ರ ಶಿವಾ ತನೂರಘೋರಾಪಾಪಕಾಶಿನೀ" "ಸ್ಥಿರೇಭಿರಂಗೈಃ ಪುರುರೂಪ ಉಗ್ರಃ" ಮುಂತಾದ ಶ್ರುತಿಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಲೌಕಿಕವೂ ದಿವ್ಯವೂ ಆದ ಶರೀರಾವಯವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದ ಶರೀರವಿಲ್ಲವೇ ಹೊರತು ತೇಜೋಮಯವಾದ ದಿವ್ಯ ವಿಭೂತ್ಯಾತ್ಮಕ ಲೀಲಾಶರೀರವನ್ನು ವೇದಾಗಮಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿವೆ.

ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತೋಭಯ ಶರೀರವುಂಟೆಂಬುದನ್ನು

"ದ್ವೇವಾವ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪೇ ಮೂರ್ತಂ ಚಾಮೂರ್ತಮೇವ ಚ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಷು ಪವನಾದಿವನ್ಮೂರ್ತತ್ವಮುಪದಿಷ್ಟಂ। ಅಮೂರ್ತಸ್ಯ ಪವನಸ್ಯ ವೃಕ್ಷಕಂಪನೋತ್ಪಾಟನಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ದೃಷ್ಟಂ। ತಥಾ "ಅಪಾಣಿ ಪಾದೋ ಜವನೋ ಗ್ರಹೀತಾ ಪಶ್ಯತ್ಯಚಕ್ಷುಸ್ಸಶೃಣೋತ್ಯಕರ್ಣಃ" ಇತಿ ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೇ ॥ "ಅಪಾಣಿಪಾದೋಽಹಮಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಃ ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಚಕ್ಷುಸ್ಸಶೃಣೋತ್ಯಕರ್ಣಃ" ಇತಿ ಕೈವಲ್ಯೇ॥ ಶಿವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ನಿರಪೇಕ್ಷತಯಾ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿ..........ಸರ್ವ ಪುರುಷಹೇತುತ್ವಾದಿಕಮುಪದಿಷ್ಟಂ"

—ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯೇ ಭೋಕ್ತ್ರಾಪತ್ಯಧಿಕರಣಂ (೨. ೧. ೧೩)

"ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಶರೀರಪರಿಗ್ರಹವಾದೇಽಪಿ ನ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ। ತಚ್ಛರೀರಸ್ಯ ಕರ್ಮಜನ್ಯತ್ವಾಭಾವಾತ್। ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವಾಚ್ಚ। ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ ಶಂಕರಾದಿಶಬ್ದಾನಾಂ ಘಟಕುಂಭಕಲಶ ಶಬ್ದಾದಿವತ್ಪರ್ಯಾಯತ್ವಮೇವ"–ಕೃತ್ಸ್ನ ಪ್ರಸಕ್ತ್ಯಧಿಕರಣಂ(೨. ೧. ೯. ೨೬)

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವಾದ ಪವನಕ್ಕೆ ಮರಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಶಿವನು ನಮ್ಮಂತೆ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಲ್ಲದವನಾದರೂ ಅವನು "ಶ್ರೋತ್ರಸ್ಯ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚಕ್ಷುಷಶ್ಚಕ್ಷುಃ" ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವನ ಶರೀರವು ಕರ್ಮಜನ್ಯವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ"ವೆಂದು ಭಗವತ್ಪಾದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಶಿವಸ್ಯಾವಯವತ್ವೇನ ಮಹಾಕೈಲಾಸಾದ್ಯಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯ ವೈಭವ ಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತದುಪಾಸಕಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿ ತ್ರಿವಿಧ ನಿತ್ಯಕಲ್ಯಾಣ ವಿಭೂತಿಂ ದತ್ವಾ ನಿರವಯವ ಚಿದ್ಘನೋಪಾಸಕಾನಾಂ ನಿರಸ್ತ ಸಮಸ್ತಕಾಮಾದಿ ದೋಷಕಲಂಕಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಕೈವಲ್ಯವಿಭೂತ್ಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ವಿದಧತಿ। ತಸ್ಮಾದುಭಯೋಪಾಸನಮಪಿ ಯುಕ್ತಂ"

—ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ, ಪು. ೨೦೩

ಎಂದರೆ ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಶಿವನು ತಿಳಿಮುಪ್ಪವೇ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಬಂತೆ(ಘೃತಕಾಠಿನ್ಯನ್ಯಾಯ); ಭಕ್ತರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಮೂರ್ತನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಮಹಾನುಭಾವಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು "ಜಗದಗಲ ಮುಗಿಲಗಲ ಮಿಗೆಯಗಲ ನಿಮ್ಮಗಲ. ಪಾತಾಳದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಚರಣ........ಎನ್ನ ಕರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಯ್ಯ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆತ ಮೇರು ಮಂದಿರ ಕೈಲಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಾದಿ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಅಥವಾ ದೇವ, ಋಷಿ, ಮಾನವರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಮೂಡಿದ್ದು ಭಕ್ತರ ಉಪಾಸನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅವರವರಿಗೆ ಅಭ್ಯುದಯ ನಿಃಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡುವನೆಂದು ಎಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿ

ಭಕ್ತರು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಗುಣವರ್ಣನಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆಗೆ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಿವೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸಹ ಸಮರ್ಥನೀಯಗಳು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಹೃಷೀಕೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಯೋಗಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿಯವರ ಮಾತುಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ-ಜಪ-ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ.೧

"ಧ್ವನಿತರಂಗಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧ್ವನಿಯೂ ಅಗೋಚರವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಧ್ವನಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾದಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿದ ಧ್ವನಿ ಮರಳಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಧ್ವನಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುವೆಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ."

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು 'ರಾಗ' 'ರಾಗಿಣಿ'ಯೂ ಒಂದೊಂದು ಅಧಿರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. 'ಮೇಘ'ರಾಗವು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಒಂದು ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಪುಷ್ಪಾಲಂಕೃತನಾದ ಸುಂದರ ಯುವಕನು ವಸಂತರಾಗದ ರೂಪವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಆಯಾ 'ರಾಗ' 'ರಾಗಿಣಿ'ಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶಬ್ದತರಂಗಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುವು. ಈಗೀಗ "Voice Figures" ಗ್ರಂಥದ ಲೇಖಿಕೆ ಮಿಸೆಸ್ ವಾಟ್ಸ್ ಹ್ಯೂಸ್ ಎಂಬಾಕೆ ನಡೆಸಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ದೊರೆ

೧ಶಿವೈಕ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ ವಿರಚಿತ "ಜಪಯೋಗ" (ಕನ್ನಡ) (ಪು. ೩೦-೩೫) ಆನಂದ ಕುಟೀರ, ಹೃಷೀಕೇಶಮಾರ್ಗ, ಹಿಮಾಲಯ.

ತಿದೆ. ಆಕೆ ಲಾರ್ಡ್ ಲೆಯಿಟನ್‌ರವರ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ಸಭೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ತನ್ನ ಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ತಾನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸಿದಳು. ಸತೀಹ್ಯೂಳು (Eidophone) 'ಐಡೋಫೋನ್' ಎಂಬ ಯಂತ್ರದೊಳಕ್ಕೆ ಹಾಡಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಗ್ರಾಹಕ ಸಾಧನವೂ ತೆಳುವಾದ ಪರದೆಯೂ ಇತ್ತು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಲಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವೊಂದರ ಮೂಲಕ ತಾನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ವರವೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಆ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಬೀಜಗನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೂಡಿದ ವಾಯುತರಂಗಗಳಿಂದ ಆ ಬೀಜಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ರೇಖಾಗಣಿತದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿದವು.

ಅನಂತರ ಆಕೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಧೂಳುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಳು. ಈ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುದ್ದಿಗಾರನೊಬ್ಬನು "ಈ ಆಕೃತಿಗಳು ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯ ರೇಖಾಗಣಿತದ ಚಿತ್ರಗಳು—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಸುರುಳಿಗಳು, ಸರ್ಪಗಳು ಮತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿವಿಧ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು" ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದನು. ಆಕೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ವಿಶೇಷಗಳು ಇವು. ಒಮ್ಮೆ ಸತೀಹ್ಯೂಳು ಒಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ಆಲಾಪನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿ (Daisy) ಹೂವಿನ ಜಾತಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಹೂವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. 'ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಾಡಿ ಆ ಆಕೃತಿ ಕಾಣಲು ನಾನು ಹಲವು ವಾರಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಯಿತು' ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಈಗ ಆಕೆ ಆ ಸ್ವರದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಳು. ಆಕೆ ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. "ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ! ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿವೆ!" ಎಂದು ಲಾರ್ಡ್ ಲೇಟನ್‌ರ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿದ ಸಭಿಕರು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು. ಪುಷ್ಪಗಳ ತರುವಾಯ ಜಲಚರಗಳೂ, ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುವ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳೂ, ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅನಂತರ ಸಮುದ್ರ, ಅಲೆ,

ಬಂಡೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಭರಿತ ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿದವು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು "ಆಹಾ, ಇವು ಜಪಾನಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ದೃಶ್ಯಗಳಂತಿವೆಯಲ್ಲ" ಎಂದರಂತೆ.

ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಡರ್ವ್ ಪಿನ್‌ಲ್ಯಾಂಗ್ ಎಂಬಾಕೆ ಮೇರಿ ಮಾತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು "O Eve Marium" ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆ ಹಾಡುತ್ತಿರಲು ಮಡಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಿಶುವಿನೊಡನೆ ಮೇರಿ ಮಾತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಗೋಚರವಾಯಿತಂತೆ. ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಗಾಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನು ಭೈರವ ರಾಗವನ್ನು ಆಲಾಪನೆ ಮಾಡಲು ಭೈರವ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಅವನ ವಾಹನವಾದ ನಾಯಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿತಂತೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವರ ಅಥವಾ ನೀವು ಆರಾಧಿಸುವ ಮಂತ್ರದ ಅಧಿದೇವತೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುವುದು. ಈ ರೂಪವು ಆ ದೇವತೆಯ ಅಮೋಘ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಅರ್ಚಕ (ಉಪಾಸಕ)ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು.

ಸಾಧಕನು ಧ್ಯಾನದ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅಂತರ್ವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಆಳವಾಗಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತೆಲ್ಲ ಗುಣವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಮೇಲ್ಮುಖವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಿಂದ ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚುಂಬಕ ಶಕ್ತಿಯ ಧಾರೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು. ಈ ಧಾರೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಆಗುವ ಅನುಭವವು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಪಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಂತೆ ಅನುಭವವಾಗುವುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ೧) ಧ್ವನಿಗಳು ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವವು. ೨) ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವವು. ೩) ನೀವು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಗೊತ್ತಾದ ಒಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ನಿಗದಿಯಾದ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕು. "ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಜಪವು ಶಿವನ ರೂಪವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವದು. "ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ" ಎಂಬ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ವಿಷ್ಣು

ವಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು........ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಯ ಮಂತ್ರವೂ ದೇವತೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. "ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕೋ ದೇವಃ" ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮೀಮಾಂಸಕರ ಮಾತು ಇದನ್ನೇ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಶ್ಚರಣೆ (ಪು. ೪೫೪) ಯಿಂದ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಉಂಟಾದ ಶಬ್ದತರಂಗಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟಮೂರ್ತಿ ಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುವು."

ಮೇಲೆ ಕಂಡ ವಿವರಣದಿಂದ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಯು ಶಿವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಶಿವಜ್ಞಾನವು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಆಗಮೋಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಅತಿ ಪುರಾತನವಾದ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ ವೇದಾಗಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಸಂತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟವೆನಿಸಿ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಕೇವಲ ಭಾರತ ಮಾತ್ರವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ.

ವೀರಶೈವರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳು

ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಾರ್ಚನವು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಷಿದ್ಧ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಲಿಂಗಪತಿ ಶರಣಸತಿ' ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಪತಿವ್ರತೆಯೆನಿಸಿದ ಸತಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅನನ್ಯ ಶರಣಳಾಗಿರುವಂತೆ ಶರಣನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟ-ಪ್ರಾಣ-ಭಾವಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಪತಿವ್ರತೆ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವಳಾದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪತಿಯ ಬಂಧು-ಬಳಗ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಳು. ಬದಲಾಗಿ ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಸದ್ಗೃಹಿಣಿಯೆನಿಸುವಳು. ಅದರಂತೆ ವೀರಶೈವನು ಲಿಂಗ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಶರಣನೆನಿಸಿದರೂ ಆತನು ಶಿವನ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗಳೆನಿಸಿದ ಚಂದ್ರಶೇಖರಾದಿ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಆತನ ಪ್ರಮಥ ಗಣ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೀರ, ನಂದಿ, ಸ್ಕಂದ, ವೃಷಭ, ಭೃಂಗಿ, ಗಣಪತಿ, ವೀರ

ಭದ್ರಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಶಿವಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನ್ನೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರ ಶಿವನ ವಿಮರ್ಶ ಶಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಆತನ ಅವತಾರಮೂರ್ತಿಗಳು, ಮಾರುತಿ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತರು, ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿರಂಕುಶಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ನವಗ್ರಹಗಳು, ನಾಗರು ಮುಂತಾದ ದೇವಯೋನಿ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನಾಗಲಿ,ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಾವತಂಸರೆನಿಸಿರುವ ಋಷಿಪುರಾತನರು,ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರನು. ಮೇಲಾಗಿ ಐಹಿಕಾಭ್ಯುದಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮಹೋತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಆಗಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ "ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ"ವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುವುದು ದೋಷಾವಹವಾಗಲಾರದು. ಇದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಅತ್ರಾಯಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಃ—ಶಿವಸ್ಯೈವಾಗಮೋಕ್ತಮಸ್ತ್ಯೇತತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವಿರೋಧಿ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ, ವೈದಿಕತಯಾ ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣಂ, ಮಂತ್ರರಾಜ ಜಪಃ, ದ್ವಾರಪಾಲಾರ್ಚನಂ, ಪೀಠಾರ್ಚನೇ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ದೇವತಾಂತರ ಭಜನಪ್ರಸಕ್ತಿಃ, ಉಪಚಾರೋಪಯುಕ್ತ ಮುದ್ರಾ ವಿಶೇಷಾಃ ಕರದ್ವಯವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಧ್ಯಾಃ, ವೇದಿಕಾದೌ ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನಂ, ಸವ್ಯಪಾಣಿನಾ ಘಂಟಾನಾದಪುರಸ್ಸರಂ ದೀಪದರ್ಶನಾದಿ, ಕ್ವಚಿದ್ಧೋಮಃ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಂ ಕಥಮುಪತದ್ಯತ ಇತ್ಯತ್ರಾಯಂ ನಿಷ್ಕರ್ಷಃ—

ಅನೇಕ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಾನುವರ್ತಿನಾಮ್ ।
ನರಾಣಾಂ ಕ್ಷೀಣಪಾಪಾನಾಂ ಶಿವೇ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ॥

ಇತ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರಮಾಣ ಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ವೈದಿಕಕರ್ಮಣಾಂ ವೈಶೇಷ್ಯವರ್ಣನಾತ್ ಕರ್ಮಭಿಸ್ಸಾಧನೈಸ್ಸಾಧ್ಯರೂಪ ಶಿವಭಕ್ತೇರೇವ ವೀರಶೈವೈರಪಿ ಸಾಧನೀಯತ್ವಾತ್ ತದ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ದೇವತಾಂತರಭಜನಂ ಚ ನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇನಾಂಗೀಕುರ್ಮಃ । ಕಿಂತು ಪತಿರೂಪ ಪರಮೇಶ್ವರ ವಿಭೂತಿ

ವಿಶೇಷತ್ವೇನ ಸರ್ವಾಸಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಶಿವಪೂಜೋಪಯೋಗಿತ್ವೇನ ವರ್ಣನಂ ಪರಮಾಮೋದಃ । ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿರೋಧಶಂಕಾವಕಾಶಃ”

—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಭಾ. ii ಉ. ೧ಳ ಪು. ೩೩೭

ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಷ್ಟು—“ಇದೆಲ್ಲವೂ ಶಿವಾಗಮೋಕ್ತವೇ ಆದರೂ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ, ವೈದಿಕ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣ ಮಂತ್ರಜಪ, ದ್ವಾರಪಾಲಕಾರ್ಚನ, ಪೀಠಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇತರ ದೇವತೋಪಾಸನ, ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮುದ್ರಾಪ್ರದರ್ಶನ, ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವುದು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ದೀಪಾರ್ತಿ ಬೆಳಗುವುದು, ಹೋಮ ಮುಂತಾದುವು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿತ್ತವೆ ಎಂದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಬಹುದು.

“ಎಷ್ಟೋ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದವರಿಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉದಿಸುತ್ತದೆ.” ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿರುವ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವೀರಶೈವರೂ ಸಹ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವೇತರ ದೇವತೋಪಾಸನಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪತಿರೂಪನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷಗಳೆನಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಉಪಾಸನಾದಿಗಳು ಶಿವಪೂಜೋಪಯೋಗಿಗಳೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸುವಾಸನೆಯು ಬಂದಂತೆ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿರೋಧ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದವರು ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ—

ಯಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಜಗತ್ಸ್ರಷ್ಟಾ ವಿರಿಂಚಿಃ ಪಾಲಕೋ ಹರಿಃ ।
ಸಂಹರ್ತಾ ಕಾಲರುದ್ರಾಖ್ಯೋ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಪಿನಾಕಿನೇ ॥

—ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರ ಖಂಡೇ (ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ೧—೧—೧)

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

"ಶಿವವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ದ್ವಾರಪಾಲಾರ್ಚನವು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡು

"ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾದಿ ದ್ವಾರಪಾಲಾನಾಂ ಶಿವವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷತ್ವೇನ ಏಕ ಏವಾನೇಕಧಾ ವರ್ತತ" ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯನುರೋಧಾಚ್ಚ ತದೇಕತಾನತ್ವರೂಪ ವೀರಶೈವತ್ವಂ ಚ ತದಿತರದೇವತಾಂತರ ತದ್ಭಜಕಭಜನಾತಿರೇಕಃ । ಪ್ರಕೃತೇ ಚ ದ್ವಾರಪಾಲಾನಾಂ ಶಿವೈಕಾಜ್ಞಾಪರಿಪಾಲಾಕತ್ವೇನ ತೇಷ್ವಪಿ ಶಿವಾಭೇದಬುದ್ಧಿರೇವ ಕಾರ್ಯಾ । ತಥೈವಾಗಮಾಂತರೈಕ ವಾಕ್ಯತಾಯಾಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ । ಜಂಗಮಮೂರ್ತೀನಾಂ ಶಿವಮೂರ್ತ್ಯಭೇದಪ್ರತಿಪತ್ತಿಂ, ಸ್ವೇಷ್ಟಲಿಂಗಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಜಂಗಮಪ್ರಾಬಲ್ಯಂ ಚ ವರ್ಣಿತಂ । ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾದಿ ಶಿವಗಣ ಭಜನಸ್ಯಾಗಮಾಂತರೇಷು ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿಪಾದನಾಚ್ಚ ದ್ವಾರಪಾಲಾರ್ಚನಂ ಯದ್ಯದುಕ್ತಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಃ"

—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಭಾ. ii ಉ. ೧೪ ಪು. ೨೨೧

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. "ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾದಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಶಿವವಿಭೂತಿ ವಿಶೇಷ. 'ಒಬ್ಬನೇ ಅನೇಕವಾಗಿರುವನು' ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಚನದಂತೆ ಶಿವ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಂಶಾವತಾರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವವೂ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಂದ್ಯಾದಿಗಳು ಶಿವೇತರವಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಶಿವಾಜ್ಞೆಯ ಪರಿಪಾಲಕರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಾಭೇದ ಬುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಆಗಮಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯೂ ಉಂಟು. ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಗಳು ಶಿವಮೂರ್ತಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾದಿ ಶಿವಗಣ ಭಜನೆಯು ಎಲ್ಲ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಮೋಕ್ತ ನಂದ್ಯಾದಿದ್ವಾರಪಾಲಾರ್ಚನೆಯು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ." ಮೇಲಾಗಿ ಶಿವಪೂಜೆಯು ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಾರ್ಥ ಎಂದು ಇಬ್ಬಗೆ.

ಆತ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಪರಾರ್ಥಂ ಚ ಪೂಜಾ ಚೈವ ದ್ವಿಧೋಚ್ಯತೇ ।
ದತ್ತೇ ಚ ಗುರುಣಾ ಲಿಂಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮನಿ ॥

ಆತ್ಮಾರ್ಥಮಿದಮಾಖ್ಯಾತಂ ಪರಾರ್ಥಂ ಹಿ ತತಃ ಶೃಣು ।
ಗ್ರಾಮಾದೌ ಸ್ಥಾಪಿತೇ ಲಿಂಗೇ ಯದ್ವಾ ದೇವಾದಿ ನಿರ್ಮಿತೇ ॥
ಪರಾರ್ಥಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತಾವಹಂ ॥

—ಶಿವಜ್ಞಾನಪ್ರದೀಪಿಕಾ ಅ. ೬

"ಗುರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಪೂಜೆ. ದೇವ, ಋಷಿಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾನವರಿಂದ ಗ್ರಾಮ, ಗಿರಿ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ (ಸ್ವಯಂಭು) ಅಥವಾ ಆಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ಪರಾರ್ಥ.

ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ವೀರಶೈವರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಾರ್ಥಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗುವವರಲ್ಲ. ಅವರು "ತೇ ವೀರಶೈವಾ ಲೋಕಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷೇಮಾಭಿಲಾಷಿಣಃ" ಎಂಬ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ "ಸಕಲ ಜೀವಾಳಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವವ"ರಾದುದರಿಂದ ಲೋಕಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಸಹ "ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ"ವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಾಡುವರು. ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಕ್ರಿಯಾಸಾರದ ೧೪ನೆಯ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಮೊದಲು ವಿವರಿಸಿ ತರುವಾಯ ಸ್ಥಾವರಾರ್ಚನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಪೂಜೆಯ ತರುವಾಯ ಪರಾರ್ಥ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತತಃ ಪರಂ ಆಲಯ ಸಮೀಪಸ್ಥಃ ಪೂಜಾಂತೇ ಶಿವಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ ತತ್ಸೇವಾಮಪಿ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ—

ದೇವಾಲಯ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಗೋಪುರದ್ವಾರ ಬಾಹ್ಯೇ ವಾ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯೇ ವಾ ಸ್ಥೂಲಲಿಂಗಾತ್ಮಕಸ್ಯ ವಿಮಾನಸ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ಭದ್ರಲಿಂಗಸ್ಯ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಯ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಸ್ಯಾಪಿ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ—

ಸಿಯೇ ಇರುವುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಸಹ "ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಹಿಮತ್ಕೇದಾರ, ಮುಡುಕುತೊರೆ, ಪರಳಿ (ವೈದ್ಯನಾಥ) ಬನವಾಸಿ (ಮಧುಕೇಶ್ವರ) ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಎಡೆಯೂರು, ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಮುಂತಾದ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಿವಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಶಿವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಪೂಜೋತ್ತವಾದಿ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆನಿಸಿರುವ **ವಾರಾಣಸಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿ, ವಟಕ್ಷೇತ್ರ**ಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಆಗಮೋಕ್ತವಾದ **ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ, ಭೀಮೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಸೋಮನಾಥ** ಮತ್ತು **ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ**ಲಿಂಗಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯವೇ ಆಗಿವೆ.

ವೀರಶೈವ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ಹರಿಹರ ಮಹಾಕವಿಯು ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ವಾಮಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಂಪಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತನ್ನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆತನು ರಚಿಸಿದ "**ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ**"ಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು "ನಂದಿಯ ಮುಖದಿಂದೊಗೆತಪ್ಪ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಮಂ" ತನ್ನ ಕರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂದೂ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಗ್ಗವಣೆ ಹೂಪತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದು ಸಂಗಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತತ್ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಆಂಧ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಾಮ ದ್ವಿಪದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯ ವಂಶೀಯರು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ **ಸೋಮನಾಥನ ಅರ್ಚಕ**ರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಅದೇ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟರೆಂದೂ ಆತನ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.೧

೧ಪಾಲ್ಕುರಿಕಿ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿ (ಪು. ೧೮) ವಿಮರ್ಶಾಗ್ರೇಸರ ಬಂಡಾರು ತಮ್ಮಯ್ಯ ವಿರಚಿತ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ, ಮಹಾಮಹಿಮರೂ, ಪಂಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರೂ ಆದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ ಭೀಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ ಅವತರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಇದೇ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ದರ್ಶನಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯ ದೋನಮಯ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರೆಂದು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥಕವಿ ಕೃತ "ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ"ಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಕರೂ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಮಗ್ಗೆ ಮಾಯಿದೇವ ಪ್ರಭುಗಳು ಐಪುರ ಸೋಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲಿಯುಗ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರೆನಿಸಿದ್ದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಶಂಭುಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಳೆದಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಲವನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಡೆಯದಾಗಿ (೧೯೧೮-೩೩)ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಪರಳಿಯ ವೈದ್ಯನಾಥ ಮತ್ತು ಬನವಾಸಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳ ಅರ್ಚನಾಧಿಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವ್ಯವಹಾರ ಕಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವೀರಶೈವ ಗುರು-ವಿರಕ್ತವರ್ಗ, ಪಂಡಿತಮಂಡಲ ಹಾಗೂ ಮಹಾಜನಗಳು ಭಾಗ ವಹಿಸಿ ವಿಜಯಗಳಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕೇವಲ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗೈಕರತರಾದರೂ ವೀರಶೈವರು ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗೋಪಾಸನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉದಾತ್ತ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಧರ್ಮಕರ್ತೃಗಳೂ ಆಗ ಮಿಕರೂ ಹಾಗೂ ಅರ್ಚಕರೂ ಆಗಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶಿವತೀರ್ಥಗಳ ಅರ್ಚಕತ್ವಾದಿಗಳು ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿಷಿದ್ಧಗಳಲ್ಲ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ—

ಶಿವಸ್ಥಾನಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾನಿ ಶಿವಾರ್ಚಕಃ ।
ಶಿವಯಾತ್ರೋತ್ಸವಂ ನಿತ್ಯಂ ಸೇವೇತ ಪರಯಾ ಮುದಾ ॥೪೭॥

ಶಿವಯಾತ್ರೋತ್ಸವ ಮಹಾಯಾತ್ರಾ ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ ।
ಮಾರ್ಗೇಽನ್ನಪಾನದಾನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾನ್ಮಾಹೇಶ್ವರೋ ಜನಃ ॥೪೮॥
(ಸಿ. ಶಿಖಾಮಣಿ ಪರಿ. ೯)

ವೀರಶೈವನು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಶಿವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಶಿವಯಾತ್ರೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವ ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಪಂಚಾಚಾರಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ 'ಗಣಾಚಾರ'ವು ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶಿವಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ "ವೀರಶೈವರು ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ದುಡಿಯಬೇಕು" ಎಂಬು ದನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿರುವುದು ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವದ ಕರ್ತವ್ಯ ವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಆಗಮ ಸಾಂಕರ್ಯ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಆಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಷ್ಠಿಸಿದ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಆಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅರ್ಚಕರು ಅದೇ ಆಗಮೋಕ್ತ ವಿಧಾನದಿಂದಲೇ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಗಮ ಸಾಂಕರ್ಯವೆಂಬ ದೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವೀರಶೈವಾಗಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಿವ್ಯಾಗಮಾರ್ಥ ಸಾಂಕಾರ್ಯ ಮೈಕತಂತ್ರಾನ್ನ ದೋಷಕೃತ್ ।
ಕಿಂ ತು ಪಾಶುಪತಾದ್ಯರ್ಥ ಸಾಂಕರ್ಯಂ ತೇಷು ದೋಷಕೃತ್ ॥೬॥

ತ್ರಿಷ್ವಪ್ಯೇಕಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯಗ್ರಾಹ್ಯ ಮನ್ಯದುಪೇಕ್ಷತೇ ।
ಇತ್ಯೇ ತನ್ಮಾನುಷೇ ಲಿಂಗೇ ನ ತು ಸ್ವಾಯಂಭುವಾದಿಷು ॥೭॥

ಏಕಾಗಮಾವಲಂಬೇಽಪಿ ಪ್ರವಿಹಾಯ ತದೀರಿತಂ ।
ಪ್ರಶಸ್ತಮನ್ಯತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಮಿತ್ಯನ್ವಾದಿಶದೀಶ್ವರಃ ॥೮॥

ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಸ್ಯೋಭಯೋಃ ಸಾಮ್ಯೇಽಪ್ಯರ್ಚನಾಂಗಮಪೇಕ್ಷಿತಮ್ ।
ತತ್ರೋಕ್ತಮನ್ಯತ್ರೋಕ್ತಂ ಚ ಸಮಮಿತ್ಯಪ್ಯಪಾದಿಶತ್ ॥೯॥

ತಸ್ಮಾದ್ದಿವ್ಯಾಗಮೇಭ್ಯೋಽಸಾವಖಿಲೇಭ್ಯಃ ಸಮುದ್ಧೃತೈಃ ।
ಅಪೇಕ್ಷಿತಾಂಶೈಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಶ್ರೀ ಶಿವಾರ್ಚನಪದ್ಧತಿಃ ॥೧೦॥

—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಭಾ. ii ಉ. ೧೪ ಪು. ೨೦೨

"ದಿವ್ಯಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅರ್ಥಸಾಂಕರ್ಯವು ಒಂದೇ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ದೋಷವಾಗದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಶುಪತಾದಿ ಅರ್ಥಸಾಂಕರ್ಯವು ಮಾತ್ರ ದೋಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸಾಂಕರ್ಯವೂ ಸಹ ಮಾನುಷ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಅದು ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಲಿಂಗಗಳಿಗಲ್ಲ. ಮಾನುಷ ಲಿಂಗಾರ್ಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಆಗಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಆಗಮದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಶಿವೋದಿತಗಳೇ ಆದುದರಿಂದ ಸಮಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗಳೇ. ಆದುದರಿಂದ ದಿವ್ಯಾಗಮಗಳೆನಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಆಗಮಗಳಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಶಿವಾರ್ಚನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ" ಎಂಬ ಮಾತು ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಪೂಜಾವಿಧಾನದ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತದೆ. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವವು ದ್ವೈತ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತಗಳಿಗೆ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ "ದ್ವೈತಾದ್ವೈತ"ವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಗಮವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೨೮ ಶಿವಾಗಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಆಗಮಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯ

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಾರದು. ಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗೋಕ್ತ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ, ಅಗ್ನಿಮುಖ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಶೈವ-ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೂಲ ಶೈವಾಗಮಗಳೇ,

ಆದರೂ ಶೈವ-ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನಗಳಿಂದ ವಿಭಕ್ತವಾದ ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಆಗಮಿಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಶೈವಾಗಮಿಕಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನಾಂಗ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿನ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಿದ್ವೇಶ್ವರಾದಿ ದೇವತಾಕಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮುಂದೆ ಅದೇ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಆಚಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಋತ್ವಿಜರೆನಿಸಿರುವ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಗೋತ್ರಸೂತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಗಳ ಮೂಲವೆನಿಸಿರುವ ಆಯಾ ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸಿ ಆಯಾ .ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಪಂಚ ಕಲಶಾರಾಧನೆ, ನ್ಯಾಸ, ಮಂತ್ರ ಜಪಾದಿ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಬಲ್ಲವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಸಕಲೀಕರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪರಾಗುತ್ತಾರೆ. "ಇವರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಕೃತಕರನ್ಯಾಸಾಂಗನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಸಕಲೀಕರಣವೇ ಮುಖ್ಯ" ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇದೇ ಗ್ರಂಥ (ಪು. ೩೩-೩೪) ದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿ ಪರಮ ಶಿವಕಲೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಧಾನಾಂಗ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಸ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಕಲೆಗಳಿಂದ ಅದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಆಚಾರ್ಯನು ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಜೀವನ್ಯಾಸ, ಕಳಾನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಗಮವು ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಈ ಭಾಗವು ಗೋಪ್ಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತಜ್ಞ ಗುರುವಿನಿಂದಲೇ ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಇನ್ನು

ಶೈವಾಗ್ನಿಮುಖ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಾರೋಕ್ತವಾದ ವೀರಶೈವಾಗ್ನಿಮುಖ (ಪು. ೨೧೭) ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಂ

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮತ್ತು ಮಹೋತ್ಸವಾದಿ ವಿಧಿಗಳು ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಇವುಗಳು ಕೈಬರಹದ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೆಶೆಯಿಂದಲೂ ಇದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ಇಂದು ವ್ಯಕ್ತರೂಪು ತಳೆದಿದೆಯೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಹಾಗೂ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ವದ್ವರ್ಗವನ್ನು ನೆನೆವುದು ನನ್ನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರಕರಣ—ಭಕ್ತರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ **ಶಿವಲಿಂಗ, ದೇವೀ, ವಿನಾಯಕ, ಸ್ಕಂದ, ವೀರಭದ್ರ, ವೃಷಭ** ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕ್ರಮಗಳು ಆಯಾ ದೇವತೋಪಾಸನಾಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉಪಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನಿಬದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸರ್ವಜನೋಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವನು ಕೆರೆ, ಭಾವಿ ಮತ್ತು ವನ (ತೋಪು) ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನೇ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು "**ವನಮಹೋತ್ಸವ**" ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ತತ್ತ್ವಗಳ ಮೂಲ ಆಗಮಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಲೋಕೋಪಕಾರಕವಾದ ಅಂಥ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ **ತಟಾಕ, ಕೂಪ** ಮತ್ತು **ವನಪ್ರತಿಷ್ಠಾ**ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹೋತ್ಸವಪ್ರಕರಣ—"ಉತ್ಸವಪ್ರಿಯಾ ಹಿ ದೇವಾಃ" ದೇವತೆಗಳು ಉತ್ಸವಪ್ರಿಯರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದೇವತೋತ್ಸವಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ "ತುಷ್ಟೋ ದೇವಃ ಇಷ್ಟಂ ದದಾತಿ, ರುಷ್ಟೋ ದೇವಃ ಅನಿಷ್ಟಂ ದದಾತಿ" ಎಂಬ ಆರ್ಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ವೇದಕಾಲ

ದಿಂದಲೂ ದೇವತಾಸ್ತುತಿಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರೂ, ಸಾಧುಸಂತರೂ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗರಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿರುವುದು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮೋಕ್ತವಾದ ಉತ್ಸವಗಳು ವಿಶೇಷ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. "ಕರ್ಷಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಉತ್ಸವಾಂತ" ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಗಳೇ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ನೆರವೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯರ ನಂಬುಗೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೂ ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾಧಕನೊಬ್ಬನು ತನಗಾಗಿ ಎಸಗುವ ಸ್ವಾರ್ಥಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಅವನೊಬ್ಬನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಪರಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಸಗುವ ಇಂಥ ಮಹೋತ್ಸವಾದಿಗಳಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳು ಮೂಡಿ ಅವರು ದಾನ, ಧರ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮುಕ್ತಹಸ್ತದಿಂದ ನೀಡುವ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ತಿರುಪತಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಮುಂತಾದ ಎಷ್ಟೋ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ, ಅನ್ನಸತ್ರಗಳೂ, ಧರ್ಮನಿಧಿಗಳೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಐಕಮತ್ಯಗಳು ವರ್ಧಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭ್ಯುದಯವೂ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವಶ್ರುತ.

ಶಾಂತಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಶಾಂತಿಕ್ರಮಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಮಾನವರಿಗೆ ಅಂದಂದಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧಿಭೌತಿಕ ತಾಪತ್ರಯಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅನೇಕ ಶಾಂತಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಜೆಗಳಂತೆ ಮಾನವರೂ ಕೂಡ ತಾತ್ವಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವದ ನಿರಂಕುಶಪ್ರಭುವೂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಎನಿಸಿರುವ ಪರಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲೋಕಪಾಲನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿರುವ ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಮಂಡಲ ಹಾಗೂ ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಐಹಿಕಾಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ರಮವನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶಾಂತಿಕ್ರಮಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಮಾನವನ ಜೀವಿಕೆಯ ಪರ್ವಕಾಲಗಳೆನಿಸಿರುವ ೬೦, ೭೦, ೮೧ ಮತ್ತು ೧೦೦ನೆಯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವರ್ಷಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಎಸಗುವ ಶಾಂತಿಕ್ರಮಗಳು **ಉಗ್ರರಥ, ಭೀಮರಥ, ಸಹಸ್ರ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ** ಮತ್ತು **ಶತಾಭಿಷೇಚನ**ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ತನ್ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪರ್ಜನ್ಯಾದಿಜಪಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ದೇವತಾರಾಧನರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಮಳೆ ಸುರಿಸಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಭಿಕ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದುದೋಹ ಗಾಂ ಸ ಯಜ್ಞಾಯ ಸಸ್ಯಾಯ ಮಘವಾ ದಿವಂ ।
ಸಂಪದ್ವಿನಿಮಯೇನೋಭೌ ದಧತುರ್ಭುವನದ್ವಯಮ್ ॥

—ರಘುವಂಶ ಸ. ೧ ಶ್ಲೋ. ೨೬

ರಘುರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಕರಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಜ್ಞಸಂಪ್ರೀತನಾದ ಇಂದ್ರನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಮಳೆಗರೆದು ಸುಭಿಕ್ಷದಿಂದ ಜನತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಕಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜ ಮತ್ತು ದೇವರಾಜರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಪದ್ವಿನಿಮಯದಿಂದ ಎರಡೂ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೂ ಸಮರ್ಥಿಸಿದೆ.

ದೇವಾನ್ಭಾವಯತಾನೇನ ತೇ ದೇವಾ ಭಾವಯಂತು ವಃ ।
ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯಂತಃ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಮವಾಪ್ಸ್ಯಥ ॥೧೧॥
ಇಷ್ಟಾನ್ ಭೋಗಾನ್ ಹಿ ವೋ ದೇವಾ ದಾಸ್ಯಂತೇ ಯಜ್ಞಭಾವಿತಾಃ।
ತೈರ್ದತ್ತಾನಪ್ರದಾಯೈಭ್ಯೋ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಸ್ತೇನ ಏವ ಸಃ॥೧೨॥

ಅನ್ನಾದ್ಭವಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಪರ್ಜನ್ಯಾದನ್ನಸಂಭವಃ ।
ಯಜ್ಞಾದ್ಭವತಿ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಯಜ್ಞಃ ಕರ್ಮಸಮುದ್ಭವಃ ॥೧೪॥
ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭವಂ ವಿದ್ಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ಷರಸಮುದ್ಭವಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗತಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿತ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥೧೫॥

—ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಅ. ೩

ದೇವತೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡುವ ಆರಾಧನ ರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪೋಷಣೆಯೂ, ಅಂಥ ಯಜ್ಞಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳು ವರ್ಷಿಸುವ ಸುವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಾನವರ ಪೋಷಣೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾನವರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಣೆಗೈಯುತ್ತಾ ಈರ್ವರೂ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ. ಯಜ್ಞಸಂತುಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಮಾನವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಯಾವನು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಕವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನೊಬ್ಬ ದೈವವಂಚಕ. ಈ ಬಗೆಯ ದೇವತಾರಾಧನ ರೂಪವಾದ **ಪರ್ಜನ್ಯಜಪ, ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ** ಮತ್ತು **ಅನಾವೃಷ್ಟಿಶಾಂತಿ**ಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಉತ್ಪಾತಾದಿಗಳು ನಿವಾರಣವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ಶಾಂತಿಕ್ರಮಗಳು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಪ್ರಕರಣ—ಇಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪೀಠಗಳೆನಿಸಿರುವ ಗುರು ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ದಿಗ್ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು **ಸಾಭಾರಿ** ಮತ್ತು **ನಿರಾಭಾರಿಗುರು** ಮತ್ತು **ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ**ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರು ದೀಕ್ಷಾನುಗ್ರಹಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಮಾಡುವ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆಗಮೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಾಸನಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಮಠ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಎಸಗುವ

ಶಿವ, ವೃಷಭ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ದೇವತಾಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವ್ರತಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಹ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನದ ಅನುಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಸೂಕ್ತಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕರು ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರು ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಆಗಮಿಕ ಕಾರ್ಯೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಾಮುಗ್ರಿ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕಾಗಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮಹೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಉಗ್ರರಥ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಾಮುಗ್ರಿಯನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಡಮೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಶಿವಾರ್ಪಿತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವೈದಿಕಾಗಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವ ಕರ್ತೃ ಮತ್ತು ದುರಾಶಾ ಪೀಡಿತನಾಗದೆ ಪುರಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಪುರೋಹಿತ (ಆಗಮಿಕ) ರು ಇಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಸಗಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬಲ್ಲರು.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ "ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗ"ರತ್ನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನ"ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಈ ಕನಸು ಇಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ತರುವಾಯ ನನಸಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಘನಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ವೀರಶೈವಾಗಮ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಈ ನನ್ನ ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಆರಿಸಿದ ಆಗಮ ವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಣ ಬೋರ್ಡಿನ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಆಗಮ ವಿಭಾಗದ

ಪತ್ಯೈಕ್ರಮದಲ್ಲಿ (G. O. No. S. R. 7. 5695-96 MUZ-155-56 dated 26th November 1956) ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಿ ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಘನಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಆಗಮ ವಿದ್ಯಾಬೋರ್ಡಿನ ತಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ಶೈವಾಗಮ, ವೀರಶೈವಾಗಮ ಹಾಗೂ ಋಕ್ ಯಜುರ್ವೇದ ಶಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವದ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಿತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಚಿತವಾಗಿ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ತರುಣ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಗುರುಬಸವಯ್ಯನವರು, ಕನಕಪುರ ಇವರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಭಾರತಿ ಪ್ರೋಸೆಸ್ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ. ನಟರಾಜ್ ಅವರು ಅಭಿನಂದ್ಯರು. ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪ್ರಬೋಧ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಡೆಯರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಾ. ವೆಂ. ಶ್ರೀ. ಅವರ ಉಪಕೃತಿ ನೆನೆಯದೆ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗದು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಲೋಪದೋಷಗಳಿರಬಹುದು. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೂಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂತು ಸುಜನವಿಧೇಯ

೨೮-೨-೧೯೬೮
ಪ್ಲವಂಗ ಸಂ||
ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ

ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ

ಆಕರಗಳು

ಋಗಾದಿವೇದಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆರಣ್ಯಕ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು

ಕಾಮಿಕಾದಿ ಆಗಮಗಳು

ತಂತ್ರಸಂಗ್ರಹ

ಶೈವಾಗಮ ಸಂಗ್ರಹ

ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳು

ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿ [ಕ]

,, [ಖ]

,, [ಗ]

ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪದ್ಧತಿ (ಘ)

ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ [ಕ]

ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ [ಖ]

ನವಗ್ರಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಸರ್ವದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿ

ಮಂಡಲ-ಉದ್ಧರಣೆ-ಮುದ್ರಾ ಪಟಲಗಳು

ಕಾಮಿಕಾದಿ ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮ ಪ್ರಕಾರ ಮಹೋತ್ಸವವಿಧಿ

ಶಿವತತ್ತ್ವರತ್ನಾಕರ

ಪಂಚಪರ್ವವಿಶೇಷೋತ್ಸವಂ

ಪ್ರವೇಶಬಲಿ

ದಕ್ಷಯಾಗಮು

ಧ್ವಜಾರೋಹಣವಿಧಿ

ಧ್ವಜಾರೋಹಣಮ್

ವೇದೋಕ್ತ ಗಿರಿಜಾವಿವಾಹ

ಶಿವಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗವಿಶೇಷಮುಲು

ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮಂಡಲ-ಚಿತ್ರಮುಲು

ಶಿವಾದಿ-ದೇವ್ಯಾದಿಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಯಾಗಶಾಲಾ ಚಿತ್ರಮುಲು

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಯಜ್ಞಃ

ಮುದ್ರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಯೂಖ (ಕ)

,, (ಖ)

ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವಿಧಿ

ಶ್ರೀಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವಿಧಿ

ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವಿಧಿ

ಪಾದಪೂಜಾವಿಧಿ

ಸ್ಮಾರ್ತ ಶೈವಾಗಮಸಾರಮು

ಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗಚಂದ್ರಿಕಾ

ಶೈವಾಗಮಸಾರ

ಶಿವಾರಾಧನವಿಧಿ

ಅರ್ಚನಾಪ್ರಕಾಶ

ಶೈವಕಾಲವಿವೇಕ

ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಗಳು
ವಿವಿಧಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಂಗ್ರಹ
ಕಪರ್ದಿಸಂಹಿತಾ
ಉದಕಶಾಂತಿ
ಶಾಂತಿ ಕಮಲಾಕರ
ಆಶ್ವಲಾಯನ-ಆಪಸ್ತಂಭ
ಪ್ರಯೋಗಗಳು
ಏಕಾಗ್ನಿಕಾಂಡಭಾಷ್ಯಂ
ಮಹಾನ್ಯಾಸಾದಿ
ಶಿವಪೂಜಾವಿಧಿಗಳು
ಮಂತ್ರಮಹೋದಧಿ
ಶಿವಮಂತ್ರ ಜಪವಿಧಿ
ಶ್ರೀತತ್ತ್ವನಿಧಿ
ವ್ರತರತ್ನಮಾಲಾ
ವೀರಶೈವಾಚಾರ ನವರತ್ನಂ
ವೀರಶೈವ ಸದಾಚಾರಸಂಗ್ರಹ
ವೀರಶೈವ ಆಚಾರಪ್ರದೀಪಿಕಾ
ಅನಾದಿ ವೀ. ಸಾರಸಂಗ್ರಹ
ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ವೇದಾಂತಸಾರ ವೀ. ಚಿಂತಾಮಣಿ
ವೀ. ಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ
ಜಪಯೋಗ
ಶಿವಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ
ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮಭಾಷ್ಯಂ
ಶಿವತತ್ತ್ವರಹಸ್ಯಂ
ಕ್ರಿಯಾಸಾರ
ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮಭಾಷ್ಯಂ
ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ
ಅನುಭವಸೂತ್ರಂ
ವಿಶೇಷಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಿಕಾ
ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯಂ
ಲಿಂಗಧಾರಣಚಂದ್ರಿಕಾ
ವೀ. ಆನಂದಚಂದ್ರಿಕಾ
ಶಿವಪುರಾಣ (ವಾಯವೀಯ ಸಂ||)
ವೀ. ಆಚಾರಕೌಸ್ತುಭ
ಶಿವಾರ್ಕಮಣಿದೀಪಿಕಾ
ವಚನಶಾಸ್ತ್ರರಹಸ್ಯ
ಸಮರ್ಪಣೆ
ಅಮರವಾಣಿ
ಗೀತೆ ಅಂತರ್ವಾಣಿ
ವೀ. ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗರತ್ನಂ
ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನ ಪ್ರಯೋಗಃ
ಶೈವ-ವೀರಶೈವ ಭೇದಾಭೇದ
ನಿರೂಪಣ
ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧು ಇತ್ಯಾದಿ

ಸೂಚನೆ:—ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (ವೀ. ಪೂ. ರ.) ಎಂಬಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗ ರತ್ನ "ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ"ದ ಪುಟ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಪರಿವಿಡಿ

೨. ಮಹೋತ್ಸವಪ್ರಕರಣಮ್

೩. ಶಾಂತಿಪ್ರಕರಣಮ್

೪. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕರಣಮ್

೫. ಉಪಾಸನಾಪ್ರಕರಣಮ್

ಅನುಬಂಧ ೧ ಸೂಕ್ತಗಳು

ಅನುಬಂಧ ೨

ಅನುಬಂಧ ೩

ಅನುಬಂಧ ೪ (ಚಿತ್ರಗಳು)

ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

(ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಕರಣಮ್)

ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಾರ್ಯಪ್ರಣಾಲೀ

ಪ್ರಥಮದಿನೇ

ದ್ವಿತೀಯದಿನೇ

ತೃತೀಯದಿವಸೇ

ಚತುರ್ಥದಿವಸೇ

॥ ಓಂ ಶಿವಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ವೈದಿಕ

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗ ರತ್ನಮ್

೧

ಅಥ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ

ಯಚ್ಛಿವೋ ನಾಮರೂಪಾಭ್ಯಾಂ ಯಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ।
ತಯೋಸ್ಸಂಸ್ಮರಣಾತ್ಪುಂಸಾಂ ಸರ್ವತೋ ಜಯಮಂಗಳಮ್ ॥

ಓಂ ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ
ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ
ಗೌರೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಓಂ ದೇವೀಂ ವಾಚಮಜನಯಂತ ದೇವಾಃ । ತಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಃ ಪಶವೋ ವದಂತಿ । ಸಾ ನೋಮಂದ್ರೇಷ ಮೂರ್ಜಂದುಹಾನಾ । ಧೇನುರ್ವಾಗಸ್ಮಾನ್ ಉಪಸುಷ್ಟುತೈತು ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಭೂಷಿತಸ್ಸೋತ್ತರೀಯಃ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "............ಏವಂ ಗುಣವಿಶೇಷಣಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವೇನ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಾ ಮಯಾ ಉದ್ದಿಷ್ಟ............ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಣಿ ಆಚರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಅಥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಭಾಜನೇ ನಾರಿಕೇಳ ಫಲತಾಂಬೂಲ ಕೃಚ್ಛ್ರತ್ರಯಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹಿರಣ್ಯಂಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಉತ್ಥಾಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಂತಿಕಂ ಗತ್ವಾ ।

" ಓಂ ನಮಸ್ಸದಸೇ । ನಮಸ್ಸದಸಸ್ಪತಯೇ । ನಮಸ್ಸಖೀನಾಂ ಪುರೋಗಾಣಾಂ ಚಕ್ಷುಷೇ । ನಮೋ ದಿವೇ । ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ । ಸಪ್ರಥ ಸಭಾಂ ಮೇ ಗೋಪಾಯ । ಯೇ ಚ ಸಭ್ಯಾಸ್ಸಭಾಸದಃ । ತಾನಿಂದ್ರಿಯಾವತಃ ಕುರು । ಸರ್ವಮಾಯುರುಪಾಸತಾಮ್ ॥

ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । " ಅಶೇಷೇ ಹೇ ಪರಿಷತ್ ಮದೀಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಾಂ ಸಮ್ಯಗವಧಾರ್ಯ । ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಾಮಿಮಾಂ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಪರಿಷದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಅಲ್ಪೀಯಸೀಮಪಿ ಯಥೋಕ್ತದಕ್ಷಿಣಾಮಿವ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಮಮ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಬಾಲ್ಯಯೌವನ ಕೌಮಾರ ವಾರ್ಧಿಕೇಷು, ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತ್ಯವಸ್ಥಾಸು, ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬ ಸದಾಶಿವಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವೇನ ಅಮುಕಶರ್ಮಣಾ ಮಯೋದ್ದಿಷ್ಟ..................ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಮಾಮನುಗೃಹ್ಣಂತು ಭವಂತಃ ॥ "

ಯಜಮಾನನು ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಭದ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು " ಯಶ್ಶಿವೋ " " ತದೇವ " " ದೇವೀಂವಾಚಂ " ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಆಚಮನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇತ್ । ಅಥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ " **ಅನುಗೃಹ್ಣಾಮಃ** " ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಭಾಮಭಿವಂದ್ಯ । " ತದ್ವಿಜ್ಞಾಪನಾಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಸರಿದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯಃ ಸಂಪ್ರದದೇ ನಮಮ ನಮಮ " ಇತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ ಹಿರಣ್ಯೋದಕಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । " **ತಥಾಸ್ತು** " ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ಪ್ರಬ್ರೂಯುಃ "

ಇತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಮ್

ಅಥಾಲಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ । "........ಏವಂ ಗುಣೇತ್ಯಾದಿ ಶುಭತಿಥೌ ಮತ್ಸಂಕಲ್ಪಿತ ನೂತನ ಶಿವಾಲಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ " ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಕಲಶಪೂಜಾದಿ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ । ಆಗಾರಸ್ಯ ನಿರ್‌ಋತಿ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ಪಲಾಶ ಶಂಕುನಾ

ಯದ್ಭೂಮೇಃ ಕ್ರೂರಂ ತದಿತೋ ಹರಾಮಿ ಪರಾಚೀಂ ನಿರ್‌ಋತಿಂ ನಿರ್ವಾಹಯಾಮಿ । ಇದಗ್ಂ ಶ್ರೇಯೋಽವಸಾನ ಮಾಗನ್ಮ ದೇವಾ ಗೋಮದಶ್ವವದಿದಮಸ್ತು ಪ್ರಭೂಮ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಉದಕ್ ಖಾತ್ವಾ । ತತ್ರ ಮೃತ್ತಿಕಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

" ಕೃತೀಛೇದನೇ " " ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು " " ಕೃನತ್ತಿ ಪಾಪಮಿತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಂ " ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೃಚ್ಛ್ರವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ತನು ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ತರುವಾಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಫಲತಾಂಬೂಲ ಮತ್ತು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸಭೆಗೆ ವಂದಿಸಿ " ಅಶೀಷೇ " ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ಥಮಾತ್ರಮಾವರಣಾದ್ಬಹಿರ್ನಿರಸ್ಯ। ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಆವರಣಮಧ್ಯೇ " ಯದ್ಭೂಮೇ "ರಿತಿ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ।

ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ ಭವಾನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ ।

ಯಚ್ಛಾನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಾಃ ॥

ಇತಿ ಜಪೇತ್ । ಆಗಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಭಾಗೇ ಸ್ತಂಭಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಗರ್ತಂ ಖಾತ್ವಾ । ಮುಷ್ಟಿಮಾತ್ರಂ ಮೃದಂ ಬಹಿರ್ನಿರಸ್ಯ । ಅಪ ಉಪ ಸ್ಪೃಶೇತ್ । ತತೋ ದ್ವಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಸ್ತಂಭಂ—

ಇಹೈವ ತಿಷ್ಠ ನ್ನಿಮಿತಾ ತಿಲ್ವಲಾ ಸ್ಯಾದಿರಾವತೀ । ಮಧ್ಯೇ ತಾಲ್ಪ್ಯ ಸ್ಯ ತಿಷ್ಠಾ ಸ್ಮಾ ತ್ವಾ ಪ್ರಾಪನ್ನ ಘಾಯವಃ । ಆತ್ವಾಕುಮಾರಸ್ತರುಣ ಆವತ್ಸೋ ಜನತಾ ಸಹ । ಆತ್ವಾ ಪರಿಸ್ರುತಃ ಕುಂಭಾ ಆದಧ್ನಃ ಕಲ ಶೀರಯಾನ್ ॥

ಇತಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಏವಮುತ್ತರಸ್ತಂಭಂ "ಇಹೈವತಿಷ್ಠ ನ್" ಇತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯೇಽಗಾರಸ್ಯ ಊರ್ಧ್ವಸ್ಥಸ್ಥೂಣಾಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಋತೇನ ಸ್ಥೂಣಾವಧಿರೋಹವಂಶೋಗ್ರೋ ವಿರಾಜನ್ನಪಸೇಧ ಶತ್ರೂನ್ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಯಜುಷಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ । ತತ್ರಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪೂರ್ವದಿಶಿ ಸ್ತಂಭದ್ವಯಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಆಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಭೂಶುದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏತತ್ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಬಹುಧಾ ಯದೀಚ್ಛೇಚ್ಛ್ರೇಯಆತ್ಮನಃ ।
ಸರ್ವದೇಶೇಷು ರಥ್ಯಾಸು ಗ್ರಾಮೇಷು ನಗರೇಷು ಚ ॥
ಇಂದ್ರೇ ಚೈಶಾನ ಸೋಮಾನಾಂ ದಿಕ್ಷು ವಾ ಚಾನ್ಯದಿಕ್ಷು ವಾ ।
ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಚ ವಿಹಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಾಸಾದಮಾರಭೇತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ತೇ ಕ್ಷತ್ರಂ ಚ ಪೂರ್ವೇ ಸ್ಥೂಣೇ ಅಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಇತಿ ಯಜುಷಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ । ಏವಂ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಿ ಸ್ತಂಭದ್ವಯಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಯಜ್ಞಶ್ಚದಕ್ಷಿಣಾತ್ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ । ಸ್ಥೂಣೇ ಅಭಿರಕ್ಷತು ।

ಇತಿ ಯಜುಷಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ । ತತಃ ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಿ ಸ್ತಂಭದ್ವಯಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಇಷಶ್ಚೋರ್ಜಶ್ಚ ಪರೇ ಸ್ಥೂಣೇ ಅಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಇತಿ ಯಜುಷಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ । ಏವಮುತ್ತರದಿಶಿ ಸ್ತಂಭದ್ವಯಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಮಿತ್ರಶ್ಚ ವರುಣಶ್ಚೋತ್ತರೇ ಸ್ಥೂಣೇ ಅಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಇತಿ ಯಜುಷಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಗಾರಸ್ಯ ಭಾರವಾಹಿನೋ ಊರ್ಧ್ವಸ್ಥೂಣಾಃ ಸ್ಪೃಶಂತೇ । ಧರ್ಮಸ್ಥೇ ಸ್ಥೂಣಾರಾಜ ಶ್ರೀಸ್ತೋಸ್ತೂಪಃ । ಊರ್ಧ್ವಸ್ಥೂಣಾಂ ಅಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಇತಿ ಯಜುಷಾ ತಾಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥

ಇತ್ಯಾಲಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಯಜಮಾನನು ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ "ಏವಂಗುಣ......ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಲಶಪೂಜೆ ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಆಲಯದ ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲಾಶಶಂಕುವಿನಿಂದ "ಯದ್ಭೂಮೇಃ" ಎಂದು ಅಗೆದು, ಪ್ರಸ್ಥಪರಿಮಿತ ಮೃತ್ತನ್ನು ಆವರಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ಕೈತೊಳೆದು ಆವರಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ "ಯದ್ಭೂಮೇ" ಎಂದು ನೆಲ ಮುಟ್ಟಿ "ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವೀ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭಸಾಪನೆಗಾಗಿ ಅಗೆದು, ಒಂದು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ

ಆಲಯಪ್ರವೇಶಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಶುಭೇಽಹನಿ ಸಕಲ ಸಂಭಾರ ಸಮನ್ವಿತಃ ದೇಶಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಋತ್ವಿಕ್ ಪುರೋಹಿತ ಸುವಾಸಿನೀಭಿರ್ವಾ ಚತುರುದ ಕುಂಭಾರ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಧ್ವಜಪತಾಕಛತ್ರ ಚಾಮರಧಾರಿಭಿಃ ಮಂಗಲ ಗೀತಪಾಠಕೈಃ ತೂರ್ಯಮಂಗಲವಾದ್ಯಭೇರ್ಯಾದಿ ಘೋಷೈಸ್ಸಹ ಶಿಲ್ಪಿ ಗೃಹಾದಾನೀಯ ಸ್ವಗೃಹೇ ಸ್ಥಾಪಿತಾನಾಂ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ವಿಗ್ರಹಾಣಾಮಂ ತಿಕಂಗತ್ವಾ । ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಆಲಯಾಭಿ ಮುಖಮಾಗತ್ಯ । ಆಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಶ್ವೇತ ಸರ್ಷಪಾನ್ ಲಾಜಾಂಶ್ಚ ವಿಕೀರ್ಯ । ಯಾಗಶಾಲಾಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರ ಬಾಹ್ಯೇ

ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವ ಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಆಲಯ ಪ್ರವೇಶಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಭೂತಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಪಾಕಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ । ಪಾಲಾಶಸಮಿದ್ಭಿಃ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ ।

ಉದ್ಧ್ರಿಯಮಾಣ ಉದ್ಧರ ಪಾಪ್ಮನೋ ಮಾಯದವಿದ್ವಾನ್ ಯಚ್ಚ ವಿದ್ವಾಗ್‌ಂಶ್ಚಕಾರ । ಅಹ್ನಾಯದೇನಃ ಕೃತಮಸ್ತಿ ಪಾಪಗ್‌ಂ ರಾತ್ರಿಯಾ ಯದೇನಃ ಕೃತಮಸ್ತಿ ಪಾಪಗ್‌ಂ ಸರ್ವಸ್ಮಾನ್ಮ್ಯೋ ಧೃತೋಮುಂಚ ತಸ್ಮಾತ್ ॥ ॥೧॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾವಸುಮಂತೋವರೂಥಿನ ಸ್ತಾನಹಗ್‌ಂ ಸುಮ

ಕೈತೊಳೆದು ತರುವಾಯ ಆಯಾ ದಿಕ್ಕುಗಳ ದ್ವಾರಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರ ಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಆಲಯಕ್ಕೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅದು ಶಿವಾದಿ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಸಃ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥೨॥ ಅಮೃತಾಹುತಿಮಮೃತಾಯಾಂ ಜುಹೋಮ್ಯಗ್ನಿಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಮೃತಸ್ಯಜತ್ಯೈ ॥ ತಯಾನಂತಂ ಕಾಮಮಹಂ ಜಯಾನಿ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಯಂ ಪ್ರಥಮೋಜಿಗಾಯಾಗ್ನಿಮಗ್ನೌಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥ ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧಿಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಆಗಾರಸ್ಯ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ಪ್ರಾಗಗ್ರಾನ್ ದರ್ಭಾನ್ ವಿಕೀರ್ಯ—

ಅನ್ನಪತೇಽನ್ನಸ್ಯ ನೋ ದೇಹ್ಯನಮೀವಸ್ಯ ಶುಷ್ಮಿಣಃ । ಪ್ರಪ್ರದಾತಾರಂ ತಾರಿಷ ಊರ್ಜನ್ನೋ ಧೇಹಿ ದ್ವಿಪದೇ ಶಂಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದರ್ಭೇಷು ವ್ರೀಹಿಯವಾನುಪಲಿಪ್ಯ । ತತ್ರಚತುರುದಕುಂಭಾನ್ ನಿದಧಾತಿ ।

ಅರಿಷ್ಟಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ವೀರಾಸ್ಸಂತು ಮಾಪರಾಸೇಚಿ ಮೇ ಧನಂ ॥

ಇತಿ ಯಜುಷಾ ಪ್ರತಿಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪೇತ್ ॥ ತತೋ ಕೋಶಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ।

ಭೂಮಿರ್ಭೂಮಿ ಮಗಾನ್ಮಾತಾಮಾತರಮಪ್ಯಗಾತ್ । ಭೂಯಾಸ್ಮಪುತ್ರೈಃ ಪಶುಭಿರ್ಯೋ ನೋ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಸಭಿದ್ಯತಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪತಿ ॥

ಯಜಮಾನನು ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚಾರ್ಯನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಋತ್ವಿಕ್ ಪುರೋಹಿತ ಸುವಾಸಿನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕಲಶ ಕನ್ನಡಿ ವಿಡಿಮ ಮಂಗಲವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಂದ ಅಥವಾ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜಲಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ವಿಗ್ರಹಗಳಿರುವ

ಅಥ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್

ಅಥ ಶುದ್ಧೋದಕಮ್ :—

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ ॥ ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ — ಪ್ರಮಥಾಂಶ್ಚ ಸ್ತುತ್ವಾ—

ಸ್ಮೇರಾನನಂ ಚಂದ್ರಕಲಾವತಂಸಂ
ಗಂಗಾಧರಂ ಶೈಲಸುತಾಸಹಾಯಂ ।
ತ್ರಿಲೋಚನಂ ಭಸ್ಮಭುಜಂಗಭೂಷಣಂ
ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪಶೂನಾಂ ಪತಿಮೀಶಿತಾರಮ್ ॥ ॥೧॥
ವೀರಭದ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಹಿಮಕುಂದೇಂದುಸನ್ನಿಭಃ ।
ಶಿವಯೋಶ್ಯಾಸನಾದೇವ ಸ ಮೇ ದಿಶತು ವಾಂಛಿತಮ್ ॥೨॥
ನಂದೀಶ್ವರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ನಗೇಂದ್ರತನಯಾತ್ಮಜಃ ।
ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಶಿವಯೋರಾಜ್ಞಾಂ ಸ ಮೇ ಕಾಮಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತು ॥೩॥
ಭೃಂಗೀಶೋ ನಾಮ ಗಣಪಃ ಶಿವಾರಾಧನತತ್ಪರಃ ।
ಪ್ರಯಚ್ಛತು ಸ ಮೇ ಕಾಮಂ ಭರ್ತೃರಾಜ್ಞಾ ಪುರಸ್ಸರಮ್ ॥೪॥
ವೃಷರಾಜೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಹಾಮೇಘಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಶಿವಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಸ ಮೇ ಕಾಮಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತು ॥೫॥

ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ ಆಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಯಾಗಶಾಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರದ ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತು ಬಿಳಿ ಸಾಸಿವೆ ಭತ್ತದ ಹರುಳುಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಎರಚಿ "ಅಸ್ಯಾಂ........ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಭೂತಬಲಿಯಿತ್ತು, ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪಾಕಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರಜ್ವಲನಮಾಡಿ, "ಉದ್ಧ್ರಿಯಮಾಣ-ಸ್ವಾಹಾ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ, ಪ್ರತಿಮಾ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ, ಆಲಯದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ "ಅನ್ನಪತೇ.... ....ಚತುಷ್ಪದೇ" ಎಂದು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ ಭತ್ತ, ಜವೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಜಲಪೂರ್ಣ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. "ಅರಿಷ್ಟಾ...." ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಕುಂಭವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೋಶಗೃಹಕ್ಕೈದಿ "ಭೂಮಿರ್ಭೂಮಿ" ಎಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನದಃ ಸ್ಕಂದೋ ನಗರಾಜಸುತಾತ್ಮಜಃ ।
ಶಿವಜ್ಞಾನಸರೋಜಾರ್ಕಃ ಸ ಮೇ ಕಾಮಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತು ॥೬॥
ಶ್ವೇತಾದಿಲಕುಲೀಶಾಂತಾ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯಮತಾನುಗಾಃ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ವಾಂಛಿತಮ್ ॥೭॥

ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಅಪಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಂ ನತ್ವಾ । ತದನುಗೃಹೀತಂ ಸಾಕ್ಷತಂ ಪವಿತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಶಿರಸ್ಯಕ್ಷತಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಪವಿತ್ರಮನಾಮಿಕಾಯಾಂ ಧೃತ್ವಾ ।

"ಓಂ ನಮಸ್ಸದಸೇ" (ಪು. ೨) ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ.................ನಮಃ ।

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಂ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಇತಿ ಘಂಟಾನಾದಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ಮಮ ಸಕಲ ಪಾಪನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಪ್ರಾರೀಪ್ಸಿತಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಃ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ.

ಆದೌ ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ತದಂಗತ್ವೇನ ಸ್ಥಲ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆತ್ಮಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಶುದ್ಧೋದಕಕಲಶೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

ಯಜಮಾನನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಭದ್ರಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ "ಸ್ಮೇರಾನನಂ........ವಾಂಛಿತಂ" ಎಂದು ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಆಚಮನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಅವನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಕ್ಷತ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಶಿರಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಅನಾಮಿಕೆಗೆ ಧರಿಸಿ, ಸಭೆಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿ "........ಏವಂಗುಣ........ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧೋದಕ ಕಲಶವನ್ನು "ಕಲಶಸ್ಯಮುಖೇ......ಕುರು" ಎಂದು ಪೂಜಿಸಿ ಆ ಉದಕದಿಂದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ರುದ್ರಃ ಕಂಠೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಸ್ಮೃತಾಃ ॥
ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥
ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವೇ ಕಲಶಂ ತು ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಗಾಯತ್ರೀ ಚೈವ ಸಾವಿತ್ರೀ ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಕರೀ ತಥಾ ॥
ಆಯಾಂತು ಮಮ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧುಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಇತಿ ಕಲಶೇ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತಾ ಆವಾಹ್ಯ । ಅಷ್ಟವಿಧೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ ತೇನೋದಕೇನ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। ಶೇಷಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್.

ಅಥ ಮಹಾಗಣಪತಿಪೂಜಾ

ತತಸ್ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ "ಗಂ" ಇತಿ ಮಹಾಗಣಪತಿಬೀಜಮಂತ್ರಂ ಸಮಾಲಿಖ್ಯ । ತಸ್ಯೋಪರಿ ಗಣಪತಿಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಪೀಠೇ ನವಶಕ್ತಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ತೀವ್ರಾಯೈನಮಃ ಇತಿ ಪೂರ್ವದಿಶಿ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ನಂದಾಯೈನಮಃ ಇತ್ಯಾಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಭೋಗದಾಯಿನ್ಯೈನಮಃ ಇತಿಯಾಮ್ಯೇ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಕಾಮರೂಪಿಣ್ಯೈನಮಃ ಇತಿ ನೈರುತ್ಯೇ
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಉಗ್ರಾಯೈನಮಃ ಇತಿ ವಾರುಣ್ಯಾಮ್ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ತೇಜೋವತ್ಯೈ ನಮಃ ಇತಿ ವಾಯವ್ಯಾಮ್ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸತ್ಯಾಯೈನಮಃ ಇತಿ ಕೌಬೇರ್ಯಾಮ್ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈನಮಃ ಇತೀಶಾನ್ಯಾಮ್ ।
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ವಿಘ್ನನಾಶಿನ್ಯೈನಮಃ ಇತಿ ಮಧ್ಯೇ ॥

ಏವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂನಮೋ ಭಗವತೇ ಸಕಲಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ ಯುತಾಯ ಮಹಾಗಣಾಧೀಶ್ವರಾಯ ಯೋಗಪದ್ಮಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಸುವರ್ಣಪೀಠಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಷಡಾಸನಾನಿ ಪರಿಕಲ್ಪ ಯೇತ್ । ಓಂ ಹ್ರಾಮಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ॥

ಕಮಲಾಸನಾಯ ನಮಃ ಯೋಗಾಸನಾಯ ನಮಃ
ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ ವಿಮಲಾಸನಾಯ ನಮಃ
ಸಿಂಹಾಸನಾಯ ನಮಃ ಮಹಾಪದ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ಇತಿಧ್ಯಾತ್ವಾ ।

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾಂ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ । ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮು ಪಮಶ್ರ ವಸ್ತಮಂ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಸ್ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥ ಇತಿ ಜಪ್ತ್ವಾ ।

ಓಂ ಏಕದಂತಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ದಂತಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಮಹಾ ಗಣಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಗ್ಂಸುವಃ ಮಹಾಗಣಪತಿಮಾವಾಹ ಯಾಮಿ । ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸಶಕ್ತಿಸಾಂಗ ಸಾಯುಧ ಸವಾಹನಸಪರಿವಾರ ಮಹಾಗಣಾಧೀಶ್ವರ ಅತ್ರಾಗಚ್ಛ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹಿತೋ ಭವ ।

ತರುವಾಯ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ವೇದಿಕೆ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ "ಗಂ" ಎಂಬ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೀಠ ಪೂಜಾದಿ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಆವಕುಂಠಿತೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ । ಇತಿ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ।

ಓಂಗಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಗೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ ।
ಗೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಗಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।
ಗೂಂ ಶಿಖಾಯೈವಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ
ಗೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ

ಧ್ಯಾನಂ :—

ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಾರುಣಕಾಂತಿಕಾಂತವಪುಷಂ ಪೂರ್ಣೇಂದು ಬಿಂಬಾನನಂ ।
ಭದ್ರಾಕಾರಮುಮಾಸುತಂ ಪಶುಪತೇರುತ್ಸಂಗಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಪಾಶಂ ಮೋದಕಮಂಕುಶಂ ಸರಸಿಜಂ ಪಾಶಂ ದಧಾನಂ ಪರಂ ।
ವಂದೇ ಶ್ರೀ ಗಣನಾಯಕಂ ಭವಹರಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಮೌಳಿಂ ಶಿವಮ್ ॥

ಗಂ ಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ಇತಿ ಜಪ್ತ್ವಾ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ದಂತಪಾಶಾಂಕುಶಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ।

ವಕ್ರತುಂಡಮಹಾಕಾಯ ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥
ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ।
"ಪ್ರಕೃಷ್ಟಪಾಪನಾಶಾಯ" ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ।
ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯೇತಿ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ಗಣಾಧಿಪಮ್ ॥

ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ । ಅನೇನ ಪೂಜಾವಿಧಾನೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಾಧಿಪತಿಃ ಸುಪ್ರೀತಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಇತಿ ಸಾಕ್ಷತಹಿರಣ್ಯೋದಕಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । "ಯಜ್ಞೇನಯಜ್ಞ" ಇತಿ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಶಿವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ತಾಯಾಂ ಭೂಮೌ ಕಂಚಿತ್ಪ್ರದೇಶಂ ರಂಗವಲ್ಯಾ ವಿಭೂಷಿತಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸರ್ವಾನ್ ಸಂಭಾರಾನ್ ಉತ್ತರತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪಶ್ಚಾತ್ ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾಚ್ಛಾದಿತೇ ಪೀಠೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಪತ್ನೀಂ ಸ್ವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣತ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಅಥ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನವಿಧಿನಾ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧೌ ಸುದೃಢೌ ಹೇಮಾದಿಮೃಣ್ಮಯೌ ವಾ ಸಕೂರ್ಚ ವಸ್ತ್ರಪಲ್ಲವಶ್ವೇತಸೂತ್ರವೇಷ್ಟಿತಕಲಶೌ ತಂಡಲಸ್ಥಂಡಿಲೇ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಯೋಃ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ತತ್ಪ್ರಕಾರಃ—

ಮಹೀ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಚನ ಇಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತಾಂ ।
ಪಿಪೃತಾಂ ನೋ ಭರೀಮಭಿಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪೇತ್ ॥

ಓಷಧಯಃ ಸಂವದಂತೇ ಸೋಮೇನ ಸಹರಾಜ್ಞಾ । ಯಸ್ಮೈ ಕರೋತಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಗ್ಂ ರಾಜನ್ ಪಾರಯಾಮಸಿ ॥

ಇತಿ ಪರ್ಣದ್ವಯಮಾಸ್ತೀರ್ಯ । ತೇನೈವ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಸ್ಥಪರಿಮಿತ ಧಾನ್ಯಂ ಪುಂಜೀಕೃತ್ವಾ । ಓಂಕಾರಂ ವಿಲಿಖ್ಯ

ಆಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ ಶ್ಯೇನೋ ವರ್ಮವಿಗಾಹತೇ । ಅಭಿದ್ರೋಣಾ
ಕನಿಕ್ರದತ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸುಧಾಲೇಪಿತಂ ನೂತನ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ।

ಯಜಮಾನನು ಭದ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಎರಡು ಕಲಶಗಳನ್ನು ತಂಡುಲ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶದಲ್ಲಿ "ವ್ಯೋಮವ್ಯೋಮಾಯ" ಎಂದು ವರುಣರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನನ್ನೂ, ವಾಮಕಲಶದಲ್ಲಿ "ಗೌರೀಮಿಮಾಯ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಮೆಯನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಶುತುದ್ರಿಸ್ತೋಮಗ್‌ಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣಿಯಾ । ಅಸಿಕ್ನಿಯಾಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾಸುಷೋಮಯಾ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಜಲಂ ಪ್ರಪೂರ್ಯ ।

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್‌ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂಕರೀಷಿಣೀಂ । ಈಶ್ವರೀಗ್‌ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕಲಶೇ ಅಷ್ಟಗಂಧಂ ದತ್ವಾ ।

ಸಹಿರತ್ನಾನಿ ದಾಶುಷೇ ಸುವಾತಿ ಸವಿತಾ ಭಗಃ । ತಂ ಭಾಗಂ ಚಿತ್ರಮೀಮಹೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚರತ್ನಾನಿ ।

ಹಿರಣ್ಯರೂಪಸ್ಸ ಹಿರಣ್ಯ ಸಂದೃಗಪಾಂ ನ ಪಾತ್ಸೇದು ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಃ ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ಪರಿಯೋನೇರ್ನಿಷದ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯದಾದದತ್ಯನ್ನಮಸ್ಮೈ ॥

ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ।

ತಂತುಂ ತನ್ವನ್ ರಜಸೋ ಭಾನುಮನ್ವಿಹಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಃ ಪಥೋ ರಕ್ಷಧಿ ಯಾಕೃತಾನ್। ಅನುಲ್ಬಣಂ ವಯತ ಜೋಗುವಾಮಪೋಮನುರ್ಭವ ಜನಯಾ ದೈವ್ಯಂಜನಂ ॥

ಇತಿ ಶ್ವೇತತಂತುಭಿಸ್ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ।

ಕಾಂಡಾತ್ಕಾಂಡಾತ್ಪ್ರರೋಹಂತೀ ಪರುಷಃ ಪರುಷಃ ಪರಿ ।

ಏವಾನೋ ದೂರ್ವೇ ಪ್ರತನುಸಹಸ್ರೇಣ ಶತೇನ ಚ ॥

ಇತಿ ದೂರ್ವಾಃ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ।

ಅಶ್ವತ್ಥೇವೋನಿಷದನಂ ಪರ್ಣೇವೋ ವಸತಿಃ ಕೃತಾ ।

ಗೋಭಾಜ ಇತ್ಕಿಲಾಸಥ ಯತ್ಸನವಥ ಪೂರುಷಮ್ ॥

ಇತಿ ಆಮ್ರಪಲ್ಲವಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ।

ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಷಿ ವಿಶ್ವತಃ । ಅತಪ್ತತನೂರ್ನತದಾಮೋ ಅಶ್ನುತೇ । ಶೃತಾಸ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತ ಸ್ಸಮಾಶತ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದರ್ಭಕೂರ್ಚಂ ನಿಧಾಯ ।

ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾನೋ ಮುಂಚತ್ವಗ್ಂ ಹಸಃ ॥

ಇತಿ ಕಲಶಯೋರುಪರಿ ನಾರಿಕೇಳಫಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ।

ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತನು ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, "ಮಾಹೇಶ್ವರಾಶಿಷಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ "ಓಂ ಆಪಃ" ಎಂದು ಕರ್ತನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ "ಶಿವಾ ಆಪಸ್ಸಂತು" ಎಂದು ಮಾಹೇಶ್ವರರೂ ಏಳು ಏಳು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕರ್ತನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶೋದಕವನ್ನು "ಶಾಂತಿರಸ್ತು......ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು" ಎಂಬುವವರೆಗೆ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಹಾಕಬೇಕು. ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅರಿಷ್ಟ

ಯುವಾಸುವಾಸಾಃ ಪರಿವೀತ ಆಗಾತ್ ಸ ಉಶ್ರೇಯಾರ್ಭವತಿ ಜಾಯ ಮಾನಃ । ತಂಧೀರಾಸಃ ಕವಯು ಉನ್ನಯಂತಿ ಸ್ವಾಧಿಯೋ ಮನಸಾ ದೇವಯಂತಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣಕಲಶೇ—

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ವ್ಯೋಮವ್ಯೋಮಾಯ ವಿದ್ಮಹೆ: ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಶಿವಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಅಸ್ಮಿಂಕುಂಭೇ ವರುಣರೂಪಿಣಂ ಭಗವಂತಂ ಸದಾಶಿವಮಾವಾಹ್ಯ । ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಾನ್ ಜಪ್ತ್ವಾ ।

ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ ಅಸುರೋಮಹೋದಿವಸ್ತ್ವಗ್ಂ ಶರ್ಧೋ ಮಾರುತಂ ಪೃಕ್ಷ ಈಶಿಷೇ । ತ್ವಂ ವಾ ತೈರರುಣ್ಯೈರ್ಯಾಸಿಶಂಗಯಸ್ತ್ವಂ ಪೂಷಾ ವಿಧತಃ ಪಾಶಿನುತ್ಮನಾ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ಶಿವಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪ್ತ್ವಾ । ವಾಮಕಲಶೇ—

ಗೌರೀಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತೀ । ಏಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ । ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವಷೀ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಗಣಾಂಬಿಕಾಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ । ಮಹಾತಪಾಯೈ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಗೌರೀಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಗೌರೀಮಾವಾಹ್ಯ ।

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ತಾಡನ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಸ್ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ಆಕರ್ಣಕೃಷ್ಟೇ ಧನುಷಿ ಜ್ವಲನ್ತೀಂ
ದೇವೀಮಿಷುಂ ಭಾಸ್ವತಿ ಸಂದಧಾನಂ ।
ಧ್ಯಾಯೇನ್ಮಹೇಶಂ ಮಹನೀಯವೇಷಂ
ದೇವ್ಯಾಯುತಂ ಯೋ ಧನುಸಂದಧಾನಂ ॥
ಸರ್ವಮಂಗಳ ಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಣಮ್ಯ । ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಮಹಾಮುದ್ರಾಂಚ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ । "ಅನಯಾ ಪೂಜಯಾ ಭಗವಂತೌ ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರೌ ಸುಪ್ರೀತೌ ಸುಪ್ರಸನ್ನೌ ವರದೌ ಭವೇತಾಂ" ಇತಿ ಸಾಕ್ಷತ ಹಿರಣ್ಯೋದಕಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ॥

ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ "....ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವ ಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಅಮುಕ ನಾಮಧೇಯಸ್ಯ ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ಬಾಲ್ಯಯೌವನ ಕೌಮಾರ ವಾರ್ಧಕೇಷು, ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತ್ಯಾದ್ಯವಸ್ಥಾಸು ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ ಕೃತಾನಾಂ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾಃ ಆದಿವಧ್ಯಾದಿ ದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ; ಮಯಾ ವಾ ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ವಾ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದಮಾತ್ಸರ್ಯೈಃ ಕೃತ ಸರ್ಪ ಶುಕ ಮಾರ್ಜಾಲಾದಿ ಹಿಂಸಯಾ ವಾ, ಗರ್ಭಪಾತನಿಮಿತ್ತೌಷಧ

ದಾರ್ನೇನ ವಾ, ಗೃಹದಾಹೇನ ವಾ, ಸಂಭಾವಿತ ಪ್ರತಿಬಂಧನದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ; ಸಮಸ್ತರೋಗನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ, ಪರೇದ್ಯುಃ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಶ್ರೀ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ, ಅಸ್ಮಿನ್ ಗ್ರಾಮೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಹಾಜನಾನಾಂ ಚ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯ ವಿಜಯ ವೀರ್ಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಧನಕನಕ ವಸ್ತುವಾಹನ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷೇಣ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತಾಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ,

ಅಮುಕ ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಏತೇಷಾಂ ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ತಾಡನ ಸ್ಫೋಟನ ತಾಪನ ಭೇದನಾದಿ ಸ್ಪೃಷ್ಟಾಸ್ಪೃಷ್ಟ ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಬಿಂಬ ಶುದ್ಧಿಂ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ತದಂಗಭೂತ ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣ, ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ, ಪುರಸ್ಸರ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನ, ಅಸ್ತ್ರರಾಜಪೂಜನ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ, ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ, ಹೋಮ ಬಲಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಾದಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ, ದಿಕ್ಪಾಲಕಾವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಮಂಟಪಸಂಸ್ಕಾರ, ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನ, ಜಲಾಧಿವಾಸ, ಶೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸ, ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ಅಸ್ಯದೇವಸ್ಯ ಮೂರ್ತಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಮಾನುಕೂಲ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಗ್ರಹಾರ್ಚನ ಪುರಸ್ಸರಂ ನವಗ್ರಹಮುಖ, ಪ್ರಧಾನಹೋಮ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ, ಪರಿವಾರದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ, ಗಿರಿಜಾ ವಿವಾಹಾದಿ ನಿಖಿಲಕರ್ಮಕರ್ತುಂ; ಅಸ್ಮಿನ್ ದಿವ್ಯಾಲಯೇ ಅನುಲೋಮ ಪ್ರತಿಲೋಮ, ಅಂತರಾಳ, ಅರ್ಧಮಂಟಪ, ಸ್ನಾನಮಂಟಪ, ನೈವೇದ್ಯಮಂಟಪ, ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪ, ಯಾನಮಂಟಪ, ಯಾಗಮಂಟಪ, ನೃತ್ಯಮಂಟಪೇಷು ಯೋ ದೋಷಸ್ಸಮಜನಿ ತದ್ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ತದಂಗನಾಂದೀ

ಶೋಭನದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ನಾಂದೀಶೋಭನ ದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾಂದೀ ಶೋಭನ ದೇವತಾ ಸಮಾರಾಧನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ

ತದಾದೌ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶಿವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಓಂ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಥಮಗಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ರೇಣುಕಾದ್ಯಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ।

ತತಃ **ಕರ್ತಾ** ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ "ಮಾಹೇಶ್ವರಾಶಿಷಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ" ಇತಿ ವದೇತ್ ।

ಕರ್ತಾ		**ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ**
ಓಂ ಆಪಃ	(ಸಪವಿತ್ರೇಷು ಮಾಹೇಶ್ವರಹಸ್ತೇಷು ಆಪೋ ದದ್ಯಾತ್)	ಶಿವಾ ಆಪಸ್ಸಂತು ।
ಓಂ ಗಂಧಾಃ	(ತತ್ಪಾಣೌ ಗಂಧಂ ದದ್ಯಾತ್)	ಸುಗಂಧಾಃ ಪಾನ್ತು ।
ಓಂ ಅಕ್ಷತಾಃ	(ತತ್ಪಾಣೌ ಅಕ್ಷತಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್)	ಅಕ್ಷತಂ ಚಾರಿಷ್ಟಂ ಚಾಸ್ತು, ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು ।
ಓಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ	(ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾಂ ಧಾರಯೇತ್)	ಸುಶ್ರೇಯೋಽಸ್ತು ।
ಓಂ ತಾಂಬೂಲಾನಿ	(ತಾಂಬೂಲಂ ದದ್ಯಾತ್)	ಐಶ್ವರ್ಯಮಸ್ತು
ಓಂ ದಕ್ಷಿಣಾಃ	(ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್)	ಸ್ವಸ್ತಿ, ದಕ್ಷಿಣಾಃ ಪಾಂತು ಬಹುಧೇಯಂಚಾಸ್ತು, ದೀರ್ಘಾಮಾಯುಃ ।

ಇತಿ **ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ** ಪ್ರತಿವದೇಯುಃ ।

"ಇಡಾದೇವಹೂರ್ಮನುರ್ಯಜ್ಞನೀರ್ಬೃಹಸ್ಪತಿರುಕ್ಥಾಮದಾನಿಶಗ್ಂಸಿಷದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಸೂಕ್ತವಾಚಃ ಪೃಥಿವಿ ಮಾತರ್ಮ್ಮಾಮಾಹಿಗ್ಂಸೀಃ

ಮಧುಮನಿಷ್ಯೇ ಮಧುಜನಿಷ್ಯೇ ಮಧು ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಧುವದಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಧು ಮತೀಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಾಚಮುದ್ಯಾಸಗ್ಂ ಶುಶ್ರೂಷೇಣ್ಯಾಂ ಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯ ಸ್ತಂಮಾ ದೇವಾ ಅವಂತು ಶೋಭಾಯೈ ಪಿತರೋಽನುಮದಂತು ॥

ಕರ್ತಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ :—'ಸ್ವಾಮಿನಃ ಮನಸ್ಸಮಾಧೀಯಂತಾಮ್' ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ।

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ :—ಸಮಾಹಿತಮನಸಸ್ಮಃ ।

ಕರ್ತಾ :—ಪ್ರಸೀದಂತು ಭವಂತಃ

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ :—ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಮಃ ಇತಿ ವದೇಯುಃ ।

ಕರ್ತಾ :—ಪಾತ್ರೇ ಅಕ್ಷತಾ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ತತ್ರದಕ್ಷಿಣಕಲಶೋದಕಂ ಶಾಂತಿರಸ್ತ್ವಿತ್ಯಾದಿಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರಭಿಷಿಂಚೇತ್ ।

ಮಾಹೇಶ್ವರಾ :—ಶಾಂತಿರಸ್ತು, ಪುಷ್ಟಿರಸ್ತು, ತುಷ್ಟಿರಸ್ತು, ವೃದ್ಧಿ ರಸ್ತು, ಅವಿಘ್ನಮಸ್ತು, ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು, ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು, ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು, ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು, ಕರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು, ಶಾಸ್ತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು, ವೇದ ಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು, ಪುತ್ರಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು, ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು, ಇಷ್ಟ ಸಂಪದಸ್ತು ॥

ಈಶಾನ್ಯಾಂ—ಬಹಿರ್ದೇಶೇ ಅರಿಷ್ಟನಿರಸನಮಸ್ತು + (ಇತಿ ಅಕ್ಷತೈ ಸ್ಸಹ ವಿಸೃಜ್ಯ) ಯತ್ಪಾಪಂ ತತ್ಪ್ರತಿಹತಮಸ್ತು । (ಇತಿ ಅಕ್ಷತೈಸ್ಸಹ **ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ** ವಿಸೃಜೇತ್)

ಪಾತ್ರೇ—ಯಚ್ಛ್ರೇಯಸ್ತದಸ್ತು । ಅಘಾನಿ ನಶ್ಯಂತು । ಸೂರ್ಯ ಸೋಮಾಂಗಾರಕಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಶುಕ್ರ ಶನಿ ರಾಹು ಕೇತ್ವಭಿಧಾನಾಸ್ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ಸದ್ಯವಾಮಾಘೋರ ತತ್ಪುರುಷೇಶಾನ– ಹೃದಯ ಶಿರಶ್ಶಿಖಾ ಕವಚ ನೇತ್ರಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾವರಣ ದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂ

ನಿರಸನಮಸ್ತು' ಎಂದೂ, ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ "ತತ್ಪ್ರತಿಹತಮಸ್ತು" ಎಂದೂ ಅಕ್ಷತೋ ದಕ ಬಿಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ "ಯಚ್ಛ್ರೇಯ......ಪ್ರಿಯತಾಂ"

ತಾಂ । ತಿಥಿ ಕರಣಮುಹೂರ್ತ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಿಗ್ದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ ।

ನಿರ್ಋತಿದಿಶಿ—ಓಂ ಹತಾಃ ಪರಿಪಂಥಿನೋ ಹತಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೋ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ । ಶತ್ರವಃ ಪರಾಭವಂ ಯಾಂತು । ಶಾಮ್ಯಂತು ಘೋರಾಣಿ ಶಾಮ್ಯಂತು ಪಾಪಾನಿ ಶಾಮ್ಯಂತು ಈತಯಃ ॥

ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶೋದಕಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಿಸೃಜೇತ್ ।

ಪಾತ್ರೇ—ಶುಭಾನಿ ವರ್ಧಂತಾಂ । ಶಿವಾ ಋತವಸ್ಸಂತು । ಶಿವಾ ಓಷಧಯಸ್ಸಂತು । ಶಿವಾ ವನಸ್ಪತಯಸ್ಸಂತು । ಅಹೋರಾತ್ರೇ ಶಿವೇ ಸ್ಯಾತಾಂ । ಉತ್ತರೇ ಶಿವಕರ್ಮಣ್ಯವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾಶ್ಶುಭಾಸ್ಸಂಪದ್ಯಂತಾಂ । ಅಗ್ನಿಪುರೋಗಾ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ಮಾಹೇಶ್ವರೀಪುರೋಗಾ ಮಾತರಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ಇಂದ್ರಪುರೋಗಾ ಮರುದ್ಗಣಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ವಶಿಷ್ಠಪುರೋಗಾ ಋಷಿಗಣಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ರೇಣುಕಪುರೋಗಾ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ನಂದಿಪುರೋಗಾ ಪ್ರಮಥಗಣಾಃ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ । ಋಷಯಶ್ಛಂದಾಗ್ಂಸ್ಯಾಚಾರ್ಯಾ ವೇದಾ ಯಜ್ಞಾ ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ। ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣುಮಾಹೇಶ್ವರಾಶ್ಚ ಪ್ರೀಯಂತಾಂ। ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ಪರ್ಜನ್ಯಃ । ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಮೀ ಮಹಾಸೇನಃ । ಪ್ರೀಯತಾಂ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾದೇವಃ । ಸತ್ಯಾ ಏತಾ ಆಶಿಷಃ ಸಂತು ॥

ಕಲಶಂ ಪೂರ್ವವನ್ನಿಧಾಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಕಾಲಾನ್ವಾಚಯಿಷ್ಯೇ ।

ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ ಸಾಮ ಗಾಯಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಇವ ಸವನೇಷು ಶಂಸಸಿ । ವೃಷೇವ ವಾಜೀ ಶಿಶುಮತೀರಪೀತ್ಯಾ । ಸರ್ವತೋನಶಕುನೇ ಭದ್ರಮಾವದ । ವಿಶ್ವತೋನಶ್ಶಕುನೇ ಪುಣ್ಯಮಾವದ ॥

ಎಂದೂ ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಓಂ ಹತಾಃ........ಈತಯಃ ” ಎಂದೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶೋದಕ ಬಿಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ‘ ಶುಭಾನಿ ವರ್ಧಂತಾಂ ... ಸಂತು ’ ಎಂದು ಬಿಡಬೇಕು.

ಯಾಜ್ಯಯಾ ಯಜತಿ ಪ್ರತ್ತಿರ್ವೈ ಯಾಜ್ಯಾ ಪುಣ್ಯೈವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪುಣ್ಯಾಮೇವ ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸಂಭಾವಯತಿ ಪುಣ್ಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸಂಸ್ಕುರುತೇ ॥

ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ನಕ್ಷತ್ರಂ । ತದ್ಬಟ್ಕುರ್ವೀತೋಪವ್ಯುಷಂ । ಯದಾವೈ ಸೂರ್ಯ ಉದೇತಿ । ಅಥ ನಕ್ಷತ್ರಂ ನೈತಿ । ಯಾವತಿ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಗಚ್ಛೇತ್ । ಯತ್ರ ಜಘನ್ಯಂ ಪಶ್ಯೇತ್ । ತಾವತಿ ಕುರ್ವೀತಯತ್ಕಾರೀ ಸ್ಯಾತ್ । ಪುಣ್ಯಾಹ ಏವ ಕುರುತೇ । ಯಾನ್ಯೇವ ದೇವನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ । ತೇಷು ಕುರ್ವೀತ ಯತ್ಕಾರೀ ಸ್ಯಾತ್ । ಪುಣ್ಯಾಹ ಏವ ಕುರುತೇ ॥

ಕರ್ತಾ—ಮಹ್ಯಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾಯ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ನಮಸ್ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಆಶೀರ್ವಚನಮಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಯ ಶ್ರೀ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥

ಇತಿ ತ್ರಿರ್ವದೇತ್ ॥

ಅಥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—“ ಓಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ” ಇತಿ ಮಂದ್ರ ಮಧ್ಯ ತಾರಸ್ವರೈಃ ತ್ರಿರ್ವದೇಯುಃ ॥

ಸ್ವಸ್ತಯೇ ವಾಯುಮುಪಬ್ರವಾಮಹೈ ಸೋಮಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭುವನಸ್ಯ ಯಸ್ಪತಿಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಸರ್ವಗಣಂ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸ್ವಸ್ತಯ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಆದಿತ್ಯ ಉದಯನೀಯಃ ಪಥ್ಯಯೈವೇತಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯನ್ತಿ ಪಥ್ಯಾಂ ಸ್ವಸ್ತಿಮಭ್ಯುದ್ಯಂತಿ ಸ್ವಸ್ತ್ಯೈವೇತಃ ಪ್ರಯನ್ತಿ ಸ್ವಸ್ತ್ಯುದ್ಯಂತಿ ಸ್ವಸ್ತ್ಯುದ್ಯಂತಿ ॥

ಕಲಶವನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಇಟ್ಟು ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಂದ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಬೇಕು. “ ಉದ್ಗಾತೇವ ” ಎಂದು ಪಠಿಸಿ ಕರ್ತನು “ಮಹ್ಯಂ....ಬ್ರುವಂತು”

ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿನ ಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ಅಷ್ಟೌದೇವಾ ವಸವಸ್ಸೋಮ್ಯಾಸಃ । ಚತಸ್ರೋ ದೇವೀರಜರಾಶ್ರವಿಷ್ಠಾಃ । ತೇ ಯಜ್ಞಂ ಪಾಂತು ರಜಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್ । ಸಂವತ್ಸರೀಣಮಮೃತಗ್ಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಕರ್ತಾ—“ ಮಹ್ಯಂ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ ಇತಿ ತ್ರಿರ್ವದೇತ್ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—“ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ” ಇತಿ ಪೂರ್ವವತ್ ವದೇಯುಃ ॥

ಋಧ್ಯಾಮಸ್ತೋಮಂ ಸನುಯಾಮ ವಾಚಮಾನೋಮಂತ್ರಂ ಸರಥೇ ಹೋಪಯಾತಂ । ಯಶೋನುಪಕ್ವಂ ಮಧುಗೋಷ್ವಂತರಾ ಭೂತಾಂಶೋ ಅಶ್ವಿನೋಃ ಕಾಮಮಪ್ರಾಃ ॥

ಸರ್ವಾಮೃದ್ಧಿಮೃಧ್ನುಯಾಮಿತಿ ತಂ ವೈ ತೇಜಸೈವ ಪುರಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯ ಭವಚ್ಛಂದೋಭಿರ್ಮಧ್ಯತೋಽಕ್ಷರೈರುಪರಿಷ್ಟಾದ್ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಸ್ಸರ್ವತೋ ದ್ವಾದಶಾಹಂ ಪರಿಭೂಯ ಸರ್ವಾಮೃದ್ಧಿಮಾರ್ಧ್ನೋತ್ಸರ್ವಾಮೃದ್ಧಿ ಮೃಧ್ನೋತಿ ಯ ಏವಂವೇದ ॥

ಋಧ್ಯಾಸ್ಮಹವ್ಯೈರ್ನಮಸೋಪಸದ್ಯ । ಮಿತ್ರಂ ದೇವಂ ಮಿತ್ರಧೇಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಅನೂರಾಧಾನ್ ಹವಿಷಾ ವರ್ಧಯಂತಃ । ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಸ್ಸವೀರಾಃ ॥

ಎಂದು ಮೂರು ಸಾರಿ ಹೇಳಲು ಮಾಹೇಶ್ವರರು “ ಓಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ” ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಹೇಳಬೇಕು. “ ಸ್ವಸ್ತಯೆ ” ಎಂದು ಪಠಿಸಿ, ಕರ್ತನು ‘ಮಹ್ಯಂ .. ಬ್ರುವಂತು’ ಎನ್ನಲು ಮಾಹೇಶ್ವರರು “ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ” ಎಂದೂ “ ಋಧ್ಯಾಮ ”

ತ್ರೀಣಿ ತ್ರೀಣಿ ವೈ ದೇವಾನಾಮೃದ್ಧಾನಿ । ತ್ರೀಣಿ ಛಂದಾಗ್ಂಸಿ । ತ್ರೀಣಿ ಸವನಾನಿ । ತ್ರಯ ಇಮೇ ಲೋಕಾಃ । ಋಧ್ಯಾಮೇವ ತದ್ವೀರ್ಯ ಏಷು ಲೋಕೇಷು ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠತಿ ॥

ಕರ್ತಾ—ಮಹ್ಯಂ....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಃ ಋದ್ಧಿಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ ಇತಿ ತ್ರಿರ್ವದೇತ್ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—"ಓಂ ಋಧ್ಯತಾಂ ಋದ್ಧಿಸ್ಸಮೃದ್ಧಿಃ" ॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವವತ್ ತ್ರಿರ್ವದೇಯುಃ ॥

ಯಜಮಾನಃ—ವಾಮದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಕಲಶೌ ಯುಗಪದ್ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಮುಖಸಮಂ ಕಲಶಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ತಾಭ್ಯಾಮೇಕಧಾರಾಭ್ಯಾಂ ಪೂರ್ವಸ್ಮಿನ್ ಪಾತ್ರೇ—

ಸ್ವಸ್ತಿ ಶಿವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ವರ್ಷಶತಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತು । ಗೋತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಸ್ತುಷ್ಟಿಶ್ಚಾಸ್ತು । ಶುಭಗ್ಂ ಶುಭಮಸ್ತು । ಪುನರಪಿ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । ಸರ್ವಸಂಪದಸ್ತು ॥ ಇತ್ಯೇತೈರ್ನಿಷಿಚ್ಯ । ಕಲಶೌ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಶಿವಕಲಶಾಭಿಮರ್ಶನೇ ಜಪ್ಯಮಂತ್ರಾಃ—

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಶ್ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಯಾಸುಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾನ ಆಪಶ್ಶಗ್ಂ ಸ್ಯೋನಾ

ಎಂದು ಜಪಿಸಿ ಕರ್ತನು "ಮಹ್ಯಂ....ಬ್ರುವಂತು" ಎನ್ನಲು ಮಾಹೇಶ್ವರರು "ಓಂ ಋಧ್ಯತಾಂ...." ಎಂದೂ ಹೇಳಬೇಕು.

ಯಜಮಾನನು ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಎರಡು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಏಕಧಾರೆಯಾಗಿ ಅದೇ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ "ಸ್ವಸ್ತಿ ಶಿವಪುಣ್ಯಾಹ....ಭವತು" ಎಂದು ಉದಕ

ಭವಂತು । ಯಾಸಾಗ್ಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ ಅವಪಶ್ಯಂ ಜನಾನಾಂ। ಮಧುಶ್ಚುತಶ್ಶುಚಯೋ ಯಾಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾನ ಆಪಶ್ಶಗ್ಂ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಯಾಸಾಂ ದೇವಾ ದಿವಿ ಕೃಣ್ವಂತಿ ಭಕ್ಷಂ ಯಾ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಬಹುಧಾ ಭವಂತಿ । ಯಾಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಪಯಸೋಂದಂತಿ। ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾನ ಆಪಶ್ಶಗ್ಂ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಶಿವೇನ ಮಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪಶ್ಯತಾಶ್ಶಿವಯಾ ತನುವೋಪಸ್ಪೃಶತ ತ್ವಚಂ ಮೇ। ಸರ್ವಾಗ್ಂ ಅಗ್ನೀಗ್ಂ ರಪ್ಸುಷದೋ ಹುವೇವೋ ಮಯಿ ವರ್ಚೋ ಬಲಮೋಜೋ ನಿಧತ್ತ ॥

" ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನಃ........ಪುನಾತು " *

ಕರ್ತಾ—ಸಾಮ್ರಪಲ್ಲವ ದರ್ಭಕೂರ್ಚಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ—

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂದಿಶಿ ದೇವಶ್ಶಂಭುರುಮಾಹೇಶ್ವರೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್।

ದಕ್ಷಿಣಾಯಾಂ ದಿಶಿ ದುರ್ಗಾಸಮೇತೋ ಮಹೇಶ್ವರೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ । ಅಪಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂದಿಶಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂದಿಶಿ ಚಂಡಿಕಾಸಮೇತೋ ನೀಲಕಂಠೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ ।

ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಇಡಬೇಕು. "ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ" "ಪವಮಾನ"ಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಕರ್ತನು ತಳಿರು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಲು ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಮೂರು ಪಾತ್ರೆಗಳ ಉದಕವನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಕರ್ತನ ಎಡಗಡೆ ಕೂಡಿಸಿ "ಶುಚೀವೋ" ಎಂದು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಶಿವಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ದೇವಾಲಯದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂಜೋಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

*ಈ ಗುರ್ತು ಹಾಕಿರುವ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ.

ಊರ್ಧ್ವಾಯಾಂದಿಶಿ ಇಂದ್ರಾಣೀಸಮೇತೋಮಹೇಶ್ವರೋ ಮಾರ್ಜಯಂತಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿದಿಶಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಏತೇಭ್ಯೋ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ನಾನಾಗೋತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಾನಾನಾಮಭ್ಯಃ ವೈದಿಕ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಶಿವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಮಂತ್ರ ಜಪ ದಕ್ಷಿಣಾಸ್ಸಂಪ್ರದದೇ ನಮಮ ನಮಮ ॥ ತತಃ ಕಲಶತ್ರಯೋದಕಮೇಕೀಕೃತ್ಯ । ಪತ್ನೀಂ ವಾಮತ ಉಪವೇಶ್ಯ । **ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ** ಕಲಶೋದಕೇನ ಆಮ್ರಪಲ್ಲವ ದರ್ಭಕೂರ್ಚಾದಿಭಿಃ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಕರ್ತಾರಮಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ಶುಚೀವೋ ಹವ್ಯಾ ಮರುತಶ್ಶುಚೀನಾಂ । ಶುಚಿಗ್ಂ ಹಿನೋಮ್ಯಧ್ವರಗ್ಂ ಶುಚಿಭ್ಯಃ । ಋತೇನ ಸತ್ಯಮೃತಸಾಪಆಯನ್ । ಶುಚಿ ಜನ್ಮಾನಶ್ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಃ ॥ ಅಗ್ನಿಶ್ಶುಚಿವ್ರತ ತಮಶ್ಶುಚಿರ್ವಿಪ್ರಶ್ಶುಚಿಃ ಕವಿಃ । ಶುಚೀರೋಚತ ಆಹುತಃ । ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಯಸ್ತವ ಶುಕ್ರಾಭ್ರಾಜನ್ತ ಈರತೇ । ತವ ಜ್ಯೋತೀಗ್ಂಷ್ಯರ್ಚಯಃ ॥

" ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ವಮೃತಗ್ಂ........ಪುನಾತು "*

೧) " ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಸ್ಫುರ ಸ್ಫುರ ಪ್ರಸ್ಫುರ ಪ್ರಸ್ಫುರ ಘೋರ ಘೋರತರ ತನುರೂಪ ಚಟಚಟ ಪ್ರಚಟ ಪ್ರಚಟ ಕಹ ಕಹ ವಮ ವಮ ಬಂಧಯ ಬಂಧಯ ಘಾತಯ ಘಾತಯ ಪಾತಯ ಪಾತಯ **ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಾಯ** ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ "

೨) " ಓಂ ಶ್ಲಿಂ **ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಾಯ** ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥ "

೩) " ಓಂ ಹ್ರಃ **ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ** ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತ್ಯಘೋರಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೈಃ ದೇವಾಲಯಾಂತರಾಳಂ ಸರ್ವಾದಿಶಃ ಪೂಜೋಪಕರಣಾನಿ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್

---

*ಪವಮಾನ ಸೂಕ್ತ ನೋಡಿ.

ಅಥ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಏವಂ ಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪ್ರಣ್ಯತಿಥೌ...........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಾಂಗ ಭೂತಂ ನಾಂದೀ ಶೋಭನ ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ನಾಂದೀ ಶೋಭನ ದೇವತಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ॥ ತಂಡುಲ ಪೂರಿತ ಪಾತ್ರೇ ಅಷ್ಟದಲಕಮಲ ಮಧ್ಯೇ ಓಂಕಾರಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ತತ್ರ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮಾಹೇಶ್ವರಾರಾಧನಪರಿಮಿತಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಕಂ ಚ ನಿಧಾಯ।

ತತ್ರ ಶ್ರೀನಂದಿ, ಭೃಂಗಿರಿಟ, ವೀರಕ, ವಿರಭದ್ರ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಅಂಡಾಭರಣ, ದಂಡಪಾಣಿ, ಚಂಡೇಶ್ವರ, ದಾರುಕ, ರೇಣುಕ, ವಿಕರ್ಣ, ವಿಜಯಕರ್ಣ, ಘಂಟಾಕರ್ಣ, ಗೋಕರ್ಣ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಏಕೋರಾಮ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಸುಕೇತು, ರುರು, ಉಪಮನ್ಯು, ಭೃಗು, ದಧೀಚಿ, ಗೌತಮಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಪ್ರಮಥಗಣಾ ಆವಾಹ್ಯ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಶ್ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಇದಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ನಾಂದೀಶೋಭನ ದೇವತಾ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯಃ ಸಂಪ್ರದದೇ—ನಮಮ ನಮಮ ॥

ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾಶೀರ್ವಚನಮ್ ॥

ಅಥ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, "ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀ ....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗಮಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಕ್‌ಲಕ್ಷಣ—"ವೀರಶೈವ ಕುಲೋದ್ಭೂತಃ" (ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ) ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಕ್ಕೆ ೧೩, ೯, ಅಥವಾ ೬ ಜನರನ್ನು ಆರಿಸಬಹುದು. ಇದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ತೃತೀಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಥಾಚಾರ್ಯವರಣಂ :—ಯಜಮಾನಃ 'ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ಕಾರಯಿತುಂ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರಂ, ಅಮುಕ ಶರ್ಮಾಣಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರಂ, ಏಭಿರ್ಗಂಧಾಕ್ಷತ ತಾಂಬೂಲಮುದ್ರಿಕಾಸನ ಕಮಂಡಲುವಾಸೋಭಿಃ ಆಚಾರ್ಯತ್ವೇನ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ'

ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷ ೧೪ ಜನರು—ಆಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸಾಧಕ, ಉಪದ್ರಷ್ಟಾ, ೬ ಜನ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು, ಮಂತ್ರಜಪ್ತಾ, ವೇದಪಾಠಕ, ಪರಿಚಾರಕ.

ಮಧ್ಯಮ ಪಕ್ಷ ೯—ಆಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು, ಪರಿಚಾರಕ.

ತೃತೀಯಪಕ್ಷ ೬—ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು (ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಪರಿಗಣನ).

ಚತುರ್ಥಪಕ್ಷ ೪ ಜನರು—ಆಚಾರ್ಯಾದಿತ್ರಯ, ಒಬ್ಬ ಪರಿಚಾರಕ.

ಪಂಚಮಪಕ್ಷ ಇಬ್ಬರು—ಆಚಾರ್ಯ, ಪರಿಚಾರಕ.

ಋತ್ವಿಜರ ಕರ್ತವ್ಯ—ಆಚಾರ್ಯ-ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಲೂ, ಮಾಡಿಸಲೂ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವನು. ಋತ್ವಿಜರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಉಪಸ್ಥಿತರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನು ಮಾಡಬಹುದು ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಋತ್ವಿಜರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಋತ್ವಿಜನಿಂದ ಮಾಡಿಸಲೂ ಬಹುದು.

ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಕರ್ಮ ಲೋಪವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮ ಲೋಪವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಸಾಧಕ—ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚೈಃಸ್ವರದಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಉಪದ್ರಷ್ಟಾ—ಕುಂಡ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಋತ್ವಿಜರು (ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಿಗಳು)—ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಚನ, ಜಪ, ಹೋಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪರಿಚಾರಕ—ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಋತ್ವಿಜರು ಸೂಚಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಜಮಾನನ ಶ್ರೇಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಏಕಭುಕ್ತರೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಶೀಲರೂ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಚಾರ್ಯಃ :—" ವೃತೋಽಸ್ಮಿ, ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ " ಇತಿ ವದೇತ್ ।

ಯಜಮಾನಃ :—" ಓಂ ವ್ರತೇನ ದೀಕ್ಷಾಮಾಪ್ನೋತಿ ದೀಕ್ಷಯಾಪ್ನೋತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ । ದಕ್ಷಿಣಾ ಶ್ರದ್ಧಾಮಾಪ್ನೋತಿ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಸತ್ಯಮಾಪ್ಯತೇ ॥

ಇತಿ ವೃತ್ವಾ, ಗಂಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅತಿಯದರ್ಯೋ ಅರ್ಹಾದ್ಯುಮದ್ವಿಭಾತಿಕ್ರತುಮಜ್ಜನೇಷು । ಯದ್ದೀದಯಚ್ಛವ ಸರ್ತಪ್ರಜಾತತ ದಸ್ಮಾಸು ದ್ರವಿಣಂ ಧೇಹಿ ಚಿತ್ರಮ್ ॥

ಇತ್ಯಾಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಅಥ **ಬ್ರಹ್ಮವರಣಮ್** :—" ಅಮುಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ಅಮುಕಗೋತ್ರಂ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಾಣಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಂ ಏಭಿರ್ಗಂಧಾಕ್ಷತತಾಂಬೂಲಮುದ್ರಿಕಾಸನಕಮಂಡಲುವಾಸೋಭಿಃ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವೇನ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ "

ಬ್ರಹ್ಮಾ :—" ವೃತೋಽಸ್ಮಿ, ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ " ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಂ ।

ಕರ್ತಾ :—" ವ್ರತೇನ ದೀಕ್ಷಾ........ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ "

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿಸೀಮತಸ್ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ । ಸ ಬುಧ್ನಿಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಸ್ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ಸಾಧಕಮುಪದ್ರಷ್ಟಾರಂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಣಃ ಋತ್ವಿಜೋ ವಾ ಯಥಾವಕಾಶಂ ವೃಣುಯಾತ್ ತದ್ಯಥಾ—

ಸರ್ವಾನೃತ್ವಿಜ ಉದಙ್ಮುಖಾನುಪವೇಶ್ಯ । " ಅಸ್ಮಿನ್................

ಕರ್ಮಣಿ ಆಚಾರ್ಯನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಕರಣಾರ್ಥಂ ಅಮುಕಾಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಾನ್, ಅಮುಕಾಮುಕ ವೇದಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನಃ ಅಮುಕಾಮುಕ ಶರ್ಮಣಃ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಏಭಿರ್ಗಂಧಾಕ್ಷತ ತಾಂಬೂಲ ಮುದ್ರಿಕಾಸನ ಕಮಂಡಲು ವಾಸೋಭಿಃ ಋತ್ವಿಕ್ತ್ವೇನ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಅಹಂ ವೃಣೇ"

ಋತ್ವಿಜ "ವೃತಾಸ್ಮಃ, ಕರಿಷ್ಯಾಮಃ" ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥

ಯಜಮಾನಃ :—ತಾನ್ ಗಂಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪರಿಚಾರಕವರಣಂ :—"ಅಸ್ಮಿನ್....ಕರ್ಮಣಿ ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರ್ತುಂ ಅಮುಕಾನ್ವಯಂ ಅಮುಕಾಭಿಧಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ"

ಪರಿಚಾರಕಃ :—"ವೃತೋಽಸ್ಮಿ, ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ" ಇತ್ಯುಕ್ತೇ, ತಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಃ ವಸ್ತ್ರೋಷ್ಣೀಷಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಮ್

ಅಥ ಪಂಚಗವ್ಯ ವಿಧ್ಯುಪಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರಾಃ

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಸ್ಸೋಮ ವೃಷ್ಣಿಯಂ ।

ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।

ಸುರಭಿನೋಮುಖಾಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಗ್ಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಶುಕ್ರಮಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಸಿ ತೇಜೋಽಸಿ ದೇವೋ ।

ವಸ್ಸವಿತೋತ್ಪುನಾತ್ವಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ॥

ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ।

ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಾಃ

ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಸ್ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣೋಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿವೋ ಮೇ ಅಸ್ತು ಸದಾಶಿವೋಽಮ್ ॥
ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥
ಅಘೋರೇಭ್ಯೋಽಥ ಘೋರೇಭ್ಯೋ ಘೋರ ಘೋರ ತರೇಭ್ಯಃ ।
ಸರ್ವೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ವಶರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಃ ॥

ವಾಮದೇವಾಯ ನಮೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮೋ ಬಲವಿಕರಣಾಯ ನಮೋ ಬಲಾಯ ನಮೋ ಬಲಪ್ರಮಥನಾಯ ನಮಸ್ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ ನಮೋ ಮನೋನ್ಮನಾಯ ನಮಃ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈನಮೋ ನಮಃ ।
ಭವೇ ಭವೇ ನಾತಿ ಭವೇ ಭವಸ್ವಮಾಮ್ । ಭವೋದ್ಭವಾಯ ನಮಃ ॥

ಷಡಂಗ–ಮಂತ್ರ–ಪ್ರಣಗಳು

ಅಂಗಗಳು :—	ಹೃದಯ	ಶಿರಸ್	ಶಿಖಾ	ಕವಚ	ನೇತ್ರ	ಅಸ್ತ್ರ
ಪ್ರಣಗಳು :—	ಓಂ	ನಂ	ಮಂ	ಶಿಂ	ವಾಂ	ಯಂ
ಮಂತ್ರಗಳು —	ಸದ್ಯೋಜಾತ	ವಾಮದೇವ	ಅಘೋರ	ತತ್ಪುರುಷ	ಈಶಾನ	ಶಿವಾಸ್ತ್ರ

(ಪು. ೨೬)

ಆಚಾರ್ಯನು ಇವುಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಣವಾದಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ।
ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಾದದೇ ॥

ಅಥ ಪಂಚಗವ್ಯ ವಿಧಿಃ

ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ವಾ ಚತುರಶ್ರಂ ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ, ರಂಗವಲ್ಯಾದ್ಯಲಂಕೃತೇ ಭೂಮೌ ಪರ್ಣದ್ವಯ ಮಾಸ್ತೀರ್ಯ। ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ। ಚತುರ್ಭಿಃ ಪ್ರಾಚೀನೈಃ ಚತುರ್ಭಿರುದೀಚೀನೈಃ ರೇಖಾಭಿಃ ನವಕೋಣಾನಿ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ। ಪಂಚ ಪಂಚಸಂಖ್ಯೈಃ ಉದಗಗ್ರೈಃ ದರ್ಭೈಃ ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ। ಪರಿತಃ ಪುಷ್ಪೈರ ಲಂಕೃತ್ಯ।

೧. ಮಧ್ಯೇ–ಶಿವತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೨. ಪೂರ್ವೇ–ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೩. ದಕ್ಷಿಣೇ–ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೪. ಉತ್ತರೇ–ಪುರುಷತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೫. ಪಶ್ಚಿಮೇ–ಕಾಲತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೬. ಆಗ್ನೇಯೇ–ಪೃಥ್ವೀತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೭. ನೈರುತ್ಯೇ–ಜಲತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೮. ವಾಯವ್ಯೇ–ವಾಯುತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ। ೯. ಈಶಾನ್ಯೇ–ಪ್ರಕೃತಿತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ನವ ಮೃಣ್ಮಯಾನಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ।

ತಾನಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ

೧. ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೨. ಸುಶಾಂತಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೩. ತೇಜೋಮಯಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೪. ರತ್ನೋದಕ ಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೫. ಅಮೃತಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೬. ವ್ಯಕ್ತ ಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೭. ಸೂರ್ಯಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೮. ಸಂಯುಕ್ತಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ೯. ಅವ್ಯಕ್ತಪಾತ್ರಾಯ ನಮಃ। ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ।

ಮಧ್ಯೇ—'ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇ'ತಿ (ಪು. ೩೦) ಕ್ಷೀರಂ। ಪೂರ್ವೇ—'ದಧಿ ಕ್ರಾವ್ಣೋ' (ಪು. ೩೦) ಇತಿ ದಧಿ। ದಕ್ಷಿಣೇ—'ಶುಕ್ರಮಸೀತಿ' (ಪು. ೩೦) ಘೃತಂ। ಉತ್ತರೇ—'ತತ್ಸವಿತುರಿತಿ' (ಪು. ೩೦) ಗೋಮೂತ್ರಂ। ಪಶ್ಚಿಮೇ–'ಗಂಧದ್ವಾರಾಮಿತಿ' (ಪು. ೧೪) ಗೋಮಯಂ। ಆಗ್ನೇಯೇ—'ಹೃದಯೇನ (ಪು. ೩೧) ಶಾಲಿಪಿಷ್ಟಂ। ನೈರುತ್ಯೇ—ಶಿರಸಾ (ಪು. ೩೧) ಆಮಲಕಪಿಷ್ಟಂ। ವಾಯವ್ಯೇ—ಕವಚೇನ (ಪು. ೩೧) ಹರಿದ್ರಾಂ। ಈಶಾನ್ಯೇ—'ದೇವಸ್ಯತ್ವೇತಿ' (ಪು. ೩೨) ಕುಶೋದಕಂ ಚ ಆಪೂರ್ಯ, ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ। ಪಂಚೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್॥

ಆಚಾರ್ಯಃ—ತತ ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಾತ್ರೇ ಗೋಮಯಂ ಗೋಮೂತ್ರೇ, ತದುಭಯಂ ಘೃತೇ, ತತ್ತ್ರಯಂ ದಧ್ನಿ, ತಚ್ಚತುಷ್ಟಯಂ ಕ್ಷೀರೇ ಚ ಹೃದಯ ಮಂತ್ರೇಣ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ। ತತ್ರೈವ ಕುಶೋದಕಂ ಪಿಷ್ಟಾದಿಕಂ ಚ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಯಥೋಕ್ತಂ ಸಂಕ್ಷಿಪೇತ್*

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಷಡಂಗಮಂತ್ರೈರಭಿಮಂತ್ರ್ಯ। ದರ್ಭೈಃ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯೇತ್॥

"ರುದ್ರೋ ಭೂತ್ವಾ ರುದ್ರಮರ್ಚಯೇತ್" ಎಂಬ ಆಗಮೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನು ಮೊದಲಾದ ಋತ್ವಿಜರು ಮೊದಲು ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕುಳಿತು ಸಕಲೀಕರಣ, ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿ, ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿ, ಅಂತರ್ಯಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ಆಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮಕರಣ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿ, ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ, ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಆಚಾರ್ಯನು

*ಪಂಚಗವ್ಯ ಸಂಯೋಜನ ಕ್ರಮ—ನಾಲ್ಕು ತೊಲ ಗೋಮೂತ್ರ, ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ರ್ಧದಷ್ಟು ಗೋಮಯ, ೨೫ ತೊಲ ಹಾಲು, ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕುಶೋದಕ-ಪಿಷ್ಟೋದಕಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಬೆರೆಸಬೇಕು,

ಆಚಾರ್ಯ:—ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ್ಯ, " ಏವಂಗುಣ.... ....ತಿಥೌ ಪಂಚಗವ್ಯೇನಾಂತಃಶೋಧನಂ ಕರೋಮಿ " ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥಿಗತಂ ಪಾಪಂ ದೇಹೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಮಾಮಕೇ ।
ಪ್ರಾಶನಂ ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ಯ ದಹತ್ಯಗ್ನಿರಿವೇಂಧನಮ್ ॥

ಇತಿ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಶರೀರ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪಿಬೇಯುಃ ॥

ಇತಿ ಕ್ರಿಯಾಸಾರೋಕ್ತ ಪಂಚಗವ್ಯ ವಿಧಿಃ

ಆಚಮನ ವಿಧಿಃ

ಓಂ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿವತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ತ್ರಿರಾಚಮನಮ್ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ವಿಧಿಃ

ಇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯದ್ಭಿಃ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕ ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿತ್ರಯೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆಚಮನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, " ಏವಂ....ಕರೋಮಿ " ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ " ಯತ್ತ್ವಗಸ್ಥಿ....ಇಂಧನಮ್ " ಎಂಬ ಋಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನು ತಾನು ಮೊದಲು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜರಿಗೂ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡಲು ಮುಖ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಚಮನ ವಿಧಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆಗಮಿಕಾಚಮನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಮಾನವ ಶರೀರ " ಶಿವಾದಿ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ವದ " ವರೆಗೆ ೩೬ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಆಗಿದೆ. ಸಾಧಕನು ಮಾಡುವ ಮೂರು ಆಚಮನಗಳಲ್ಲಿ ಇವಿಷ್ಟೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು. ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಿನಕಾಳು ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕ್ರಮವಾಗಿ " ಆತ್ಮತತ್ವಾಯ ನಮಃ " ಮುಂತಾಗಿ ನೆನೆದು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲ ಆಚಮನದಿಂದ ಪೃಥಿವೀತತ್ತ್ವದಿಂದ ಮಾಯಾತತ್ತ್ವದ ವರೆಗಿನ ೩೧ ತತ್ತ್ವಗಳೂ, ಎರಡನೆಯದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾದಿ ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವದವರೆಗಿನ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳೂ, ಮೂರನೆಯದರಿಂದ ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವಗಳೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಸವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಸಪ್ರಣವಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಶಿರಸಾ ಸಹ ।
ತ್ರಿಃ ಪ್ರಠೇದಾಯತಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಸ್ಸ ಉಚ್ಯತೇ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದೇಹಸ್ಯಾಂತರ್ಗತಮಶುದ್ಧಂ ವಾಯುಂ ರೇಚಕ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ (ಪು. ೨೬) ಉತ್ಸಾರ್ಯ, ಬಾಹ್ಯ ವಾಯುನಾ ಸವ್ಯೇನ ಚಂದ್ರಸಂಜ್ಞಕೇನ ಉದರಂ ಪ್ರಪೂರ್ಯ, ದ್ವಾದಶಾಂತೇ ಕುಂಭಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ಸೂರ್ಯಸ್ವರೇಣ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಿರೇಚಯೇತ್ ॥

ಅತ್ರಾಯಂ ಮಂತ್ರಃ :—ಓಂ ಭೂಃ, ಓಂ ಭುವಃ, ಓಂ ಸುವಃ, ಓಂ ಮಹಃ, ಓಂ ಜನಃ, ಓಂ ತಪಃ, ಓಂ ಸತ್ಯಂ, ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ....ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ (ಪು. ೩೦) "ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತಿರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ" ಇತ್ಯೇವಂ ಪೂರಕ ಕುಂಭಕರೇಚಕೈಃ ತ್ರಿವಾರಪಠನೇ ಏಕಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ॥ ಏವಂ ತ್ರಿಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಕೃತ್ವಾಪಉಪಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಅಥ ಸಕಲೀಕರಣಮ್

ಕರನ್ಯಾಸಾಂಗನ್ಯಾಸರೂಪಂ ಸಕಲೀಕರಣಮ್:—

ಅಥ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ:—ಕರೌ ಚಂದನಾದಿ ಚರ್ಚಿತೌ ಕೃತ್ವಾ ।

ಓಂ ಭೂಃ......ಸುವರೋಂ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿಸುತ್ತಾ ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ ಮತ್ತು ರೇಚನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ. ಅಂಗುಷ್ಠ-ಮಧ್ಯಮ-ಅನಾಮಿಕೆಗಳಿಂದ ನಾಸಿಕವನ್ನು. ಹಿಡಿದು ಮೊದಲು ಒಳಗಿನ ಅಶುದ್ಧ ವಾಯುವನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟು ತರುವಾಯ ಮೇಲಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಮೂಗಿನ ಎಡಗಡೆ (ಚಂದ್ರ) ದ್ವಾರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳೆದು (ಪೂರಕ), ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕುಂಭದ ಹಾಗೆ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ (ಕುಂಭಕ), ಮತ್ತೆ ಆ ವಾಯುವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಲಗಡೆ (ಸೂರ್ಯ) ದ್ವಾರದಿಂದ ಬಿಡ (ರೇಚಕ) ಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶರೀರವೂ ಆತ್ಮವೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಆಗಮಿಕ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವ ಅರ್ಹತೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವೀರಶೈವಾನಾಂ ಗುರುಕೃತ ಸಕಲೀಕರಣಸ್ಯೈವಾನುದಿನಮನುಸ್ಮರಣಂ। ಇತರೇಷಾಂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಂ ಸಕಲೀಕರಣಮಿತಿ ವಿಶೇಷಃ ॥

ವಾಮಕರತಲಂ ತತ್ಪೃಷ್ಟಂ ಚ ಮಣಿಬಂಧಾದಾರಭ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾಣಿನಾ ದ್ವಿಃ ಪರಿಮೃಜ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣ ಪಾಣಿಕರತಲಂ ತತ್ಪೃಷ್ಟಂ ಚ ಮಣಿಬಂಧಾದಾರಭ್ಯ ವಾಮಪಾಣಿನಾ ಏಕವಾರಂ ಪರಿಮೃಜ್ಯ । ಕರಸಂಪುಟ ಕಮಲೇ ಅಮೃತ ರೂಪಂ ಶಕ್ತಿಮಂಡಲಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಶಿವಾಸನಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ತೇಜೋ ಮಯೀಂ ಶಿವಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮೂರ್ತಿಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಶಿವಕರಾವಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಓಂ ಹೋಂ ಈಶಾನಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ । ಇತ್ಯಂಗುಷ್ಠಯೋಸ್ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ತರ್ಜನ್ಯಾದಿ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಂತಮಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ಹೇಂ ತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಇತ್ಯಾದೀಂಶ್ಚತುರೋ ಮಂತ್ರಾನ್ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಓಂ ಹೋಂ ಅಘೋರ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವ ಗುಹ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಇತಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಹಾಂ ಹೌಂ ವಿದ್ಯಾ ದೇಹಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಕರತಲಯೋಃ । ಕನಿಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ । ಓಂ ಹಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಏವಂ ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಾಂತಂ ಶಿರಶ್ಶಿಖಾ ಕವಚಾದಿಷು ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಓಂ ಹಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ತಾಳತ್ರಯ ಪುರಸ್ಸರಂ ದಿಗ್ಬಂಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕವಚೇನಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ವೌಷಡಂತಂಮೂಲೇನ ಮಹಾಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ । (ಮಸ್ತಕಾದಿ ಪಾದಾಂತಂ ಪಾದಾದಿ ಮಸ್ತಕಾಂತಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನಂ ಮಹಾಮುದ್ರಾ) ತತಶ್ಶಿವಸಮಾನ ರೂಪತಾಮಾತ್ಮಾನಂ ಚಿಂತಯೇತ್ ॥

ಇತ್ಥಂ ಕೃತಾಂಗನ್ಯಾಸೋ ಬದ್ಧಪಟ್ಟಶಿರೋವೇಷ್ಟನಮಸ್ತಕ ತ್ರಾಣ ಕಂಕಣಕರಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರಭೀಷಣೋ ಭಟ ಇವಕ್ಷುದ್ರಾಣಾಮಪ್ರಧೃಷ್ಯೋ ಭವತೀತಿ ಸಕಲೀಕರಣಂ ವೀರಶೈವೈರಭಿಜ್ಞೈಃ ಕಾರ್ಯಮೇವ ॥

ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಮಾಡಿರುವ ಕರನ್ಯಾಸಾಂಗನ್ಯಾಸ ರೂಪ ವಾದ ಸಕಲೀಕರಣವನ್ನೇ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಅನುಸ್ಮರಣ ಮಾಡುವುದೇ ಸಕಲೀಕರಣ. ಇದು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸವೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸವೆಂದೂ, ಯತಿ ವನಸ್ಥರಿಗೆ ಸಂಹಾರನ್ಯಾಸವೆಂದೂ ಮೂರು ವಿಧ. ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಯಥಾರುಚಿ ಮೂರೂ ಉಂಟು. (ಕ್ರಿಯಾಸಾರ. ಉ. ೧೪, ಪು. ೨೧೫)

ಅಥ ಭೂತಶುದ್ಧಿಃ

ಪಾದಾದಿ ಜಾನುಪರ್ಯಂತಂ ಪೃಥಿವೀಸ್ಥಾನಂ, ತತ್ರ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಂಡಲಂ । ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಜ್ರಲಾಂಛಿತಂ । ಪೀತವರ್ಣಂ । (ಲಂ) ಬೀಜ ಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ಭಸ್ಮವಿಲಿಪ್ತಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಪಾದಾದಿಜಾನು ಪರ್ಯಂತಮಭಿ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಜಾನ್ವಾದಿನಾಭಿಪರ್ಯಂತಂ ಅಪಾಂ ಸ್ಥಾನಂ । ತತ್ರ ವರುಣ ಮಂಡಲಂ । ಧನುರಾಕಾರಂ । ಉಭಯೋಃ ಕೋಟ್ಯೋಃ ಶ್ವೇತಪದ್ಮ ಲಾಂಛಿತಂ । ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ । (ವಂ) ಬೀಜಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಜಾನ್ವಾದಿ ನಾಭಿ ಪರ್ಯಂತಮಭಿಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ನಾಭ್ಯಾದಿ ಹೃದಯಪರ್ಯಂತಂ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾನಂ । ತತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮಂಡಲಂ । ತ್ರಿಕೋಣಂ । ಸ್ವಸ್ತಿಕಲಾಂಛಿತಂ । ರಕ್ತವರ್ಣಂ । (ರಂ) ಬೀಜಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ನಾಭ್ಯಾದಿ ಹೃದಯಪರ್ಯಂತಮಭಿಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಹೃದಯಾದಿ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಪರ್ಯಂತಂ ವಾಯುಸ್ಥಾನಂ । ತತ್ರವಾಯು ಮಂಡಲಂ । ಷಟ್ಕೋಣಂ । ಷಡ್ಬಿಂದುಲಾಂಛಿತಂ । ಧೂಮ್ರವರ್ಣಂ । (ಯಂ) ಬೀಜಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಹೃದಯಾದಿ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಪರ್ಯಂತಭಿಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಭ್ರೂಮಧ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಪರ್ಯಂತಂ ಆಕಾಶಸ್ಥಾನಂ । ತತ್ರ ಆಕಾಶಮಂಡಲಂ । ವೃತ್ತಾಕಾರಂ । ಧ್ವಜಲಾಂಛಿತಂ । ನೀಲವರ್ಣಂ । (ಹಂ) ಬೀಜಯುಕ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಪರ್ಯಂತಮಭಿಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಏವಂ ಶರೀರೇ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತತ್ಪ್ರ ವಿಲಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪೃಥಿವೀಂ ಪಂಚಗುಣಾಂ ತದ್ಬೀಜೇನ ಷಡುದ್ಘಾತಪ್ರಯೋ ಗೇಣ ಅಪ್ಸುಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಷಡ್ವಾರಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಪ್ರಪದೇನ (ಹಿಮ್ಮಡಿ) ಭೂಮಿಮುದ್ಘಾತಯೇತ್ । ಏವಂ ಮುತ್ತರತ್ರಾಪಿ । ಚತು ರ್ಗುಣಾ ಅಪಃ ತದ್ಬೀಜೇನ ಪಂಚೋದ್ಘಾತ ಪ್ರಯೋಗೇಣ ಅಗ್ನೌಪ್ರವಿಲಾಪ

ಯಾಮಿ । ತ್ರಿಗುಣಂ ವಹ್ನಿಂ ತದ್ಬೀಜೇನ ಚತುರುದ್ಘಾತಪ್ರಯೋಗೇಣ ವಾಯೌ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ । ದ್ವಿಗುಣಂ ವಾಯುಂ ತದ್ಬೀಜೇನ ತ್ರಿರುದ್ಘಾತಪ್ರಯೋಗೇಣ ಆಕಾಶೇ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ । ಏಕಗುಣಮಾಕಾಶಂ ತದ್ಬೀಜೇನ ದ್ವಿರುದ್ಘಾತಪ್ರಯೋಗೇಣ ಅಹಂಕಾರೇ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ । ತಮಹಂಕಾರಂ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವೇ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ । ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯಾಂ ಮಾಯಾಯಾಂ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ । ತಥಾ ವಿಧಾಂ ಚ ಮಾಯಾಂ ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪಸ್ವಾತ್ಮ ಪ್ರಕಾಶೇ ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದಲಕ್ಷಣೇ ಪರಮಶಿವೇ ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಪ್ರವಿಲಾಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪ್ರವಿಲಾಪ್ಯ ॥

"ಶುದ್ಧೋಽಹಂ ಮುಕ್ತೋಽಹಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪೋಽಹಂ" ಇತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ಭಾವಯೇತ್ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಶಕ್ತೇಃ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿಃ । ಪ್ರಕೃತೇರ್ಮಹಾನ್ । ಮಹತೋಽಹಂಕಾರಃ । ಅಹಂಕಾರಾದಾಕಾಶಃ । ಆಕಾಶಾದ್ವಾಯುಃ । ವಾಯೋರಗ್ನಿಃ । ಅಗ್ನೇರಾಪಃ । ಅದ್ಭ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ । ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಓಷಧಯಃ । ಓಷಧೀಭ್ಯೋಽನ್ನಂ । ಅನ್ನಾದ್ರೇತಃ । ರೇತಸಃ ಪುರುಷಃ । ಸ ವಾ ಏಷ ಪುರುಷೋಽನ್ನ ರಸಮಯಃ ॥

ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ । ತೇಭ್ಯಃ ಪಂಚಮಹಾಭೂತೇಭ್ಯಸ್ಸಕಾಶಾತ್ ಸ್ವಶರೀರಂ ತೇಜೋಮಯಂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೇವತಾರಾಧನ ಯೋಗ್ಯ ಮುತ್ಪನ್ನಮಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವಶರೀರೇ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಂ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಆತ್ಮರೂಪೇಣ ಪ್ರವಿಶ್ಯತಿಷ್ಠತೀತಿ ಚಿರಕಾಲಂ ಭಾವಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂಕಾರಪ್ರಾಕಾರಾಯ ನಮಃ । ಐಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ । ಓಂಕಾರ ಶಿರಸ್ಕಾಯ ನಮಃ । ಶಿಕಾರ ವಕ್ಷಸೇ ನಮಃ । ವಯಕಾರಾಭಯವರಪ್ರದಾಯ ನಮಃ । ನಕಾರ ದೇಹಾಯ ನಮಃ । ಮಕಾರ ಪೀಠಾಯ ನಮಃ । ಮಮ ಧರ್ಮಾಯ

ನಮಃ । ಶಿವಾಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಾಯ ಅಂ ಆಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂ ಸ್ವರೂಪಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೈರ್ದೀಕ್ಷಾಸಮಯೇ ಗುರೂಪದಿಷ್ಟಾನಪ್ರಾಕೃತಪ್ರಾಣಾನಪ್ರಾಕೃತಭೂತಾನಿಚಾನುಸಂದಧೀತ ॥

ಅಥ ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿಃ

ಪೂರ್ವವತ್ ಹಸ್ತೌ ಭಸ್ಮನಾ ವಿಲಿಪ್ಯ। ಮನಸಾ ಸದಾಶಿವಮನುಸ್ಮರ್ರ।

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನಸಮಾನಾಮೇ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಾಂ ಜ್ಯೋತಿರಹಂ ವಿರಜಾವಿಪಾಪ್ಮಾ ಭೂಯಾಸಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚ ಕ್ಷುಶ್ಶ್ರೋತ್ರ ಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣ ರೇತೋಬುಧ್ಯಾಕೂತಿ ಸಂಕಲ್ಪಾಮೇ ಶದ್ಧ್ಯಂ ತಾಂ ಜ್ಯೋತಿರಹಂ........ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಶಿರಃ ಪಾಣಿಪಾದಪಾರ್ಶ್ವ ಪೃಷ್ಠೋದರ ಜಂಘಶಿಶ್ನೋಪಸ್ಥಪಾಯವೋ ಮೇ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಾಂ...........ಸ್ವಾಹಾ ॥ ತ್ವಕ್‌ಚರ್ಮಮಾಗ್ಂಸ ರುಧಿರ ಮೇಧೋಸ್ಥಿಮಜ್ಜಾ ಮೇ ಶುಧ್ಯಂತಾಂ.... ....ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧಾ ಮೇ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಾಂ........ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾ ಮೇ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಾಂ........ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅನ್ನಮಯ ಪ್ರಾಣಮಯ ಮನೋಮಯ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಾ ದನಂಮಯಾ ಮೇ ಶುದ್ಧ್ಯಂತಾಂ ಜ್ಯೋತಿರಹರಂ ವಿರಜಾವಿಪಾಪ್ಮಾ ಭೂಯಾ ಸಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿಃ

ಹಸ್ತೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ಭಸ್ಮವಿಲಿಪ್ಯ । ಮುಕುಳಿತ ಹಸ್ತಸ್ಸನ್ ॥

ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಸಾಧನವಪುರಿಂದ್ರಿಯಾದಿ ಜನಕಜಂತುಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಸದಾಶಿವಪ್ರೇರಿತಾಯ ಶಿರಸೇ ನಮಃ । ಪಶುಪಾಶವಿಮೋಕ್ಷಾಯ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪಾಯ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಪಶುನಾಮಕಸಕಲಾದಿ ಭೇದ ಬಂಧತ್ರಯಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಂತರ್ವರ್ತಿನೇ ಪಶುಪತಿಸ್ವರೂಪಾಯ ಜೀವಲಿಂಗಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಪಾಶನಾಮಕ ಕಲಾದಿಕ್ಷಿತ್ಯಂತ ತತ್ತ್ವಬೃಂದಲಯಾತ್ಮನೇ ದೇವತಾಪೂಜೋಪಕಾರಕ ಶಿವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ। ಸರ್ವೋಪಕಾರಕ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನಾಯ ಗುರುಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ । ಕಾರಕ ನಾಮಕ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷಾತ್ಮನೇ ತ್ವಂ ಪದಾರ್ಥಸ್ವರೂಪಾಯ ಅಹಂ ಪದಾರ್ಥಾಯ ಆಚಾರಲಿಂಗಾಯ ಮೂಲಾಧಾರಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಕಲಾಧ್ವಸರ್ವಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಭುವನಾಧ್ವರೋಮ್ಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೂಂ ವರ್ಣಾಧ್ವತ್ವಚೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಮಂತ್ರಾಧ್ವರುಧಿರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಪದಾಧ್ವಶಿರಾಮಾಂಸಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರಃ ತತ್ತ್ವಾಧ್ವಾಸ್ಥ್ಯಾದಿಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹೋಂ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕತನವೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಸಹಃ ಸೋಽಹಂ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಂ ವೇಷ್ಟಕ ಪ್ರಣವಾಂತೋದಿತ ನಾದಸ್ಯೂತ ವೀರಮಧ್ಯೋಪರಿಕ್ರಮವಿಲಸದಕಾರಾದಿ ನಾದಾಂತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್

ಓಂ ಅಸ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾ ಋಷಯಃ (ಶಿರಸಿ) । ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಣಶ್ಛಂದಾಂಸಿ (ಮುಖೇ) । ಸಕಲ ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕಾರಿಣೀ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿರ್ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) । ಅಂ ಬೀಜಂ (ನಾಭೌ) । ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ (ಗುಹ್ಯೇ) ಕ್ರೋಂಕೀಲಕಂ (ಪಾದಯೋಃ) । ಮಮ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನ್ಯಾಸೇ ಜಪೇ ಚ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಋತ್ವಿಜರು ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆಯಲು ಅವರು ಸಕಲೀ

ಅಥನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ನಂ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧಾತ್ಮನೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಮಂ ಶ್ರೋತ್ರತ್ವಕ್ಚಕ್ಷುರ್ಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಶಿಂ ವಾಕ್ಪಾಣಿಪಾದಪಾಯುಪಸ್ಥಾನಾತ್ಮನೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ವಾಂ ಮನೋಬುದ್ಧಿಚಿತ್ತಾಹಂಕಾರಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಯಂ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನಸಮಾನ
ವಕ್ತವ್ಯಾದಾನಗಮನನಿಸರ್ಗಾನಂದಾತ್ಮನೇ ಕರತಲ ....ನಮಃ ॥
ಏವಂ ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥

ಅಥಧ್ಯಾನಂ

ರಕ್ತಾಂಭೋಧಿಸ್ಥಪೋತೋಲ್ಲಸದರುಣಸರೋಜಾಧಿರೂಢಾಕರಾಬ್ಜೈಃ
ಪಾಶಂ ಕೋದಂಡಮಿಕ್ಷೂದ್ಭವಮಳಿಗುಣಮಪ್ಯಂಕುಶಂ ಪಂಚಬಾಣಾನ್ ॥
ಬಿಭ್ರಾಣಾಸೃಕ್ಕಪಾಲಂ ತ್ರಿನಯನ ವಿಲಸತ್ಪೀನವಕ್ಷೋರುಹಾಢ್ಯಾ ।
ದೇವೀಬಾಲಾರ್ಕವರ್ಣಾ ಭವತು ಸುಖಕರೀ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಃ ಪರಾ ನಃ ॥

ಓಂ ಆಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ರೋಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ವಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ ಹೋಂ । ಹಂಸಸ್ಸೋಽಹಂ ಸೋಽಹಂ ಹಂಸಃ ॥ ಅಮುಷ್ಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಕಾಯ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಶ್ರೋತ್ರಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣಪ್ರಾಣಾ ಇಹೈವಾಗತ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸುಖಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠಂತು ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸ್ವದೇಹಂ ಶಿವಾಸನಂ ಪರಿಭಾವ್ಯ। ಅವ್ಯಕ್ತಾಂ ಶಿವಮೂರ್ತಿಂ ಚ ಹೃದಯೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಕರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಶಿವಾಸನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಿವಕಲೆಯನ್ನೂ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸಃ

ಆಚಾರ್ಯ :—ಬದ್ಧಮುಷ್ಟಿನಾ (ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇಣ) ಈಶಾನಃ ಸರ್ವ....ಶಿವೋಂ ॥ (ಪು. ೩೧) ಇತಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ । (ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇನ) "ತತ್ಪುರುಷಾಯ....ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಇತಿ ಮುಖೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ (ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇನ) "ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ...." ಇತಿ ಹೃದಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ (ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಯೋಗೇನ) "ವಾಮದೇವಾಯ...." ಇತಿ ಗುಹ್ಯೇ ॥ (ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇನ) "ಸದ್ಯೋಜಾತಂ...." ಇತಿ ಪಾದಯೋಃ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಅಥಾಂತರ್ಯಜನಮ್

ಏವಂ ಕೃತಾಂಗನ್ಯಾಸೋಽನ್ತರ್ಯಾಗಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ । ಅಂತರ್ಹೃದಯಾಕಾಶೇ ದಿವ್ಯರತ್ನಮಯಂ ಶಿವಾರ್ಚನಮಂಟಪಂ ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ ಶಿವಾರ್ಚನೋಪಯುಕ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಮನಸೋಪನೀಯ । ವಿಶೋಧ್ಯ । ದ್ವಾದಶಾಂತಸ್ಥಿತ ಚಂದ್ರ

ಏವಂ "ಜೀವಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಂ ನ್ಯಸ್ತಮಂತ್ರತನುಸ್ವರೂಪೇಣ ವಿಗ್ರಹೇಣ ಚ ಶಿವಸ್ವರೂಪತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶಿವಾರ್ಚಾಯೋಗ್ಯೋ ಭವತಿ । "ನಾ ಶಿವಃ ಶಿವಮರ್ಚಯೇದಿ" ತಿಹ್ಯಾಮನಂತಿ । ಏವಂ ಜೀವ ದೇಹ ಶುದ್ಧಿಕರಣಾಶಕ್ತೌ ನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನ್ಯಾಸಸ್ಯಾತಿಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ಕರಣಾಶಕ್ತೌ ದಂಡನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತಾವತೈವ ದೇಹಾತ್ಮನೋಃ ಶುದ್ಧ್ಯಾ ಶಿವರೂಪತಾಪತ್ತ್ಯಾ ಚ ಶಿವಾರ್ಚಾದಿಕರ್ಮಕರಣಯೋಗ್ಯೋ ಭವತಿ ॥

(ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೩೦)

ಎಂದರೆ ಶಿವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭೂತಶುದ್ಧಿ, ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರನ್ಯಾಸ, ದೇಹನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಂಗನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅರ್ಹತೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವ, ದೇಹಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ತನಾದರೆ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ತನಾದರೆ ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದೇಹಾತ್ಮಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶಿವರೂಪ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದರಿಂದ ಅಂಥವನಿಗೆ ಶಿವಾರ್ಚಾದಿ ಕರ್ಮಕರಣಯೋಗ್ಯತೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಡಲ ಸ್ರವದಮೃತಧಾರಯಾ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಾದಿ ಪೂರಣಂ ತತ್ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಮಾಣಿಕ್ಯವರ್ಣನಾಭಿಕಂದ ಸಮುತ್ಥಿತ ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿರೂಪ ಬಿಂದ್ವಾತ್ಮಕೇ ಪೀಠೇ ಶ್ರವಣಾಂಗುಷ್ಠಸಂಯೋಗಾದಿಗಮ್ಯ ನಾದರೂಪಂ ದೀಪಶಿಖಾಕಾರಂ ಲಿಂಗಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ । ಪೀಠೇ ಶಕ್ತ್ಯಾದಿಶಕ್ತ್ಯಂತಂ ಶಿವಾಸನ ಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಲಿಂಗೇ ಶಿವಮೂರ್ತಿಂ ವಿದ್ಯಾದೇಹಂ ಚಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತತ್ರ ಪರಮಶಿವಂ ಆವಾಹನಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಅಂತಃ ಸಂಸ್ಕಾರೈರಭಿಪೂಜ್ಯ । ದ್ವಾದಶಾಂತಸ್ರುತ ಬಹುಲಾಮೃತಧಾರಯಾಭಿಷಿಚ್ಯ । (ಧ್ಯಾನ) ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಿಃ, ವೈರಾಗ್ಯ ಚಂದನೇನ ಚಾಲಂಕೃತ್ಯ । ಅಹಿಂಸಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಹಿಂಸೇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಕ್ಷಮಾ ದಯಾ ಜ್ಞಾನ ತಪಸ್ಸತ್ಯ ಭಾವರೂಪೈರಷ್ಟಭಿಃ ಪುಷ್ಪೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥ ತತೋ ಮನಃಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಮಹಂಕಾರಧೂಮಶಿಖಾಂ ಚ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ। ಧೂಪಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಶಿವಜ್ಞಾನಮೇವ ದೀಪಂ । ವಿಷಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಾಹೃತಂ ಮನೋ ನೈವೇದ್ಯಂ । ಸುಷುಮ್ನಾಮಾರ್ಗೇಣ ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಗಮಾಗಮೇ ಏವ ಜಪತ್ವೇನ ಭಾವಯೇತ್ । ಶಿವೋಽಹಮಿತಿ ಶಿವಸಾಮ್ಯಭಾವನಾರೂಪಮಾತ್ಮ ನಿವೇದನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೩೦)

ಅಥ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಃ

ಹೃದ್ಯೂರ್ಧ್ವ ಮುಖೌ ಕರೌ ಕೃತ್ವಾ । ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ತಾಲತ್ರಯಂ ಛೋಟಿಕಯಾ ದಶಸು ದಿಕ್ಷು ವಿಘ್ನಾನುತ್ಸಾರ್ಯ, ಅಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರೇಣ ಜ್ವಲದಗ್ನಿವರ್ಣಂ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತೋ ವಹ್ನಿಃ ಹೈಂ ಕವಚಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣತರ್ಜನೀ ಭ್ರಮಣೇನ ಪರಿಖಾತ್ರಯಂ ಹಾಂ ಶಕ್ತಯೇ ವೌಷಡಿತಿ ಶಾಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿರೂರ್ಧ್ವಮಧಶ್ಚ (ಪತಿತಂ) ವಿಭಾವ್ಯ। ಮಹಾಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ । ಇತಿ ವಿಘ್ನನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಃ ॥

ವಿಘ್ನನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಕರಗಳನ್ನಿರಿಸಿ "ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ....ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೩೨)

ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಃ

ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಸ್ಪೃಷ್ಟೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಮೂಲೇನ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ ವೃಕ್ಕ್ರಿಯೇಚ್ಛಾತ್ಮಕೈರರ್ಕವಹ್ನಿಸೋಮನೇತ್ರೈಃ ಕ್ರಮಾಚ್ಛುಷ್ಕಂ ದಗ್ಧಮಮೃತಾಪ್ಲಾವಿತಂ ಚ ಭಾವಯೇತ್ । ತತಃ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪತಾಕಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣೈವ ಮಧ್ಯಾಂಗುಲ್ಯಾ ತಾಡಯೇತ್ । ತತೋ ವೌಷಡಂತಂ ಕವಚೇನ ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯಜಲೇನ ಕುಶಪುಷ್ಪೈರಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ತಾಡಿತಾತ್ಪಾಷಾಣಾದ್ವಹ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗಾನಾಮಿವ ದ್ರವ್ಯಜಾತಾಚ್ಚಿದಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗಾನಾಮುದ್ಗತಿಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಚತುಷ್ಟಯಂ ದ್ರವ್ಯಜಾತಮಶುದ್ಧೇನ ಮಾಯಿಕರೂಪೇಣ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ಶುದ್ಧಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಶಿವಯೋಗ್ಯತಾರ್ಹಂ ಭವತಿ । ತತಃ ಸದ್ಯೋಜಾತೇನ ಗಂಧಂ, ವಾಮದೇವೇನ ವಸ್ತ್ರಂ, ಅಘೋರೇಣಾಭರಣಂ, ತತ್ಪುರುಷೇಣ ನೈವೇದ್ಯಂ, ಈಶಾನೇನ ಪುಷ್ಪಂ, ಹೃದಯಮಂತ್ರೇಣಾನ್ಯಾನಿ ಶಿವಾರ್ಘದ್ರವ್ಯಾಣ್ಯಾವರಣಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಚಾಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥

ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿಃ

ಅಥ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ದಂತತಾಲ್ವೋಷ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಜನ್ಯ ಮಾಯಿಕಾಶುಚಿರೂಪ ನಿರ್ಹರಣಾರ್ಥಂ ಐಶ್ವರ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಮಲತಿರೋಹಿತ ಫಲಪ್ರದಾ

ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯವಾಗಲು ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು. ಕ್ರಮವಾಗಿ "ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾ....ಧ್ಯಾಯೇತ್" ಎಂದು ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿದಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗೋದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ "ದ್ರವ್ಯಜಾತಂ...ಅಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್" ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. (ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೩೩)

ಸಾಧಕನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಕಂಠತಾಲು ಮುಂತಾದ ಮುಖದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಾದಿ ದೋಷಗಳು ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಂತ್ರಗಳು ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಮಲತಿರೋಧಾನ ಮುಂತಾದ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ನಾಸಮರ್ಥಾನಾಂ ತೇಷಾಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋನ್ಮೀಲನಾರ್ಥಂ ಚ ಶುದ್ಧಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ। ತತ್ಪ್ರಕಾರಃ—ಹೃದ್ಯಂಜಲಿಂ ಬಧ್ವಾ, ಬಿಂದ್ವಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಾಂತಂ ಶಿಖಾಂತಂ ಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಪ್ಲುತ ಪ್ರಣವಾದಿ ನಮೋಽಂತತಯಾ ಕ್ರಮೇಣ ತ್ರಿವಾರಂ ಶಸ್ಯೈರ್ಮೂಲಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಾದೀನಾಮಪಿ ತಥೈವೋಚ್ಚಾರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯವಿಧಿಃ

ಅಥ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಂ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ। ಬಿಂದುಸ್ಥಾನಸ್ರವದಮೃತತಯಾ ಭಾವಿತೇನ ಶುದ್ಧಜಲೇನ ಹಾಂ ಹೃದಯಾಯ ವೌಷಡಿತ್ಯಾಪೂರ್ಯ। ಹಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮ ಇತಿ ಸಪ್ತವಾರಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ। ಕವಚೇನಾವಕುಂಠ್ಯ। ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ॥ ತೇನೋದಕೇನ ಯಾಗದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥

(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೧೭)

" *ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂವಾಜ " ಮಿತಿ ತೇನೋದಕೇನ ಶಿವಮುಪಹಾಯ ಯಾಗದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಮಂತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು. "ಹೃದ್ಯಂಜಲಿಂ....ಕುರ್ಯಾತ್" ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪. ಪು ೨೪೯)

ಆತ್ಮಾರ್ಚನ ಆವರಣ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡಲು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗಳು ನಾಲ್ಕು. ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯ, ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯ ನಿರೋದಾರ್ಘ್ಯ, ಪರಾಙ್ಮುಖಾರ್ಘ್ಯ ಎಂದು. ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಆವರಣ ದೇವತಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯ, ಶಿವಾರ್ಘ್ಯ (ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯ) ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯ, ಶಿವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿರೋಧನಸಂಸ್ಕಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರೋಧಾರ್ಘ್ಯ, ವಿಸರ್ಜನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಙ್ಮುಖಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

*ಸೂಕ್ತಗಳ ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ.

(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪. ಪು. ೨೩೩)

ರಕ್ಷಾಬಂಧನಮ್

ಆಚಾರ್ಯ: ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಏವಂಗುಣ....ಶ್ರೀ ಶಿವಲಿಂಗಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾದ್ಯವಭೃತಾಂತಂ ದೇವತಾಮೂರ್ತೀನಾಂ ಕಲಾಸ್ಥಿರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಕ್ಪರಿಚಾರಕಾನಾಂ ಆಶೌಚಾದಿ ದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ರಕ್ಷಾಬಂಧನಾಂಗಂ ಕ್ಷಾರಸೂತ್ರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ತಂಡುಲಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಪ್ರಾಗಗ್ರೈ ದರ್ಭೈಃ ಸರ್ಗ್ಗಸ್ತೀರ್ಯ । ಕಮಲಮಧ್ಯೇ ಸೌವರ್ಣ ರಜತ ಕಾರ್ಪಾಸಸೂತ್ರದ್ವಯೇನ ಸಂಯುಕ್ತ ಕಂಬಳಸೂತ್ರೇಷು ನವಸಪ್ತ ತ್ರಿವೃತ್ಕೃತೇಷು ಹರಿದ್ರಾಖಂಡಾನಿ, ನಾಗವಲ್ಲೀ, ದರ್ಭಾಗ್ರಾಣಿ ವಾ ಸಂಬಧ್ಯ। ತತ್ತತ್ಪ್ರತಿಮಾಸ್ಥೌಲ್ಯದೈರ್ಘ್ಯಾಣಿ, ಋತ್ವಿಕ್ ಪ್ರತಿಮಾಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ನಿಧಾಯ । ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಜಲೇನ ಚ "ಶುಚೀವೋಹವ್ಯಾ" (ಪುಟ ೨೬) ಇತಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । "ಸ್ಥಂಡಿಲ ಮಧ್ಯೇ ಕಲಶಂ ನಿಧಾಯ ॥ "ಓಂ ಭೂಃ ಓಂ ಭುವಃ ಓಗ್ಂ ಸುವಃ

ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಮಹೋತ್ಸವಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಕ್ ಪರಿಚಾರಕರಿಗೆ ಆಶೌಚಾದಿ ದೋಷವುಂಟಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೂ, ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ದೇವತಾ ಕಲೆಯ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಾಬಂಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಂಕಣ, ರಕ್ಷಾ, ಕೌತುಕ, ಪ್ರತಿಸರ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಗಳು. ಇದನ್ನು ಉತ್ಸವದ ಕಡೆಯ ದಿನ ವಿಸರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವಿಸರ್ಜನವು ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ ಪರಿಚಾರಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ದೇವತೆಯ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಧರಿಸುವ ಕಂಕಣವಿಸರ್ಜನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸೂತ್ರಾವಾಹಿತ ನಾಗಗಳ ಉದ್ವಾಸನ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಅಭ್ಯುದಯ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಗಮದಲ್ಲಿ—

ಲೋಕಾನಾಂ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವಿಜಯಾಯ ಚ ।
ಧಾಮರಕ್ಷಾ ನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥಂ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಂ ವಹೇತ್ ಪ್ರಭುಃ ॥

ಚಿನ್ತ್ಯಾಗಮೇ ವಿಶ್ವಾಗಮೇ ಚ ನಿತ್ಯಾರ್ಚನ ಪಟಲೇ—

ಯಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಹಸ್ತೇ ತು ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಂ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ।
ತದ್ಬಿಂಬದರ್ಶನೇ ದೋಷಃ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಮತಸ್ಸದಾ ॥......ಇತ್ಯಾದಿ.

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವ" ಇತಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಕುಂಭೇ ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಪ್ರಪೂರ್ಯ ದೂರ್ವಾಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಲಂಕೃತ್ಯ ॥

ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣಶ್ರುಧೀಹವ ಮದ್ಯಾ ಚ ಮೃಡಯ । ತ್ವಾಮವ ಸ್ಯುರಾಚಕೇ ॥

ತತ್ವಾಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಡಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಗ್‌ಂ ಸಮಾನ ಆಯುಃಪ್ರಮೋಷೀಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಉತ್ತರತಃ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ಹರಿದ್ರಾಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಾನಿ ಚ ವಿನಸ್ಯ ॥

ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋಯೇಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀಮನು ।
ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸೂತ್ರೇಷು ವಾಸುಕಿಮಾವಾಹ್ಯ । ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಷಡಾಸನಾನಿ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ದೂರ್ವಾಭಿರ್ದರ್ಭೈರ್ವಾ ಉದಕುಂಭಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯೇತ್ ॥

ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಉದಕುಂಭಮನ್ವಾರಭ್ಯ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ" (ಪು. ೩೦) ಇತಿ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠೇಯುಃ ॥

ಓಂ-ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯದೇವಮೃತ್ವಿಜಂ । ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಂ ॥

ಓಂ ಇಷೇತ್ವೋರ್ಜೇತ್ವಾ ವಾಯವಸ್ಥೋ ಪಾಯವಸ್ಥದೇವೋ

ವಸವಿತಾಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣೇ ॥

ಓಂ-ಅಗ್ನಆಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ । ನಿಹೋತಾ ಸತ್ಸಿಬರ್ಹಿಷಿ ॥

ಓಂ ಶನ್ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ। ಶಂ ಯೋರಭಿಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

" ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ "* " ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಜನಃ "* ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ (ಪು. ೨೪)

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ । ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಬೃಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಕಲಶಸ್ಯ ಪುನಃ ಪೂಜಾಂಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಣವೇನೋತ್ಥಾಪ್ಯ । ಕಲಶೋದಕೇನ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ (ಪು. ೩೫) ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ವಾಸುಕಿಂ ಪರಶಿವಂ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಂ । ಊರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಇತಿ ಭಸ್ಮಾನಾ ತ್ರಿರೂರ್ಧ್ವಂ ಸಮ್ಮೃಜ್ಯ । ಶಿವಾದಿ ತತ್ತದ್ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರೈಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಬೇರಾಣಾಂ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಸ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ಬಧ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ರಕ್ಷಾಃ ಧಾರಯೇಯುಃ* ॥

---

*ಲಿಂಗಸ್ಯರುದ್ರಭಾಗೇ ತು ಪೀಠನಾಳಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।

ಅಥಾಸ್ತ್ರರಾಜಪೂಜಾ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಆಗಮೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಂ ತ್ರಿಶೂಲಂ ಸಂಪಾದ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಏವಂಗುಣ....ತಿಥೌ ।....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಅಸ್ತ್ರರಾಜೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವದೇವಾಂಶತ್ವಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಸದಾ ಧಾರಣಾರ್ಥಂ ತ್ರಿಶೂಲಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ತ್ರಿಶೂಲಂ ಮೂಲೇನಾವಲೋಕ್ಯ । ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ........ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಸ್ಯತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ತಪ್ತಘಾತಾದಿ ದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಕ್ಷೀರಜಲೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ಓಂ ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರಮನ್ಯವ...."* ಇತ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯ । ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಅಸ್ಯತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ಅಂತರ್ಬಹಿಃ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪಂಚಗವ್ಯೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ । ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಅಸ್ಯ ತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ತೇಜೋವೀರ್ಯತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಷಡಧ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೆ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತ್ರಿಶೂಲಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾದಿ ಬೇರಾಣಾಂ ಬಂಧಯೇದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ ॥
ಶಕ್ತೀನಾಂ ವಾಮಹಸ್ತೇ ತು ಶೂಲಾಗ್ರೇ ಮಧ್ಯಪತ್ರಕೇ ।
ವೃಷಸ್ಯ ಕಂಠದೇಶೇ ತು ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ॥
ಮಂಟಪಸ್ತಂಭ ಮಧ್ಯೇ ತು ವೃಷಭಶೃಂಗಮಧ್ಯಮೇ ।
ರಥಸ್ಯ ಪದ್ಮಮಧ್ಯೇ ತು ರಕ್ಷಾಬಂಧನಮಾಚರೇತ್ ॥
ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾಚಾರ್ಯೋ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ವಹೇದ್ರಕ್ಷಾಂ ಶೈವಾಗಮವಿಧಾನತಃ ॥

ಶೈವ ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲಕ್ಕೆ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವಿದೆ. ಆಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ (ತ್ರಿಶೂಲ) ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಸವಿತಾಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣೇ ॥

ಓಂ-ಅಗ್ನಆಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ । ನಿಹೋತಾ ಸತ್ಸಿಬರ್ಹಿಷಿ ॥

ಓಂ ಶನ್ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ। ಶಂ ಯೋರಭಿಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

" ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ "* " ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಜನಃ "*
ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ (ಪು. ೨೪)

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ । ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಬೃಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಕಲಶಸ್ಯ ಪುನಃ ಪೂಜಾಂಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಣವೇನೋತ್ಥಾಪ್ಯ । ಕಲಶೋದಕೇನ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ (ಪು. ೩೫) ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ವಾಸುಕಿಂ ಪರಶಿವಂ ಚ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಂ । ಊರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಇತಿ ಭಸ್ಮಾನಾ ತ್ರಿರೂರ್ಧ್ವಂ ಸಮ್ಮೃಜ್ಯ । ಶಿವಾದಿ ತತ್ತ್ವಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರೈಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಬೇರಾಣಾಂ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಸ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರಾಣಿ ಬಧ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ರಕ್ಷಾಃ ಧಾರಯೇಯುಃ* ॥

---

*ಲಿಂಗಸ್ಯರುದ್ರಭಾಗೇ ತು ಪೀಠನಾಳಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।

ಅಥಾಸ್ತ್ರರಾಜಪೂಜಾ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಆಗಮೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಂ ತ್ರಿಶೂಲಂ ಸಂಪಾದ್ಯ। ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "ಏವಂಗುಣ....ತಿಥೌ।....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಅಸ್ತ್ರರಾಜೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸರ್ವದೇವಾಂಶತ್ವಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಸದಾ ಧಾರಣಾರ್ಥಂ ತ್ರಿಶೂಲಸಂಸ್ಕಾರಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ।

ತ್ರಿಶೂಲಂ ಮೂಲೇನಾವಲೋಕ್ಯ। ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ। ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "ಅಸ್ಯಾಂ........ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಅಸ್ಯತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ತಪ್ತಘಾತಾದಿ ದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಕ್ಷೀರಜಲೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। "ಓಂ ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರಮನ್ಯವ...."* ಇತ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯ। ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ॥ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "....ಅಸ್ಯತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ಅಂತರ್ಬಹಿಃ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪಂಚಗವ್ಯೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ। ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ। ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ॥ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "....ಅಸ್ಯ ತ್ರಿಶೂಲಸ್ಯ ತೇಜೋವೀರ್ಯತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಷಡಧ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ತ್ರಿಶೂಲಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾದಿ ಬೇರಾಣಾಂ ಬಂಧಯೇದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ॥
ಶಕ್ತೀನಾಂ ವಾಮಹಸ್ತೇ ತು ಶೂಲಾಗ್ರೇ ಮಧ್ಯಪತ್ರಕೇ।
ವೃಷಸ್ಯ ಕಂಠದೇಶೇ ತು ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ॥
ಮಂಟಪಸ್ತಂಭ ಮಧ್ಯೇ ತು ವೃಷಭಶ್ರಂಗಮಧ್ಯಮೇ।
ರಥಸ್ಯ ಪದ್ಮಮಧ್ಯೇ ತು ರಕ್ಷಾಬಂಧನಮಾಚರೇತ್॥
ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾಚಾರ್ಯೋ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಯಥಾವಿಧಿ।
ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ವಹೇದ್ರಕ್ಷಾಂ ಶೈವಾಗಮವಿಧಾನತಃ॥

ಶೈವ ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲಕ್ಕೆ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವಿದೆ. ಆಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ (ತ್ರಿಶೂಲ) ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತ್ರಿಶೂಲನಾಥ ಶಸ್ತ್ರೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ।
ಶಿವಸ್ಯಧಾರಣಾರ್ಥಂ ಹಿ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ಸುಖೀಭವ ॥ ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ।

ಓಂ ಅಸ್ಯಶ್ರೀ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಸ್ಯ, ಪರಶಿವಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಸದಾಶಿವೋ ದೇವತಾ । ಹ್ರಾಂ ಬೀಜಂ । ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ । ಹ್ರೂಂಕೀಲಕಂ । ಶಿವಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಅಂ ಕಂ ಖಂ ಗಂ ಘಂ ಙಂ ಆಂ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋ ವಾಯ್ವಾಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ಇಂ ಚಂ ಛಂ ಜಂ ಝಂ ಞಂ ಈಂ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೂಂ ಉಂ ಟಂ ಠಂ ಡಂ ಢಂ ಣಂ । ಹ್ರೇಂ ಊಂ ಶ್ರೋತ್ರತ್ವಕ್ಚಕ್ಷುರ್ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹೈಂ ಏಂ ತಂ ಥಂ ದಂ ಧಂ ನಂ । ಐಂ ವಾಕ್‌ಪಾಣಿಪಾದ ಪಾಯೂಪಸ್ಥಾನಾತ್ಮನೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಹ್ರೋಂ ಓಂ ಪಂ ಫಂ ಬಂ ಭಂ ಮಂ । ಔಂ ಮನೋ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹ್ರೌಂ ಅಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ ಹಂ ಕ್ಷಂ ಅಃ ವಚನಾದಾಗಮನ ವಿಸರ್ಗಾನಂದಾತ್ಮನೇ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಏವಂ ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥ ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಳಯಾರ್ಕಾಭಂ ಜಟಾಮಕುಟಮಂಡಿತಮ್ ।
ವರಾಭಯಕರಾದ್ಯಂ ಚ ಶಕ್ತಿಶೂಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥
ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಪನ್ನಂ ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನಮ್ ।
ತೇಜೋರೂಪಂ ಸ್ಮರೇದ್ದೇವಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಾಕರಂ ಪರಮ್ ॥

ಶಿವಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಪತ್ರೇ ರುದ್ರಂ, ದಕ್ಷಿಣಪತ್ರೇ ಬಹ್ಮಾಣಂ, ವಾಮಪತ್ರೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ಆವಾಹ್ಯ । ಪಾಲಿಕಾಯಾಂ ಪಾರ್ವತೀಂ । ದಕ್ಷಿಣದಳೇ

ಆಚಾರ್ಯನು " ಏವಂಗುಣ...ಕರಿಷ್ಯೇ " ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಆಗಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರಸ್ವತೀಂ । ವಾಮದಳೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ, ಪೂರ್ವದಳೇ ಮಾತರಃ, ಪಶ್ಚಿಮದಳೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂ, ಸೌಮ್ಯದಳೇ ದುರ್ಗಾಂ, ಕುಂಭಾಸ್ಯೇ ಗಜಾಸ್ಯಂ, ಕುಂಭಮಧ್ಯೇ ಸ್ಕಂದಂ, ದಂಡಾಗ್ರೇ ದಂಡಹಸ್ತಂ, ದಂಡಮಧ್ಯೇ ಚಂಡಭಾನುಂ, ದಂಡಮೂಲೇ ಚಂಡೇಶ್ವರಂ, ಶೂಲಮೂಲೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರಾನ್, ತತ್ಪರಿತೋ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನ್, ದಿಕ್ಷು ಅಷ್ಟವಸೂನ್, ತದಭಿತೋ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಃ, ಅಷ್ಟಾದಶಗಣದೇವತಾಶ್ಚ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕಸಹಿತಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಏತಾಸ್ಸರ್ವಾ, ಸ್ವಸ್ವವಾಹನಾಯುಧಪರಿವಾರ ಸಮೇತಾಃ ಅತ್ರ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮಹೋತ್ಸವೇ ಸಮಾಗತ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನಾಭವಂತು ॥ ". ಇತಿ ಶಿವಾಜ್ಞಾಂ ಶ್ರಾವಯೇತ್ ॥

ತದಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಕೂಶ್ಮಾಂಡಸ್ಯೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅತಃಪರಂ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪೂಜಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ. ಅಸ್ತ್ರರಾಜ ಪುರಸ್ಸರಾಣಿ ಕರ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಃ ॥

ಅಥ ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣಮ್

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಕಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟದಿವಸಾತ್ಪೂರ್ವಂ ನವಮೇ ಸಪ್ತಮೇ ಪಂಚಮೇ ತೃತೀಯೇ ದಿನೇ ವಾಃಙ್ಕುರಾರ್ಪಣಮಾರಭೇತ । ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ಶಿರಸಿ ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತೂರ್ಯಮಂಗಲ ಘೋಷೇಣ ಮಹಾಜನೈಸ್ಸಹ ಆಲಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಚೀಮುದೀಚೀಂ ವಾ ದಿಶಮುಪಗಮ್ಯ । ನದೀತೀರಾದಿ ಶುದ್ಧಪ್ರದೇಶೇ ಭೂಮಿಂ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ।

'ಏವಂಗುಣ....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ಅಂಕುರಾರೋಪಣಾಖ್ಯಂ

ಆರಂಭಿಸಿದ ಆಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮವು ಅಂಕುರದಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾಂಗವಾಗಿ ಮೃತ್‌ಸಂಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಮಂಟಪದ ವಾಯುವ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ಕಿಯಿಂದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಐದು ಗೆರೆ,

ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ತದಂಗಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಭೂದೇವ್ಯಾಃ ಆರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

"ಭೂಮಿರ್ಭೂಮ್ನಾ"* ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಭೂಮಿಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ। ಅರತ್ನಿಮಾತ್ರವಿಸ್ತಾರಂ ಚತುರಶ್ರಂ ಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಗಾದಿ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಸಪ್ತ ಸಪ್ತ ದರ್ಭಾನಾಸ್ತೀರ್ಯ । ಮಧ್ಯೇ ಷಡುತ್ಥಾಸನಂ ದತ್ವಾ । ಓಂ ಹಾಂ ಭೂದೇವ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಭೂದೇವೀಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಭೂದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ, ಭೂಮಿಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಶ್ಯಾಮಾಂ ವಿಚಿತ್ರಾಮ್ಬರರತ್ನಭೂಷಾಂ
ಕೇಯೂರಹಾರೋಜ್ವಲ ಕಂಕಣಾಢ್ಯಾಮ್ ।
ಇಂದೀವರೇ ದ್ವೇ ನವಶಾಲಿಮಂಜರೀಂ
ಶುಕಂ ದಧಾನಾಂ ವಸುಧಾಂ ಭಜಾಮಹೇ ॥

ಇತಿ ಭುವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ।

ಓಂ ಹಾಂ ಧನುರ್ಧರಾಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಧರಾಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ಭೂಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಸ್ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಭೂದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಇತಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರ ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ಶೂಲಮುದ್ರಾಂ ಮಹಾಮುದ್ರಾಂ ಚ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ।

ಮಾವೋರಿಷತ್ ಖನಿತಾ ಯಸ್ಮೈ ಚಾಹಂ ಖನಾಮಿ ವಃ । ದ್ವಿಪಚ್ಚತುಷ್ಪದಸ್ಮಾಕಗ್‍ಂ ಸರ್ವಮಸ್ತ್ವನಾತುರಮ್ ॥

ಇತಿ ಕುದ್ದಾಲ್ಯಾ ಭುವಂ ಖನಿತ್ವಾ ।

ಭೂಮಿರ್ಧೇನುರ್ಧರಣೀ ಲೋಕಧಾರಿಣೀ । ಉದ್ಧೃತಾಸಿ ವರಾಹೇಣ ಕೃಷ್ಣೇನ ಶತಬಾಹುನಾ ॥

ಇತಿ ಮೃದಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ, ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಭಾಜನೇ ಪ್ರಪೂರ್ಯ । ಕುಶೈ ರಾಚ್ಛಾದ್ಯ । ವ್ರೀಹ್ಯಾದೀನ್ ಖಾತಭೂಮೌ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಪರಿಚಾರಕ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯಿತ್ವಾ । ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪುರಸ್ಸರಂ ಆಲಯ ಂಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಮಂಟಪೇ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಂಕುರಾರೋಪಣಮ್

ಮಂಟಪಸ್ಯ ವಾಯವ್ಯದಿಶಿ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಷಟ್‌ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೇನ ವಾ ಭೂಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಾಗಾದಿ ಪಂಚರೇಖಾಃ ಸೌಮ್ಯಾದಿಪಂಚ ರೇಖಾಂಶ್ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಷೋಡಶ ಕೋಷ್ಠಾನಿ ವಿಧಾಯ । ಮಧ್ಯೇ ಚತುಷ್ಪದ ಪರಿಮಿತೇಽಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ । ತತ್ರ ಸಕೂರ್ಚ ಚೂತಪಲ್ಲವಂ ವಾರಿಪೂರಿತಂ ಸಸೂತ್ರವಸ್ತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಂ ಸೋಮಕುಂಭಂ ಕೃತ್ತಿಕಾರೋಹಿಣೀಸಮೇತಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ದ್ವಾದಶ ಪಾಲಿಕಾಃ ಸಂಪಾದ್ಯ । ವಾರಿಣಾ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ದೂರ್ವಾಶ್ವತ್ಥ ಶಿರೀಷಬಿಲ್ವಪತ್ರಾಣಿ ಪಾಲಿಕಾಮೂಲೇ ಬಧ್ವಾ । ಶ್ವೇತಸೂತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಶುಷ್ಕಗೋಮಯ ಚೂರ್ಣಮಿಶ್ರಿತಂ ಮೃದಂ ಪಾಲಿಕಾಸು ಪ್ರಣವೇನ ಸಂಪೂರ್ಯ । ಈಶಾನ್ಯಾದಿ ದ್ವಾದಶಕೋಷ್ಠೇಷು ನಿದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, "ಏವಂ....ಶುಭತಿಥೌ । ....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗತ್ವೇನಾದ್ಯ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಕರ್ಮಣಿ ಸೋಮಕುಂಭ ಪಾಲಿಕಾರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತಿಲಮಾಷ ಯವ ವ್ರೀಹಿ ಮುದ್ಗಸರ್ಷಪ ಚಣಕಕುಳುತ್ಥ ಗೋಧೂಮ ಪ್ರಿಯಂಗುಶ್ಯಾಮಾಕಾದಿ ಚತುರ್ದಶ ದ್ವಾದಶ ವಾ ಧಾನ್ಯಾನಿ ಯಥಾಸಂಭವಂ

ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಐದು ಗೆರೆ ಎಳೆದು ೧೬ ಕೋಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಧ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಲ ಕಮಲ ಬರೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೃತ್ತಿಕಾ, ರೋಹಿಣೀ ಸಮೇತ ಸೋಮ ಇವರ ಮೂರು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಕಲಶ ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಈಶಾನಾದಿ ೧೨ ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ "ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ" ಮುಂತಾಗಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಮೃತ್ (ಮಣ್ಣು)-ಬೆರಣಿ ಹುಡಿ ಬೆರಸಿದ ೧೨ ಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು,

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ । "ಯಾಜಾತಾ ಓಷಧಯಃ"* ಇತಿ ಓಷಧಿಸೂಕ್ತೇನ ಕ್ಷೀರೇಣ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ।

ಸೋಮಕುಂಭಸ್ಯ ಷಡುತ್ಥಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾತ್—

ಈಶೋ ಜಯಂತ ಆದಿತ್ಯೋ ವಹ್ನಿಶ್ಚ ವಿತಥೋ ಯಮಃ ।
ಸುಗ್ರೀವೋ ವರುಣಶ್ಶೋಷೋ ಮುಖ್ಯಸ್ಸೋಮೋಽದಿತಿಸ್ತಥಾ ॥
ಈಶಾನಾದಿಕ್ರಮೇಣೈವಂ ಪೂಜಯೇದಧಿ ದೇವತಾಃ ॥

ತತಃ ಓಂ ಹಾಂ ಸೋಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಸೋಮ ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಸೋಮ ಕುಂಭಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ ದ್ವಿನೇತ್ರಂ ಚ ಶ್ವೇತಪದ್ಮೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಮ್ ॥
ದ್ವಿಭುಜಂ ಮಕುಟೋಪೇತಂ ಪ್ರಭಾಮಂಡಲಮಂಡಿತಮ್ ॥
ಕೃತ್ತಿಕಾಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಭಾಗೇ ರೋಹಿಣೀಂ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವಕೇ ।
ದಧಾನಂ ಸೋಮನಾಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯೇ ದೇವಂ ಶಿವಪ್ರಿಯಮ್ ॥

ಏವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತಸ್ಮಿನ್ಕುಂಭೇ ಓಂ ವಿದ್ಯಾದೇಹಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸೌಂ ವಿದ್ಯಾದೇಹನೇತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇತಿ ವಿದ್ಯಾದೇಹನೇತ್ರಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಮೂಲೇನಾವಾಹನಾದಿ ದಶಸಂಸ್ಕಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಅಮೃತೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ತತ್ರಾಂಗಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ತತಃ ಸೋಮಕುಂಭಸ್ಯ ಪರಿತಃ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಣವಾದಿ ನಮೋಂತೈಃ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಚತುರ್ಥ್ಯಾವಿಭಕ್ತ್ಯಾ ಈಶಾನಾದಿತೋ ದೇವತಾ ಆವಾಹ ಯೇತ್ । ಯಥಾ—ಓಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ಈಶಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ

ಈಶಾನಾದಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಪಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಸದಾಶಿವರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಕಡೆಯ ದಿನ ಸೋಮಕುಂಭಗಳನ್ನು ಉದ್ವಾಸನಮಾಡಿ ಅಂಕುರವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಅಂಕುರವು ಕೋಮಲವಾಗಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ವಿಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ ಅಶುಭ. ಆಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಜಯನ್ತಾಯ ನಮಃ ಜಯಂತಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ಆದಿತ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ವಹ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿತಥಾಯ ನಮಃ ವಿತಥಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ ಯಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸುಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ಸುಗ್ರೀವಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಶೋಷಾಯ ನಮಃ । ಶೋಷಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಮುಖ್ಯಾಯ ನಮಃ ಮುಖ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ದಿತಯೇ ನಮಃ ದಿತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತ ಈಶಾನಾದಿ ಶರಾವ ಚತುಷ್ಟಯೇ ಓಂ ಭೂಃ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಚತುರ್ಮುಖಂ; ತತಃ ವಿಷ್ಣು ಪಾಲಿಕಾಚತುಷ್ಟಯೇ ವಿಷ್ಣುಂ; ಅವಶಿಷ್ಟಶರಾವಚತುಷ್ಟಯೇ ಸದಾಶಿವಂ ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತಸ್ತಿಲಾದಿಧಾನ್ಯಾನಿ ದ್ವಾದಶಧಾ ವಿಭಜ್ಯ । ಶರಾವಚತುಷ್ಟಯೇ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ಪು. ೨೯) ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ । ಪಾಲಿಕಾಚತುಷ್ಟಯೇ—

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿದಧೇ ಪದಂ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಗ್ಂಸುರೇ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ । ಶಿವಪಾಲಿಕಾಚತುಷ್ಟಯೇ—

ಯೋ ರುದ್ರೋ ಅಗ್ನೌ ಯೋ ಅಪ್ಸು ಯ ಓಷಧೀಷು ಯೋ ರುದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾ ವಿವೇಶ ತಸ್ಮೈ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ಅಸ್ತು ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕ್ರಮೇಣ ಬೀಜಾನ್ಯಾವಾಪ್ಯ, ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿತಿಸೃಭಿಃ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾ (ಪು. ೨೪) ಇತಿ ಚತಸೃಭಿಃ, ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನಃ* ಇತ್ಯೇತೈರನುವಾಕೈಶ್ಚ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈರರ್ಕಪತ್ರೈರ್ವಾ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪಾಯಸಾನ್ನಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಜಲೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ । ಉತ್ಸವಸಮಾಪ್ತೌ ಗುರುಃ

ಸೋಮಕುಂಭಮುದ್ವಾಸ್ಯ । ಅಂಕುರಂ ದೇವತಾಗ್ರೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಯಜಮಾನಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಂಕುರಾಣಿ ಪರೀಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಇತ್ಯಂಕುರಾರೋಪಣವಿಧಿಃ

ಅಥ ಪ್ರವೇಶಬಲಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ ಪ್ರಾಚೀರುದೀಚೀಶ್ಚತಸ್ರೋ ರೇಖಾ ಲಿಖಿತ್ವಾ ನವ ಕೋಣಾನಿ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ರ ಮಧ್ಯಕೋಣೇ ಶ್ರೀಕಾರಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮಾವಾಹ್ಯ । ಷಡುತ್ಥಾಸನಂ ದತ್ವಾ ।

ವಾಮದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಧತೀಂ ಶ್ರೀಫಲಾಂಬುಜೇ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಭಜೇ ಹೃದಿ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಜಪಾಂತಂ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್ ॥

ಅಥೈಂದ್ರಕೋಣೇ :—ಅಷ್ಟಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತತ್ರ ಯಕ್ಷಾನಾವಾಹಯೇತ್—

ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಾನ್ ಜ್ವಲತ್ಪಾವಕನೇತ್ರಕಾನ್ ।
ಊರ್ಧ್ವಕೇಶಾನ್ ರಕ್ತವರ್ಣಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಯಕ್ಷಾನ್ ಗುರೂತ್ತಮಃ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ರಕ್ತಾನ್ನಂ ಲಾಜಸಕ್ತುಂ ಚ ಜಲಂ ಕುಂಕುಮಮಿಶ್ರಕಮ್ ।
ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಬಲಿಹರಣಾರ್ಥಂ ಮೃತ್ಪಾತ್ರೇ ಪೂರಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ॥

ಇತಿ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ, ಪರ್ವತಾಗ್ರೇ ಯಕ್ಷಾನ್ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ ॥

ಪ್ರವೇಶಬಲಿಪೂರ್ವಂ ಚ ಪಶ್ಚಾತ್ ರಕ್ಷೋಘ್ನಮಾಚರೇತ್ ।
ವಾಸ್ತುಪೂಜಾಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾಚರೇತ್ ॥
(ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮೇ)

ಅಥ ವಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರವೇಶಬಲಿರುಚ್ಯತೇ ।
ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಭೂತಾಶ್ಚ ಪಿಶಾಚ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾ ॥
ಕಾಳಿಕಾ ಚ ಶರಳ್ಯಾಶ್ಚ ಸಸಂಖ್ಯಾಭೈರವಾದಯಃ ।
ಗ್ರಾಮಾಲಯಾದಿವಾಸ್ತೂನಾಂ ಶೂನ್ಯಸ್ಥಾನೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ನಂ. ೧

ಪ್ರವೇಶಬಲಿ ಮಂಡಲ

ಈಶಾನ್ಯ ಪೂರ್ವ ಆಗ್ನೇಯ

ದ್ವಿಕೋನಮಂಡಲ ಅಷ್ಟಕೋನಮಂಡಲ ತ್ರಿಕೋನಮಂಡಲ

ತ್ರಿಕೋನಮಂಡಲ ಪದ್ಮ ಚತುರಶ್ರಮಂಡಲ

ಷೋಡಶಕೋನಮಂಡಲ ಪಂಚಕೋಣಮಂಡಲ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲ

ವಾಯುವ್ಯ ವರುಣ ನಿರ್ಋತಿ

ನಂ. ೨

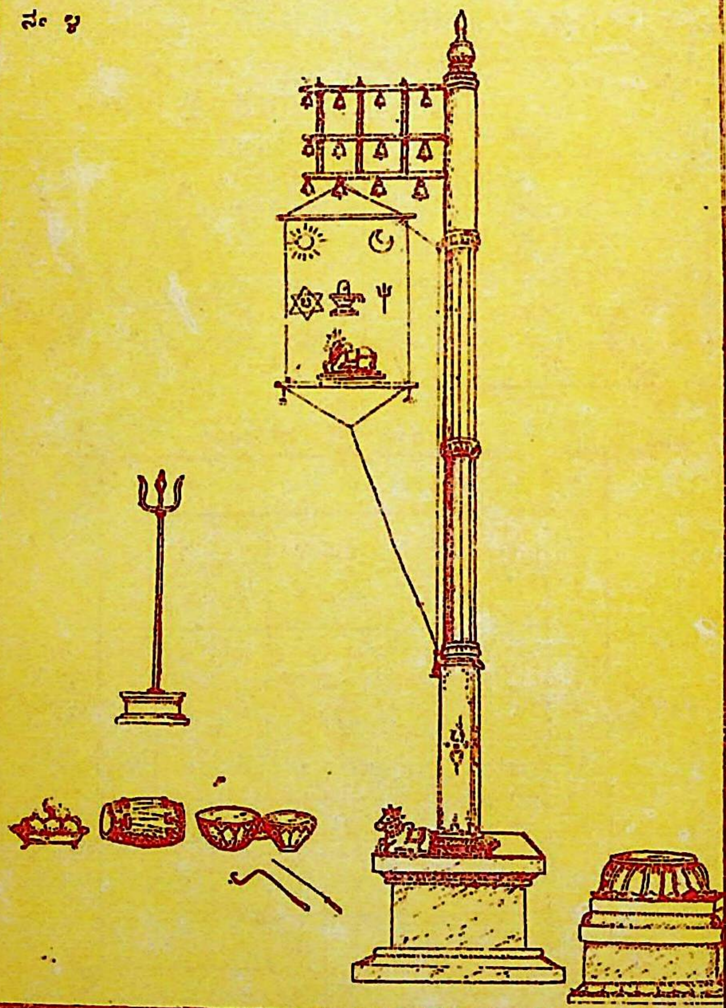
ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಮಂಡಲ

ನಂ. ೩ ಅಥ ವಾಸ್ತು ಮಂಡಲಮ್

ಈಶಾನ್ಯ ಪೂರ್ವ ಆಗ್ನೇಯ

ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ

ವಾಯುವ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮ ನೈಋತ್ಯ

ನಂ ೪

ಅಥಾಗ್ನೇಯಕೋಣೇ:—ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ರ ರಾಕ್ಷಸಾನಾವಾಹ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ।

ಚಂಡಕೋಪಾಂಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಕೇಶಾನ್ ನೀಲವರ್ಣಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್ ।
ರಕ್ತನೇತ್ರಾನ್ ಭೀಮಮುಖಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇದ್ರಕ್ಷಾನ್ ಗುರುರ್ಮುದಾ ॥

ಸರ್ವೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಲಾಜಚೂರ್ಣಹರಿದ್ರಾಂಶ್ಚ ರಕ್ತಪುಷ್ಪಂ ಮಧುಪ್ಲುತಮ್ ।
ಅಪೂಪಂ ಚರುಸಂಮಿಶ್ರಂ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ಇತಿ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಉದ್ವಾಸ್ಯ ವನಮಧ್ಯೇ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಯಮದಿಶಿ :—ಚತುರಶ್ರಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಭೂತಾನಾವಾಹಯೇತ್ ॥

ಮೇಘರೂಪಾನ್ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾನ್ ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ।
ರಕ್ತನೇತ್ರಾನ್ ಜ್ವಲತ್ಕೇಶಾನ್ ಭೂತಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಗುರುರ್ಮುದಾ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ತುಲಸೀಪದ್ಮಪತ್ರಂ ಚ ಅಪೂಪಂ ತಿಲಮಿಶ್ರಕಮ್ ।
ಉಕ್ತಕರ್ಮಕ್ರಮೇಣೈವ ತರ್ಪಣಂ ಚ ಬಲಿಂ ಕುರು ॥

ಇತಿ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಭೂಮೌ ಪಿತೃಸ್ಥಾನೇ ಗಚ್ಛತ ಇತಿ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ ॥

ಅಥನಿರ್‌ಋತಿ ದಿಶಿ :—ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ರ ಪಿಶಾಚಾನಾವಾಹಯೇತ್ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಕೃಶೋದರಾನ್ ದೀರ್ಘರೂಪಾನ್ ನಿಲವರ್ಣಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ।
ಜ್ವಲನ್ನೇತ್ರಾನ್ಜ್ವಲತ್ಕೇಶಾನ್ ಏವಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಪಿಶಾಚಕಾನ್ ॥

ತತ್ತತ್ಸ್ಥಾನಾನಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಪೀಡಾಮುತ್ಪಾದಯಂತಿ ತೇ ।
ತೇಷಾಮುಚ್ಚಾಟನಾರ್ಥಂ ಹಿ ಪ್ರವೇಶಬಲಿರುಚ್ಯತೇ ॥

ಶೂನ್ಯಗ್ರಾಮ, ಆಲಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಭೂತ ಸಂಕುಲವು ನೆಲೆಸಿ ಜನರಿಗೆ ಪೀಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಂಥವುಗಳ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಬಲಿ ರಕ್ಷೋಘ್ನಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮ-ಆಲಯಗಳ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ, ಜನರಿಗೆ ಪುತ್ರದಾರಾದಿ ಸೌಖ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ—

ಇತಿ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ತಾನ್ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವರುಣ ದಿಶಿ:—ಪಂಚಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಧ್ಯಾನಂ—

ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಾನ್ ಜ್ವಲತ್ಪಾವಕನೇತ್ರಕಾನ್ ।
ಭಯಂಕರಾನ್ ಜ್ವಲತ್ಕೇಶಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಾನ್ ಯಜೇದ್ಗುರುಃ ॥

ಆವಾಹನಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ಅಪೂಪಂ ಸಕ್ತುಕಂ ಚೈವ ರಜನೀಲಾಜಪುಷ್ಪಕಮ್ ।
ಚರುದ್ರವ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ಯಥಾವಿಧಿಃ ॥

ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ನದೀತೀರಂ ತು ಗಚ್ಛತ ಇತಿ ಉಚ್ಚಾಟಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಶಿ :—ಷೋಡಶಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಕಾಳಿಕಾಂ ಆವಾಹ್ಯ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಚಂಡಪ್ರಚಂಡರೂಪಾಢ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಂ ಮಹಾಬಲಾಮ್ ।
ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಾಂ ಕಾಳೀಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಜೇದ್ಗುರುಃ ॥
ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ಪುನ್ನಾಗಂ ಶಾಕಮಿಶ್ರಂ ಚ ಚರುಪಾತ್ರೇ ಸುಪೂರಿತಮ್ ।
ಸರ್ವಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಲಾಜೈಶ್ಚ ವಿಕೀರ್ಣಂ ಚ ಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ॥

ಇತಿ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಉದ್ಯಾನಮಧ್ಯಂ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಕುಬೇರ ದಿಶಿ :—ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ದ್ವಿಮುಖೀಂ ಸರಲೀಂ ಆವಾಹ್ಯ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ದ್ವಿಮುಖೀಂ ದೀರ್ಘರೂಪಾಂ ಚ ರಕ್ತವರ್ಣಾಂ ಮಹಾಬಲಾಮ್ ।
ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಾಂ ಸರಲೀಂ ಪೂಜಯೇದ್ಗುರುಃ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

" ಅನ್ಯಥಾ ಶಿವತುಲ್ಯೋಽಪಿ ವಿಘ್ನೈರೇವಾಭಿಭೂಯತೇ ।
ಪ್ರವೇಶಬಲಿಹೀನಂ ತು ಕರ್ಮನಷ್ಟಂ ಭವೇದ್ಧ್ರುವಮ್ ॥
ವಾಸ್ತುಪೂಜಾದಿಹೀನೇ ಚ ಪ್ರಜಾನಷ್ಟಂ ಭವೇದ್ಧ್ರುವಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವಾಸ್ತುಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರವೇಶನಮ್ ॥

ಕದಲೀನಾರಿಕೇಳಂ ಚ ಲಡ್ಡುಕಂ ಚರುಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಮಿಶ್ರಪುಷ್ಪಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ ॥
ಸಮುದ್ರತೀರೇ ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥

ಅಥೇಶಾನದಿಶಿ :—ದ್ವಿಕೋಣಮಂಡಲೇ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಭೈರವಮಾವಾಹ್ಯ । ಧ್ಯಾನಂ—

ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಂ ಜ್ವಲಜ್ಜ್ವಲನಮೂರ್ಧಜಮ್ ।
ಬಿಭ್ರಾಣಂ ತ್ರಿಶಿಖಂ ದೀಪಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಭೈರವರೂಪಿಣಮ್ ॥
ಸಂಪೂಜ್ಯ—

ಗಂಧತೋಯ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಗೋಘೃತಂ ಚರುಮಿಶ್ರಿತಮ್ ॥
ತದ್ರವ್ಯಂ ವಿಕಿರೇದ್ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ಯಥಾವಿಧಿ ॥
ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ, ಶ್ಮಶಾನೇ ತಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ತತಃ ಮಧ್ಯಮಕಲಶೇ ಪುನಃ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ನಿವೇದನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ರಕ್ಷೋಘ್ನಪೂಜಾ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ :—ಯಾಗಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ವೇದ್ಯಾಂ ಧಾನ್ಯಪುಂಜೇಷು ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಕುಂಭಮೇಕಂ ನಿಧಾಯ । ತತ್ರ ರಕ್ಷೋಘ್ನದೇವತಾಮಾವಾಹಯೇತ್ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೇಣ ವಪುಷಾ ಪ್ರವಿರಾಜಮಾನಂ
ದೃಪ್ಯತ್ಪುರತ್ರಯತೃಣಾಶನಿಮಂದಹಾಸಮ್ ।
ದೈತ್ಯಾರ್ದಿಧಕ್ಷುಮಚಲೇಶ್ವರಚಾಪಪಾಣಿಂ
ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪುರಾರಿಮಮರೌಘರಥಾಧಿರೂಢಮ್ ॥

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಾದಿ ಕಾರ್ಯೇಷು ಪ್ರವೇಶಬಲಿಮಾಚರೇತ್ ॥
ಮಂಟಪಾದೌ ಪ್ರವೇಶೇ ಚ ಪ್ರಾಕಾರಾದೌ ಚ ಗೋಪುರೇ ।
ಕರ್ಷಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತತಟಾಕವನ ಕಾರ್ಯಕೇ ॥
ಸರ್ವನೂತನ ಕಾರ್ಯೇಷು ಪ್ರವೇಶಬಲಿರುಚ್ಯತೇ ।
(ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮೇ ಪ್ರವೇಶಬಲಿವಾಸ್ತು ಪಟಲಃ)

ಕಪಾಲಂ ವಾ ಡಮರುಕಂ ತ್ರಿಶೂಲ ಪರಶುಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರಾಣಮುಗ್ರವಪುಷಾ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರಮ್ ॥
ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವದನಂ ಭೃಕುಟೀರಕಲಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಾದೀನ್ ಭಕ್ಷಯಂತಂ ಮಹಾಪ್ರಭುಮ್ ॥
ವಡವಾನಲೇನ ಸದೃಶಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದೇವಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ—

ರಕ್ಷೋಹಣಂ ವಾಜಿನಮಾಜಿಘರ್ಮಿ ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಥಿಷ್ಠಮುಪಯಾಮಿ ಶರ್ಮ । ಶಿಶಾನೋ ಅಗ್ನಿಃ ಕ್ರತುಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಃ ಸನೋ ದಿವಾಸ ರಿಷಃ ಪಾತು ನಕ್ತಮ್ ॥ (ಋ. ೧೦-೮೭-೧)

ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ನಾರಿಕೇಳಫಲಂ, ಉತ್ತರವೇದ್ಯಾಂ ಖಡ್ಗಂ ಚ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ನಾರಿಕೇಳಫಲೇ—

ಇಂದುನಿಭಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ದಶಹಸ್ತಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ವರದಾಭಯಶೂಲಾದಿಹಸ್ತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸದಾಶಿವಮ್ ॥

ಅಯೋದಂಷ್ಟ್ರೋ ಅರ್ಚಿಷಾಯಾತುಧಾನಾನುಪಸ್ಪೃಶಜಾತವೇದಃ ಸಮಿದ್ಧಃ । ಆ ಜಿಹ್ವಯಾ ಮೂರದೇವಾನ್ರಭಸ್ವ ಕ್ರವ್ಯಾದೋ ವೃಕ್ತ್ವಪಿ ಧತ್ಸ್ವಾಸನ್ ॥ (ಋ. ೧೦-೮೭-೨)

ಆವಾಹನಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ । ಪೂರ್ವಾದೀಶಾನಾಂತ ದಳೇಷು ನವಶಕ್ತೀರಾವಾಹಯೇತ್—ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಇತಿ ಸರ್ವತ್ರ । ದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೃತ್ತಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ರಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಾಳ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಡಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಅಂಬಿಕಾಯೈ । ಮಧ್ಯೇ ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ವೀರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಖಡ್ಗೇಶಂ ಆಸನಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಧ್ಯಾನಂ—
ಕರವಾಲಕಪಾಲೋರ್ಧ್ವ ಧೀರಶಾರ್ದೂಲವಾಹನಮ್ ॥
ಅಟ್ಟಹಾಸೋಹ ಷಡ್ವಕ್ತ್ರಂ ಕರ್ಪೂರಮುಖವಾಸಿತಮ್ ॥
ರತ್ನಕುಂಡಲಕೇಯೂರಂ ಜ್ವಲತ್ಪಾವಕಸನ್ನಿಭಮ್ ॥

ಉಭೋಽಭಯಾವಿನ್ನುಪಧೇಹಿ ದಂಷ್ಟ್ರಾ ಹಿಂಸ್ರಃ ಶಿಶಾನೋಽವರಂ ಪರಂ ಚ । ಉತಾಂತರಿಕ್ಷೇ ಪರಿರಾಜಂಜಂಭೈಃ ಸಂಧೇಹ್ಯಭಿಯಾತು ಧಾನಾಮ್ ॥ (ಋ. ೧೦–೮೭–೩)

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಆವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಕ್ಷೋಘ್ನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಕಲಶಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ರಕ್ಷೋಘ್ನಮೂರ್ತಿಮಾವಾಹ್ಯ । ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಅಥ ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಹೋಮಃ—

ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಸೂಕ್ತಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚ ದಶಾಹುತೀಃ ।
ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಮಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ಹುನೇದ್ಗುರುಃ ॥

"ಯೇ ದೇವಾಃ ಪುರಸ್ಸದೋಽಗ್ನಿನೇತ್ರಾಃ ರಕ್ಷೋಹಣಸ್ತೇನಃ । ಪಾಂತು ತೇನೋಽವನ್ತು ತೇ ಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇಭ್ಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಯೇ ದೇವಾ ದಕ್ಷಿಣಸದೋ ಯಮನೇ ತ್ರಾ ರಕ್ಷೋಹಣ........

ಯೇ ದೇವಾ ಪಶ್ಚಾತ್ಸದಸ್ಸವಿತೃನೇತ್ರಾ ರಕ್ಷೋ............

ಯೇ ದೇವಾ ಉತ್ತರಸದೋ ವರುಣನೇತ್ರಾ........

ಯೇ ದೇವಾ ಉಪರಿಷದೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ನೇತ್ರಾರಕ್ಷೋ........

ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಅಗ್ನಿ ಯಮ ವರುಣ ಕುಬೇರ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮಂತ್ರೈರ್ವಾ ರಕ್ಷೋಘ್ನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ರಕ್ಷೋಘ್ನ ಪೂಜಾವಿಧಿಃ

ಅಥ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ ಹೋಮಬಲಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಮ್

ಅಥ ಯಾಗಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ಸಮಚತುರಶ್ರಾಂ ವೇದಿಕಾಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತದುಪರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ನವನವಧಾ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಏಕಾಶೀತಿಕೋಣಾನಿ ವಿಭಜ್ಯ । ಸ್ಥಂಡಿಲಸ್ಯ ಬಹಿಃ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವೃತ್ತಶೂಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಆಗ್ನೇಯಾದಿ ಚತುಷ್ಕೋಣೇಷು ತ್ರಿಶೂಲಾನುಲ್ಲಿಖ್ಯ । ಮಧ್ಯೇ ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಪದ್ಮಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹಾಂತೇ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ।.... ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ, ದೇವಾಲಯ ಪ್ರಾಕಾರಾಂತರೇ ಪತಿತ ಪಾಷಂಡಾದಿ ಧೂರ್ತಜನಪ್ರವೇಶದೋಷ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ಅಕಾರ್ಯಕರಣಾದಿ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚ ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮೋಕ್ತ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ ಹೋಮ ಬಲಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಂಭೇ—

ಚತುರ್ಮುಖಂ ಚತುರ್ಬಾಹುಂ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷಂ ಪೀತವರ್ಣಕಮ್ ।
ಕಮಂಡಲ್ವಕ್ಷಮಾಲಾಂ ಚ ಕುಶದಂಡಧರಂ ಭಜೇ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ।

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಪ್ರತಿಜಾನೀಹ್ಯಸ್ಮಾನ್ಸ್ವಾವೇಶೋ ಅನಮೀವೋ ಭವಾನಃ । ಯತ್ವೇಮಹೇ ಪ್ರತಿತನ್ನೋಜುಷಸ್ವ ಶಂ ನ ಏಧಿದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ವಾಸ್ತು ಪೂಜೆ ಮಾಡದೆ ಯಾವನೂ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅನರ್ಥಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು. "ಬಾಲಸ್ಥಾನೇ ಸಭಾಸ್ಥಾನೇ ತತ್ರೈವ ಯಾಗಮಂಟಪೇ । ಆದ್ಯೋಪಲೇಷ್ಟಕಾಧಾನೇ ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನಕೇಽಪಿ ಚ । ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಗರ್ಭವಿನ್ಯಾಸೇ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೇಽಪಿ ಚ ॥ ಮಂಟಪಪ್ರಾಸಾದಸ್ಥಾಪನ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಮಹೋತ್ಸವಾದಿಷು ವಾಸ್ತುಶಾಂತಿಂ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್"
(ಸ್ವಾಯಂಭುವ-ಕಾರಣ-ಅಜಿತ-ಚಿಂತ್ಯ-ಕಾಮಿಕಾಗಮೇಷು ವಾಸ್ತುಶಾಂತಿರುಕ್ತಾ)

ಇತಿ ವಾಸ್ತುಮಾವಾಹ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮಸೂಕ್ತಂ* ಜಪೇತ್ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ಪು. ೨೯)

ಪೂರ್ವಷಟ್ಪದೇ—ಓಂ ಹಾಂ ಮರೀಚಯೇ ನಮಃ ।
ದಕ್ಷಿಣಷಟ್ಪದೇ—ಓಂ ಹಾಂ ವಿವಸ್ವತೇ ನಮಃ ।
ಪಶ್ಚಿಮಷಟ್ಪದೇ—ಓಂ ಹಾಂ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ।
ಉತ್ತರಷಟ್ಪದೇ—ಓಂ ಧರಾಧಾರಾಯ ನಮಃ ।

ವಾಸ್ತುಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಆಗ್ನೇಯಕೋಣ ಚತುಷ್ಪದೇ (ದ್ವಿದ್ವಿಪದೇ) ಓಂ ಹಾಮಿತಿಸರ್ವತ್ರ । ಅದ್ಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆಪವತ್ಸಾಯ ನಮಃ । ನಿರ್ಋತಿಕೋಣ ಚತುಷ್ಪದೇ ಸವಿತ್ರೇ ನಮಃ । ಸಾವಿತ್ರೇ ನಮಃ । ವಾಯವ್ಯಕೋಣ ಚತುಷ್ಪದೇ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಇಂದ್ರಜಯಾಯ ನಮಃ । ಈಶಾನ್ಯಕೋಣಚತುಷ್ಪದೇ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ರುದ್ರಜಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಏಕವಕ್ತ್ರ ದ್ವಿಹಸ್ತಾಶ್ಚ ದಂಡಹಸ್ತಾವಲಂಬಿನಃ ।
ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಿತಾಸ್ಸರ್ವೇ ದೇವಸ್ಯಾಭಿಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತದ್ಬಹಿರೀಶಾನಕೋಣಪದಮಾರಭ್ಯ । ಆಗ್ನೇಯಕೋಣಪದಾಂತಃ ಪದಾಷ್ಟಕೇ–ಈಶಾನಾಯ । ಪರ್ಜನ್ಯಾಯ । ಜಯಂತಾಯ । ಮಹೇಂದ್ರಾಯ । ಆದಿತ್ಯಾಯ । ಸತ್ಯಕಾಯ । ಭೃಂಶಾಯ । ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ೯, ೯ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ೮೧ ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯದ ೯ ಕೋಷ್ಠಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಪದಗಳು : ಅದರ ಸುತ್ತು ೧೬ ದೈವ ; ತರುವಾಯ ೨೪ ಮಾನುಷ ; ಕಡೆಯ ೩೨ ಪೈಶಾಚಿಕ ಪದಗಳು.

ವಾಸ್ತುಪುರುಷನು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಆಕಾರ ತಳೆದಿರುತ್ತಾನೆ. "ಅಧೋಮುಖಂ ಭುವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಶಯಾನಂ ವಾಸ್ತುಪೂರುಷಂ । ಶಿರ ಈಶಾನ್ಯ ಕೋಷ್ಠಸ್ಥಂ ನೈರುತ್ಯಾಮಥಪಾದಯುಕ್ ॥ ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪದೇನಾಭಿರಂಗಾ ಸರ್ವಪದಾನಗಮ್ ॥

(—ಕಪರ್ದಿಸಂಹಿತಾ)

ಏಕವಕ್ತ್ರ ದ್ವಿಹಸ್ತಾಶ್ಚ ಪೀತಾಂಬರಧರಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ||
ಕುಶದಂಡಧರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಅಭೀತಿವರದಾನ್ವಿತಾಃ || ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ |

ಅಗ್ನಿಕೋಣ ಪದಮಾರಭ್ಯ ನಿರ್‌ಋತಿಕೋಣ ಪದಾಂತಂ–ಪದಾಷ್ಟಕೇ ಅಗ್ನಯೇ | ಪೂಷ್ಣೇ | ಧಾತ್ರೇ | ವಿಧಾತ್ರೇ | ಗ್ರಹಕ್ಷತಾಯ | ಯಮಾಯ | ಗಂಧರ್ವಾಯ | ಭೃಂಗರಾಜಾಯ ನಮಃ ||

ನಾಗಪಾಶಧರಾಸ್ಸರ್ವೇ ದ್ವಿಭುಜಾಶ್ಚ ದ್ವಿನೇತ್ರಕಾಃ ||
ಕೃಷ್ಣಾಂಬರಧರಾಧ್ಯೇಯಾಃ ಪದ್ಮಾಸನ ಸುಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ||
ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ | ಅಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ||

ನಿರ್‌ಋತಿಕೋಣಪದಮಾರಭ್ಯ ವಾಯುಕೋಣ ಪದಾಂತಂ ಪದಾಷ್ಟಕೇ—ನಿರ್‌ಋತಯೇ | ದೌವಾರಿಕಾಯ | ಸುಗ್ರೀವಾಯ | ಪುಷ್ಪದಂತಾಯ | ಪ್ರಚೇತಸೇ | ಅಸುರಾಯ | ಶೋಷಾಯ | ರೋಗಾಯ ನಮಃ ||

ಚತುರ್ಭುಜಾದ್ವಿನೇತ್ರಾಶ್ಚ ಕಿರೀಟಮಕುಟಾನ್ವಿತಾಃ |
ರಕ್ತಾಂಬರಧರಾ ಧ್ಯೇಯಾ ಪದ್ಮಸ್ಥಾ ಇತಿ ಭಾವಯೇತ್ ||
ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇತ್ ||

ವಾಯುಕೋಣಪದಮಾರಭ್ಯ ಈಶಾನ ಕೋಣಾಂತಂ–ಪದಾಷ್ಟಕೇ—ವಾಯವೇ ನಮಃ | ನಾಗಾಯ | ಮುಖ್ಯಾಯ | ಭಲ್ಲಾಟಕಾಯ | ಸೋಮಾಯ | ಋಗಾಯ | ದಿತ್ಯೈ | ಅದಿತ್ಯೈ ನಮಃ||

ದ್ವಿಭುಜಾಶ್ಚ ದ್ವಿನೇತ್ರಾಶ್ಚ ಶ್ವೇತಾಂಬರಧಾರಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ |
ಕುಶದಂಡಕರೋಪೇತಾಃ ಕಿರೀಟಮಕುಟಾನ್ವಿತಾಃ ||

ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನು ಅಶ್ವತ್ಥ ಔದುಂಬರಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಭತ್ತದಹುಲ್ಲು ಸುತ್ತಿ, ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ "ಅಗ್ನಆಯಾಹಿ" ಎಂಬುದರಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಓಬ್ಬ ಋತ್ವಿಜ (ಮಾಹೇಶ್ವರ) ನಿಂದ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಾಕಾರಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯನು ವಾಸ್ತುಕುಂಭ ಜಲದಿಂದ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಸಚೇಲಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಭಸ್ಮಧಾರಣಮಾಡಿ, ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಋತ್ವಿಜನಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು.

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತದ್ಬಹಿರೀಶಾನಾದಿ ಕೋಣ ಶೂಲೇಷು ಚರಕ್ಯೈ । ವಿದಾರ್ಯೈ । ಪೂತನಾಯೈ । ಪಾಪರಾಕ್ಷಸ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ದ್ವಿಭುಜಾಶ್ಚ ದ್ವಿನೇತ್ರಾಶ್ಚ ದಂಡಪಾಶಧರಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಧ್ಯಾತ್ವಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಪೂರ್ವಾದಿ ಚತುರ್ವೃತ್ತ ಶೂಲೇಷು—ಸ್ಕಂದಾಯ। ಅರ್ಯಮ್ಣೇ । ವಿಜೃಂಭಾಯ । ಪಿಲಿಪಿಂಛಾಯ ನಮಃ ॥

ಏಕವಕ್ತ್ರದ್ವಿವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಾಂಬರಧರಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ದಂಡಪಾಶಧರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪದ್ಮಾಸನ ಸುಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಧ್ಯಾತ್ವಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತದ್ಬಹಿಃ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಆದಿತ್ಯಾದೀನ್ ಗ್ರಹಾನ್, ದಿಗೀಶಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವಾಸ್ತುಹೋಮಃ

ಅಥ ವಾಸ್ತುಮಂಡಲಸ್ಯ ಪುರೋಭಾಗೇ ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತೋ ವಾಸ್ತುಪುರುಷಂ ಅಶ್ವತ್ಥೌದುಂಬರನ್ಯಗ್ರೋಧಕುಶೈರ್ವಾ ಪುರುಷಾಕಾರೇಣ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ ॥ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ಈಶಾನಶಿರಸ್ಕಂ ನಿರ್‌ಋತಿ ಪಾದಂ ಚ ಶಾಯಯಿತ್ವಾ "ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ ವಾಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹ್ಯ ॥ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ (ಪು. ೬೨)

ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ಶಗ್ಮಯಾ ಸಗ್ಂ ಸದಾ ತೇ ಸಕ್ಷೀಮ ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಗಾತುಮತ್ಯಾ। ಅವಃ ಕ್ಷೇಮ ಉತಯೋಗೇ ವರಂ ನೋ । ಯೂಯಂ ಪಾತ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಸ್ಸದಾನಃ। ಅಮೀವಹಾ ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ ವಿಶ್ವಾರೂಪಾಣ್ಯಾವಿಶನ್ । ಸಖಾ ಸುಶೇವ ಏಧಿ ನಃ ॥

ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರು ಕ್ಷೀರ ತಿಲ ತಂಡುಲೈಃ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿರಷ್ಟೌ ವಾ ಆಹುತೀರ್ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಪರಿವಾರದೇವತಾನಾಮಪಿ ಸಮಿದನ್ನಾದ್ಯಾಜ್ಯಾದಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಏಕೈಕಮಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಯಥಾ—ಓಂ ಹಾಂ ಮರೀಚಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಮರೀಚಯ ಇದಂ ಇತ್ಯಾದಿ । ಜಯಾದ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರ್ಯಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ತ್ವಾ ವಹ್ನಿಮುದ್ವಾಸ್ಯ । ವಾಸ್ತುಂ ವ್ರೀಹಿತೃಣೈರ್ವಾ ಕಬಳಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ । ಆಜ್ಯೇನಾಭಿಘಾರ್ಯ । "ಅಗ್ನ ಆಯಾಹಿ" (ಪು. ೪೮) ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಗ್ನಿನಾ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಋತ್ವಿಜಾ (ಮಾಹೇಶ್ವರೇಣ) ಧಾರಯಿತ್ವಾ । ತದಗ್ನಿನಾ ಪ್ರಾಕಾರಾಭ್ಯಂತರಾದಿ ದೇವಾಲಯೇ ಯಾಗಮಂಟಪೇ ಪ್ರಾಸಾದಾಂತಂ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಃ ವಾಸ್ತುಕುಂಭಜಲೇನ "ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ"ತಿ (ಪು. ೬೨) ಸರ್ವತ್ರ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ (ಪು. ೨೬) ಹೃದಾ (ಪು. ೩೧) ವಾ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯಾಚಮ್ಯ ಹೋತಾರಂ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ವಾಸ್ತುಶಾಂತಿ ವಿಧಿಃ ॥

ಅಥ ವಿಗ್ರಹಸಂಸ್ಕಾರಾಃ

ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ಅಮುಕದೇವಸ್ಯ ಅಧಿವಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ರ ಆಚಾರ್ಯಃ ಯಜಮಾನ ಋತ್ವಿಕ್‌ಸುವಾಸಿನೀ ಸಹಿತಃ ತೂರ್ಯ ಘೋಷೇಣ ವಿಗ್ರಹ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ತತ್ರ ಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ಚತುರುದಕುಂಭೇಷು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಾನ್ಯಾವಾಹಯೇತ್ ॥

ಕಾಶೀಕುಶಸ್ಥಲೀ ಮಾಯಾವಂತ್ಯಯೋಧ್ಯಾಮಧೋಃ ಪುರೀ ।
ಶಾಲಗ್ರಾಮಂ ಸಗೋಕರ್ಣಂ ನರ್ಮದಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥
ತೀರ್ಥಾನ್ಯೇತಾನಿ ಕುಂಭೇಽಸ್ಮಿನ್ ವಿಶಂತು ಬ್ರಹ್ಮಶಾಸನಾತ್ ।
ಝುಷಾರೂಢಾ ಸರೋಜಾಕ್ಷೀ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾ ಶಶಿಪ್ರಭಾ ॥
ಆಗಚ್ಛಂತು ಸರಿಜ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಗಂಗಾ ಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ ।
ನೀಲೋತ್ಪಲದಳಶ್ಯಾಮಾ ಪದಹಸ್ತಾಂಬುಜೇಕ್ಷಣಾ ॥

ಆಯಾತು ಯಮುನಾ ದೇವೀ ಕೂರ್ಮಯಾನಸ್ಥಿತಾ ಸದಾ ।
ಪ್ರಾಚೀ ಸರಸ್ವತೀ ಪುಣ್ಯಾ ಪಯೋಷ್ಣೀ ಗೌತಮೀ ತಥಾ ॥
ಕೃಷ್ಣಾ ಗೋದಾವರೀ ಚೈವ ಕಾವೇರೀ ತುಂಗಭದ್ರಕಾ ।
ಏತಾ ನದ್ಯಶ್ಚ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗುಹ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಃ ॥
ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕುಂಭೇಽಸ್ಮಿನ್ ವಿಶಂತು ಬ್ರಹ್ಮಶಾಸನಾತ್ ॥
ಇತಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಾನ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಕಲಶಾನ್ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ :—ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ........ಶುಭ ತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಬಿಂಬಸ್ಯ ತಾಡನಭೇದನ ಖಂಡನ ಆಯಸ ದಂಡೋತ್ಪಾಟನಾದಿ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ಬಿಂಬಸ್ಯ ವೀರ್ಯತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ತತ್ಸವಿತುರಾಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ "(ಪು. ೩೦-೩೧) ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತೈಃ ಬಿಂಬಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ಪೂರ್ವಪೂಜಿತ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ ಕಲಶೋದಕೇನ "ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ" (ಪು. ೭೨) "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿ"* ಮಿತಿ ವಿಗ್ರಹಂ ಕುಶೈಸ್ಸಮ್ಮಾರ್ಜ್ಯ ॥

ಸುವಾಸಿನೀಗೀತ ವೇದಘೋಷೇಣ ಮಧ್ವಾಜ್ಯಾದ್ಯಭ್ಯಂಗೇನ ದೇವಸ್ಯ ವ್ರಣಭಂಗಃ ಕಾರ್ಯಃ । ತತಃ ಸ್ಥಾಪಿತ ಕುಂಭೋದಕೈಸ್ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । ಗಂಧಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಸಿತಪುಷ್ಪೈಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಶಿಲ್ಪೀ ಪರಿತಃ ಆವರಣಪಟಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ । ಬಿಂಬಂ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯ । ಏಕತ್ರ ಮಧುಸರ್ಪಿಷೀ ಸಂಯೋಜ್ಯ। ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದಙ್ಮುಖೋ ವಾ ಭೂತ್ವಾ । ಸುವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ॥

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅನ್ತರಿಕ್ಷಗ್ಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥ ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಛುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ ॥

ಇತಿ ಮಧುಸರ್ಪಿರ್ಭ್ಯಾಂ ನೇತ್ರಾಣಿ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಊರ್ಧ್ವಾಧಃ ಪೃಥಗ್ಭೂತಂ ಪದ್ಮಪುಟದ್ವಯಂ ಚ ॥

ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾ ದೇವೋಽಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್॥

ಇತಿ ಕಲ್ಪಯೇತ್ । ನೇತ್ರಮಧ್ಯೇ ತ್ರಿಭಾಗೇನ ಕನೀನಿಕಾಮಪಿ ಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ತದಾ ನ ಕಶ್ಚಿತ್‌ಪುರತಸ್ತಿಷ್ಠೇತ್ । ಸುವರ್ಣಂ ಪಾಯಸಂ ಭಕ್ಷ್ಯಂ ಭೋಜ್ಯಮಾದರ್ಶಂ ಚ ಶೀಘ್ರಂ ದರ್ಶಯೇತ್ ॥

ಪುನಃ ಬಿಂಬಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ, ಆಚಾರ್ಯಃ ತಂ ಬಿಂಬಂ ಯಜಮಾನಾಯದಾಪಯೇತ್ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಶಿಲ್ಪಿವರ್ಗಂ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರೈಸ್ಸಂತೋಷ್ಯ । ಸುವರ್ಣಶಲಾಕಾಂ ಬಿಂಬಸ್ಯ ಸ್ನಾನವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಚ ಶಿಲ್ಪಿನೇ ದತ್ವಾ, ಪ್ರತಿಮಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

"ಭೋ ಗುರೋ, ಸಾವಯವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿರೀಕ್ಷಸ್ವ" ಇತಿ । ಆಚಾರ್ಯೋ ಹಿ ಸಾವಯವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿರೀಕ್ಷೇತ್ ॥ ತತೋ ಗುರುಃ ಪಂಚಗವ್ಯೈಃ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ, ಪುನರ್ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟೇನ ನೇತ್ರಾವರಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇ ಕೌತುಕಂ ಬಧ್ವಾ, ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಶಾಣಾಭಿಘರ್ಷ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಜಲಮಧ್ಯೇಽಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಜಲಾಧಿವಾಸಃ

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಶಂಖತೂರ್ಯಾದಿ ವೇದಪಾಠ ಸುವಾಸಿನೀ ಮಂಗಲಗೀತೈಃ ಸವಸ್ತ್ರಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ನದೀಸರಸ್ತಟಾಕ ಕೂಪ ಭಾಂಡಾದೌ ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "........ಅಸ್ಯ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ತಾಡನ ಸ್ಫೋಟನ ಭೇದನಾದ್ಯುಪಸನ್ನ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿ ಉಗ್ರಕಾರಿನ್ಯ ಹೃದಯಪೀಡನಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದೋಷ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಅಮೃತತ್ವ ಸೌಮ್ಯತ್ವ

ಸರ್ವಾವಯವಾಂಗದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಅಂಗಮೃದುತ್ವ ಪಾವನತ್ವ ವರದಾತೃತ್ವ ದೇವಗಣಾರ್ಚನತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜೀವಪ್ರಭಾವತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಸರ್ವತೀರ್ಥ ಜಲಪಾವನ ಜಲಾಧಿವಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಜಲಭಾಂಡಂ ಹರಿದ್ರಾಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನ ಪಲ್ಲವಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಜಲದೇವತಾಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ವಸ್ತ್ರಾವೃತಂ ಬಿಂಬಂ ಜಲೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಂತೋ ಭೂಯಾಸ್ಮ ಮಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಶ್ಚಿತ್ಸ್ಮಹಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಸಭೂಯಾದ್ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ದ್ವೇಷ್ಟಿಯಂ ಚ ವಯಂ ದ್ವಿಷ್ಮಃ ॥

ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ದಿಗೀಶಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಸಪ್ತಪಂಚ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಚೈಕರಾತ್ರಂ ವಾ ಯಾಮಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ವಾ ಜಲೇ ತದಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವಿಧಿಃ

ಅಥ ಧ್ವಜದಂಡಪ್ರತಿಷ್ಠಾ :—ಅಥ ದೇಶಿಕಃ ದ್ವಿತೀಯದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ ಆಲಯಪ್ರಾಂಗಣ ಮಧ್ಯೇ ಧ್ವಜಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಗರ್ಭಗೃಹಾಭಿಮುಖೀಂ ಸುದೃಢಾಂ ಸುಶೋಭನಾಂ ಚ ವೇದಿಕಾಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಆಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಧ್ವಜದಂಡಂ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ । ವೇದಿಕಾಂ ತತ್ಪರಿತಶ್ಚ ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ । ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಕ್ ಸುವಾಸೀ ಮಂಗಲವಾದ್ಯ ವೇದಘೋಷೇಣ ಅಸ್ತ್ರರಾಜೇನ ಸಹ ಧ್ವಜವೇದಿಕಾಂತಿಕಂ

ಆಗಮೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ವೈದಿಕದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಂಚರಾತ್ರ, ವೈಖಾನಸಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಗರುಡಧ್ವಜವನ್ನೂ ಶೈವ ವೀರಶೈವ ಆಗಮಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂದೀಧ್ವಜವನ್ನೂ ಆರೋಹಣಮಾಡಿ ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯಾದಿಸ್ಥಾಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಸ್ಥಾಪನೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯವೆಂಬುದು ಸರ್ವಶ್ರುತ.

ಗತ್ವಾ । ವೇದಿಕಾಯಾಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ, ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಅಸ್ನಿಲಿಂಗಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ ।

ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ.... ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಣಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತಾಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧ್ವಜ ದಂಡಸ್ಥಾಪನಪೂರ್ವಕಂ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ತದಂ ಗತ್ವೇನ ಆದೌ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಧ್ವಜದಂಡಂ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ । ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ದಂಡಸ್ಯ । ಶಿಲ್ಪದೋಷನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಶಿವಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಜಂಬೀರ ರಸೋದ್ವರ್ತನಂ ಕೃತ್ವಾ। ರುದ್ರಸೂಕ್ತ* ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತಾ*ಭ್ಯಾಮಭಿಷಿಚ್ಯ । ಆವಾಹನಾದಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಮಾಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂ ಕೃತ್ಯ । ಅಂಜಲೌಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಸರ್ವಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಅಂಜಲಿಗತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಂ । ಜ್ಯೋಕ್ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತ ಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಇತ್ಯಂಕುಶಮುದ್ರಯಾ ಧ್ವಜದಂಡೇ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ (ಪು. ೪೦-೪೧) ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಶ್ರುತಿಪದ ನೀಲಶೃಂಗಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಚಂದ್ರನೇತ್ರಂ
ವಿಧಿಶಿರ ವದನರುದ್ರಂ ಅಶ್ವಿನೀಕರ್ಣರೂಪಮ್ ।

ಪ್ರಕೃತ ವೀರಶೈವಾಗಮಾಂಗವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಕಾರ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಆಚಾರ್ಯನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಡಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,ವೃಷಭಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಜಲಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ, ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಆ ದಂಡದ ಉತ್ತರದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೯ ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃಷಭನನ್ನೂ ಉಳಿದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕ

ನವಮಣಿ ಕನಕಮಾಲ್ಯಂ ನೂಪುರಂ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಂ
ಸ್ಫಟಿಕಧವಳಗಾತ್ರಂ ಉಕ್ಷರಾಜಂ ನಮಾಮಿ ॥
ಧ್ವಜರಾಜ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇವತಾಹ್ವಾನಕಾರಣ ।
ಶಿವಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ದಂಡೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಓಂ ಹಾಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ನಂದಿನೇ ನಮಃ । ಉಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಮಹೋದರಾಯ ನಮಃ । ಶೃಂಗಿಣೇ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಪತಯೇ ನಮಃ । ಗೋಪತಯೇ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಧ್ವಜದಂಡಂ

ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಧ್ರುವಂತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ಇತಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಧ್ವಜಪಟಾಧಿವಾಸಾದಿಕಮ್

ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಬಲಿಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ, ಅನ್ನಲಿಂಗಂ ಚ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥ ಧ್ವಜವೇದಿಕಾಯಾಃ ಉತ್ತರದಿಶಿ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ನವಕಲಶಾನ್ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯಮಕಲಶೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರಮಾವಾಹಯೇತ್ ॥

ಯಸ್ಸ್ವಶೃಂಗಸ್ಸ್ವ ವೃಷಭಃ । ಕಲ್ಯಾಣೋದ್ರೋಣ ಆಹಿತಃ । ಕಾರ್ಷೀ

ರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಧ್ವಜಪಟದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬರೆಸಿರುವ ವೃಷಭನನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಚಿಸಿ, ತದಂಗಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹೋಮರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧ್ವಜಪಟಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭೇರೀತಾಡನ, ವೃಷಭಧ್ಯಾನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಧ್ವಜಪಟವನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿ "ಧ್ರುವಂತೇ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ ಧ್ವಜಚೂರ್ಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಗತ್ವಾ । ವೇದಿಕಾಯಾಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ, ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಅನ್ನ ಲಿಂಗಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ ।

ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ.... ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಣಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತಾಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧ್ವಜ ದಂಡಸ್ಥಾಪನಪೂರ್ವಕಂ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ" ತದಂ ಗತ್ವೇನ ಆದೌ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಧ್ವಜದಂಡಂ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ । ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ದಂಡಸ್ಯ । ಶಿಲ್ಪದೋಷನಿವೃ ತ್ಯರ್ಥಂ ಶಿವಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಜಂಬೀರ ರಸೋದ್ವರ್ತನಂ ಕೃತ್ವಾ। ರುದ್ರಸೂಕ್ತ* ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತಾ*ಭ್ಯಾಮಭಿಷಿಚ್ಯ । ಆವಾಹನಾದಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಮಾಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂ ಕೃತ್ಯ । ಅಂಜಲೌಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹೀ ತ್ವಾ । ಸರ್ವಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಅಂಜಲಿಗತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಂ । ಜ್ಯೋಕ್ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತ ಮನುಮತೇ ಮೃಳ ಯಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಇತ್ಯಂಕುಶಮುದ್ರಯಾ ಧ್ವಜದಂಡೇ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ (ಪು. ೪೦-೪೧) ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಶ್ರುತಿಪದ ನೀಲಶೃಂಗಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಚಂದ್ರನೇತ್ರಂ
ವಿಧಿಶಿರ ವದನರುದ್ರಂ ಅಶ್ವಿನೀಕರ್ಣರೂಪಮ್ ।

ಪ್ರಕೃತ ವೀರಶೈವಾಗಮಾಂಗವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಕಾರ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಆಚಾರ್ಯನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕರ್ಮಣಃ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಡಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,ವೃಷಭಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಜಲಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ, ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಆ ದಂಡದ ಉತ್ತರದ ವೇದಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ೯ ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃಷಭನನ್ನೂ ಉಳಿದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕ

ನವಮಣಿ ಕನಕಮಾಲ್ಯಂ ನೂಪುರಂ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಂ
ಸ್ಫಟಿಕಧವಳಗಾತ್ರಂ ಉಕ್ಷರಾಜಂ ನಮಾಮಿ ॥
ಧ್ವಜರಾಜ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇವತಾಹ್ವಾನಕಾರಣ ।
ಶಿವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಾಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ದಂಡೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಓಂ ಹಾಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ನಂದಿನೇ ನಮಃ । ಉಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಮಹೋದರಾಯ ನಮಃ । ಶೃಂಗಿಣೇ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಪತಯೇ ನಮಃ । ಗೋಪತಯೇ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಧ್ವಜದಂಡಂ

ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಧ್ರುವಂತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ಇತಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಧ್ವಜಪಟಾಧಿವಾಸಾದಿಕಮ್

ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಬಲಿಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ, ಅನ್ನಲಿಂಗಂ ಚ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥ ಧ್ವಜವೇದಿಕಾಯಾಃ ಉತ್ತರದಿಶಿ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ನವಕಲಶಾನ್ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯಮಕಲಶೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರಮಾವಾಹಯೇತ್ ॥

ಯಸ್ಸ್ವಶೃಂಗಸ್ಸ್ವ ವೃಷಭಃ। ಕಲ್ಯಾಣೋದ್ರೋಣ ಆಹಿತಃ । ಕಾರ್ಷೀ

ರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಧ್ವಜಪಟದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬರೆಸಿರುವ ವೃಷಭನನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಚಿಸಿ, ತದಂಗಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹೋಮರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧ್ವಜಪಟಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭೇರೀತಾಡನ, ವೃಷಭಧ್ಯಾನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಧ್ವಜಪಟವನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿ " ಧ್ರುವಂತೇ " ಎಂದು ಜಪಿಸಿ ಧ್ವಜಚೂರ್ಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ವಲ ಪ್ರಗಾಣೇನ। ವೃಷಭೇಣ ಯಜಾಮಹೇ। ವೃಷಭೇಣ ಯಜಮಾನಾಃ।
ಅಕ್ರೂರೇಣೇವ ಸರ್ಷಿಷಾ। ಮೃಥಶ್ಚ ಸರ್ಪಾ ಇಂದ್ರೇಣ। ಪೃತನಾಶ್ಚ ಜಯಾಮಸಿ॥

"ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾಯೇ"ತಿ ವೃಷಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಾಹ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ತತ್ಪರಿತಃ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಗೀಶಾ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್॥

ಅಥ ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಶುಭ್ರಪಟೇ (ಮಧ್ಯೇ) ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ವರ್ಣಕಾದಿಭಿಃ ವಿಧಿವದುಲ್ಲಿಖ್ಯ। (ಉಪರಿಭಾಗೇ) ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ। ಪುರತಶ್ಶಿವ ಲಿಂಗಂ। ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಮುದ್ರಾಂ, ತ್ರಿಶೂಲಂ ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯ :—ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ।........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ತದಂಗ ಧ್ವಜಪಟಾಧಿವಾಸ, ತದರ್ಚನ, ಹೋಮಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ಭೇರೀ ತಾಡನಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಧ್ವಜಪಟಂ ಜಲಪೂರಿತ ಪಾತ್ರೋಪರಿ ನಿಧಾಯ। ಜಲಮಧ್ಯೇ ನೂತನ ವೃಷಭಮೂರ್ತಿಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಸ್ತಾನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। ಮಹೇರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ। ಯೋವಶ್ಶಿವತಮೋ ರಸಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇಹನಃ। ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ। ತಸ್ಮಾ ಅರಂಗಮಾಮವೋ ಯಸ್ಯಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ॥ ಆಪೋಜನಯಥಾ ಚ ನಃ॥ (ಋ. ೧೧–೯)

ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ* ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನ* ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಧ್ವಜಪಟಂ ದರ್ಭಕೂರ್ಚೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। "ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ" (ಪು. ೩೦) "ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ" "ಶುಕ್ರಮಸಿ"

ಮಧುವಾತಾಋತಾಯತೇ ಮಧುಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ। ಮಾಧ್ವೀರ್ನ

ಸ್ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ । ಮಧುನಕ್ತಮುತೋಷಸೋ ಮಧುಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಗ್ಂ ರಜಃ । ಮಧುದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ । ಮಧುಮನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧು ಮಾಗ್ಂಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತು ನಾಮ್ನೇ । ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವಾಯವೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಮಧುಮಾಂ ಅದಾಭ್ಯಃ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಪಂಚಾಮೃತೈರ್ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಶುದ್ಧೋದಕೈ ಶ್ಚಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಧ್ವಜಪಟಂ ಬಿಂಬಂ ಚ "ಯಾಜಾತಾ"* ಇತ್ಯೌಷಧಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಧಾನ್ಯರಾಶೇರುಪರಿ ನಿಧಾಯ, ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸಂ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿ ಷ್ಠಾಂ (ಪು. ೪೦-೪೧) ಚ ವಿಧಿವದುಪಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಹಾಮುದ್ರಯಾ ಸಂಶೋ ಷ್ಯ । ತದಂಗಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಧ್ವಜವೇದಿಕಾಯಾಃ ಉದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ವಿಧಿವದುಪರಚಿತೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಸರ್ವೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ "ಯಸ್ಸುಶೃಂಗಃ" (ಪು. ೭೧) ವೃಷಭಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಾ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತೀರಾಜ್ಯೇನ ಹುತ್ವಾ । ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ತತ್ತನ್ನಾಮ ಮಂತ್ರೈರೇಕೈಕಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಜಯಾದಿನಾ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ರಕ್ಷಾಂ ಧ್ವಜಪಟೇ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಅಥಾರೋಹಣಮ್:—ಅಥ ದೇಶಿಕಃ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ (ಪೂರ್ವ ದಿಶಿ) "ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ (ಪು. ೪೭) (ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶಿ) ಇಷೇತ್ವೋ ರ್ಜೇತ್ವಾವಾಯವಸ್ಥೋ" (ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ) ಅಗ್ನಆಯಾಹಿ ವೀತಯೇ"

(ಉದೀಚ್ಯಾಂ) "ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ" ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ॥ ತತಃ (ಪೂರ್ವೇ) ಕಲ್ಯಾಣೀರಾಗಂ (ದಕ್ಷಿಣೇ) ಸೌರಾಷ್ಟ್ರರಾಗಂ (ಪಶ್ಚಿಮೇ) ಭೈರವೀರಾಗಂ (ಉತ್ತರೇ) ಶ್ರೀ ರಾಗಂ ಚ ಪಾಠಯಿತ್ವಾ। ಅನ್ನಬಲಿಂ ಚ ದತ್ವಾ । ಸ್ಥಂಭಮೂಲೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹನಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಧ್ಯಾನಂ :—

ಶ್ರೀಕಂಠೋದ್ಭವ ವೇದಚೋದಿತಲಸದ್ವೀರವ್ರತಪ್ರಕ್ರಿಯಾ
ಚಾರಾಸೇಶಕದೇಶಿಕಾಯ, ಭುವನಪ್ರಸ್ತುತ್ಯಾಯ, ನಿತ್ಯಾಯ, ಸ ।
ದ್ಬ್ರಾಂಡಾಗಾರ ಧುರಂಧರಾಯ, ಸುಮಹಾರುದ್ರಾಯ, ಭದ್ರಾಯ, ತೇ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ವೃಷಭಾಧಿಪಾಂಶ ವೃಷಭಾಧೀಶಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ॥

"ಆಶುಶ್ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ"* ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಕುಂಭೋದಕೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ದಂಡೇ ಸದಾಶಿವಮಾವಾಹ್ಯ ।

ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಪ್ರಮಥಾನ್ವಯೋತ್ತಮಶಿಲಾದ ಶ್ರೀ ಮುನೀಂದ್ರಾತ್ಮಜಃ ।
ಶ್ರೀಕಂಠ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮೂರ್ತಿರನಘ ಶ್ರೀ ನಂದಿನಾಥೋ ವಿಭುಃ ॥
ತಸ್ಯಾಂಶೋದ್ಭವ ! ದಂಡನಾಥ ! ವೃಷಭ ಶ್ರೀನಾಮಧೇಯ ಪ್ರಭೋ !
ತ್ವತ್ಕಾರುಣ್ಯತರಂಗಿತಂ ಮಯಿ ಸದಾ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯತಾಂ ವೀಕ್ಷಣಮ್ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ವೃಷಪಟಮಲಂಕೃತ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಅಥ ಭೇರೀಂ ಸಂಪಾದ್ಯ । ವಾದ್ಯದಂಡಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇನಿಧಾಯ । ಪರಿತಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಂ, ಮರ್ದ್ದಳಂ, ಕಾಹಳಂ ವಾದ್ಯಾವಿಶೇಷಾಂಶ್ಚ ನಿಧಾಯ । ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯೋದಕೇನ, ಪುಣ್ಯಾಹಜಲೇನ ಚ ತಾನ್ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಭೇರೀಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಂ, ವಾಮೇ ವಿಷ್ಣುಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ತತ್ತದ್ಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ "ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನ್ವದಸೃಜತ"* ಇತ್ಯನುವಾಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ । ವಾದನದಂಡಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ಕದ್ರುದ್ರಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಮೀಢುಷ್ಟಮಾಯ ತವ್ಯಸೇ । ವೋಚೇಮ ಶಂತಮಗ್ಂ ಹೃದೇ ॥

"ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ಘು. ೫೯) "ಇದಂ ವಿಷ್ಣು" (ಘು. ೫೫). ರಿತಿ

ಮಂತ್ರೈಃ ತ್ರಿವಾರಂ ಭೇರೀಂ ಸಂತಾಡ್ಯ। ತತೋ ವಾದಕಮಾಹೂಯ। ತೇನ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದಾಪಯಿತ್ವಾ। ವಿಧಿವತ್ತಾಡಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವೃಷಭೇಶ್ವರಧ್ಯಾನ ಶ್ಲೋಕಾಃ

ಅಪಿಚಶ್ರೀ ಪ್ರಮಥೇಂದ್ರಾಯ ನಮೋ ವ್ಯಪಗತಹೃದ್ಗತತಾಂದ್ರಾಯ ನಮಃ।
ಸುಗುಣಾನಂದ ಕರಂಡಾಯ ನಮೋ, ಜಗದವನಕಳಾಶೌಂಡಾಯ ನಮಃ ॥
ಸುರುಚಿರಶಮದಮಷಂಡಾಯ ನಮೋ, ಹರಗಣದಿಗ್ವೇತಂಡಾಯ ನಮಃ।
ಖಂಡಿತ ಪಿತೃಪತಿದಂಡಾಯ ನಮೋ, ದಂಡಿತದುರಿತೋದ್ದಂಡಾಯ ನಮಃ ॥
ಶ್ರೀ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಕಾರಾಯ ನಮೋ, ವೀರಾಚಾರೋದ್ಧಾರಾಯ ನಮಃ।
ಸಾರಾಗಮವಿಸ್ತಾರಾಯ ನಮೋ, ಭೂರಿವಿಕಾರನಿಕಾರಾಯ ನಮಃ ॥
ಸಚರಾಚರಸಂಧಾನಾಯ ನಮೋ, ಅಚಲವ್ರತಸುವಿಧಾನಾಯ ನಮಃ।
ಶಿವಲಿಂಗಪದಧ್ಯಾನಾಯ ನಮೋ, ಅವಿನಾಶನಸುಖಲೀಲಾಯ ನಮಃ ॥
ತುಂಗಿತ ಗುರುಚರಲಿಂಗಾಯ ನಮೋ, ಲಿಂಗಿತಷಲ್ಲಿಂಗಾಂಗಾಯ ನಮಃ।
ಸಂಗತಶಿವಯೋಗಾಂಗಾಯ ನಮೋ, ಭಂಗಿತಶಮನಾನಂಗಾಯ ನಮೋ ॥

ಜಯಜಯ ವೃಷಭಾಖ್ಯಸ್ಸ್ವಾನುಭೂತ್ಯೈಕ ಸೌಖ್ಯಃ
ಪ್ರಮಥಗಣಪವಿತ್ರಃ ಪ್ರಸ್ಫುರದ್ಭಕ್ತಿಗೋತ್ರಃ।
ಪ್ರಣಮಿತಬುಧವರ್ಯಃ ಸ್ಥಾಯದೈಶ್ವರ್ಯಧುರ್ಯಃ
ಪ್ರಥಿತವೃಷಭರೂಪಃ ಪ್ರಾಜ್ಯಮಾನ ಪ್ರತಾಪಃ ॥
ಅಪಿ ಚ ಶಿವಶೃಂಗಾರ ಓಂ ಆದಿಪದವಿಸ್ತಾರ ಓಂ
ಇಹಪರಸುಖಾಧಾರ ಓಂ ಈಷಣತ್ರಯದೂರ ಓಂ
ಉದ್ಧುರಗುಣೋಪೇತ ಓಂ ಊರ್ಧ್ವರೇತೋಜಾತ ಓಂ
ಋಷಿನಾಮಖ್ಯಾತ ಓಂ ೠಜಮಾಯಾತೀತ ಓಂ
ಲೃಶ್ಲಾಘ್ಯಸಂದೇಶ ಓಂ ಲೄಜನಕಸಂಕಾಶ ಓಂ
ಏಕಾಂಗವೀರೇಶ ಓಂ ಐಕ್ಯಸೌಖ್ಯಾವೇಶ ಓಂ
ಓಮಿತಿ ಪದೋನ್ನದ್ಧ ಓಂ ಔಪರಾಪರಶುದ್ಧ ಓಂ
ಅಂ ಧ್ಯಾನಸುಸಮೃದ್ಧ ಓಂ ಅಃ ಕಲಿತಗುಣಗಣಬದ್ಧ ಓಂ ॥

ಶ್ರೀತುಹಿನಾದ್ರಿಜಾಧಿಪ, ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಬಿಂದು ನಾ
ದಾತಿಶಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಸಮಾಕಲಿತೋನ್ನಮಶ್ಶಿವಾ ।
ಯೇತಿ ಭವನ್ಮುಖೋದ್ಭವ ಷಡಕ್ಷರಸಂಭವ ತದ್ವಿಲೀನ ವಿ
ಖ್ಯಾತಪರಾಸ್ವರಾದ್ಯಖಿಲವರ್ಣನುತಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ॥

ಟಟ ಕಿಟ ಟಟ್ಟ ಕಿಟ್ಟ ಟಟ ಕಿಟ್ಟ ಟಟಟ್ಟ ಟಕಿಟ್ಟ ಟಟ್ಟಕಿ
ಟ್ಟ ಟಕಿಟ ಟಟ್ಟ ಕಿಟ್ಟಟಕಿ ಟಟ್ಟಟ ಟೋನ್ಮುಖ ಟಂಕೃತಿಸ್ಫುಟೋ ।
ತ್ಕಟ ಪಟಹಾದಿನಿಸ್ವನ ವಿಯತ್ತಲ ದಿಕ್ತಟ ತಾಟತಾದ್ಭಟೋ
ದ್ಭಟ ಪಟು ತಾಂಡವಾಟನ, ಟಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಡಮರುಗಜಾತ ಡಂಡಡ ಮೃಡುಂಡ ಮೃಡಂಡ ಮೃಡುಂಡ ಮೃಡ ಮೃಂ
ಡ ಮೃಣ ಮೃಡುಂಡ ಡಂಡ ಮೃಣ ಡಂಡಡ ಡುಂಡ ಮೃಡುಂಡ ಮೃಂಡ ಮೃಂ।
ಡ ಮೃಣ ಮೃಡಂಡ ಡಂಕೃತಿ ವಿಡಂಬಿತ ಘೂರ್ಣಿತ ವಿಸ್ಫುರಜ್ಜಗ
ತ್ಪ್ರಮಥನ ತಾಂಡವಾಟನ ಡಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಢಣ ಢಣ ಢಂ ಮೃಢಂ ಮೃಢಣಢಂ ಮೃಣಢಂ ಮೃಣಢಂ ಢಣೊದ್ಧಣಂ
ಧಣ ನಟನ ತ್ವದೀಯ ಡಮರೂತ್ಥ ಮದಾರ್ಭಟ ಢಂಕೃತಿ ಪ್ರಜೃಂ ।
ಭಣ ತೃಟಿತಾಭ್ರತಾರ ಗಣರಾಜ ದಿನೇಶ ಮುಖಗ್ರಹ ಪ್ರಘ
ರ್ಷಣ ಗುಣತಾಂಡವಾಟನ ಢಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣ್ಮೃಣ
ಣ್ಣ ಣ್ಮೃಣ ನೃತ್ತತ್ವದೀಯ ಸುಖವಿಕ್ರಮಜೃಂಭಣ ಸಂಚಲನ್ನಭೋ ।
ಣ್ಣ ಣ್ಮೃಣ ದಿಕ್ಸ್ವಣ ಣ್ಮೃಣಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಣಣ್ಮೃಣ ಸ್ವನ
ಣ್ಣ ಣ್ಮೃಣ ತಾಂಡವಾಟನ ಣಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಪರಮಪರಂಪರಾಪರಪರ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಪಂಚ ವಿ
ಸ್ತರ, ಪರಮಸ್ವತಂತ್ರ, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಪಶ್ವಧಿಪಾ, ಪರಂತ ಪಾ ।
ಪರ ಪರತತ್ತ್ವಭಾಸುರ ತದೀಯ ಪರಾಪರ ಕಾರಣ ತ್ರಯಾ
ಪರಪರಮಾಂಬರಾಪರ ಪಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಭವ ಭಸಿತಾಂಗ ಭರ್ಗ ಭಗವದ್ಗುಣ ಭಕ್ತಭಟಾರ್ಪಿತಾಪುನ
ರ್ಭವಪದ ಭರ್ಮವೀರ್ಯ ಭರಿತಾಖಿಲಲೋಕ ಭಯಾಪಹರ್ತ ಭ ।

ಕ್ರ ವಿವಶ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಭವವರ್ಜಿತ ಭಾವಭವಪ್ರಭಾವಿಭಾ ।
ಭವಸುಖ ದುಃಖಮೂರಗ ಭಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ವರದ ವರೇಣ್ಯ ವರ್ಯ ವರಿವಸ್ಯಿತವತ್ಸಲ, ವಂದಿತಾಮರಾ
ಸುರ ವರಪಾರಿಷನ್ನಿ ಚಯವಲ್ಲಭ ವರ್ಣಿತವರ್ಗಭೃದ್ವ ಜೋ ।
ವರ ವಸುಧಾ ಧವಾದಿಸುರವರ್ಣ್ಯವಸುದ್ಯುಮಣೀಂದುಕೋಟಿ ಧಿ
ಕ್ಕರಣ ವಶೀಕೃತಾಂಗಜವಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಮ್ ॥

ಸರಸಿಜನೇತ್ರ ನೇತ್ರಸರಸೀರುಹ ಸಂಗತ ಸೌಮ್ಯಪಾದುಕಾ
ಸರಸಿಜ ಸಸ್ಮಿತಾನನ ಸರೋಜ ಸರೋರುಹ ಗರ್ಭಜೂಳಿಕಾ ।
ಸರಸಿಜ ಸಕ್ಥಿ ಹಸ್ತ ಕರಸಾರಸ ಸತ್ಯಸಮೇತ ಭಕ್ತ ಹೃ
ತ್ಸರಸಿಜ ಪರಾ ಸಂಚರ ಸಕಾರನುತ ಪ್ರಭುನಂದಿ ಪಾಹಿಮಾಂ ॥

ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಭೇರ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ವಾದ್ಯೈರ್ವೇದಪಾಠಕ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಶ್ಛತ್ರ ಚಾಮರಧ್ವಜಪತಾಕಧೃತೈರ್ಜನೈಶ್ಚ ಧ್ವಜಪಟಂ ಪುನ ಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । "ಆಶುಶ್ಶಿಶಾನ"* ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಪಟಂ ಸ್ಥಂಭಮಾ ರೋಪ್ಯ । "ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ರಜ್ಜುಂ ಸವ್ಯಕರೇಣ ಬಂಧ ಯೇತ್॥ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಮಸಂಖ್ಯನಾರಿಕೇಳಬಲಿಂ ದತ್ವಾ। ಅಷ್ಟಾದಶ ಹಸ್ತಪರಿ ಮಿತದರ್ಭರಜ್ವಾ ಮೂಲೇ ಬಧ್ವಾ। ಧ್ವಜದಂಡಮಧ್ಯೇ ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಕೌತುಕಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್। ಅಥ ಧ್ವಜಚೂರ್ಣಿಕಾಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಧ್ವಜಚೂರ್ಣಿಕಾ

ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀಮದನಾದಿ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ, ನಿತ್ಯನಿರುಪಮ ನಿರವಧಿಕಾ ಪ್ರಮೇಯ ಮಹಿಮಸಹಿತಮಾಯಾಶಕ್ತ್ಯಾಭ್ರಿಯಮಾಣ ಮಹಾಜಲೌಘ ಮಧ್ಯೇ ಪರಿಭ್ರಮತಾಂ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾದ್ಯಾವರಣೈಃ ಪರಿ ವೇಷ್ಟಿತಾನಾಂ ಅನೇಕಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾನಾಂ ಏಕತಮೇ ಅಸ್ಮಿನ್ಮಹತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲೇ, ಪ್ರವಿರಾಜಮಾನ ಮಹಾಮೇರುಶಿಖರಾಗ್ರಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ಮಹಾ ಕೈಲಾಸೇ; ಮಂದಾರಬಕುಲಾಶೋಕಮಾಕಂದಪ್ರಾಯಭೂರುಹೇ, ಮಲ್ಲೀ ಮರಂದನಿಸ್ಯಂದಪಾನಪೀನಮಧುವ್ರತೇ, ಕುಂಕುಮಸ್ತಬಕಾಮೋದ ಕೂಲಂ

ಕಷ ಹರಿನ್ಮಣೀ, ಕಲಕಂಠ ಕುಲಾಲಾಪ ಕಂದಲದ್ರಾಗಬಂಧುರೇ, ಕಿನ್ನರೀಗೀತಮಾಧುರ್ಯಪರಿವಾಹಿತಗಹ್ವರೇ, ಸಾನಂದವರಯೋಗೀಂದ್ರ ಬೃಂದಾಲಂಕೃತಕಂದರೇ, ಹೇಮಾರವಿಂದಕಲಿಕಾಸುಗಂಧಿರಸಮಾನಸೇ, ಶಾತಕುಂಭಮಯೋತ್ತುಂಗಶತಸ್ತಂಭವಿರಾಜಿತೇ, ಮಾಣಿಕ್ಯದೀಪಕಲಿಕಾ ಮರೀಚಿದ್ಯೋದಿತಾಂತರೇ, ದ್ವಾರತೋರಣಸಂರೂಢ ಶಂಖಪದ್ಮ ನಿಧಿದ್ವಯೇ, ಮುಕ್ತಾತಾರಿಕಿತೋದಾರವಿತಾನಾಂಬರಮಂಡಿತೇ, ಸ್ಫರ್ಶಲಕ್ಷಿತವೈಡೂರ್ಯ ಮಯಭಿತ್ತಿಪರಂಪರೇ, ಸಂಚರತ್ಪ್ರಮಥಶ್ರೇಣೀ ಪದವಾಚಾಲನೂಪುರೇ, ಪ್ರವಾಲವಲಭೀಶೃಂಗ ಶೃಂಗಾರ ಮಣಿಮಂಟಪೇ; ವಂದಾರುದೇವಮುಕುಟ ಮಂದಾರರಸವಾಸಿತಸ್ಯ, ಪ್ರಣವಮಯ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಮಧಿಷ್ಠಿತಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ, ತ್ರಯ್ಯಂತ ಕಮಲಾರಣ್ಯ ವಿಹಾರಕಲಹಂಸಸ್ಯ, ಓಂಕಾರ ಶುಕ್ತಿಕಾಪುಟಮೌಕ್ತಿಕಸ್ಯ, ಸರ್ವಮಂಗಲಾಸೌಭಾಗ್ಯಸಮುದಾಯನಿ ಕೇತನಸ್ಯ, ಸಂಸಾರವಿಷಮೂರ್ಛಾಲ ಜೀವಸಂಜೀವನೌಷಧಸ್ಯ। ನಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕೈವಲ್ಯ ಸುರಪಾದಪಸ್ಯ, ಅನಂತಪರಮಾನಂದ ಮಕರಂದಮಧು ವ್ರತಸ್ಯ, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಲತಾಪುಷ್ಯತ್ರಿಲೋಕೀ ಪುಷ್ಪಕೋರಕಸ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕುಂಡಿಕಾಷಂಡಪಿಂಡೀಕರಣಪಂಡಿತಸ್ಯ, ಸಮಸ್ತದೇವತಾಚಕ್ರಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದೇ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣಪುಷ್ಪಕಲಿಕಾಕರ್ಣಪೂರಮನೋಹರಸ್ಯ, ಮುಕ್ತಾ ವಲಯಸಂಬದ್ಧರುಂಡಮಾಲಾವಿರಾಜಿತಸ್ಯ, ಪ್ರಾತಃಸಂಫುಲ್ಲಕಮಲ ಪ್ರತೀ ಕಾಶ ತ್ರಿಲೋಚನಸ್ಯ, ಮಂದಸ್ಮಿತಮಿತಾಲಾಪ ಮಧುರಾಧರ ಪಲ್ಲವಸ್ಯ, ಗಂಡಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಕ್ರೀಡನ್ಮಕರಕುಂಡಲಸ್ಯ, ಕಾಲಿಮ್ನಾ ಕಾಲ ಕೂಟಸ್ಯ ಕಂಠನಾಲೇ ಕಲಂಕಿತಸ್ಯ, ಗೌರೀಪಯೋಧರಾಶ್ಲೇಷಕೃತಾರ್ಥಭುಜ ಮಧ್ಯಸ್ಯ ಪರಮಶಿವಸ್ಯ; ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವನಿವಾಸಿನ್ಯಾ ಮಂಗಲಪ್ರಿಯ ವೇಷಯಾ, ಸಮಸ್ತಲೋಕನಿರ್ಮಾಣಸಮವಾಯಸ್ವರೂಪಯಾ, ಇಚ್ಛಾ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾರೂಪಬಹುಶಕ್ತಿವಿಲಾಸಯಾ, ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವ ಪ್ರಕಾಶಿನ್ಯಾ ವಿನಾಭಾವ ವಿಹೀನಯಾ, ಉಮಯಾ ಸಮಮಾಸೀನಸ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮೋಪೇಂದ್ರಾ ದ್ಯೈರ್ವಿಶ್ವತಂತ್ರಾಧಿಕಾರಿಭಿಃ ಪರಿವೃತಸ್ಯ, ಆದಿತ್ಯೈಃ ವಸುಭಿಃ, ರುದ್ರೈಃ, ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರೈಃ, ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರೋರಗೈಃ ಸಂಸೇವ್ಯಮಾನಸ್ಯ, ವಸಿಷ್ಠವಾಮದೇವ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾತ್ರಿಶೌನಕೈಃ, ದಧೀಚಿ ಗೌತಮಸಾನಂದ

ಶುಕನಾರದ್ಯೈಃ, ಉಪಮನ್ಯು ಭೃಗು ವ್ಯಾಸ ಪರಾಶರಮರೀಚಿ ಪ್ರಭೃತಿಭಿ ರ್ಮುನಿವರ್ಯೈಃ ಪರಿಸೇವಿತಸ್ಯ, ರೇಣುಕ ದಾರುಕ ವಿಕರ್ಣ ವಿಜಯಕರ್ಣ ಗೋಕರ್ಣಾದಿ ಪ್ರಮಥಪುಂಗವ ಸಂಸೇವಿತಸ್ಯ, ಸಮಸ್ತ ಭುವನಾಧೀಶಮೌಲಿ ಲಾಲಿತಶಾಸನಸ್ಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತ್ಯಮೃತಾಸ್ವಾದರಸೋಲ್ಲಾಸಿತಮಾನಸಸ್ಯ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಹೈಶ್ವರ್ಯವಿಶ್ರಾಂತಿಪರಮಾವಧೇಃ, ಪ್ರಪನ್ನಪಾರಿಜಾತಸ್ಯ ಶ್ರೀಕಂಠಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರಮಥೋತ್ತಮ ಶಿಲಾದಮುನೀಂದ್ರಾತ್ಮಜಸ್ಯ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಶಂಭೋಃ ಶ್ರೀಕಂಠ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮೂರ್ತಿರನಘ ಶ್ರೀನಂದಿನಾಥಾಹ್ವಯಸ್ಯ, ಶ್ರೀಮದ್ಗಿರಿಜಾಧವಧ್ವಜಾಗ್ರಾಧಿಷ್ಠಿತಸ್ಯ, ಶ್ರೀಮ ನ್ನಂದೀಶ್ವರಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಸ್ಸಾನುಕೂಲಾಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾ ಭವಂತು ॥

ಅಥ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಥಾಪನಮ್

ತತೋ ದೇಶಿಕಃ ಬಲಿಪೀಠ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ಉಪವಿಶ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾ ನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯತಿಥೌ ಮತ್ಸಂ ಕಲ್ಪಿತ ಶ್ರೀ..........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಬಲಿಸಮ ರ್ಪಣಾರ್ಥಂ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಥಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಬಲಿಪೀಠಂ ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಜಲೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಪಂಚಗವ್ಯಪಂಚಾಮೃತೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಬಲಿಪೀಠದೇವತಾಮಾವಾಹ್ಯ । ಷೋಡಶೋಪ ಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥ ತತೋ ದೇಶಿಕಃ ಓಂ ಹಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಏವಂ ಧ್ವಜದಂಡವೇದಿಕಾಯಾಃ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಸಂಸ್ಥಾಪಿತ ಕಲಶಾನಾ ಮಗ್ರೇ ತತ್ತದ್ದೇವತಾನಾಮಭಿಃ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪುರಸ್ಸರಂ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ದ್ವಿಕಾಲಂ ತ್ರಿಕಾಲಂ ವಾ ಧ್ವಜಾವರೋಹಣಪರ್ಯಂತಂ ವೃಷರಾಜಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವಿಧಿಃ

ಅಥ ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಯಜಮಾನ ಋತ್ವಿಕ್ಪುರೋಹಿತ ಸುವಾಸಿನೀ ಸಮೇತಃ, ಮಂಗಲಕಲಶಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಸಹಿತಃ ವೇದಪಾಠ ತೂರ್ಯಮಂಗಲ ಘೋಷೇಣ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಹಸ್ತೋ ಮಂಟಪದ್ವಾರಾಣಿ ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಕವಚೇನಾವಕುಂಠ್ಯ ।

ಪೂರ್ವೇ—ಓಂ ಹಾಂ ಶಾಂತಿಕಲಾದ್ವಾರಾಯ ನಮಃ ।
ದಕ್ಷಿಣೇ—ಓಂ ಹಾಂ ನಿವೃತ್ತಿಕಲಾದ್ವಾರಾಯ ನಮಃ ।
ಪಶ್ಚಿಮೇ—ಓಂ ಹಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲಾದ್ವಾರಾಯ ನಮಃ ।

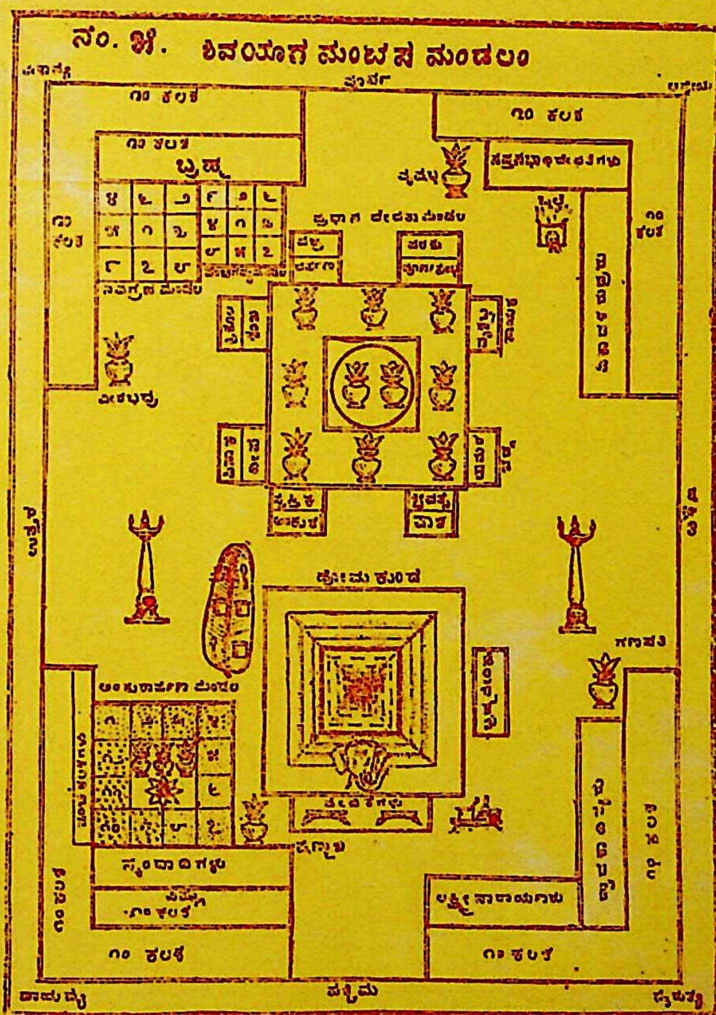
ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ತಚ್ಛಾಖಯೋಃ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಯೋಃ। ಓಂ ಹಾಮಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ॥

ಪೂರ್ವದ್ವಾರೇ—ನಂದಿನೇ ನಮಃ । ಮಹಾಕಾಳಾಯ ನಮಃ ।
ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರೇ—ಭೃಂಗಿಣೇ ನಮಃ । ವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ ।
ಪಶ್ಚಿಮೇ—ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಕಂದಾಯ ನಮಃ ।
ಉತ್ತರೇ—ದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಡಾಯ ನಮಃ ।

ಇತಿ ಪ್ರತಿದ್ವಾರಂ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಅವಲೋಕನಾತ್ ದಿವ್ಯಾನ್ವಿಘ್ನಾನ್ ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಡಿತಿಪುಷ್ಪಾಣಿ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ । ಅಂತರಿಕ್ಷಗಾನ್ ವಿಘ್ನಾನ್ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರೇಣ । ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದಪಾರ್ಷ್ಣಿಘಾತೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನ್ ಇತಿ ತ್ರಿವಿಧಾನ್ವಿಘ್ನಾನ್ ಶಿವಯಾಗಗೃಹಾದುದ್ವಾಸ್ಯ । ಸುಗಂಧಾದಿನಾ ಧೂಪಯಿತ್ವಾ, ಲಾಜಚಂದನ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಭಸ್ಮಪುಷ್ಪ ಕುಶಾಕ್ಷತಾನ್ ವಾ ಶುದ್ಧಲಾಜಾನ್ ವಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ಇತಿ ವಿಕೀರ್ಯ ॥

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸಂಪದಾಲೇಖ್ಯ ಸಮುಲ್ಲೇಖನಭಿತ್ತಯೇ ।
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ಶಿವಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ॥
ಯಾಮಾಹುಃ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಗಾಃ ।
ತಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪರಾಂ ಶಿವಾಮ್ ॥

ನಂ. ೫. ಶಿವಯೋಗ ಮಂಟಪ ಮಂಡಲಂ
ಪೂರ್ವ
ಪಶ್ಚಿಮ
ವಾಯುವ್ಯ
ನೈಋತ್ಯ
ಹೋಮ ಕುಂಡ
ಗಣಪತಿ
ಸ್ಕಂದಾದಿಗಳು
ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು

ನಂ. ೧ ದಶಾಯುಧಗಳು

ಇಂದ್ರ	ಅಗ್ನಿ	ಯಮ	ನೈರುತ್ಯ	ವರುಣ
ವಜ್ರಾಯುಧ	ಪರಶು	ಸಾಯಕ	ಖಡ್ಗ	ಪಾಶ
ವಾಯವ್ಯ	**ಉತ್ತರ**	**ಈಶಾನ**	**ಅಧೋ ದಿಕ್**	**ಊರ್ಧ್ವ ದಿಕ್**
ಅಂಕುಶ	ಪಿನಾಕ	ತ್ರಿಶೂಲ	ಚಕ್ರ	ಪದ್ಮ

ನಂ. ೨ ಅಷ್ಟಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳು

ದರ್ಪಣ	ವೃಷಭ	ಶ್ರೀವತ್ಸ	ದೀಪ
ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭ	ಯುಗ್ಮ ಚಾಮರ	ಸ್ವಸ್ತಿಕ	ಶಂಖ

ಇತಿ ಮಂಟಪಂ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ। ಮಂಗಳತೂರ್ಯೈಃ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದ ಪುರಸ್ಸರಂ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರೇಣ ಅಂತಃಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಸ್ವಯಮುದಙ್ಮುಖಃ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಇಷ್ಟದೇವತಾಂ ಗುರ್ವಾದೀಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ॥

ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲಾವನುಕೀರ್ತ್ಯ ।

ಸೂಚನೆ :—ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿ "ವಿಗ್ರಹ ಸಂಸ್ಕಾರಾಃ" (ಪು. ೬೬) ಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಚಾರ್ಯನು ವಿಗ್ರಹ ಸಮೀಪವನ್ನೈದಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ "ಕಾಶೀಕುಂಭಸ್ಥಲೀ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಗ್ರಹದ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು "ಶುಭತಿಥೌ........ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿದ ಕಲಶೋದಕಗಳಿಂದ "ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ" "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂ" ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ಮಧುಆಜ್ಯಗಳಿಂದ ದೇವರ ವ್ರಣಭಂಗಮಾಡಿ, ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಶಿಲ್ಪಿಯು ಸುತ್ತಲೂ ತೆರೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಂಬವನ್ನು ನೂತನ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಜೇನು-ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿ ಸುವರ್ಣ ಶಲಾಕೆಗಳಿಂದ "ಚಿತ್ರಂ" ಎಂದು ಮಧುಸರ್ಪಿಗಳಿಂದ ಬಿಂಬಕ್ಕೆ ನೇತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, *ಆಕೃಷ್ಣೇನ" ಎಂದು ಕಣ್ಣಪಾಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಬಾರದು. ಕೂಡಲೇ ಪಾಯಸಾದಿಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿ ಉಪಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಮುಂದಿಡಬೇಕು.

ಮತ್ತೆ ಬಿಂಬಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪೂಜಿಸಿ ಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು. ಯಜಮಾನನು ಶಿಲ್ಪಿವರ್ಗವನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಯಜಮಾನನು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು "ಭೋ ಗುರೋ ....." ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆಚಾರ್ಯನು ಬಿಂಬವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತೊಳೆದು ಜೇನುಮೇಣದಿಂದ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ, ಬಿಂಬಕ್ಕೆ ಕಂಕಣ ಧರಿಸಿ, ಶಾಣಾಭಿಘರ್ಷ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಜಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. "ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಂತೋ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ ದಿಗೀಶಬಲಿಯಿತ್ತು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಕ್ ಸುವಾಸಿನೀ ಸಹಿತ ಮಂಗಲವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಶಿವಯೋಗ ಮಂಟಪದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ "ಓಂ ಹಾಂ ಶಾಂತಿಕಲಾ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದ್ವಾರಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

"........ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ಶಿವಯಾಗ ಮಂಟಪದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

"ಯಾಜಾತಾ ಓಷದಯಃ* ಇತಿ ಮಂಟಪೋಪರಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಪೂರ್ವಾದಿ ದಶದಿಕ್ಷು ದಶ ದಶ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಶತಕಲಶಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತತ್ರ ಶತರುದ್ರಾನಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ " ಅತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ ॥

ಇಂದ್ರದಿಶಿ :—ತ್ರಾತಾರಮಿಂದ್ರಮವಿತಾರಮಿಂದ್ರಗ್ಂ ಹವೇ ಹವೇ ಸುಹವಗ್ಂ ಶೂರಮಿಂದ್ರಂ । ಹುವೇನು ಶಕ್ರಂ ಪುರುಹೂತಮಿಂದ್ರಗ್ಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಮಘವಾ ಧಾತ್ವಿಂದ್ರಃ ॥

ಇತಿ ಇಂದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ

ಓಂ ಹಾಮಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ—ಕಪಿಲೇಶಾಯ ನಮಃ । ವಿಭೂತಯೇ ನಮಃ । ಅಜಾಯ ನಮಃ । ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ । ಬದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಶಾಸ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ವಜ್ರದೇಹಾಯ ನಮಃ । ಪಿನಾಕಿನೇ ನಮಃ । ಪ್ರಮರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿದಶಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ ॥

ಇಂದ್ರವೀರ್ಯಾಃ ಇಂದ್ರಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶ ರುದ್ರಾಃ ಸವಾಹನಾಸ್ಸಶಕ್ತಯಸ್ಸಪರಿವಾರಾಸ್ಸಮಾಗತ್ಯಾತ್ರ ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪೇ ಮತ್ಕೃತಾನ ಶೇಷೋಪಚಾರಾನ್ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರಸೀದಂತು ಭವಂತಃ ॥ ಇತಿ ದಶ ಕಲಶೇಷು ದಶ ರುದ್ರಾನ್ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ ॥

ಆಗ್ನೇಯಾಂ ದಿಶಿ :—ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನೇ ವರುಣಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್

ಆಚಾರ್ಯನು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದಿವ್ಯಾದಿವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಉದ್ವಾಸನ ಮಾಡಿ, ಧೂಪ ಹಾಕಿ, ಬಿಳಿಸಾಸುವೆ ಭಸ್ಮಕುಶಾಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಭತ್ತದ ಅರಳುಗಳನ್ನು "ಅಸ್ತ್ರಾಯ" ಎಂದು ಎರಚಿ "ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ" ಎಂದು ಮಂಟಪ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದ್ವಾರದಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಸಪತ್ನೀಕನನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ವಿಘ್ನಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ೧೦೦ ಕಲಶ

ದೇವಸ್ಯ ಹೆಡೋಽವಯಾಸಿಸೀಷ್ಠಾಃ । ಯಜಿಷ್ಠೋವಹ್ನಿತಮಶ್ಶೋಶುಚಾನೋ ವಿಶ್ವಾದ್ವೇಷಾಗ್‌ಂಸಿ ಪ್ರಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಅಗ್ನಿಮಾವಾಹ್ಯ ॥

ಅಗ್ನಿವೀರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಜ್ವಾಲಾಯ ನಮಃ । ಹುತಾಶಿನೇ । ದಹನಾಯ ನಮಃ । ಪಿಂಗಳಾಯ ನಮಃ । ಬಭ್ರವೇ ನಮಃ । ಖಾದಕಾಯ ನಮಃ । ಭಸ್ಮಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಹರಾಯ ನಮಃ । ಕ್ಷಯಾಂತಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಗ್ನಿವೀರ್ಯಾಃ ಅಗ್ನಿಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ಯಮದಿಶಿ :—ಸುಗಂ ನಃ ಪಂಥಾಮಭಯಂ ಕೃಣೋತು । ಯಸ್ಮಿನ್ನಕ್ಷತ್ರೇ ಯಮಯೇತಿ ರಾಜಾ । ಯಸ್ಮಿನ್ನೇನ ಮಭ್ಯಷಿಂಚಂತ ದೇವಾಃ । ತದಸ್ಯ ಚಿತ್ರಗ್‌ಂ ಹವಿಷಾ ಯಜಾಮ ॥

ಇತಿ ಯಮಮಾವಾಹ್ಯ ।

ವಿಧಾತ್ರೇ ನಮಃ । ಯಾಮ್ಯೇಶಾಯ ನಮಃ । ಕರ್ತೇ ನಮಃ । ರಮೇಶಾಯ ನಮಃ । ಧಾತ್ರೇ ನಮಃ । ಸಂಯೋಕ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಕಾಮಾಯ ನಮಃ । ಹರಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವನಿಯೋಕ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥

ಯಮವೀರ್ಯಾಃ ಯಮಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ನೈಋತ್ಯಾಂ ದಿಶಿ :—ಅಸುನ್ವಂತಮ ಯಜಮಾನ ವಿಚ್ಛಸ್ತೇನ

ಗಳಲ್ಲಿ ಶತರುದ್ರರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವೃಷಭಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

ಸ್ಯೇತ್ಯಾಂ ತಸ್ಕರಸ್ಯಾಸ್ಯೇಷಿ । ಅಸ್ಯಮುಸ್ಮದಿಜ್ಞಸಾತ ಇತ್ಯಾನಮೋ ದೇವಿ ನಿರ್ಋತೇ ತುಭ್ಯಮಸ್ತು ॥

ಇತ್ಯನೇನ ನಿರ್ಋತಿಮಾವಾಹ್ಯ ।

ನೈಋತೇಶಾಯ ನಮಃ । ಊರ್ಧ್ವಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಹಂತ್ರೇ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರಾಯ ನಮಃ। ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಯೇ ನಮಃ । ಲೋಹಿತಾಯ ನಮಃ । ಭಯಾನಕಾಯ ನಮಃ । ದಂಷ್ಟ್ರಕಾಯ ನಮಃ ॥

ನೈಋತೀವೀರ್ಯಾಃ ನೈಋತಿಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ವರುಣ ದಿಶಿ :—ತತ್ವಾಯಾಮಿ........ಪ್ರಮೋಷೀಃ (ಪು.೪೭) ಅನೇನ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ।

ಬಲಾಯ ನಮಃ । ಜಯಭದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅತಿಬಲಾಯ ನಮಃ । ದೀರ್ಘಬಾಹವೇ ನಮಃ । ಪಾಶಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಬಲಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ । ಬಡಬಾಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಶ್ವೇತಾಯ ನಮಃ । ಭೈರವಾಯ ನಮಃ ॥

ವರುಣವೀರ್ಯಾಃ ವರುಣಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಶಿ :—ಆನೋನಿಯುದ್ಭಿಃ ಶ್ಶತಿನೀಭಿರಧ್ವರಂ । ಸಹಸ್ರಿಣೀಭಿರುಪಯಾಹಿಯಜ್ಞಂ । ವಾಯೋ ಅಸ್ಮಿನ್ಹವಿಷಿ ಮಾದಯಸ್ವ । ಯೂಯಂ ಪಾತಸ್ಸ್ವಸ್ತಿಭಿಸ್ಸದಾನಃ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ವಾಯುಮಾವಾಹ್ಯ । ಶೀಘ್ರಾಯ ನಮಃ । ಭಯಂಕರಾಯ ನಮಃ । ಲಘವೇ ನಮಃ । ಪಂಚಾತ್ಮಕಾಯ ನಮಃ । ವಾಯು

ವೇಗಾಯ ನಮಃ । ಪಂಚಶಿಖಾಯ ನಮಃ । ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಕಪರ್ದಿನೇ ನಮಃ । ತೀಕ್ಷ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಮೇಘವಾಹನಾಯ ನಮಃ ॥

ವಾಯುವೀರ್ಯಾಃ ವಾಯುಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ಕುಬೇರ ದಿಶಿ :—ವಯಗ್ಂ ಸೋಮವ್ರತೇ ತವ । ಮನಸ್ತನೂಷು ಬಿಭ್ರತಃ ಪ್ರಜಾವಂತೋ ಅಶೀಮಹಿ । ಇಂದ್ರಾಣೀ ದೇವೀ ಸುಭಗಾ ಸುಪತ್ನೀ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಕುಬೇರಮಾವಾಹ್ಯ ॥

ನಿಧೀಶಾಯ ನಮಃ । ಜಟಾಧರಾಯ ನಮಃ । ರೂಪವತೇ ನಮಃ । ಕಾಮಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ । ಧನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಾಯ ನಮಃ । ಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಕಾಶಾಯ ನಮಃ । ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ । ಇಂದು ಯಜ್ಞಪಾಯ ನಮಃ ॥

ಕುಬೇರವೀರ್ಯಾಃ ಕುಬೇರಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥೇಶಾನ ದಿಶಿ :—ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ । ಧಿಯಂ ಜಿನ್ವಮವಸೇಹೂಮಹೇ ವಯಂ । ಪೂಷಾನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ । ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಸ್ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಈಶಾನಮಾವಾಹ್ಯ ॥

ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ । ಅಜಾಯ ನಮಃ । ವಿದ್ಯೇಶಾಯ ನಮಃ । ಬಲಯೇ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನವತೇ ನಮಃ । ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಮಾತೃಪಿಂಗಳಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ । ಭೂತಪಾಲಾಯ ನಮಃ । ಸುಖಕೃತೇ ನಮಃ ॥

ಈಶಾನವೀರ್ಯಾಃ ಈಶಾನಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ವಾಯುವ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಅಧಸ್ತಾತ್—ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವಿ....ಸಪ್ರಥಾಃ ॥ (ಪು. ೪) ಇತ್ಯನೇನ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹ್ಯ ॥

ಬಲಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ । ಸುವೀರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ವಿಷಧರಾಯ ನಮಃ । ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ । ವೀರೋಗ್ರಸನಾಯ ನಮಃ । ಪಾತಾಳೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪಾಲಕಾಯ ನಮಃ । ಲೋಹಿತಾಯ ನಮಃ । ಶುಭಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ॥

ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾಃ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಅಥ ಪೂರ್ವೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಊರ್ಧ್ವ ದಿಶಿ :—

ಅಸ್ಮೇರುದ್ರಾಮೇಹನಾ ಪರ್ವತಾಸೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೈ ಭರಹೂತೌ ಸಜೋಷಾಃ । ಯಶ್ಶಂಸತೇಸ್ತುವತೇ ಧಾಯಿಪಜ್ರ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಅಸ್ಮಾನ್ ಅವಂತು ದೇವಾಃ ॥

ಇತ್ಯನೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹ್ಯ ॥

ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ನಭಸೇ ನಮಃ । ವಿವಾಹಾಯ ನಮಃ । ಲಿಪ್ಸವೇ ನಮಃ । ಗುಣಸಂವಾಹಾಯ ನಮಃ । ಶಂಭವೇ ನಮಃ । ತ್ರ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ವಿಭವೇ ನಮಃ । ತ್ರಿದಶವಂದಿತಾಯ ನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವೀರ್ಯಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಪೂಜಿತಾಃ ಹೇ ದಶರುದ್ರಾಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ತತ ಋತ್ವಿಜಃ:—ಕ್ಷೇತ್ರಿಯೈತ್ವಾ ನಿರ್‌ಋತ್ಯೈತ್ವಾ ದ್ರುಹೋಮುಂ

ಚಾಮಿ ವರುಣಸ್ಯ ಪಾಶಾತ್ । ಅನಾಗಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ತ್ವಾ ಕರೋಮಿ ಶಿವೇ ತೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಉಭೇ ಇಮೇ ॥

ಇತಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಹಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣ ದರ್ಭಪಾಶೇನ ಈಶಾನ್ಯಾದಾರಭ್ಯ ಮಂಟಪಮಾವೇಷ್ಟಯೇಯುಃ ॥

ಓಂ ಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ । ಹ್ರೀಂ ಪಾಶಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಹ್ರಾಂ ಕಾರಸ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ । ಓಂಕಾರಶಿರಸೇ ನಮಃ । ನಕಾರ ದೇಹಾಯ ನಮಃ । ಮಕಾರಪೀಠಾಯ ನಮಃ । ಶಿವಾಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ । ವಕಾರಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಯಕಾರಾಭಯವರ ಪದಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅಂ ಆಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾದಿ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಾನಿ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ವಿಧಿವತ್ ಚತುರಃ ಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ॥ ಪೂರ್ವ ಕಲಶೇ—

ತೀಕ್ಷ್ಣ ಶೃಂಗಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವೇದಪಾದಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ವೃಷಭಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ....ಸುವಃ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ವೃಷಭೇಶ್ವರಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ಏವಮುತ್ತರತ್ರಾಪಿ । ದಕ್ಷಿಣ ಕಲಶೇ—

ಏಕದಂತಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಪಶ್ಚಿಮ ಕಲಶೇ—

ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾಸೇನಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನಃ ಷಣ್ಮುಖಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ಸ್ಕಂದಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಉತ್ತರ ಕಲಶೇ—

ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾರೌದ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ॥

ತನ್ನೋ ವೀರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ವೀರಭದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ॥

ಅಥ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಮ್

ಅಥ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯದಿಗ್ಭಾಗೇ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ತಂಡುಲಮಾಸ್ತೀರ್ಯ । ನವ ಕೋಣಾನಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ । ತತ್ರ ತತ್ತದ್ಧಾನ್ಯರಾಶೀನಾಮುಪರಿ ಗ್ರಹಮಂಡಲಾನಿ ವಿಧಿವದುಲ್ಲಿಖ್ಯ । ತತ್ರ ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಸಹಿತ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿ ಕಲಶಾನ್, ನವ ಕಲಶಾನ್ ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ।

ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಏವಂಗುಣ....ತಿಥೌ ....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ, ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ, ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗ್ರಹಬಾಧಾನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಗ್ರಹಾನುಕೂಲತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಾದಿಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಜಪಸಂಕರ್ತುಂ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾ ಉದ್ದಿಶ್ಯ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗ್ರಹಾರ್ಚನಪುರಸ್ಸರಂ ನವಗ್ರಹ ಮಖಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗತ್ವೇನ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

(ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಂ ಪು. ೧೯೯–೧೮೩)

ಪ್ರಧಾನ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪರಶಿವ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮೊದಲು ಆ ಪ್ರಧಾನ ವೇದಿಕೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಗಳು ಮುಂತಾದ ಪರಿವಾರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮಂಟಪದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಸಹಿತ ನವಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ೨೭ ಕಲಶಗಳನ್ನಾಗಲಿ

ತತ ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಧಾನ ವೇದಿಕಾಯಾಃ ಪರಿತಃ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ವೇದಿಕಾಸು ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ ॥

ಅಥ ಸಪ್ತ ಸಭಾಧಿದೇವತಾ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

೧. **ಅಥ ದುರ್ಗಾ :**—ಓಂ ಹಾಂ ಮಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ । ದುರ್ಗಾಸನಾಯ ನಮಃ, ದುರ್ಗಾಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ, ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿದಹಾತಿ ವೇದಃ। ಸ ನಃ ಪರುಷದತಿದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ॥

ಸಿಂಹೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಾಂ ಪೀತಾಂ ಶೂಲಾದರ್ಶಕರಪ್ರಿಯಾಂ ।
ಕರಂಡಮುಕುಟೋಪೇತಾಮುತ್ತರಾಭಿಮುಖೀಂ ಶುಭಾಮ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ದುರ್ಗಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೨. **ಅಥ ಗಣಪತಿಃ :**—ಓಂ ಹಾಂ ಗಣಪತ್ಯಾಸನಾಯ.... .... ನಮಃ ॥ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾಂ....ಸಾದನಂ ॥ (ಪು. ೧೧)

ದ್ವಿನೇತ್ರೋ ವಾಮನಾಕಾರೋ ಗಜವಕ್ತ್ರೋ ಮಹೋದರಃ ।
ಪಾಶಾಂಕುಶಾಸ್ಯದಂಡಂ ಚ ಪಕ್ವಮಾಮ್ರಫಲಂ ವಹನ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥವಾ ೯ ಕಲಶಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತರುವಾಯ ಪ್ರಧಾನವೇದಿಕೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಪ್ತಸಭಾಧಿದೇವತೆಗಳು, ೧೧ ರುದ್ರರು, ೧೨ ಆದಿತ್ಯರೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು, ಸ್ಕಂದಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಪಂಚಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. (ಪ್ರಧಾನ ದೇವತಾವಾಹನೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ದೇವತಾವಾಹನಕ್ಕಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಭಾವ.)

ಅಥ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕಃ :—

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಗ್ ಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ ।
ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ವಾ ಸನೋ ಮೃಡಾತೀದೃಶೇ ॥
ಪಾಶಪಟ್ಟಸಶೂಲಂ ಚ ದಂಡಂ ಧೃತ್ವಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾನ್ ।
ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ರಕ್ಷಸ್ವ ಸರ್ವದಾ ॥

ಓಂ ಭೂಃ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೪. **ಅಥಾಭಯಂಕರಃ :—**ಓಂ ಹಾಂ ಅಭಯಂಕರಾಸನಾಯ ....ನಮಃ ।

ಯತ ಇಂದ್ರಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ । ಮಘವಚ್ಛಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನಊತಯೇ ವಿದ್ವಿಷೋ ವಿಮೃಧೋ ವಶೀ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿದಾವಿಶಸ್ಪತಿರ್ ವೃತ್ರಹಾ ವಿಮೃಧೋ ವಶೀ । ವೃಷೇಂದ್ರಃ ಪುರ ಏತು ನಸ್ಸ್ವಸ್ತಿದಾ ಅಭಯಂಕರಃ ॥

ಅಭಯಂಕರಮೀಶಾನಂ ವರದಾಭಯಕರಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಶಕ್ತಿಶೂಲಧರಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದೇವಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಶೇಖರಮ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೫. **ಅಥ ವಾಸ್ತು :—**

"ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ" (ಪುಟ ೬೨)
ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಬಾಹುಂ ನಯನಾಷ್ಟಸಮನ್ವಿತಂ ।
ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರಹಸಿತಾನನಂ ।
ಸಂಸ್ಮರೇದ್ವಾಸ್ತುಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ನಾನಾ ಭೂಷಣಭೂಷಿತಂ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

೭. **ಮೃತ್ಯುಂಜಯಃ** :—"ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ.... .... (ಪು. ೪೮)

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮಹಾದೇವ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಮ್ ।
ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯು ಜರಾರೋಗ್ಯೈಃ ಪೀಡಿತಂ ಕರ್ಮಬಂಧನೈಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ.

೭. **ಅಥ ಮೃತ್ಯುಃ**—"ಏತೇ ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ಪಾಶಾಮೃತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಹನ್ತವೇ । ತಾನ್ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಸರ್ವಾನವ ಯಜಾಮಹೇ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಮೃತ್ಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ.

ಅಥ ಏಕಾದಶರುದ್ರಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ಏಕಾದಶರುದ್ರವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ಏಕಾದಶಕಲಶೇಷು ನಿಧನ ಪತಯೇ ನಮಃ । ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಏಕಾದಶರುದ್ರಾನಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

"ಓಂ ನಿಧನಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ನಿಧನಪತಾಂತಿಕಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ನಿಧನಪತಿನಾಮಕಂ ಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ....ಪೂಜಯಾಮಿ

" ಓಂ ಊರ್ಧ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಊರ್ಧ್ವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಊರ್ಧ್ವನಾಮಕಂ ಶಂಭುಮಾವಾಹಯಾಮಿ ,,

" ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಹಿರಣ್ಯನಾಮಕಂ ಪಿನಾಕಿನಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಸುವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸುವರ್ಣಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಸುವರ್ಣನಾಮಕಂ ಗಿರೀಶಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ದಿವ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ದಿವ್ಯನಾಮಕಂ ಹರಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ

" ಓಂ ಭವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಭವನಾಮಕಂ ಸ್ಥಾಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶರ್ವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಶರ್ವನಾಮಕಂ ಭರ್ಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಶಿವನಾಮಕಂ ಭೈರವಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಜ್ವಲಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಜ್ವಲಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಜ್ವಲನಾಮಕಂ ಸದಾಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಆತ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಆತ್ಮಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಆತ್ಮನಾಮಕಂ ಕಪಾಲಿನಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

" ಓಂ ಪರಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಮಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ "

ಓಂ ಭೂಃ ಪರಮನಾಮಕಂ ಈಶ್ವರಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ,,

ಅಥ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ ದೇವತಾವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ದ್ವಾದಶ ಕಲಶೇಷು.

ಆದಿತ್ಯೈರಿಂದ್ರಸಗಣೋ ಮರುದ್ಭಿರಸ್ಮಾಕಂ ಭೂತ್ವವಿತಾತನೂನಾಂ । ಹತ್ವಾಯ ದೇವಾ ಅಸುರಾನ್ಯದಾ ಯನ್ದೇವಾ ದೇವತ್ವಮಭಿರಕ್ಷಮಾಣಾಃ ॥ ಪ್ರತ್ಯಂ ಚ ಮರ್ಕಮನಯ ಞ್ಛಚೀಭಿರಾದಿತ್ಸ್ವಧಾಮಿ ಶಿರಾಗ್ಂ ಪರ್ಯಪಶ್ಯನ್ ॥

ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ । ಮಿತ್ರ–ಅರ್ಯಮ–ತ್ವಷ್ಟೃ–ಧಾತೃ–ವಿವಸ್ವತ್–

ಅರುಣ–ಭಗ–ಅಂಶುಮತ್–ಇಂದ್ರ–ಪರ್ಜನ್ಯ–ವಿಷ್ಣು–ಪೂಷನ್—ನಾಮಕ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನ್ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಸವ್ಯಾಹೃತೀಭಿರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ||

ಅಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ತತೋನ್ಯತ್ರ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಿತಯೋಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಲಶಯೋಃ |

"ಮಮ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದ ಸಿಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಲಶ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ||

ಓಂ ಹಾಂ ನಾರಾಯಣಾಸನಾಯ ನಮಃ........ನಮಃ ||

ನಾರಾಯಣಂ ಮಹಾಜ್ಞೇಯಂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪರಾಯಣಂ |

ನಾರಾಯಣ ಪರೋ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮಾನಾರಾಯಣಃ ಪರಃ ||

ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾವರುಣೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರಮರುತಸ್ತುನ್ವಂತಿ ದಿವ್ಯೈಃ ಸ್ತವೈಃ
ವೇದೈಃ ಸಾಂಗಪದಕ್ರಮೋಪನಿಷದೈರ್ಗಾಯಂತಿ ಯಂ ಸಾಮಗಾಃ |
ಧ್ಯಾನಾವಸ್ಥಿತತದ್ಗತೇನ ಮನಸಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯಂ ಯೋಗಿನೋ
ಯಸ್ಯಾಂತಂ ನ ವಿದುಃ ಸುರಾಸುರಗಣಾ ದೇವಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ||

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ........ನಮಃ.

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ರಜಾಂ |

ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರರಾಜತನಯಾಂ ಶ್ರೀರಂಗಧಾಮೇಶ್ವರೀಂ
ದಾಸೀಭೂತಸಮಸ್ತದೇವವನಿತಾಂ ಲೋಕೈಕದೀಪಾಂಕುರಾಮ್ |
ಶ್ರೀಮನ್ಮಂದಕಟಾಕ್ಷಲಬ್ಧವಿಭವಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಗಂಗಾಧರಾಂ
ತ್ವಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕುಟುಂಬಿನೀಂ ಸರಸಿಜಾಂ ವಂದೇ ಮುಕುಂದ ಪ್ರಿಯಾಮ್ ||

ಓಂ ಭೂಃ.... ....ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ||

ಅಥ ಸ್ಕಂದಃ

ಓಂ ಸ್ಕಂದಾಸನಾಯ ನಮಃ.... .... ನಮಃ ||

ಕುಮಾರಶ್ಚಿತ್ಪಿತರಂ ವಂದಮಾನಂಪ್ರತಿನಾನಾಮರುದ್ರೋಪಯಂತಂ ।
ಭೂರೇರ್ದಾತಾರಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಗೃಣೀಷೇಸ್ತುತಸ್ತ್ವಂ ಭೇಷಜಾರಾಸ್ಯಸ್ಮೇ ||

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ಕಂದಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ.

ಅಥ ವಿರಾಟ್ಪುರುಷಃ

ಓಂ ಹಾಂ ವಿರಾಟ್ಪುರುಷಾಸನಾಯ ನಮಃ....ನಮಃ ।

ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷಂ ದೇವಂ ವಿಶ್ವಾಕ್ಷಂ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಂ ।

ಓಂ ಭೂಃ ವಿರಾಟ್ಪುರುಷಮಾವಾಹಯಾಮಿ....ಪೂಜಯಾಮಿ ||

ಅಥ ಚಂಡೀಶ್ವರಃ

ಓಂ ಚಂಡೀಶ್ವರಾಸನಾಯ ನಮಃ.... ....ನಮಃ ||

ಶಂಭೋರ್ಮಯೋ ಭೂರ್ಶ್ನೋ ಹೃದೇ ಪ್ರಣ ಆಯೂಗ್ಂ ಷಿತಾರಿಷತ್।
ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹೋಸಿ ತಂತ್ವಾಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸಗುಸ್ಸಾಶ್ವಃ । ಸಹ ಯನ್ಮೇ ಅಸ್ತಿ ಕೇನ ||

ಓಂ ಭೂಃ ಚಂಡೀಶ್ವರಮಾವಾಹಯಾಮಿ....ಪೂಜಯಾಮಿ.

ಅಥ ಭೃಂಗೀಶ್ವರಂ, ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ, ಧ್ವಜರಾಜಂ, ಬಲಿಪೀಠಾಧಿದೇವತಾಂ, ದಿಗ್ಬಂಧನದೇವತಾಂ, ಶಾಕಿನ್ಯಾದಿ ನವಕೋಟಿಶಕ್ತೀಃ, ಅಷ್ಟಭೈರವಾನ್, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಮಾತೄಃ, ನವದುರ್ಗಾಃ, ನವನಿಧೀಂಶ್ಚ

ಏವಂ ಶೇಷಾದಿ ಅಷ್ಟನಾಗಾನ್ :—

ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀ ಮನು । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಅಥ ಕಾಶ್ಯಪಾದಿ ಸಪ್ತರ್ಷೀನ್.

"ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ" ಇತಿ ಸಪ್ತ ಪುಣ್ಯ ನದೀಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ನಾಮ ಮಂತ್ರೈ ರಾಸನಾದಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕೈಕ ಕಲಶೇಷು ಆವಾಹ್ಯ ಯಥಾ ವಿಭವಮರ್ಚಯೇತ್

ಅಥ ಪಂಚಕಲಶ ಸ್ಥಾಪನಮ್

ಮಂಟಪಸ್ಯ ಉತ್ತರದಿಶಿ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ರೇಣುಕಾದಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಕಲಶಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್॥ (ವಿ. ಪೂ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೧೪೯-೧೯೬)

ಅಥ ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ವೇದೀಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವದೂರ್ವಾದೀನ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ವೇದೀಪರಿತಃ ಇಂದ್ರಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಪೂರ್ವದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ದರ್ಪಣಂ, ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ । ದಕ್ಷಿಣೇ—ವೃಷಭಂ, ಯುಗ್ಮಚಾಮರಂ । ಪಶ್ಚಿಮೇ—ಶ್ರೀವತ್ಸಂ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ । ಉತ್ತರೇ—ದೀಪಂ, ಶಂಖಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ ಪೂರ್ವದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ವಜ್ರಂ, ವಹ್ನೌ—ಪರಶುಂ । ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ಸಾಯಕಂ, ನೈರುತ್ಯೇ—ಖಡ್ಗಂ, ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ಪಾಶಂ, ವಾಯೌ—ಅಂಕುಶಂ, ಉತ್ತರದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ಪಿನಾಕಂ, ಈಶಾನ್ಯೇ—ತ್ರಿಶೂಲಂ ಚೇತಿ ಆಯುಧಾನಿ* ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥

---

*ಆಯುಧಾನಿ ಮಹೇಶಸ್ಯ ಪದ್ಮಬಾಹ್ಯೇ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿಶೂಲಮೈಶಾನ್ಯೇ ವಜ್ರಂ ಮಾಹೇಂದ್ರ ದಿಙ್ಮುಖೇ ॥
ಪರಶುಂ ವಹ್ನಿದಿಗ್ಭಾಗೇ ಯಾಮ್ಯೇ ಸಾಯಕಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ನೈರುತೇ ತು ಯಜೇತ್ ಖಡ್ಗಂ ಪಾಶಂ ವಾರುಣಗೋಚರೇ ॥
ಅಂಕುಶಂ ಮಾರುತೇ ಭಾಗೇ ಪಿನಾಕಂ ಚೋತ್ತರೇ ಯಜೇತ್ ॥

(ಕ್ರಿಯಸಾರ ಭಾಗ ೨. ಉ. ೧೪. ಪು. ೩೬೫)

ಪದ್ಮಮಧ್ಯೇ ಹೃದಯಸ್ಥಾನೇ ಸಕಲೇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ವರೂಪೌ ಉಮಾ ಮಹೇಶ್ವರೌ, ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಆಚಾರಾದ್ಯಷ್ಟಲಿಂಗಕಲಶಾಂಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ವೇದೀಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗೇ ಭದ್ರ ಪೀಠೋಪರಿ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ, **ಆಚಾರ್ಯಃ** ವೇದೀದಕ್ಷಿಣತಃ ಉದಙ್ಮುಖಶ್ಚೋ ಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "ಏವಂಗುಣ........ತಿಥೌ, ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ಸ್ಥಾಪ ಯಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಮಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ—

ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಕಾಲಾಗ್ನಯೇ ನಮಃ। ಅನಂತಾಯ ನಮಃ। ವಸುಧಾಯೈ ನಮಃ। ರತ್ನದ್ವೀಪಾಯ ನಮಃ। ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಸ್ವರ್ಣಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ರತ್ನವೇದಿ ಕಾಯೈ ನಮಃ । ತಸ್ಯೋಪರಿ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥

ಆಗ್ನೇಯಾದಷ್ಟದಿಕ್ಷು—

ಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ಅಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು—

ಋಗ್ವೇದಾಯ ನಮಃ । ಯಜುರ್ವೇದಾಯ ನಮಃ । ಸಾಮವೇದಾಯ ನಮಃ । ಅಥರ್ವಣವೇದಾಯ ನಮಃ । ಮಧ್ಯೇ—ಕರ್ಣಿಕೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ದಳೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಪರಮಶಿವ ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಪರಮಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಸಕಲಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಂ—

ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ ಶಂಕರಸ್ಯ ಶಿವಾಲಯೇ ।
ದೇವತಾಸ್ತತ್ರ ಮೋದಂತೇ ತನ್ಮೇ ಮನಶ್ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಮಸ್ತು ॥

ಕೈಲಾಸಾವಸಥಂ ಶಶಾಂಕಕಲಯಾ ಸ್ಫೂರ್ಜಜ್ಜಟಾಮಂಡಲಂ
ನಾಸಾಲೋಕನತತ್ಪರಂ ತ್ರಿಣಯನಂ ವೀರಾಸನಾಧಿಷ್ಠಿತಮ್ ।
ಮುದ್ರಾಟಂಕಕುರಂಗವಹ್ನಿವಿಲಸದ್ಬಾಹುಂ ಪ್ರಸನ್ನಾನನಂ
ಕಕ್ಷಾಬದ್ಧಭುಜಂಗಕಂ ಮುನಿವರಂ ವಂದೇ ಮಹೇಶಂ ಪರಮ್ ॥

ಅಥ ಸಕಲ ನಿಷ್ಕಲಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಂ—

ಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಶಶಧರಮುಕುಟಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ
ಶೂಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪರಶುಮಭಯದಂ ದಕ್ಷಭಾಗೇ ವಹಂತಂ ।
ನಾಗಂ ಪಾಶಂ ಚ ಘಂಟಾಂ ಪ್ರಳಯ ಹುತವಹಂ ಸಾಂಕುಶಂ ವಾಮಭಾಗೇ
ನಾನಾಲಂಕಾರದೀಪ್ತಂ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿನಿಭಂ ಪಾರ್ವತೀಶಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಅಥ ನಿಷ್ಕಲಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನಂ—

ಹೃತ್ಪದ್ಮಂ ಶಿವಧರ್ಮಕಂದಸಹಿತಂ ಸುಜ್ಞಾನನಾಳಂ ತಥಾ
ನಿತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯದಳಾಷ್ಟಕಂ ಶಶಿನಿಭಂ ವೈರಾಗ್ಯಸತ್ಕರ್ಣಿಕಮ್ ।
ಶ್ರೀ ರುದ್ರೇಶ್ವರಕೇಸರಾನ್ವಿತಮಿದಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯತನ್ಮಧ್ಯಮೇ
ಸೂರ್ಯೇಂದೂಜ್ವಲವಹ್ನಿಮಂಡಲಗತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಶಿವಂ ಚಿನ್ಮಯಮ್ ॥

ಇತಿ ನಿಷ್ಕಲ ಮೂರ್ತಿಂ ಚ ಸಂಚಿತ್ಯ ॥

ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ವೇದಿಕೆ ರಚಿಸಿ, ತಂಡುಲ ಸ್ಥಂಡಿಲ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಲಕಮಲ ಬರೆದು, ಪತ್ರಪುಷ್ಪ ಗರಿಕೆ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ, ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದರ್ಪಣಾದಿ ಅಷ್ಟಮಂಗಳಗಳನ್ನೂ, ವಜ್ರಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಪದ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನೂ ಪೂರ್ವಾದಿ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಾದಿ ಎಂಟು ಲಿಂಗ ಕಲಶಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಯಜಮಾನನು ಸಪತ್ನೀಕನಾಗಿ ಭದ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು "ಏವಂಗುಣ....ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪೀಠ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ "ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರೇ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸಕಲಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಯುಕ್ತ ಅಂಜಲಿ ಹಿಡಿದು "ಸ ಓಂಕಾರೋ" ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಸಹಸ್ರಾರ ಕೈಲಾಸವಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಚಿತ್ಕಲೆಯನ್ನು ಭಾವ ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಸ್ವರೂಪಗೊಳಿಸಿ, "ನೀಲ ತೋಯದ" ಎಂದು ಸುಷುಮ್ನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಮೂಲಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಿಸಿ "ಸರ್ವಾಂತ

ಓಂ ಹಾಂ ವಿದ್ಯಾದೇಹಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ನೇತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿ ಸಹಿತ ಸ್ವಾಂಜಲಿಃ "ಸ ಓಂಕಾರೋ ಯ ಓಂ ಕಾರ ಸ್ಸಪ್ರಣವೋ ಯಃ ಪ್ರಣವಸ್ಸಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಸೋಽನಂತೋ ಯೋಽನಂತೋ ತತ್ತಾರಂ ಯತ್ತಾರಂ ತತ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಯತ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತಚ್ಛುಕ್ಲಂ ಯಚ್ಛುಕ್ಲಂ ತದ್ವೈದ್ಯುತಂ ಯದ್ವೈದ್ಯುತಂ ತತ್ಪರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ ಏವ ಸ ಏಕೋ ರುದ್ರಸ್ಸ ಈಶ್ವರಸ್ಸ ಭಗವಾನ್ ಸ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಸ ಮಹಾದೇವಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಶಿರಸ್ಥಿತ ಸಹಸ್ರಾರಾತ್ಮಕ ಕೈಲಾಸೇ ಸಹಸ್ರದಲ ಕಮಲಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯೇ ವಿಹರತ್ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಾಂ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂ ಚಿತ್ಕಲಾಂ ಭಾವಮನೋದೃಷ್ಟಿದ್ವಾರಾ ಸ್ವರೂಪೀ ಕೃತ್ಯ ॥

ನೀಲತೋಯದಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖೇವ ಭಾಸ್ವರಾ
ನೀವಾರಶೂಕವತ್ತನ್ವೀ ಪೀತಾಭಾಸ್ವತ್ಯಣೂಪಮಾ ।
ತಸ್ಯಾಶ್ಶಿಖಾಯಾ ಮಧ್ಯೇ ತು ಪರಮಾತ್ಮಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ
ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ ಶಿವಸ್ಸಹರಿಸ್ಸೇಽಂದ್ರಸ್ಸೋಽಕ್ಷರಃ ಪರಮಸ್ಸ್ವರಾಟ್ ॥

ಇತಿ ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿಂ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡ್ಯಾ ನಿರ್ಗಮಯ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿ ಸಹಿತ ಸ್ವಾಂಜಲಾವಾನೀಯ, ಮೂಲಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರ್ನ್ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಣಂ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾಯ ಗೃಹೀತ ವಿಗ್ರಹಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ಸರ್ವಮಂಗಳಾತ್ಮಕಂ ಭಗವಂತಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಇತಿ ತಾಂ ಶಿವಕಲಾಂ ಅಂಕುಶ ಮುದ್ರಯಾ ಆಕೃಷ್ಯ ಕುಂಭೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾ ಭಾಸಾ ತಟಿತ್ಕೋಟಿ ಸಮಪ್ರಭಾ
ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಚ ಶಿಖಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಚಿದ್ರೂಪಾ ಪರಮಾ ಕಲಾ ।

ರ್ಯಾಮಿಣಂ....ಆವಾಹಯಾಮಿ" ಎಂದು ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಂಕುಶಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. "ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, "ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸರ್ವ....ಕುರು" "ಋತಗ್ಂ" "ವ್ಯೋಮ ವ್ಯೋಮಾಯ" ಎಂದು ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ವಾಮಕಲಶದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಗಳ ಸುತ್ತು ಇರುವ ಎಂಟು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಯಥಾ ಕಲಾ ತಥಾ ಭಾವೋ ಯಥಾ ಭಾವಸ್ತಥಾ ಮನಃ
ಯಥಾ ಮನಸ್ತಥಾ ದೃಷ್ಟಿರ್ಯಥಾ ದೃಷ್ಟಿಸ್ತಥಾ ಸ್ಥಲಮ್ ॥
ಸಾ ಕಲಾ ಪರಮಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ತತ್ತ್ವಾನಾಂ ಬೋಧಿನೀ ಪರಾ ॥

ಇತಿ ಶಿವಕಲಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ನಿಷ್ಠುರಯಾ ನಿರುಧ್ಯ, ನಿರೋದಾರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ॥

ಸ್ವಾಮಿನ್ ವಿಶ್ವೇಶ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ।
ಸುಪ್ರಸನ್ನೇನ ಮನಸಾ ಕುಂಭೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ।

ಋತಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರುಷಂ ಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಲಂ ।
ಊರ್ಧ್ವರೇತಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ವೈ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ।

ವ್ಯೋಮವ್ಯೋಮಾಯ .... ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೧೬)

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ। ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ಲಿಂಗಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ॥

ತದ್ವಾಮ ಕಲಶೇ—

ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ। ಧರ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾಸನಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾ ಪದ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ದೇವ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ದೇವೀ ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ದೇವ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಧ್ಯಾನಂ :—

ಯಾಮಾಹುಃ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಗಾಃ ।
ತಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪರಾಂ ಶಿವಾಂ ॥

ಯಯಾ ಮಹೇಶ್ವರಃ ಶಂಭುರ್ನಾಮರೂಪಾದಿ ಸಂಯುತಃ ।
ತಸ್ಯೈ ಮಾಯಾ ಸ್ವರೂಪಾಯೈ ನಮಃ ಪರಮಶಕ್ತಯೇ ॥

ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನಾದಿರೂಪೇಣ ಯಾ ಶಂಭೋರ್ವಿಶ್ವಭಾವಿನೀ ।
ವಂದೇ ತಾಂ ಪರಮಾನಂದಪ್ರಬೋಧಲಹರೀಂ ಶಿವಾಮ್ ॥

ಗಣಾಂಬಿಕಾಯೈ....ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೧೭)

ಗೌರೀಮಿಮಾಯೇತಿ (ಪು. ೧೬) ಜಪಿತ್ವಾ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಇತಿ ಯೋನಿಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ॥

ಓಂ ಹಾಂ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಇತಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಕಲಶಯೋಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

" ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ .... ಸುಖಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠಂತು ಸ್ವಾಹಾ" (ಪು. ೪೦–೪೧) "ಅಸು ನೀತೇ........ಸ್ವಸ್ತಿ " (ಪು. ೭೦)

ಇತಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅವ್ಯಕ್ತಾಂ ಶಿವಕಲಾಂ ಕಲಶ ಯೋರ್ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಅಥ ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸಃ (ಪು. ೪೨)

ಆವಾಹನಾದಿ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ ಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಪರಿತಃಸ್ಥಿತೇಷು ಅಷ್ಟಕಲಶೇಷು ಪೂರ್ವಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಆಚಾ ರಾದಿ ಲಿಂಗಕಲಾನಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪೂರ್ವದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಆಚಾರಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಆಚಾರಲಿಂಗಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ಆಚಾರಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ಕರ್ಮಾತ್ಮನಾ ಸಕಲತತ್ತ್ವನಿವಾಸಹೇತೋಃ
ಆಧಾರಭೂತಮಚಲಂ ಕ್ರಿಯಯಾ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ ।
ಚಿತ್ತೇನ ಧಾರ್ಯಮತಿರೂಢನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗಂ
ಹ್ಯಾಚಾರಲಿಂಗಮಮಲಂ ಶಿರಸಾ ನಮಾಮಿ ॥

ಯಥಾ ನಸ್ಸರ್ವಮಿಜ್ಜಗದಯಕ್ಷ್ಮಗ್ಂ ಸುಮನಾ ಅಸತ್ । ಅಧ್ಯೈ

ವೋ ಚ ದಧಿವಕ್ರಾ ಪ್ರಥಮೋ ದೈವ್ಯೋ ಭಿಷಕ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಆಚಾರಲಿಂಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಆಚಾರಲಿಂಗಕಲಾಂ ಕಲಶೇ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಗ್ನೇಯದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಗುರುಲಿಂಗಾಸನಾಯ.... .... ಗುರುಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ಸ್ವಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿವಿಭವೋತ್ಥಿತ ಕರ್ತೃತತ್ತ್ವಂ
ಸರ್ವೋಪದೇಶ ವಿದಿತಂ ಪ್ರಕೃತಪ್ರತಿಷ್ಠಮ್ ।
ತೇಜೋನಿಧಿಂ ಪರಮಪಾರಸುಖಾಂಬುರಾಶಿಂ
ಬುದ್ಧೇಃ ಪದೇ ವಿನಿಹಿತಂ ಗುರುಲಿಂಗಮೀಡೇ ॥

ಶಿವಾಂಗಿರಿತ್ರತಾಂ ಕುರು.... ....ವದಾಮಸಿ । ಓಂ ಭೂಃ ....

ಗುರುಲಿಂಗಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ .... ಶಿವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ವಿದ್ಯಾಕಲಾಕಲಿತರೂಪ ಸುಶೋಭಮಾನಂ
ದಿವ್ಯಪ್ರಭಾಪಟಲಮೇಕಮುಖಂ ಪ್ರಶಾಂತಮ್ ।
ಇಚ್ಛಾಸ್ವಶಕ್ತಿ ಪರಿಜೃಂಭಿತಮೂರ್ತ ತತ್ತ್ವಂ
ವ್ಯಕ್ತೇಹ್ಯಹಂಕೃತಿ ಪದೇ ಶಿವಲಿಂಗಮೀಡೇ ॥

"ಯಾಮಿಷುಂಗಿರಿ ಶಂತಹಸ್ತೇ । ಬಿಭರ್ಷ್ಯಸ್ತವೇ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಶಿವಲಿಂಗಂ ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ನಿರ್ಋತಿದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಚರಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ ....ಚರಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ಸಾಭ್ಯಂತರಂಗಬಹಿರಂಗಮಮೂರ್ತತತ್ತ್ವಂ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ಪುರುಷಮಕ್ಷರತಃ ಪರಾಖ್ಯಮ್ ।

ಸ್ವಾತ್ಮಾದಿ ಶಕ್ತಿಘಟಿತಂ ಮನಸೈವ ನಿತ್ಯಂ
ಧ್ಯಾತವ್ಯರೂಪಮತಯಶ್ಚರಲಿಂಗಮೀಡೇ ॥

"ಯಾ ತೇ ರುದ್ರ ಶಿವಾ ತನೂಃ ....ಅಭಿಚಾಕಶೀಃ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಚರಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ.... ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ನಿಜಮುಖಂಡಮತೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಂ
ಜ್ಞಾನೋಪಲಬ್ಧಮಮೃತಂ ಪರಿಣಾಮಬೀಜಮ್ ।
ಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವಮುದಿತಂ ಪರಯಾ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ
ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪ್ರಸಾದ ಘನಲಿಂಗಮುಪಾಧಿಹೀನಮ್ ॥

"ಯಾ ತ ಇಷುಶ್ಶಿವತಮಾ.... ....ಮೃಡಯ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ.... ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ವಾಯುವ್ಯದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಮಹಾಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ ....ಮಹಾಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ :—ಆದ್ಯಂತಶೂನ್ಯಮಮಲಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮೇಕಂ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪರಾತ್ಪರಮನಾಮಯಮಪ್ರಮೇಯಮ್ ।
ಭಾವೈಕಗಮ್ಯಮಜಡಂ ಶಿವತತ್ತ್ವಮೀಡೇ
ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಫುರಣರೂಪಮಹಾತ್ಮಲಿಂಗಮ್ ॥

"ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರಮನ್ಯವ.... ....ಉತ ತೇ ನಮಃ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಮಹಾಲಿಂಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ........ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥೋತ್ತರದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ........ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ **ಧ್ಯಾನಂ** :—

ಶ್ರೀನಾಥಸ್ಸೋಮಮೂರ್ತಿರ್ಜಯತಿ ಪರಶಿವಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಸ್ತಾರರೂಪಃ
ಸ್ವಚ್ಛಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಸ್ಥಿತಸಿತಜಲಜಪ್ರೋದ್ಯದಬ್ಜತ್ರಿಕೋಣೇ ।

ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಖ್ಯೈಸ್ತ್ರಿವಿಧಲಿಪಿಮಯೇ ಹಸ್ತಳಾರ್ಣಾಗ್ರಪಾರ್ಶ್ವೇ
ಕೃತ್ಸ್ನಾರ್ಣಾನ್ಮುಖ್ಯಬಿಂದೌಚಿದಚಿದುದಯಕೃದ್ದ್ರವ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಂಘ್ರಿ
ದ್ವಯಾಢ್ಯಃ ॥

"ಅಹೀಗ್ಂ ಶ್ಚ.... ....ಸುಮಂಗಲಃ" ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ........ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥೇಶಾನ ದಿಶಿ :—ಓಂ ಹಾಂ ಭಾವಲಿಂಗಾಸನಾಯ ನಮಃ .... ಭಾವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ **ಧ್ಯಾನಂ** :—

ಆಧಾರಾದಿ ಸಮಸ್ತಚಕ್ರನಿಚಯೇ ಯೋ ಹಂಸರೂಪಃ ಶಿವೋ
ನಿತ್ಯಾನಂದ ಗುರುಪ್ರಸಾದ ವಿಭವಾದ್ಭಾವಾದಿಸಂಜ್ಞೋಽಭವತ್ ।
ಆಚಾರಾದಿವಿಭೇದತಃ ಪುನರಸೌ ಷಡ್ಲಿಂಗರೂಪೋಽಭವತ್
ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀ ಗುರುಮೂರ್ತಯೇ ಗಿರಿಸುತಾಭರ್ತ್ರೇ ನಮಸ್ಕುರ್ಮಹೇ ॥

"ಯೋ ರುದ್ರೋಽಗ್ನೌ........ನಮೋ ಅಸ್ತು"

ಓಂ ಭೂಃ ಭಾವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ....ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಯಥಾವಿಭವಮಾರಾಧಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಃ

ಅಥ ಪ್ರಧಾನವೇದ್ಯಾಃ ಈಶಾನ್ಯದಿಗ್ಭಾಗೇ ಷಟ್ಸಂಮಾರ್ಜನೇನ ಭೂಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ। ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ। ತ್ರಿಂಶದ್ದ್ರೋಣಪರಿಮಿತೇ ಶಾಲಿತಂಡುಲೇ ವಾ ತಥಾನತಿಷು ಬೀಜೇಷು ಕಂಬಳೇ ವಾ ನವಾಂಬರೇ ದೇವಮಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ :—ದೇವಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ।

ಪ್ರಧಾನವೇದಿಕೆಯ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ನೂತನ ಕಂಬಳಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತ್ರದಮೇಲೆ ಭತ್ತ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ವೇದಿಕೆ ರಚಿಸಿ, 'ಉತ್ತಿಷ್ಠ' ಎಂದು ಜಲಗರ್ಭದಿಂದ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಪೂರ್ವಶಿರಸ್ಕವಾಗಿ ಧಾನ್ಯವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ । ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇ ಮಹೇ । ಉಪಪ್ರಯಂತು ಮರುತಸ್ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸ ಚಾ। ಪ್ರೈತು ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ ಪ್ರದೇವ್ಯೇ ತು ಸೂನೃತಾ । ಅಚ್ಛಾವೀರಂ ನರ್ಯಂ ಪಂಕ್ತಿರಾಧಸಂ। ದೇವಾ ಯಜ್ಞಂ ನಯಂತು ನಃ ॥

ಇತಿ ಜಲಾಧಿವಾಸನಾತ್ ದೇವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ । ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತೈಃ, ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ,* ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನ* ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರ ಮನ್ಯವ* ಇತ್ಯನುವಾಕೈರಭಿಷಿಚ್ಯ, ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ :—ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "............ತಿಥೌ ಅಮುಕ ಬಿಂಬಸ್ಯ ಜಲಾಧಿವಾಸನಾತ್ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟ ಸಾರ್ದ್ರಾಂಗಸ್ಯ ಸಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಚಿರಂ ಬಿಂಬಗತ ಸರ್ವನಾಡೀ ಶಿರಲೋಮತ್ವಕ್ ಮೇಧೋಮಜ್ಜಾಸ್ಥಿ ಪ್ರಾಣಾನುರೂಪ ಬಲ ಪೌರುಷ ಸಕಲಕಳಾಭರಿತ ದೇವಪ್ರಭಾವತಾಸಿದ್ಧಿ ದ್ವಾರಾ ಶಾಶ್ವತೇಷ್ಟಪ್ರಧಾನ ನಿಧಾನತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜಲಗರ್ಭಾದಾಗತಂ ಅಮುಕದೇವಂ ಧಾನ್ಯಗರ್ಭೇ ಅಧಿವಾಸ್ಯೆ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತತ್ರ ಪ್ರಾಕ್‌ಶಿರಸಂ ದೇವಮುಪವೇಶ್ಯ । ಪರಿವಾರ ದೇವಾನಾಮಪ್ಯುಪವೇಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಯಾವದ್ಧಾನ್ಯೇಷು ಪ್ರತಿಮಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ತಾವತ್ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ* ಜಪೇತ್ ॥

ಘಟಿಕಾಂ ಘಟಿಕಾರ್ಧಂ ವಾ ಪೃಥಕ್‌ಧಾನ್ಯೇಽಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಶೈವಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್

ಅಥ ಶೈವಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ । ಪ್ರಧಾನವೇದೀ ಪುರತಃ ವಿಧಿವತ್‌ಕುಂಡಂ ರಚಯಿತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಕುಂಡಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ಕುಂಡಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ। 'ಏವಂ ಗುಣ....ತಿಥೌ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಂ ಶೈವಾಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಅಥಾಷ್ಟಾದಶಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಕುಂಡಂ ಸಂಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ :—ತದ್ಯಥಾ— ತತ್ರಾನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೇ ನ್ಯಸ್ತಮೂಲೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಕುಂಡಮೂಲೇ "ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತಿ"-(ಪು. ೪೮) ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ॥ ೧ ॥ "ಶಿವಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ॥ ೨ ॥ "ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಹುಂ ಫಟ್" ಇತಿ ದರ್ಭೇಣ ಸಂತಾಡ್ಯ ॥ ೩ ॥ "ಅಸ್ತುಶ್ರೌಷಡ್ಯಜಯೇ ಯಜಾಮಹೇ" ಇತ್ಯಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ॥ ೪ ॥ "ಮಾವೋರಿಷತ್ಖನಿತಾ (ಪು. ೫೨) ಇತಿ ಖನನಂ ॥ ೫ ॥

"ಯನ್ಮೃತ್ಕಾಪಶ್ಚಾಗ್ನೇರಸಾದ್ಯಮಥ ಕಸ್ಮಾನ್ । ಮೃದಾಚ್ಛಾದ್ಭಿ ಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚೀಯತೇ ॥ ಇತಿ ಮೃದೋದ್ಧಾರ್ಯ ॥ ೬ ॥

ನಮೋವಃ ಕಿರಿಕೇಭ್ಯೋ .... ಆಮೀವತ್ಕೇಭ್ಯಃ ॥ ಇತಿ ತನ್ಮೃದ ಮಾಪೂರ್ಯ ॥ ೭ ॥ ಹೃದಾ ಸಮೀಕೃತ್ವಾ ॥ ೮ ॥ ಕವಚೇನ ಸೇಚ ಯಿತ್ವಾ ॥ ೯ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹತ್ಯರ್ಣವೇ .... ಕ್ಷಮಾಚರಾಃ ॥ ಇತಿ ಕುಟ್ಟನಂ ॥ ೧೦ ॥

ಅಧ್ವರ್ಯೋ ಚ ದಧಿವಕ್ರಾ .... ಧ್ಯಾನಃ ॥ ಇತಿ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಂ ॥೧೧॥ "ಯಾ ತೇ ರುದ್ರ" ಇತಿ ಸುಧಾಲೇಪನಂ ॥೧೨॥ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ—ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಶಾಂತ್ಯತೀತಕಳಾಯೈ ನಮಃ । ಕುಂಡಪೂರ್ವೇ—ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಶಾಂತಿಕಳಾಯೈ ನಮಃ । ಕುಂಡದಕ್ಷಿಣೇ—ಓಂ ಹ್ರೂಂ ವಿದ್ಯಾಕಳಾಯೈ ನಮಃ । ಕುಂಡೋ ತ್ತರೇ—ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಳಾಯೈ ನಮಃ । ಕುಂಡಪಶ್ಚಿಮೇ—ಓಂ ಹ್ರಾಂ ನಿವೃತ್ತಿಕಳಾಯೈ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ಕಳಾಮಂತ್ರಾನ್ ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ । ಕಲಾಮಯಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ॥೧೩॥ ತ್ರಿಸೂತ್ರೇಣ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಕುಂಡಂ

ಪ್ರಧಾನವೇದಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕುಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಕುಂಡದ ಸಮೀಪವನ್ನೈದಿ, ಕುಂಡದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಯಜಮಾನನನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, "ಏವಂ.... ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ೧೮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕುಂಡ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ||೧೪|| ಓಂ ಹಾಂ ಕಲಾಮಯ ಕುಂಡಾಯ ನಮಃ || ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ||೧೫||

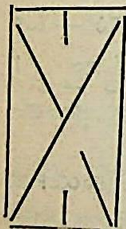
ಯತ್ತೇ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಗ್ನಿನಾ ಪಚ್ಯಮಾನಾದಭಿಶೂಲಂ ನಿಹಿತಸ್ಯಾಪಧಾವತಿ ||

ಇತಿ ಪ್ರಾಗಾಯತಮುದಗಾಯತಂ ವಾ ತಿರ್ಯಗ್ರೇಖಯಾ ಸಹ ರೇಖಾಚತುಷ್ಟಯಮುಭಯ ತ್ರಿಶೂಲಾಕೃತಿನಾ ಕುಶತ್ರಯೇಣ ವಜ್ರೀಕರಣಂ ||೧೬|| ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಗ್ರಕುಶದ್ವಯೇನ ಹೃದಯೇನ ಚತುಷ್ಪದನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ ||೧೭|| ಅಕ್ಷಪಾಟವಾರ್ಥಂ ಕುಂಡಸ್ಯ ಕಂಠೇ ಕುಶಚತುಷ್ಟಯಂ ಕವಚೇನ ನ್ಯಸೇತ್ ||೧೮|| ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶಸಂಸ್ಕಾರಾಃ ||

ಕುಂಡನಾಭೌ ಹೃದಯೇನ ವಿಷ್ಟರಂ ದತ್ವಾ | ತದುಪರಿ **ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರೌ** ಧ್ಯಾತ್ವಾ | ಪೂಜಯೇತ್ ||

ತತ್ರ ವಾಗೀಶ್ವರೀಂ ದೇವೀಂ ಋತುಸ್ನಾತಾಂ ಸುಯೌವನಾಮ್ |
ನೀಲೋತ್ಪಲದಳಾಭಾಸಾಂ ಪೀನೋತ್ತುಂಗಪಯೋಧರಾಮ್ ||

ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನೇತ್ರ ಮೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು, "ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ" ಎಂದು ಕುಂಡಮೂಲವನ್ನು ನೋಡಿ, "ಶಿವಾಯ" ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, "ಅಸ್ತ್ರಾಯ" ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು, "ಅಸ್ತು" ಅಭ್ಯುಕ್ಷಿಸಿ, "ಮಾವೋರಿಷತ್" ಅಗೆದು, "ಯಸ್ಮಿಕ್ಷ್ಮಾ" ಮಣ್ಣು ಎತ್ತಿ, "ನಮೋವಃ" ಮಣ್ಣನ್ನು ಆ ಗುಳಿಗೆ ತುಂಬಿ, "ಹೃದಯ"ದಿಂದ ಸಮ ಮಾಡಿ, "ಕವಚದಿಂದ" ಸೇಚಿಸಿ, "ಅಸ್ಮಿ" ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ, "ಅಧ್ಯವೋಚ" ಸಾರಿಸಿ, 'ಯಾತೇ ರುದ್ರ' ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದು, ಕುಂಡ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಹ್ರೌಂ...ನಮಃ' ಕುಂಡ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ

'ಓಂ ಹ್ರೈಂ....' ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಹ್ರೂಂ....' ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಹ್ರಿಂ....' ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಹ್ರಾಂ....' ಎಂದು ಕಳಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಕಲಾಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರೆಳೆ ನೂಲು ಸುತ್ತಿ, 'ಓಂ ಹಾಂ ಕಲಾಮಯ ' ಎಂದು ಅರ್ಚಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಮೂರು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಎರಡುಕಡೆ ತ್ರಿಶೂಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ 'ಹೃದಯಾಯ...' ಎಂದು ಚತುಷ್ಪದ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರಿಯಪಟುತ್ವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕುಂಡದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ೪ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಕವಚ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಇಡಬೇಕು. (ಚಿತ್ರನೋಡಿ) ಇವು ೧೮ ಕುಂಡ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು.

ಕೃಶಮಧ್ಯಾಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂ ನಿತಂಬಭರಮಂಥರಾಮ್ ।
ಉತ್ತಾನಶಾಯಿನೀಮೀಶಕಾಷ್ಠಾಶೀರ್ಷಾಂ ದಿಗಂಬರಾಮ್ ॥

ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಪನ್ನಾಂ ಶಿವಾಗ್ನಿಸುತಕಾಂಕ್ಷಿಣೀಮ್ ।
ವಾಗೀಶ್ವರ್ಯಾ ತಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ರಿರಂಸುಂ ಶುಭ್ರವಿಗ್ರಹಮ್ ॥

ಯದಿ ವಾ ಕುಶಸಂಕಾಶಶ್ಲಿಷ್ಟೌ ತೌ ತು ಹೃದಾರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರೌ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಹೃದಾ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಯೋನಿಮುದ್ರಾಂ ಲಿಂಗಮುದ್ರಾಂ ಚ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ತಯೋರಿತಿ ವಿಭಾವ್ಯ । ಅರಣಿ- ಸೂರ್ಯಕಾಂತಾದಿ ಜನಿತಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಗೃಹಾದಾಹೃತಂ ವಾ ಪಾತ್ರಾಂತರೇಣ ಪಿಹಿತಂ ವಹ್ನಿಂ ಶರಾವಾದಿಪಾತ್ರೇ ಸಮಾದಾಯ । ಹೋತುರಗ್ರೇ ನಿರ್‌ಋತಿ ಕೋಣೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ವಹ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಹುಂ ಫಡಂತಾಸ್ತ್ರೇಣ "ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಹುಂ ಫಟ್" ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । "ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್" ಇತಿ ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಕುಶೈಸ್ಸಂತಾಡ್ಯ । "ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ಕವಚೇನ ಮುಷ್ಟಿನಾ ಆಸಿಂಚ್ಯ । ಗಂಧಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ।

ಯದಗ್ನಿ ಮುದ್ಧರತಿ ವಸವಸ್ತರ್ಹ್ಯಗ್ನಿಃ । ತಸ್ಮಿನ್ ಯಸ್ಯ ತಥಾ ವಿಧೇ ಜುಹ್ವತಿ ವಸುಷ್ವೇವಾಸ್ಯಾಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಗ್ಂ ಹುತಂ ಭವತಿ ॥

ಇತಿ ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ನಾಭೌ ಪುಷ್ಪಂ ಧೃತ್ವಾ । ಸುಷು

ಕುಂಡದ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ 'ಹೃದಯ'ದಿಂದ ವಿಷ್ಟರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ವಾಗೀಶ್ವರೀ–ವಾಗೀಶ್ವರ (ಪಾರ್ವತೀ ಪರಶಿವ) ರನ್ನು "ತತ್ರವಾಗೀಶ್ವರೀಂ...ಹೃದಾರ್ಚಯೇತ್" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಓಂ ಹ್ರಾಂ...ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಜನಿತ ಇಲ್ಲವೆ ಶಿವಾಲಯ ಅಥವಾ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಗೃಹದಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೃಣ್ಮಯಾದಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರೆ ಮುಚ್ಚಿ, ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲನ ಮಾಡಿ, 'ಓಂ ಹ್ರಃ....ಫಟ್' ಕುಶಗಳಿಂದ ತಾಡನ ಮಾಡಿ, ಓಂ....ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉದಕಸೇಚಿಸಿ, ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ,

ಮ್ನಾಮಂತಸ್ಸುಷಿರಾಂ ವ್ಯೋಮರೂಪಾಂ ಶಿವಶಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಅಮೃತಮಯೀಂ
ವೌಷಡಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಸಂಹಾರಮುದ್ರಯಾ ನಾಭಿಸ್ಥಿತ ಜಠರಾಗ್ನಿಂ ಸುಷು
ಮ್ನಾಮಾರ್ಗಾತ್ ಹೃತ್ಕಮಲಮಾನೀಯ್ಯ । ಹೃದಯಕಮಲಸ್ಥ ವಹ್ನಿ
ಮಂಡಲೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟೇನ ಪೂರಕೇಣ ಜ್ವಲಂತಂ
ಹುಂಕಾರಸ್ವರೂಪಂ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಂ ಸಂಹಾರಮುದ್ರಯಾ ಹುಂ ಫಡಿತಿ
ಹೃದಯಾದಾಕೃಷ್ಯ ರೇಚಕೇನ ಸುಷುಮ್ನಾಮಾರ್ಗಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಂ
ನೀತ್ವಾ । ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಅನಲೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಓಂ ಹಂ ಹಾಂ ಅಗ್ನಿ
ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಇತಿ ಸ್ಫುರತ್ತಾರಕಾಕಾರಂ ಅಗ್ನಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ।
ಪೂರಕೇಣ ವಾಯುನಾ ಸಂಹಾರಮುದ್ರಯಾ ಭ್ರೂಮಧ್ಯಂ ನೀತ್ವಾ ।
ಬಾಲಾರ್ಕಸದೃಶ ಬೈಂದವಾಗ್ನೌ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ವಹ್ನಿಚೈತ
ನ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಲಲಾಟಸ್ಥ ಕ್ರೂರಮಧ್ಯಾಹ್ನಾರ್ಕಸದೃಶಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ।
ರೇಚಕೇಣ ವಾಮನಾಸಾದ್ವಾರೇಣ ನಿಸ್ಸಾರ್ಯ । ಶರಾವಾದಿಪಾತ್ರಸ್ಥ
ನಿರ್ಧೂಮಾಂಗಾರರಾಶೌ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಭೌತಪರಂಜ್ಯೋತಿರ್ಬೈಂದವಾಗ್ನಿ
ತ್ರಯೇಣೈಕೀಕೃತ್ಯ । ಷಡಂಗೈರಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಹ್ರೀಂಕಾರೇಣ ಷಣ್ಮಂತ್ರೇಣ
ಗೋಮುದ್ರಯಾ ಅಮೃತೀಕೃತ್ವಾ । ಕವಚೇನ ಓಂ ಹೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ
ನಮಃ । ಅವಕುಂಠಿನ್ಯಾವಕುಂಠ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ । ಹೃದಯೇನ
"ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ" । ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಓಂ ರಂ ಹ್ರೀಂ

'ಯದಗ್ನಿ....' ಎಂದು ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಹೂವನ್ನು ನಾಭಿ
ಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ವೌಷಟ್ ಎಂದು ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯನ್ನು
ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸಂಹಾರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಠರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಸುಷುಮ್ನಾ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೃತ್ಕಮಲಕ್ಕೆ ತಂದು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿನ ಅಗ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣ
ನಾಸಾಪುಟದಿಂದ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಹುಂಫಟ್ ಎಂದು
ಹೃದಯದಿಂದ ಸೆಳೆದು, ರೇಚಕದಿಂದ ಸುಷುಮ್ನಾ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನ್ನು
ಹೊಂದಿಸಿ, ಪರಶಿವನನ್ನು ಆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, 'ಓಂ ಹಂ ಹಾಂ....' ತಾರಕಾ ಕಾರ
ವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಪೂರಕ ವಾಯುಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಹಾರಮುದ್ರೆಯಿಂದ
ಭ್ರೂಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು, ಬೈಂದವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, 'ಓಂ ಹ್ರಾಂ....' ಲಲಾಟಾಗ್ನಿ
ಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ರೇಚಕದಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡಿಸಿ, ಮೃಣ್ಮಯಾದಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ
ನಿರ್ಧೂಮವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಭೌತಿಕಾಗ್ನಿ, ಪರಂಜೋತ್ಯಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಬೈಂದವಾಗ್ನಿ ಈ

ಇತಿ ವಹ್ನಿಶಿವಬೀಜಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಾವೀಶದಿಗ್ಗತೌ ಶಿರಸಾ ಧೃತ್ವಾ । ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ :—

ಚತುರ್ಭುಜಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ ಚ ಜಟಾಧರಸುವಿಗ್ರಹಂ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಂ ಚ ಯಜ್ಞಪಾತ್ರಕಮಂಡಲುಂ ॥

ಸರ್ವಾವಯವಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸರ್ವಾವಯವಭೂಷಿತಂ ।
ಆನಂದಪರಮಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರಹಸಿತಾನನಂ ॥

ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಂಬರಧರಂ ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮೋತ್ತರೀಯಕಂ ।
ಏವಂ ರೂಪಂ ಸ್ಮರೇನ್ಮಧ್ಯೇ ವಾಗೀಶಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ತು ॥

ದ್ವಿಯಕ್ಷ್ಮಾಂ ದ್ವಿಭುಜಾಂ ಚೈವ ಪೀನೋನ್ನತಪಯೋಧರೀಂ ।
ಮುಕ್ತಾಭರಣ ಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಂ ಸುಲೋಚನಾಂ ॥

ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಸಂಕಾಶಾಂ ರಕ್ತವಾಸಧರಾಂಬರಾಂ ।
ಋತುಸ್ನಾತಾಂ ಸಕೂರ್ಚಸ್ಥಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತನ್ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ॥

ವಾಗೀಶ್ವರೀ ಗರ್ಭನಾಡ್ಯಾಂ ವಾಗೀಶ್ವರೇಣ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣಂ ಶಿವರೇತೋಧಿಯಾ ವಹ್ನಿಮಾತ್ಮ ಸಂಮುಖಮಸ್ತ್ರೇಣ ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ಭೂಗತದರ್ಭಾಗ್ನಿ ಬೀಜೇನ ಯೋನಿಮಾರ್ಗೇಣ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರಯೋಃ ಹೃದಾ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಶೌಚಾಚಮನಾರ್ಥಂ ಶುದ್ಧಾಚಮನಂ ದತ್ವಾ । ಕವಚೇನ "ಓಂ ಹೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ವಹ್ನಿಂ ದರ್ಭೈರಿಂಧನೈಃ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ । "ಓಂ

ಮೂರನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ಷಡಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಗೋಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಅಮೃತೀಕರಣಮಾಡಿ, ಓಂ ಹ್ರೈಂ.... ಅವಕುಂಠಿಸಿ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಓಂ ಹ್ರಾಂ... ಅರ್ಚಿಸಿ, ಓಂ ರಂ ಹ್ರೀಂ ಎಂದು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಮೂರುಸಲ ತಿರುಗಿಸಿ, "ಓಂ ರಂ ಹ್ರೀಂ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಾರ್ವತೀಪರಶಿವರನ್ನು "ಚತುರ್ಭುಜಂ....ಮಂತ್ರತಃ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ವಾಗೀಶ್ವರಿಯ ಗರ್ಭನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಗೀಶ್ವರನಿಂದ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವರೇತಸ್ಸೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಯೋನಿಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕುಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಆ ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರರ ಶೌಚಕ್ಕಾಗಿ

ಚಿತ್ರಿಂ ಗಳಗಳ, ಹನ ಹನ, ದಹ ದಹ, ಪ್ರದಹ, ಪಚ ಪಚ, ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ಸ್ವಾಹಾ" । ಇತಿ ವ್ಯಜನೇನ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಗರ್ಭರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ದರ್ಭಕಂಕಣಂ ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಮಕರೇ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ದಕ್ಷಿಣ ಮೇಖಲೋಪರಿ ನಿಧಾಯ । ಗರ್ಭಾಧಾನಾರ್ಥಂ ಸದ್ಯೋಜಾತೇನಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ಹೃದಾ ಆಜ್ಯಯುಕ್ತತಿಲಾಹುತಿತ್ರಯಂ ದದ್ಯಾದಿತಿ **ಗರ್ಭಾಧಾನಂ** "ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಶಿರಸಾ ಆಹುತಿತ್ರಯಂ ತಿಲೈರ್ದದ್ಯಾದಿತಿ **ಪುಗ್ಂಸವನಂ** ॥ ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಶಿಖಯಾ ಆಹುತಿತ್ರಯಂ ತಿಲೈರ್ದದ್ಯಾದಿತಿ **ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನಂ** ॥ ಜಾತೇ ಗರ್ಭೇ ಮಲಾಪಹಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ವಹ್ನಿಂ ದರ್ಭಾದ್ಯೈಸ್ಸಂಧುಕ್ಷ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಇತಿ ಕವಚೇನಾಹುತಿತ್ರಯಂ ತಿಲೈರ್ದದ್ಯಾದಿತಿ **ಜಾತಕರ್ಮ** ॥ ದೇವೀಹಸ್ತಸ್ಥಂ ದರ್ಭಕಂಕಣಮುನ್ಮುಚ್ಯ ಸ್ವರ್ಣಬಂಧನಂ ದೇವ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಸದ್ಯಸ್ಸೂತಕನಿವೃತ್ತಯೇ ಕುಂಡಮಸ್ತ್ರಾಂಭಸಾ ಸಂಸಿಚ್ಯ । ದರ್ಭೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂತಾಡ್ಯ । ಕವಚೇನಾಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ । ಅಗ್ನಿರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠೇತಿ ಪ್ರಾಗುದಗಗ್ರಾನ್ ದರ್ಭಾಂತ್ಸಗ್ಂಸ್ತೀರ್ಯ ॥

ಹೃದಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಾಚಮನ ಕೊಟ್ಟು, ಕವಚದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದರ್ಭೆ ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ "ಓಂ ಚಿತ್ರಿಂ...ಸ್ವಾಹಾ" ಎಂದು ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿ, ಗರ್ಭರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದರ್ಭಕಂಕಣವನ್ನು ವಾಗೀಶ್ವರಿಯ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಬಲಗಡೆ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಗರ್ಭಾಧಾನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸದ್ಯೋಜಾತದಿಂದರ್ಚಿಸಿ, ಅದೇ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿದ ಮೂರು ತಿಲಾಹುತಿಗಳನ್ನೂ, ಪುಂಸವನಕ್ಕಾಗಿ "ಓಂ ಹ್ರೀಂ..." ಎಂದು ಅರ್ಚಿಸಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು, ಸೀಮಂತಕ್ಕಾಗಿ "ಓಂ ಹ್ರೂಂ..." ಎಂದು ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರಸವವಾದಮೇಲೆ ಮಲಾಪಹಾರಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದರ್ಭಾದಿಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸಿ, ಜಾತಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ 'ಓಂ ಹ್ರೈಂ...' ಎಂದು ಅರ್ಚಿಸಿ, "ಓಂ ಹ್ರೈಂ..." ಎಳ್ಳಿನ ಮೂರು ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ದೇವೀಹಸ್ತದಲ್ಲಿನ ಕಂಕಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಸ್ವರ್ಣ ಬಂಧನವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ತತ್ಕಾಲಸೂತಕ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಕುಂಡವನ್ನು

ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮನಸೋ ಬ್ರಹ್ಮವಾಚೋ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾನಾಗ್ಂ ಹವಿಷಾ ಮಾರ್ಜ್ಯಸ್ಯಾ ಅತಿರಿಕ್ತಂ ಕರ್ಮಣೋ ಯಚ್ಚ್ಯ ಹೀನಂ ಯಜ್ಞಃ ಪರ್ವಾಣಿ ಪ್ರತಿರನ್ನೇತಿ ಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇ ॥

"ಇದಂ ವಿಷ್ಣು" (ಪು. ೫೫) ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ "ಕದ್ರುದ್ರಾಯ" ಇತಿ (ಪು. ೭೪) ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ । "ಋತಗ್ಂ ಸತ್ಯ ಮಿತ್ಯುದೀಚ್ಯಾಂ (ಪು. ೯೯) ವಕ್ತ್ರಾಣಾಂ ಲಾಲಾಪನೋದನಾಯ ಅಗ್ನೇಃ ಪುಷ್ಟಯೇ ಚ ಮೂಲಾಗ್ರಯೋಃ ಘೃತಾಕ್ತಾಃ ಪಂಚ ಸಮಿಧಃ ಖಡ್ಗೇನ ಹುತ್ವಾ । "ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ" ॥ ಜಾತಂ **ಅಗ್ನಿಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್**—

ದ್ವಿಮುಖಂ ಚೈಕಹೃದಯಂ ಚತುಶ್ಶ್ರೋತ್ರಂ ದ್ವಿನಾಸಿಕಂ ।
ಆಸ್ಯದ್ವಯಂ ಚ ಷಣ್ಣೇತ್ರಂ ಪಿಂಗಳಂ ಸಪ್ತಹಸ್ತಕಮ್ ॥
ತ್ರಿಮೇಖಲಂ ತ್ರಿಪಾದಂ ಚ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಚತುಶ್ಶೃಂಗಂ ವೃಷಾರೂಢಂ ಬಾಲಾದಿತ್ಯಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥
ಶಿವಸೂತ್ರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಜಟಾಮಕುಟಮಂಚಿತಮ್ ।
ಸವ್ಯಭಾಗೇ ಚತುರ್ಹಸ್ತಂ ತ್ರಿಹಸ್ತಮಪಸವ್ಯಕೇ ॥
ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವೌ ಚಾಕ್ಷಮಾಲಾಂ ಚ ಶಕ್ತಿಂ ವೈ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ ।
ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ಚೈವ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ತು ವಾಮಕೇ ॥

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಉದಕಸೇಚನೆ, ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು. ಕವಚದಿಂದ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಿಸಿ, ಅಗ್ನಿರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ "ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾ" ಎಂದು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ "ಇದಂ ವಿಷ್ಣು" ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ, "ಕದ್ರುದ್ರಾ" ಎಂದು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಋತಗ್ಂ' ಎಂದು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಸ್ತರಣ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅಗ್ನಿಪುಷ್ಟಿಗೋಸುಗ ಮೂಲಾಗ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ನೆನೆಸಿದ ಐದು ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಖಡ್ಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮ' ಎಂದು ಹೋಮಮಾಡಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವಿಮು ಖಂ....ವಾಮಕೇ–ಚತ್ವಾರಿ–ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಶಿವಾಗ್ನಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಪಾಲರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಶಿವಾಗ್ನಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವಿತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಗ್ಂ ಆವಿವೇಶ ॥

ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಓಂ ಹ್ರಃ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ ಇತೀಶಾನಮಂತ್ರೇಣ ಆಜ್ಯಾಹುತಿತ್ರಯಂ ಹುತ್ವಾ । "ಶಿವಾಗ್ನಿಃ" ಇತಿ **ನಾಮಕರಣಮ್** ॥ ತತ್ತಸ್ಥಾನೇ ಲೋಕಪಾಲಾನಾವಾಹ್ಯ । ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ನಿರ್‌ಋತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಕುಬೇರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ । ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

"ಭೋ ಭೋ ದಿಕ್ಪಾಲಕಾಃ ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ಇಮಂ ವಿಘ್ನೌಘಂ ನಿಸ್ಸಾರ್ಯ ಶಿವಾಗ್ನಿಕುಮಾರಂ ರಕ್ಷತ ರಕ್ಷತ" ಇತಿ ಶಿವಾಜ್ಞಾಂ ಶ್ರಾವಯೇತ್॥ ಹೋತುರ್ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪಾತ್ರಾಸಾಧನಾರ್ಥಂ ॥

ಪರಿಸ್ತೃಣೀತ ಪರಿಧತ್ತಾಗ್ನಿಂ ಪರಿಹಿತೋಽಗ್ನಿರ್ಯಜಮಾನಂ ಭುನಕ್ತು । ಅಪಾಗ್ಂ ರಸಓಷಧೀನಾಗ್ಂ ಸುವರ್ಣಃ ನಿಷ್ಕಾ ಇಮೇ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಂತು ಕಾಮಧುಘಾಃ ॥ ಇತಿ ದ್ವಾದಶ ದರ್ಭಾಂತ್ಸಗ್ಂಸ್ತೀರ್ಯ ॥

ಭೋ ಭೋ.... ಎಂದು ಶಿವಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಬೇಕು. ಯಜಮಾನನ ಎಡಗಡೆ ಪಾತ್ರಾಸಾಧನೆಗಾಗಿ 'ಪರಿಸ್ತೃಣೀತ' ಎಂದು ೧೨ ದರ್ಭೆಹಾಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಸ್ರುಕ್–ಸ್ರುವ ; ಘೃತಸ್ಥಾಲಿ–ಪ್ರಣೀತಪಾತ್ರೆ ; ಪ್ರೋಕ್ಷಣಪಾತ್ರೆ–ಸಮಿತ್ತು ; ಕೂರ್ಚ–ಚರು ; ದರ್ವೀ–ವಿಹರೀ ; ಕಮಂಡಲು–ದ್ರವ್ಯಪಾತ್ರೆ ಹೀಗೆ ಎರಡೆರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ಇಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಆಪೋವಾ' ಎಂದು

ಅಮುತ್ರಾಮುಷ್ಮಿಲ್ಲೋಕೇ ಅರಿಕ್ತಾನಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಸಾದಯತಿ ॥

ಪಾತ್ರಾಣ್ಯಾಸಾದ್ಯ ॥

ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವೌ ಚ ಘೃತಸ್ಥಾಲೀಂ ಪ್ರಣೀತಾಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀಂ ತಥಾ ।
ಸಮಿತ್ಕೂರ್ಚ ಚರುಂ ದರ್ವೀಂ ವಿಹರೀಂ ಚ ಕಮಂಡಲುಂ ॥

ದ್ರವ್ಯಪಾತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಾಮೇ ಕಾಷ್ಠೋಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಅಧೋಮುಖಾನಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ದ್ವಂದ್ವರೂಪೇಣ ಸಾದಯೇತ್ ॥

ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀಂ ಪಾತ್ರಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ಸ್ವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ॥

ಆಪೋ ವಾ ಇದಮಾಸನ್ ಸಲಿಲಮೇವ ಸಪ್ರಜಾಪತಿರೇಕಃ ಪುಷ್ಕರ ಪರ್ಣೇ ಸಮಭವತ್ । ತಸ್ಯಾಂತರ್ಮನಸಿ ಕಾಮಸ್ಸಮವರ್ತತ । ಇದಗ್ಂ ಸೃಜೇಯಮ್ ॥

ಇತಿ ಜಲಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಗ್ರಂಥಿಯುತ ಪವಿತ್ರಕಮಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ॥

ತಿರಃ ಪವಿತ್ರಮತಿನೀತಾಃ । ಆಪೋಧಾರಯಾಮಾತಿಗುಃ । ದೇವೇನ ಸವಿತ್ರೋತ್ಪೂತಾಃ । ವಸೋಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ॥

ತ್ರಿರುತ್ಪ್ಲವನಂ ಕೃತ್ವಾ । ತಜ್ಜಲೇನ ॥

ಗಾಂದೋಹ ಪವಿತ್ರೇ ರಜ್ಜುಂ ಸರ್ವಾಪಾತ್ರಾಣಿ ಶುಂಧತ ॥

ಇತಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ॥

ಅದರಲ್ಲಿ ಉದಕ ತುಂಬಿ, ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರ ಪರಿಮಿತ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠನಾಮಿಕೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, 'ತಿರಃಪವಿತ್ರ' ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಉತ್ಪ್ಲವನ ಮಾಡಿ, ಗಾಂದೋಹ ಎಂದು ಆ ಉದಕದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಊರ್ಧ್ವಮುಖ ಮಾಡಿ, ಅಪೋದೇವೀ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಆ ಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಹೋಮ

ತ್ರೈರ್ಪ್ಯೈತೇ ವ್ಯಾವೃತ್ತ ಮುಪಚ್ಛನ್ । ಯದ್ದಾರುಮಯಾಣಿ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಭವಂತಿ ॥

ಇತಿ ಸ್ವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಕುಶೋಪರಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಾತ್ರಾಣ್ಯೂರ್ಧ್ವಮುಖಾನಿ ವಿನಸ್ಯ ।

ಆಪೋ ದೇವೀರಗ್ರೇ ಪುವೋಽಗ್ರೇ ಗುವೋಽಗ್ರ ಇಮಂಯಜ್ಞಂ ನಯತಾಗ್ರೇ ಯಜ್ಞಪತಿಂ ಧತ್ತಯುಷ್ಮಾನಿಂದ್ರೋ ವೃಣೀತ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇ ಯೂಯ ಮಿಂದ್ರಮವೃಣೀಧ್ವಂ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತಾಸ್ಥ ॥

ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಹೋಮಸಂಭಾರಂ ಚ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣತೋ ನಿಧಾಯ । ಸಪ್ತದರ್ಭೈಃ ಕೂರ್ಚಂ ಕೃತ್ವಾ । ದಕ್ಷಿಣೇ ಮಧ್ಯಮ ಮೇಖಲೋಪರಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ । ಪಾತ್ರಮಧ್ಯೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ್ಯಂಬು ಕೂರ್ಚಂ ಚ ವಾಹೃತಿಭಿರ್ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ತದುಪರಿ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನ (ಪು. ೨೯) ಮಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಪ್ರಣೀತಪಾತ್ರೇ ಆಪ ಆನೀಯ । ಪೂರ್ವ ವತ್ಪವಿತ್ರಂ ವಿನಸ್ಯ । ತ್ರಿರುತ್ಪ್ಲವನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಉತ್ತರೇ ಕುಶೋಪರಿ ನಿಧಾಯ । ಉತ್ತರೇ ಮಧ್ಯಮಮೇಖಲೋಪರಿ ವಿಷ್ಣುಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ । ಪೂರ್ವವತ್ಕೂರ್ಚಾಂಬು ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ತದುಪರಿ ॥

ವಿಷ್ಣೋರರಾಟಮಸಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪೃಷ್ಠಮಸಿ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಶ್ನಪ್ತ್ರೇಸ್ಥೋ । ವಿಷ್ಣೋಸ್ಸ್ಯೂರಸಿ ವಿಷ್ಣೋ ಧ್ರುವಮಸಿ ವೈಷ್ಣಮಸಿ ವಿಷ್ಣವೇತ್ವಾ ॥

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣದ ಮಧ್ಯ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಏಳು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೂರ್ಚವನ್ನೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ್ಯುದಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ' ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಪ್ರಣೀತಪಾತ್ರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಲ ತುಂಬಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪವಿತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಮೂರು ಸಲ ಉತ್ಪ್ಲವನ ಮಾಡಿ, ಉತ್ತರ ದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳಮೇಲಿಟ್ಟು ಉತ್ತರದ ಮಧ್ಯವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಉದಕವನ್ನೂ ಕೂರ್ಚವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿ 'ವಿಷ್ಣೋರರಾಟಮಸಿ' ವಿಷ್ಣು

ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲೀಮಾದಾಯ । ಗವ್ಯಮಾಜ್ಯಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥

ಅಂಗಾರಾ ಭವಂತಿ ತೇಭ್ಯೋಽಂಗಾರೇಭ್ಯೋಽರ್ಚಿರುದೇತಿ ॥

ಇತಿ ಕಿಂಚಿದಗ್ನಿಮಾನೀಯ । ತದೂರ್ಧ್ವೇ ॥

ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷಿರೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋಘೃತಮುವಸ್ಯಧಾಮ ॥

ಇತಿ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ದರ್ಭಾಲಂಕೃತ ಮುಖೇನ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ । ವಿಸೃಜ್ಯ । ಪುನರ್ದರ್ಭಾಗ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಜಲೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಘೃತಮಧ್ಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥

ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕರೋತಿ ಸರ್ವಹುತಮೇವೈನಂ ಕರೋತ್ಯ ಅಸ್ಕಂದಾಯಾಸ್ಕನ್ನಗ್ಂ ಹಿ ತತ್ । ಯದ್ಧುತಸ್ಯ ಸ್ಕಂದತಿ ತ್ರಿಃ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರೋತಿ ತ್ರ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ಯಜ್ಞೋಽಥೋ ರಕ್ಷಸಾಮಪಹತ್ಯೈ ॥

ಇತಿ ಪುನರ್ದರ್ಭೋಲ್ಕಮಾಜ್ಯಪಾತ್ರೇ ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ । ವಿಸೃಜ್ಯ । ಆಜ್ಯಪಾತ್ರಮುಧೃತ್ಯ । ಹೋತುರಗ್ರೇ ತೂಷ್ಣೀಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಅಂಗಾರಾ ಪ್ರತ್ಯೂಹ್ಯ । ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಮಧ್ಯಗ್ರಂಥಿಪವಿತ್ರಕ

ವನ್ನು ಅವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆಜ್ಯಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ, "ಅಂಗಾರಾಭವಂತಿ" ಎಂದು ಕುಂಡದಿಂದ ಒಂದು ಕೆಂಡ ತೆಗೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ 'ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೆ' ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ದರ್ಭಾಗ್ರವನ್ನು ಉದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ, ದರ್ಭೋಲ್ಕವನ್ನು ಅಜ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ 'ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರೋತಿ' ಎಂದು ಮೂರುಸಲ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಮಾಡಿ, ದರ್ಭೆಯನ್ನೆಸೆದು, ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆಜ್ಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೋತೃವಿನ ಮುಂದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಟ್ಟು, ಆ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕೈತೊಳೆದು, ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ಮಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । "ಶುಕ್ರಮಸೀತಿ (ಪು. ೩೦) ತ್ರಿರುತ್ಪ್ಲವನಂ ಮಧ್ಯಾದಾರಾಭ್ಯಪ್ರಾಙ್ನೀತ್ವಾ। ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ನೀತ್ವಾ। ಮಧ್ಯಾದೂರ್ಧ್ವಮುತ್ಪ್ಲವನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿಂವಿಸ್ರಸ್ಯ। ಜಲೇನ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ । ತತ್ಕುಶಮಗ್ನೌ ಪ್ರಹರತಿ । ಘೃತಪಾತ್ರಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ಕುಂಡಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಮೇಖಲೋಪರಿ ವಹ್ನಿಕೋಣೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ। ಸ್ವದೇಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಕುಶಾಗ್ರೇಣಾಜ್ಯಬಿಂದುಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಪುನಃಸ್ವದೇಹಂ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಈಶಾನ್ಯಾಮಧಿಶ್ರಿತ್ಯ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಿಷ್ಣವೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ಕುಶಾಗ್ರೇಣಾಜ್ಯಬಿಂದುಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ತದ್ಘೃತಂ ಕುಂಡನಾಭೌ ಧೃತ್ವಾ । ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವದೇಹಂ ರುದ್ರಮಯಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಯಂ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ಕುಶಾಗ್ರೇಣಾಜ್ಯಬಿಂದುಂ ಜುಹುಯಾತ್। ಇತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ । ಸ್ರುಕ್ ಸ್ರುವಾವಾದಾಯ। ಹೃದಾ ಅದ್ಭಿಸ್ಸಂಕ್ಷಾಲ್ಯ। ಸವ್ಯೇನಾಷ್ಟದರ್ಭಾನಾದಾಯ ॥

ಗೋಷ್ಠಂ ಮಾನಿರ್ಮೃಕ್ಷಂ ವಾಜಿನಂ ತ್ವಾಸಪತ್ನಸಾಹಗ್ಂ ಸಂ ಮಾರ್ಜ್ಮಿ ॥

ಇತಿ ಸ್ರುಕ್ ಸ್ರುವೌ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಅಗ್ರೇಣಾಗ್ರಂ ॥

"ಶುಕ್ರಮಸಿ" ಎಂದು ತುಪ್ಪದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮೂರುಸಲ ಉತ್ಪ್ಲವನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರದ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಉದಕಸೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕುಂಡದ ಮೇಲಣ ವೇದಿಕೆಯಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಮಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ "ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ" 'ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ದರ್ಭಾಗ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುಮಯವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ. 'ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಆಜ್ಯ ಬಿಂದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕುಂಡದ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ರುದ್ರಮಯವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ 'ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಆಜ್ಯಬಿಂದುವನ್ನೂ, ದರ್ಭೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೃದಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆದು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಎಂಟು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, 'ಗೋಷ್ಠಮಾ' ಎಂದು ಆ ದರ್ಭೆ

ವಾಚಂ ಪ್ರಾಣಂ ಚಕ್ಷುಶ್ಶ್ರೋತ್ರಂ ವಾಜಿನೀಂತ್ವಾ ಸಪತ್ನಸಾಹೀಗ್ಂ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಮಿ ॥ ಮಧ್ಯೇನ ಮಧ್ಯಂ ।

ಪ್ರಜಾಂ ಯೋನಿಂ ಮಾನಿರ್ಮೃಕ್ಷಂ ವಾಜಿನೀಂ ತ್ವಾ ಸಪತ್ನಸಾಹಿಗ್ಂ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಮಿ ॥

ಇತಿ ಮೂಲೇನ ಮೂಲಂ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಶಿವತತ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಶಿವತತ್ವಾಧಿಪತಯೇ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಸ್ರುವಾಗ್ರೇ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ವಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ವಾಧಿಪತಯೇ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಇತಿ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ । ಓಂ ಹಾಂ ಆತ್ಮತತ್ವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಆತ್ಮತತ್ವಾಧಿಪತಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಇತಿ ತಯೋರ್ಮೂಲೇ । ಸಂಹಾರಕ್ರಮೇಣಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಸ್ವದಕ್ಷಿಣೇ ಕುಶೋಪರಿ ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವೌ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಶಿವಶಕ್ತಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶಕ್ತಿ ಶಿವಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಹೃದಾ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ । ಆದೌ ಮುಖೌ ಸಂತಾಪ್ಯ । ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ದರ್ಭಾನದ್ಭಿಸ್ಸಗ್ಂ ಸ್ಪೃಶ್ಯ ॥

ದಿವಶ್ಶಿಲ್ಪಮವತತಂ। ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಕಕುಭಿಶ್ಶ್ರಿತಂ। ತೇ ನ ವಯಗ್ಂ ಸಹಸ್ರ ವಲ್ಶೇನ। ಸಪತ್ನಂ ನಾಶಯಾಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ತತ್ಕುಶಮಗ್ನೌ ಪ್ರಹವತಿ । ದಕ್ಷಿಣೇ ದರ್ಭೇಷು ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವೌ

ಗಳ ಅಗ್ರದಿಂದ ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಗಳ ಅಗ್ರವನ್ನು "ವಾಚಂಪ್ರಾಣಂ" ಎಂದು ಮಧ್ಯದಿಂದ ಮಧ್ಯವನ್ನು 'ಪ್ರಜಾಂಯೋನಿಂ' ಎಂದು ಬುಡದಿಂದ ಬುಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಶಿವಃ...." ಎಂದು ಅಗ್ರಗಳನ್ನು 'ಓಂ ಹ್ರೀಂ....' ಮಧ್ಯಗಳನ್ನು "ಓಂ ಹಾಂ ." ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ತನಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟು, "ಓಂ ಹ್ರೈಂ..." ಪೂಜಿಸಿ, "ಓಂ ಹ್ರಾಂ...." ಮೊದಲು ಅಗ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ, ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, "ದಿವಃಶಿಲ್ಪಂ" ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಪರಿಧಿತ್ರಯಂ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯ। ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಪಶ್ಚಿಮೇ । ಮಧ್ಯಮ ಮೇಖಲೋಪರಿ ಉದಗಗ್ರಂ ಪರಿಧಿಂ ನಿಧಾಯ । ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣೇ। ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ಪರಿಧಿಂ ನಿಧಾಯ। ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ಉತ್ತರೇ ಪಾಗಗ್ರಂ ಪರಿಧಿಂ ನಿಧಾಯ ॥

ಇಧ್ಮಮಷ್ಟಾದಶ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ। ತೇಷು ಸಮಿದ್ವಯಮಾದಾಯ । ತಯೋರಗ್ನಿವಾಯೂ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಅಗ್ನಿ ಸಮಿಧಮಾಗ್ನೇಯೇ ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ನಿಧಾಯ। ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ವಾಯುಸಮಿಧಮೈಶಾನ್ಯೇ ಪ್ರಾಗಗ್ರಂ ನಿಧಾಯ। ಅನುಯಾಜಸಮಿಧಮೇಕಂ ॥

ಅನುಯಾಜೇಭ್ಯಸ್ಸಮಿಧಮತಿಶಿನಷ್ಟಿ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಣೀತೋರ್ಧ್ವೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ॥

ಅಗ್ನಯೇ ಶಿವಾಯ ನಮಃ। ಹುತವಹಾಯ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಹೃತಾಶಿನೇ ಮೃಡಾಯ ನಮಃ। ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಯೇ ಶಶಿಮೌಳಯೇ ನಮಃ। ದೇವಮುಖಾಯ ಭೀಮಾಯ ನಮಃ। ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಯ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ। ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ಗಿರೀಶಾಯ ನಮಃ। ಜಾತವೇದಸೇ ಅಷ್ಟಾಂಗಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ। ಇತ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ರಕ್ತಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮೂರು ಪರಿಧಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, "ಓಂ ಹ್ರೈಂ" ಎಂದು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ವೇದಿಕೆಯಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಪರಿಧಿಯನ್ನೂ "ಓಂ ಹ್ರಾಂ" ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಗ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಪರಿಧಿಯನ್ನೂ "ಓಂ ಹ್ರೈಂ" ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಪರಿಧಿಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ೧೮ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಇಧ್ಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ-ವಾಯುಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, "ಓಂ ಹ್ರಾಂ" ಎಂದು ಅಗ್ನಿಸಮಿತ್ತನ್ನು ಅಗ್ನಿದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುಸಮಿತ್ತನ್ನು "ಓಂ ಹ್ರೀಂ" ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ಅನುಯಾಜ ಸಮಿತ್ತನ್ನು 'ಅನುಯಾಜೇಭ್ಯ' ಎಂದು ಪ್ರಣೀತ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ತರುವಾಯ "ಅಗ್ನಯೇ ಶಿವಾಯ" ಎಂಬ ಎಂಟು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಂಪು ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, "ಓಂ ಹಾಂ

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ಸದಾಶಿವಾಯ ನಮಃ। ಪರಿಧಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಓಂ ಹೋಂ ಓಂ ಹೌಂ ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರಾಭ್ಯಾಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ನಮಮ । ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರೌ ಸಂಹಾರಮುದ್ರಯಾ ಹೃದಯೇ ನಿಧಾಯ ॥

ಅದಿತೇನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಅನುಮತೇನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಸರಸ್ವತೇನುಮನ್ಯಸ್ವ । ದೇವಸವಿತುಃ ಪ್ರಸುವೇತಿ ಸಮಂತತೋಽಗ್ನಿಪರಿಷೇಚನಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಣೀಪಾತ್ರಜಲೇನ ಕೃತ್ವಾ । ಮೂಲೇನ ಪಂಚದಶೇಧ್ಮಂ ಮೂಲಾಗ್ರ ಘೃತಸಂಪ್ಲುತಂ ಸಕೃನ್ಮೂಲೇನ ಹುತ್ವಾ । ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಗ್ರಂಥಿ ಯುತ ಕುಶದ್ವಯಂ ಹೃದಾ ಘೃತಮಧ್ಯೇ ಪಾಗಗ್ರಂ ನಿಧಾಯ । ಘೃತಂ ದ್ವೌಭಾಗೌ ಕೃತ್ವಾ । ವಾಮಭಾಗಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಂ ಈಡಾಂ। ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಂ ಪಿಂಗಳಾಂ । ಮಧ್ಯಂ ಸುಷುಮ್ನಾಂ ಚ ವಿಭಾವ್ಯ ॥

ಸವ್ಯಭಾಗಾತ್ಸ್ರುವೇಣಾಜ್ಯಮಾದಾಯ । ಸೃಚಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿದಕ್ಷಿಣ

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ....” ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮೂರು ಪರಿಧಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, “ಓಂ ಹೋಂ ನಮಮ” ಎಂದು ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಂಹಾರಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

“ಅದಿತೇನುಮನ್ಯಸ್ವ” ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲೂ, “ಅನುಮತೇನು....” ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲೂ, “ಸರಸ್ವತೇನು...” ಉತ್ತರದಲ್ಲೂ “ದೇವಸವಿತಃ....” ಪೂರ್ವದಲ್ಲೂ ಪರಿಷೇಚನವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣಪಾತ್ರೋದಕದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲಾಗ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ನೆನೆಸಿದ ೧೫ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿ ಪ್ರಾದೇಶ ಪರಿಮಿತ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ತುಪ್ಪದ ಮಧ್ಯೆ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಎಡ ಭಾಗವನ್ನು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಈಡಾಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬಲಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಪಿಂಗಳಾಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಸುಷುಮ್ನೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಿ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ರುವದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೃಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು “ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋ....ಇದಂ” ಎಂದು ಬಿಡಬೇಕು.

ಇದರಂತೆ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ‘ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋ...ಸೋಮಾಯೇದಂ’ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು’ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ‘ಸೋಮಾ....ನಮಮ’ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು

ನೇತ್ರಾಯ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮ । ವಾಮಭಾಗಾದಾಜ್ಯಮಾದಾಯ । ಹೃದಾ ಸೃಚಾ ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿವಾಮನೇತ್ರಾಯ ಸೋಮಾಯೇದಂ ನಮಮ ॥ ಮಧ್ಯಾದ್ಧೃದಾ ಸೃಚಾ ಅಗ್ನೀಸೋಮಾಭ್ಯಾಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿಫಾಲಲೋಚನಾಯ ಅಗ್ನೀಸೋಮಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ನಮಮ । ಹೃದಾಜ್ಯಮಾದಾಯ । ಸೃಚಾ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿಮುಖಾಯ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ ಇದಂ ನಮಮ । ಆಹುತಿಶೇಷಂ ಆಹುತಿ ಗ್ರಹಣ ಸ್ಥಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ನೇತ್ರೋದ್ಘಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಸ್ತ್ರೇಣಾಗ್ನಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಗ್ನಿಕೋಣಾದಾರಭ್ಯ ವಾಯುಕೋಣಾಂತಂ ಸದ್ಯೇನ ಹುತ್ವಾ । ನಿರ್‌ಋತಿ ಕೋಣಾದಾರಭ್ಯ ಈಶಾನಾಂತಂ ಹೃದಯೇನ ಸಂತತಧಾರಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ತದಗ್ನೌ ಉತ್ತರೇ ಪುರುಷಂ, ದಕ್ಷಿಣೇ ಕವಚಂ, ಪೂರ್ವೇ ಶಿಖಾಂ, ಪಶ್ಚಿಮೇ ನೇತ್ರಂ, ಮಧ್ಯೇ ಶಿರಃ ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಹುತ್ವಾ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮೀತಿ ಸಪ್ತಘೃತಾಹುತೀಃ ಶಿವಾಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮೇತಿ ದದ್ಯಾದಿತ್ಯನ್ನ**ಪ್ರಾಶನಂ** ॥ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯುಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕರ್ಮಾರ್ಥಂ ಸಪ್ತಾಹುತೀರ್ದದ್ಯಾದಿ**ತ್ಯುಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಂ** । ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರೇಭ್ಯ ಇತಿ ಶಿವಾಗ್ನೇಃ **ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರಂ** ಸಂಸ್ಕರೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಿವಾಗ್ನಯ ಇದಂ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯೇತಿ ಶಿವಾಗ್ನೇಃ **ಶಿವದೀಕ್ಷಾ** ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಸಂಸ್ಕರೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ। ಶಿವಾಗ್ನಯ ಇದಂ । ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಈಶಾನಸ್ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮಿತಿ ಸ್ವಾಹಾ

ಹೃದಯಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು "ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ" ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು, ಆಹುತಿಶೇಷವನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನಮಾಡಿ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಮೂಲೆ ಮೊದಲು ವಾಯುವಮೂಲೆಯವರೆಗೂ ಸದ್ಯೋಜಾತಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ನಿರ್‌ಋತಿಯಿಂದ ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆವರೆಗೂ ಹೃದಯಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಧಾರೆಯಾಗಿ ಹೋಮಮಾಡಿ, ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕವಚಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿಖಾಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸದ್ಯೋಜಾತದಿಂದ ಏಳು ಆಹುತಿಗಳು, ಉಪನಿಷ್ಕ್ರಮಣಕ್ಕಾಗಿ ವಾಮದೇವದಿಂದ ೭ ಆಹುತಿಗಳು, ಚೌಲಕ್ಕಾಗಿ ಅಘೋರದಿಂದ

ದೇವ್ಯಾ ಸಹ ಶಿವಾಗ್ನೇಃ ವಿವಾಹಸಂಸ್ಕಾರಂ ಸಂಸ್ಕರೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಿವಾಗ್ನಯ ಇದಂ। ಸಕಳಾಃ ದಶದಿಕ್ಷು ಜಿಹ್ವಾಃ ತತ್ತತ್ಸ್ಥಾನೇಷು ಪೂಜಯೇತ್ । ಯಂ ಧೂಮಾರ್ಚಿಷೇ ನಮಃ। ರಂ ಉಷ್ಣಾಯೈ ನಮಃ। ಲಂ ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ। ವಂ ಜ್ವಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ। ಶಂ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಿನೇ ನಮಃ॥ ಷಂ ಸುಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ। ಸಂ ಸುರೂಪಾಯೈ ನಮಃ। ಹಂ ಕಪಿಲಾಯೈ ನಮಃ। ಳಂಹವ್ಯವಾಹನಾಯೈ ನಮಃ। ಕ್ಷಂ ಕವ್ಯವಾಹಾಯೈ ನಮಃ। ವಹ್ನಿವಾಮಭಾಗೇ ಸ್ರ್ಯಾಂ ಹಿರಣ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಪ್ರ್ಯಾಂ ಕನಕಾಯೈ ನಮಃ। ಶ್ರ್ಯಾಂ ರಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ। ವ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಯೈ ನಮಃ। ಅಗ್ನಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಲ್ರ್ಯಾಂ ಸುಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ। ರ್ರ್ಯಾಂ ಅತಿರಿಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ। ಯ್ರ್ಯಾಂ ಬಹುರೂಪಾಯೈ ನಮಃ। ಮೂಲೇನ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಅಗ್ನಯ ಇದಂ। ಇತಿ ತ್ರಿರಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ । ಜಿಹ್ವಾ ಕಳಾ ಮಂತ್ರೈಃ ವಹ್ನಿಕಳಾಜಿಹ್ವಾನಾಂ ಏಕೈಕಾಹುತಿಮಾಜ್ಯೇವ ಹುತ್ವಾ॥

ತತೋಽಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ ಪೂರ್ವವಚ್ಛಿವಾಸನಂ ಪರಿಭಾವ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಸದಾಶಿವಮಾವಾಹ್ಯ॥

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸದಾಶಿವಂ ದೇವಂ ಪಂಚಮಾವರಣಾನ್ವಿತಂ।
ಪಶ್ಚಾದ್ಧ್ಯಾನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದೇವದೇವಂ ತ್ರಿಯಂಬಕಂ॥
ಸದಾಶಿವಮನೌಪಮ್ಯಂ ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತರಂ ಶಿವಂ।
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂ ಜ್ಞೇಯಮವ್ಯಕ್ತಂ ಸಕಲಾತ್ಮಕಂ॥

---

೭ ಆಹುತಿಗಳು ಶಿವದೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ತತ್ಪುರುಷದಿಂದ ೭ ಆಹುತಿಗಳು, ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಈಶಾನದಿಂದಿ ೩೦ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು "ಯಂ ಧೂಮಾರ್ಚಿಷೇ ನಮಃ" ಎಂಬ ೧೦ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ೧೦ ಕಳೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ತರುವಾಯ ೭ ನಾಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ "ಅಗ್ನಯೇ...." ಎಂದು ಮೂರು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಇತ್ತು, ವಹ್ನಿಯ ಜಿಹ್ವಾಕಳಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಒಂದೊಂದಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಶಿವಾಸನವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಶಿವನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು.

'ಧ್ಯಾತ್ವಾಸದಾಶಿವಂ ...ಯಥಾಕ್ರಮಂ' ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ದ್ರವ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಇಟ್ಟು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸಹ ಷಡಂಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿ

ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕ ಸಂಕಾಶಂ ತ್ರ್ಯಕ್ಷಂ ದಶಭುಜಂ ಶುಭಮ್ ।
ಪಂಚವಕ್ತ್ರಧರಂ ದೇವಂ ಪಂಚಮೂರ್ಧ್ನಾ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ಪದ್ಮಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಂ ತು ಸ್ಫುರಂತಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ।
ಜಟಾಮಕುಟಸಂಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಂ ॥

ಅಕ್ಷಿಪಂಚದಶೋಪೇತಂ ಕಂಬುಗ್ರೀವಂ ಸುಯೌವನಂ ।
ದಿವ್ಯಾಂಬರಧರಂ ದೇವಂ ದಿವ್ಯರೂಪನಖೋಜ್ವಲಂ ॥
ಏವಂ ರೂಪಂ ಸ್ಮರೇದಗ್ನೇರರ್ಚಯೇತ್ತು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಹೋಮದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಾತ್ರೇ ಪೃಥಕ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಘೃತಂ ಚ ಷಡಂಗೇನಾಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಕವಚೇನಾವಕುಂಠ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ । ಅಮೃತೀ ಕೃತ್ವಾ । ಘೃತಬಿಂದುಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ ಶುದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ॥

ಸ್ರುಚಾಜ್ಯಮಾದಾಯ । ಸದ್ಯಾದಿಪಂಚಕಂ ಹುನೇದಿತಿ **ವಕ್ತ್ರ ದೀಪನಂ** ॥ ಪೂರ್ವೇ ಉದಗಗ್ರಘೃತಧಾರಯಾ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಪೂರ್ವಮುಖಾಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಯೇದಂ । ಪುನರುತ್ತರೇ । ಉದಗಗ್ರಘೃತಧಾರಯಾ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಉತ್ತರವಕ್ತ್ರಾಯ ತತ್ಪುರುಷಾಯೇದಂ । ದಕ್ಷಿಣೇ ಓಂ ಹ್ರೂಂ ವಾಮದೇವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ದಕ್ಷಿಣಮುಖಾಯ ವಾಮದೇವಾಯೇದಂ । ಪಶ್ಚಿಮೇ ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಅಘೋರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಪಶ್ಚಿಮವಕ್ತ್ರಾಯ ಅಘೋರಾಯೇದಂ । ಪುನಸ್ಸಮಂತತೋ ಘೃತಧಾರಯಾ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಪಂಚವಕ್ತ್ರೇಷು ಅಗ್ನಿವಕ್ತ್ರಸ್ಯೈಕೀಕರಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಶಿವಪಂಚಮುಖಾವಹ್ನಿನಾ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಶಿವರೂಪಂ ವಹ್ನಿಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಕವಚಮಂತ್ರದಿಂದ ಅವಕುಂಠನಮಾಡಿ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಅಮೃತೀಕರಣ ಮಾಡಿ, ತುಪ್ಪದ ಹನಿಯನ್ನು ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಶುದ್ಧಿ. ಸ್ರುವದಿಂದ ತೆಗೆದು ಸ್ರುಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾದ ತುಪ್ಪದ ಧಾರೆಯಿಂದ "ಓಂ ಹ್ರಾಂ...ಯೇದಂ" ಎಂದೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ "ಓಂ ಹ್ರೀಂ...." ಎಂದೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ಓಂ ಹೂಂ.... ಎಂದೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿ "ಓಂ ಹ್ರೈಂ..." ಎಂದೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ "ಓಂ ಹ್ರಾಂ...." ಎಂದು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪದ್ಮಸ್ಥಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ದಶಭುಜಸಹಿತಂ ಪಂಚವರ್ಣಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಶೂಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪರಶುಸೃಣಿಗದಾದಂಡಪಾಶಾಬ್ಜಚಕ್ರಂ ।
ಬಿಭ್ರಾಣಂ ವಾಮದಕ್ಷೈಃ ಕರಸರಸಿರುಹೈಸ್ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೈಸ್ಸುದೀಪ್ತಂ
ಧ್ಯಾಯೇ ಸ್ವಾಹಾಸ್ವಧಾಭ್ಯಾಂ ಕಮಲಗುಣಧರಂ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ
ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಮಿತಿ ಸಮಿಧಂ । ವಾಮದೇವಾಯೇತ್ಯಾಜ್ಯಂ । ಅಘೋರೇಭ್ಯ ಇತಿ ಚರುಃ । ತತ್ಪುರುಷಾಯೇತಿ ಲಾಜಾ೯ । ಈಶಾನಾಯೇತಿ ಮಾಷಾ೯ । ಹೃದಯೇನ ಶಾಲೀ೯ । ಶಿರೋಮಂತ್ರೇಣ ಯವಾ೯ । ಶಿಖಾಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾ೯ । ಕವಚಮಂತ್ರೇಣ ಸರ್ಷಪಾ೯ । ನೇತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಮುದ್ಗಾ೯ । ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಗುಡಂ । ಏವಂ ಶತಮರ್ಧಂ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಘೃತಾಧಿವಾಸಃ

ದ್ವಿತೀಯದಿನೇ ಸಾಯಮಾಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಸುಸ್ಥಿತಂ ಬಿಂಬಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । "ಉತ್ತಿಷ್ಠೇತಿ" (ಪು. ೧೦೪) ದೇವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ।

ತರುವಾಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಈಶಾನಮಂತ್ರಗಳಿಂದ "ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಈಶಾನಾಯ ....." ಎಂದು ಐದು ಮುಖಗಳಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಗಳನ್ನು ವಹ್ನಿಯೊಡನೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವಹ್ನಿಶಿವರಿಗೆ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಭಾವಿಸಿ, "ಪದ್ಮಸ್ಥಂ... ಶಿವಾಗ್ನಿಂ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸದ್ಯೋಜಾತದಿಂದ ಸಮಿತ್ತು, ವಾಮದೇವದಿಂದ ಆಜ್ಯ, ಅಘೋರದಿಂದ ಚರು, ತತ್ಪುರುಷದಿಂದ ಅರಳು, ಈಶಾನದಿಂದ ಉದ್ದು, ಹೃದಯದಿಂದ ಭತ್ತ, ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಗೋಧಿ, ಶಿಖೆಯಿಂದ ಎಳ್ಳು, ಕವಚದಿಂದ ಸಾಸುವೆ, ನೇತ್ರದಿಂದ ಹೆಸರು, ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ಬೆಲ್ಲ, ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ೧೦೮ ೫೪, ೨೭ ಆದರೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮಧ್ಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಹಾ-ನಮಮ, ಎಂದು ಉದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂಬವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, "....ಶುಭತಿಥೌ... ಉತ್ತಿಷ್ಠ' ಎಂದು ಮೇಲೆತ್ತಿ, ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಚಿಸಿ

ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತೈಸ್ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಶಾಂತಿ ಶುಭೋದಕೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ॥ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಶುಭತಿಥೌ ಮತ್ಸಂಕಲ್ಪಿತಾನಾಂ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ತೇಜೋವೀರ್ಯತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಘೃತಾಧಿವಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಬಿಂಬಾನ್ ಘೃತೇನಾಪ್ಲಾವ್ಯ । "ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಉಜ್ಜಹಾರ"* । ಇತಿ ಘೃತ ಸೂಕ್ತೇನ ಅಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ನಾನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಮತ್ಸಂಕಲ್ಪಿತಾನಾಂ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಬಹಿರಂತಶ್ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ (ಪು. ೩೦) ಗೋಮೂತ್ರಂ, 'ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ' (ಪು. ೧೪) ಇತಿ ಗೋಮಯಂ, "ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇ"ತಿ (ಪು. ೩೦) ಕ್ಷೀರಂ, 'ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ' ಇತಿ ದಧಿ, 'ಶುಕ್ರಮಸೀ'ತಿ ಘೃತಂ, ಇತ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯ । "ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇ"ತಿ (ಪು. ೭೨) ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸಃ

ಅಥ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮವೇದ್ಯಾಂ ಧಾನ್ಯಪುಂಜೋಪರಿ ಸಾರಕಾಷ್ಠಭೂತಾಂ ಪ್ರಾಕ್‌ಶಿರಶೀಂ ಸುಪಟ್ಟಾಂ ಶಯ್ಯಾಂ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ಕುಶಾನಾಸ್ತೀರ್ಯ । ತದುಪರಿ ಚಂದ್ರಕಲಾಂ ಶುಭಾಸ್ತರಣಾಂ ಉಪಧಾನದ್ವಯವತೀಂ ಆಸ್ತೀರ್ಯ । ತತ್ರ ಅಕ್ಷತೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮಾಲಿಖ್ಯ । ಪ್ರಾಗಗ್ರಾನ್ ಕುಶಾನಾ

ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, 'ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ' ಘೃತಾಭಿಷೇಚನ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು '...ಮತ್ಸಂಕಲ್ಪಿತ....ಕರಿಷ್ಯೇ' ಎಂದು ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯ ರಾಶಿಮಾಡಿ, ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಶಯ್ಯೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಬರೆದು ಹೂವುಗಳನ್ನೆರಚಿ ಗಂಧೋದಕ ಚಿಂಪಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಆಚಾ

ಸ್ತೀರ್ಯ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಗಂಧತೋಯೇನ ಸಮ್ಮಾರ್ಜ್ಯ । ಮಲಯಾಗರು ಧೂಪೇನ ಧೂಪಯಿತ್ವಾ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಭಿರ್ವಿತಾನೇನ ಚ ಸುಶೋಭಿತಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಬಿಂಬಸ್ಯ ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸನಾತ್ ಮೇಧೋ ಮಜ್ಜಾಸ್ಥಿಲೋಮ ನಖ ಪಾಂದಾಂಗುಳ್ಯಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗೇಷು ಕೋಮಲತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ತತ್ತದಂಗ ಬಲವೀರ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

"ಓಂ ನಮಶ್ಶಂಭವೇ ಚ" ಇತಿ ಪಾಕ್ಶಿರಸಂ ದೇವಂ ನಿವೇಶಯೇತ್ ॥ ತತೋ ಭವಂ, ಶರ್ವಮೀಶಾನಂ, ಪಶುಪತಿಂ, ರುದ್ರಮುಗ್ರಂ, ಭೀಮಂ, ಮಹಾಂತಂ, ಚ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ವೇದೀಪರಿತಃ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖೋ ವಿಶ್ವತೋ ಹಸ್ತ ಉತ ವಿಶ್ವತಸ್ಪಾತ್ । ಸಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ನಮತಿ ಸಂಪತತ್ರೈರ್ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಜನಯನ್ದೇವ ಏಕಃ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲೀಕೃತ್ಯ । ತ್ರಿಭಿಃ ಪಟ್ಟದುಕೂಲೈಃ ಕಾರ್ಪಾಸನಿರ್ಮಿತೈರ್ವಾ ದೇವಮಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ ॥

ದೇವಸ್ಯ ಶಿರೋದೇಶೇ ಭೂಮಾವೇವ ಸವಸ್ತ್ರಂ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ನಿದ್ರಾಕಲಶಂ "ಆಪೋದೇವೀ" (ಪು. ೧೧೪) ರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ "ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ" (ಪು. ೩೦) "ಮಧುವಾತಾ" ಇತಿ ಮಧು ಸರ್ಪಿಭ್ಯಾಂ ದೇವಮಭ್ಯಂಜಯೇತ್ । ಗಂಧಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

ರ್ಯನು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ "ನಮಶ್ಶಂಭವೇ ಚ" ಎಂದು ಪೂರ್ವಶಿರಸ್ಕವಾಗಿ ಬಿಂಬವನ್ನು ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಶಯ್ಯೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪೂರ್ವಾದಿಯಾಗಿ ಭವಾದಿಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. "ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಬೇಕು. ದೇವತೆಯ ಶಿರಸ್ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾಕಲಶವನ್ನು "ಆಪೋದೇವೀ" ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ 'ಶುಕ್ರಮಸಿ, ಮಧುವಾತಾ' ಎಂದು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿ ದೇವರಿಗೆ

ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಪರಿದೀಯಾ ರಥೇನ ರಕ್ಷೋಹಾಽಮಿತ್ರಾಗ್ಂ ಅಪಬಾಧಮಾನಃ । ಪ್ರಭಞ್ಜನ್ಥ್ಸೇನಾಃ ಪ್ರಮೃಣೋಯುಧಾಜಯನ್ನಸ್ಮಾಕಮೇಧ್ಯವಿತಾ ರಥಾನಮ್ ॥ ಇತಿ ಸಿತಂ ಪರಿಧಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ದೇವಸ್ಯ ಪಾದ ನಾಭಿ ವಕ್ಷಃ ಶಿರಸ್ಸು "ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು" ರಿತಿ ಆಲಂಭನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ಛತ್ರಂ ವ್ಯಜನಂ ಚಾಮರಂ ಚ ಚರಣಯೋಃ ದೇಶೇ ಪಾದುಕೇ, ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಶಾಂತಿಕುಂಭೌ, ಆಸನ ದರ್ಪಣ ಘಂಟಾ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ ಜಲಪಾತ್ರಾದಿಕಂ ಚ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ತತಷ್ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ನ್ಯಾಸವಿಧಾನಮ್

ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತದ್ಯಥಾ :—ತತ್ರಾದೌ ಸ್ವಾಂಗೇ ಭೂತಶುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಅನ್ತರ್ಮಾತೃಕಾ ಬಹಿರ್ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಕಲಾನ್ಯಾಸಾಂಶ್ಚ ಕೃತ್ವಾ। ದೇವಾಂಗೇ ನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

"ರುದ್ರೋ ಭೂತ್ವಾ ರುದ್ರಮರ್ಚಯೇತ್ ನಾರುದ್ರೋ ರುದ್ರಮರ್ಚಯೇತ್" ಇತಿ ಶಿವಾಗಮೇ ॥ ಅಥ ಸಕಲೀಕರಣಂ (ಪು. ೩೫—೪೩)

ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್:—ಅಂ ಪಾದಯೋಃ, ಉಂ ಹೃದಯೇ, ಮಂ ಲಲಾಟೇ; ಇತಿ ಪ್ರಣವಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಪಾದಯೋಃ, ಭುವಃ ಹೃದಯೇ, ಸ್ವಃ ಲಲಾಟೇ, ಇತಿ ವ್ಯಾಹೃತೀರ್ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಲೇಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ "ಬೃಹಸ್ಪತೇ" ಎಂದು ಬಿಳಿಯ ಪರಿಧಾನವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ "ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು" ಎಂದು ಬಿಂಬವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಛತ್ರವ್ಯಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರುವಾಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. (ಸಕಲೀಕರಣ ನೋಡಿ.)

ಅಥ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಅಂ ತಾಲುಕೇ, ಓಂ ಆಂ ಮುಖೇ, ಓಂ ಇಂ ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರೇ। ಈಂ ವಾಮನೇತ್ರೇ, ಉಂ ದಕ್ಷಿಣಶ್ರವಣೇ, ಊಂ ವಾಮಶ್ರವಣೇ, ಋಂ ದಕ್ಷಿಣ ಗಂಡೇ, ೠಂ ವಾಮಗಂಡೇ, ಲೃಂ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟೇ, ಲೄಂ ವಾಮನಾಸಾ ಪುಟೇ, ಏಂ ಊರ್ಧ್ವದಶನೇಷು, ಐಂ ಅಧೋದಶನೇಷು, ಓಂ ಊರ್ಧ್ವೋಷ್ಠೇ, ಔಂ ಅಧರೋಷ್ಠೇ, ಅಂ ಲಲಾಟೇ, ಅಃ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ, ಯಂ ತ್ವಚಿ, ರಂ ಚಕ್ಷುಷೋಃ, ಲಂ ನಾಸಿಕಾಯಾಂ, ವಂ ದಶನೇಷು, ಶಂ ಶ್ರೋತ್ರಯೋಃ, ಷಂ ಉದರೇ, ಸಂ ಕಟದೇಶೇ, ಹಂ ಹೃದಯೇ, ಕ್ಷಃ ನಾಭ್ಯಾಂ, ಳಂ ಲಿಂಗೇ, ಪಂ ಫಂ ಬಂ ಭಂ ಮಂ ದಕ್ಷಿಣಬಾಹೌ, ತಂ ಥಂ ದಂ ಧಂ ನಂ ವಾಮಬಾಹೌ ಟಂ ಠಂ ಡಂ ಢಂ ಣಂ ದಕ್ಷಿಣ ಜಂಘಾಯಾಂ, ಚಂ ಛಂ ಜಂ ಝಂ ಞಂ ವಾಮಜಂಘಾಯಾಂ, ಕಂ ಖಂ ಗಂ ಘಂ ಙಂ ಸರ್ವಾಂಗುಲಿಷು। ಇತಿ ಮಾತೃ ಕಾನ್ಯಾಸಃ ॥

ಅಥ ಗ್ರಹಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ರವಿಚಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮೋ ನೇತ್ರಯೋಃ, ಭೌಮಾಯ ಹೃದಯೇ, ಬುಧಾಯ ಸ್ಕಂಧೇ, ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ, ಶುಕ್ರಾಯ ಲಿಂಗೇ, ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ಲಟಾಟೇ, ರಾಹವೇ ಪಾದಯೋಃ, ಕೇತುಭ್ಯೋ ಕೇಶೇಷು, ರೋಹಿಣೀಭ್ಯೋ ಹೃದಯೇ, ಮೃಗಶಿರಸೇ ಶಿರಸಿ, ಆರ್ದ್ರಾಯೈ ಕೇಶೇಷು, ಪುನರ್ವಸವೇ ಲಲಾಟೇ, ಪುಷ್ಯಾಯ ಮುಖೇ, ಆಶ್ಲೇಷಾಭ್ಯೋ ನಾಸಾಯಾಂ, ಮಘಾಭ್ಯೋ ದಂತೇಷು, ಪೂರ್ವಾಫಲ್ಗುನಿಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಶ್ರವಣೇ, ಉತ್ತರಾ ಫಲ್ಗುನಿಭ್ಯೋ ವಾಮಶ್ರವಣೇ, ಹಸ್ತಾಯ ಹಸ್ತಯೋಃ, ಚಿತ್ರಾಯೈ ದಕ್ಷಿಣೇಭುಜೆ, ಸ್ವಾತ್ಯೈ ವಾಮಭುಜೇ, ವಿಶಾಖಾಯೈ ಹೃದಿ, ಅನೂರಾಧಾಭ್ಯಃ ಸ್ತನಯೋಃ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ, ಮೂಲಾಯ ವಾಮ ಕುಕ್ಷೌ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾಭ್ಯಃ ಕಟಿಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾಭ್ಯೋ ಲಿಂಗೇ, ಶ್ರವಣ ಧನಿಷ್ಠಾಭ್ಯೋ ವೃಷಣೇ, ಶತಭಿಷಗ್ಭ್ಯೋ ನೇತ್ರೇ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಪದಾಭ್ಯೋದಕ್ಷಿಣೋರೌ,ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಾಭ್ಯೋ ವಾಮೋರೌ, ರೇವತೀಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಜಂಘಾಯಾಂ, ಅಶ್ವಿನೀಭ್ಯೋ ವಾಮಜಂಘಾಯಾಂ, ಭರಣೀಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಪಾದೇ, ಕೃತ್ತಿಕಾಭ್ಯೋ ವಾಮಪಾದೇ,

ಧ್ರುವಾಯ ನಾಭ್ಯಾಂ,ಸಪ್ತರ್ಷಿಭ್ಯಃ ಕಂಠೇ, ಮಾತೃಕಾಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ ಕಟಿದೇಶೇ, ವಿಷ್ಣುಪದೇಭ್ಯಃ ಪಾದಯೋಃ ॥ ಇತಿ ಗ್ರಹಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥

ಅಥ ಕಾಲನ್ಯಾಸಃ

ಚೈತ್ರಾಯ ನಮಃ ಶಿರಸಿ,ವೈಶಾಖಾಯ ಮುಖೇ,ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ಹೃದಯೇ, ಆಷಾಢಾಯ ಕಂಠೇ, ಶ್ರಾವಣಾಯ ಸ್ತನಯೋಃ, ಭಾದ್ರಪದಾಯ ಉದರೇ, ಆಶ್ವಿನಾಯ ಕಟ್ಯಾಂ, ಕಾರ್ತಿಕಾಯ ದಕ್ಷಿಣೋರೌ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಾಯ ವಾಮೋರೌ, ಪೌಷಾಯ ದಕ್ಷಿಣಜಂಘಾಯಾಂ, ಮಾಘಾಯ ವಾಮಜಂಘಾಯಾಂ,ಫಾಲ್ಗುನಾಯ ಪಾದಯೋಃ॥ ಸಂವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ। ಪರಿವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ । ಇಡಾವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ। ಅನುವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ। ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣೋರ್ಧ್ವಾತ್ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯೇನ ಚತುರ್ಷು ಬಾಹುಪರ್ವಭ್ಯೋ ನಮಃ ಸಂಧಿಷು । ಋತುಭ್ಯೋ ಲಿಂಗೇ, ಅಹೋರಾತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅಸ್ಥಿಷು, ಕ್ಷಣಾಯ, ಲವಾಯ, ಕಾಷ್ಠಾಯೈ ರೋಮಸು । ಕೃತಾಯ ಮುಖೇ । ನೇತ್ರಾಯೈ ಹೃದಯೇ । ದ್ವಾಪರಾಯ ನಿತಂಬೇ, ಕಲಯೇ ಪಾದಯೋಃ, ಮನ್ವಂತರೇಭ್ಯೋ ಬಾಹ್ವೋಃ, ಪರಾಯ ಪರಾರ್ಧಾಯ ಜಂಘಯೋಃ, ಮಹಾಕಲ್ಪಾಯ ಶರೀರೇ, ಉದಗಯನಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಯ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ, ವಿಷುವತೇ ಸರ್ವಾಂಗುಲೀಷು ಇತಿ ಕಾಲನ್ಯಾಸಃ ॥

ಅಥ ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸಃ

ಋಗ್ವೇದಾಯ ಶಿರಸಿ, ಯಜುರ್ವೇದಾಯ ದಕ್ಷಿಣಭುಜೇ, ಸಾಮವೇದಾಯ ವಾಮಭುಜೇ, ಸರ್ವೋಪನಿಷದ್ಭ್ಯೋ ಹೃದಯೇ, ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣೇಭ್ಯೋ ಜಂಘಯೋಃ, ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸೇಭ್ಯೋ ನಾಭೌ, ಕಲ್ಪಸೂತ್ರೇಭ್ಯೋ ಪಾದಯೋಃ, ವ್ಯಾಕರಣಾಯ ವಕ್ತ್ರೇ, ತರ್ಕೇಭ್ಯಃ ಕಂಠೇ, ಮೀಮಾಂಸಾಯೈ ನಿರುಕ್ತಾಯ ಹೃದಯೇ, ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ನೇತ್ರಯೋಃ, ಗೀತಾಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಭೂತಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಶ್ರೋತ್ರಯೋಃ, ಆಯುರ್ವೇದಾಯ ದಕ್ಷಿಣಭುಜೇ, ಧನುರ್ವೇದಾಯ ವಾಮಭುಜೇ, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಹೃದಯೇ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರೇಭ್ಯೋ ಪಾದಯೋಃ, ವಶ್ಯತಂತ್ರಾಯ ಓಷ್ಠಯೋಃ ॥ ಇತಿ ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸಃ ॥

ಅಥ ವರ್ಣನ್ಯಾಸಃ :—ಬ್ರಹ್ಮವಿದೇ ನಮಃ ಮುಖೇ, ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಬಾಹ್ವೋಃ, ವೈಶ್ಯಾಯ—ಊರ್ವೋಃ, ಶೂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ, ಸಂಕರಜೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಪಾದಾಗ್ರೇ, ಅನುಲೋಮಜೇಭ್ಯೋ—ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂಧಿಷು, ಗೋಭ್ಯೋ—ಮುಖೇ, ಅಜಾವಿಕಾಭ್ಯೋ—ಹಸ್ತಯೋಃ, ಗ್ರಾಮಾರಣ್ಯಪಶುಭ್ಯೋ—ಸರ್ವತ್ರ ॥

ಅಥ ತೋಯನ್ಯಾಸಃ :—ಮೇಘೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಕೇಶೇಷು, ಅಭ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ರೋಮಸು, ನದೀಭ್ಯೋ—ಸರ್ವಾಂಗೇಷು, ಸಮುದ್ರೇಭ್ಯೋ—ಕುಕ್ಷಿದೇಶೇ ॥

ಅಥ ವೈರಾಜನ್ಯಾಸಃ :—ದಿವೇ ನಮಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಲೋಕಾಯ—ನೇತ್ರಯೋಃ, ಅನಿಲಲೋಕಾಯ—ಘ್ರಾಣೇ, ವ್ಯೋಮ್ನೇ—ನಾಭ್ಯಾಂ, ಸಮುದ್ರೇಭ್ಯೋ—ಬಸ್ತಿದೇಶೇ, ಪೃಥಿವ್ಯೈ—ಪಾದಯೋಃ ॥

ಅಥ ದೇವಯೋನಿನ್ಯಾಸಃ :—ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ಶಿರಸಿ, ವಿಷ್ಣವೇ—ಕೇಶೇಷು, ರುದ್ರಾಯ—ಲಲಾಟೇ, ಯಮಾಯ—ಭ್ರುಕುಟ್ಯಾಂ, ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ—ಕರ್ಣಯೋಃ, ವೈಶ್ವಾನರಾಯ—ಮುಖೇ, ಮಹದ್ಭ್ಯೋ—ಪ್ರಾಣೇ, ವಸುಭ್ಯೋ—ಕಂಠೇ, ರುದ್ರೇಭ್ಯೋ—ದಂತೇಷು, ಸರಸ್ವತ್ಯೈ—ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ, ಇಂದ್ರಾಯ—ದಕ್ಷಿಣಭುಜೇ, ಬಾಣಾಯ—ವಾಮಭುಜೇ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಯ—ದಕ್ಷಿಣಸ್ತನೇ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ—ವಾಮಸ್ತನೇ, ನಾರದಾಯ—ದಕ್ಷಿಣಕುಕ್ಷೌ, ಅನಂತಾದಿಭ್ಯೋ—ವಾಮಕುಕ್ಷೌ, ವರುಣಾಯ—ಹಸ್ತಯೋಃ, ಮಿತ್ರಾಯ—ಪಾದಯೋಃ, ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ—ಊರುಮಧ್ಯೇ, ಪಿತೃಭ್ಯೋ—ಜಾನುಮಧ್ಯೇ, ಯಜ್ಞೇಭ್ಯೋ—ಜಂಘಯೋಃ, ರಾಕ್ಷಸೇಭ್ಯೋ—ಗುಲ್ಫಯೋಃ, ಪಿಶಾಚೇಭ್ಯೋ—ದಕ್ಷಿಣಪಾದೇ, ಅಸುರೇಭ್ಯೋ—ವಾಮಪಾದೇ, ವಿದ್ಯಾಧರೇಭ್ಯೋ—ಪಾದಯೋಃ, ಗ್ರಹೇಭ್ಯೋ—ಪಾದತಲಯೋಃ, ಗುಹ್ಯಕೇಭ್ಯೋ—ಗುದೇ, ಅಂಧಕಾದಿಭ್ಯೋ—ನಖೇಷು, ಗಂಧರ್ವೇಭ್ಯೋ—ಓಷ್ಠಯೋಃ, ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ಗಣೇಶಾಯ—ಕಟಿಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ॥

(ಮೂಲಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಾರಭ್ಯ ದೇವಯೋನಿನ್ಯಾಸಂ ಯಾವತ್ ಸರ್ವದೇವತಾ ಸಾಧಾರಣಂ)

ಅಥ ಶಿವಸ್ಯ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸಃ

ಅಂಗುಷ್ಠಯೋ ರೀಶಾನಂ, ತರ್ಜನ್ಯೋಸ್ತತ್ಪುರುಷಂ, ಮಧ್ಯಮಯೋರಘೋರಂ, ಅನಾಮಿಕೇಭ್ಯೋ ವಾಮದೇವಂ, ಕನಿಷ್ಠಿಕಯೋಃ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ॥

ಕನಿಷ್ಠಿಕಯೋಃ ಹೃದಯಂ, ಅನಾಮಿಕಯೋಃ ಶಿರಃ, ಮಧ್ಯಮಯೋಃ ಶಿಖಾ, ತರ್ಜನ್ಯೋಃ ಕವಚಂ, ಅಂಗುಷ್ಠಯೋರಸ್ತ್ರಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ। ಪರೇಣ ತೇಜಸಾ ಸಂಯೋಜ್ಯ। ಕವಚೇನಾವಕುಂಠ್ಯ। ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ನಿಯೋಜಯೇತ್ ॥ ಆಚಮನಂ ಸರ್ವತ್ರ ॥

ಇತ್ಥಂ ದೇವಸ್ಯ ಕರನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ। ಲಿಂಗಮುದ್ರಾಂ ಬಧ್ವಾ। "ಈಶಾನಃ ಸರ್ವ" (ಪು. ೩೧) ಇತಿ ಈಶಾನಮುಷ್ಟಿಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ತತೋಽಂಗುಲ್ಯಗ್ರೈಃ ರುದ್ರಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ "ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ" ಇತಿ ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಯೋಗಾತ್–ಮುಖೇ। "ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ" ಇತಿ ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇನ ಹೃದಿ। "ವಾಮದೇವಾಯ" ಇತಿ ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಯೋಗೇನ ಗುಹ್ಯೇ, "ಸದ್ಯೋಜಾತಂ" ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇನ ಪಾದಾದಾರಭ್ಯ ಮಸ್ತಕಾಂತಂ ಯಾವನ್ಮೂರ್ತಿ ವ್ಯಾಪಕತ್ವೇನ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಸೇತ್ ॥

ತತಃ "ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ" ನಮಃ ಇತಿ ಶಶಿನಮುಪರಿತನಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಈಶ್ವರಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಿತಿ ಕಲ್ಪಿತಚಂದ್ರೋಭಯದಲಂ ಪೂರ್ವಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಧಿಪತಿರಿತಿ ಹೃಷ್ಟಾಂ ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಶಿವೋ ಮೇ ಅಸ್ತು ನಮಃ ಇತಿ ಮರೀಚ್ಯಾಮುತ್ತರಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಸದಾಶಿವೋಂ ನಮ ಇತಿ ಜ್ವಾಲಿನೀಂ ಪಶ್ಚಿಮಮೂರ್ಧ್ನಿ ॥

ತತಃ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ನಮಃ ಇತಿ ಪೂರ್ವವಕ್ತ್ರೇ ಶಾಂತಿಂ, ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹೀತಿ ದಕ್ಷಿಣವಕ್ತ್ರೇ ವಿದ್ಯಾಂ, ತನ್ನೋರುದ್ರ ಇತ್ಯುತ್ತರವಕ್ತ್ರೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ, ಪ್ರಚೋದಯಾದಿತಿ ಪಶ್ಚಿಮವಕ್ತ್ರೇ ಧೃತಿಮಿತಿ ತತ್ಪುರುಷ ಕಲಾಚತುಷ್ಟಯನ್ಯಾಸಃ ॥

ತತಃ ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ ನಮ ಇತಿ ಗ್ರೀವಾಯಾಂ, ಘೋರೇಭ್ಯೋ

ಕ್ಷಮಾಯೈ ಇತಿ ಸ್ಕಂಧಯೋಃ, ಘೋರತರೇಭ್ಯೋ ನಿದ್ರಾಯೈ ನಮ ಇತಿ ನಾಭೌ, ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಧ್ಯೈ ನಮ ಇತಿ ಕುಕ್ಷೌ, ಸರ್ವಶರ್ವೇಭ್ಯೋ ಮೃತ್ಯವೇ ನಮ ಇತಿ ಪೃಷ್ಟೇ, ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ಕ್ಷುಧಾಯೈ ನಮ ಇತಿ ವಕ್ಷಸಿ, ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಸ್ತೃಷಾಯೈ ನಮಃ ಇತಿ ಉರಸಿ, ಇತ್ಯಷ್ಟಾವ ಘೋರಕಲಾಃ ॥

ತತಃ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮ ಇತಿ ರಜಾಂ ಗುದೇ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮ ಇತಿ ರಕ್ಷಾಂ ಲಿಂಗೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ರತಿಂ ದಕ್ಷಿಣೋರೌ, ರುದ್ರಾಯ ನಮ ಇತಿ ಕಾಮಾಂ ವಾಮೋರೌ, ಕಾಲಾಯ ನಮ ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಜಾನೌ, ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮ ಇತಿ ಸಂಜೀವಿನ್ಯೈ ವಾಮಜಾನೌ, ಬಲವಿಕರಣಾಯ–ಕ್ರಿಯಾಯೈ ದಕ್ಷಿಣಜಂಘಾಯಾಂ, ಬಲಾಯ ನಮೋ ವೃದ್ಧ್ಯೈ ವಾಮಜಂಘಾಯಾಂ, ಬಲವಿಕರಣಾಯ ನಮಃ ಛಾಯಾಯೈ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಫಿಜಿ, ಬಲಪ್ರಮಥನಾಯ–ಧಾತ್ರೀಂ ವಾಮಸ್ಫಿಜಿ, ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀಂ ಕಟ್ಯಾಂ, ಮನಸೇ ನಮ ಇತಿ ಘೋಷಿಣೀಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ॥ ಇತಿ ತ್ರಯೋದಶ ಕಲಾನ್ಯಾಸಃ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ ನಮ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾದೇ, ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈನಮೋ ನಮ ಇತಿ ಋದ್ಧಿಂ ವಾಮಪಾದೇ, ಭವೇ ನಮ ಇತಿ ಕೀರ್ತಿಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣೌ, ಅಭವೇ ನಮ ಇತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ವಾಮಪಾಣೌ, ನಾತಿಭವೇ ನಮ ಇತಿ ಮೇಧಾಂ ನಾಸಾಯಾಂ, ಭವಸ್ವಮಾಂ ನಮ ಇತಿ ಕಾಂತಿಂ ಶಿರಸಿ, ಭವಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸ್ವಧಾಂ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಹೌ, ಉದ್ಭವಾಯ ನಮ ಇತಿ ಪ್ರಭಾಂ ವಾಮಬಾಹೌ ॥

ಇತಿ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಕಲಾಷ್ಟಕಂ ॥

ತತಸ್ತಮಾದ್ಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕಲಾಃ ಅತ್ರ ವಿಶಂತ್ವಿತಿ ಕಲಾಂತರನ್ಯಾಸಭಾವನಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ॥

ಹಂಸ ಹಂಸೇತಿ ಯೋ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಹಂಸೋ ನಾಮ ಸದಾಶಿವಃ ।
ಹಂಸ ಹಂಸಃ ಪರಮಹಂಸಸ್ಸೋಽಹಂ ಹಂಸಸ್ಸೋಽಹಂ ಹಂಸಃ ॥

ಇತಿ ಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಶಿವಸ್ಯಶಕ್ತಿನ್ಯಾಸಃ

ದೇವಾಂಗೇ :—ಓಂ ವಾಮಾಯೈ ನಮಃ ಲಲಾಟೇ, ಓಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯೈ ನಮಃ ಮುಖೇ, ಓಂ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ, ಓಂ ಕಾಲಾಯೈ ನಮಃ ಕಂಠೇ, ಓಂ ಕಲವಿಕರಣಾಯೈ ನಮಃ ದನ್ತೇಷು, ಓಂ ಬಲಾಯೈ ನಮಃ ಹೃದಯೇ, ಓಂ ಬಲಪ್ರಮಥನಾಯೈ ನಮಃ ಜಠರೇ, ಓಂ ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯೈ ನಮಃ ನಾಭೌ, ಓಂ ಉನ್ಮನಾಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗೇಷು ||

ಅಥ ದೇವ್ಯಾಃ ಶಕ್ತಿನ್ಯಾಸಃ

ದೇವ್ಯಾಃ ಅಂಗೇ :—ಓಂ ಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ ಲಲಾಟೇ, ಓಂ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ ಮುಖೇ, ಓಂ ಜಯಾಯೈ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ, ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯೈ ನಮಃ ಕಂಠೇ, ಓಂ ವಿಶುದ್ಧಾಯೈ ನಮಃ ದನ್ತೇಷು, ಓಂ ನಂದಿನ್ಯೈ ನಮಃ ಹೃದಯೇ, ಓಂ ಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ ನಾಭೌ, ಓಂ ವಿಜಯಾಯೈ ನಮಃ ಉದರೇ, ಓಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗೇಷು||

ಅಥ ಶಿವಸ್ಯ ಅಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ನಮಃ ಹೃದಯೇ, ಓಂ ನಂ ನಮಃ ಶಿರಸಿ, ಓಂ ಮಂ ನಮಃ ಶಿಖಾಯೈವಷಟ್, ಓಂ ಶಿಂ ನಮಃ ಕವಚಾಯ ಹುಂ, ಓಂ ವಾಂ ನಮಃ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್, ಓಂ ಯಂ ನಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ||

ಅಥ ದೇವ್ಯಾಃ ಅಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ಹ್ರೂಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಶಿಖಾಯೈವಷಟ್, ಓಂ ಹ್ರೈಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಕವಚಾಯ ಹುಂ, ಓಂ ಹ್ರೌಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್, ಓಂ ಹ್ರಃ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ||

ಅಥ ಶಿವಸ್ಯದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಶಿವಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ,

ಓಂ ನಮಃ ಜಾನುನೀ, ಓಂ ಪೋಂ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ, ಓಂ ಭಂ ನಮಃ ನಾಭೌ, ಓಂ ಗಂ ನಮಃ ಹೃದಯೇ, ಓಂ ವಂ ನಮಃ ಕಂಠೇ, ಓಂ ತೇಂ ನಮಃ ಮುಖೇ, ಓಂ ಶಿಂ ನಮಃ ನೇತ್ರಯೋಃ, ಓಂ ವಾಂ ನಮಃ ಲಲಾಟೇ, ಓಂ ಯಂ ನಮಃ ಶಿರಸಿ, ಓಂ ನಂ ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಓಂ ಮಂ ನಮಃ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ||

ಅಥ ದೇವ್ಯಾಃ ಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ನಮಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ನಮಃ ಮುಖೇ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ನಮಃ ಕಂಠೇ, ಓಂ ಚಾಂ ನಮಃ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಓಂ ಮುಂ ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಓಂ ಡಾಂ ನಮಃ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಓಂ ಯ್ಯೆಂ ನಮಃ ನಾಭೌ, ಓಂ ನಂ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ, ಓಂ ಮಂ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ ||

ಅಥ ನಿದ್ರಾವಾಹನಮ್

ಏವಂ ನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ । ಶಯ್ಯಾಯಾಃ ಶಿರಃ ಪ್ರದೇಶೇ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತ ನಿದ್ರಾಕಲಶೇ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ನಿದ್ರಾಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತೋ ದಿವ್ಯವಾಸಸಾ ದೇವಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಸ್ತುತ್ವಾ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಅಥ ರಾತ್ರೌಜಾಗರಣಮ್

ಯಜಮಾನಃ ರಾತ್ರೌ ಗೀತವಾದಿತ್ರ ಪುರಾಣಶ್ರವಣಾದಿನಾ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ||

ಅಥ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ

ಅಥ ತೃತೀಯದಿನೇ ಪ್ರಾತರಾಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ನಿತ್ಯ

ಹೀಗೆ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಯ್ಯೆಯ ಶಿರಃ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ನಿದ್ರಾಕಲಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಪಠಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಯಜಮಾನನು ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಪುರಾಣಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ಜಾಗರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾಯ । ಪೂರ್ವವತ್ ಗಣಪತಿಪೂಜಾದಿಕಮಾರಭ್ಯ । ಅಗ್ನಿಮಿಧ್ವಾ । ಮಧ್ಯಾಗ್ನೌ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರು ಲಾಜ ಮಾಷ ಶಾಲಿ ಯವ ತಿಲ ಸರ್ಷಪ ಮುದ್ಗ ಗುಡಾದಿಭಿಃ ಆರಾಧಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ತತ್ತನ್ನಾಮ ಮಂತ್ರೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ, ಅರ್ಧಂ ತದರ್ಧಂ ಅಷ್ಟೌ ವಾ ಆಹುತೀ ರೇಕೈಕಂ ವಾ ಹುತ್ವಾ । ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸ್ವಾಹಾ–ನಮ ಮಾಂತೇನ ಅಷ್ಟೌ ಆಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ, ಶಿವಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ಹುನೇತ್ ॥

ಅಥ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ವಿಗ್ರಹಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ವಿಗ್ರಹಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಶಿವಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗ ಭೂತಂ ಏತತ್ ಶಿವಾಲಯ ದ್ವಾರಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ನೂತನ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ವಿಗ್ರಹಸ್ಥಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ। ಅನಯೋಃ ವಿಗ್ರಯೋಃ ತಪ್ತಘಾತ ಅಯಸ್ಸಂಯೋಗ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶನ ದುರ್ಜನಾದಿ ದೋಷ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತೇನ ಅಗ್ನಿಪದವಿಹಿತೋಽನುವಿಹಿತ ಕರ್ಮಣಾ ಜಲಾಭಿಷೇಕಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ವಿಗ್ರಹೌ "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂ"* "ಅಂಭಸ್ಯಪಾರೇ"* "ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಂ"* "ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ"* ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಭಸ್ಮೋದಕೇನ ಚ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । "ಅನೇನಾಭಿಷೇಕೇಣ ದ್ವಾರಪಾಲಕವಿಗ್ರಹಯೋಃ ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣ ಶರೀರ

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಗಣಪತಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಪ್ರಜ್ವಲನಮಾಡಿ ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸಮಿತ್ತು ಆಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಯಾಯ ನಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ೧೦೮, ೫೪, ೨೭ ಅಥವಾ ೮ ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದೊಂದು ಆಹುತಿಯನ್ನಾದರೂ "ಸ್ವಾಹಾ–ನಮಮಾಂ"ತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಶಿವಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ೧೦೮ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ತರುವಾಯ ಆಚಾರ್ಯನು ದ್ವಾರಪಾಲಕ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೈದಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂ" ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಭಸ್ಮೋದಕದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ,

ಶುದ್ಧಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು" "ತಥಾಸ್ತು" ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಂ ॥

ತತಃ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತೈರಭಿಷಿಚ್ಯ । "ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ" (ಪು. ೭೨) ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೪೦–೪೧) ಆಚಾರ್ಯಃ "ಅಸುನೀತೇ" (ಪು. ೭೦)

ಓಂ ಅಮೃತಂ ವೈ ಪ್ರಾಣಾ ಅಮೃತಮಾಪಃ ಪ್ರಾಣಾನೇವ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನಮುಪಹ್ವಯತೇ ॥

ಇತಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕಯೋಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು । ಇತ್ಯಂಕುಶಮುದ್ರಯಾ ಪ್ರಾಣಾನಾಕೃಷ್ಯ ಬಿಂಬೇ ನಿವೇಶ್ಯ । ದ್ವಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ನಂದೀಶ್ವರಂ, ಉತ್ತರಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭೃಂಗೀಶ್ವರಂ ಚ ವ್ಯಾಹೃತೀಭಿಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ನಂದೀಶ್ವರಂ—ಪಾಶಪಟ್ಟಸಶೂಲಂ ಚ ದಂಡಂ ಧೃತ್ವಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾನ್ ।
ಶಿವದ್ವಾರೇ ಸದಾ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಭಕ್ತಸಂರಕ್ಷಣಂ ಕುರು ॥

ಭೃಂಗೀಶ್ವರಂ—ಕೈಲಾಸಾತ್ ಶೀಘ್ರಮಾಗತ್ಯ ಭೃಂಗೀಶ್ವರ ಮಹಾಬಲ ।
ಶಿವದ್ವಾರೇ ಸದಾ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಭಕ್ತಸಂರಕ್ಷಣಂ ಕುರು ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಯಃಶಂಕುಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ದೇಶಿಕಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ........ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಭೂತಂ ಏತದಾಲಯಸ್ಯ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಆಯಶ್ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನಮ್ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಅಯಶ್ಶಂಕೂನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತೂರ್ಯಮಂಗಲಘೋ

"ಆನೇನ...ಗೃಹ್ಣನ್ತು" "ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ, ದ್ವಾರದ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯನ್ನೂ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಿಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ದೇಶಿಕನು "....ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಆಯಃಶಂಕು (ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆ) ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಂಗಲವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಅಸ್ತ್ರರಾಜನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಲಯದ

ಷೇಣ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಹುತಾವಶಿಷ್ಟಸರ್ಪಿಃ ಸಮೇತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಶಂಕೂನ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪೂರ್ವದಿಶಿ—ಇಂದ್ರಂವೋ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ಹವಾಮಹೇ ಜನೇಭ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತು ಕೇವಲಃ ॥

ಇತಿ ಇಂದ್ರದಿಶಿ ಆಯಃ ಶಂಕುಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಇಂದ್ರಾಸನಾಯ ನಮಃ ।........ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಭೋ ಇಂದ್ರ ಅತ್ರಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪೂರ್ವದಿಗ್ರಕ್ಷಣಂ ಕುರು" ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಸರ್ಪಿಸ್ಸಂಸೇಚಯೇತ್" ಏವಂ ಆಗ್ನೇಯಾದಿ ದಿಕ್ಷು ಶಂಕೂನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ ತತ್ರೇಮೇ ದಿಕ್ಪಾಲಮಂತ್ರಾಃ ॥

ಅಗ್ನಿದಿಶಿ—ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ ವೃಣೀಮಹೇ ಹೋತಾರಂ ವಿಶ್ವವೇದಸಂ। ಅಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸುಕ್ರತುಮ್ ॥

ಯಮದಿಶಿ—ಯಮಾಯ ಸೋಮಗ್‌ಂ ಸುನುತ ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಗ್‌ಂ ಹ ಯಜ್ಞೋ ಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥

ನಿರ್‌ಋತಿದಿಶಿ—ಯತ್ತೇದೇವೀ ನಿರ್‌ಋತಿರಾಬಬಂಧ ದಾಮಗ್ರೀವಾಸ್ವವಿಚರ್ತ್ಯಂ। ಇದಂ ತೇ ತದ್ವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಾಯುಷೋ ನಮಧ್ಯಾದಥಾ ಜೀವಃ ಪಿತುಮದ್ಧಿಃ ಪ್ರಮುಕ್ತಃ ॥

ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಿ—ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ (ಪು. ೪೨)

ವಾಯುದಿಶಿ—ಆನೋನಿಯುದ್ಭಿಃ (ಪು. ೮೪)

ಸುತ್ತಲೂ ಪೂರ್ವಾದಿ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದಿಕ್ಪಾಲಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಆಯಃ ಶಂಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಾವಶಿಷ್ಟ ಸರ್ಪಿಸ್ಸೇಚನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತರದಿಶಿ—ಸೋಮೋ ಧೇನುಗ್ಂ ಸೋಮೋ ಅರ್ವಂತಮಾಶುಂ ।
ಸೋಮೋ ವೀರಂ ಕರ್ಮಣ್ಯಂ ದದಾತು। ಸಾದನ್ಯಂ ವಿದಥ್ಯಗ್ಂ ಸಭೇಯಂ।
ಪಿತುಃ ಶ್ರವಣಂ ಯೋ ದದಾಶದಸ್ಮೈ ॥

ಈಶಾನ್ಯದಿಶಿ—"ತಮೀಶಾನಂ" (ಪು. ೮೮)

ಅಥ ಪ್ರಾಸಾದಾಧಿವಾಸನಮ್

ಪ್ರಾಸಾದೋ ನೂತನಶ್ಚೇತ್ ತಸ್ಯಾಪಿ ಅಧಿವಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರೇ ಏಕಾಶೀತಿ (೮೧) ಪದಮಂಡಲಮಕ್ಷತೈಃ ಕೃತ್ವಾ । ತೇಷು ಪದೇಷು ಸಪ್ತ ಧಾನ್ಯಪುಂಜಾನ್ ವಿರಚಯ್ಯ । ಜಲ ಪೂರ್ಣಾನ್ ಏಕಾಶೀತಿ (೮೧) ಕುಂಭಾನ್ ಆಹೃತ್ಯ । ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಾನ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । (ಪು. ೧೩–೧೬) ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಏಕಾಶೀತಿ ಕುಂಭಾಸಂಭವೇ ತು ಗಂಧೋದಕಪೂರ್ಣೈರ್ನವ (೯) ಕಲಶೈರೇಕೇನ ವಾ 'ಪವಮಾನಸ್ಸುವರ್ಜನಃ'* ಇತಿ ಪ್ರಾಸಾದ ಶಿಖರಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। ಪ್ರಾಸಾದಂ ತ್ರಿವರ್ಣ ತ್ರಿರಾವೃತಸೂತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ದೇವ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಸಾದಂ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ†। ಪತಾಕಾದಿನಾ ಶೋಭಯಿತ್ವಾ। ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತೇನ* ಪ್ರಾಸಾಧಮಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಪ್ರಾಸಾದವು ಹೊಸದಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿವಾಸನಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಕ್ರಮವು ಹೀಗೆ—ಆಚಾರ್ಯನು ಪ್ರಾಸಾದದಮೇಲೆ ೮೧ ಮನೆಗಳ ಮಂಡಲವನ್ನು ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಬರೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಏಳು ಧಾನ್ಯರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ೮೧, ೯ ಅಥವಾ ಒಂದು ಗಂಧೋ ದಕ ಕಲಶವನ್ನಾದರೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆ ಜಲದಿಂದ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಮೂರು ಬಣ್ಣದ ನೂಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾಸಾದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಪತಾಕಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

† ಪಾದೌ ಪಾದಶಿಲಾಸ್ತಸ್ಯ ಜಂಘಾಪಾದೋರ್ಧ್ವಮುಚ್ಯತೇ ।
ಗರ್ಭಶ್ಚೈವೋದರಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಕಟಿಶ್ಚ ಕಟಿಮೇಖಲಾ ॥
ಸ್ತಂಭಾಶ್ಚ ಬಾಹವೋ ಜ್ಞೇಯಾ ಘಂಟಾ ಜಿಹ್ವಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।
ದೀಪಃ ಪ್ರಾಣೋಽಸ್ಯ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಹ್ಯಪಾನೋ ಜಲನಿರ್ಗಮಃ ॥

ಅಥ ಶಿಖರಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಯಾಗಮಂಟಪಸ್ಯ ಉತ್ತರದಿಶಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮಂಡಲಮಾಲಿಖ್ಯ । ಶಿಲ್ಪಿ ಋತ್ವಿಕ್‌ಸಹಿತಃ ಶಿಲ್ಪಿಸಕಾಶಾದಾನೀತಂ ಶಿಖರಕಲಶಂ ತತ್ರ ನಿಧಾಯ ॥

ಮನೋಜ್ಯೋತಿರ್ಜುಷತಾಮಾಜ್ಯಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಯಜ್ಞಗ್‌ಂ ಸಮಿಮಂ ದಧಾತು । ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ತನುತಾಮಿಮಂ ನೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಇಹಮಾದಯ ನ್ತಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಕಲಶಂ ತೈಲೇನಾಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ । ಚಂದನಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತ್ರಿಸೂತ್ರೈರಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಭಿಃ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ । "ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇಂದ್ರೋ" (ಪು. ೩೩) ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ತತೋ ಮಂಗಲಘೋಷೇಣ ಮಂಟಪಂ ದೇವಾಲಯಂ ಚ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರೇಣಾಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ದೇವಸಮೀಪೇ ಭದ್ರಾಸನೇ ನಿಧಾಯ । ಪಂಚಾಮೃತೈರಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಮಂಗಲತೂರ್ಯ ಜಯಘೋಷೈಶ್ಚ ಕಲಶಂ ಪ್ರಾಸಾದಮಾನೀಯ । ಕ್ಷಣಂ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರೇ "ಆಕಲಶೇಷ್ವಿತಿ" (ಪು. ೧೩) ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಕಲಶೇ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ತಾಮ್ರಮಯಂ ವಾ ತ್ರಿಶೂಲಂ; ವಿಷ್ಣುಶ್ಚೇತ್ ಚಕ್ರಂ ; ಸೂರ್ಯ–ಲಕ್ಷ್ಮೀ–ವಿರಿಂಚೀನಾಂ ಪದ್ಮಂ; ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಕಲಶಂ ಸ್ಥಿರೀಕೃತ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಕಲಶೇ ನಿಬಧ್ಯ । ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಂ ಯದೇತಚ್ಚ ತನ್ನಾಭಿಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ।
ಹೃತ್ಪದ್ಮಂ ಪಿಂಡಿಕಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಪ್ರತಿಮಾಪುರುಷಃಸ್ಮೃತಃ ॥
ಪಾದಚಾರಸ್ತ್ವಹಂಕಾರೋ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಚ್ಚಕ್ಷುರೇವ ಚ ।
ತದೂರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಾ ಸ್ಮೃತೋ ಬುಧೈಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯನು ಯಾಗಮಂಟಪದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಬರೆದು, ಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ತಂದ ಶಿಖರ ಕಲಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು "ಮನೋಜ್ಯೋತಿ" ಎಂದು ತೈಲ ಲೇಪಿಸಿ,

ಅಥ ದೇವತೋತ್ಥಾಪನಂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಶಯನೇಽಧಿವಸಿತಾನಾಂ ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಸ್ತುತ್ವಾ । 'ಉತ್ತಿಷ್ಠ' (ಪು. ೧೦೪) ಇತಿ ದೇವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ॥

ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ।....ತಿಥೌ ವಿಗ್ರಹೇಷು ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾತ್ಮಕ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚವಿಧ ಸ್ನಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪೃಥಿವೀಮಹಾಭೂತತತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ "ಭೂಮಿರ್ಭೂಮ್ನಾ"* ಇತಿ ಮೃತ್ತಿಕೋದಕೇನ ; ಜಲಭೂತತತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ "ಮಾನಸ್ತೋಕೇ" ಇತಿ ಭಸ್ಮೋದಕೇನ ; ತೇಜೋಭೂತತತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ "ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ" (ಪು. ೪೭) ಇತಿ ಸ್ವರ್ಣೋದಕೇನ ; ವಾಯುಭೂತತತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ "ಆನೋನಿಯುದ್ಭಿಃ" (ಪು. ೮೪) ಇತಿ ಧೂಪಪ್ರಸಾರಣೇನ ; ಆಕಾಶ ಭೂತತತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ನಾನ್ಯದಣೀಯಸಗ್‌ಂ ಹಿ ಪರಾತ್ಪರಂ ಯನ್ಮಹತೋ ಮಹಾಂತಂ । ಯದೇಕಮವ್ಯಕ್ತ ಮನಂತರೂಪಂ ವಿಶ್ವಂ ಪುರಾಣಂ ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್ ॥

ಇತಿ ಪುಷ್ಪೋದಕೇನ ಚ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಮೂರೆಳೆ ನೂಲು ಸುತ್ತಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಹೊದಿಸಿ, "ಸ್ವಸ್ತಿನ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ, ಮಂಗಲ ವಾದ್ಯದೊಡನೆ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದೇವಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಪ್ರಾಸಾದಕ್ಕೊಯ್ದು ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ "ಆಕಲಶೇಷಃ" ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ಶಯನಾಧಿವಸಿತ ವಿಗ್ರಹಗಳೆಡೆಗೈದಿ, ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, "ಉತ್ತಿಷ್ಠ" ಎಂದು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, "....ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮೃತ್ತಿಕೋದಕ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಸಿದ್ಧಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹೇಷು ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಧಾತ್ವಾದಿಭಿಃ ಸಂಸ್ನಾಪಯಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವಿ" (ಪು. ೪)

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಃ ಪ್ರಚಕ್ರಮುರ್ಹಿತ್ವಾವದ್ಯ ಮಾಪಃ । ಶತಂ ಪವಿತ್ರಾ ವಿತತಾಹ್ಯಾಸುತಾಭಿಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಸ್ಸವಿತಾಪುನಾತು॥

ಅಗ್ನೇಯತ್ತೇ ದಿವಿ ವರ್ಚಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯದೋಷದೀಷಪ್ಸ್ವಾಯ ಜತ್ರ । ಯೇನಾಂತರಿಕ್ಷ ಮುರ್ವಾತತಂ ಥತ್ವೇಷಃ ಸಭಾನುರರ್ಣವೋನೃ ಚಕ್ಷಾ ॥ ಇತಿ ಪಂಚಧಾತುಸ್ನಾನಂ ॥

ಬೃಹದ್ವಯೋ ಹಿ ಭಾನವೇರ್ಚಾ ದೇವಾಯಾಗ್ನಯೇ ॥

ಯಂ ಮಿತ್ರಂ ನಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿರ್ಮರ್ತಾ ಸೋದಧಿರೇಪುರಃ ॥

ತವವಾಯು ವೃಥಸ್ಪತೇ ತ್ವಷ್ಟುರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ ।

ಆವಾಂ ಸ್ಯಾ ವೃಣೀಮಹೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪಂಚತ್ವಕ್ ಜಲೇನ ಸ್ನಾನಂ ; "ಅಶ್ವತ್ಥೇವೋ" (ಪು.೧೫) ಇತಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವಸ್ನಾನಂ; "ಅತಃ ಪರಂನಾನ್ಯಣೀಯ" (ಪು.೧೫) ಇತಿ ಪಂಚಕಷಾಯ ಸ್ನಾನಂ ; "ಮಧುವಾತಾ" (ಪು. ೭೨) ಇತಿ ಪಂಚ ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಚ ವಿಧಾಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

"...ವಿಗ್ರಹೇಷು...ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ "ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವಿ" ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಂಚಧಾತು, ಜಲ, ಪಂಚತ್ವಕ್, ಪಂಚಪಲ್ಲವೋ ದಕ, ಪಂಚ ಕಷಾಯ, ಪಂಚಮಧುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನವರತ್ನೋದಕ ಸ್ನಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನಾತ್ಮಾ ಗುಹಾಯಾಂ ನಿಹಿತೋಽಸ್ಯ ಜಂತೋಃ । ತಮಕ್ರತುಂ ಪಶ್ಯತಿ ವೀತಶೋಕೋ ಧಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಿಮಾನಮೀಶಮ್ ॥

ಸಪ್ತ ಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಭವಂತಿ ತಸ್ಮಾತ್ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷಸ್ಸಮಿಧಸ್ಸಪ್ತ ಜಿಹ್ವಾಃ। ಸಪ್ತ ಇಮೇ ಲೋಕಾಯೇಷು ಚರಂತಿ ಪ್ರಾಣಾ ಗುಹಾಶಯಾಂ ನಿಹಿತಾಸ್ಸಪ್ತ ಸಪ್ತ । ಅತಃ ಸಮುದ್ರಾಗಿರಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಸ್ಮಾತ್ಸ್ಯಂದಂತೇ ಸಿಂಧವಸ್ಸರ್ವರೂಪಾಃ । ಅತಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾ ಓಷಧಯೋ ರಸಾಶ್ಚಯೇನೈಷ ಭೂತಸ್ತಿಷ್ಠತ್ಯಂತರಾತ್ಮಾ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವಾನಾಂ ಪದವೀಃ ಕವೀನಾಮೃಷಿರ್ವಿಪ್ರಾಣಾಮಹಿಷೋ ಮೃಗಾಣಾಂ। ಶ್ಯೇನೋ ಗೃದ್ಧ್ರಾಣಾಗ್ಂ ಸ್ವಧಿತಿರ್ವನಾನಾಗ್ಂ ಸೋಮಃ ಪವಿತ್ರಮತ್ಯೇತಿ ರೇಭನ್ ॥

ಅಜಾಮೇಕಾಂ ಲೋಹಿತ ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಬಹ್ವೀಂ ಪ್ರಜಾಂ ಜನಯಂ

"ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ...ಕರಿಷ್ಯೆ" ಎಂದು ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ "ಅಣೋರಣೀಯಾನ್", ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನವರತ್ನೋದಕಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ತೀಗ್ಂ ಸರೂಪಾಂ । ಅಜೋಹ್ಯೇಕೋ ಜುಷಮಾಣೋಽನುಶೇತೇ ಜಹಾತ್ಯೈನಾಂ ಭುಕ್ತಭೋಗಾಮಜೋಽನ್ಯಃ ॥ "ಸಹಿರತ್ನಾನಿ" (ಪು. ೧೪) ಇತಿ ನವರತ್ನೋದಕೈಃ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಸಿದ್ಧಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "........ತಿಥೌ....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚವಿಧ ದೀಪಾನ್ ದರ್ಶಯಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಸ್ಸಮವರ್ತತಾಗ್ರೇ ಭೂತಸ್ಯ ಜಾತಃ ಪತಿರೇಕ ಆಸೀತ್। ಸದಾಧಾರಪೃಥಿವೀಂ ದ್ಯಾಮುತೇ ಮಾಂ ಕಸ್ಮೈದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ॥

ಯಃ ಪ್ರಾಣತೋ ನಿಮಿಷತೋ ಮಹಿತ್ವೈಕ ಇದ್ರಾಜಾಜಗತೋ ಬಭೂವ । ಯ ಈಶೇ ಅಸ್ಯದ್ವಿಪದಶ್ಚತುಷ್ಪದಃ ಕಸ್ಮೈದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ಪು. ೨೯) "ಮಹೀದ್ಯೌಃ" (ಪು. ೧೩)

ಉಪಶ್ವಾಸಯ ಪೃಥಿವೀಮುತದ್ಯಾಂ ಪುರುತ್ರಾತೇ ಮನುತಾಂ ವಿಷ್ಠಿತಂ ಜಗತ್ । ಸದುಂದುಭೇ ಸಜೂರಿಂದ್ರೇಣ ದೇವೈರ್ದೂರಾದ್ದವೀಯೋ ಅಪಸೇಧಶಶತ್ರೂನ್ ॥

ಇತಿ ಪಂಚವಿಧದೀಪಾನ್ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ "ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ" ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಂಚದೀಪದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪಂಚಾಧ್ಯವಸಾಯ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "....ತಿಥೌ....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಪಂಚಾಧ್ಯವಸಾಯ, ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ "ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ, ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ, ಶುಕ್ರಮಸಿ, ಮಧುವಾತಾ" (ಪು. ೩೨) "ಸ್ವಾದುಃಪವಸ್ವ" (ಪು. ೨೩) ಇತಿ ಪಂಚಾಮೃತೈರಭಿಷಿಚ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಜೀವತ್ವಸಿದ್ಧಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚ ಚೈತನ್ಯಶಕ್ತಿರೂಪ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣ ಶರೀರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜೀವತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಗೋಘೃತಸ್ನಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ತಾಮಗ್ನಿವರ್ಣಾಂ ತಪಸಾಜ್ವಲಂತೀಂ ವೈರೋಚನೀಂ ಕರ್ಮಫಲೇಷು ಜುಷ್ಟಾಂ । ದುರ್ಗಾಂ ದೇವೀಗ್ಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸುತರಸಿತರಸೇ ನಮಃ ॥ "ಗೌರೀಮಿಮಾಯ" (ಪು. ೧೬)

ಕಾತ್ಯಾಯನಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಕನ್ಯಕುಮಾರೀಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋದುರ್ಗೀಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್॥ "ತತ್ಪುರುಷಾಯ" (ಪು. ೧೬) "ಗಣಾನಾಂತ್ವಾ" (ಪು. ೧೧) ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಚಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ನಂದಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

"ಈಶಾನಃ ಸರ್ವ" (ಪು. ೩೧) ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಘೃತೇನಾಭ್ಯಂಜಯಿತ್ವಾ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪಂಚಾಧ್ಯವಸಾಯ, ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಂಚಾಮೃತ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೀವತ್ವ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ "ತಾಮಗ್ನಿ" ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಗೋಘೃತದಿಂದ ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪಂಚತೈಲಾಭ್ಯಂಜನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "........ತಿಥೌ....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಮಾನಸತ್ತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತೈಜಸತ್ತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಪಂಚತೈಲಾಭ್ಯಂಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಮುಸ್ತ್ವಿತಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾ ಪರಿದಧ್ಯಾದ್ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ವೈ ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಮೇವ ಭವತಿ । ಸಪ್ತದಶಾನುಬ್ರೂಯಾದ್ವೈಶ್ಯಸ್ಯ ಸಪ್ತದಶೋ ವೈ ವೈಶ್ಯಸ್ಯ ಏವೈನಗ್ಂ ಸೋಮೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯತಿ ॥ ಜಗತ್ಯಾ ಪರಿದಧ್ಯಾಜ್ಜಗತಾವೈ ಪಶವಃ । ಪಶುಕಾಮಃ ಖಲುವೈ ವೈಶೋ ಯಜತೇ ಜಗತ್ಯೈ । ವಾಸ್ಯೈಪಶೂನ್ ಪರಿಗೃಹ್ಣಾತಿ । ಏಕವಿಗ್ಂಶತಿಮನುಬ್ರೂಯಾತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಮಸ್ಯೈಕವಿಗ್ಂಶಸ್ತೋಮಾನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ್ಯೈ ॥

ಇತಿ ಪಂಚತೈಲೇನಾಭ್ಯಜ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪಂಚಪರಿಮಳೋದಕಸ್ನಾನಂ

ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಕೋಮಲಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಪರಿಮಳೋಕಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ*" ಇತಿ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತೇನ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಪೂಜಯೆುತ್ ॥

ಮಾನಸ ಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಂಚತೈಲಾಭ್ಯಂಜನವನ್ನೂ ಕೋಮಲಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಂಚಪರಿಮಳೋದಕಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪಂಚಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ತೇಜಃ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಪಂಚಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಈಶಾನಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರೈಃ, ದೇವಸ್ಯತ್ವೇತಿ (ಪು. ೩೨) ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೇನ* ಚ ಪಂಚಕುಂಭೋದಕೈರಭಿಷಿಚ್ಯ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪಂಚಗವ್ಯಸ್ನಾಪನಂ (ಪು. ೧೨೪)

ಅಥ ತಪ್ತಘಾತಸೇಚನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ತಪ್ತಘಾತ ಅಯಃಸಂಯೋಗ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶನ ದುರ್ವಚನ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿಜನ್ಯ ದೋಷನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ....ವಿಗ್ರಹಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತೇನ ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸಂಸ್ನಾಪಯಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂ"* ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । "ಉಕ್ತಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಿರ್ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣನ್ತು" "ತಥಾಸ್ತು" ॥

ಅಥ ದರ್ಭಗ್ರಂಥಿಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹೇಷು ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಕಲಾಸ್ಥಿರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ದರ್ಭೈರಾಬಧ್ನಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। "ಧ್ರುವಂತೇ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ದರ್ಭೈರ್ದೇವಂ ಬಂಧಯೇತ್ ॥

ತರುವಾಯ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈಶಾನಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಂಚಕುಂಭೋದಕಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ವಿಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರ್ಬಹಿಶ್ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯದಿಂದಲೂ, ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಪ್ತಘಾತ, ಅಯಃಸಂಯೋಗಾದಿದೋಷನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತದಿಂದ ಶುದ್ಧೋದಕಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಕಲಾಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ "ಧ್ರುವಂತೇ" ಎಂದು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಚರಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಅಥ ದೇವಸ್ಯ ಚರಣೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಧಿನಾ ಅಧಿವಾಸ್ಯ । ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಚರಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮಂತ್ರಸ್ಯ । (ಪು. ೪೦-೪೧) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । "ಧ್ರುವಂತೇ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್‌ಹೋಮಃ ಜಯಾದಯಶ್ಚ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಗ್ನಿಕುಂಡಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಭೂತಂ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಹವ್ಯವಾಹಮಭಿಮಾತಿಷಾಹಗ್ಂ ರಕ್ಷೋಹಣಂ ಪೃತನಾಸುಜಿಷ್ಣುಂ। ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತಂ ದೀದ್ಯತಂ ಪುರಂಧಿಮಗ್ನಿಗ್ಂ ಸ್ವಿಷ್ಟ ಕೃತಮಾಹುವೇಮ । ಸ್ವಿಷ್ಟಮಗ್ನೇ ಅಭಿತತ್ಪೃಣಾಹಿ ವಿಶ್ವೇದೇವಂ ಪೃತನಾ ಅಭಿಷ್ಯ । ಉರುನ್ನಃ ಪಂಥಾಂ ಪ್ರದಿಶ್ಯವಿಭಾಹಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮದ್ಧೇಹ್ಯ ಜರನ್ನಆಯುಸ್ವಾಹಾ ॥

ಉತ್ತರಾರ್ಧಾತ್ ಭೂಯಿಷ್ಠಗ್ಂ ಸಕೃತ್ (ದ್ವಿರ್ವಾ) ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಅವದಾಯ । ದ್ವಿರಭಿಘಾರ್ಯ । ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಜುಹೋತಿ ॥

ಅಪಾಸ್ತಸಮಿಧಮಿಧ್ಮಸನ್ನಹನಂ ಚ । ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಹರತಿ । ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮ । ಇಧ್ಮಬಂಧನರಜ್ಜುಂ ಅದ್ಭಿಸ್ಸಗ್ಂ ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಗ್ನೌ ಪ್ರಹೃತ್ಯ । "ರುದ್ರಾಯ ತಂತಿಚರಾಯೇದಂ ನಮಮ" । ಅಪಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ॥

"ಏತತ್ಕರ್ಮ ಸಮೃಧ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ರುವೇಣ ಜಯಾದಿಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಚಿತ್ತಂಚೇತಿ ಆರಭ್ಯ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ಇತ್ಯಂತಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರತ್ನ. ಪು. ೧೦೨-೧೧೩)

ದೇವತೆಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಧಿವಾಸಗಳು, ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ "ಧ್ರುವಂತೇ" ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗವಾದ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ ಹೋಮವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಜಯಾದಿಗಳನ್ನು "ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ"ವರೆಗೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥಾಂದೋಳಿಕೋತ್ಸವಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ರಥಾರೋಹಣಯಾನಉತ್ಸವಾದಿ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಂದೋಳಿಕೋತ್ಸವಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ವಿಗ್ರಹಾನ್ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾಭರಣೈರಲಂಕೃತ್ಯ । ಆಂದೋಳಿಕಾಯಾಂ ರಥೇ ವಾ ಆರೋಪ್ಯ । ವೇದಘೋಷ ತೂರ್ಯಮಂಗಲವಾದ್ಯಪುರಸ್ಸರಂ, ಯಜಮಾನಃ ಪುತ್ರಕಲತ್ರ ಮಹಾಜನೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಗ್ರಾಮಸ್ಯ, ಪ್ರಾಕಾರಸ್ಯ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮೇತ್ಯ ದೇವಂ ರಥಾದವತಾರ್ಯ। ಪ್ರಾಸಾದದ್ವಾರಸಮ್ಮುಖಮಾನೀಯ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ । ಗರ್ಭಗೇಹಂ ಪ್ರಾವೇಶಯೇತ್ ॥

ದ್ವಾರಂ ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯ । ಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಕಾರಂಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಪೀಠಸಂಸ್ಕಾರಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ....ಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಕರೋಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ತತ್ರ ಅಧಿವಾಸಿತಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಮಾಧಾರಭೂತಾಂ ಕೂರ್ಮಶಿಲಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿಲಾಂ ಪಿಂಡಿಕಾಂ ವಾ "ತ್ರಾತಾರ"ಮಿತಿ (ಪು. ೮೨) ಮಂತ್ರೇಣ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ । ಪೀಠನ್ಯಾಸಂ ರತ್ನನ್ಯಾಸಂ ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ತತೋ ದೇವಾಲಯದ್ವಾರಸ್ಯ ಮಧ್ಯಾತ್ ಪೀಠಮಧ್ಯಂ ಯಾವತ್ ಸೂತ್ರಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ। ಮಧ್ಯಂ ಯತ್ಸೂತ್ರಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಯವಪ್ರಮಾಣೇನ

ಆಚಾರ್ಯನು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ರಥದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸಿ ವೇದಘೋಷಮಂಗಲವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಯಜಮಾನನು ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿ ಮಹಾಜನರಿಂದಲೂ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರಾಕಾರದ ಸುತ್ತಲೂ ಉತ್ಸವಗೊಂಡು ದ್ವಾರಸಮೀಕ್ಕೈದಿ ಅರ್ಘ್ಯವಿತ್ತು ಗರ್ಭಗೃಹವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆಯಿಂದ ಮರೆಮಾಡಿ ಪೀಠ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ದೇವತಾಧಾರಭೂತವಾದ ಪೀಠವನ್ನು "ತ್ರಾತಾರ" ಎಂದು ತಂದಿರಿಸಿ, ಪೀಠನ್ಯಾಸ ರತ್ನನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವಾಲಯದ ದ್ವಾರದಿಂದ ಪೀಠ

ಯವಾರ್ಥ ಪ್ರಮಾಣೇನ ವಾ ಉತ್ತರಾಶ್ರಿತಾಂ ಸ್ನಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿಲಾಂ (ಪೀಠಂ) "ಗೌರೀಮಿಮಾಯೇತಿ" (ಪು. ೧೬) ದ್ವಾರಸಮ್ಮುಖಂ "ಧ್ರುವಂತೇರಾಜಾ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಪಂಚರತ್ನೋಪರಿ ಪ್ರಣವೇನ ನಿಧಾಯ॥

ತ್ವಮೇವ ಪರಮಾಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಮೇವಾಸನಧಾರಿಕಾ ।
ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ತ್ವಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾತವ್ಯಮಿಹ ಸರ್ವದಾ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ತತ ಓಂ ಆತ್ಮತತ್ವಾಯ ನಮಃ। ಆತ್ಮತತ್ವಾಧಿಪತ್ಯೈ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ವಿದ್ಯಾತತ್ವಾಯ—ವಿದ್ಯಾತತ್ವಾಧಿಪತ್ಯೈ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿವತತ್ವಾಯ-ಶಿವತತ್ವಾಧಿಪತ್ಯೈ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಇತಿ ತತ್ವನ್ಯಾಸಃ ॥ ತತ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ (ಪು. ೯೬) ಇತಿ ನ್ಯಸ್ಯ "ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ" (ಪು. ೧೧) ಇತ್ಯಾದಿ ಪೀಠಪೂಜಾಂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

ಸರ್ವದೇವಮಯೀಶಾನಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಹ್ಲಾದಕಾರಿಣಿ ।
ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮ್ಯತ್ರ ಮಂದಿರೇ ವಿಶ್ವನಿರ್ಮಿತೇ ॥
ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಯಾವದೇಷಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ತಾವತ್ವಂ ದೇವದೇವೇಶಿ ಮಂದಿರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿರಾ ಭವ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಪ್ರಣವಂ ಶ್ವಭ್ರೇ, ಬಾಹ್ಯೇ ಷೋಡಶ ಸ್ವರಾನ್, ತೇಷಾಂ ಪರಿತೋ ವ್ಯಂಜನಾನಿ ಚ ವಿನ್ಯಸ್ಯ, ತಚ್ಛ್ವಭ್ರೇ (ರಂಧ್ರೇ) ರತ್ನಾನಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ । ನವ ಲೋಹಾನಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪಾರದಾದೀನಿ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪೀಠಶುದ್ಧಿಃ

ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಪೀಠಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಪೀಠಸ್ಯ ಅಧೋ ದೇಶೇ ಓಂ ಹಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಯೇ

ದವರೆಗೆ ಸೂತ್ರಹಿಡಿದು ಚವೆಯಷ್ಟು ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವಂತೆ ಪೀಠವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೀಠರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪಾದರಸ ಮುಂತಾದುವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು.

ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕದಿಂದ ಪೀಠವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪೀಠದ ಕೆಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ,

ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।........ಪೂಜಯಾಮಿ । ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಪೀಠಸ್ಯ ಅಧೋಭಾಗೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣುಂ, ಊರ್ಧ್ವಭಾಗೇ ಚ ಮಹೇಶ್ವರಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ಸ್ಥಾಪನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಷ್ಟಬಂಧನಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಂ ಗತ್ವಾ । "ಉತ್ತಿಷ್ಠ" (ಪು. ೧೦೪) ಇತಿ ದೇವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ । ಮೂರ್ತಿಪ್ಯೈಸ್ನಾರ್ಥಂ" ಪವಮಾನ ಸೂಕ್ತೇನ* ಅದ್ಭಿಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಪೀಠಶ್ವಭ್ರೇ ಹಿರಣ್ಯಾದೀನಿ ಕಲಾಯಂತ್ರಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಯಜಮಾನೇನ ಸಹ ಪುಣ್ಯಾಹಜಲೇನ ಪವಿತ್ರೀಕೃತಯಾಗಭೂಮೌ ಚುಲ್ಲಿಕಾಯಾಂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಷ್ಟಬಂಧಪಾಕಂ ವಿಧಾಯ। ತಂ ಪೀಠಿಕಾಂತಿಕಮಾನೀಯ । "ಓಂ ತದೇವಲಗ್ನಮಿತಿ ಪಠಿತ್ವಾ। ಪಿಂಡಿಕಾಯಾಂ ಅಷ್ಟಬಂಧರಸಮಾಪೂರ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಸ್ಥಿರೇ ಲಗ್ನೇ ಶುಭಗ್ರಹೈರ್ನಿರೀಕ್ಷಿತೇ ಕಾಲೇ ಸದಾಶಿವಂ ಸಂಸ್ಮರನ್ ॥

ಪ್ರಧಾನ ಪುರುಷೌಯಾವದ್ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರದಿವಾಕರೌ ।
ತಾವತ್ವಮನಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಯುಕ್ತೋಽತ್ರೈವ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

„ಧ್ರುವಾ ದ್ಯೌಃ ಧ್ರುವಾ ಪೃಥಿವೀ"* ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ ।

"ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಮಂತ್ರಮುಚ್ಚರನ್ ಪುನಸ್ಸ್ನ

ಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣು, ಮೇಲೆ ಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ಥಾಪನಮುದ್ರೆ ತೋರಿಸಿ, ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿವನನ್ನು "ಉತ್ತಿಷ್ಠ" ಎಂದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಪವಮಾನಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಪೀಠದ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಯಂತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಯಜಮಾನನೊಡನೆ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಷ್ಟಬಂಧಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, "ತದೇವಲಗ್ನಂ" ಎಂದು ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಬಂಧ ರಸ ಸುರಿದು ಮತ್ತೆ ಸೂತ್ರನ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಜವೆಯುಷ್ಟು ಉತ್ತರ ಅಥವಾ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವಂತೆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು "ಧ್ರುವಂತೇ" ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ತ್ರನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ । ಯವಾ ಯವಾರ್ಥಂ ವಾ ಉತ್ತರಾಶ್ರಿತಂ ಈಶಾಶ್ರಿತಂ ವಾ ದೇವಂ ಪಿಂಡಿಕಾಶ್ವಭ್ರೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । "ಸ್ಥಿರೋ ಭವ, ಶಾಶ್ವತೋ ಭವ" ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ । ಪಿಂಡಿಕಾವಿಗ್ರಹಯೋರಂತರಾಳಂ ಅಷ್ಟಬಂಧೇ ರಸೇನ, ಕಷಾಯ ಮಧುಸೂತಿಭಿಸ್ತೂಲೇನ ಚಾಥಲಿಂಗೇನ ನವನೀತೇನ ವಾಲುಕಾಸೀಸಕಾದಿಭಿರ್ವಾ ದೃಢಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ನ ಚಾಲಯೇತ್ ॥

ಅಥ ದೇವಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ ಶಕ್ತಿಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್

ತತೋ ದೇವಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ "ಗೌರೀಮಿಮಾಯ" (ಪು. ೧೬) ಗೌರೀಂ ; ವಿಷ್ಣೋಃ ವಾಮಭಾಗೇ ॥

ಹ್ರೀಶ್ಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ಪತ್ನ್ಯೌ । ಅಹೋರಾತ್ರೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ । ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ರೂಪಂ । ಅಶ್ವಿನೌವ್ಯಾತ್ತಂ । ಇಷ್ಟಂ ಮನಿಷಾಣ । ಅಮುಂ ಮನಿಷಾಣ । ಸರ್ವಂ ಮನಿಷಾಣ" ಇತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ; ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ವಾಮ ಭಾಗೇ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ (ಪು. ೩೦) ಸರಸ್ವತೀಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪರಿವಾರದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಮ್

ಅಥ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಯಾಃ ಪರಿತಃ ಆಲಯೇ ಪರಿವಾರ ದೇವತಾಃ ಯಥೋಕ್ತ ಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ "ತತ್ರ ವೃಷಭಂ ದೇವಸ್ಯ ಪುರೋ ಭಾಗೇ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಮರ್ಚಯೇತ್" ಗಣೇಶ–ಕುಮಾರ–ಪಾರ್ವತೀಃ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖತಯಾ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ದಿಕ್ಷ್ವರ್ಚಯೇತ್ । ಪಾರ್ವತ್ಯಾ ದುರ್ಗಾರೂಪತಯಾರ್ಚನೇ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖತ್ವೇನಾರ್ಚಯೇತ್ । ಪೌರಾಣಿಕಾಸ್ತು ಸೂರ್ಯ ಗಣೇಶದುರ್ಗಾರೂಪಾಂ ಪರಿವಾರ ದೇವತಾ ಚತುಷ್ಟಯಿಮಾಹುಃ । ವೃಷಭಾದಿ ಚತುಷ್ಟಯೇಽಪಿ ಆರೋಗ್ಯಾದಿ ಫಲಕಾಮ

ತರುವಾಯ ಶಿವನ ಎಡಗಡೆ ಗೌರೀ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸರಸ್ವತೀಯರನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಯ ಸುತ್ತು ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಪರಿವಾರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆಯಾ ದೇವತಾ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಷ್ಟಬಂಧದಿಂದ ಬಂಧಿಸಬೇಕು.

ನಾಯಾಂ ಪರಿವಾರ ದೇವತಾಮಧ್ಯೇ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಪೂಜನಮಪಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಮೇವ। ವೃಷಭಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ ಸೂರ್ಯಃ, ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಃ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ವಾಮೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ನೃತ್ತಮೂರ್ತಿಃ। ಏವಮನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ಕಾಮನ ಯಾರ್ಚನೀಯಾನಾಮಾಗಮೋಕ್ತಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾನಿ ॥

(ಕ್ರಿಯಾಸಾರಃ II ಪು. ೨೪೦)

ಪ್ರಾಸಾದಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪತಾಕಾಂ ಸಿಂಧೂರ ಹರಿದ್ರಾದಿಭಿಃ ಶೋಭ ಯೇತ್। ಪುನಃ ಪ್ರಾಸಾದಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ। ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರಮಂಟಪೇ ತತ್ತದ್ವಾಹ ನಾದಿಕಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್। ತದ್ಯಥಾ—ಶಿವಸ್ಯ ಪುರತೋ ನಂದೀ, ವಿಷ್ಣೋಃ ಪುರತೋ ಗರುಡಃ, ದೇವ್ಯಾಃ ಸಿಂಹಃ, ಗಣಪತೇರ್ಮೂಷಕಃ, ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಮಯೂರಃ, ರಾಮಚಂದ್ರಸ್ಯ ಹನೂಮಾನ್, ಇತ್ಯಾದಿಃ ॥

ತತ್ಪ್ರಾಸಾದ ದ್ವಾರದೇಶೇ ಶಿವಸ್ಯನಂದೀ, ಮಹಾಕಾಲಃ, ವೃಷಭ ಭೃಂಗಿರಿಟಿಃ, ಸ್ಕಂದಃ, ವಿನಾಯಕಃ, ವಿಷ್ಣುಃ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಜಯನ್ತಃ, ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕಾಃ, ನವಗ್ರಹಾಃ, ಅಪ್ಸರೋಗಣಃ ಗಂಧರ್ವಾದಯಶ್ಚ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಯಿತವ್ಯಾಃ ॥

ಅಥ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಜೀವನ್ಯಾಸಶ್ಚ

ಓಂ ಅಸ್ಯಶ್ರೀ........ದೇವ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಾಹೇಶ್ವರಾ ಋಷಯಃ ಶಿರಸಿ (ಸಮುಷ್ಟಿಕಾಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇಣ)। ಋಗ್ಯ ಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಣಶ್ಛಂದಾಂಸಿ ಮುಖೇ, (ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನೀಯೋಗೇನ)। ಸಕಲ ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕಾರಿಣೀ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಶ್ಚೈತನ್ಯ ದೇವತಾ ಹೃದಯೇ, (ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಮಾಯೋಗೇನ)। ಅಂ ಬೀಜಂ ನಾಭೌ (ಅಂಗುಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಯೋಗೇನ)। ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ ಗುಹ್ಯೇ (ಅಂಗುಷ್ಠಕ ನಿಷ್ಠಿಕಾಯೋಗೇನ)। ಕ್ರೋಂ ಕೀಲಕಂ ಪಾದಯೋಃ (ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಮಾ ನಾಮಿಕಾಯೋಗೇನ)। ಅಮುಕ ದೇವತಾಯಾಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಜೀವನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಕಂ ಖಂ ಗಂ ಘಂ ಙಂ ಅಂ ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾತ್ಮನೇ
ಆಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಚಂ ಛಂ ಜ ಝಂ ಞಂ ಇಂ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಗಂಧಾತ್ಮನೇ
ಈಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಟಂ ಠಂ ಡಂ ಢಂ ಣಂ ಉಂ ಶ್ರೋತ್ರತ್ವಕ್ ಚಕ್ಷುರ್ಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ
ಊಂ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ತಂ ಥಂ ದಂ ಧಂ ನಂ ಏಂ ವಾಕ್ಪಾಣಿಪಾದಪಾಯೂಪಸ್ಥಾನಾತ್ಮನೇ
ಐಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪಂ ಫಂ ಬಂ ಭಂ ಮಂ ಓಂ ವಚನಾದಾನಾಗಮನೋತ್ಸರ್ಗಾನಂದಾತ್ಮನೇ
ಔಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ವಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ ಹಂ ಕ್ಷಂ ಮನೋಬುದ್ಧ್ಯ
ಹಂಕಾರಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಏವಂ ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಕ್ರೌಂ ಯಂ ರಂ ಲಂ ವಂ ಶಂ ಷಂ ಸಂ ಹಂ ಹಂಸಃ ಅಮುಕದೇವಸ್ಯ ಜೀವ ಇಹಸ್ಥಿತಃ, ಓಂ ಹ್ರಾಂ....ಹಂಸಃ ಅಮುಕ ದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ, ಓಂ ಹ್ರಾಂ....ಹಂಸಃ....ದೇವಸ್ಯ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷು ಶ್ರೋತ್ರಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣ ಪ್ರಾಣಾಃ ಇಹೈವಾಗತ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ಸುಖಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠಂತು ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—"ರಕ್ತಾಂಭೋಧಿಸ್ಥ" (ಪು. ೪೧) "ಅಸು ನೀತೇ" (ಪು. ೭೦) ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠಿತ್ವಾ । ಪ್ರತಿಮಾಯಾಃ ಹೃದಿ ಅಂಗುಷ್ಠಂ ದತ್ವಾ। "ವಾಙ್ಮಆಸನ್"* "ಶಿರೋ ಮೇ ಶ್ರೀಃ"* ಇತ್ಯನುವಾಕೌ ಜಪೇತ್ ॥ ತತೋ ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೪೨)

ಅಥ ಕಳಾನ್ಯಾಸಃ (ನಾಡೀಸಂಧಾನಮ್)

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ....ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ

ಆಚಾರ್ಯನು "ಅಸ್ಯಶ್ರೀ....ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಃ ಪರಾನಃ", "ಅಸುನೀತೇ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ, ಪ್ರತಿಮೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು "ವಾಙ್ಮ ಆಸ್ನ" "ಶಿರೋಮೇಶ್ರೀಃ" ಎಂಬ ಅನುವಾಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ, ದಂಡಭಂಗಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ ಕಳಾವಾಹನಾರ್ಥಂ ಕಳಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪ್ರಧಾನಕಲಶಾತ್ ಬಿಂಬಪರ್ಯಂತಂ ಸೂತ್ರಂ ಬಧ್ವಾ ನಾಡೀಸಂಧಾನಂ ವಿಧಾಯ । ಕಳಾನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರತ್ನಂ. ಪು. ೧೭೯–೧೮೨)

ಆಚಾರ್ಯಃ "ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಇತ್ಯನುಗೃಹ್ಣನ್ತು" ಇತ್ಯಂಕುಶಮುದ್ರಯಾ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಾತ್ ಪ್ರಾಣಾನಾಕೃಷ್ಯ ಬಿಂಬೇ ನಿವೇಶ್ಯ "ಓಂ ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತೋ ಭವ। ವರದೋ ಭವ ।" ಇತಿ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಧೇನುಮುಂದ್ರಾಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ । ಕ್ಷೀರಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ನ್ಯಾಸಾನಂತರಂ ಸೂತ್ರಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಮಂತ್ರಜಪಃ

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ "ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು" (ಪು. ೧೩೫) ರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದೇವಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಹಸ್ತಂ ನಿಧಾಯ । ಪರಂ ದೇವಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ । ತತೋ ದೇವಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ಸ್ಪೃಶನ್ ರುದ್ರಸೂಕ್ತಂ* ಜಪ್ತ್ವಾ ॥

ನಮಸ್ತೇ ತ್ಯಕ್ತಸಂಗಾಯ ಸಂತೋಷಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನರೂಪಾಯ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಽನುಶಾಲಿನೇ ॥
ಗುಣಾತಿಕ್ರಾಂತವೇಗಾಯ ಪುರುಷಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ಪುರಾಣಾಯ ಶಂಭೋ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ ॥

ಆಚಾರ್ಯನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಿಂದ ಬಿಂಬದವರೆಗೆ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಾಡೀಸಂಧಾನ ಎಂದರೆ ಅಂಕುಶಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಳಾನ್ಯಾಸಮಾಡಿ, "ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾ.... ಅನುಗ್ರಹ್ಣನ್ತು" "ಆವಾಹಿತೋಭವ ." ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕ್ಷೀರ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ. ಸೂತ್ರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಬಿಂಬದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು" ಎಂದು ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಪರದೇವತೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಿ "ನಮಸ್ತೆ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಭಗವನ್ ದೇವದೇವೇಶ ತ್ವಂ ಪಿತಾ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ ।
ತ್ವಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ ॥
ತ್ವಮಿಂದ್ರಃ ಪಾವಕಶ್ಚೈವ ಯಮೋನಿರ್ಋತಿರೇವ ಚ ।
ವರುಣೋ ಮಾರುತಃ ಸೋಮೋ ಈಶಾನಪ್ರಭುರವ್ಯಯಃ ॥

ಯೇನ ರೂಪೇಣ ಭಗವನ್ ವ್ಯಾಪ್ತೋಽಸಿ ಭುವನತ್ರಯಮ್ ।
ತೇನ ರೂಪೇಣ ದೇವೇಶ ಬಿಂಬೇ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ ॥

ಸರ್ವಮಂತ್ರಾಧಿದೇವೇಶ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕಾಮ್ಯಯಾ ।
ಅತ್ರ ಮೂರ್ತೌ ಮಹಾದೇವ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವಃ ॥

ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಯಾವದ್ಯಾವತ್ತಿಷ್ಠತಿ ಮೇದಿನೀ ।
ತಾವತ್ತ್ವಯಾತ್ರ ದೇವೇಶ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಪ್ರಭೋ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ,* ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ,* ರವೇಃ ಸೌರಂ,* ಅನ್ಯೇಷಾಂ ತತ್ತತ್ಪ್ರಕಾಶಕಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಜಪ್ತ್ವಾ । ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಶಿರಸ್ಸಹಿತಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ, ಪ್ರಾಣಸೂಕ್ತಂ* ಚ ಜಪ್ತ್ವಾ, ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಃ

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಕೃತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮಣಃ ಸಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರ–ಪೂರ್ಣಫಲ–ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯ–ಪಂಚರತ್ನ–ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತ –ಪೂಗೀಫಲ–ದಕ್ಷಿಣಾ–ಖರ್ಜೂರ–ಕರ್ಪೂರ–ಧೂಪ–ಲವಂಗ–ಜಾತೀಫಲಾದಿ ವಿಶೇಷದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಘೃತಾಪ್ಲುತಾನಿ ಸಂಪಾದ್ಯ । ದ್ವಾದಶ ಗೃಹೀತೇನಾಜ್ಯೇನ ಸ್ರುಚಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ।

ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಗಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಫಲ ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಿತ್ತು, ಹೋಮವನ್ನು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

" ಓಂ ಸಪ್ತ ತೇ ಅಗ್ನೇ " " ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮುತ್ತಮಾಂ ಜುಹೋತಿ " ಇತಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣೇ ಹೋಮಂ ನಿವೇದ್ಯ । ದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರತ್ನಂ. ಪು. ೧೧೪–೧೧೮) ಇತಿ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಮಮ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಕಲ ಪಾಪವಿಮೋಚನಾರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಶ್ರೀ....ಸ್ವಾಮಿನಃ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ ಕರೋಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಪ್ರಧಾನಕಲಶಮಾದಾಯ ತೂರ್ಯಮಂಗಲ ವಾದ್ಯಘೋಷ ಪುರಸ್ಸರಂ ಸುವಾಸಿನೀ ಮಂಗಲಗೀತೈಃ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಆಲಯಂ ತ್ರಿಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ । ತೇನೋದಕೇನ ದೇವಮಭಿಷೇಚಯೇತ್ । ತತ ಋತ್ವಿಜಃ ಆವಾಹಿತ ಸಕಲ ಕಲಶೋದಕೈಶ್ಚ ದೇವಮಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ । ತತಃ ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಯಥಾವಿಭವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಶಿವ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್—

ಭಗವನ್ ದೇವದೇವೇಶ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಮೋಕ್ಷದ ।
ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೇಶ್ವರೈ ರುದ್ರೈರ್ಗಣೇಶೈರ್ಲೋಕಪಾಲಕೈಃ ॥
ದೇವದಾನವ ಗಂಧರ್ವೈರ್ಯಕ್ಷೈಶ್ಚ ಸಹಕಿನ್ನರೈಃ ।
ಅಸ್ಮಿನ್ ಲಿಂಗೇ ಮಹಾದೇವ ಸರ್ವದಾ ವಸ ವೈಪ್ರಭೋ ॥
ಸರ್ವವಿಘ್ನಹರಃ ಪುಂಸಾಂ ಸರ್ವದುಃಖಹರಃ ಸದಾ ।
ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಇಚ್ಛಾ ಸಂಪತ್ಕರೋ ಭವ ॥

ಯಜಮಾನನು "....ತಿಥೌ....ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರಧಾನಕಲಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುವಾಸಿನೀ ಗೀತ ಮಂಗಲವಾದ್ಯ ಪೂರ್ವಕ ಆಲಯವನ್ನು ಮೂರುಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಕಲಶೋದಕಗಳೊಡನೆ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಸಹಸ್ರ ನಾಮಾರ್ಚನೆಯವರೆಗೆ ಯಥಾವಿಭವದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸ್ಥಾಪಕಾನಾಂ ಮೂರ್ತಿಪಾನಾಂ ಶಿಲ್ಪಿನಾಂ ಚ ವಿಭೋ ಸದಾ ।
ಗ್ರಾಮದೇಶನೃಪಾಣಾಂ ಚ ಶಾಂತಿರ್ಭವತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಪೂಜಕಾರಾಧಕಾನಾಂ ಚ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ।
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಜಗನ್ನಾಥ ರಕ್ಷಾಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾವನಿಪರ್ಯಂತಂ ಲಿಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪರಮೇಶ್ವರ ।
ಸ್ಥಾತವ್ಯಮುಮಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸರ್ವಲೋಕಾನುಕಂಪಯಾ ॥

ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಯಾವತ್ತಿಷ್ಠತಿ ಮೇದಿನೀ ।
ತಾವತ್ತ್ವಯಾತ್ರ ದೇವೇಶ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಪ್ರಭೋ ॥

ಅಥ ರಕ್ಷಾಧಾರಣಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ರಕ್ಷಾಧಾರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಹೋಮರಕ್ಷಾಂ ಅನಾಮಿಕಾಗ್ರೇಣ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ವಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಲಲಾಟೇ ರಕ್ಷಾ (ತಿಲಕ) ಧಾರಣದ್ವಾರಾ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಕಲಾಂ ವಿಗ್ರಹೇಷು ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ।

ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಕ್ಷತ್ರಭೃದ್ವೃದ್ಧವೃಷ್ಣಿಯಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌಜಶ್ಶುಭಿತಮುಗ್ರವೀರಂ । ಇಂದ್ರಸ್ತೋಮೇನ ಪಂಚದಶೇನ ಮಧ್ಯಮಿದಂ ವಾತೇನ ಸಗರೇಣ ರಕ್ಷ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥ ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನಮ್

ತತೋ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತಃ ಆವರಣಪಟಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಅಸ್ಯ

ಆಚಾರ್ಯನು ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಿತ್ತು ಆ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಿಲಕವಿಡುವ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಸ್ಥ ಕಲೆಯನ್ನು ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ "ಬೃಹತ್ಸಾಮ" ಎಂದು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ದೇವರ ಮುಂದೆ ತೆರೆ ಬಿಡಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತು,

ದೇವಸ್ಯ ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ” ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತ್ರಿಭಿರ್ದರ್ಭಾಗ್ರೈ ಸ್ಸಹ ಮಧ್ವಾಜ್ಯಾಕ್ತ ಸುವರ್ಣಶಲಾಕಾಂ ಹಂಸ ಮುದ್ರಯಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ॥

“ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ” (ಪು. ೬೭) ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರಂ ಉನ್ಮೀಲ್ಯ । ಶಲಾಕಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ಅನ್ಯತ್‌ಶಲಾಕಾಂ ಮಧುನಾಕ್ತ್ವಾ ॥

ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ । (ಪು. ೬೭)

ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಶ್ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಶ್ಶತಂ ॥

ಇತಿ ವಾಮನೇತ್ರಂ ಚ ಉನ್ಮೀಲ್ಯ ।

ವಯಸ್ಸುಪರ್ಣಾ ಉಪಸೇದುರಿಂದ್ರಂಪ್ರಿಯ ಮೇಧಾ ಋಷಯೋ ನಾಥಮಾನಾಃ । ಅಪಧ್ವಾಂತ ಮೂರ್ಣುಹಿ ಪೂರ್ಧಿ ಚಕ್ಷುರ್ಮುಮುಗ್ಧ್ಯ ಸ್ಮಾನ್ನಿಧಯೇವ ಬದ್ಧಾನ್ ॥

ಮಧ್ವಾಜ್ಯಾಕ್ತ ತಲಾಭ್ಯಾಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ....ದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ಷುಷೀ ಯುಗ ಪತ್ ಪರಿಮೃಜೇತ್ ॥ ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನ ಸಮಯೇ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರಂ ಘಟಿಕಾದ್ವಯಂ ವಾ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತೋ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ತಿಷ್ಠೇತ್ ॥

ಅಥ ಉಗ್ರದೃಷ್ಟ್ಯುಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತಃ ದೃಷ್ಟಿಕುಂಭಂ, ಸವತ್ಸಧೇನುಂ, ಆದರ್ಶಂ, ಆಜ್ಯಂ, ಸುವರ್ಣಂ, ಪಾಯಸಂ, ಭಕ್ಷ್ಯಂ, ಭೋಜ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಕಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ವೇದಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ಆವರಣ ಪಟಮಪ

ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಸುವರ್ಣಶಲಾಕೆಗಳನ್ನು ದರ್ಭೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೇನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ “ಚಿತ್ರಂದೇವಾನಾಂ” ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರವನ್ನೂ “ತಚ್ಚಕ್ಷುಃ” ಎಂದು ವಾಮನೇತ್ರವನ್ನೂ ಉನ್ಮೀಲನ ಮಾಡಿ, ಮಧು-ತುಪ್ಪ ಲೇಪಿಸಿದ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ “ವಯ ಸ್ಸುಪರ್ಣಾ” ಎಂದು ದೇವರ ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒರಸಬೇಕು. ಆಗ ದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಬಾರದು.

ಉಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಉಪಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಕುಂಭ, ಸವತ್ಸ ಧೇನು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಇರಿಸಿ, ತೆರೆ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ-ನಾರಿಕೇಳಾದಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಾರ್ಯ । ಸಪದಿ ಕೂಷ್ಮಾಂಡನಾರಿಕೇಳಭೇದನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಆರಾರ್ತಿಕಂ ನೀರಾಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಾನುಜ್ಞಯಾ ಪತ್ನೀಪುತ್ರಬಂಧು ಸಹಿತಃ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಹಸ್ತಸ್ಸನ್ ॥

"ಓಂ ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಭೂವ" ॥ ಇತಿ ಪ್ರಥಮತಃ ಆಜ್ಯೇ ದೇವಬಿಂಬಂ ಸಂದರ್ಶ್ಯ । ತತೋ ದರ್ಪಣೇ ವಿಲೋಕ್ಯ । ಪಶ್ಚಾತ್ ದೇವಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ನಾಮಕರಣಮ್

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ....ತಿಥೌ ಅದ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ನಾಮಧಾಸ್ಯಾಮಹೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಭಾಜನೇ ಗೋಘೃತಮಾನೀಯ । ತತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಯ ಮಾಸ ನಾಮ ನಕ್ಷತ್ರನಾಮ ದೇವಸ್ಯ ವ್ಯವಹಾರನಾಮಾನಿ ಚ ಲಿಖಿತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣಾಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ॥

ಅಗ್ನಿರಾಯುಷ್ಮಾನ್ತ್ಸವನಸ್ಪತಿಭಿರಾಯುಷ್ಮಾನ್ತೇ ನತ್ವಾಯುಷಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ತಂ ಕರೋಮಿ । ಸೋಮ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ತ್ಸ ಓಷಧೀಭಿರಾಯುಷ್ಮಾ

ತರುವಾಯ ಯಜಮಾನನು ಆಚಾರ್ಯನ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂಧುಮಿತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿ "ರೂಪಂ" ಎಂದು ಮೊದಲು ಆಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ, ತರುವಾಯ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ತರುವಾಯ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟು "ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು "ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ...ನಾಮಧಾಸ್ಯಾಮಹೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಗೋಘೃತ ಯುಕ್ತವಾದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುಹೂರ್ತದ ಮಾಸನಾಮ ನಕ್ಷತ್ರನಾಮ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಯ ವ್ಯವಹಾರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪೂಜಿಸಿ, "ಅಗ್ನಿರಾಯುಷ್ಮಾನ್" ಎಂದು ಆ ಘೃತದಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ನಾಮಪ್ರಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು.

ನ್ತೇನ ತ್ವಾಽಽಯುಷಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ತಂ ಕರೋಮಿ ॥ ಯಜ್ಞ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ತ್ಸ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರಾಯುಷ್ಮಾನ್ತೇನ ತ್ವಾಽ ಽಯುಷಾಽ ಽಯುಷ್ಮನ್ತಂ ಕರೋಮಿ । ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಷ್ಮತ್ತದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ ರಾಯುಷ್ಮತ್ತೇ ನತ್ವಾಽಽಯುಷಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ತಂ ಕರೋಮಿ । ದೇವಾ ಆಯುಷ್ಮನ್ತಸ್ತೇಽಮೃತೇನಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ತಸ್ತೇನ ತ್ವಾಽಽಯುಷಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ತಂ ಕರೋಮಿ ॥

ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ । ತನ್ನಾಮ ದೇವಾಯ ಶ್ರಾವಯಿತ್ವಾ । ತದ್‌ಘೃತೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ತನ್ನಾಮ ಪ್ರಕಾಶಯೇತ್ ॥

ತತೋ ರಾಜೋಪಚಾರೈರ್ಯಥಾವಿಭವಂ ದೇವಮಾರಾಧಯೇತ್ ।
(ವೀ. ಪೂ. ರತ್ನಂ. ಪು.೩೮೧–೩೯೫)

ಅಥ ರಾತ್ರೌ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಂ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್॥ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಯೋಗಸ್ತು ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ॥

ಅಥಾವಭೃತಸ್ನಾನಮ್

ಅಥೋತ್ತರೇದ್ಯುರುಷಸಿ ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾಯ । ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಯಜಮಾನಂ ಸಪತ್ನೀಕಮುಪವೇಶ್ಯ ॥ ಏವಂ ಗುಣ....ತಿಥೌ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಮವಭೃತಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತದಂಗತ್ವೇನ ಸ್ಥಲಾದಿ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದೌ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ತರುವಾಯ ರಾಜೋಪಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಮಹಾ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮರುದಿನ ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ, ಸಪತ್ನೀಕನಾದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಭದ್ರಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಡಬೇಕು.

ತರುವಾಯ ಅಸ್ತ್ರರಾಜನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಂಗಲವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ನದೀತಟಾಕಾದಿ ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥಗಳೆಡೆಗೈದಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ "ಇಮಂ ಮೇ" ಎಂದು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಿಧಾಯ । ತತ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । "ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಳಯಾರ್ಕಾಭಂ" (ಪು. ೫೦) ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । "ತತ್ಪುರುಷಾಯ" (ಪು. ೩೧) ಇತಿ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಮುದ್ಧೃತ್ಯ ॥

ಭಂದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾಃ । ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಗ್ಂ ಸಸ್ತನೂಭಿಃ । ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥

ಇತಿ ಋತ್ವಿಜಾ ಶಿರಸಾ ಸಂಧಾರ್ಯ ತೂರ್ಯಮಂಗಳಘೋಷೇಣ ವಾಪೀಕೂಪತಟಾಕಾದಿ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಾನಂ ಗತ್ವಾ ॥

ತತ್ರ ತೀರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ತೀರ್ಥೇ ಷಡಾಸನಾನಿ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ॥ "ಓಂ ಹ್ರಃ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ "ಇತಿ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮನುನಾ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಶಿವತೀರ್ಥಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತತ್ರ "ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ" (ಪು. ೧೪) ಇತಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸಮ್ಯಗಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರರಾಜಮಾರಾಧ್ಯ ॥

ಯಜಮಾನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಸಕಲಪಾಪಾಪನೋದನಾರ್ಥಂ ನಿರತಿಶಯ ಶಿವಪದಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಯೋಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಂ ಸಕಲದೇವತಾತ್ಮಕ ಅಸ್ತ್ರರಾಜತೀರ್ಥಸ್ನಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ "ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ" (ಪು. ೭೪) ಉದ್ಧೃತ್ಯ । "ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇ" (ಪು. ೭೨) ತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ತೀರ್ಥೇ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಸ್ತತ್ತೀರ್ಥೇ ಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥

"ಸಕಲಪಾಪ...ಕರಿಷ್ಯೆ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಸ್ತ್ರರಾಜನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಲ ಮುಳುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು.

ತರುವಾಯ ೯ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ, ಪೂಜಿಸಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ನವ ಕಲಶೇಷು ತೀರ್ಥಮಾಪೂರ್ಯ ಗಂಧಮಾಲ್ಯೈ ರಲಂಕೃತ್ಯ । ತೂರ್ಯಮಂಗಳಘೋಷೇಣ ಶಿವಾಲಯಮಾಗತ್ಯ । ಶಿವ ಲಿಂಗಂ ನವ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಶ್ರೀ ರುದ್ರ, ರುದ್ರ ಸೂಕ್ತ* ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೈಃ ದೇವಮಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸಮ್ಯಗಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಧ್ವಜಪಟಾವರೋಹಣಮ್

ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಧ್ವಜಾಂತಿಕಮಾನೀಯ । ಧ್ವಜಪಟಂ ಪೂರ್ವವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । (ಪು. ೭೧–೭೩) "ಯಸ್ಸ್ವಶೃಂಗಃ" (ಪು. ೭೧) "ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾಯ" (ಪು. ೮೭) ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ವೃಷಭೇಶ್ವರ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕಾನ್ (ಪು. ೭೫) ಧ್ವಜಚೂರ್ಣಿಕಾಂ ಚ (ಪು. ೭೭) ಪಠಿತ್ವಾ । ಧ್ವಜಪಟಮವರೋಪ್ಯ । ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ವೃಷಭೇಶ್ವರಾಂತಿಕ ಮಾಗತ್ಯ । ಧ್ವಜಪಟಸ್ಥಾಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಕಲಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೇ ವೃಷಭೇಽಚಾವಾಹ್ಯ । ತತ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತತ್ರ ಆವಾಹಿತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್—

ಗಚ್ಛ ಗಚ್ಛ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ।
ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾ ತತ್ರ ಗಚ್ಛ ಮಹೇಶ್ವರ ॥

ಇತಿ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಆವರಣಾಂತರಸ್ಥ ದಿಕ್ಪಾಲಕೇಭ್ಯಸ್ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಬಲಿಂ ದತ್ತ್ವಾ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ—ಕಂಕಣಂ ಮೋಚಯಾಮ್ಯದ್ಯ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ನ ಕದಾಚನ ।
ಮಯಿ ರಕ್ಷಾಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ಬಧ್ವಾ ದೇವತ್ವಂ ಗಚ್ಛ ಕಂಕಣ ॥

ಇತಿ ಯಜಮಾನಾದೀನಾಂ ರಕ್ಷಾಃ (ಕೌತುಕಾನ್) ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಜರೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ತ್ರರಾಜನನ್ನು ಧ್ವಜದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಧ್ವಜಪಟವನ್ನು ವೃಷಭಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಇಳಿಸಿ, ದೇವಾಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಧ್ವಜದಲ್ಲಿನ ವೃಷಭೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿತ ವೃಷಭನಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಅಸ್ತ್ರರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ "ಗಚ್ಛಗಚ್ಛ" ಎಂದು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ "ಕಂಕಣಂ" ಎಂದು ರಕ್ಷಾವಿಸರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥಾಚಾರ್ಯಪೂಜಾ

ಅಥ ಯಜಮಾನಸ್ಸಪತ್ನೀಕಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । "....ತಿಥೌ ಮತ್ಸಂಕಲ್ಪಿತ....ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಃ ಸಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಕ್ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತಾನ್ ವಿಧಿವತ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ಸವಸ್ತ್ರ ಫಲ ತಾಂಬೂಲಮುದ್ಧೃತ್ಯ । "ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ....ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಹಿರಣ್ಯಮಿದಂ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ-ನಮಮ" ಇತಿ ಸಹಿರಣ್ಯೋದಕಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರದಾಯ। ತಂ ಗೋ–ಭೂ–ಹಿರಣ್ಯ–ವಸ್ತ್ರಾಭರಣೈಃ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇಚ್ಚ—

ಭಗವನ್ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರಪರಾಯಣ ।
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ತತ್ತ್ವಜ್ಞ ಸಕಲಾಗಮಕೋವಿದ ॥

ಅನಾದಿಜನ್ಮಸಂತಾನೋಽಪ್ಯಪ್ರಮೇಯ ಭವಾರ್ಣವೇ ।
ಅದ್ಯ ಮೇಽತ್ಯುತ್ತಮಂ ಜನ್ಮ ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ಧನಂ ॥

ಅದ್ಯ ಮೇ ಜನನೋಚ್ಛಿತ್ತಿರದ್ಯ ಮೇ ಪರಮಂ ಪದಂ ।
ಮೋಚಿತೋಽಹಂ ತ್ವಯಾ ನಾಥ ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥

ಈಶ ತ್ರಾತಸ್ತ್ವಯಾ ಯಸ್ಮಾದಪ್ರಮೇಯಾದ್ಭವಾರ್ಣವಾತ್ ।
ಮುಕ್ತೋಽಹಂ ಮರ್ತ್ಯಸಂಸಾರಾತ್ಪ್ರಪನ್ನೋಽಹಂ ತವಾಂತಿಕಮ್ ॥

ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತೋ ವಾಪಿ ಯನ್ನ್ಯೂನಂ ಯತ್ಕೃತಂ ಮಯಾ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಮೇವಾಸ್ತು ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮಾಂ ॥

ಇತಿ । ತತೋ ದೇಶಿಕೋಽಪಿ—

ಅನಂತರ ಯಜಮಾನನು ಆಚಾರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಭದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಕಲಶವನ್ನು "ಪ್ರಧಾನ ....ನಮಮ" ಎಂದು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಗೋ-ಭೂ-ಹಿರಣ್ಯಾದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ "ಭಗವನ್....ಕ್ಷಮಸ್ವಮಾಂ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ದೇಶಿಕನು "ನಮಸ್ತೇ... ಭವೇತ್" ಎಂದು ಹರಸಿ, ಯಜಮಾನನನ್ನು ದೇವರೆಡೆಗೊಯ್ದು ದಂಪತಿಗಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ಸಮಸ್ತಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕಾರಕಃ ।
ಶಿವಃ ಶಿವಃ ಸಾನುಚರಃ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ॥

ದ್ರವ್ಯಹೀನಂ ತು ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ವಿಧಿಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಮೇವಾಸ್ತು ಪ್ರಸಾದಾತ್ಕಾರಣಸ್ಯತು ॥

ಸ್ಥಾಪಕಸ್ಯ ಮೂರ್ತಿಪಾನಾಂ ಶಿಲ್ಪಿನಾಂ ವರ್ಣಿನಾಂ ತಥಾ ।
ಸರಾಷ್ಟ್ರಪಾರ್ಥಿವಾನಾಂ ಚ ಶಾಂತಿರ್ಭವತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಭೃತ್ಯಪುತ್ರ ಕಳತ್ರೈಶ್ಚ ಸ್ವಮಿತ್ರಬಲವಾಹನೈಃ ।
ಕಾರಣಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರೋ ಭವೇತ್ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ—

ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಂ ದೇವಸಮೀಪಮಾನೀಯ । ತಯೋಃ ಲಲಾಟೇ ಹೋಮರಕ್ಷಯಾ ತಿಲಕಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ।

ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಹೇತ್ವರ್ಥಂ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ಸುಖಾಸನೇ ।
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಹಿ ಮಹಾದೇವ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪರಿವರ್ತಯ ॥

ಮಾಭೂತ್ಪೂಜಾ ವಿರಾಮೋಽಸ್ಮಿನ್ ಯಜಮಾನಃ ಸಮೃಧ್ಯತಾಮ್।
ಸಂಪಾದಯ ಸತಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸರ್ವೋಪದ್ರವವರ್ಜಿತಮ್ ॥

ಕ್ರಮೇಣ ವೃದ್ಧಿಮತುಲಾಂ ಸುಖಮಕ್ಷಯಮಶ್ನುತಾಮ್ ॥

ಇತಿ ದೇವಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ಯಜಮಾನಾಯ ಆಶಿಷೋ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಸ್ಥಾಪಕ ಮೂರ್ತಿಪ ಜಪಿನಃ ಋತ್ವಿಕ್‌ಸ್ಥಪತಿ ದೈವಜ್ಞಾನ್ ಕಲಶವಸ್ತ್ರ ಹಿರಣ್ಯವಸನಾದಿಭಿಸ್ಸಂತೋಷ್ಯ । ತತ್ರಾಗತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಂ

ಹೋಮ ರಕ್ಷಾತಿಲಕವಿಟ್ಟು "ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ...ಅಶ್ನುತಾಮ್" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಯಜಮಾನನು ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಕ್ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಕಲಶವಸ್ತ್ರ ದಾನಗಳಗಳನ್ನಿತ್ತು ಬಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಮಾಹೇಶ್ವರ ದಂಪತಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಯಜಮಾನ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ನೀರಾಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಸಬೇಕು.

ವಾಹ್ಯ । ಶಿವಲಿಂಗಸಂಸ್ಕಾರೋಕ್ತ ವಿಧಿವ (ಪು. ೧೦೩–೧೦೪) ದಾರಚಯ್ಯ। ಪ್ರತಿಮಾಂ ಧಾನ್ಯಾಗರ್ಭಾದುತ್ತೀರ್ಯ । ಕಲಶೋದಕೈಃ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ತೃಣ–ತೂಲ–ಕ್ಷೌಮ–ಊರ್ಣಾ–ನವಾಂಬರ – ಕಂಬಳಾದಿವಿರಚಿತಾಯಾಂ ಶಯ್ಯಾಯಾಂ ಊರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರಾಂ ಪ್ರಾಕ್‌ಶಿರಾಂ ದೇವೀಂ ನಿವೇಶಯೇತ್ ॥ ತತ್ರಾಪಿ ಪೂರ್ವ ವದಷ್ಟಕಲಶಾರ್ಚನಂ ವಿಧಾಯ । ಕೌತುಕಂ ದೇವ್ಯಾಃ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ (ಪು. ೧೨೩–೧೨೫) ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ತು ಯಥೋಕ್ತಂ (ಪು. ೧೨೬–೧೨೯; ೧೩೨–೧೩೩) ಕೃತ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಬಿಂಬಸ್ಯ ಶಿರೋಭಾಗೇ ವೇದಿಕಾಯಾಂ **ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ** "ಗೌರೀಮಿಮಾಯೇತಿ" (ಪು. ೧೬) ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ **ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶಾನ್** ಆವಾಹ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಧ್ಯಾನಂ—ಅಥ ಚಾಬ್ಜೋತ್ಪಲಧರಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಂ ।
ಕರಂಡಮುಕುಟೋಪೇತಾಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ದೇವೀಂ ಮನೋನ್ಮನೀಂ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಪಂಚಮುದ್ರಾಃ* ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ। ಪಾದ್ಯಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಪದ್ಮಸುರಭಿತಾಲಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಮೂರ್ತಿಪೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಶೈವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । (ಪು. ೧೦೪–೧೨೩) "ಜಾತವೇದಸೇ" (ಪು. ೮೯) "ಗೌರೀಮಿಮಾಯ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಗೌರೀಗಾಯತ್ರ್ಯಾ (ಪು. ೧೭) ವಾ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ । **ಅಂಬಾ, ಮನೋನ್ಮನೀ, ಉಮಾ, ಗೌರೀಣಾಂ** ಮೂಲಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಹುತ್ವಾ । ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ತೃತೀಯದಿವಸೇ—ದೇವೀಂ ಶಯನಾದುತ್ಥಾಪ್ಯ । ಪೂರ್ವವತ್ ಕಲಶಸ್ನಾಪನಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತಂ (ಪು. ೧೩೪-೧೪೫) ಯಥಾವಿಧಿ ವಿದಧ್ಯಾತ್॥

ಕಲ್ಯಾಣಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವೈ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ।
ಅಸ್ವತಂತ್ರೇ ಸ್ವತಂತ್ರೇ ವಾ ದೇವ್ಯಾ ವೈ ವಿಧಿರೀದೃಶಃ ॥

---

*ಆವಾಹನ, ಸ್ಥಾಪನ, ಸನ್ನಿಧಾನ, ಸನ್ನಿರೋಧನ, ಅವಗುಂಠನಮಿತಿ ಪಂಚ ಮುದ್ರಾಃ ॥

ಫಲಶ್ರುತಿಃ—

ಪಾರ್ವತ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾಪನಾದ್ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸುಭಿಕ್ಷಂ ರೋಗನಾಶನಂ ।
ಆಯುರಾರೋಗ್ಯವಾನ್ ರಾಜಾ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಇಹೈವ ಪುತ್ರವಾನ್ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅಂತೇ ಸಾಯುಜ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್॥

ಇತಿ ದೇವೀಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

೩. ಅಥ ವಿನಾಯಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ ವಿನಾಯಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ

ಯಜಮಾನಃ ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ । ಗೃಹೇ ಗಣೇಶಬಿಂಬಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಸರ್ವಸಂಭಾರಸಮನ್ವಿತಃ ಉತ್ಸವೇನ ಬೇರಂ ಆಲಯಮಾನೀಯ। ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಂ ಯಾಗಶಾಲಾಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಬಾಹ್ಯೇ ಭೂತಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ। ಆಗಮಿಕಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥

ಮಧ್ಯವೇದ್ಯಾಂ ಬಿಂಬಂ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ವರುಣಾನಿಲಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಕಮಾಚರೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಗಣೇಶಪೂಜಾದಿಗವ್ಯಾಂತ (ಪು. ೮—೩೪) ಮಾರಚಯ್ಯ । ಬಿಂಬಂ ಪವಮಾನೇನ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ । ಸಕಲೀಕರಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತಂ (ಪು. ೩೫—೧೫೪) ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವದ್ವಿಧಾಯ । ಪ್ರಧಾನ ಹೋಮಸಮಯೇ—ಗಣಾನಾಂತ್ವೇತಿ (ಪು. ೧೧) ಸಮಿಧಂ, ಮೂಲೇನ 'ಗಣಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ' ಇತ್ಯಾಜ್ಯಂ। 'ಆಖುಧ್ವಜಾಯೇತಿ' ಚರುಂ, ನೇತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಮಧು ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಷೋಡಶಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಕುಂಭಾಂಭಸಾ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ ।

ಗಣೇಶ ಸ್ಥಾಪನವು ಶುಭಪ್ರದವಾದುದು. ಇದು ಯಶಸ್ಸು, ಆಯುಸ್ಸು, ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರವೃದ್ಧಿ, ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಫಲಪ್ರದ. ಸರ್ವಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವೂ ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಣೇಶಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು.

ಗಣೇಶಸೂಕ್ತ*ಮುಚ್ಚರನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ದೃಷ್ಟಿಶಾಂತಿಂ (ಪು. ೧೫೭) ಕೃತ್ವಾ । ಕರ್ತಾ ಬಂಧುಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂ ದೇವಂ ಸಂದರ್ಶಯೇತ್ ॥

ಅತ್ರ ಕಲ್ಯಾಣಂ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಋತ್ವಿಗ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಮಕುರ್ವನ್ ವಿಧಾಯ। ದಂಪತಿಪೂಜಾಂತಂ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್ ॥

ಇತಿ ವಿನಾಯಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

೪. ಅಥ ಸ್ಕಂದ (ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ) ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಬಿಂಬಮಾದಾಯ । ಆಲಯ ಮಾಗತ್ಯ। ವಿಧಿವತ್ ಗಣೇಶಪೂಜಾದಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾಂತಂ (ಪು. ೮–೭೯) ಕುರ್ಯಾತ್ । ಜಲಾಧಿವಾಸಂ ಬಿಂಬಸ್ಯ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಶಾಂತಿಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಃ, ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಃ, ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ, ಬಿಂಬಸ್ಯ ರಕ್ಷಾಬಂಧನಂ ಚ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ವಿದಧೀತ । ತದ್ಯಥಾ—

ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಕಲಶತ್ರಯಂ ಸ್ಕಂದಗಾಯತ್ರ್ಯಾ (ಪು. ೮೭) ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ದೇವಸೇನಾ, ವಲ್ಲೀಯುತಂ ಸ್ಕಂದಂ ಕುಮಾರಸೂಕ್ತೇನ* ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ । ತತ್ಪರಿತಃ

ವೀರಬಾಹುಂ ವೀರಸಿಂಹಂ ಮಾರ್ತಾಂಡಂ ರಾಕ್ಷಸೋಽನ್ತಕೌ ।
ವೀರಾಗ್ರಣೀಂ ಧೀರವೀರೇಶೌ ಶಕ್ರಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಂ ದ್ವಿಜಾಃ ॥

ಇತ್ಯಷ್ಟೌ ಕಲಶೌ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸಂ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಚ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್ ॥ ತತಃ ಶೈವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತಂ ವಿಧಾಯ॥ (ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ। ರತ್ನನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ। ಸುಲಗ್ನೇ ದೇವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್। ತಸ್ಯವಾಮ

ವೀರಶೈವ ಗೋತ್ರಾಚಾರ್ಯನೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಿಯೂ ಆದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಶಸ್ತವಾದುದು. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ದೇವಸೇನಾ ಮತ್ತು ವಲ್ಲೀದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಬೇಕು.

ಭಾಗೇ ದೇವಸೇನಾಂ, ದಕ್ಷಿಣೇ ವಲ್ಲೀಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಂ ವಿದಧೀತ ॥

ನೈವೇದ್ಯಂ ದಾಪಯೇತ್ತತ್ರ ಸೂಪಾಪೂಪೈಶ್ಚಪಾಯಸೈಃ ।
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಂ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಂ ಚ ದೇವಸ್ಯ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಅವಭೃತಸ್ನಾನಂ, ಧ್ವಜಾವರೋಹಣಾದಿ ನೀರಾಜನಾಂತಂ ಯಥಾ ವಿಧಿ ಆಚರೇತ್ ॥ ಇತಿ ಸ್ಕಂದಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

೫. ಅಥ ವೀರಭದ್ರಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

"ಹಿತಾಯ ಸರ್ವಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ವೀರೇಶಸ್ಥಾಪನಂ ಸ್ಮೃತಂ"

ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಗೋತ್ರಾಚಾರ್ಯಂ ವೀರೇಶಂ ಭದ್ರಕಾಳೀ ಸಮೇತಂ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ । **ಯಜಮಾನಃ** ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ಸ ಮೇತಃ ಬೇರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಆಲಯಮಾಗತ್ಯ । ಗಣೇಶಪೂಜಾದಿ ಪಂಚ ಕಲಶಾಂತಂ (ಪು.೮–೫೫) ಕೃತ್ವಾ। ವಿಗ್ರಹಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಕಂ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಗಮುಪ್ರಕಾರಂ ವಿಧಾಯ । ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾವಸರೇ, ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ದ್ವೌ ಕಲಶೌ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥ ತತ್ರ

ವೀರೇಶಂ—

ಚಂದ್ರಾಸ್ಯಂ ವೃಷವಾಹನಂ ತ್ರಿನಯನಂ ದಿವ್ಯಾಂಬರಾಲಂಕೃತಂ ।
ಸವ್ಯೇನೋರ್ಧ್ವಕರೇಣ ಧಾರಿತಶರಂ ಧೃತ್ವಾ ಕರೇಥೋಪ್ಯಸಿಂ ॥
ಕೋದಂಡಂ ಫಲಕಂ ತದನ್ಯಕರಯೋರುಂಡಾವಳೀ ಧಾರಿಣಂ ।
ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮಸಮೇತ ಸವ್ಯಮಮಲಂ ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರಂ ಭಜೇ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ವೀರೇಶಗಾಯತ್ರೀಂ (ಪು. ೮೮) ಜಪೇತ್ ॥

ಭದ್ರಕಾಳೀಂ—ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾಂ ದ್ವಿನೇತ್ರಾಂ ಚ ವೀರನೂಪುರಸಂಯುತಾಂ ।
ದ್ವಿಭುಜಾಂ ಖಡ್ಗಹಸ್ತಾಂ ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಂ ॥
ನಾನಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಭದ್ರಕಾಳೀಂ ಪರಾಂ ಶಿವಾಂ।
ವೀರಭದ್ರಪ್ರಿಯಾಂ ದೇವೀಂ ಭಜೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಾಂ ॥

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ। ತತ್ಪರಿತಃ ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶಾ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ರುದ್ರಸೂಕ್ತೇನ* ಚಾಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥ ಶಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

೭. ಅಥ ವೃಷಭಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್‌ಸಮೇತಃ ಭೇರಮಾಲಯಂ ನೀತ್ವಾ ॥ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವತ್ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಧಾಯ । **ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಂ** ಸ್ಥಾಪಯೇತ್—ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ—"ಯಸ್ಸು ಶೃಂಗೇತಿ" (ಪು. ೭೧) ಜಪಿತ್ವಾ ॥

ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂ ವೇದಪಾದಂ ಮಹೋನ್ನತಂ ।
ಘಂಟಿಕಾನಾದಸಂಯುಕ್ತಂ ಹೇಮರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ ॥

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧರ್ಮತನುಂ ದೇವಂ ಗೋತ್ರಾಚಾರ್ಯಂ ವೃಷೇಶ್ವರಂ ।
ಭವಬಂಧವಿಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಧ್ಯಾಯೇ ದೇವಂ ವೃಷೇಶ್ವರಂ ॥

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ ಅಷ್ಟೌ ಪರಿವಾರ (ಆವರಣ) ದೇವತಾಃ—

ಕುಮುದಂ ಕುಮುದಾಕ್ಷಂ ಚ ವಿಷಾಣಂ ವೇದಪಾದಕಂ ।
ಸಾವಿತ್ರಂ ವಾಮನಂ ಚೈವ ಮಹೇಶಮುನ್ಮನಂ ತಥಾ ॥

ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಶೈವಾಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ–(ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ವೃಷಗಾಯತ್ರ್ಯಾ (ಪು. ೮೭)

ಪಾಲಾಶೌದುಂಬರಾಶ್ವತ್ಥಂ ವಟಂ ಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು ಚ ।
ಶಮೀ ಖದಿರಮಾಯೂರ ಶ್ರೀವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ವಿದಿಕ್ಷುವೈ ॥

ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರುಂ ಲಾಜ ಮುದ್ಗಮಾಷಯವಾಂಸ್ತಿಲಾನ್ ।
ಶಾಲಿಗೋಧೂಮ ನೀವಾರಸಕ್ತುಸಿದ್ಧಾರ್ಥಕಾನ್ದಧಿ ॥

ಕ್ಷೀರಂ ಕ್ರಮೇಣ ವಿಧಿವತ್ ಹೋಮಯೇನ್ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ।

ದೇವಂ ಪೀಠೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ವೃಷಸೂಕ್ತಂ*ಪಠಿತ್ವಾ ಚತುರ್ನವತಿ ಕಳಾ* ಹೋಮಂ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಅಗ್ನಿಸ್ಥಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರಧಾನಕುಂಭೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಕುಂಭಾತ್‌ಶಕ್ತಿಂ ಬಿಂಬೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ಗುರುಃ ॥ ಶಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವವದಾಚರೇತ್ ॥

೭. ಅಥ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತೀನಾಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಪೂಜಾರ್ಥಮುತ್ಸವಾರ್ಥಂ ಚ ಹೈಮರಾಜತ ತಾಮ್ರ ಪಿತ್ತಳೈಃ ವಾ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತೀಃ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ದೇವಾಲಯಂ ನೀತ್ವಾ । ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸ್ಥಾಪಿತಾನಾಂ ತತ್ತನ್ಮೂರ್ತೀನಾಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾಚರೇತ್ ॥

ತತ್ತತ್ಸಂಸ್ಕಾರವಿಶೇಷಂ ಬಿಂಬಸ್ಥಾಪನವತ್ ಕುರ್ಯಾತ್। **ಸ್ಥಾಪನಂ ರತ್ನವಿನ್ಯಾಸಂ** ವಿನಾ ಜಯಾದಿಪರ್ಯಂತಂ ಹೋಮಂ ವಿಧಾಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಯಜಮಾನಃ ಋತ್ವಿಕ್ ಪುರೋಹಿತ ಬಂಧುಮಿತ್ರಸುಮನ್ವಿತಃ ವಾದ್ಯಘೋಷೇಣ ವೇದೀಸ್ಥ ಸರ್ವಬಿಂಬಾನಿ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಗರ್ಭಾಗಾರಂ ಪ್ರಾವೇಶಯೇತ್। ತತ್ರ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನೇ ಉಪವೇಶ್ಯ। ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ, ಕಳಾನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಚ ವಿಧಾಯ । ಮಹಾನಿವೇದನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತಂ ಸಮಾಚರೇತ್ । ತತೋ ರಾತ್ರೌ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಶಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವವತ್ ವಿಧಾಯ। ಮಂಗಲವಾದ್ಯಘೋಷೈಃ ಪುರದುರ್ಗನಗರಾದಿಷು ದೇವಂ ಉತ್ಸವಾದಿನಾ ಆರಾಧಯೇತ್ ॥

ಇತ್ಯುತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ

೮. ಅಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ವಿಷ್ಣುಂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ, ತತ್ಪರಿವಾರದೇವತಾಂಶ್ಚ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ । ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಯ ಉತ್ತರ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಮಂತರಾಳೇ ಬಾಹ್ಯೇ ವಾ ಮಂಟಪಂ ವಿರಚಯ್ಯ। ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಆಲಯಮಾಗತ್ಯ ॥ ಗಣಪತಿಪೂಜಾದಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ। (ಪು. ೫೭) ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಬಿಂಬಶುದ್ಧಿಂ ವಿಧಾಯ। ಕೌತುಕಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್। ಜಲಾಧಿವಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ಪರಿತಃ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟದಿಗೀಶಾನ್ ಪೂಜಯೇತ್ । ಶಿಷ್ಟಂ ವಿಧಿವದನುಷ್ಠಾಯ । ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸ ಸಮಯೇ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಂ* ಅಂಭಸ್ಯಪಾರೇ*ತ್ಯನುವಾಕಂ ಕೇಶವಗಾಯತ್ರೀಂ ವಾ ಜಪೇತ್ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಮಖಾಲಯಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾದಿ ದ್ವಾರೇಷು ದ್ವೌದ್ವೌ ದೇವತೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್। ಕುಮುದಃ–ಕುಮುದಾಕ್ಷಃ, ಪುಂಡರೀಕ–ವಾಮನೌ, ಶಂಕುಕರ್ಣೋ–ಜಯಂತಶ್ಚ, ವಿಕಟೋ–ವಿಶ್ವಪಾಲಕಃ, ಪ್ರಧಾನವೇದ್ಯಾಂ ಮಧ್ಯೇ–ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ–ಸಂಕರ್ಷಣಃ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ, ಅಚ್ಯುತಃ ಅನಿರುದ್ಧಃ, ವಾಮನಃ, ನಾರಸಿಂಹಃ, ಶ್ರೀರಾಮಃ, ಜನಾರ್ದನಶ್ಚ । ಏತಾನ್ ಪ್ರಾಗಾದಿದಿಕ್ಷುಸಂಪೂಜ್ಯ । ದಿಗೀಶಾನ್ ವಾ ಪೂಜಯೇತ್ । ಅಷ್ಟಮಂಗಲದೇವಾಶ್ಚ ತದ್ಬಾಹ್ಯಕಲಶೇಷು ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಪ್ರಾಚ್ಯಾದಿಷ್ವಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಗರುಡಂ, ಗಣೇಶಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಂ, ಶ್ರಿಯಂ, ದುರ್ಗಾಂ, ನೀಲಲೋಹಿತಂ, ಪೂರ್ವೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಛಾಯಾಸಹಿತಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್। ಮಖಾಗಾರಸ್ಯಪರಿತಃ ಧರ್ಮಮಂಟಪಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಈಶಾನ್ಯೇ ಸೌಭದ್ರ ಮಂಡಲಂ ವಿರಚಯ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ಧರ್ಮಮಂಟಪೇ ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೇನ* ವಾ ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಮೂಲವಿದ್ಯಯಾ ಮಖಾಗಾರ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಮೂರ್ತೀಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್॥ ತತಃ ಕುಂಭಾದಾಕೃಷ್ಯಕಲಾಂ ಬಿಂಬೇ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಂ ವಿಧಾಯ, ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಾ ನೀರಾಜನಾದಿನಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ರಾತ್ರೌ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಂ ಅಶ್ವತ್ಥವಿವಾಹವತ್ ವಿಧಿವದ್ವಿದಧೀತ ॥

೯. ಅಥ ಮಾರುತಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಹನೂಮದ್ಬಿಂಬಮಾದಾಯ, ಆಲಯಮಾಗತ್ಯ । ನಂದಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾವತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಧಾಯ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ಮಾರುತಿಸೂಕ್ತೇನ* ಮಾರುತಿಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ॥

ಆಂಜನೇಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಯುಪುತ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಮಾರುತಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ನಂದಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಆವರಣಹೋಮವದ್ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತ್ರ ಪಂಕಜಧ್ವಜಮಾರೋಪಯೇತ್ ॥ ಪ್ರಧಾನವೇದ್ಯಾಂ—ಮಧ್ಯೇ ಹನುಮತ್‌ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ ಹನೂಮತೋ ಅಷ್ಟನಾಮಾನಿ ಅಷ್ಟಕುಂಭೇಷ್ವಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಹನೂಮಾನ್ವಾನರೋ ವೀರೋ ರುದ್ರಬೀಜಸಮುದ್ಭವಃ ।
ಅಂಜನಾಗರ್ಭಸಂಭೂತಃ ವಾಯುಪುತ್ರೋಽಪ್ಲವಂಗಮಃ ॥

ವಲೀಮುಖಶ್ಚನಾಮಾನಿ ಪೂಜಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ । ನಂದಿಕೇಶ್ವರಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಸುಲಗ್ನೇ ಮಾರುತಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಕುಂಭಾದಾಕೃಷ್ಯ ಭಗವತಃ ಕಲಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಶಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಇತ್ಯಾಂಜನೇಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

೧೦. ಅಥ ಚಂಡೇಶ್ವರಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಶುಭೇಽಹನಿ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾಂತಂ ವಿಧಾಯ । ಶಾಲಿತಂಡುಲಮಧ್ಯೇ ಬಿಂಬಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ರತ್ನವಿನ್ಯಾಸಂ ವಿನಾ ವಿಧಿವತ್ ನೇತ್ರಮೋಕ್ಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಮಾಲಯಮಾನೀಯ । ಜಲಾಧಿವಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ । ಆಲಯಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯೇ ಮಂಟಪಂ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ಚತುರಶ್ರಕುಂಡಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಾದಿ ಶಯನಾಂತಂ ವಿಧಾಯ । ಪ್ರಧಾನವೇದ್ಯಾಂ ಚಂಡಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಅಭಿತಃ ಅಷ್ಟಕಲಶಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ತತ್ರ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಮೂರ್ತಿಪೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ವಿರಚಯ್ಯ । ಶಮೀ

ಖದಿರಮಯೂರ ಪ್ಲಕ್ಷಾದಿಭಿಃ ಪಲಾಶಸಮಿದ್ಭಿಃ ಹುನೇತ್ । ಹೃದಯೇನ ಸಮಿತ್, ಮೂಲೇನ ಆಜ್ಯ, ಈಶಾನಮಂತ್ರೇಣ ಲಾಜಾ, ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಚರುಂ, ಕವಚೇನ ಸರ್ಷಪಾ, ದ್ರವ್ಯಾಂತೇ ವ್ಯಾಹೃತೀಭಿಃ ಹುನೇತ್ । ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಭಾತೇ ಶಯನಾದುದ್ಧೃತ್ಯ ತತ್ಪುರುಷೇಣಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಜಯಾದ್ಯಂತೇ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಪ್ರಾಗುಕ್ತವಿಧಿನಾ ಬಿಂಬೇ ಅಕ್ಷರನ್ಯಾಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ಬಿಂಬಾಗ್ರೇ ಕುಂಭಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಕುಂಭಾತ್ ಶಕ್ತಿಮಾಕೃಷ್ಯ ಚಂಡಸ್ಯ ಹೃದಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ । ತತ್ಕುಂಭೋದಕೈಃ ಚಂಡೇಶಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಾ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತ*ಮುಚ್ಚಾರ್ಯ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಬಿಂಬಮಾಲಯಂ ಪ್ರಾವೇಶ್ಯ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್। ದೇವಸ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಂ ಮಾಲಾಂ ಚೈವ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ । ಚಲಾಚಲವಿಭಾಗಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ । ಶೈಲಜಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಉಕ್ತಸ್ಥಾನೇಷು ಮಂದಿರೇ ವಾ ಯಾಮ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ದೇವಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ಇತಿ ಚಂಡೇಶಸ್ಥಾಪನಂ

೧೧. ಅಥ ಸರ್ವಮಂಟಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಿಧಿಃ

ಆದೌ ಗಣಪತಿಪೂಜಾ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ, ಪಂಚಗವ್ಯಂ, ಕಂಕಣಧಾರಣಂ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ, ಆವರಣಹೋಮಂ, ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ, ಶಾಂತಿಕುಂಭಂ, ದರ್ಪಣೇ ಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಸ್ಯ ಜಲಾಧಿವಾಸಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಯಾಗಮಂಟಪಸ್ಯೋತ್ತರೇ ಧಾನ್ಯರಾಶೌ ಸಕರ್ಣಿಕಮಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತದುಪರಿ ಸಿಂಹಾಸನಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ। ತತ್ರ ಮಂಟಪದೇವತಾಕಲಶಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ। ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ದಿಗೀಶಾ ಕಲಶೇಷು ಆವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮಂಟಪಾರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಜಯಾದಿ ಹೋಮಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್। ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಮಂಟಪೇ ದೇವೇಶಂ ವಿಧಿವದರ್ಚಯಿತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅವಭೃತಸ್ನಾನಂ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್ ॥

೧೨. ಅಥ ಧ್ವಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಿಧಿಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಮೂರ್ತಿಪೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ "ಅಣೋರಣೀಯಾನ್" ಇತಿ

(ಪು. ೧೪೧) ಮಂತ್ರೇಣ ಧ್ವಜಂ ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಮೂಲಾದಿ ಮಸ್ತಕಾನ್ತಂ ನೂತನವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ । ಶಿರೋಮಂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾ । ಈಶಾನಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಸ್ಥಂಭೇ ಕೌತುಕಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಜಲಾಧಿವಾಸಾರ್ಥಂ ಯಥಾಸಾಧ್ಯಪ್ರಮಾಣೇನ ಸ್ವರ್ಣದಂಡಂ ವಿರಚ್ಯ । ಕುಂಭತೋಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ದಾರುದಂಡಂ ಶುದ್ಧೋದಕೈಃ ಪುನರಭಿಷೇಚಯೇತ್ ॥ ಏವಂ ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಚಾರ್ಯಃ ಮೂರ್ತಿಪೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಧ್ವಜಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ವೇದಿಕೋಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಗಣೇಶಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಶಾಂತಿಕುಂಭಂ ವಾದ್ಯಘೋಷೇಣ ವಿಮಾನಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ* ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಧ್ವಜಸ್ನಪನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಹೋಮಮಾರಚಯ್ಯ । ಪರೇದ್ಯುರುಷಸಿ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಗರ್ತಮಧ್ಯೇ ರತ್ನನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ । ಹೃದಯಮಂತ್ರೇಣ ಧ್ವಜಾವಗುಂಠನವಸ್ತ್ರಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಗರ್ತೇ ಕೂರ್ಮಂ ವೃಷಭಂ ವಾ ಯಂತ್ರಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ರಜ್ಜುಂ ಯಂತ್ರೇಣ ಚೋದ್ಧೃತ್ಯ । ಸರ್ವಶುಭಪ್ರದಂ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಂ—

ಸೇನಾಹನಾಮಪೃಥಿವೀ ಧನಂಜಯಾ । ವಿಶ್ವವ್ಯಚಾ ಅದಿತಿಸ್ಸೂರ್ಯತ್ವಕ್ ॥ ಇಂದ್ರಾಣೀ ದೇವೀ ಪ್ರಾಸಹಾದದಾನಾ । ಸಾ ನೋ ದೇವೀ ಸುಹವಾಶರ್ಮಯಚ್ಛತು ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಧ್ವಜಸ್ಯ ಪರಿತಃ ಇಷ್ಟಕಾದಿಭಿಃ ಸುದೃಢಾಂ ವೇದೀಂ ಕಾರಯೇತ್ । ಚತುರ್ಹಸ್ತಂ ತ್ರಿಹಸ್ತಂ ವಾವಿಸ್ತೃತಂ ಉಚ್ಛ್ರಿತಂ ಪೀಠಂ ವಿಧಾಯ । ದರ್ಪಣೋದರವತ್ ಚಿತ್ರಕಾದಿಭಿರಲಂಕರಣೀಯಾ । ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾರಿಣಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಸಮ್ಮಾರ್ಜ್ಯ । ಧ್ವಜಮೂಲೇ ದರ್ಭಸೂತ್ರಂ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ । ತತ್ಸೂತ್ರಾಗ್ರೇ ಸ್ವರ್ಣದಂಡರೂಪಂ ದೇವಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಮೂಲಲಿಂಗೇ ಜೀವಕಲಾಂ ನ್ಯಸೇತ್ । ಸ್ಥಂಭಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ । ತತ್ರ ದೇವಾನ್ಯಜೇತ್ । ಪ್ರಣ

ವಾದಿ ನಮೋಂತ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ । ಸ್ತಂಭಸ್ಯ ಮೂಲೇ ಸದಾಶಿವಂ, ತತ್ಸಮೀಪೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನ್, ಪೀಠೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ। ವೇದ್ಯಾಂ ಭುವಂ ಚ ಯಜೇತ್ । ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪೃಷ್ಠಭಾಗೇ ರಕ್ಷಾಂಸಿ, ಪರಿತೋ ದಿಗ್ಗಜಾನ್, ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಮೇಖಲೇಷು ಮಧ್ಯೇ ವಿದ್ಯೇಶಾನ್ ಭುವನಾನಿ ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ಋಗಾದಿ ವೇದಾನ್ ಕಿಂಕಿಣೀಷು । ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ಯಜೇತ್ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಕುಂಭಾದೀನುದ್ಧೃತ್ಯ ಮೂಲದೇವಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯೇತ್ । ಸ್ವರ್ಣದಂಡಂ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಮಾಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ । ಉಗ್ರದೃಷ್ಟ್ಯುಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟಿಕುಂಭಂ ಸವತ್ಸಧೇನುಂ ಚ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ರಾತ್ರೌ ಮೂಲದೇವಯೋಃ ಕಲ್ಯಾಣಂ ವಿಧಾಯ । ಅವಭೃತಾಂತಂ ವಿಧಿ ವದಾಚರೇತ್ ॥

೧೩. ಅಥ ಶಿಖರಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಕರ್ಷಣಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ । ಶಿಲ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಾರೇಣ ದೇವಾಲಯಂ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ। ವಿಧಿವತ್ ಶಿಖರಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ। ತತ್ರಯಜಮಾನಸ್ಯ ದ್ವಿಹಸ್ತಪರಿದೀರ್ಘಕಂ ಸ್ಥೂಪೀಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರೇ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಆಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ಪಂಚಗವ್ಯಂ, ಆಚಾರ್ಯವರಣಂ, ಕೌತುಕಂ ಚ ಧೃತ್ವಾ। **ದೀಕ್ಷಾಸೂಕ್ತಂ*** ಪಠಿತ್ವಾ। ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿವತ್ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ **ವಿಶೇಷಂತು**—ದರ್ಪಣಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ ಶಿಖರಸ್ಯ ಜಲಾಧಿವಾಸನಂ, ಕೃತ್ವಾ । **ಸ್ಕಂದಂ, ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಂ, ನೃಸಿಂಹಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ** ವಿಮಾನಪಾಲಕಾನ್, ದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್, ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗ ಗಂಧರ್ವಾನ್, ಅಪ್ಸರಸಶ್ಚ ಪ್ರಣವಾದಿ ನಮೋಂತ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ತತ್ರ ತತ್ರನ್ಯಸೇತ್। ಪಂಚದ್ರೋಣೋದಕೋಪೇತೇಷು ವೇದಿಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ಸ್ವರ್ಣ ರಜತಪಿತ್ತಲಾದಿ ಕಲಶತ್ರಯೇಷು ತಾನಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್। ತತ್ತೋಯೇನ ಆಲಯಂ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಲಿಂಗಸ್ಥೂಪೀ ಧ್ವಜಂ ಚೈವ ಲಿಂಗತ್ರಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಂ ಸಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಷ್ಟಾದಶ ಸುಕರ್ಮಸು ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವತ್ ಅಷ್ಟಾದಶ ಕರ್ಮಾಣಿ ಶಿಖರ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇಽಪಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ॥

ಸ್ಥೂಪೀದಂಡ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಕರ್ತುರ್ವಾ ದೇಶಿಕಸ್ಯ ವಾ ।
ಹಸ್ತಾದಿಕ ಪ್ರಮಾಣೇನ ಪ್ರಕುರ್ಯಾಲ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಮ್ ॥
ಕರ್ಷಣಾದಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಾಂಸ್ತತ್ತತ್ಕಾಲವಿಶೋಪಿತೇ ।
ವಿಮಾನಸ್ಥಾಪನೇ ಕಾಲೇ ಮೂಲೇನೈವ ಶತಂ ಹುನೇತ್ ॥

೧೪. ಅಥ ಬಲಿಪೀಠಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಪೂರ್ವೇ ವಾ ಪಶ್ಚಿಮೇ ವಾಪಿ ಪೂರ್ವವನ್ಮಂಟಪಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಹಸ್ತಪ್ರಮಾಣಂ ವೇದಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕುಂಡಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಶಾಲಿಭಿಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಲಾಜ ಪುಷ್ಪ ತಿಲದ ರ್ಭಾ ವಿಕೀರ್ಯ । ಷಟ್ ಕುಂಭಾ ಸಮಾದಾಯ । ತತ್ರ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ, ಮಧ್ಯಕುಂಭೇ **ಅವಿಘ್ನಂ**, ಪೂರ್ವಕುಂಭೇ **ಆಮೋದಂ**, ಯಾಮ್ಯಕುಂಭೇ **ಪ್ರಮೋದಂ**, ವಾರುಣೇ **ಪ್ರಮುಖಂ**, ಸೋಮಕುಂಭೇ **ದುರ್ಮುಖಂ**, ಈಶಾನ್ಯೇ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಂ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತ್ತತ್ಕುಂಭೇಷು ತತ್ತದ್ರೂಪಂ ವಿಭಾವಯೇತ್ ॥

ಆಮೋದಂ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಂ ತು ಪ್ರಮೋದಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಕಂ ।
ಪ್ರಮುಖಸ್ಫಟಿಕಾಭಾಸೋ ದುರ್ಮುಖಃ ಕುಂಕುಮಪ್ರಭಃ ॥
ಅವಿಘ್ನೋ ವಿದ್ರುಮಾಭಾಸೋ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾಂಜನ ಪ್ರಭಃ ।
ದ್ವಿಭುಜಾಶ್ಚ ದ್ವಿನೇತ್ರಾಶ್ಚ ಟಂಕಪಾಶಧರಾಸ್ತಥಾ ॥
ಉಗ್ರದೃಷ್ಟಿ ಸಮಾಯುಕ್ತಾ ಭೀಮರೂಪಾ ಮಹಾಬಲಾಃ ।
ಸರ್ವಾಭರಣ ಸಂಯುಕ್ತಾ ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತಿಕಾಃ ॥
ಪ್ರಾಸಾದಾಭಿಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇ ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರೋದ್ಭಟಾನನಾಃ ।

ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ। ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ವಿಧಾಯ। ಪ್ರಭಾತೇ ಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಬಲಿ ಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಬಲಿಪೀಠದಳೇಷು **ಅವಿಘ್ನಂ** ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯೇ,

ಆಮೋದಂ ಪೂರ್ವದಿಕ್‌ದಳೇ, ಯಾಮ್ಯದಳೇ **ಪ್ರಮೋದಂ**, ಪಶ್ಚಿಮೇ **ಪ್ರಮುಖಂ**, ಸೌಮ್ಯದಳೇ **ದುರ್ಮುಖಂ**, ಈಶಾನ್ಯೇ **ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಂ**, ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಕುಂಭೇಭ್ಯೋ ಬೀಜಮಾದಾಯ । ತತ್ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ತಜ್ಜಲೈರಭಿಷೇಕಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಾ ನೀರಾಜನಾದಿಭಿಃ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಅಸ್ತ್ರರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವದಿನೇ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾದಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾಂತಂ (ಪು. ೮–೫೬) ಕೃತ್ವಾ । ನಯನಮುನ್ಮೀಲ್ಯ । ಗವ್ಯೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುತಂ ತ್ರಿಶೂಲಂ ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕಂ ಆಲಯಮಾನೀಯ । ಜಲೇಽಧಿವಾಸ್ಯ । ಪೂರ್ವವನ್ಮಂಟಪಂ ಕೃತ್ವಾ । ಧ್ವಜವಿಧಿವತ್ ವೇದಿಕಾಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ। ಕುಂಡಂ ವಿರಚಯ್ಯ। ವಾಸ್ತು, ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಾದಿಕಂ (ಪು. ೫೭–೬೬) ಪೂರ್ವವದ್ವಿಧಾಯ । ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಶಾಲಿತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಶಯನಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಜಲಾತ್‌ಶೂಲಾಸ್ತ್ರಮಾದಾಯ । ಸ್ನಾನಶ್ವಭ್ರೇ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಹೃದಯಮಂತ್ರೇಣ ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಕೌತುಕಂ ಬಧ್ವಾ । ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಮಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಶಯನೇ ಶೂಲಂ ಶಾಯಯೇತ್ ॥

ವೇದೀಪರಿತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ **ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು** ಕಲಶಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯಮೇ **ಶಂಕರಂ**, ಪಶ್ಚಿಮೇ **ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ**, ಪೂರ್ವೇ **ವಿಷ್ಣುಂ**, ಮಧ್ಯಕುಂಭೇ **ಪದ್ಮಮುದ್ರಾಂ** ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ। **ಪಾರ್ವತೀಂ** ಪೂರ್ವಕುಂಭೇ, ಆಗ್ನೇಯೇ **ಸ್ಕಂದಂ**, ಯಾಮ್ಯೇ **ವಿಘ್ನೇಶಂ**, ನೈರುತ್ಯೇ **ಭಾಸ್ಕರಂ**, ವಾರುಣೇ **ಶ್ರಿಯಂ**, ವಾಯೌ **ವಾಗೀಶ್ವರಂ**, ಸೌಮ್ಯೇ **ವಸುಧಾಂ**. ಈಶಾನ್ಯೇ **ದುರ್ಗಾಂ** ಚಾವಾಹ್ಯ । ತತ್ತದ್ಬೀಜಾನಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಹೃದಾ ಪೂಜಯೇತ್ । ಹೋಮಕರ್ಮ ಆರಭ್ಯ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ (ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ಶೂಲಂ ಸಮಸ್ತಕಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ (ಪು. ೨೯) ಇದಂ ವಿಷ್ಣು (ಪು. ೫೫) ತ್ರಿಯಂಬಕ (ಪು. ೪೮) ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಷೋಡಶಂ ಹುನೇತ್ । ಮೂಲಬ್ರಹ್ಮಷಡಂಗೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತು ದಶಾಹುತೀಃ ಹುತ್ವಾ।

ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪ್ರಭಾತೇ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಪಾವಕಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ಶಯನಾತ್ ಶೂಲಮುದ್ಧೃತ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯ । ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಘೃತೇನ ಶಿರೋಽರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಕುಂಭಾನುದ್ಧೃತ್ಯ ಬಾಹ್ಯಧಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಂಶೂಲಸ್ಯ ಅಗ್ರಭಾಗೇ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಶಿವಾಖ್ಯ ಬೀಜಮಾದಾಯ । ಮಧ್ಯಪತ್ರೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜಂ ದಕ್ಷಿಣಪತ್ರೇ, ವಿಷ್ಣುಬೀಜಂ ವಾಮಪತ್ರೇ, ಪಾರ್ವತೀಬೀಜಂ ಪಾಲಿಕಾಯಾಂ, ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ಸ್ಕಂದಬೀಜಂ ಕುಂಭಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ । ವಿಘ್ನೇಶಬೀಜಂ ಶೂಲಪೀಠೇ, ಸೂರ್ಯಬೀಜಂ ದಂಡಮಧ್ಯೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಬೀಜಂ ಪದ್ಮಪೂರ್ವೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ । ವಾಗೀಶಬೀಜಂ ದಕ್ಷಿಣದಳೇ, ವಸುಧಾಬೀಜಂ ಪಶ್ಚಿಮೇ ದಳೇ, ದುರ್ಗಾಬೀಜಮುತ್ತರೇ ದಳೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ತತ್ತದ್ಘಟೋದಕೈಃ ಶೂಲಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ। ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। ಈಶಾನಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಪೂಜಯೇದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ನೈವೇದ್ಯಾಂತಂ ಹೃದಾ ಗುರುಃ ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸ ಪುಣ್ಯಾಂ ಗತಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಅಥ ನವಗ್ರಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥ ನವಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ। ದೇವಾಲಯಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯೇ ಚಂದ್ರದೇಶೇ ವಾ ಗ್ರಹಮಂದಿರಂ ಕಾರಯೇತ್ । ತತ್ರ ಉನ್ನತ ವೇದಿಕಾಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಧ್ಯೇ ಆಧಾರಪೀಠಂ ವರ್ತುಲಾಕಾರಂ ಕಲ್ಪಯೇತ್ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ದಿವಾಕರಂ, ವಹ್ನಿಸ್ಥಾನೇ ನಿಶಾಕರಂ, ದಕ್ಷಿಣೇ ಕುಜಂ ಈಶಾನ್ಯೇ ಬುಧಂ, ಉತ್ತರೇ ಗುರುಂ, ಪೂರ್ವೇಽಸುರಾಚಾರ್ಯಂ, ಪಶ್ಚಿಮೇ ಶನೈಶ್ಚರಂ, ನೈರುತ್ಯೇ ರಾಹುಂ, ವಾಯವ್ಯೇ ಕೇತುಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ವಕ್ತ್ರನಿರ್ಣಯಃ—ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ರವಿಂ, ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಂ ಚಂದ್ರಂ, ದಕ್ಷಿಣಾನನಂ ಕುಜಂ, ಉದಗಾಸ್ಯಂ ಬುಧಂ, ಉದಙ್ಮುಖಂ ಗುರುಂ, ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಶುಕ್ರಂ, ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಂ ಶನಿಂ, ದಕ್ಷಿಣಮುಖೌ ರಾಹುಕೇತೂ ಇತಿ ವಿಂದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಗ್ರಹಲಕ್ಷಣ ಭೇದಾಃ—ರವಿರ್ಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ದ್ವಿಭುಜಃ ಪದ್ಮ ಹಸ್ತಃ ; **ಚಂದ್ರಃ** ಕುಂಡಿಕಾ ಜಪ್ಯಮಾಲೀ ; **ಕುಜಃ** ಶಕ್ತಿ ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕಃ; **ಬುಧಃ** ಅಕ್ಷಪಾಣಿಃ ; **ಗುರುಃ** ಕುಂಡ್ಯಕ್ಷಮಾಲಿಕಃ ; **ಶುಕ್ರಃ** ಕುಂಡ್ಯಕ್ಷ ಮಾಲೀ ; **ಶನಿಃ** ಕಿಂಕಿಣೀ ಸೂತ್ರವಾನ್ ; **ರಾಹುಃ** ಅರ್ಧಚಂದ್ರಧರಃ ; **ಕೇತುಃ** ಖಡ್ಗೀ ದೀಪಭೃತ್ ॥ **ಅಥವಾ** ಅನ್ಯಪ್ರಕಾರೇಣಃ—

ರವಿಃ —ವೃತ್ತಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ತು ಭಾಸ್ಕರೋ ವಾ ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಿತೋ ಪದ್ಮಯುಗಭೃದ್ವರದಾಭಯಃ ।
ಹರಿದಶ್ವಸಮಾರೂಢೋ ಛಾಯಾದೇವೀ ಸಮನ್ವಿತಃ ॥
ಅನೂರು ಸಾರಥೀ ರಕ್ತಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋಽರ್ಕಸಮಿತ್ಪ್ರಿಯಃ ॥

ಚಂದ್ರಃ—ಶ್ವೃತ್ಯಶ್ರೇ ರೋಹಿಣೀಯುಕ್ತಶ್ಚತುರ್ಬಾಹುಯುತಃ ಶಶೀ ।
ವರದಾಭಯೋತ್ಪಲಧರಃ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಶ್ವೇತವರ್ಣಕಃ ॥
ಸುಬಂಧುಸೂತಃ ಪಾಲಾಶತುಷ್ಟಃ ಪಶ್ಚಿಮದಿಙ್ಮುಖಃ ॥

ಕುಜಃ —ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲೇ ಭೌಮಶ್ಚತುರ್ಭುಜ ವಿರಾಜಿತಃ ।
ವರದಾಭಯಶ್ಶಕ್ತಿಶೂಲಧರೋ ರಕ್ತತನುರ್ನರಃ ॥
ಮೇಷಾಧಿರೂಢಶ್ಶಕ್ತಿಪತಿರ್ಯಾಮ್ಯಾಸ್ಯೋ ಬಲಸಾರಥಿಃ ॥

ಬುಧಃ —ಬಾಣಾಕಾರೇ ಮಂಡಲೇ ತು ಬುಧದ್ವಿಭುಜ ಸಂಯುತಃ ।
ಚಾಪಬಾಣಧರಃ ಪೀತವರ್ಣೋ ಜ್ಞಾನೀ ಸಮನ್ವಿತಃ ॥
ಉದಙ್ಮುಖಸ್ಸಿಂಹಯಾನಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಪರ್ಣಿಸಮಿತ್ಪ್ರಿಯಃ ।
ವಿದ್ಯಾಧೀಶೋ ಮಾಣಿಭದ್ರಸಾರಥಿಶ್ಚಂದ್ರನಂದನಃ ॥

ಗುರುಃ —ಮಂಡಲೇ ದೀರ್ಘಚತುರಶ್ರೇ ಹೇಮವರ್ಣೋ ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ಪೀತಾಂಬರಧರಸ್ಸೋಮ ದಿಙ್ಮುಖೋ ಕುಂಡಸಾರಥಿಃ ॥
ಕುಂಡ್ಯಕ್ಷಮಾಲಿಕಾ ದಂಡ ವರದಾನ ಕರಾನ್ವಿತಃ ।
ಪೀತಾಶ್ವವಾಹನೋಽಶ್ವತ್ಥತುಷ್ಟಸ್ತಾರಾಧಿಪೋ ಗುರುಃ ॥

ಶುಕ್ರಃ —ಪಂಚಾಶ್ರೇ ಭಾರ್ಗವಶ್ಚೈಂದ್ರ ದಿಙ್ಮುಖೋ ಹಯವಾಹನಃ ।
ಸುಕೀರ್ತಿಸಹಿತಶ್ವೇತ ವಪುರ್ಜಂಬುಫಲಪ್ರಿಯಃ ॥

ಕುಂಡ್ಯಕ್ಷಮಾಲಿಕಾ ದಂಡವರಾಂಕಿತಚತುಃಕರಃ ।
ಕುಳೀರಸಾರಥಿಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಭೃದ್ದೈತ್ಯ ದೇಶಿಕಃ ॥

ಶನಿಃ — ಚಾಪಾಶ್ರೀ ದ್ವಿಭುಜಸ್ಸೌರಿಃ ಶೂಲಚಾಪಧರೋ ವರಃ ।
ನೀಲಯುಕ್ತೋ ನೀಲಗಾತ್ರೋ ಗೃಧ್ರಾರೂಢಶ್ಶಮೀಪ್ರಿಯಃ ॥
ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖೋ ನೀಲವಸ್ತ್ರೋ ಪವನಸಾರಥಿಃ ॥

ರಾಹುಃ—ಶೂರ್ಪೇ ರಾಹುರ್ನೀಲವಪುಃ ಕಟ್ಯಧಸ್ಸರ್ಪರೂಪಭೃತ್ ।
ದೂರ್ವಾಪ್ರಿಯಸ್ಸಿಂಹನಾಥರ್ಯಾಮ್ಯಾಸ್ಯೋ ಧೂಮ್ರವಸ್ತ್ರಕಃ॥
ಕೃಷ್ಣಸಿಂಹ ಸಮಾರೂಢೋ ವರಶ್ಚಾಂತಕಸಾರಥಿಃ ॥

ಕೇತುಃ —ಧ್ವಜೇ ಧ್ವಜಶ್ಚ ದ್ವಿಭುಜೋ ಜಾನುದ್ವಯಯುತೋ ವರಃ ॥
ಕಪೋತವಾಹನೋ ಚಿತ್ರಲೇಖಾಧೀಶಃ ಕುಶಪ್ರಿಯಃ ।
ವಿಕೃತಾಸ್ಯೋ ಚಿತ್ರವರ್ಣೋಯಾಮ್ಯಾಸ್ಯೋ ಮೃತ್ಯುಸಾರಥಿಃ॥

ಅಥ ಬೀಜೋದ್ಧಾರಪ್ರಕಾರಃ—ಸ್ವಸ್ವನಾಮಾದ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ ಬಿಂದುಯುಕ್ತಾನಿ ವೈ ಯದಿ ॥ ಬೀಜಾನೀತಿ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚೋಚ್ಯತೇ ಸುತ ॥ ಗ್ರಹಬೀಜಾಕ್ಷರಾಣಿ, ಗ್ರಹಯಂತ್ರಾಣಿ ಚ ತತ್ತದ್ವಿಧಿನಾ ಕೃತ್ವಾ । ಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಲಯಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯೇ ಮಂಟಪಂ ವಿರಚ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ವೇದಿಕಾಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಗ್ರಹಾಣಾಂ ನವಕುಂಡಾನಿ ತತ್ತನ್ಮಂಡಲರೂಪತಃ ರಚಯಿತ್ವಾ। ಅಥವಾ ವೃತ್ತಾಕಾರಂ ಏಕಂ ವಾ ಕುಂಡಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ವೃತ್ತಕುಂಡಂ ತು ಈಶಾನ್ಯೇ ವಿದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಾದೀನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಧಾಯ । ತತ್ತದ್ಬೀಜೇನ ಕರನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಗ್ರಹಹಸ್ತಾಂತಮಾಚರೇತ್ । ಅರ್ಥಾತ್ ಗ್ರಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಯೋಗ್ಯಹಸ್ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಾಂತಂ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವದ್ವಿಧಾಯ । ರಕ್ಷಾಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ । ತತೋ ಜೀವಕುಂಭಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಗ್ರಹಾರ್ಚನ ವಿಧಿನಾ ಕಲಶಾನ್ ಪೂಜಯೇತ್ । ಆಚಾರ್ಯನುಜ್ಞಯಾ ಸ್ವಸ್ವಬೀಜಮಂತ್ರೈಃ ಜೀವನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ । ಆತ್ಮತತ್ವ ವಿದ್ಯಾತತ್ತ ಶಿವ

ತತ್ವರೂಪಂ ತತ್ವತ್ರಯಂ ನ್ಯಸೇತ್ । ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ತತ್ತ್ವಾನಿ ಕ್ರಮಾತ್ ವಿನ್ಯಸೇತ್ । ತಥೈವ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕುಂಭಾರ್ಚನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ರವ್ಯಾದೀನಾಂ ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಃ ರವ್ಯಾದೀನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಛಾಯಾಶಕ್ತೀಃ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ಪರಿತಃ ದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್, ಅಷ್ಟ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಾಣಿ ದಶಾಯುಧಾಂಶ್ಚ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಪೂರ್ವದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ **ದಂಡಿ-ಪಿಂಗಳೌ । ಉತ್ತರೇ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ-ಗಣಾಧೀಶೌ । ತೇಜಶ್ಚಂಡಂ ವಾಯುಕೋಣೇ, ನೈರುತ್ಯೇ ವಾಸ್ತುಂ, ಕಸ್ಯಪಾದೀನ್ ಪೂರ್ವೇ, ದಕ್ಷಿಣೇ ಮಾತೃಕಾಃ । ಶ್ರಿಯಮಾಗ್ನೇಯೇ । ಶೇಷಂ ಪಶ್ಚಿಮೇ । ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಲೋಕರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಚ ತ್ರಿಮೂರ್ತೀನ್ ಅರ್ಚಯೇತ್ । ತತ್ತದ್ಗ್ರಹೋಕ್ತ ಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತತ್ತದ್ಬೀಜಮಂತ್ರೈಃ ತತ್ತದ್ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಆವಾಹನಾದಿ ಪೂಜಾದಿಕಂ ವಿದಧೀತ ॥**

ಗ್ರಹ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಾಃ—

ಅಶ್ವಧ್ವಜಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಭಾನುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೧ ॥

ಓಷಧೀಶಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಚಾತ್ರಿಪುತ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನಃ ಸೋಮಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೨ ॥

ಮಹೀಸುತಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಲೋಹಿತಾಂಗಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಭೌಮಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೩ ॥

ಚಂದ್ರಪುತ್ರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ರೌಹಿಣೇಯಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋಬುಧಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೪ ॥

ಆಂಗೀರಸಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಗುರುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೫ ॥

ಭೃಗುಸುತಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ದೈತ್ಯಾಚಾರ್ಯಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನಃ ಶುಕ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೬ ॥

ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಛಾಯಾಪುತ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನಃ ಶನಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೭ ॥

ವಿಧುಂತುದಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸೈಂಹಿಕೇಯಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ರಾಹುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೮ ॥

ವಿಕೃತಾಸ್ಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಚಿತ್ರವರ್ಣಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನಃ ಕೇತುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೯ ॥

ಓಂ ಹಾಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಜಪಮುದ್ರಾಪ್ರದರ್ಶನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಂ,* ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ,* ನೀಲರುದ್ರಂ,* ಅರುಣಂ,* ವಾರುಣಂ,* ಸೌರಂ,* ಶ್ರೀರುದ್ರಂ,* ಶಾಕುನಾದಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ವೇದಪಾರಗೈಃ ಪಾಠಯಿತ್ವಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । (ಪು. ೧೦೮–೧೩) ಪಾಲಾಶೌದುಂಬರಾಶ್ವತ್ಥ ಶಮ್ಯಾದಿ ಸಮಿದ್ಭಿಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತ್ತದ್ಗ್ರಹ ಹೋಮಾಂತೇ ತತ್ತದ್ದೇವಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ರತ್ನನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ। ಬೇರಾನುದ್ಧೃತ್ಯ ಶಯನಾತ್ ವಾದ್ಯಘೋಷೈಃ ಆಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಪ್ರಾಸಾದಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ। ಸುಲಗ್ನೇ ಪಿಂಡಿಕಾಸು ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ತತ್ತತ್ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಭಗತಕಲಾಂ ಬೇರೇಷು ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ತತ್ತತ್ ಕುಂಭೋದಕೈರಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ಜೀವನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಚ ಪೂರ್ವವದಾಚರೇತ್ ॥ ತತೋ ನಾಮಕರಣಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯ ಪೂಜಾದಿ ನೀರಾಜನಾಂತೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಪರಿವಾರದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ನಂದ್ಯಾದಿದ್ವಾರಪಾಲಾನಾಂ ವಿಧಿರುಕ್ತಃ (ಪು. ೧೩೪) ಪ್ರಭಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಜಲಾಧಿವಾಸಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ ॥

"ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಾಸಹಸ್ರಾಢ್ಯಾಂ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತಸನ್ನಿಭಾಂ" ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಶಾಂತಿಹೋಮಾಂತೇ ಬೇರಾಣಿ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಪ್ರಭಾತೇ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ಥಾಪನಂ, ಕುಂಭವಾರಿಣಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ, ಕುಂಭಾತ್ ಶಕ್ತಿಸಂಯೋಜನಾದಿಕಂ ಚ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಏವಂ ಪೀಠಂ, ಘಂಟಾಂ, ಧೂಪಪಾತ್ರಂ, ದೀಪಪಾತ್ರಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್—

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಘಂಟಾಯಾಃ ಧೂಪಪಾತ್ರಸ್ಯ ಪಾವಕಃ ।
ಸೂರ್ಯಸ್ತು ದೀಪಪಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಪೂಜಾಸು ಯೋಜಯೇತ್ ॥

ವಾದ್ಯಾನಿ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಶುದ್ಧಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಛತ್ರಾದೀನಾಂ ತು ಪುಣ್ಯಾಹವಾರಿಣಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ । ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಘಟೇ ಚಂದ್ರಮಾವಾಹ್ಯ । ದೇವಸ್ಯ ಆಭರಣಾದೀನ್ ಪುಣ್ಯಾಹವಾರಿಣಾ ಚಂದ್ರಕುಂಭತೋಯೇನ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗ ಹೋಮಂ ಏಕಕುಂಡೇ ಸಮಿಚ್ಚರುಘೃತೈಃ ಕೃತ್ವಾ । ಸಂಪಾತಾಜ್ಯೇನ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ॥ ಭೂಷಯೇತ್ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲಾಮೂರ್ತೀನಾಂ ವಿಧಿಃ

ಸರ್ವಾಸ್ವಪಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸು ಶೈವತಾರಕವಿದ್ಯಯಾ ಅಥವಾ ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ, ಅಥವಾ ಸ್ವಸ್ವನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಕುಂಭಾಭಿಮಂತ್ರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್। ಹೋಮಃ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಶ್ಚ ಬಿಂಬೇಷು । ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ ಪೂರ್ವ ವತ್ ॥

ತತ್ತದ್ದೇವ್ಯಾದಯಃ ಪೂಜ್ಯಾಃ ತತ್ತದ್ವಿಧಿನಾ ಪೂರ್ವವತ್ । ಆದೌ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಶುಭೇದಿನೇ ಅಧಿವಾಸ್ಯ। ಹೋಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಕುಂಭತೋಯೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪ ಯೇತ್ । ತತೋ ದೇಶಿಕಃ ಪೂಜಾದಿಕಂ ಪೂರ್ವವತ್ ವಿದಧೀತ ॥

ಅಥ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಿಧಿಃ

ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ಆಚಾರ್ಯಃ ದೇವೇಶ ಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನಾದಿಕಂ ಪೂರ್ವ

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಆಲಯಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ಶೈಥಿಲ್ಯವುಂಟಾದರೆ ಸಿಡಿಲು, ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದರೆ ಹುಚ್ಚರು, ಕಳ್ಳರು ಮುಂತಾದವರು ಹೊಕ್ಕರೆ, ನದಿ ಹರಿದು ಶಿಥಿಲವಾದರೆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತಾಕಲೆಯು ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾನವನು ತ್ಯಜಿಸು ವಂತೆ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳು ಹೊಕ್ಕು ಹಾವಳಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಆಗ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವು ಆವಶ್ಯಕ.

ವತ್ಕೃತ್ವಾ । (ಪು. ೧೮೪–೧೨೩) ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಬ್ರಹ್ಮಸಮಿಧಾ, ತತ್ಪುರುಷ ಮಂತ್ರೇಣ ಘೃತಂ ಚ ಹುತ್ವಾ । ಹೃದಯೇನ ಚರುಃ, ವಾಮೇನ ಲಾಜಾ, ನೇತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಸರ್ಷಪಾ, ಸದ್ಯೋಜಾತೇನ ಕ್ಷೀರಂ, ಏವ ಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಏಕೈಕಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ದ್ರವ್ಯಾಂತೇ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಜಯಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ವೃಷಭರಜ್ಜುಂ ಲಿಂಗೇ ಸಂಬಂಧ್ಯ ವೃಷಭೇಣ ಉದ್ಧರೇತ್ ॥ ಲಿಂಗಂ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ರಥೇಪಿ ವಾ ಆರೋಪ್ಯ । ವಾದ್ಯಘೋಷೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಜಲಾಶಯಂ ಪ್ರಾಪಯ್ಯ ತತ್ರಾಧಿ ವಾಸಯೇತ್ ॥ ನವಪಿಂಡಿಕಾಂ ವಿರಚಯ್ಯ । ತತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಿಂಗಂ ಸ್ಥಾಪ ಯೇತ್ । ಅಧಿವಾಸಾದಿಕಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಿಧಾಯ । ಪ್ರಧಾನಕುಂಭಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಕುಂಭಸ್ಥ ಕಲಾಂ ಬಿಂಬೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಅಭಿ ಷಿಂಚೇತ್ ॥

ಏವಮಾಲಯ ಗೋಪುರ ಪ್ರಾಕಾರಾದೀನ್ ಪುನಃ ಸುದೃಢಂ ನಿರ್ಮಾಪ್ಯ ಸಂಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಅಥಾಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ

ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಚತುಷ್ಪಥೇ ಮಾರ್ಗೇ ವಾ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣ್ಯಾತಪಬಾಧಾ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಅಶ್ವತ್ಥಂ–ನಿಂಬವೃಕ್ಷಂ ಚಾರೋಪಯೇತ್ ॥

ತೃತೀಯೇ ವರ್ಷೇ ಯಜಮಾನಃ ಶುಭೇಽಹನಿ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತ **ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಮಾಂ** ಕರ್ಷಮಿತ **ತ್ರಯೋದಶ ಪ್ರತಿ ಮಾಂಶ್ಚ** ಕಾರಯಿತ್ವಾ ॥ "ಏವಂಗುಣ....ತಿಥೌ....ಗೋತ್ರಸ್ಯ....ನಾಮ ಧೇಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಸಮೇತಸ್ಯ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಚ ಸಂಚಿತ ಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ....ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ನಾದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ। ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ। ಕಲಶಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್॥ ತದಾದೌ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ವೇದಪಾರಾಯಣ ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರ ನವಗ್ರಹಜಪಾರ್ಥಂ ಚ ಋತ್ವಿಜೋ ನಿಯೋಜ್ಯ । ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ, ಮಂಟಪಾರ್ಚನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಆಗಚ್ಛಾನಂತ ದೇವೇಶ ಸರ್ವಮಾಂಗಲ್ಯದಾಯಕ ।
ಮಯಾ ಕೃತಾಮಿಮಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರಪೂಜಿತ ॥

"ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ಭಗವನ್ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ....ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ **ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಂ** ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ರಕ್ತಗೌರಾಂಗಂ ಚತರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಜಗತ್ಪ್ರಭುಂ ।
ಅಕ್ಷಸ್ರಕ್ಕುಂಡಿಕಾಭೀತಿ ವರಂ ಪಾಣಿಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ ॥

"ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾನಾಂ....." (ವಿ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೩೩) ಇತಿ ಶಿವಸ್ಯದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗೇ **ಬ್ರಹ್ಮಾಣ**ಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಶಂಖಪದ್ಮಂ ಸುದರ್ಶನಗದಾಧರಂ ।
ಧ್ಯಾಯೇಽಹಂ ನೀಲಗೌರಾಂಗಂ ಪದ್ಮಸ್ಥಕಮಲಾಪತಿಂ ॥

"ವಿಷ್ಣೋರರಾಟಮಸಿ...." (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೩೬) ಇತಿ ಶಿವಸ್ಯೋತ್ತರಭಾಗೇ **ವಿಷ್ಣುಂ** ಚಾ ವಾಹ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಗ್ರಹಾರಾಧನಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೯೯–೧೩೪) ಕೃತ್ವಾ । ದಿಗೀಶಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಮಂಟಪ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಧ್ವಜಸ್ಥಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಭೂತಂ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತ್ಯಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । (ಪು. ೧೦೪–೧೩೩) ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಾಂತಿಕಂ ಗತ್ವಾ । ಪಂಚಾಮೃತೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಅಲಂಕೃತ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ಸ್ಕಂಧೋತ್ತರತಃ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಕರ್ಣವೇಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ನೂತನ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಬಂಧುಮಿತ್ರಸಮನ್ವಿತಃ ಯಜಮಾನಃ ಧ್ವಜಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ । ಗರ್ತೇಹಿರಣ್ಯರತ್ನನವಧಾನ್ಯಾನಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಶುಭೇ ಮುಹೂರ್ತೇ "ಧ್ರುವಂತೇರಾಜಾ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಧ್ವಜಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಂ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾನ್ನಂ ನಿವೇದ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂತೋಷ್ಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಅಥೋಪನಯನಂ

ವೃಕ್ಷಸ್ಥಾಪನಾದಷ್ಟಮೇ ಏಕಾದಶೇ ದ್ವಾದಶೇ ವಾ ವರ್ಷೇ **ಉಪನಯನಂ ಶಿವದೀಕ್ಷಾಂ** ವಾ ವಿಧಿವದ್ವಿದಧೀತ ||

ಕರ್ತಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ | "ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಕುಲಕೋಟಿ ಸಮುದ್ಧರಣ ಪೂರ್ವಕ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಕಾಮಃ ಅಶ್ವತ್ಥೋಪನಯನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ | ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ, ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ | ಆಚಾರ್ಯಃ ವೃಕ್ಷಂ ಪಂಚಾಮೃತೈರಭಿಷಿಚ್ಯ | ವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿಧಾಯ | ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಪುರತಃ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ | (ಪ್ರ. ೧೦೪–೧೨೩) ಅಗ್ನಿಂ, ವಾಯುಂ, ಸೂರ್ಯಂ, ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ, ಪವಮಾನಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ದ್ವಿರೋಷಧೀಃ, ವನಸ್ಪತಿಂ, ಪಿಪ್ಪಲಂ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಚ ಪಲಾಶಸಮಿದ್ಭಿಃ ಆಜ್ಯೇನ ಚ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ| ಹೋಮಾಂತೇ "ಯುವಾಸುವಾಸಾಃ" (ಪು. ೧೬) ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನಾವೇಷ್ಟ್ಯ | ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ಚ "ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ" "ಪವಿತ್ರಂತೇ"....ಇತಿ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಧಾರಯೇತ್ |

ಪ್ರಾವೇಪಾಮಾ ಬೃಹತೋ ಮಾದಯಂತಿ ಪ್ರವಾತೇಜಾ ಇರಿಣೇವ ವೃತಾನಾಃ | ಸೋಮಸ್ಯೇವಾ ಮೌಜವತಸ್ಯ ಭಕ್ಷೋವಿಭೀದಕೋ ಜಾಗೃವಿರ್ಮಹ್ಯ ಮಚ್ಛಾನ್ ||

ಇಯಂ ದುರುಕ್ತಾತ್ (ಪೂ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೨೫) ಮೇಖಲಾಂ ತ್ರಿರಾವೇಷ್ಟ್ಯ | ಅಜಿನಂ, ದಂಡಂ ತೂಷ್ಣೀಂ ಚ ದತ್ವಾ | ಸಂಪೂಜ್ಯ | "ದೇವಸ್ಯತ್ವೇತಿ" (ಪು. ೩೨) "ಹಸ್ತಂ ಗೃಹ್ಣಾಮ್ಯಶ್ವತ್ಥ" ಇತಿ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ | ಸಪ್ರಣವಸವ್ಯಾಹೃತಿಕಾಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪ್ತ್ವಾ (ಪು. ೩೦) | "ಅಶ್ವತ್ಥೇವೋನಿಷದನಂ" (ಪು. ೧೫) ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ* ಸ್ವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ | ಆಜ್ಯಪಲಾಶಸಮಿಚ್ಚರುಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದ್ವಾದಶಾಹುತೀಃ ಜುಹುಯಾತ್ ||

ಅಗ್ನೆ ಪವಸ್ವ ಸ್ವಪಾ ಅಸ್ಮೇವರ್ಚಸ್ಸುವೀರ್ಯಂ। ದಧದ್ರಯಿಂ ಮಯಿ ಪೋಷಂ ॥

ಅಗ್ನಿರ್‌ಋಷಿಃ ಪವಮಾನಃ ಪಾಂಚಜನ್ಯಃ। ಪುರೋಹಿತಃ ತಮೀಮಹೆ ಮಹಾಗಯಂ ॥

"ಪ್ರಜಾಪತೇ ನತ್ವ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೦೮) "ಓಷಧಯಃ ಸಂವ ದಂತೇ" (ಓಷಧಿಸೂಕ್ತಂ*) ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಹುತ್ವಾ। ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ। ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಭೂರಿದಾನಾದಿನಾ ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂತೋಷಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವಿವಾಹಃ
(ಅಶ್ವತ್ಥಃ ವರಃ—ನಿಂಬಃ ವಧೂಃ)

ವೃಕ್ಷದ್ವಯಸ್ಯ ಪರಿತಃ ಸುದೃಢಾಂ ಶಿಲಾವೇದಿಕಾಂ ವಿಧಾಯ। ಮಂಟಪಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಾದಿಕಂ ವಿಧಿವದ್ವಿಧಾಯ । ಪಂಚಾಮೃತೈಃ ವೃಕ್ಷೌ ಅಭಿಷಿಚ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ಸೂತ್ರೇಣ ಚಾವೇಷ್ಟ್ಯ। ತಯೋರೇಕಂ **ಪಿಪ್ಪಲಂ ಪುರುಷ** ಮಿತಿ **ನಿಂಬಂ ವಧೂಂ** ಚ ವಿಭಾವ್ಯ । ಅಲಂಕೃತ್ಯ । ತಯೋರ್ದಂಪತ್ಯೋಃ ಕಾಂಡಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಸ್ವರ್ಣ ಮಯಂ ಪಟ್ಟಂ ಬಂಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ತತೋ ತಯೋರಾಗಮಾನುರೋಧೇನ ವಿವಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ರಕ್ಷಾಂ ಕುರ್ವೀತ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ಕನ್ಯಕಾ ಗಳೇ ।
ವೇದೋಕ್ತಮಾರ್ಗೇಣಾಚಾರ್ಯೋ ಋತ್ವಿಜೈಸ್ಸಂವೃತಸ್ಸುಧೀಃ ॥

ದಾನಸಮಯೇ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಂ ಪಠಿತ್ವಾ। (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೪೧) **ಪ್ರವರಾದಿಕಂ ವಾಚಯೇತ್-ಕಾಶ್ಯಪ ವತ್ಸಾರ ನೈಧ್ರುವ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ** ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಪುರಾಣಪುರುಷಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೇ। ಶೇಷಶಾಯಿಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರಾಯ, ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮಣಃ **ಪುತ್ರಾಯ** ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ವರೂಪಾಯ **ಶ್ರೀಮದಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ** ಶರ್ಮಣೇ ವರಾಯ । **ಆತ್ರೇಯಾರ್ಚನಾನಸ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೇತಿ ತ್ರಿಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ**

ಆತ್ರೇಯ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ರತ್ನಾಕರ ಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೀಂ, ಅರ್ಣವ ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರೀಂ, ಸಮುದ್ರಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರೀಂ ನಿಂಬರೂಪಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾಮ್ನೀಂ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ "ವೃಣೀಧ್ವಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ಪರಸ್ಪರಮುಕ್ತ್ವಾ । ಶಚೀಂ ಗೌರೀಂ ಚ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವಿವಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಸೂರ್ಯಾಸೂಕ್ತಂ* ಶತರುದ್ರಂ* ಜಪೇತ್ ॥ ಜಯಾದಿನಾ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ* ಪಠಿತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಸಂಭಾವ ನಾದಿನಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ತುಲಸೀಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಅಥ ಶುಭೇಽಹನಿ ಯಜಮಾನಃ ಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಶುಚಿರ್ಭೂತಃ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಮಂಗಲವಾದ್ಯಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ತುಲಸೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರದೇಶ ಮಾಗತ್ಯ । ಅಖಂಡದೀಪಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ್ರಾಯಂ ಸಂಕಲ್ಪಃ—

"....ತಿಥೌ ಮಮ ಸುಪುತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಏತತ್ಕ್ಷಣ ಪರ್ಯಂತಂ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ । ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತುಲಸೀಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗತ್ವೇನಾದೌ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ನಾಂದೀಂ, ಅಂಕುರಾರೋಪಣಂ । ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಕಲಶಂ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪರಿತಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರ ಕಲಶಾನ್ನಿಧಾಯ ॥ "ಆದೌ ಪ್ರತಿಮಾ ಶೋಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ॥ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಪಾತ್ರೇ ವಿಧಾಯ । ಪಂಚಾಮೃತೈರಭಿಷಿಚ್ಯ ॥ ಕಲಶಾನ್ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪–೧೨೩) ದಿಗೀಶೇಭ್ಯೋ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಭ್ಯಃ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಜಯಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿನಾ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ನೂತನ ವಸ್ತ್ರದ್ವಯೇನ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಗರ್ತೇ ಸುವರ್ಣಾದಿಕಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ತದುಪರಿ ತುಲಸೀ ಸಸ್ಯಂ ನಿಧಾಯ । "ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ (ಪು. ೭೧) ಇತ್ಯಕ್ಷತಾರೋಪಣಂ

ಕೃತ್ವಾ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತ* ವಿಧಾನೇನ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾನ್ನಂ ನಿವೇದ್ಯ ॥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವಿವಾಹಃ

"....ತಿಥೌ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಬೋಧೋತ್ಸವಂ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ತುಲಸೀ ವಿವಾಹವಿಧಿನಾ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಕೃತ್ವಾ॥

ಇದಂ ತು ದ್ವಾದಶೀ ದೇವ ಪ್ರಬೋಧಾರ್ಥಂ ತು ನಿರ್ಮಿತಾ ।
ತ್ವಯೈವ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಂ ಶೇಷಶಾಯಿನಾ ॥
ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿಂದ ತ್ಯಜ ನಿದ್ರಾಂ ಜಗತ್ಪತೇ ।
ತ್ವಯಿ ಸುಪ್ತೇ ಜಗತ್ಸುಪ್ತಮುತ್ಥಿತೇ ಚೋತ್ಥಿತಂ ಜಗತ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ **ಧ್ಯಾನಂ—**

"ಶಾಂತಾಕಾರಂ ಭುಜಗಶಯನಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಸುರೇಶಂ ।
ವಿಶ್ವಾಕಾರಂ ಗಗನಸದೃಶಂ ಮೇಘವರ್ಣಂ ಶುಭಾಂಗಂ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ ಕಮಲನಯನಂ ಯೋಗಿಹೃದ್ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯಂ ।
ವಂದೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಭವಭಯಹರಂ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಥಂ ॥

ಅಥ ತುಲಸೀಧ್ಯಾನಂ :—

ಧ್ಯಾಯೇಚ್ಚ ತುಲಸೀಂ ದೇವೀಂ ಶ್ಯಾಮಾಂ ಕಮಲಲೋಚನಾಂ ।
ಪ್ರಸನ್ನಾಂ ಪದ್ಮಕಲ್ಹಾರ ವರಾಭಯ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ॥
ಕಿರೀಟಹಾರ ಕೇಯೂರ ಕುಂಡಲಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಂ ।
ದವಳಾಂಶುಕಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಪದ್ಮಾಸನನಿಷೇದುಷೀಂ ॥

ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ ತುಲಸೀದೇವತಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಷೋಡ....ಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ವಿಷ್ಣ್ವಷ್ಟೋತ್ತರ ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೈಶ್ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ ವಿವಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ದಾಮೋದರಃ ವರಃ — ತುಲಸೀ ವಧೂಃ

ತುಲಸೀಂ ಪರಿತಃ ಮಂಟಪಮಲಂಕೃತ್ಯ । ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ನೂತನವಸ್ತ್ರಂ

ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ। ದಾಮೋದರ ತುಲಸೀಪ್ರತಿಮೇ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ। ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ವಿಧಾಯ । ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠಿತ್ವಾ । ವಿವಾಹಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ರಕ್ಷಾಂ ಕುರ್ವೀತ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ಕನ್ಯಕಾಗಳೇ। **ಅತ್ರಸಂಕಲ್ಪಃ** "ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ತುಲಸೀಸಹಿತ ದಾಮೋದರ ವಿವಾಹಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ । ಸೂರ್ಯಾಸೂಕ್ತಂ* ಪಠಿತ್ವಾ । ವಿಧಿವತ್ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅತ್ರ **ಪ್ರವರನಿರ್ಣಯಃ**—ಆತ್ರೇಯಾರ್ಚನಾನಸ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ತ್ರಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಆತ್ರೇಯ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ । ಸುಶರ್ಮವರ್ಮಣಃ **ಪ್ರಪೌತ್ರೀಂ** ಸುಧರ್ಮವರ್ಮಣಃ **ಪೌತ್ರೀಂ** ಆಕಾಶವರ್ಮಣಃ **ಪುತ್ರೀಂ** ತುಲಸೀ ನಾಮ್ನೀಮಿಮಾಂ **ಶ್ರೀರೂಪಿಣೀಂ** ಕನ್ಯಾಂ ॥ ವಾಸಿಷ್ಠ ಮೈತ್ರಾವರುಣ ಕೌಂಡಿನ್ಯತ್ರಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ವಸಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಯಯಾತಿನಾಮ್ನಃ **ಪ್ರಪೌತ್ರಾಯ** । ಸುಶರ್ಮನಾಮ್ನಃ **ಪೌತ್ರಾಯ** । ವಸುದೇವನಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರಾಯ । ಶ್ರೀ **ಕೃಷ್ಣನಾಮ್ನೇ** ದಾಮೋದರ ಸ್ವರೂಪಾಯ ವರಾಯ । ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿಕಾಮೋಽಹಂ ಧರ್ಮಪ್ರಜಾ ಸಹತ್ವಕರ್ಮಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ ॥ ತತೋ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣೋಕ್ತ ರೀತ್ಯಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಚರೇತ್ ॥

ಮಾಂಗಲ್ಯತಂತುನಾನೇನ ಲೋಕರಕ್ಷಣಹೇತುನಾ ।
ಕಂಠೇ ಬಧ್ನಾಮಿ ಸುಭಗೇ ಪೂರ್ಣಾಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವರ್ಧಿನೀ ॥

ಇತಿ ತುಲಸೀವೃಕ್ಷಗಳೇ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಬಿಲ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ತದ್ದೀಕ್ಷಾ ಚ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಬಿಲ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರದೇಶಂ ಗತ್ವಾ । ವಿಧಿವತ್ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ ॥ "....ತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶಾಶ್ವತ ಪರಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬಿಲ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ, ನಾಂದೀಂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ, ಪಂಚಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾದಿಕಂ

ಕೃತ್ವಾ । ಪಂಚದಶಕಲಶಾನ್ ಸಂಪಾದ್ಯ । ರುದ್ರಸ್ಯ ನೇತ್ರಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ತಾನಿ ಕಲಶಾನಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥ ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಕಲಶೌ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪–೧೨೩) ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿನಾ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷಂ ರತ್ನಾದಿ ವಿನ್ಯಾಸಯುಕ್ತೇ ಗರ್ತೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥ ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ। ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ವಿಕಿರೇತ್॥ ಬಿಲ್ವದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಂ ತು ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ॥ (ಪು. ૩೦೭–૩೧೧)

ಅಥ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಿಧಿಃ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ನಾಗವಿಗ್ರಹಂ ಸಂಪಾದ್ಯ । ಸಕಲ ಸಂಭಾರ ಸಮ್ಯುತಃ ಮಂಗಲತೂರ್ಯ ಘೋಷೇಣ ದೇವಾಲಯಾಶ್ವತ್ಥಾದಿ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರದೇಶಮಾಗತ್ಯ । ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ "ಏವಂಗುಣ....ಶುಭತಿಥೌ" ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯ....ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತ ದುರಿತೋಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಮಮ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಏತತ್‌ಕ್ಷಣ ಪರ್ಯಂತಂ ಬಾಲ್ಯಯೌವನ ಕೌಮಾರ ವಾರ್ಧಿಕೇಷು, ಜನ್ಮಾಂತರ ಶತೇಷು ವಾ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ ಕರ್ಮಭಿಃ ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ, ಮಯಾ ವಾ ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ವಾ ಕೃತ ಸರ್ಪ ವಧಜನಿತದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ನಾಗೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮನಸಾಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ವಃ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣಃ ಅಂಗಭೂತಂ ಅಭ್ಯುದಯಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧಿಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ನಾಂಧೀ ಸಮಾರಾಧನ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತೋ ನಾಂದೀಮಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಚ ವಿಧಾಯ ॥

ಅಥ **ಪರಿಷತ್ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ :—ಯಜಮಾನಃ** ಫಲತಾಂಬೂಲ ಹಿರಣ್ಯಪಾಣಿಸ್ಸನ್ ಉತ್ಥಾಯ । "ನಮಸ್ಸದಸೇ"....(ಪು. ೨) ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ । "ಅಶೇಷೇ ಹೇ ಪರಿಷತ್ (ಪು. ೨)....ಅಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ದಶ

ವಿಧ ವಂಧ್ಯಾತ್ವ ಪ್ರತಿಬಂಧ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಜೀವತ್ಸುಪುತ್ರಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ಮಾಮನು ಗೃಹ್ಣಂತು ಭವಂತಃ" ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ "ತಥಾಸ್ತು" ಇತಿ ಪ್ರತಿ ವಚನಮ್ ॥

ಅಥ **ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ**—ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಏವಂ ಗುಣ....ತಿಥೌ ಮಮ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ನಾಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್ । ನಾಮರಾಶಿವಶಾತ್, ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮಕರ್ಮ ಸಾಂಘಾತಿಕ ವೈನಾಶಿಕ ಮಾಸವಿತ್ತೀಜ ಪಾಕ ಅಂಗಗ್ರಹ ಉಪಗ್ರಹ ಮಾಸಗ್ರಹ ವಶಾತ್ । ಮಮ ಜಾತಕಗತ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಧದೋಷವಶಾತ್ ಯೋ ದೋಷಃ ತತ್ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ....ತೇಷಾಮತ್ಯಂತ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ; ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಪರೈಃ ಕೃತಕ್ರಿಯಮಾಣ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ದುರ್ಮಂತ್ರ ದುರ್ಯಂತ್ರ ದುಸ್ತಂತ್ರ ವಿಷಚೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಗಾದ್ಯಭಿಚಾರ ಜನಿತ ಸಮಸ್ತ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ದೇಶಭ್ರಂಶ ಮಾನಹಾನಿ ಸಗೋತ್ರ ಕಲಹಜನಿತ ಸಕಲ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಮಮ ಭ್ರಾತೃಶಾಪ ಮಾತೃ ಪಿತೃ ಕಳತ್ರ ಬಂಧುಕೃತ ಸರ್ಪಶಾಪ, ಸರ್ಪವಧಕರಣ, ಸರ್ಪವಧನಿರೀಕ್ಷಣ ಜನಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾಃ ಆದಿವಂಧ್ಯಾ, ಗರ್ಭವಂಧ್ಯಾ, ಗರ್ಭೇವಂಧ್ಯಾ, ಮೃತಪ್ರಜಾವಂಧ್ಯಾ, ಕದಳೀವಂಧ್ಯಾ, ಕಾಕವಂಧ್ಯಾ, ದೈವೀವಂಧ್ಯಾ, ಪುಷ್ಪನಾಶಿನೀ, ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಜಾವಂಧ್ಯಾ, ಭರ್ತೃವಿದ್ವೇಷಿಣೀರೂಪ ದಶವಿಧವಂಧ್ಯಾತ್ವ* ದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷೇಣ ಅಂಗಾರಕ ಗ್ರಹೇಣ ಯೋ ದೋಷಃ ತತ್ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ,

---

* ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಬಂಜೆತನಗಳು : ೧. ಆದಿವಂಧ್ಯಾ (ಸ್ತ್ರೀ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ೨. ಗರ್ಭವಂಧ್ಯಾ—ಗರ್ಭವೇ ಆಗದಿರುವಿಕೆ. ೩. ಗರ್ಭೇವಂಧ್ಯಾ—ಸ್ರಾವಪಾತಾದಿ ದೋಷ. ೪. ಮೃತಪ್ರಜಾ—ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುವಿಕೆ. ೫. ಕದಳೀವಂಧ್ಯಾ—ಮುನ್ಮುಂದೆ ಪ್ರಸವವಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯುವಿಕೆ. ೬. ಕಾಕವಂಧ್ಯಾ—ಒಮ್ಮೆಯೇ ಪ್ರಸವ. ೭. ದೈವೀವಂಧ್ಯಾ—ದೇವತಾಗ್ರಹಾದಿ ಗ್ರಸ್ಥ, ೮. ಪುಷ್ಪನಾಶಿನೀ—ರಜೋರಹಿತಾ. ೯. ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜಾ—ಕೇವಲ ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಸವ. ೧೦. ಭರ್ತೃವಿದ್ವೇಷಿಣೀ—ಭರ್ತೃಸಂಗ ಬಯಸದಿರುವಿಕೆ,

ಮಮ ಅಚಿರಾದೇವ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಮತ್ಸುಗುಣಾನೇಕ ಸುಪುತ್ರಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಮಯಾ ವಾ ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ವಾ, ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯೈಃ ಕೃತಯಾ ಸರ್ಪಶುಕ ಮಾರ್ಜಾಲಾದಿ ಹಿಂಸಯಾ ವಾ ಗರ್ಭಪಾತನಿಮಿತ್ತೌಷಧ ದಾನೇನ ವಾ ಸಂಭಾವಿತ ಪ್ರತಿಬಂಧನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತ ರೋಗನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದೇನ ಸತ್ಸಂತಾನ ಸೌಭಾಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಶ್ವಃ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಂ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ **ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ** ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಯಜಮಾನಃ—"ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಸಕಲ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕರ್ಮಕರ್ತೃಂ ಕಾರಯಿತುಂ ಆಚಾರ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೀಮಹೇ

ಶಾಂತ್ಯಾಂ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಕೋವಿದಂ ।
ಸಂಪೂರ್ಣಫಲದಾತಾರಂ ವೃಣೇ ತ್ವಾಂ ಗುರುಸತ್ತಮ ॥

"ವೃತೋಽಸ್ಮಿ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ" ॥ ಏವಂ—

ವಾಸುಕಿಸ್ತಕ್ಷಕಶ್ಚೈವ ಐರಾವತ ಧನಂಜಯೌ ।
ಕಾರ್ಕೋಟಕಶ್ಶಂಖಪಾಲೋಹ್ಯನಂತಶ್ಶೇಷ ಏವ ಚ ॥ ಇತ್ಯಷ್ಟ ನಾಗ ದೇವತಾ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ ಪೂರ್ವಕಂ ಅಷ್ಟೌ ಋತ್ವಿಜೋ ವೃಣುಯಾತ್। ಅಥ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಃ ರಕ್ಷಾಬಂಧನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್॥ "....ತಿಥೌ ನಾಗಬಿಂಬ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿ ಸ್ನಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" "ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿ"* ಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತಿಮಾತಪ್ತ ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತೈಸ್ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪ್ರತಿಸರಂ ಬಧ್ವಾ । ನೂತನ ವಸ್ತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಸಕೂರ್ಚಾಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಂ ಜಲೇ ಅಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ

ಆದೌ ಮಂಟಪ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ॥ "....ತಿಥೌ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಸ್ಥಂಡಿಲಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾ

ದ್ಯಷ್ಟ ದಿಕ್ಷು ಅಷ್ಟೌ ಕಲಶಾ, ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ, ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಕಲಶದ್ವಯಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಃ ತತ್ಸವಿತುರಿ (ಪು. ೩೦) ತ್ಯಾದಿನಾ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ (ಪು. ೪೦–೪೧) ಚ ವಿಧಾಯ ಕಲಶಾನಾಮುಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ **ಪೂರ್ವಕಲಶೇ***—

ಕಾಳಿಕೋ ನಾಮ ಯಸ್ಸರ್ಪೋ ನವನಾಗ ಸಹಸ್ರಫಣಃ ।
ಯಮುನಾಹ್ರದೇ ಸೋ ಜಾತೋ ಯೋ ನಾರಾಯಣ ವಾಹನಃ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ವಾಸುಕಿರ್ದೇವ ಸರ್ಪರಾಜ ಮಹಾಮತೇ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಕೃಪಯಾ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪರಿರಕ್ಷಿತ ॥

"ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ (ಪು. ೪೭) ಇತಿ **ವಾಸುಕಿಮಾವಾಹ** ಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಆಗ್ನೇಯಕಲಶೇ—ಅಜಗರೋ ನಾಮಸರ್ಪಸ್ಸರ್ಪಿರವಿಷೋ ಮಹಾ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ಹ ಸರ್ಪಸ್ಸುಧಿತಸ್ತೇನಸ್ವಸ್ತ್ಯುಪಯಾಮಸಿ॥

ಯೇದೋ ರೋಚನೇ ದಿವೋ ಯೇವಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಷು ।
ಯೇಷಾ ಮಪ್ಸುಸದಃ ಕೃತಂ ತೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ತಕ್ಷಕಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾ. ಪೂಜಯಾಮಿ

ದಕ್ಷಿಣಕಲಶೇ—ಸರ್ಪಸ್ಸರ್ಪೋಽಜಗರಸ್ಸರ್ಪಿರವಿಷೋಮಹಾನ್ ।
ತಸ್ಯ ಶುಷ್ಕಾತ್ಸಿಂಧವಸ್ತಸ್ಯ ಗಾಧಮಶೀಮಹಿ ॥

"ಯೇದೋರೋಚನೇ" ಇತಿ **ಐರಾವತ**ಮಾವಾಹಯಾಮಿ........ ॥

ನಿರ್ಋತಿದಿಶಿ—ಯದಿ ಕಾಳಿಕ ದೂತಸ್ಯ ಯದೀಕಾಃ ಕಾಳಿಕಾದ್ಭಯಂ ।
ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಪರಿಕ್ರಾಂತೋ ನಿರ್ವಿಷೋ ಯಾತಿ ಕಾಳಿಕಃ॥

"ನಮೋಽಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ" (ಪು. ೪೭) **ಧನಂಜಯ**ಮಾವಾಹ ಯಾಮಿ.... .... ॥

ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಿ—ಕರ್ಕೋಟಕೋ ನಾಮಸರ್ಪೋ ಯೋ ದೃಷ್ಟಿವಿಷ ಉಚ್ಯತೇ।
ತಸ್ಯ ಸರ್ಪಸ್ಯ ಸರ್ಪತ್ವಂ ತಸ್ಮೈ ಸರ್ಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯಾ ಇಷವೋ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯೇವಾ ವನಸ್ಪತೀಗ್ಂ ರನು ।

ಯೇವಾಽವಟೇಷು ಶೇರತೇ ತೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ **ಕರ್ಕೋಟಕ**ಮಾವಾಹಯಾಮಿ .... ॥

ವಾಯುವ್ಯೇ—ವಾಯವ್ಯೇಶ ಧರಾಭಾರಂ ವಹ ಶಂಖಾಖ್ಯನಾಗರಾಟ್ ।
ಏಹ್ಯೇಹಿ ಪೂಜಾಂ ಕೃಪಯಾ ಗೃಹಾಣಾಹಿಪತೇ ಪ್ರಭೋ॥

"ನಮೋ ಅಸ್ತು" (ಪು. ೪೭) ಇತಿ **ಶಂಖ**ಮಾವಾಹಯಾಮಿ........ ॥

ಉತ್ತರದಿಶಿ—ಅನಂತಾನಂತ ಲೋಕೇಶ ಅನಂತ ಫಲದಾಯಕ ।
ಗೃಹಾಣ ಪೂಜಾಂ ಕೃಪಯಾ ಉತ್ತರೇಶಧರೋ ಭವಾನ್ ॥

"ಯೇದೋ ರೋಚನೇ" ಇತಿ **ಅನಂತ**ಮಾವಾಹಯಾಮಿ .... "

ಈಶಾನ್ಯೇ—ಶೇಷಾಶೇಷಧರಾಧೀಶ ಪಾಶಪಾಣ್ಯಂಗಭೂಷಣ ।
ಗೃಹಾಣ ಪೂಜಾಂ ಕೃಪಯಾತ್ರ ಧರಾಧರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

"ಯಾ ಇಷವೋ" ಇತಿ **ಶೇಷ**ಮಾವಾಹಯಾಮಿ .... ॥

ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶೇ—"ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ" (ಪು. ೪೭) ಪ್ರಧಾನ ದೇವತಾಂ ನಾಗರಾಜಮಾವಾಹಯಾಮಿ .... ॥

ಪ್ರಧಾನ ಕಲಸ್ಯ **ದಕ್ಷಿಣೇ**—

ದಕ್ಷಿಣೇ ಸುರಸಾಂ ನಾಮ ಪೂಜಯೇನ್ನಾಗಮಾತರಂ ।
ಅನಪತ್ಯಹರಾಂ ದೇವೀಂ ಬಹುಪುತ್ರಪ್ರದಾಯಿನೀಂ ॥

ಇತಿ **ಸುರಸಾ**ನಾಮ ನಾಗಮಾತರಮಾವಾಹಯಾಮಿ .... ॥

ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಯ **ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ**—" ಓಂ ಭೂಃ " ಇತ್ಯಾದಿವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ನಾಗಪತ್ನೀಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಕಲಶಾರ್ಚನಂ—

ಏಹಿ ಸರ್ಪಮಹಾಭಾಗ ಕಲಶೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ।
ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಚ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ ಸಮಾಹಿತಃ ॥ ಧ್ಯಾನಂ
ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸರ್ಪೇಶಂ ದ್ವಿಭುಜಂ ಪೀತವಾಸಸಂ ।
ವೀಣಾಪಂಚಕಸಂಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಂ ॥ ಇತ್ಯಾವಾಹನಂ ॥
ನಮೋಽಸ್ತು ಕಾಲರೂಪಾಯ ಸರ್ಪರೂಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಸರ್ವ ಪಾಪಹರೋ ದೇವ ಆಸನಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥ ಆಸನಂ ॥
ನಾಗಾಯಾನಂತರೂಪಾಯ ಶೇಷರೂಪನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಸರ್ವಪಾಪ ಹರೋ ದೇವ ಪಾದ್ಯಂ ತ್ವಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥ ಪಾದ್ಯಂ ॥
ನಮೋಽಸ್ತು ಸರ್ಪರಾಜಾಯ ಸರ್ಪರೂಪನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಮಕ್ಷಯ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತಿ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಂ ॥
ಕರ್ಕೋಟಕ ಮಹಾಭಾಗ ಕಾಲಕೂಟವಿಷಪ್ರಭೋ ।
ಕಾದ್ರವೇಯ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಶುಭಮಾಚಮನೀಯಕಂ ॥ ಆಚಮಂ ॥
ಅನಂತಶೇಷಸರ್ಪಾಣಾಂ ನಾಥ ತ್ವಂ ಪರಮೋ ಮತಃ ।
ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಮೃತೈರ್ದಿವ್ಯೈಃ ಗೃಹಾಣ ಪವನಾಶನ ॥ ಪಂಚಾಮೃತೇನ—
ಗಂಗಾದಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಭ್ಯಃ ಸಮಾನೀತಮಿದಂ ಜಲಂ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಗೃಹತ್ಯಾಂ ದೇವ ಶೇಷಾಶೇಷ ಜಗತ್ಪ್ರಭೋ ॥ ಸ್ನಾನಂ ॥
ಸಹಸ್ರಶಿರಸೇ ತುಭ್ಯಂ ಆದಿಶೇಷಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ವಸ್ತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ನಾಗಾನಾಮಧಿಪಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ವಸ್ತ್ರಂ ॥
ಈಶ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾಯ ತಕ್ಷಕಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ಉಪವೀತಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸ್ವೀಕುರು ತ್ವಂ ಧಯಾನಿಧೇ ॥ ಉಪವೀತಂ ॥
ಮಹಾಪದ್ಮಮಹಾನಾಗ ಶಂಖಪಾಲ ಮಹೀಧರ ।
ಗಂಧಾಂಶ್ಚ ಕುಂಕುಮೋಪೇತಾನ್ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ತು ವಾಸುಕೇ ॥ ಗಂಧಂ ॥
ಕಪಿಲಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಕಪಿಲಾಚಲವಾಸಿನೇ ।
ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಅಕ್ಷತಂ ಚಾಸ್ತು ಮೇ ಸದಾ ॥ ಅಕ್ಷತಾನ್ ॥

ಕಾಳಿಕಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಣಿನಾಗಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಸುಗಂಧೀನಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ—ವಿಷ್ಣುಪಾದಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ । ಅನಂತಾಯ—ಜಂಘೇ । ತಕ್ಷಕಾಯ—ಜಾನುನೀ । ಕರ್ಕೋಟಕಾಯ—ಊರೂ । ವಾಸುಕಯೇ—ಕಟಿಂ । ಶಂಖಪಾಲಾಯ—ನಾಭಿಂ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ—ಉದರಂ । ಮಹಾಪದ್ಮಾಯ—ಹೃದಯಂ । ಗುಳಿಕಾಯ—ಬಾಹೂ । ಶ್ರೀ ಕಂಠಭೂಷಣಾಯ—ಕಂಠಂ । ಅನೇಕ ಮುಖಾಯ—ಮುಖಂ । ರಕ್ತನೇತ್ರಾಯ—ನೇತ್ರೇ । ಅನಂತಶಿರಸೇ—ಶಿರಃ । ಸರ್ಪರಾಜಾಯ—ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ॥ ತತೋ ಧೂಪದೀಪ ನೈವೇದ್ಯ ನೀರಾಜನಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಕಪಿಲೇಯಾಶ್ಚಯೇ ಸರ್ವಾಃ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಸಂತು ತೇ ಮಮ ॥
ಅನಂತ ಸರ್ಪರಾಜ ತ್ವಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಚ ಮೇ ಪುತ್ರಂ ಸಂಪದಂ ಚ ಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ತದಂಗತ್ವೇನ **ದಿಗೀಶಾನ್, ಪಂಚಕಲಶಾನ್, ನವಗ್ರಹ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ** ಪರಿವಾರದೇವತಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ (ಪು. ೮೮–೯೫)

ರಾತ್ರೌ ವಿಗ್ರಹಸಂಸ್ಕಾರಃ—ತತೋ ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸ ಶಯ್ಯಾಧಿವಾಸಾಂಶ್ಚ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವದ್ವಿಧಾಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಯಾಮಚತುಷ್ಕೇಽಪಿ ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ಕ್ರಮೇಣ **ತಿಲಪಿಷ್ಠ, ಮೋದಕ, ಅಪೂಪ, ಕ್ಷೀರಫಲಾನಿ** ಚ ಯಾಮಕ್ರಮೇಣ ನಿವೇದ್ಯ । **ಸರ್ಪಗಾಯಂತ್ರೀಂ** (ಪು. ೪೭) ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥ ಋತ್ವಿಜಃ ಸರ್ಪಸೂಕ್ತ* ಪುರುಷಸೂಕ್ತ* ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ* ಭೂಸೂಕ್ತಾ*ದಿಕಂ ಚ ಪಠೇಯುಃ ॥ ಯಜಮಾನಸ್ತು ಪತ್ನ್ಯಾಸಹ ಅಖಂಡ

ದೀಪಾರಾಧನ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣಾದಿಭಿಃ ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ—ಆಚಾರ್ಯಃ "ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಭೂತಂ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ವಿಧಿವಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥ "ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ (ಪು. ೪೭)

ಇದಗ್ಂ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಹವಿರಸ್ತು ಜುಷ್ಟಂ। ಆಶ್ರೇಷಾಯೇಷಾಮ ನುಯಂತಿ ಚೇತಃ। ಯೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಪೃಥಿವೀಂಕ್ಷಿಯಂತಿ। ತೇನಸ್ಸರ್ಪಾ ಸೋಹವಮಾಗಮಿಷ್ಠಾಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೈರಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತವಾರಂ ಪಲಾಶಸಮಿಚ್ಚ ರ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಗುಳೂಚ್ಯಾ* ಪೂಪಲಾಜೈಶ್ಚ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ ॥

'ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ' ಇತಿ ಹವಿಃ। 'ಆಶ್ರೇಷಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ' ಇತಿ ತಿಲಾಃ। "ದಂದಶೂಕೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ" ಇತಿ ಸಮಿಧಃ। ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಹುತ್ವಾ ॥

ಆಯಂಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದ ಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುನಃ। ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯಂಥ್ಸುವಃ ॥

ಇತಿ ಸರ್ಪಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಚ (ಪು. ೪೨) ಹುತ್ವಾ। ಆವಾಹಿತೇಭ್ಯಃ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ। ವ್ಯಾಹೃತೀಭಿಃ ತಿಲಹೋಮಂ ವಿಧಾಯ॥ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ। ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ। ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ವಿತೀರ್ಯ। ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಥಾನಮಾಗತ್ಯ। ಪೀಠಶಿಲಾಗರ್ತೇ ರತ್ನ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ। ದೇವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ। ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಸುಮುಹೂರ್ತೇ "ಧ್ರುವಂತೇ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್॥ ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಭಮಾನೀಯ ಕುಂಭಗತಾಂ ಕಲಾಂ ಬಿಂಬೇ ಆವಾಹ್ಯ॥ ಪ್ರಧಾನ

---

*ಗುಳೂ (ಡೂ) ಚೀ—ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ.

ಕುಂಭೋದಕೇನ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ ॥ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಭಿಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ। (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೯) ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನ ದೃಷ್ಟಿಧೇನುದರ್ಶನ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ವಿಭೇದನಾದಿನಾ ದೇವಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ಯುಪಶಾಂತಿಂ ಕೃತ್ವಾ। (ಪು. ೧೩೫-೧೩೮) ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನ, ಆದರ್ಶಪ್ರತಿಬಿಂಬ ದರ್ಶನಾದಿನಾ ಸಪತ್ನೀಕಸ್ಸನ್ ಯಜಮಾನಃ ದೇವಮವಲೋಕ್ಯ ನೀರಾಜನಾದಿಕಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ನಾಗಗ್ರಂಥಿಯುತಂ ದದ್ಯಾದಾಚಾರ್ಯಾಯಾಂಗುಳೀಯಕಮ್ ।
ಸವಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕುಂಭಮಾಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ತಟಾಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಿಧಿಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಋತ್ವಿಕ್ಪುರೋಹಿತ ಬಂಧುಭಿಃ ಮಂಗಳತೂರ್ಯ ಘೋಷೇಣ ತಟಾಕಪ್ರದೇಶಂ ಗತ್ವಾ । ರಂಗವಲ್ಯಾದ್ಯಲಂಕೃತೇ ಮಂಟಪೇ ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "ಏವಂ....ತಿಥೌ । ಮಮ ಜನ್ಮನಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಏತತ್‌ಕ್ಷಣ ಪರ್ಯಂತಂ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ಮಮ ಪಿತೄಣಾಂ ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಕಲ ಜಂತೂನಾಂ ಯಥೇಷ್ಟ ಜಲಭೋಗ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಕಲದೇವತಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತಟಾಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ವರುಣ ಚತುಷ್ಟಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ದಿಗೀಶಾದಿ ಕಲಶಾರಾಧನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ವಾಸ್ತ್ವಾರಾಧನ ನವಗ್ರಹಾರ್ಚನಾದಿ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ ತದಂಗತ್ವೇನ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ನಾಂದೀಂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಋತ್ವಿಜೋ ವೃತ್ವಾ । ತಟಾಕಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ವೇದಿಕಾ ಮಧ್ಯೇ **ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ**, ತತ್ಸವ್ಯೇ **ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶಂ**, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಇಂದ್ರಾದಿ ಕಲಶಾನ್ ನಿಧಾಯ । ಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಂಶ್ಚ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿತಪ್ತ ತಾಡನ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ತತ್ಕಲಶೋಪರಿ ನಿಧಾಯ । "ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ" (ಪು. ೪೭) "ತತ್ತ್ವಾಯ

ಯಾಮಿ" (ಪು. ೪೭) ಇತಿ ಕಲಶೇ ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ತತ್ರೈವ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ದಿಗೀಶಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಸ್ತಂಭಂ ವಿಧಾಯ। ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನಾವೇಷ್ಟ್ಯ ಕುಂಕುಮಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । "ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇ" (ಪು. ೬೨) ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯೈಃ ವ್ರೀಹಿಭಿಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ತಟಾಕಮಧ್ಯೇ ಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥ **ತದ್ಯಥಾ** ಸುವರ್ಣೇನ **ಕೂರ್ಮಮಕರಾದೀನ್** ಕಾರಯಿತ್ವಾ। ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ। "....ತಿಥೌ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕಂ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ದೇವರ್ಷಿ ಗಂಧರ್ವಾದೀನಾಂ ಸಕಲ ಜಂತೂನಾಂ ಯಥೇಷ್ಟ ಜಲಭೋಗ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ತಟಾಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತಟಾಕಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। "ಧ್ರುವಂತೇ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಸುಲಗ್ನೇ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕೃತಾಂ ಪಯಸ್ವಿನೀಂ ಗಾಂ ಧ್ವನತ್ಸು ವಾದ್ಯೇಷು ॥

ತ್ವಂ ವರುಣ ಉತಮಿತ್ರೋ ಅಗ್ನೇ । ತ್ವಾಂ ವರ್ಧಂತಿ ಮತಿಭಿರ್ವಸಿಷ್ಠಾಃ । ತ್ವೇವಸು ಸುಷಣನಾನಿಸಂತು । ಯೂಯಂ ಪಾತಸ್ವಸ್ತಿಭಿಸ್ಸದಾನಃ ॥

ಇತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಗರ್ತೇ ನವಧಾನ್ಯಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಯಜಮಾನಃ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರ ಬಂಧುಸಹಿತಃ ಗೋಲಾಂಗೂಲಮಾದಾಯ ಜಲಮವಗಾಹಯೇತ್ । ಜಲಾನ್ನಿರ್ಗತ್ಯ। ಸ್ತಂಭಸಮೀಪೇ ಸ್ವರ್ಣಮತ್ಸ್ಯಾದೀನ್ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ।

ಆಪಮಾಪಾಮಪಸ್ಸರ್ವಾಃ । ಅಸ್ಮಾದಸ್ಮಾದಿತೋಽಮುತಃ । ಅಗ್ನಿರ್ವಾಯುಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ । ಸಹ ಸಂಚಸ್ಕರರ್ಧಿಯಾ । ವಾಯ್ವಶ್ವಾ ರಶ್ಮಿ

ಪತಯಃ । ಮರೀಚ್ಯಾತ್ಮಾನೋಅದ್ರುಹಃ । ದೇವೀರ್ಭುವನಸೂವರೀಃ । ಪುತ್ರವತ್ತ್ವಾಯಮೇಸುತ । ಮಹಾನಾಮ್ನೀರ್ಮಹಾಮಾನಾಃ । ಮಹಸೋ ಮಹಸಸ್ಸ್ವಃ ॥ ॥೧॥ ದೇವೀಃ ಪರ್ಜನ್ಯ ಸೂವರೀಃ । ಪುತ್ರವತ್ತ್ವಾಯ ಮೇ ಸುತ । ಅಪಾಶ್ನುಷ್ಣಿಮಪಾರಕ್ಷಃ । ಅಪಾಶ್ನ್ಯುಷ್ಣಿಮಪಾರಘಮ್ । ಅಪಾಘ್ರಾಮಪ ಚಾವರ್ತಿಮ್ । ಅಪದೇವೀರಿತೋಹಿತ । ವಜ್ರಂ ದೇವೀರಜೀತಾಗ್‌ಂಶ್ಚ । ಭುವನಂ ದೇವಸೂವರೀಃ । ಆದಿತ್ಯಾನದಿತಿಂ ದೇವೀಮ್ । ಯೋನಿನೋರ್ಧ್ವಮುದೀಷತ ॥೨॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ....ಯದಾಯುಃ । (ಪು. ೧೬೦) ಸ್ವಸ್ತಿನಇಂದ್ರೋ.......ದಧಾತು । (ಪು. ೨೩) ಕೇತವೋಅರುಣಾಸಶ್ಚ । ಋಷಯೋವಾತರಶನಾಃ । ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಗ್‌ಂಶತಧಾಹಿ । ಸಮಾಹಿತಾಸೋಸಹಸ್ರಧಾಯಸಮ್ । ಶಿವಾನಶ್ಶನ್ತಮಾಭವನ್ತು । ದಿವ್ಯಾಆಪ ಓಷಧಯಃ । ಸುಮೃಡೀಕಾಸರಸ್ವತೀ । ಮಾತೇವ್ಯೋಮಸಂದೃಶಿ ॥೩॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ತಟಾಕಸ್ಯ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ಮಂಟಪಮಾಗತ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಕರ್ಣಾಭರಣಾದಿಭಿಃ ಅಲಂಕೃತ್ಯ । ಋತ್ವಿಜಾದೀನ್ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಮಂಟಪಂ ತ್ರಿಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಉದ್ವಾಸ್ಯ ॥ ತತ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಸಪತ್ನೀಕಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಯುತಃ ಯಜ

ಮಾನಃ ಪ್ರತಿಮಾವಸ್ತ್ರದಾನಾದಿಕಂ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಜಲಪಾತ್ರಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಹೇ ಲೋಕಾಸ್ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯೇ ಚ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಜಂತವಃ ।
ಯಥೇಷ್ಟಮುವಗಾಹಧ್ವಂ ಪಿಬತಾತ್ರ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ ॥

ಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲೇ ಸ್ಥಿತಂ ತೋಯಂ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಫಲಪ್ರದಂ ।
ಶರದ್ಧೇಮಂತಯೋಶ್ಚೈವ ಶಿಶಿರರ್ತೌ ತಥೈವ ಚ ॥

ವಾಜಪೇಯ ಫಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ವಸಂತೇ ರಾಜಸೂಯಜಂ ।
ಗ್ರೀಷ್ಮರ್ತೌ ಚಾಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ ಫಲದಂ ಪುಣ್ಯವರ್ಧನಂ ॥

ಅಥ ಕೂಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಪೂರ್ವದಿನೇ—ಅಥ ಯಜಮಾದಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಪತ್ನೀಬಂಧುಮಿತ್ರಪರಿವೃತಃ ತೂರ್ಯಘೋಷೇಣ ಕೂಪಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ। ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಗ್ದೇಶೇ ಗೋಮಯೇನೋ ಪಲಿಪ್ಯ । ಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ಶಾಲಿಭಿಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ ಮಧ್ಯೇ **ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ** ಪರಿತಃ ಸಪ್ತ**ದಶಕಲಶಾ**ನ್ ಸವಸ್ತ್ರಾನ್ ಸಪ್ರತಿಮಾನ್ ಪ್ರಾಗಾದಿ ದಿಕ್ಷು ನಿಧಾಯ। ಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । "..ತಿಥೌ....ನಾಮಧೇಯಸ್ಯ..ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ, ಮಮ ಸಮಸ್ತ ಪಿತೄಣಾಂ ಶಾಶ್ವತ ಪುಣ್ಯಲೋಕ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜಂತೂನಾಂ ಯಥೇಷ್ಟ ಜಲಭೋಗ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕೂಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ । ತದಂಗತ್ವೇನ....ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ನಾಂದೀಂ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಕೂಪಪ್ರದೇಶೇ ನೂತನವಸ್ತ್ರಮಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಕುಂಕುಮಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ। "ಭೂಮಿರ್ಭೂಮ್ನೇತಿ"* ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ। ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ರುದ್ರಕಲಶಂ, ವರುಣಕಲಶಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ॥

ಗೌರೀ ಪದ್ಮಾ ಶಚೀ ಮೇಧಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ವಿಜಯಾ ಜಯಾ ।
ದೇವಸೇನಾ ಸ್ವಧಾ ಸ್ವಾಹಾ ಮಾತರೋ ಲೋಕಮಾತರಃ ॥

ಧೃತಿಃ ಪುಷ್ಟಿ ಸ್ತಥಾ ತುಷ್ಟಿರಾತ್ಮನಃ ಕುಲದೇವತಾಃ ।
ಗಣೇಶೇನಾಧಿಕಾಹ್ಯೇತೇ ವೃದ್ಧೌ ಪೂಜ್ಯಾಸ್ತು ಷೋಡಶ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮಾಹೇಶ್ವರೀ ಚೈವ ಕೌಮಾರೀ ವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ।
ವಾರಾಹೀ ಚೈವ ಚೇಂದ್ರಾಣೀ ಚಾಮುಂಡಾಸ್ಸಪ್ತ ಮಾತರಃ ॥

ಇತಿ ಗೌರ್ಯಾದಿಷೋಡಶ, ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತ ದೇವತಾಂಶ್ಚ ತತ್ತನ್ನಾಮಂತ್ರೈರಾವಾಹ್ಯ । "ಏವಂ....ತಿಥೌ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲದೇವತಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕೂಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗಭೂತಂ ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಪಂಚಾಮೃತೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ। ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕೃತ್ವಾ। ತತ್ತತ್ಕಲಶೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತದ್ಯಥಾ—ಮಧ್ಯೇ **ವರುಣಕಲಶಂ**, ತತ್ಸವ್ಯೇ **ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶಂ** ತದುತ್ತರತಃ **ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಗೌರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸರಸ್ವತೀ ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ** ಕಲಶಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತೋ **ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ ತತ್ಪರಿವಾರದೇವತಾಂಶ್ಚ** ಸಂಪೂಜ್ಯ । **ವಾಸ್ತುಪುರುಷಂ**—

ಮಾನದಂಡಂ ಕರಾಬ್ಜೇನ ವಹಂತಂ ಭೂಮಿಶೋಧಕಂ ।
ವಂದೇಹಂ ವಾಸ್ತುಪುರುಷಂ ಶಯಾನಂ ಶಯನೇ ಶುಭೇ ॥

ಇತಿ ವಾಸ್ತುಪುರುಷಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವರುಣದೇವತಾಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಅಂಗನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಿಧಾಯ । "ಅಸುನೀತೇ" (ಪು. ೭೦) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ—

ಮೇಧಾಧಿಕ ಜ್ಞಾನರೂಪ ವರುಣಪ್ರಾಣದಾಯಕ ।
ಶತಧಿಷ್ಣ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕಾಶ ಈಪ್ಸಿತಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಸುಖಂ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಏವಂ ರುದ್ರಂ, ತಸ್ಯವಾಮಭಾಗೇ ಕಾತ್ಯಾಯನೀಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾನ್ನಂ ನಿವೇದ್ಯ । ಕೂಪಸ್ಯ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಯಜಮಾನ ಪ್ರಮಾಣೇನ ಯೂಪಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕೂಪಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ "ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ"* ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ । "ವಸೋರ್ಧಾರಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೧೪) ಇತಿ ಯೂಪಸ್ಯ ಆಜ್ಯಲೇಪನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । "ವಿಷ್ಣೋರ್ರರಾಟಮಸಿ" (ಪು. ೧೨೬) ಇತಿ ದರ್ಭರಜ್ಜುಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ।

ಭೂಮಿಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಗರ್ತೇ ನವಧಾನ್ಯಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಯಜಮಾನಃ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಯೂಪಂಗರ್ತೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥ ಯೂಪಸ್ತಂಭಂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ ಕೂಪಸ್ಯ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಪೀತಾ, ರಕ್ತಾ, ಉತ್ಪಲಾ, ಶ್ವೇತಾ, ಧೂಮ್ರಾ, ನೀಲಾ, ಸ್ಫಟಿಕಾ, ಕೃಷ್ಣಾಃ ಪತಾಕಾಃ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಾತಃ ಕೂಪದೇಶಂ ಗತ್ವಾ । "ಕೂಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರುಭಿಃ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ವರುಣಾಯ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಆವಾಹಿತೇಭ್ಯಃ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಆಹುತೀರ್ವಿತೀರ್ಯ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಗೋದಾನಾದಿಕಂ ವಿಧಿವದ್ವಿಧಾಯ । ತತೋ ಜಲಚರ ಪಾತ್ರಮಾದಾಯ । ಕೂಪಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । ಸುವರ್ಣ ರಜತ ನಿರ್ಮಿತ ಮತ್ಸ್ಯಾದೀನಿ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಜಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ಯಜಮಾನಃ ಕೂಪಂತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವರುಣಕಲಶೋದಕೇನ ದಂಪತ್ಯೋಶ್ಶಿರಸಿ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಪೀತ್ವಾ ಚ । ಪ್ರತಿಮಾ ಕಲಶದಾನಾದಿಕಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್ । ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಾದಿನಾ ಭೂತತೃಪ್ತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ವನಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಚತುಷ್ಪಥಮಾರ್ಗೇ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣ್ಯಾತಪ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ನಾನಾ ವೃಕ್ಷವಿಶಿಷ್ಟಂ ಉದ್ಯಾನವನಮಾರೋಪಯೇತ್ ॥

ಪೂರ್ವದಿನೇ—ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಶುಭದಿನೇ ಋಚಿರ್ಭೂತಃ ಷೋಡಶ ಕಲಶಾ ಸಂಪಾದ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತ ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಂಚದಶಪ್ರತಿಮಾಂಶ್ಚ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಮಂಗಲವಾದ್ಯ ಘೋಷೇಣ ವನಸಮೀಪಮಾಗತ್ಯ । ಮಂಟಪಮಧ್ಯೇ ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । "....ತಿಥೌ....ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಪುತ್ರ....ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಾದಿ ಸಕಲದೇವತಾ ಪ್ರೀತಿದ್ವಾರಾ ವನಸ್ಪತಿ ದೇವತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ವನಸ್ಪತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗಭೂತಂ ನಾಂದೀಂ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಂ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನಂ, ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ, ಯೂಪಸ್ತಂಭ ಪ್ರತಿ

ಷ್ಠಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಹವನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಾದೌ....ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪುಣ್ಯಾಹಾದಿ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಾಂತಂ ವಿಧಿವದ್ವಿಧಾಯ ॥ ಮಂಟಪಮಧ್ಯವೇದಿಕಾಯಾಂ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಮಿತ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಖಂಡಂ ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ। ತದುಪರಿ ತಂಡುಲಾನ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥ ತದುಪರಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಋತ್ವಿಜೋ ವೃತ್ವಾ । ಆರಾಮಸ್ಯ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಧ್ವಜಾರೋಹಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ರ ಧ್ವಜೇಷು ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಗೀಶಾನ್ ಆವಾಹ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಮಧ್ಯಪತಾಕೇ "ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವಾನಾಂ (ವೀ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೧೩೩) ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ ಕಲಶಾರಾಧನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ "ಆಕಲಶೇಷು" (ಪು. ೧೩) ಇತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶಂ, ತದ್ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ವಿಷ್ಣುರುದ್ರೌ, ತತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಸರಸ್ವತೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದುರ್ಗಾಕಲಶಾನ್, ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಯ ಪರಿತಃ ಪ್ರಾಗಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕ ಕಲಶಾನ್, ತದೀಶಾನ್ಯ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ವಾಸ್ತುಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ॥

ಯಾಃ ಪ್ರವತೋ ನಿವತ ಉದ್ವತ ಉದನ್ವತೀರನುದಾಕಾಶ್ಚಯಾಃ । ತಾ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪಯಸಾ ಪಿನ್ವಮಾನಾಶ್ಶಿವಾದೇವೀ ರಶಿಪದಾಭವನ್ತು ಸರ್ವಾನದ್ಯೋ ಅಶಿಮಿದಾಭವಂತು ॥

ಇತಿ ಜಲೇನಾಪೂರ್ಯ ॥ ತತ್ರ ತೀರ್ಥಾನ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಕಲಶೇಷು ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥

ರುವತಿ ಭೀಮೋ ವೃಷಭಸ್ತ ವಿಷ್ಯಯಾಶೃಜ್ಗೇ ಶಿಶಾನೋ ಹರಿಣೀ ವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಆಯೋನೀಂ ಸೋಮಕೃತಂ ನಿಷೀದತಿ ಗವ್ಯಯೀತ್ವಗ್ಭವತಿ ನಿರ್ಣಿಗವ್ಯಯಾ ॥

ಇತ್ಯಶ್ವತ್ಥೋದುಂಬರಾದಿತ್ವಚಃ। ಮೃತ್ತಿಕಾ, ಶತೌಷಧೀಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ॥

ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಪ್ರತಿಮಾಶೋಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ತತ್ಕಲಶೋಪರಿ ನಿಧಾಯ ॥

ಅಥ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ವನಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಖಂಡದೀಪಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । "ಆವಾಹಿತೋಭವ....ಸುಮುಖೋಭವ, ಪ್ರಸೀದ ಪ್ರಸೀದ" ಏವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಕುಶೈಃ ಕಲಶಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಕಲಶಾಭಿಮಂತ್ರಣಂ ಕುರ್ಯುಃ ॥ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಂ* ವರುಣಸೂಕ್ತಂ*, ಶಾಂತಿ*, ಪವಮಾನಸೂಕ್ತ*, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ*, ನಮಕ ಚಮಕಾದಿಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಯೂಪಸ್ಥಂಭಂ ನಿಧಾಯ। ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾನ್ನಂ ನಿವೇದ್ಯ ॥ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ **ರಾತ್ರಿ** ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಪ್ರಾತಃ ಯಜಮಾನಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ॥

ವನಸ್ಪತೇ ಶತವಲ್ಶೋ ವಿರೋಹ ಸಹಸ್ರವಲ್ಶಾ ವಿವಯಗ್ಂ ರುಹೇಮ ।

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾಮಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಭಿರ್ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ತತಃ ತತ್ತದ್ದೇವತಾಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರು ವ್ರೀಹಿಭಿಃ ಹುತ್ವಾ ॥ ಜಯಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತಂ ವಿಧಾಯ । ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಅಷ್ಟೌ ದ್ವಾದಶ ವಾ ವೃಕ್ಷಾಣ್ಯಾಸಿಂಚ್ಯ ॥ ಹರಿದ್ರಾ ಕುಂಕುಮವಸ್ತ್ರಾದಿ ಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ನೂತನ ಸ್ವರ್ಣಶಲಾಕಯಾ ಸ್ಕಂಧೋತ್ತರತಃ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಕರ್ಣವೇಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ರ ಕರ್ಣಾಭರಣಾನಿ ನಿಧಾಯ । ತಯೈವ ಶಲಾಕಯಾ ನೇತ್ರಸ್ಥಾನೇ ನೇತ್ರಯೋ ರಂಜನಂ ದತ್ವಾ । ತೇಷು ಪಾದಪೇಷು ಸೌವರ್ಣಾನಿ ರಾಜತಾನಿ ವಾ ತತ್ತತ್ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತತ್ತದ್ವೃಕ್ಷಶಾಖಾಸ್ವವಬಧ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತತೋ ಯೂಪ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ। "ವನಸ್ಪತೇ ಶತವಲ್ಶೋ" ಇತಿ ವೇದೀಂ ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ । ಗರ್ತೇ ಹಿರಣ್ಯಾದಿಕಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಶುಭಮುಹೂರ್ತೇ ವನಮಧ್ಯೇ ಯೂಪಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಧ್ರುವಂತೇರಾಜಾ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ॥

ಪರ್ವತ ಇವಾವಿಚಾಚಲಿಃ । ಇಂದ್ರ ಇವೇಹ ಧ್ರುವಸ್ತಿಷ್ಠ । ಇಹ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಧಾರಯ । ಅಭಿತಿಷ್ಟ ಪೃತನ್ಯತಃ । ಅಧರೇ ಸಂತು ಶತ್ರವಃ । ಇಂದ್ರ ಇವವೃತ್ರಹಾತಿಷ್ಠ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಯೂಪಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಲೇ "ಸ್ವರ್ಣಶೃಂಗೀಂ ರೌಪ್ಯಖುರಾಂ" ಇತ್ಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತಾಂ ಗಾಮಾಚಾರ್ಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ದಶ ದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ । ವನಸ್ಯಾಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಪತಾಕಾಮೂಲೇಷು ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಅವಭೃತಸ್ನಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಶೀರ್ವಚನ ನೀರಾಜನಾದಿನಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರಕರಣಮ್

೨

ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣಮ್

ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣೋಕ್ತ ಕಾರ್ಯಪ್ರಣಾಲೀ

ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ—ಅಗ್ರೋದಕಮ್

ಮಂಗಲಾಚರಣಮ್ ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಃ
ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಮ್ ಸಕಲೀಕರಣಮ್
ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್ ರಕ್ಷಾಬಂಧನಮ್
ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನಮ್ ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣಮ್
ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಮ್ ವಾಸ್ತು....ಪರ್ಯಗ್ನಿ ಕರಣಮ್

ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ-ಧ್ವಜಾರೋಹಣಮ್ ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಃ
ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಬಲಿಹರಣವಿಧಿಃ
ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್ ಮಹಾದೇವಸ್ಯಯಾನಕ್ರಮಃ
ಶೈವಾಗ್ನಿಮುಖಃ—ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ
ಕ್ರಿಯಾಸಾರೋಕ್ತ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಃ

ತೃತೀಯದಿವಸೇ-ಶೇಷವಾಹನಮ್
ಚತುರ್ಥದಿವಸೇ- ಪುಷ್ಪಮಂಟಪಃ
ಪಂಚಮೇ— ವೃಷಭವಾಹನಮ್
ಷಷ್ಠೇ— ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಮ್ ಚೂರ್ಣಿಕಾ
ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಃ ಕನ್ಯಾದಾನಮ್
ನಿರೀಕ್ಷಣಮ್
ಸಪ್ತಮದಿನೇ— ರಥಾರೋಹಣಮ್
ಅಷ್ಟಮದಿವಸೇ—ದೇವೀಸಂವಾದ ತಾಂಡವೋತ್ಸವಃ
ನವಮದಿವಸೇ— ವಸಂತೋತ್ಸವಃ—ಅವಭೃತಸ್ನಾನಮ್
ದಶಮದಿವಸೇ— ಶಯನೋತ್ಸವಃ
ಏಕಾದಶೇಽಹನಿ—ವೀರಮಹಾಯಜ್ಞಃ (ದಕ್ಷಯಾಗಃ)
ಶಿವಯೋಗಿನಾಂ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಚ
ರಥೋತ್ಸವಕ್ರಮಃ

ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣಮ್*

ಅಥಾಗ್ರೋದಕಮ್

ಯಜಮಾನಃ ಸಪತ್ನೀಕಃ ಬಂಧುಮಿತ್ರಾದಿ ಭಕ್ತವೃಂದೈಃ ಪರಿವೃತಃ ದೇವಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ । ಗೃಹೀತಾನುಜ್ಞಃ । ಸುವಾಸಿನೀ ಧ್ವಜಪತಾಕ ಛತ್ರ ಚಾಮರಾದಿಭಿಃ ತೂರ್ಯಮಂಗಳಘೈಸ್ಸಹ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿ ಪೂಜಾಸಂಭಾರಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯನದೀ ವಾಪೀ ಕೂಪತಟಾಕಾದಿ ಪವಿತ್ರಪ್ರದೇಶಂ ಗತ್ವಾ । ತತ್ರ ನವಪಂಚತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾನ್ ಯಥಾಸಂಭವಾನ್ ಕಲಶಾನ್ ಶಿವ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । "ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ" (ಪು. ೧೪) ಇತಿ ಜಲ ಮಾಪೂರ್ಯ । "ಕಲಶಸ್ಯಮುಖೇ" (ಪು, ೧೦) ಇತಿ ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತಾ ತತ್ರ ಆವಾಹ್ಯ । "ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ"* ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । "ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ" (ಪು. ೧೬೦) ಇತಿ ಗಜಮಸ್ತಕೇ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸುವಾಸಿನೀ ಶಿರಸ್ಸುವಾ ಕಲಶಾನಾರೋಪ್ಯ। ಸ್ವಸ್ತಿ ಪಾಠಕೈರ್ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಶಿವಾಲಯ ಮಾಗತ್ಯ । ಆಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಧ್ವಜಾಂತಿಕಮಾಗತ್ಯ । ಮುಕುಳಿತಕರಪುಟಃ ದೇವಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್—

---

*ಸವ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ದುಃಖಮುದ್ಧೃತಸ್ಸ ಸವಃ ಶಿವೇ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದುತ್ಸವೋ ವೈ ಷಡ್ವಿಧಸ್ಸ ಮಹೋತ್ಸವಃ ॥

"ಸವ" ಎಂದರೆ ದುಃಖ. ಆ ದುಃಖವು ಯಾವುದರಿಂದ ಉಧೃತವಾಗುವುದೋ ಅದು "ಉತ್ಸವ" "ಉದ್ಧೃತಃ ಸವಃ ಯೇನ ಸಹ—ಉತ್ಸವಃ । ಮಹಾನ್ ಉತ್ಸವಃ—ಮಹೋತ್ಸವಃ" ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಸವವು ದುಃಖ ನಿವಾರಕ. ಅದು ಆರುವಿಧ. ೧. ಪೈತ್ರಕ (೧೨ ದಿನ ಆಚರಿಸುವುದು.) ೨. ಸೌಖ್ಯೋತ್ಸವ (೯ ದಿನ ಆಚರಿಸುವುದು.) ೩. ಶ್ರೀಕರ (೭ ದಿನ.) ೪. ಪಾರ್ಥಿವ (೫ ದಿನ.) ೫. ಸಾತ್ವಿಕ (೩ ದಿನ.) ೬. ಶೈವ (ಒಂದು ದಿನ) ಎಂದು.

ಯಜಮಾನನು ಬಂಧುಮಿತ್ರ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಮಂಗಳವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಪುಣ್ಯನದಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆರೆ, ಭಾವಿ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೈದಿ, ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ೯, ೫ ಅಥವಾ ೩ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಲಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಗಜಮಸ್ತದಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಅಥವಾ ಸುವಾಸಿನಿಯರ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವಾಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಪೂರ್ವಕ ಒಳ

ಓಂ ನಮೋ ಲಿಂಗರೂಪಾಯ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಹೇತವೇ ।
ನಿಗಮಾಗಮವೇದ್ಯಾಯ ಭಕ್ತಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನೇ ॥ ॥೧॥

ಶ್ರೀನಾಥಸ್ಸೋಮಮೂರ್ತಿರ್ಜಯತಿ ಪರಶಿವಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ತಾರರೂಪಃ
ಸ್ವಚ್ಛಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಸ್ಥಿತ ಸಿತಜಲಜಪ್ರೋದ್ಯದಬ್ಜತ್ರಿಕೋಣೇ ।
ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಖ್ಯೇ ತ್ರಿವಿಧಲಿಪಿಮಯೇ ಹಳಕ್ಷಾರ್ಣಾಗ್ರಪಾರ್ಶ್ವೇ
ಕೃತ್ಸ್ನಾರ್ಣಾನ್ಮುಖ್ಯ ಬಿಂದೌ ಚಿದಚಿದುದಯಕೃದ್ದೃಕ್ಕ್ರಿಯಾಂಘ್ರಿ
ದ್ವಯಾಢ್ಯಃ ॥ ॥೨॥

ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ತಿರೋಧಾನಲಯಾನುಗ್ರಹಕಾರಕ ।
ಮಹೋತ್ಸವವಿಧೌ ಮಹ್ಯಮನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ಶಂಕರ ॥ ॥೩॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಅಗ್ರೋದಕ ಕುಂಭಾನ್ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಶಿ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಮಂಗಲಾಚರಣಮ್

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಸ್ವಯಮುದಙ್ಮುಖಃ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಮುಪವೇಶ್ಯ ಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥

ಯಃ ಶಿವೋ ನಾಮರೂಪಾಭ್ಯಾಂ ಯಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ।
ತಯೋಃ ಸಂಸ್ಮರಣಾತ್ಪುಂಸಾಂ ಸರ್ವತೋ ಜಯಮಂಗಳಮ್ ॥

"ಓಂ ತದೇವ ಲಗ್ನಂ....ಸ್ಮರಾಮಿ" (ಪು. ೧) "ಓಂ ದೇವೀಂ ವಾಚಂ ....ಉಪಸುಷ್ಟುತೈತು (ಪು. ೧)

ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು

ಹೊಕ್ಕು ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು—"ಓಂ ನಮೋ" "ಶ್ರೀನಾಥಃ" "ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಅಗ್ರೋದಕ ಕುಂಭಗಳನ್ನು ಮಂಟಪದ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಯಜಮಾನ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, "ಯಃ ಶಿವೋ" "ತದೇವಲಗ್ನಂ" "ದೇವೀಂವಾಚಂ" ಎಂದು ಮಂಗಲಾಚರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಅಪಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಾತ್ ಗೃಹೀತಂ ಸಾಕ್ಷತಂ ಪವಿತ್ರಮನಾಮಿಕಾಯಾಂ ಧೃತ್ವಾ। ಅಕ್ಷತಾರ್ ಶಿರಸಿ ಸಂಧಾರ್ಯ। ದೇಶಕಾಲಾವನುಕೀರ್ತ್ಯ। "....ಏವಂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಣಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯ ತಿಥೌ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಃ ಮಮ....ಮಹಾದೇವ ಮಹೋತ್ಸವ ಕರ್ಮಕರ್ತುಮಾದೌ ಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಣಿ ಆಚರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಭಾಜನೇ ನಾರಿಕೇಳ ಫಲತಾಂಬೂಲ ಕೃಚ್ಛ್ರತ್ರಯ ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಹಸ್ತೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಉತ್ಥಾಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಂತಿಕಂ ಗತ್ವಾ ।

ಯೋ ವೇದಾದೌ ಸ್ವರಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ವೇದಾಂತೇಷು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ।
ತಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಲೀನಸ್ಯ ಯಃ ಪರಃ ಸಮಹೇಶ್ವರಃ ॥

"ಓಂ ನಮಸ್ಸದಸೇ...." (ಪು. ೨) ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

"ಅಶೇಷೇ ಹೇ ಪರಿಷತ್, ಮದೀಯಾಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಾಂ ಸಮ್ಯಗವಧಾರ್ಯ । ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಾಮಿಮಾಂ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಪರಿಷದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಅಲ್ಪೀಯಸೀಮಪಿ ಯಥೋಕ್ತ ದಕ್ಷಿಣಾಮಿವ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಮಮ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಬಾಲ್ಯಕೌಮಾರಯೌವನವಾರ್ಧಕೇಷು, ಜಾಗ್ರತ್‌ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತ್ಯವಸ್ಥಾಸು, ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ ಕರ್ಮಭಿಃ

ಯಜಮಾನನು ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ "ಏವಂ ಗುಣ...." ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಫಲತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ "ನಮಸ್ಸದಸೇ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ "ಅಶೇಷೇ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋದನಾರ್ಥಂ, ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವೇನ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಾ ಮಯೋದ್ದಿಷ್ಟ ಶ್ರೀ....ಮಹಾದೇವ ಮಹೋತ್ಸವಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಮಾಮನು ಗೃಹ್ಣನ್ತು ಭವಂತಃ ॥ ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇತ್॥ ಅಥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ "ಅನು ಗೃಹ್ಣೀಮಃ" ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಭಾಮಭಿವಂದ್ಯ "ತದ್ವಿಜ್ಞಾಪನಾ ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಪರಿಷದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯಃ ಸಂಪ್ರದದೇ ನಮಮ ನಮಮ" ಇತಿ ಸಾಕ್ಷತ ಹಿರಣ್ಯೋದಕಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥ "ತಥಾಸ್ತು" ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ಪ್ರಬ್ರೂಯುಃ ॥

ಅಥ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ ।

ಓಂ ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ, ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ, ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ, ಇಷ್ಟದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರವರ್ತಕಾನ್ ಪ್ರಮಥಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಸ್ಮೇರಾನನಂ .... ಪತಿಮೀಶಿತಾರಮ್ ॥೧॥
ವೀರಭದ್ರೋ .... ವಾಂಛಿತಮ್ ॥೨-೭॥ ಇತಿ (ಪು. ೮-೯)

ಘಂಟಾಮಭಿವಾದ್ಯ । ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ದೇಶಕಾಲಾವನುಕೀರ್ತ್ಯ । "....ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಮಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ಮಮ ಸಕಲ ಪಾಪನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಸದಾಶಿವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಪ್ರಾರೀಪ್ಸಿತಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ....ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವಕರ್ಮಣಃ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದೌ ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ। ತದಂಗತ್ವೇನ ಸ್ಥಲ

ಯಜಮಾನನು ಭದ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು "ಮಾತೃಭ್ಯೋ....ನಮಃ" ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಘಂಟಾನಾದಮಾಡಿ "ಏವಂಗುಣ...ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಕಲಶಪೂಜೆ

ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆತ್ಮಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೯—೧೨)

ಅಥ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನವಿಧಿನಾ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧೌ ಸುದೃಢೌ ಹೇಮಾದಿ ಮೃಣ್ಮಯೌ ವಾ ಸಕೂರ್ಚ ವಸ್ತ್ರಪಲ್ಲವ ಶ್ವೇತಸೂತ್ರವೇಷ್ಟಿತ ಕಲಶೌ ತಂಡುಲ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಯೋಃ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ (ಪು. ೧೩—೧೭)

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ। "....ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯ ತಿಥೌ, ಅಸ್ಯ ಭಗವತೋ ದೇವದೇವೋತ್ತಮಸ್ಯ, ದೇವತಾಸಾರ್ವಭೌಮಸ್ಯ, ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ನಾಯಕಸ್ಯ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಲೀಲಾವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಪೂರ್ವಕ ನವದಿನ ಮಹೋತ್ಸವಾಂಗತ್ವೇನ ತದಾದೌ ವೈದಿಕ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹ ವಾಚನ, ನಾಂದೀ ಸಮಾರಾಧನ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ಸಕಲೀಕರಣ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನ ಅಸ್ತ್ರರಾಜ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಕ ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣ, ಅಂಕುರಾರೋಪಣ, ವಾಸ್ತು ಪೂಜಾ ಬಲಿಹೋಮ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣ, ಧ್ವಜಾರೋಹಣ, ಶಿವಾಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ, ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಪರಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ಮೂರ್ತೀನಾಂ ನಿತ್ಯಸ್ನಪನಾರ್ಚನ, ಪ್ರತಿದಿನ ದೇವತಾ ಬಲಿಹರಣ, ಸಿಂಹಾದಿವಿವಿಧಯಾನ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ರಥೋತ್ಸವ, ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಸ್ನಪನ, ರಾಜೋಪಚಾರ, ದೇವೀಸಂವಾದ ಯಾತ್ರೋತ್ಸವ, ವಸಂತೋತ್ಸವ, ಧ್ವಜಾವರೋಹಣ, ದೇವತಾ ವಿಸರ್ಜನ ಶಯನೋತ್ಸವ, ವೀರ ಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ವೀರ ನಂದಿ ಭೃಂಗಿ ವೃಷಭ ಸ್ಕಂದ ಚಂಡೇಶ್ವರಾದಿಭಿಸ್ಸಹ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಶಿವಸ್ಯ ಗರ್ಭ-ಯಾಗ-ಯಾನ ನೃತ್ಯಮಂಟಪ ಗೋಪುರಪ್ರಾಕಾರಾವರಣಾಭ್ಯಂತರ ತತ್ತನ್ಮಂಟಪ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ತತ್ತದ್ಬಿಂಬ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಃ ಸಹ ವೈದಿಕ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಿಧಿವತ್ಕುರ್ಯಾತ್॥ (ಪು. ೧೩—೨೭)

ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪುಣ್ಯಾಹಾಂಗವಾದ ಎರಡು ಕಲಶಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ "...ಅಸ್ಯಾಂ ...ತಿಥೌ.... ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಮ್ (ಪು. ೨೭)
ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಮ್ (ಪು. ೨೭–೩೦)
ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಃ (ಪು. ೩೨–೩೪)
ಸಕಲೀಕರಣಮ್ (ಪು. ೩೫–೪೫)
ರಕ್ಷಾಬಂಧನಮ್ (ಪು. ೪೬–೪೮)
ಅಸ್ತ್ರರಾಜಪೂಜಾ (ಪು. ೪೯–೫೧)
ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣಮ್ (ಪು. ೫೧–೫೩)
ಅಂಕುರಾರೋಪಣಮ್ (ಪು. ೫೩–೫೬)
ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ....ಸಕಲೀಕರಣಮ್ (ಪು. ೬೨–೬೬)

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ—ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಂ ವಿದಧೀತ ॥

ಅಥ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಮ್ (ಪು. ೬೯–೭೯)
ಶಿವಯಾಗಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ (ಪು. ೮೦–೮೮)
ನವಗ್ರಹಾದಿ ಪಂಚಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್ (ಪು. ೮೮–೯೫)
ಪ್ರಧಾನಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್ (೯೫–೧೦೩)
ಅಥ ಶೈವಾಗ್ನಿಮುಖಃ (ಪು. ೧೦೪–೧೨೩)

ಅಥ ಪ್ರಧಾನಹೋಮಃ

ತತ್ರ ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯ ತಿಲದ್ರವ್ಯೈಶ್ಚ ಪ್ರತ್ಯೃಚಾ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ತಿಸ್ರಃ ಏಕೈಕಂ ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ । ತತ್ತದ್ದ್ರವ್ಯಾಂತೇ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ (ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಸ್ಸ್ವಾಹಾ) ಹುತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಶಿವಯೋಃ ತತ್ತತ್ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿರಷ್ಟೌ ವಾ ಜುಹುಯಾತ್। ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ದಶ

ಆವಾಹಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಮಿತ್ತು ಚರು ಮತ್ತು ಆಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವತಾಹುತಿಯ ತರುವಾಯ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಪ್ರಧಾನ ಶಿವಶಿವೆಯರಿಗೆ ಅವರವರ ಗಾಯತ್ರಿಗಳಿಂದ

ವಾರಮಾಜ್ಯೇನ ಹುತ್ವಾ। ಸರ್ವಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ "ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ" (ಪು. ೧೬೦) "ತಚ್ಛಂ ಯೋರಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೩) "ನಮೋಬ್ರಹ್ಮಣೇ" (ವೀ. ಪೂ ರ. ಪು. ೩೫) ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಂಚವಾರಂ ಹುತ್ವಾ । ಯಜ್ಞೇಶ್ವರಂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಕ್ರಿಯಾಸಾರೋಕ್ತ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಃ

ಶೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಶೇಷಃ। ತಥಾಚೋಕ್ತಂ ಕ್ರಿಯಾಸಾರೇ—

"ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಸ್ತುತಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂತೋಷ್ಯ । "ಸ್ವಾಮಿನ್ನಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಕರೋಮಿ" ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ । ಶಿವಾದಾಜ್ಞಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಕರೋಽಗ್ನ್ಯಾಗಾರಂ ಗತ್ವಾ । ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿ ಚತುಸ್ಸಂಸ್ಕಾರೈಃ ಶುದ್ಧೇ ಹಸ್ತಮಾನೇ ಮೃತ್ಸಿಕತಾನ್ಯತರ ನಿರ್ಮಿತೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅರಣಿಸೂರ್ಯಕಾಂತಾದಿ ಜನಿತಂ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗಾರ ಸಮಾಹೃತಂ ವಹ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಹುಂಫಡಂತಾಸ್ತ್ರೇಣ ಪ್ರೋಕ್ಷಣತಾಡನೇ ವಿಧಾಯ । ವೌಷಡಂತಕವಚೇನಾಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ । ಹಾಂ ಹಂ ಹಾಂ ವಹ್ನಿಮೂರ್ತಯೇ ನಮ ಇತಿ ಸಂಹಾರಮುದ್ರಯಾ ವಹ್ನಿಚೈತನ್ಯಂ ಪೂರಕವಾಯುನಾ ಹೃತ್ಪುಂಡರೀಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿನಾ ಅನಂತಾವ್ಯಯ ಕವಿ ಪ್ರಭೃತಿಭಿರ್ನಾಮಭಿರ್ವ್ಯವಹಿತಂ ಸಮುದ್ಭ್ರಾಂತಂ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ನಿರತಿಶಯ ಸುಖಪ್ರಾಪಕಮಪ್ರಾಕೃತ ಪದ್ಮ

೧೦೮: ೨೮, ೮ ಆದರೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸರ್ವಶಾಂತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ "ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇ" "ತಚ್ಛಂಯೋರಾ" "ನಮೋಬ್ರಹ್ಮಣೇ" ಎಂದು ಐದಾಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಶೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಅದೆಂದರೆ—ಆಚಾರ್ಯನು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ "ಸ್ವಾಮಿನ್ನಗ್ನಿ.... ಕರೋಮಿ" ಎಂದು ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು, ಅಗ್ನಿಕುಂಡ ಅಥವಾ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಸ್ಥಂಡಿಲದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅರಣಿ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಾದಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಇಲ್ಲವೆ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ವಹ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲನಗೊಳಿಸಿ, "ಹುಂ ಫಟ್" ಎಂಬ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ....ಸಂಹಾರಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆ ವಹ್ನಿಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪೂರಕವಾಯುವಿನಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಹೃದಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಇಡಾ, ಪಿಂಗಲ ಮತ್ತು ಸುಷುಮ್ನಾ ಮೊದಲಾದ

ಕೋಶ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರತೀಕಾಶಂ **ಹೃದಯಂ** ಜ್ಞಾತ್ವಾಽಧೋಮುಖಂ ನಾಭೇರುಪರ್ಯ್ಯಾಮೂಲರಂಧ್ರಂ ಗಚ್ಛಂತಂ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡೀಸಹಿತಮಶೇಷ ಶರೀರವ್ಯಾಪ್ತಂ ಸಮಸ್ತಸ್ಯಾಪಿ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಹದಾಯತನಂ ಸಂತತಂ ದ್ವಿಸಪ್ತತಿ ಸಹಸ್ರನಾಡೀಭಿಃ ಪರಿವೃತಂ ಇಡಾ ಸುಷುಮ್ನಾ ಪಿಂಗಲಾಖ್ಯಾಭಿರ್ನಾಡೀಭಿಃ ಸಮರಸೀಭೂತಾಭಿಃ ಪುನಶ್ಚ ಪರಿವೃತಮೇವಂ ಭೂತಂ **ಹೃದಯಂ** ಮಹಾ ಪದ್ಮಕೋಶಸನ್ನಿಭಂ ತತ್ರೈವ ಲಂಬಮಾನಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ । ತತ್ರ ಅಪಾರ ಪಾರಾವಾರ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶೇಽತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಸರ್ವಜಗದ್ಭವನ ವಿನೋದ ಹೇತು ಭೂತಮತಿರಮ್ಯಂ ಸುಷಿರಂ ಸಕಲ ಜಗತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾರಿಣೀಭೂತಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ । ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಜ್ವಾಲಾ ಜಟಿಲಂ ವಿಶ್ವಾರ್ಚಿಷಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮಗ್ನಿಂ ವೈಶ್ವಾನರಂ ಸಮಸ್ತ ರಸಾದಿವಸ್ತೂನಿ ವಿಭಜ್ಯ ಭುಂಜಂತಂ ತದಧಿಷ್ಠಾತೃತ್ವೇನ ವಿದ್ಯಮಾನಂ ಅಜರಂ ಕವಿಂ ಪುರಾಣಮಮೃತಂ **ಲಿಂಗರೂಪಂ** ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಸಾಧಕಸ್ಯಾಪಾದಮಸ್ತಕಂ ತಾಪಯಂತಂ, ತತ್ರ ನೀವಾರಶೂಕವದಲ್ಪೀಯಾಂಸಂ ವಹ್ನಿಶಿಖಾಮಧ್ಯೇ ಜ್ವಲಂತಂ ವೈಶ್ವಾನರಂ ತದಧಿಷ್ಠಾತೃತ್ವೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ತಚ್ಛಿಖಾಮಧ್ಯೇ ಸಂಚಿಂತ್ಯ । ತಮೇವ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಪೂರ್ಣಮೇವ ಗುರುಕಟಾಕ್ಷಾತ್ಸ್ವಮರಸ್ಯ ದಾರ್ಢ್ಯೇನಾಪರೋಕ್ಷ ವಿಷಯೀಭೂತಂ **ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಂ** ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪ ಮಂತ್ರರತ್ನ ವಾಚ್ಯತ್ವೇನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಕಾರೋಕಾರಮಕಾರ ಬಿಂದುನಾದಾದಿ ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಕಾರಣಭೂತಂ ಸಮಷ್ಟ್ಯಾತ್ಮನೇಶ್ವರರೂಪಂ ವ್ಯಷ್ಟಿಸಮಷ್ಟ್ಯಾತ್ಮನಾ ಸದಾಶಿವರೂಪಂ ವ್ಯಷ್ಟಿಸಮಷ್ಟ್ಯುಭಯ ಸಂಬಂಧ ಸಾಮರಸ್ಯಾತ್ಮನಾ **ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಂ** ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವನಿಯಂತೃತ್ವಾದ್ಯನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟಂ ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹೈಕ ದೀಕ್ಷಿತಂ ಪರಮಕಾರುಣಿಕಂ ಪಾರ್ವತೀ

೨೦೭೨ ನಾಡಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾದ ಹೃದಯವು ಮಹಾ ಪದ್ಮಕೋಶದಂತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಜ್ವಾಲಾ ಜಟಿಲವೂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖವೂ ಸಮಸ್ತ ರಸಾದಿಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸುವ ಅಜರ ಅಮೃತವೆನಿಸಿದ "ಲಿಂಗರೂಪ" ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ತುದಿಯಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ವೈಶ್ವಾನರನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನಭೂತವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಗುರುಕಟಾಕ್ಷಲಬ್ಧವಾದ "ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ"ವೆಂದೂ, ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸಮಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸದಾಶಿವ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪ

ಪತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮೋಪೇಂದ್ರ ಮಹೇಂದ್ರ ಪ್ರಭೃತಿ ಸಕಲಸುರನಿಕರಪರಿಪೂಜಿತ ಪಾದಾಂಬುಜಂ ಉನ್ಮನಾದಿ ಸಕಲ ಭುವನಾತೀತ ಸೋಮಲೋಕಾಖ್ಯಾ ಪ್ರಾಕೃತ ಲೋಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಪರಶಿವ ಪುರವಿಹಿತಾವಿರ್ಭಾವಂ **ಶ್ರೀ ಸಾಂಬ ಶಿವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ** । ಪೂರ್ವೋಕ್ತ **ರೇಚಕ ಪೂರಕ** ಕ್ರಮೇಣ "ಹಾಂ ವಹ್ನಿ ಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ತತ್ರಸ್ಥಿತೇನ **ವಹ್ನಿನಾ ಸಂಯೋಜ್ಯ** । ತತ್ಸ ಹಿತಂ ಸುಷುಮ್ನಾ ಮಾರ್ಗೇಣ ದ್ವಾದಶಾಂತಂ ಪ್ರಾಪಯ್ಯ । ಪರಮಶಿವ ಸಂಪೃಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ॥ **ರೇಚಕೇನ** ಪಿಂಗಲಯಾ ನಿಸ್ಸಾರ್ಯ । "ಹಾಂ ಹೂಂ ವಹ್ನಿಚೈತನ್ಯಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ಸಮುದ್ಭವಮುದ್ರಯಾ ಜ್ವಲದಗ್ನೌ ನಿಕ್ಷಿ ಪೇತ್ ॥

ತದನು ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಮಂತ್ರೈರ್ನಮೋಂತೈಃ ಪಂಚಭಿರಗ್ನಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವೌಷಡಂತ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರೇಣ ಧೇನುಮುದ್ರಯಾಮೃತೀಕೃತ್ಯ । ಕವಚೇನಾವಕುಂಠ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ । ಹೃದಯೇನಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಪರಮೇಶ್ವರವೀರ್ಯಮಿತಿ ವಿಭಾವ್ಯ । **ವಾಗೀಶ್ವರ–ವಾಗೀಶ್ವರೀಂ** ಚ ಸಮರಸಾವೀಶದಿಗ್ಗತೌ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ವಾಗೀಶ್ವರೀ ಗರ್ಭರಂಧ್ರಾದಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಮುಖಂ ವಾಗೀಶ್ವರೇಣ ತದ್ವೀರ್ಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣಂ ವಿಭಾವಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಸ್ವಾಹಾಂತ ಮೂಲೇನಾಹುತಿಪಂಚಕಂ ದತ್ವಾ । **"ಹಾಂ ಶಿವಾಗ್ನಿಸ್ತ್ವಂ ಹುತಾಶನ"** ಇತಿ ನಾಮ ಕೃತ್ವಾ । **ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ** ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮಗ್ನಿಂ ವಿಭಾವ್ಯ । ಪಿತರೌ ಹೃದಯೇನಾ

ಶ್ರೀ ಸಾಂಬಶಿವ ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ರೇಚಕ ಪೂರಕ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ವಹ್ನಿಯೊಡನೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸುಷುಮ್ನಾಮಾರ್ಗದ ದ್ವಾದಶಾಂತ (ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ) ಕ್ಕೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಶಿವನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಆ ಪರಶಿವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ರೇಚಕಮಾಡಿ ಪಿಂಗಳನಾಡಿಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಕುಂಡದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ತರುವಾಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅಮೃತೀಕರಿಸಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ವೀರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ವಾಗೀಶ್ವರೀ ವಾಗೀಶ್ವರರು ಸಮರಸ ಹೊಂದಿ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿರುವರೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ವಾಗೀಶ್ವರೀ ಗರ್ಭನಾಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಗೀಶ್ವರ ವೀರ್ಯವು ನಿಕ್ಷೇಪವಾದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಐದು ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು "ಶಿವಾಗ್ನಿ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಕುಮಾರ

ಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವಿಸೃಜ್ಯ । ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಜಲೇನ ವೌಷಡಂತ ಕವಚೇನ ಕುಂಡಂ ಮೇಖಲಾಂ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। ಮೇಖಲಾಯಾ ದಿಕ್ಷು ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾಗ್ರಾನ್ ದಶದಶದರ್ಭಾನ್ ಕವಚೇನಾಸ್ತೀರ್ಯ । ಮೇಖಲಾಯಾಃ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರದಿಕ್ಷು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುರುದ್ರಾನಂತಾನ್ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಅಗ್ನ್ಯರ್ಭಕಂ ರಕ್ಷತೇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ—

ಪಂಚವಕ್ತ್ರಯುತಂ ರಕ್ತಂ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾವಿರಾಜಿತಮ್ ।
ದಶಹಸ್ತಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ ಚ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತಮ್ ॥

ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಪರೀಧಾನಂ ಪಂಕಜೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಬದ್ಧಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನಂ ದಶಾಯುಧ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ಇತಿ ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರೇ ಕನಕಾ ಬಹುರೂಪಾ ಅತಿರಿಕ್ತೇತಿ ಜಿಹ್ವಾತ್ರಯಂ, ಪೂರ್ವಾದಿ ವಕ್ತ್ರೇಷು ಸುಪ್ರಭಾ, ಕೃಷ್ಣಾ, ರಕ್ತಾ ಹಿರಣ್ಮಯೀತಿ ಜಿಹ್ವಾ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ । ತತೋ "ಹಾಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ" ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । "ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೂಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ" ಇತಿ ತಿಲಾಹುತಿ ಪಂಚಕಂ ಹುತ್ವಾ ।

ಅಗ್ನೇಸ್ತ್ವಮೈಶ್ವರಂ ತೇಜಃ ಪಾವನಂ ಪರಮಂ ಯತಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವದೀಯ ಹೃತ್ಪದ್ಮೇ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂತರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಇತ್ಯಗ್ನಿಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ। ಅಗ್ನೇಃ ಹೃದಯಕಮಲೇ ಆಸನಮೂರ್ತಿ ಸದಾಶಿವಾವಾಹನ ಪೂರ್ವಕಂ ಸರ್ವೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯಾಗ್ನಿವಕ್ತ್ರೇ ಶಿವವಕ್ತ್ರ ಸಂವಿಧಾನಂ ವಿಭಾವ್ಯ । ಸ್ವಾಹಾಂತಮೂಲೇನ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಲಾಜಸರ್ಷಪ ತಿಲಾಭಿಃ ಶತಂ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹುತ್ವಾ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಾನಾಂ ದಶಾಂಶಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ । "ಹೌಂ ಶಿವಾಯ ವೌಷಡಿತ್ಯೂರ್ಧ್ವ ವಕ್ತ್ರೇ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ । ಸ್ವಾಹಾಂತಮೂಲೇನ ಚರುಂ ಗ್ರಾಸತ್ರಯ ಪರಿಮಿತಂ ಹುತ್ವಾ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಾನಾಮೇಕೈಕಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾಚಮನಂ ಪ್ರದಾಯ । ತಾಂಬೂಲಾನಿ ದತ್ವಾ । ಹಸ್ತೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, "ಪಂಚವಕ್ತ್ರಯುತಂ....ಸಮನ್ವಿತಂ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಆದರ ಊರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನಕಾದಿ ಮೂರು ಜಿಹ್ವೆಗಳು, ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ

ಆಜ್ಯಾದ್ಯಭಾವೇ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿಭಿರ್ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ತತಃ ಸ್ತೋತ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರೈಃ ಸಂತೋಷ್ಯ । ಪರಾಙ್ಮುಖಾರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ । ತತಃ ಶಿವಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಥೇ ಶಿವೇ ಯೋಜಯೇತ್ ॥

(—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ. ಉ. ೧೪. ಪು. ೩೦೨)

ಅಥ ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಕುಂಡಸ್ಯ ಯಾಮ್ಯದಿಶಿ ಉದಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಅಮುಕ....ದೇವಸ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವಾಂಗಂ ಪ್ರಾತರ್ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗಾ" (ಪು. ೧೧೨) ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । "ಏಷಹಿ ದೇವಃ" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೯೪) ಅಗ್ನೇಃ ಪುರತೋಽಕ್ಷತೋದಕಂ ನಿಧಾಯ । "ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಯಜ್ಞೇಶ್ವರ ಮಮಾಭಿಮುಖೋ ಭವ" ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । "ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ" (ಪು. ೩೦) ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಗ್ನಿಂ ಸೋದಕೇನ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಸಮೂಹ್ಯ । ಅಗ್ನ್ಯಾಯತನಂ "ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ...." ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಲಂಕೃತ್ಯ । "ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ....ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಸುವ" ಇತಿ ಸಮಂತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪಾಣಿನಾ ಪರಿಷಿಂಚತಿ । ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ....ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಷು ದಿಕ್ಪಾಲಕಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಅಗ್ನ್ಯರ್ಭಕಂ ರಕ್ಷತೇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ । ಷಡಂಗ

ಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭಾತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಜಿಹ್ವೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ತಿಲಾದಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು "ಅಗ್ನೇ ಅಹಂ" ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಊರ್ಧ್ವಮುಖದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನಿತ್ತು, ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆಜ್ಯಾದಿಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲಾದರೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಗ್ನಿಗತ ಶಿವನನ್ನು ಆಲಯದ ಲಿಂಗಗತ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯನು ಕುಂಡದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು "ಅಮುಕ...ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, "ಚತ್ವಾರಿ" "ಏಷಹಿ" "ತತ್ಸವಿತುಃ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, "ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕುಂಡದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಿಷೇಚಿಸಿ, "ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ"

ಮಂತ್ರೈರಾಜ್ಯಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಸ್ರುವೇಣಾಜ್ಯಮಾದಾಯ ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ದೇವಾನಾಮೇಕೈಕಾಹುತಿಂ ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈರ್ಹುತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಸ್ಯಾಷ್ಟೌ ವ್ಯಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಸರ್ವಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ "ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ" "ತಚ್ಛಂಯೋರಾ" "ನಮೋಬ್ರಹ್ಮಣೇ" ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೃಚಂ ಪಂಚಹುತ್ವಾ । ಸರ್ವಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಅಘೋರಮಂತ್ರೇಣ ದಶವಾರಂ ಜುಹುಯಾತ್" "ತತ್ಪುರುಷ" (ಪು. ೩೦) ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಯಜ್ಞೇಶ್ವರಂ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಏವಮವಭೃತಸ್ನಾನಾಂತಂ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪ್ರಾತಸ್ಸಾಯಂಪ್ರಾಚರೇತ್ ॥

ಅಥ ಬಲಿಹರಣವಿಧಿಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃಸ್ಸಹ ಬಲಿಹರಣವಿಧಿಮಾಚರೇತ್ ॥ ತದ್ಯಥಾ—ಪರಿಪೂತ ಪಕ್ವಾನ್ನಮಾನೀಯ । ಆಜ್ಯೇನಾಭಿಘಾರ್ಯ । ಅನ್ನಾರ್ಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಹರಿದ್ರಾ ಚೂರ್ಣಲಿಪ್ತಾನ್ಯನ್ನಕಬಳಾನಿ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ಅವಶಿಷ್ಟಾನ್ನಂ ಲಿಂಗಾಕಾರೇಣ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಾವಾಹ್ಯ।

ಓದನಮುದ್ಬ್ರುವತೆ । ಪರಮೇಷ್ಠೀ ವಾ ಏಷಃ । ಯದೋದನಃ ।

ಪರಮಾ ಮೇ ವೈನಗ್ಂ ಶ್ರಿಯಂ ಗಮಯತಿ ॥

ಇತ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ಆಯಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಕುಮಾರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಆವಾಹಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ನಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎಂಟನ್ನಾದರೂ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಶಾಂತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ "ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯಿತ್ತು ಶಿವಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಿತ್ತು ಯಜ್ಞೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ಅವಭೃತಸ್ನಾನದವರೆಗೂ ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪರಿಪೂತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ಅರಿಸಿನಪುಡಿ ಸುಣ್ಣ ಲೇಪನಮಾಡಿ ಕಬಳಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಅನ್ನವನ್ನು ಲಿಂಗಾಕಾರಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಸ್ತ್ರರಾಜನೊಡನೆ ವಾದ್ಯಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ದೇವಾಲಯ ದ್ವಾರದಿಂದ

ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ । ಅಸ್ತ್ರರಾಜಮನ್ನಲಿಂಗಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮಂಗಲ ವಾದ್ಯಘೋಷೈರಾಲಯಾನ್ನಿರ್ಗತ್ಯ ಆಲಯದ್ವಾರಾದಾರಭ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮೇಣ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ತತ್ತದ್ದಿಗೀಶಮಂತ್ರೈಃ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ । ತದ್ಯಥಾ—

ಅಥೇಂದ್ರದಿಶಿ—"ಇಂದ್ರಂವೋ" (ಪು. ೧೩೬)

ಇಂದ್ರಸ್ತು ಸುಮನಾದೀಪ್ತಃ ಸರ್ವದೇವಾಧಿ ಪೋ ಮಹಾನ್ ।
ವಜ್ರಹಸ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ವಸ್ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

"ಹೇ ಇಂದ್ರ, ತವ ಯೇಽನುಚರಾಸ್ತೇಭ್ಯಃ ನಾರಿಕೇಳ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ತಿಲರಕ್ತಾನ್ನ ಭಕ್ಷ್ಯಾಽಪೂಪಾದಿಭಿಸ್ಸಂಯುತಮಿಮಂ ಬಲಿಂ ಗೃಹಾಣ" ಇತಿ ಪೂರ್ವದ್ವಾರೇಽನ್ನಕಬಳಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಾಕ್ಷತೋದಕಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ಅಥಾಗ್ನೇಯದಿಶಿ—"ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ" (ಪು. ೧೩೬)

ಆಗ್ನೇಯಃ ಪುರುಷೋ ರಕ್ತಃ ಸರ್ವದೇವಮಯೋಽವ್ಯಯಃ ।
ಧೂಮಕೇತುರನಾಧೃಷ್ಯಸ್ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

"ಹೇ ಅಗ್ನೇ....ಬಲಿಂ ದದಾಮೀತಿ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಯಮದಿಶಿ—"ಯಮಾಯ ಸೋಮಗ್ಂ" (ಪು. ೧೩೬)

ಯಮ ಉತ್ಪಲವರ್ಣಾಭ ಕಿರೀಟೀ ದಂಡಭೃತ್ಸದಾ ।
ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪೂರ್ವವತ್ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ನಿರ್‌ಋತಿದಿಶಿ—"ಯತ್ತೇದೇವಿ" (ಪು. ೧೩೬)

ನಿರ್‌ಋತೀಶಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಃ ಸರ್ವರಕ್ಷೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ।
ಖಡ್ಗಹಸ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ವಃ ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಿ—"ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ" (ಪು. ೪೭)

ಆರಂಭಿಸಿ, ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಬಲಿಹರಣಮಾಡಿ, ಅನ್ನ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಆಯಾ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬಲಿಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ವರುಣೋ ಲವಣಾಕಾರಃ ಸರ್ವರತ್ನಾಕರಾಧಿಪಃ ।
ಪಾಶಹಸ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ವಃ ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಇತಿ ವರುಣಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ವಾಯುದಿಶಿ—"ಆಸೋನಿಯುದ್ಭಿಃ" (ಪು. ೮೪)
ವಾಯುಸ್ಸರ್ವಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸರ್ವಗಂಧವಹಶ್ಶುಭಃ ।
ಧ್ವಜಹಸ್ತೋ ಮಹಾಸತ್ವಃ ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಇತಿ ವಾಯುಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಉತ್ತರದಿಶಿ—"ಸೋಮೋ ಧೇನುಗ್ಂ" (ಪು. ೧೩೭)
ಗೌರೀನಿಧಿಪತಿಃ ಸೋಮಃ ಸರ್ವೌಷಧಿ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।
ಗದಯಾ ಶೋಭಿತಃ ಪಾಣೌ ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಇತಿ ಕುಬೇರಬಲಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ಈಶಾನದಿಶಿ—"ತಮೀಶಾನಂ" (ಪು. ೮೫)
ಈಶಾನಃ ಸ್ಫಟಿಕಪ್ರಖ್ಯಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಧಿಪೋ ಮಹಾನ್ ।
ಶೂಲಹಸ್ತೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಇತೀಶಾನಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಲಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಬಲಿಪೀಠೇ ಬಲಿಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಅನ್ನಲಿಂಗಂ ಜಲೇ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ನವದಿನಾಧಿದೇವತಾರಾತ್ರಯಃ*

ಏವಂ ಪ್ರಥಮದಿನೇ ಗಂಧರ್ವೇಭ್ಯಃ ದ್ವಿತೀಯೇ ಭೂತೇಭ್ಯಃ ತೃತೀಯೇ ಸ್ಕಂದಾಯ, ಚತುರ್ಥೇ ಋಷಿಭ್ಯಃ, ಪಂಚಮೇ ನಾಗೇಭ್ಯಃ, ಷಷ್ಠೇ ಚಂದ್ರಾಯ, ಸಪ್ತಮೇ ವಿಷ್ಣವೇ, ಅಷ್ಟಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ, ನವಮೇ ಶಿವಾಯೇತಿ ವಿಶೇಷ ಬಲಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

---

*ಗಾಂಧರ್ವರಾತ್ರಃ ಪ್ರಥಮೇ ದ್ವಿತೀಯೇ ಭೂತರಾತ್ರಕಮ್ ।
ಸ್ಕಂದರಾತ್ರಂ ತೃತೀಯೇ ಸ್ಯಾದೃಷಿರಾತ್ರಂ ತುರೀಯಕೇ ॥
ಪಂಚಮೇ ನಾಗರಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಷಷ್ಠೇ ಚಂದ್ರಮಸಂ ತಥಾ ।
ಸಪ್ತಮೇ ವೈಷ್ಣವಂ ರಾತ್ರಮಷ್ಟಮೇಽಬ್ಜಜಂ ರಾತ್ರಕಮ್ ॥
ನವಮೇ ಶಿವರಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇತೇ ದೈವರಾತ್ರಯಃ ॥

ಅಥ ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಯಾನಕ್ರಮಃ*

ಏವಂ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಕಲಶಾರಾಧನಂ, ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಬಲಿಹರಣಾದಿಕಂ ವಿಧಿವತ್ಕೃತ್ವಾ, ದೇವಂ ಶ್ರೀ ರುದ್ರನಮಕ ಚಮಕಾದಿನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸಹಸ್ರ ನಾಮಪೂಜಾ ರಾಜೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ರಾತ್ರೌ ಸಿಂಹಾದಿವಾಹನೇಷು ಉತ್ಸವಮೂರ್ತೀನಾಂ ಉತ್ಸವೋ ವಿದಧೀತ । ತದ್ಯಥಾ—

ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ	—	ಸಿಂಹವಾಹನಮ್ ।
ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ	—	ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮ್ ।
ತೃತೀಯದಿವಸೇ	—	ಶೇಷವಾಹನಮ್ ।
ಚತುರ್ಥದಿವಸೇ	—	ಪುಷ್ಪಮಂಟಪಃ ।
ಪಂಚಮದಿವಸೇ	—	ವೃಷಭವಾಹನಮ್ ।
ಷಷ್ಠದಿವಸೇ	—	ಗಜವಾಹನಮ್ ।
ಸಪ್ತಮದಿವಸೇ	—	ರಥಾರೋಹಣಮ್ ।
ಅಷ್ಟಮದಿವಸೇ	—	ಅಶ್ವವಾಹನಮ್ ।
ನವಮದಿವಸೇ	—	ಹಂಸವಾಹನಮ್ ।

---

*ಪ್ರಥಮೇ ಸಿಂಹಯಾನಂಸ್ಯಾದ್ದ್ವಿತೀಯೇ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮ್ ।
ಶೇಷಯಾನಂ ತೃತೀಯೇ ತು ತುರೀಯೇ ಪುಷ್ಪಮಂಟಮ್ ॥
ಪಂಚಮೇ ವೃಷಭಂ ಷಷ್ಠೇ ರಾತ್ರೌ ಹಸ್ತ್ಯುತ್ಸವಂ ಚರೇತ್ ।
ಸಪ್ತಮೇಽಹ್ನಿರಥಂ ರಾತ್ರೌ ಶಿಲಾದತನಯಂ ವರಮ್ ॥
ಅಷ್ಟಮೇ ದಿವಸೇಽಶ್ವಂ ವೈ ನವಮೇ ಹಂಸಯಾನಕಮ್ ।
ದಶಮೇ ದಿವಸೇ ರಾತ್ರೌ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ಮಹೋತ್ಸವಮ್ ॥
ಪ್ರಕುರ್ಯಾತ್ಪರಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಾನಾವಿಭವವಿಸ್ತೃತೈಃ ।
ವಾಹನಾನಾಮಲಾಭೇ ತು ಭದ್ರಪೀಠೇ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಆಚಾರ್ಯನು ಋತ್ವಿಕ್‌ಸಹಿತನಾಗಿ ಕಲಶಾರಾಧನ, ನಿತ್ಯಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಲಿಹರಣಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಗೆ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿ ಆಯಾ ದಿನಕ್ಕೆ ಉಕ್ತವಾದ ಸಿಂಹಾದಿವಾಹನಗಳನ್ನು ಆಯಾ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕ ಗ್ರಾಮ ಇಲ್ಲವೆ ಆಲಯವನ್ನಾದರೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ಯಾನ ದಿಂದಿಳಿಸಿ, ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಾಜೋಪಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

ಉತ್ಸವಮೂರ್ತೀಃ ನಾನಾ ವಿಧವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ತತ್ತದ್ವಾಹನಮಾರೋಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತೂರ್ಯಮಂಗಲವಾದ್ಯ ಭೇರೀ ಭಾಂಕಾರವೇದಘೋಷೈಃ ನರ್ತಕ್ಯಾದಿ ವಿಭವೈಶ್ಚ ಸನಂದೀಧ್ವಜ ನೃತ್ಯ ವಿನ್ಯಾಸೇನ ಗ್ರಾಮಮಾಲಯಂ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ । ನೀರಾಜನಾದಿಭಿಃ ಯಾನಾದವರೋಪ್ಯ । ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಾಜಾ ಶೀರ್ವಾದ ಪುರಸ್ಸರಂ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ । ದೇವಂ ಸಂತೋಷಯೇತ್ ॥

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಯೋಗಃ

ಅಥ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ

ಅಥ ಮಹೋತ್ಸವಸ್ಯ ಪಂಚಮೇ ಷಷ್ಠೇ ವಾ ದಿವಸಸ್ಯ ರಾತ್ರೌ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪೇ ದಿವ್ಯರತ್ನಸಿಂಹಾಸನೇ ಸಾಲಂಕೃತ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೂರ್ತೀ—

ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಾದದೇ ॥

ಇತಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । **ಯಜಮಾನಃ**—ವಿವಾಹ ಸಂಭಾರಾನ್ ಸಂಗೃಹ್ಯ । ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಾದಿಕಂ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ನಿಧಾಯ । ಭೇರೀ ಭಾಂಕಾರತೂರ್ಯ ಮಂಗಳಘೋಷೇಣ ಗ್ರಾಮಮಾಲಯಂ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ। "ಅನುಹವಂ" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೭೬) "ಉದ್ಗಾತೇವ ಶಕುನೇ" (ಪು. ೧೭) ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಕು

ಮಹೋತ್ಸವದ ಐದು ಅಥವಾ ಆರನೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು "ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ..." ಎಂದು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಜಮಾನನು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಶಿಬಿಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮನೆಯಿಂದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯದೊಡನೆ ಆಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಡಬೇಕು,

ನಾದಿ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠಿತ್ವಾ । ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಾನಿ ಜಪಿತ್ವಾ । ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪ ಮಾಗತ್ಯ । ತತ್ರ—

ಯಜಮಾನಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । ಮಮೋಪಾತ್ತ ದುರಿತಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಮದುಮಾಹೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ದೇವದೇವೋತ್ತಮಸ್ಯ ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮಸ್ಯ, ವೇದಾಂತ ವೇದ್ಯಾನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕಸ್ಯ ಸಕಲ ಭುವನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರತಿರೋಧಾನಾನುಗ್ರಹ ಕಾರಣಸ್ಯ, ನಿಖಿಲಜೀವಾನಂದಕರಸ್ಯ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿನಃ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಾಂಗಭೂತಂ ತದಂಗ ಕೌತುಕಬಂಧನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಕನ್ಯಾದಾನ, ತಂಡುಲಾರೋಪಣ, ಸಂಬಂಧ ಮಾಲಿಕಾವಿತರಣ ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣ ರಾಜೋಪಚಾರಾದಿ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಾದೌ ಆಲಯ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಛತ್ರಚಾಮರಾದ್ಯುಪಕರಣ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಗೋಪುರ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಮಾ ಚರಾಚರ ಬಿಂಬ ಸ್ತೂಪಾಂತ್ಯಾವರಣ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿನಃ ವಿವಾಹ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಆನುಕೂಲ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಮಿನ್ ದಿವ್ಯಾಲಯೇ ಅನುಲೋಮ ಪ್ರತಿಲೋಮಾಂತರಾಳ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪ ಯಾನಮಂಟಪ ಯಾಗಮಂಟಪಾದಿಷು ಯೋ ದೋಷಸ್ಸಮಜನಿ ತದ್ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ಅಮುಕಶರ್ಮಣಃ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯಗ್ರಾಮ ಭಕ್ತಜನಸ್ಯ, ಅಸ್ಯರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಚ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಸಾದೇನ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಾದಿ ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರ ದ್ವಾರಾ ಸುಭಿಕ್ಷತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿನಃ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಾದೌ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವತ್ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ (ಪು. ೮—೨೬)

ಅಥ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ "........ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವಾಂಗತ್ವೇನ ಸ್ತ್ರಿಯಮುದ್ವಹೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಯುಗ್ಮಾನ್ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ದಾತೃಪ್ರತಿಗೃಹೀತೃತ್ವೇನ ವೃತ್ವಾ । ಕನ್ಯಾವರಣಾರ್ಥಂ ಪ್ರೇಷಯೇತ್ ॥ "ಪ್ರಸುಗ್ಮಂತಾ" "ಅನೃಕ್ಷರಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೫೦) ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಯೋಃ ಪ್ರವರಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಕನ್ಯಾಂ ವೃಣಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ (ಪ್ರಗೃಹೀತಾರಃ)—ಪರಶಿವ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಾಪರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಮಾತ್ಮೇತಿ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಿವ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ಯೋಗಿ ಜನಹೃತ್ಸರೋರುಹ ನಿಲಯಸ್ಯ, ತ್ರಿಮೂರ್ತೇಃ ಸ್ತ್ರಿಲೋಕನಾಥ ಜನಕಸ್ಯ ನಿರಾಮಯಾಖ್ಯ ಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೇ । ಪರಶಿವ.... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಿವ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ವರ್ಣ ಪದ ಮಂತ್ರ ಭುವನ ತತ್ತ್ವ ಕಳಾತ್ಮಕ ಷಡಧ್ವಾನಾಮಾದಿ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ, ಜಗನ್ಮಯಸ್ವರೂಪಸ್ಯ, ತ್ರಿಮೂರ್ತೇಃ....ಜನಕಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರಾಯ। ಪರಶಿವ....ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಶಿವಾಮೂರ್ತ ಮೂರ್ತ ಕರ್ತೃ ಕರ್ಮೇತಿ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಸ್ವರೂಪಸ್ಯ, ತ್ರಿಮೂರ್ತೇಃ....ಜನಕಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಳಂಕಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾಯ । ಪರಶಿವ ....ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಯ, ಸಕಲಭೂತಹೃನ್ನಿವಾಸಾಯ, ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ರಹಿತಾಯ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪಾಯ, ಮುರಾರಿ ನೇತ್ರಾರ್ಚಿತ ಪಾದುಕಾಯ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತಾಯ, ಆಧಾರಾದಿ ಷಟ್‌ಚಕ್ರಕಮಲಷಟ್‌ಪದಾಯ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರ ಶರ್ಮನಾಮ್ನೇ ವರಾಯ ॥

ಪರಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಪರಾಪರಶಕ್ತಿ ತ್ಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರರಾನ್ವಿತ ಪರಶಕ್ತಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ಭೂರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಾನಾಂ ಉಪರಿ ವರ್ತಮಾನ ಕೈಲಾಸದೀಪ್ತನಿವಾಸಸ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಾಣಾಮಾದಿಜನಕಸ್ಯ,

---

ಯಜಮಾನನು "...ಶುಭತಿಥೌ...ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಇಬ್ಬರು ಮಾಹೇಶ್ವರರನ್ನು ದಾತೃ-ಪ್ರತಿಗೃಹೀತೃ ಎಂದು ವರಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರವರಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಂತರ್ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ, ವೇದಾಂತವೇದ್ಯಸ್ಯ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೀಂ, ಪರಶಕ್ತಿ....ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಕ್ತಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ದೇವರ್ಷಿಸಮೇತಸ್ಯ, ಭಾರತೀರಮಣಸ್ಯ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರೀಂ ; ಪರಶಕ್ತಿ....ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಕ್ತಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಗಂಧಮಾದನಾದ್ಯಷ್ಟ ಕುಲಪರ್ವತಾನಾಮಧೀಶ್ವರಸ್ಯ, ಮೇನಕಾ ರಮಣಸ್ಯ, ಭಗವತೋ ಹಿಮವಚ್ಛರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರೀಂ ; ಪರಶಕ್ತಿ....ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಾಂ ಚಿತ್‌ಪರಾದೀಚ್ಛಾಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣೀಂ ; ಶಾಂತ್ಯತೀತೋತ್ತರ–ಶಾಂತ್ಯತೀತ–ಶಾಂತಿ–ವಿದ್ಯಾ–ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ–ನಿವೃತ್ತಿ ಕಲಾಪರ ಪರ್ಯಾಯ ಸಮರಸಾನಂದಾನುಭವಾವಧಾನ ನೈಷ್ಠಿಕ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣೀಂ, ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಬದ್ಧಾದರಾಂ, ಕರುಣಾವರುಣಾಲಯಾಂ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾತ್ಮಿಕಾಂ, ಜಗನ್ಮಯವಿಗ್ರಹಾಂ, ಪರಶಿವಾವಿನಾಭೂತಾಂ ಸರ್ವಲೋಕಜನನೀಂ ಸರ್ವಮಂಗಳಾಸ್ವರೂಪಿಣೀಂ ಶ್ರೀಮದ್ಗಿರಿಜಾದೇವೀ ನಾಮ್ನೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ವೃಣೀಮಹೇ ॥ ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥

ದಾತಾ—"ವೃಣೀಧ್ವಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ" ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ವದೇತ್॥ ತತೋ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪ ಚಣಕನಾರಿಕೇಳ ಕದಳೀ ಖರ್ಜೂರ ಜಂಬೀರ ಚೂತ ಜಂಬೂಫಲಕ್ರಮುಕ ನಾಗವಲ್ಲೀ ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರಾದಿ ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ಅಥಾಚಾರತಃ ಪಂಚ ಪಂಚ ಹರಿದ್ರಾ ಖಂಡಾನಿ ಪಂಚ ಪಂಚ ಪೂಗಫಲಾನಿ ಚ ನೂತನ ಹರಿದ್ರಾವಸ್ತ್ರದ್ವಯೇ ಸಂಬಧ್ಯ ಫಲತಾಂಬೂಲಸಹಿತ ಪಾತ್ರದ್ವಯೇ ಉಭಯತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಕಲಶಪೂಜಾದಿ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪೂಜಾಂತಂ ವಿಧಾಯ । ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ತಯೋರೇಕಂ ಪಾತ್ರಮಾದಾಯ । **ದಾತಾ**—ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪರಶಿವ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ನಿರಾಮಯ ಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೇ, ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರಾಯ । ನಿಷ್ಕಳಶರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರಾಯ । ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರ ಶರ್ಮನಾಮ್ನೇ ವರಾಯ। ಪರಾಶಕ್ತಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಶರ್ಮಣೋ ನಪ್ತ್ರೀಂ, ಚತುರ್ಮುಖಶರ್ಮಣಃ ಪೌತ್ರೀಂ, ಹಿಮವಚ್ಛರ್ಮಣಃ ಪುತ್ರೀಂ ಗಿರಿಜಾದೇವೀನಾಮ್ನೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದಾದಿಷ್ಟೇ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ವಾಚಾ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥

ವಾಚಾ ದತ್ತಾ ಮಯಾ ಗೌರೀ ಶಂಭವೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ಶಿವಾವಲೋಕನ ವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥

ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾ ಮಾಹೇಶ್ವರೋಽಪಿ—ದಾತಾರಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಅನ್ಯತ್ ಪಾತ್ರಮಾದಾಯ ಪರಶಿವ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ವರವಿಷಯೇ ಭವಂತೋ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಭವಂತು ॥

ವಾಚಾ ದತ್ತಾತ್ವಯಾ ಗೌರೀ ಶಿವಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ಶಿವಾವಲೋಕನ ವಿಧೌ ನಿಶ್ಚಿತಸ್ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ ॥

ಇತಿ ದಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್ । ತತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—"ಸಮಾನೀವ ಆಕೂತಿಃ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೫೩೨) "ಪ್ರಸುಗ್ಮಂತಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೫೩೦) "ವಾಙ್ನಿಶ್ಚಯ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಇತ್ಯನುಗೃಹ್ಣನ್ತು" "ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು" ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ವದೇಯುಃ ॥

ವಾಙ್ನಿಶ್ಚಯಾಂಗತ್ವೇನ ಹರಿದ್ರಾ ಗೌರೀಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ। ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ತತೋ ವಿಧಿವತ್ ಪಂಚಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕೃತ್ವಾ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೪೯–೧೫೬) ಅಥ ವಿಗ್ರಹಕರಯೋಃ ರಕ್ಷಾಬಂಧನಂ ಶಿರಸೋಃ ಫಾಲಫಲಕಧಾರಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತಸ್ತೂರ್ಯಮಂಗಲ ವಾದ್ಯಘೋಷೇಣ ದೇವಂ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ನಿವೇಶ್ಯ । ಆಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಮಾನೀಯ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ವಿದಧ್ಯಾತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೫೩೮–೫೬೩)

ಅಥ ನಿರೀಕ್ಷಣಮ್

ತಂಡುಲಪೂರಿತ ವೇಣುಕಾದಿ ಪಾತ್ರದ್ವಯೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಿರೀಜಾಂ (ವಿಗ್ರಹಂ) ಪತ್ಯಙ್ಮುಖೀಂ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರಂ (ವಿಗ್ರಹಂ) ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಚ ನಿಧಾಯ । ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯವನಿಕಾಂ ಧೃತ್ವಾ । ತತೋ ಮಾಹೇಶ್ವ

ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಇಡಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜಾವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪೂರ್ವಮುಖವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಮೌಳೀ

ರಾಃ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಾನಿ ಪಠೇಯುಃ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೩೭—೨೪೦)
"ತದೇವಲಗ್ನಮಿತಿ ಪಠಿತ್ವಾ । ಗುಡಜೀರಕಾಂ ಪಾರ್ವತಿಪರಮೇಶ್ವರಶಿರಸೋಃ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಚೂರ್ಣಿಕಾಂ ಪಠೇತ್ ॥

ಅಥ ಚೂರ್ಣಿಕಾ

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾಶೀತಿ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಹರಗುರು ಚರಾಣಾಂ, **ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ** ನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠಾನಾಂ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕಾನಾಂ ವೀರ ನಂದಿ ಭೃಂಗಿವೃಷಭ ಸ್ಕಂದಾನಾಂ ಪ್ರಮಥ ಪುಂಗವಾನಾಮಾರಾಧ್ಯಸ್ಯ, ಆಯುಷ್ಮತಶ್ಚಿತ್ ಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನಸ್ಯ ಸಕಲ ದುರಿತ ನಿವಾರಣ ಪಾರಾವಾರಸ್ಯ, ಸಕಲ ದೇವತಾಶಿರೋಮಣೇಃ, ಸಮಸ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಂರಕ್ಷಕಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದುಮಾಪಹೃತಾರ್ಧ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ, ಜಾಹ್ನವೀ ಜಟಾಜೂಟಸ್ಯ, ಅಂಭೋನಿಧಿ ವಿಜೃಂಭಣ ಸ್ತಂಭನಸ್ಯ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಸುವೇಲ ಸುರನಿವಾಸ ಕೈಲಾಸಾದೀನಾಂ, ಮಂದಮಕರಂದ ಬಿಂದುಸಂದೋಹ ಹರಿ ಚಂದನಾದೀನಾಂ, ಪುರಂದರ ನಂದನವನ ನವಪಾದಪಾದೀನಾಂ, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೌಸ್ತುಭಾದಿ **ಮಣೀನಾಂ**, ಅಗಣ್ಯಪ್ರಾಗಣ್ಯ ಪ್ರವರೇಣ್ಯಾನಾಂ, ಅರುಂಧತೀ ಅನಸೂಯಾ ದಮಯಂತೀತ್ಯಾದಿ **ಸತೀನಾಂ**, ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ-ಸದಾಶಿವೇಶ್ವರ-ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯಾ—ಮಾಯಾ-ಕಲಾ-ವಿದ್ಯಾರಾಗ—ಕಾಲ—ನಿಯತಿ-ಪುರುಷ-ಪ್ರಕೃತಿ-ಬುದ್ಧಿ-ಅಹಂಕಾರ-ಮನಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ-ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ-ತನ್ಮಾತ್ರ-ಭೂತಪಂಚಕಾದಿ **ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವಾನಾಂ**, ಸದ್ಯವಾಮಾಘೋರ ತತ್ಪುರುಷೇಶಾನಾಖ್ಯ **ಪಂಚಮುಖಾನಾಂ**, ಶಿರಶ್ಶಿಖಾ ಕವಚ ನೇತ್ರಾಖ್ಯ **ಷಡಂಗಾನಾಂ**, ಅನಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶಿವೋತ್ತಮೈಕನೇತ್ರೈಕರುದ್ರ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಿಖಂಡ್ಯಾಖ್ಯಾಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶ್ವರಾಣಾಂ, ಪಾಕಶಾಸನ ಹುತಾಶನ ದಂಡಧರ ಪಾಶಪಾಣಿ ಸಮೀರಣವೈಶ್ರವಣ ಶಶಿಶೇಖರಾದ್ಯಷ್ಟ ದಿಗೀಶಾನಾಂ, ಶ್ರೀ ನಂದಿ ಭೃಂಗಿರಿಟಿ ವೀರಕ ವೀರಭದ್ರ ಪುಷ್ಪದಂತ ಅಂಡಾ

ಶ್ವೇತನನ್ನು ಪೂರ್ವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖವಾಗಿಯೂ ಇರಿಸಿ ಮಧ್ಯೇ ಯವನಿಕೆ (ಪರದೆ) ಹಿಡಿದು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ ಪಠನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುಡ—ಜೀರಕಾರೋಪಣಮಾಡಿ ಚೂರ್ಣಿಕೆಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಬೇಕು.

ಭರಣ ದಂಡಪಾಣಿ ಚಂಡೇಶ್ವರ ದಾರುಕ ರೇಣುಕ ವಿಕರ್ಣ ವಿಜಯಕರ್ಣ ರೇಣುಕರ್ಣ ಗೋಕರ್ಣ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಏಕೋರಾಮ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಸುಕೇತು ರುರು ಉಪಮನ್ಯು ಭೃಗು ದಧೀಚಿ ಗೌತಮಾದಿ **ಪ್ರಮಥ ಗಣಾನಾಂ,** ಶಿವ ಶಂಭು ಪಿನಾಕೀ ಗಿರೀಶ ಹರ ಸ್ಥಾಣುಭರ್ಗಭೈರವ ಸದಾಶಿವ ಕಪಾಲೀಶ್ವರಾಖ್ಯ **ಏಕಾದಶರುದ್ರಾಣಾಂ,** ವಜ್ರ ಶಕ್ತಿ ದಂಡ ಖಡ್ಗ ಪಾಶಾಂಕುಶ ಗದಾ ಶೂಲ ಚಕ್ರ ಪದ್ಮಾಖ್ಯ **ದಶಾಯುಧಾನಾಂ,** ದರ್ಪಣ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭ ವೃಷಭ ಯುಗ್ಮಚಾಮರ ಶ್ರೀ ವತ್ಸ ಶಂಖದೀಪಾಖ್ಯಾ**ಷ್ಟಮಂಗಳಾನಾಂ,** ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾದಿ **ಮಾತೄಣಾಂ,** ಲವಣಾದಿ **ಸಮುದ್ರಾಣಾಂ,** ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಣಾದಿ **ವೇದಾನಾಂ,** ಕಾಮಿಕ ಯೋಗಜ ಚಿಂತ್ಯ ಕಾರಣಾಜಿತ ದೀಪ್ತಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಹಸ್ರಾಂಶು ಮಾನ್ಸುಪ್ರಭೇದ ವಿಜಯ ನಿಶ್ವಾಸ ಸ್ವಾಯಂಭುವಾನಲ ವೀರ ರೌರವ ಮಕುಟ ವಿಮಲ ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನ ಬಿಂಬ ಪ್ರೋದ್ಗೀತ ಲಲಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಂತಾನ ಶರ್ವೋಕ್ತ ಪಾರಮೇಶ್ವರ ಕಿರಣ ವಾತುಲಾಖ್ಯಾ**ಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯಾಗಮಾನಾಂ ||**

ವಿಧಿವಾದಾರ್ಥವಾದ ಮಂತ್ರವಾದ ನಾಮಧೇಯಾಖ್ಯ **ಚತುರ್ವೇದಾನಾಂ,** ಛಂದಃ ಕಲ್ಪವ್ಯಾಕರಣ ಶಿಕ್ಷಾಜ್ಯೋತಿಷ ನಿರುಕ್ತಾಖ್ಯ **ವೇದಾಂಗಾನಾಂ,** ಈಶ ಕೇನ ರುದ್ರಮುಂಡಕ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಬೃಹದಾರಣ್ಯ ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ ಕೈವಲ್ಯ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ಕಠವಲ್ಲೀ ಕಾತ್ಯಾಯನ ಮಹಾನಾರಾಯಣ ಬ್ರಹ್ಮಹಂಸ ಪರಮಹಂಸ ಜಾಬಾಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಬಿಂದ್ವಮೃತಬಿಂದು ತೇಜೋಬಿಂದು ವಾಜಸನೀಯ ಬೋಧಾಯನೀಯಾಶ್ವಲಾನೀಯ ಮೈತ್ರಾವರುಣೀಯ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನೀಯ ಶೌನಕೀಯ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಶಿವಸಂಕಲ್ಪಾ**ದ್ಯುಪನಿಷದಾಂ,** ಮನ್ವಾದಿ **ಸ್ಮೃತೀನಾಂ,** ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ **ದಶಸಂಸ್ಕಾರಾಣಾಂ,** ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾದಿ **ಕಾಮ್ಯಾನಾಂ,** ಯಜನಾದಿ **ಷಟ್ಕರ್ಮಣಾಂ,** ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪದ್ಮ ವೈಷ್ಣವ ಶೈವ ಭಾಗವತ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ನಾರದೀಯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಗ್ನೇಯ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ಲೈಂಗ್ಯ ವರಾಹ ಸ್ಕಾಂದ ವಾಮನ ಕೂರ್ಮ ಮತ್ಸ್ಯ ಗಾರುಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಖ್ಯಾ**ಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣಾನಾಂ,** ಮೀಮಾಂಸಾ ನ್ಯಾಯ ವೈಶೈಷಿಕಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ **ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ,** ಉತ್ತರ ಭೈರವೋತ್ತರ ನಾರಸಿಂಹ ವೀಣಾಶಿಖೋತ್ತರಾಪಾರಸೌಖ್ಯ ಸಂಚಿತ್ಯಾ**ದ್ಯುಪತಂತ್ರಾಣಾಂ**

ಸೋಮಧಾರ್ಯುಮೇಶ ವೃಷಭಾರೂಢ ನೃತ್ತ ಕೌತುಕ ವೈವಾಹಿಕ ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಕಾಮಾರಿ ತ್ರಿಪುರಾರಿ ಜಲಂಧರಾರಿ ಗಜಾರಿ ವೀರಭದ್ರಹರ್ಯರ್ಧಾರ್ಧನಾರೀಶ ಕಿರಾತ ಕಂಕಾಳ ಚಂಡೀಶಾನುಗ್ರಹ ವಿಷಾಪಹರಣ ಚಕ್ರದಾನ ವಿಘ್ನೇಶಪ್ರಸಾದ ಸೋಮಾಸ್ಕಂದೈಕಪಾದ ಸುಖಾಸೀನ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗೋದ್ಭವಾಖ್ಯ **ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲಾನಾಂ, ಅಷ್ಟವಸೂನಾಂ, ನವ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನಾಂ, ಚತುರ್ದಶಭುವನಾನಾಂ, ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್‌ಕೋಟಿದೇವತಾನಾಂ,** ಅಜಹರಿಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಬಾಣಾಸುರ ವೃಷಭ ಚಂಡೀಶ್ವರ ಪ್ರಮಥ ಗಣಾಧಿಪಾದಿ ಪರಮ **ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ** ||

ಕನಕ ರತ್ನಮೌಕ್ತಿಕ, ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಾಂಬರವಲಯಾದಿ ಪವಿತ್ರ ದೂರ್ವಾಕ್ಷತ **ಶೋಭನದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ,** ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಾಂಕುರಾರ್ಪಣ ವಾಸ್ತುಹೋಮ ಭೇರೀತಾಡನ ಯಾಗೋಪಕರಣ ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನ ದೇವತಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಆವಾಹನ ವಾಹನಾರೋಹಣ ಮಹೋತ್ಸವ ತೀರ್ಥದ್ವಯ ಪುಷ್ಪಯಾಗಾದಿ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಿಂಹಿಕಾದಿ ವೈದಿಕ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಶ್ರೀ ಮದುಮಾಮಹೇಶ್ವರಯೋಃ ಶಿವದಂಪತ್ಯೋರ್ಲಗ್ನ ನವಾಂಶ ದ್ವಾದಶಾಂಶ ತ್ರಿಂಶಾಂಶಾನಾಂ, ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಕರಣಾನಾಮ ವಿಘ್ನಕೃತಾ ನಿರಂತರಮನುಕೂಲಾಸ್ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಶ್ಚೈಕಾದಶಸ್ಥಾನ ಫಲದಾಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನಾಭವಂತು ||

"ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ" (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ವಿಗ್ರಹಯೋಃ "ಮಾಲಿಕಾಧಾರಣ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು ಇತ್ಯನುಗೃಹ್ಣಂತು" "ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು"

ಯವನಿಕಾಮುಪಸಾರ್ಯ । "ಅಭ್ರಾತೃಘ್ನೀಂ" "ಅಘೋರ ಚಕ್ಷುರಪತೇ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೬೪) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ||

ಅಥ ಕನ್ಯಾದಾನಂ

ದಾತಾ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಂ ಪಠಿತ್ವಾ (ವೀ.ಪೂ.ರ. ಪು. ೨೪೧) ಶ್ರೀ ಮದುಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ, ವೈದಿಕ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಾಲಂಕೃತ ಕನ್ಯಾದಾನಮಹಂ

ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ದಾತಾ ಫಲತಾಂಬೂಲ ಬಿಲ್ವದಾಳಾನಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಂಜಲೌ ನಿಧಾಯ। ತತ್ರ ದೇವಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸೂತ್ರಂ ಸಂಬಧ್ಯ। ಪರಶಕ್ತಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಪರಾಪರಶಕ್ತಿ ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಕ್ತಿ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ....ನಪ್ತ್ರೀಂ....ಪೌತ್ರೀಂ....ಪುತ್ರೀಂ....ನಾಮ್ನೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪರಶಿವ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪರಾಪರಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಮಾತ್ಮೇತಿ ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ ಪ್ರವರಾನ್ವಿತ ಪರಶಿವಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ....ನಪ್ತ್ರೇ....ಪೌತ್ರಾಯ....ಪುತ್ರಾಯ....ನಾಮ್ನೇ ವರಾಯ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಮಸ್ತಪಿತೄಣಾಂ ನಿರತಿಶಯ ಶಿವಲೋಕಾವಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಅಸ್ಮಿನ್ಗ್ರಾಮೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಚ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಹಾಜನಾನಾಂ ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಪರ್ಣ ಕನ್ಯಾದಾನಾರ್ಥಂ ಸರ್ವೈರನುಜ್ಞಾಯ। ಧಾರಾಕಲಶೋದಕಮವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸೇಚಯಾನ್—

*ಕನ್ಯಾಂಕನಸಂಪನ್ನಾಂ....ತ್ರಿವಾಚಕಮ್" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೨೬೬)

ಅಥ "ಕನ್ಯಾದಾನ ಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ದಕ್ಷಿಣಾದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ। "ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಯಶಃ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು.

ದಾತೃವು ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಪ್ರವರಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, "ಕನ್ಯಾಂ ಕನಕಸಂಪನ್ನಾಂ" ಎಂದು ಧಾರೆ ಎರೆದು, ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಾಂಗಲ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

*ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಚನಂ ತೇಷಾಂ ಸುಹೃದಾಂ ಸ ಹಿಮಾಲಯಃ।
ಸ್ವಕನ್ಯಾದಾನಮಕರೋಚ್ಛಿವಾಯ ವಿಧಿನೋದಿತಃ ॥೩೭॥
ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ದದಾಮಿ ಪರಮೇಶ್ವರ।
ಭಾರ್ಯಾರ್ಥಂ ಪರಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಪ್ರಸೀದ ಸಕಲೇಶ್ವರ ॥೩೮॥
ತಸ್ಮೈ ರುದ್ರಾಯ ಮಹತೇ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ದತ್ತವಾನ್।
ಹಿಮಾಚಲೋ ನಿಜಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಪಾರ್ವತೀಂ ತ್ರಿಜಗತ್ಪ್ರಸೂಂ ॥೩೯॥
ಇತ್ಥಂ ಶಿವಾಕರಂ ಶೈಲಶ್ಶಿವಹಸ್ತೇ ನಿಧಾಯ ಚ।
ಮುಮೋದಾತೀವ ಮನಸಿ ತೀರ್ಣಕಾಮ ಮಹಾರ್ಣವಃ ॥೪೦॥
ವೇದಮಂತ್ರೇಣ ಗಿರಿಶೋ ಗಿರಿಜಾಕರಪಂಕಜಮ್।
ಜಗ್ರಾಹ ಸ್ವಕರೇಣಾಶು ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ॥೪೧॥
(ಶಿವಪುರಾಣ–ರುದ್ರಸಂ–ಪಾರ್ವತೀಖಂಡ ಅ. ೪೮)

೨೧೯–೨೨೦) ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಂ ವಿಧಾಯ । ಸಂಬಂಧ ಮಾಲಿಕೇ ವಿಗ್ರಹಯೋಃ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥

ತತಶ್ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಾಧೀಶ್ವರೀಂ ಗೌರೀಂ ಕುಂಕುಮಾಭರಣಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಧೂಪದೀಪಾದಿಭಿಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮಾಂಗಲ್ಯ ಪೂಜಾದಿ ವಿಧಾಯ । "ತ್ರ್ಯಂಬಕ"ಮಿತಿ ಗೌರ್ಯಾಃ ಕಂಠೇ ಮಂಗಳಸೂತ್ರಂ ಬಧ್ವಾ । " ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು " "ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು"

ಅಥೋಪಾಯನ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸುವಾಸಿನೀಭ್ಯಃ ಪ್ರದದ್ಯಾತ್ ॥ ತತಸ್ಸಪ್ತಪದೀಂ, ಫಲಪೂಜಾದಿಕಂ ಚ ವಿಧಿವದಾರಚಯ್ಯ । ರಾಜೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೮೧–೩೯೨)

ಇತಿ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಪ್ರಯೋಗಃ

ಅಥ ರಥಾರೋಹಣಮ್

ಅಥ ಸಪ್ತಮದಿವಸೇ ರಥೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತದ್ಯಥಾ—ರಥಸ್ಯೋತ್ತರದಿಶಿ ಮಂಟಪಂ ರಚಯಿತ್ವಾ । ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂ ಕೃತ್ಯ । ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀಮದುಮಾಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯ ನವದಿನ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಹೋತ್ಸವಾಂಗಭೂತ ರಥೋತ್ಸವಾರ್ಥಂ ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರನೇಮಿ ಭುಜ ಗಾತ್ರಾದಿ ಕಲಶಾಂತ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ಥಲಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಸ್ವಸ್ತಿಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೮–೨೬)

ತತೋ ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯೇ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ

ಏಳನೆಯ ದಿನ ರಥದ ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಮಂಟಪ ರಚಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನೂ ಪೂರ್ವಾದಿ ಅಷ್ಟ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗೀಶರನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತ ರಥಕ್ಕೆ ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳನ್ನೆಸಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೀಠದ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ನವಕಲಶಾನ್ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। ....ರಥ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನವಕಲಶೋದಕೈಃ ರಥಸ್ನಾಪನಾರ್ಥಂ ನವಕಲಶಾನ್ ಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಮಧ್ಯ ಕಲಶೇ "ವ್ಯೋಮವ್ಯೋಮಾಯೇತಿ" (ಪು. ೧೬) "ಗಣಾಂಬಿಕಾಯೈ" ಇತಿ ಉಮಾಮಾಹೇಶ್ವರೌ ಆವಾಹ್ಯ। ತತ್ಪರಿತಃ ಅಷ್ಟಸು ಕಲಶೇಷು ಇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕಾನ್ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈ (ಪು. ೧೩೬–೧೩೭) ರಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಂ ರಥಂ ಜಲಾಧಿವಾಸ(ಪು. ೬೮–೬೯) ಕ್ಷೀರಾಧಿವಾಸ, ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸಾ (ಪು. ೧೦೩) ದಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ತತೋ ನವಾಂಬರೇ ಕಂಬಲೇವಾ "ಸುಗಂ ಜಮೇ ಶಯ ನಂಜಮೇ" ಇತಿ ಶಯ್ಯಾದಿವಾಸಂ ವಿಧಾಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಥೇ ಭಗವತಃ ಪೀಠಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಅಥೇಶಾನಾದಿಶಿ ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೈಃ ಚರುಣಾ ಹುತ್ವಾ । ದಿಗೀಶಮಂತ್ರೈಃ ರಥಾಧಿದೇವತಾನಾಮುಭಿರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ಜಯಾದಿನಾ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ರಥಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ। ಉದಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ। "....ತಿಥೌ ದೇವಸ್ಯ ರಥಾರೋಹಣಾರ್ಥಂ ರಥಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕೇನ ಪವಮಾನಸೂಕ್ತೇನ* ರಥಮಭಿತಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। ತತಶ್ಶಿವಾದಿ ನವಕಲಶೋದಕೈಃ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃರಭಿಷಿಚ್ಯ ।

ಚಕ್ರದಂಡದ್ವಯೇ–(ಓಂ ಹಾಮಿತಿಸರ್ವತ್ರ) ಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ। ಚಕ್ರೇಷು–ಸೂರ್ಯಾಯ । ಸೋಮಾಯ । ಪಟ್ಟಿಕಾಜಾಲೇ–ಓಂ ನಿಧನ ಪತಯೇ ನಮಃ। ನಿಧನಪತಾಂತಿಕಾಯ । ಊರ್ಧ್ವಾಯ । ಊರ್ಧ್ವ ಲಿಂಗಾಯ । ಹಿರಣ್ಯಾಯ । ಹಿರಣ್ಯಲಿಂಗಾಯ । ಸುವರ್ಣಾಯ । ಸುವರ್ಣ

ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ರಥಾಂಗಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಥವನ್ನು ಪುಣ್ಯಾಹೋದಕ, ನವಕಲಶೋದಕಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ರಥದ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಆಲಯದಿಂದ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಮಂಗಳವಾದ್ಯದೊಡನೆ ರಥಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ, ಅರ್ಚಿಸಿ, ಪ ಡಿಯಿಂದ ರಥವನ್ನು ಎಳೆಸಿ ನೀರಾಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ರಥವನ್ನೆಳೆದು ದೇವರನ್ನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿಸಿ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ನವಸ್ನಪನ ಕಲಶೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ಲಿಂಗಾಯ । ದಿವ್ಯಾಯ। ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಯ । ಶರ್ವಾಯ । ಶರ್ವಲಿಂಗಾಯ । ಶಿವಾಯ। ಶಿವಲಿಂಗಾಯ। ಜ್ವಲಾಯ। ಜ್ವಲಲಿಂಗಾಯ। ಆತ್ಮಾಯ। ಆತ್ಮಲಿಂಗಾಯ। ಪರಮಾಯ। ಪರಮಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ಪೀಠೋಪರಿ—"ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ।.......ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ....ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । "ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು —ಋಗ್ವೇದಾಯ ನಮಃ ।....ಪರಮಶಿವಾಯ" (ಪು. ೯೬) ದ್ವಾರೋಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ—ನಂದಿನೇ ನಮಃ। ಮಹಾಕಾಳಾಯ ನಮಃ। ಪತಾಕಾಸು –ಕುಮುದಾಯ । ಧ್ವಜೇ–ವೃಷಭಾಯ । ಕಲಶೇ–ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಾಯ । ರಥಸ್ಯಪರಿತಃ–ಇಂದ್ರಾಯ ।....ಈಶಾನಾಯ । ರಜ್ಜುಷು–ಉರಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈ ಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಥಸ್ಯಾಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯೋ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತತ ಆಲಯೇ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮಂಗಲತೂರ್ಯ ವೇದಘೋಷೈಃ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ನೃತ್ತಗೀತಾದಿಭಿಃ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ರಥಾಂತಿಕ ಮಾನೀಯ । ಸುಮುಹೂರ್ತೇ । ಭದ್ರಂಕರ್ಣೇಭಿರಿತಿ ಉಮಾಸಹಿತಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ರಥಮಾರೋಪ್ಯ। ಫಲಾದಿಕಂ ನಿವೇದ್ಯ। ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಸ್ನಾನಾದಿ ಪರಿಪೂತಾ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ರಥಮಾಕೃಷ್ಯ ॥ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಏವಂ ರಾತ್ರಾವಪಿ ಸರ್ವೇ ಮಹಾಜನಾಃ ಶಂಖತೂರ್ಯಭೇರೀ ಮೃದಂಗ ಕಾಹಳಾದಿ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷೈಃ ಛತ್ರಚಾಮರಾದಿಭಿಶ್ಚ ರಥಂ ಮಂದಂ ಮಂದಮಾಲಯಂ ಗ್ರಾಮಂ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ರಥಂ ಯಥಾಪೂರ್ವಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ದೇವಮಾರಾಧ್ಯ । ರಥಾದವತಾರ್ಯ। ವೇದಘೋಷೈಃ ಆಲಯೇ ಸಭಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪೇ ದೇವಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ನವಕಲಶಾನ್ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿ ಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ತತ್ಕಲಶೋದಕೈಃ ದೇವಂ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಾಜೋ ಪಚಾರೈರ್ದೇವಂ ಸಂತೋಷಯೇತ್ ॥

ಇತಿ ರಥಾರೋಹಣವಿಧಿಃ

ಅಥ ದೇವೀಸಂವಾದ ತಾಂಡವೋತ್ಸವಃ

ಅಷ್ಟಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಬಲಿಹರಣಾದಿಕಂ ಯಥಾವತ್ ಕೃತ್ವಾ । ದೇವಂ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ । ತತ್ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ಅಲಂಕೃತ್ಯ। ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಂ ಉತ್ಸವೇನ ದೇವಂ ಆಲಯಮಾನೀಯ । ದೇವ್ಯಾಲಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಗೇ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಮುಪವೇಶ್ಯ । "....ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಗಿರಿಜಾಧವಸ್ಯ ನವದಿನಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಹೋತ್ಸವಾಂಗತ್ವೇನ ಅಷ್ಟಮೇಽಹನಿ ದೇವೀಸಂವಾದ ತಾಂಡವೋತ್ಸವಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಾದೌ....ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ದೇವೌ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ।

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ—

ಶ್ರೂಯತಾಂ ಕಥಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಕಥಾಂ ಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀಮ್ ।
ಯಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಮಾನವೋ ಭೃಶಮ್ ॥೧॥
ಇದಮಾಖ್ಯಾನಮನಘಂ ರಹಸ್ಯಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ ।
ಪಾಪಸಂತಾಪಹರಣಂ ಸರ್ವವಿಘ್ನವಿನಾಶನಮ್ ॥೨॥
ಸರ್ವಮಂಗಲದಂ ಸಾರಂ ಸರ್ವಶ್ರುತಿ ಮನೋಹರಂ ।
ಸುಖದಂ ಮೋಕ್ಷಬೀಜಂ ಚ ಕರ್ಮಮೂಲ ನಿಕೃಂತನಂ ॥೩॥
ಕೈಲಾಸಮಾಗತ್ಯ ಶಿವಾಂ ವಿವಾಹ್ಯ
ಶೋಭಾಂ ಪ್ರಪೇದೇ ನಿತರಾಂ ಶಿವೋಽಪಿ ।
ವಿಚಾರಯಾಮಾಸ ಚ ದೇವಕೃತ್ಯಂ
ಪೀಡಾಂ ಜನಸ್ಯಾಪಿ ಚ ದೇವಕೃತ್ಯೇ ॥೪॥

ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಸಂಜೆ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೇವಿಯ ಆಲಯದ ಮುಂದೆ ದೇವಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಮುಹೂರ್ತಗೊಳಿಸಿ "ದೇವೀಸಂವಾದ... ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಡಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನು "ಶ್ರೂಯತಾಂ..." ಪಠಿಸಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದೇವಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಉಭಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ವಾದ್ಯವೈಭವದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಿವಸ್ಸಭಗವಾನ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೈಲಾಸ ಮಗಮದ್ಯದಾ ।
ಸೌಖ್ಯಂ ಚ ವಿವಿಧಂ ಚಕ್ರುರ್ಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸುಹರ್ಷಿತಾಃ ||೫||

ಮಹೋತ್ಸವೋ ಮಹಾನಾಸೀತ್ ಶಿವೇ ಕೈಲಾಸಮಾಗತೇ ।
ದೇವಾಸ್ಸ್ವವಿಷಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಹರ್ಷ ನಿರ್ಭರಮಾನಸಾಃ ||೬||

ಅಥ ಶಂಭುರ್ಮಹಾದೇವೋ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಗಿರಿಜಾಂ ಶಿವಾಂ ।
ಜಗಾಮ ನಿರ್ಜನಂ ಸ್ಥಾನಂ ಮಹಾದಿವ್ಯಂ ಮನೋಹರಮ್ ||೭||

ಶಯ್ಯಾಂ ರತಿಕರೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುಷ್ಪಚಂದನ ಚರ್ಚಿತಾಂ ।
ಅದ್ಭುತಾಂ ತತ್ರ ಪರಮಾಂ ಭೋಗವಸ್ತ್ವನ್ವಿತಾಂ ಶುಭಾಮ್ ||೮||

ಸ ರೇಮೇ ತತ್ರ ಭಗವಾನ್ ಶಂಭುರ್ಗಿರಿಜಯಾ ಸಹ ।
ಸಹಸ್ರವರ್ಷಪರ್ಯಂತಂ ದೇವಮಾನೇನ ಮಾನದಃ ||೯||

ಕದಾಚಿದಥ ಕೈಲಾಸೇ ನಾರದೋ ಮುನಿಪುಂಗವಃ ।
ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಶಿವಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವಕಾರ್ಯಂ ವ್ಯಜಿಜ್ಞಪತ್ ||೧೦||

ದೇವದೇವ ಮಹಾದೇವ ಕರುಣಾಸಾಗರ ಪ್ರಭೋ ।
ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವಂ ಜಾನಾಸಿ ಶಂಕರ ||೧೧||

ದೇವಕಾರ್ಯಂ ಕುರು ವಿಭೋ ರಕ್ಷ ದೇವಾನ್ ದಯಾನಿಧೇ ।
ಮಹೋತ್ಸವ ವಿಧಾನೇನ ಜಹಿ ದೈತ್ಯಾನ್ ಮಹೇಶ್ವರ ||೧೨||

ಇತ್ಯಾಕರ್ಣ್ಯ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ನಾರದಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ಸಮಾದಿಶನ್ಮುದಾ ಶಂಭುಶ್ಚಂಡೀಶಂ ಗಣಪುಂಗವಮ್ ||೧೩||

ಶಾಸನಾಚ್ಚಂಡಿಕೇಶಸ್ಯ ವೀರನಂದ್ಯಾದಯೋ ಗಣಾಃ ।
ಪ್ರಾದುರಾಸನ್ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸರ್ವೈರ್ದೇವಗಣೈಃ ಸಹ ||೧೪||

ವೈದಿಕಾಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಾನೇನ ಮಹೋತ್ಸವಃ ।
ನಾನಾವಾದ್ಯೈರ್ಗೀತನೃತ್ಯೈಃ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪ್ರಚಲತ್ತದಾ ||೧೫||

ಕದಾಚಿದಥ ವಿಶ್ವೇಶೋ ವಿನಾದೇವೀಮುಮಾಂ ವಿಭುಃ ।
ವಿಹಾರಾಯಮತಿಂ ಚಕ್ರೇ ಲೀಲಾತಾಂಡವ ಪಂಡಿತಃ ||೧೬||

ಗತ್ವೈಕಾಂತೇ ಹೇಮಕೂಟೇ ದೇವದ್ರುಮಸಮಾಕುಲೇ ।
ಲೋಕರಕ್ಷಾಕರಂ ಸಮ್ಯಕ್ ದೇವಕಾರ್ಯಂ ವಿಚಿಂತಯನ್ ॥೧೭॥

ಪ್ರತ್ಯಾಗತಂ ಪ್ರಿಯಂ ವೀಕ್ಷ್ಯವಿನೋದಾರ್ಥಂ ಸಖೀಜನೈಃ ।
ದ್ವಾರಂ ನಿರುಧ್ಯ ತರಸಾ ನಿಜಗಾದ ಶಿವಾ ಮುದಾ ॥೧೮॥

ಕಸ್ತ್ವಂ ಶೂಲೀ ಪ್ರವಿಶ ಭಿಷಜಾಂ ವೇಶ್ಮ ವೈದ್ಯಂ ನಜಾನೇ
ಸ್ಥಾಣುರ್ಬಾಲೇ ನ ವದತಿ ತರುರ್ನೀಲಕಂಠಃ ಪ್ರಮುಗ್ಧೇ ।
ಕೇಕಾಮೇಕಾಂ ವದ ತ್ವಂ ಪಶುಪತಿರಬಲೇ ನೈವ ದೃಷ್ಟೇ ವಿಷಾಣೇ
ಇತ್ಯೇವಂ ಶೈಲಕನ್ಯಾ ಪ್ರತಿವಚನಜಡಃ ಪಾತು ವಃ ಪಾರ್ವತೀಶಃ ॥೧೯॥

ಧನ್ಯಾ ಕೇಯಂ ಸ್ಥಿತಾ ತೇ ಶಿರಸಿ ಶಶಿಕಲಾ ಕಿಂ ನು ನಾಮೈತದಸ್ಯಾಃ
ನಾಮೈವಾಸ್ಯಾಸ್ತದೇತತ್ಪರಿಚಿತಮಪಿ ತೇ ವಿಸ್ಮೃತಂ ಕಸ್ಯ ಹೇತೋಃ ।
ನಾರೀಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ನೇಂದುಂ ಕಥಯತು ವಿಜಯಾ ನ ಪ್ರಮಾಣಂ
ಯದೀಂದುಃ ।
ದೇವ್ಯಾನಿಹ್ನೋತುಮಿಚ್ಛೋರಿತಿ ಸುರಸರಿತಂ ಶಾಠ್ಯಮವ್ಯಾದ್ವಿಭೋರ್ವಃ
॥೨೦॥

ದಿವ್ಯಂ ವಾರಿ ಕಥಂ ಯತಃ ಸುರಧುನೀ ಮೌಲೌ ಕಥಂ ಪಾವಕೋ
ದಿವ್ಯಂ ತದ್ಧಿ ವಿಲೋಚನಂ ಕಥಮಹಿರ್ದಿವ್ಯಂ ಸಚಾಂಗೇ ತವ ।
ತಸ್ಮಾದ್ದ್ಯೂತವಿಧೌ ತ್ವಯಾದ್ಯಮುಷಿತೋ ಹಾರಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಾಂ
ಇತ್ಥಂ ಶೈಲಭುವಾ ವಿಹಸ್ಯ ಲಪಿತಃ ಶಂಭುಃ ಶಿವಾಯಾಸ್ತು ವಃ ॥೨೧॥

ಪ್ರಣಯಕುಪಿತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವೀಂ ಸಸಂಭ್ರಮವಿಸ್ಮಿತಃ
ತ್ರಿಭುವನಗುರುರ್ಭೀತ್ಯಾ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಣಾಮಪರೋಽಭವತ್ ।
ನಮಿತ ಶಿರಸೋ ಗಂಗಾಲೋಕೇ ತಯಾ ಚರಣಾಹತಾ-
ವವತು ಭವತಸ್ತ್ರ್ಯಕ್ಷಸ್ಯೈತದ್ವಿಲಕ್ಷಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥೨೨॥

ಪಾಣಿಗ್ರಹೇ ಪರ್ವತರಾಜಪುತ್ರ್ಯಾಃ
ಪಾದಾಂಬುಜಂ ಪಾಣಿಸರೋರುಹಾಭ್ಯಾಂ ।
ಅಶ್ಮಾನಮಾರೋಪಯತಃ ಸ್ಮರಾರೇ
ರ್ಮಂದಸ್ಮಿತಂ ಮಂಗಲಮಾತನೋತು ॥೨೩॥

ಕ್ವ ತಿಷ್ಠತಸ್ತೇ ಪಿತರೌ ಮಮೈವೇತ್ಯಪರ್ಣಯೋಕ್ತೇ ಪರಿಹಾಸಪೂರ್ವಮ್ ।
ಕ್ವ ವಾ ಮಮೈವ ಶ್ವಶುರೌ ತವೇತಿ ತಾಮಾರಯನ್ನಸ್ಮಿತಮಾಶ್ವ
ರೋಽವ್ಯಾತ್ ॥೨೫॥

ವೇದಾಂತೇಷು ಯಮಾಹುರೇಕ ಪುರುಷಂ ವ್ಯಾಪ್ಯಸ್ಥಿತಂ ರೋದಸೀ
ಯಸ್ಮಿನ್ನೀಶ್ವರ ಇತ್ಯನನ್ಯ ವಿಷಯಃ ಶಬ್ದೋ ಯಥಾರ್ಥಾಕ್ಷರಃ ।
ಅಂತರ್ಯಶ್ಚ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿರ್ನಿಯಮಿತಃ ಪ್ರಾಣಾದಿಭಿರ್ಮೃಗ್ಯತೇ
ಸಸ್ಥಾಣುಃ ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಯೋಗ ಸುಲಭೋ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಾಯಾಸ್ತುವಃ ॥

ಏಕೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ಥಿತೋಽಪಿ ಪ್ರಣತಬಹುಫಲೋ ಯಃ ಸ್ವಯಂ ಕೃತ್ತಿವಾಸಾಃ
ಕಾಂತಾಸಮ್ಮಿಶ್ರದೇಹೋಽಪ್ಯವಿಷಯಮನಸಾಂ ಯಃ ಸ್ವಯಂ
ಕೃತ್ತಿವಾಸಾಃ ।
ಅಷ್ಟಾಭಿರ್ಯಸ್ಯ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಜಗದಪಿ ತನುಭಿರ್ಬಿಭ್ರತೋ ನಾಭಿಮಾನಃ
ಸನ್ಮಾರ್ಗಾಲೋಕನಾಯ ವ್ಯಪನಯತು ಸ ನಸ್ತಾಮಸೀಂ ವೃತ್ತಿಮೀಶಃ ॥

ಇತಿ ಬುಧ ವಚನಾಳ್ಯಾ ತ್ಯಕ್ತರೋಷಾ ಚ ಗೌರೀ
ರಮಣಮನುಗೃಹೀತ್ವಾ ಮಂದಹಾಸ್ಯೈರಪಾಂಗೈಃ ।
ಭವನಮುಪವಿಶಂತೀ ತೇನ ಸಾಕಂ ವಿದಧ್ಯಾತ್
ಚಿರಮಚಲಸುತಾ ಸಾ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಪ್ರಜಾನಾಮ್ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯಂತಾಂ
ನ್ಯಾಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ ।
ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
ಲೋಕಾಸ್ಸಮಸ್ತಾಸ್ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು ॥೨೯॥

ಕಾಲೇ ವರ್ಷತು ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ ಸಸ್ಯಶಾಲಿನೀ
ದೇಶೋಽಯಂ ಕ್ಷೋಭರಹಿತಸ್ಸಜ್ಜನಾಸ್ಸಂತು ನಿರ್ಭಯಾಃ ॥

ತತ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ದೇವ್ಯಾಗಾರೇ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಉಪವೇಶ್ಯ । ರಾಜೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವೇದಘೋಷವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷೈಶ್ಚ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಂ ತಾಂಡವನೃತ್ತಮೂರ್ತ್ಯುತ್ಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ಯ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುಪವೇಶ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ವಸಂತೋತ್ಸವಃ

ಅಥ ನವಮೇಽಹನಿ **ಆಚಾರ್ಯಃ** "ವಸಂತೋತ್ಸವಾಂಗಭೂತಂ ತೀರ್ಥಸ್ನಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ದೇವಾನಾಮಾರಾಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಕಲಶಾನ್ ಮಾಹೇಶ್ವರೈರುದ್ಧೃತ್ಯ। ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕಂ ಆಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ । ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿನಮಭಿಷಿಚ್ಯ । ಮಂಟಪದೇವಾನ್ವಿಸೃಜ್ಯ ।

ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ಮಧ್ಯೇ ವಸಂತ ಕಲಶಂ "ಈಶಾನಸ್ಸರ್ವ ವಿದ್ಯಾನಾಮಿತಿ" ಆಜ್ಞೇಯ ನಿರ್‌ಋತಿ ವಾಯವ್ಯ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಷು ಕಲಶಚತುಷ್ಟಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಕಲಶೇಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ನಿಶಾಚೂರ್ಣಂ, ಗಂಧತೈಲಂ, ಜಂಬೀರಫಲರಸಂ, ಭಸಿತ ಕುಂಕುಮಾದಿಕಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । "ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ವಸಂತೋತ್ಸವಾಗಂ ಚೂರ್ಣೋತ್ಸವಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತತ್ತತ್ಪಾಲಿಕಾರ್ಚನಾದಿ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂ..ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರ" (ಪು. ೧೬) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ॥

ಗ್ರೀಷ್ಮೋ ಹೇಮಂತ ಉತ ನೋ ವಸಂತಃ। ಶರದ್ವರ್ಷಾಸ್ಸ್ವಿತನ್ನೋ ಅಸ್ತು । ತೇಷಾಮೃತೂನಾಗ್‌ಂ ಶತಶಾರದಾನಾಂ । ನಿವಾತ ಏಷಾಮಭಯೇ ಸ್ಯಾಮ ॥

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ದಿನ ಆಚಾರ್ಯನು "...ತಿಥೌ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿ, ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸವ ಪೂರ್ವಕ ಆಲಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅಭಿಷೇಚಿಸಿ, ಮಂಟಪ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಕಲಶವನ್ನೂ ಆಗ್ನೇಯ, ನಿರ್‌ಋತಿ, ವಾಯುವ್ಯ ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರಸಿನ, ಗಂಧತೈಲ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನರಸ, ಕುಂಕುಮ–ಭಸ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಡಿ, "ತ್ವಮಗ್ನೇ" ಎಂದು ಜಪಿಸಿ, "ಗ್ರೀಷ್ಮೋ ವಸಂತಃ" ಎಂದು

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಚೂರ್ಣಾದಿಕಂ ಪುಣ್ಯಾಹ ಜಲೇ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ। ಕಲಶ ಚತುಷ್ಟಯೇ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮೂರ್ತೀರಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಗಂಧ ದ್ವಾರಾನ್ (ಪು. ೧೪) ಸಚಿತ್ರಚಿತ್ರಂ" (ನೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೩೪) "ಮಾನಸ್ತೋಕೇ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಃ ಗಂಧತೋಯಾದಿ ಕಲಶಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಅಗ್ರೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । "ಗ್ರೀಷ್ಮೋ....ವಸಂತ"* ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ವಸಂತೋದಕೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಗಂಧತೈಲಾದೀನ್ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಭಕ್ತೇಭ್ಯೋ ದದ್ಯಾತ್। ವಸಂತೋತ್ಸವಾಂತೇ ಭಕ್ತಜನಪರಿವೃತೋ ದೇಶಿಕಃ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಭಿಸ್ಸಹ ನದ್ಯಾದಿ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಾಂತಿಕಂ ಗತ್ವಾ । ಅವಭೃತಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ (ಪು. ೧೫೯)

ತತ ಆಲಯಮಾಗತ್ಯ । ಧ್ವಜಾವರೋಹಣಂ । ಕಂಕಣವಿಸರ್ಜನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರಾಂತಿಕಂ ಗತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧತೋಯಾದಿ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಆಲಯಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವಕಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಮಾಗತ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ಸಂಭಾವಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಶಯನೋತ್ಸವಃ

ಅಥ ದಶಮದಿನೇ ಪ್ರಾತಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃಸಹ ಮೂಲ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಮಹಾನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ ಲಘುನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ ವಾ ಏಕಾದಶ ವಾರ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಂ ವಿಧಾಯ । ಸಹಸ್ರನಾಮಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ರಾಜೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಹರಿದ್ರಾ ಚೂರ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ವಸಂತ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಆ ಐದೂ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ "ಗ್ರೀಷ್ಮೋವಸಂತಃ" ಎಂದು ವಸಂತೋದಕದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಗಂಧ ತೈಲಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಅಭಿಷಿಕ್ತ ವಸಂತೋದಕಾದಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ತರುವಾಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೈದಿ ಅವಭೃತಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಆಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧ್ವಜವನ್ನಿಳಿಸಿ, ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧತೋಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಹತ್ತನೆಯ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿಶೇಷಪೂಜೆ ನಡೆಸಿ, ರಾತ್ರಿ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಿಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಹೂರ್ತಗೊಳಿಸಿ ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕ ಆಲಯವನ್ನು

ಅಥ ರಾತ್ರೌ—ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ಯಥಾವಿಭವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಶಿಬಿಕಾಯಾಮಾರೋಪ್ಯ । ದ್ವಾದಶವಾರಂ ಆಲಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಪ್ರತಿವಾರಂ ಲಾಜಾಕ್ಷತಾದಿಭಿರಾರಾರ್ತಿಕಾದಿಭಿಶ್ಚ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಶಯನಮಂಟಪಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ನಾನಾಲಂಕಾರಸಹಿತ ಡೋಲಾಯಾಂ ಗಿರಿಜಾಸಹಿತಂ ಶಿವಂ ನಿಧಾಯ । ನೃತ್ಯವಾದ್ಯ ವೇದಘೋಷೈಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತ್ರ ಧ್ಯಾನಂ–ವಂದೇ ವಂದನತುಷ್ಟಮಾನಸಮತಿಪ್ರೇಮಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೇಮದಂ

ಪೂರ್ಣಂ ಪೂರ್ಣಕರಂ ಪ್ರಪೂರ್ಣನಿಖಿಲೈಶ್ವರ್ಯೈಕವಾಸಂ ಶಿವಂ ।
ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಮಯಂ ತ್ರಿಸತ್ಯವಿಭವಂ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯಂ ಸತ್ಯದಂ
ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮನುತಂ ಸ್ವಕೀಯ ಕೃಪಯೋಪಾತ್ತಾಕೃತಿಂ ಶಂಕರಂ ॥

"ತ್ವಮಗ್ನೇರುದ್ರ"* "ಗೌರೀಮಿಮಾಯ" (ಪು. ೧೬) ಇತಿ ಜಪ್ತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾದಿಕಂ ನಿವೇದ್ಯ । ದೇವೀದೇವಯೋಃ ಮೃದುವಾಸಸೀ ಪರಿಧಾಯ । "ಪೂರ್ವೇ ಪೂರ್ವೇಭ್ಯೋ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೮೨) ಇತಿ ಆದರ್ಶಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ । ರಾಜೋಪಚಾರೈಃ ಸಂತೋಷ್ಯ । "ಸುಗಂಚಮೇ" ಇತಿ ಶಯ್ಯಾಯಾಂ ಶಾಯಯಿತ್ವಾ । ಯವನಿಕಾವರಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು ದಿಗೀಶಾನಾವಾಹ್ಯ । ಅಖಂಡ ದೀಪಾರಾಧನೇನ ತೋಷಯೇತ್ ॥

ತತ ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಸಂತೋಷ್ಯ । ಕವಾಟಂ ಬಂಧಯಿತ್ವಾ । ದ್ವಾರದೇಶೇ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । "ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯೇತಿ" ಜಪಿತ್ವಾ । ಮಹೋತ್ಸವ ಯಜನಫಲಂ ಪರಶಿವಾಯ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

೧೨ಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಜಾಕ್ಷತಾದಿ ಆರತಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಶಯನಮಂಟಪಕ್ಕೊಯ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಡೋಲಾದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜಾ ಸಹಿತ ಶಿವನನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೃತ್ಯವಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, "ವಂದೇ" ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ರಾಜೋಪಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, "ಸುಗಂ ಚ ಮೇ" ಎಂದು ಶಯನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕು. ಯವನಿಕೆ ಬಿಡಿಸಿ, ಸುತ್ತಲೂ ದಿಗೀಶರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಅಖಂಡದೀಪಾರಾಧನದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು,

ವೀರಮಹಾಯಜ್ಞಃ* (ದಕ್ಷಯಾಗಃ)

ಅಥೈಕಾದಶೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃ ದೇವಂ ಯಥಾವಿಭವಂ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಯತ್ರ ಯಜ್ಞಃ ಕ್ರಿಯತೇ ತತ್ರ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರ ಶತಾಂಗುಲಮಾಯತಂ ಚತುರಶ್ರಂ ಷೋಡಶಾಂಗುಲಖಾತಂ ಸಾಲಂಕಾರಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಸೋಪಾನತ್ರಯಯುತಂ ಹೋಮಕುಂಡಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ತದುತ್ತರತಃ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ವೇದಿಕಾಂ ಮಂಟಪಂ ಚ ವಿರಚಯ್ಯ । ಷಟ್‌ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೇನ ವೇದಿಕಾಂ ಕುಂಡಂ ಚ ಪವಿತ್ರೀಕೃತ್ವಾ । ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಯಜಮಾನಸ್ಸಪತ್ನೀಕಃ "ಏವಂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ....ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಸಕಲ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ವೀರ ಮಹಾಯಜ್ಞಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ತದಂಗತ್ವೇನ ಸ್ಥಲ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ....ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವತ್ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿದಧ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೮-೨)

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ—ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞಂ ಅನಘಂ ಸತ್ಯವಾಚಂ ಡಂಬಾಸೂಯಾ ವಿಮುಕ್ತಂ ದಯಾಳುಂ ಮಹಾಪಾಶುಪತ ದೀಕ್ಷಾಮಗ್ನಂ ತತ್ಪೂರ್ವಂ ದಿನತ್ರಯಾದಾರಭ್ಯ ನಿಯತಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನಂ ಆಚಾರ್ಯಂ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ರೂಪಸಂಪನ್ನಮಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತಂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ

---

*"ವೀರ ಮಹಾಯಜ್ಞಃ" ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆ ಸರಸ್ವತೀ ಭಂಡಾರ ನಂ. ೨೫೩ (ಓಲೆಗರಿ ಪ್ರತಿ) ಬರೆದವರು "ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಾರೋದ್ಧಾರ ಲಿಂಗನಾರಾಧ್ಯರು. ಸ್ಥಳ: ನಿಡುಮಾಮಡಿ ಶ್ರೀಶೈಲ (ಗೂಳೂರು) ಪೀಠದ ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ವಂಶೀಯರೆಂದು ("ಗುಡಿಬಂಡೆ, ವಾಟದ ಹೊಸಳ್ಳಿ, ಕೊಡಿಗೇನಹಳ್ಳಿ, ಗೊಳ್ಳಾಪುರ, ಹೊಸಳ್ಳಿ" ಮುಂತಾದ) ಗ್ರಂಥೋಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳ ಉಲ್ಲೇಖದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಗಣಪರ್ವವನ್ನೆಸಗಿ, "ವೀರ ಮಹಾಯಜ್ಞ"ವು ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚೌಕ ೧೨೮ ಅಂಗುಲ ಅಗಲವೂ ೧೬ ಅಂಗುಲ ಆಳವೂ ಉಳ್ಳ ವಿಶಾಲವಾದ ಯಜ್ಞಕುಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪೂಜಯಾ ಯಥೇಷ್ಟ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಭೂಷಣೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। "ವೀರ ಮಹಾಚಾರ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೀಮಹೇ" ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ। ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ....ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಸಕಲ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ವೀರಮಹಾಯಜ್ಞಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ತತ್ರ ಆಚಾರ್ಯಾನುಜ್ಞಯಾ ಚತುರೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ "ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಾಯಾಂ ಭವಂತೋ ಋತ್ವಿಜೋ ವಸಥ" ಇತಿ ವೃತ್ವಾ। ತೇಷಾಂ ಸುವರ್ಣ ಫಲತಾಂಬೂಲಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂದಿಲಂ ವಿಧಾಯ। ತತ್ರ ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ। ತತ್ರ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಕಲಶೌ ಪ್ರಧಾನತ್ವೇನ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ, ವಾಮಭಾಗೇ ಸರಸ್ವತೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಣೌ, ಪಶ್ಚಾತ್—

ವಿಘ್ನೇಶ್ವರೋ ವೀರಭದ್ರೋ ಷಣ್ಮುಖೋ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಃ।
ಚಂಡೇಶ್ವರೋ ಭೃಂಗಿರಿಟಿಃ ಮಹಾಕಾಳಶ್ಚ ಭೈರವಃ ॥

ಇತ್ಯಷ್ಟೌ ಪ್ರಮಥಗಣಾನ್, ಪಂಚಕಲಶಾನ್, ಅಷ್ಟದಿಗೀಶಾನ್ ನವ ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ವಿಧಿವತ್‌ಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ (೩೬) ಕಲಶೇಷು ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ತತ್ತದ್ದೇವತಾಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತಸ್ಸಾಯಾಹ್ನೇ—ಯಜಮಾನಃ ಕುಂಡಮಧ್ಯೇ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಿಧಾಯ। ಅಗ್ನಿಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ—ದೇವಾಗಾರಾದಗ್ನಿಮಾಹೃತ್ಯ। ಸಾಲಂಕೃತೇ ಹೋಮಕುಂಡೇ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಧಾಯ। "ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗಾ" (ಪು. ೧೧೧)

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಶ್ಶೃಂಗಸ್ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಗಃ।
ತ್ರಿಪಾತ್ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಶ್ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥

ಯಜಮಾನನು ನಿಯಮವಂತರಾದ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು "ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರ...ಋತ್ವಿಜೋ ವಸಥ" ಎಂದು ವರಿಸಿ, ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ೩೬ ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತೇ೭ತು ಸಕ್ತುಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಂ ॥
ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೇ ಘೃತ ಪಾತ್ರಮಥಾರಯೇ ।
ಮೇಷಾರೂಢಂ ಜಟಾಬದ್ಧಂ ಗೌರವರ್ಣಂ ಮಹೌಜಸಮ್ ॥
ಧೂಮ್ರಧ್ವಜಂ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಸ್ಸರ್ವಕಾಮದಮ್ ।
ಆತ್ಮಾನಂ ಮುಖಮಾಸೀನಂ ಏವಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸುಖಾಸನಮ್ ॥

ಇತ್ಯಗ್ನ್ಯಂತರ್ವರ್ತಿನಂ ಮಹಾರುದ್ರಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । "ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೯೪) ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮಾಭಿಮುಖೋ ಭವ । ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಪ್ರಾಗಾದಿ ಪರಿಮೃಜ್ಯ ॥

ಇಂದ್ರಾಧಿಪತಯೇ ಭರ್ಗಾಯ ನಮಃ । ಪಾವಕಾಧಿಪತಯೇ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಯಮಾಧಿಪತಯೇ ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮಃ । ನೈರುತ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ। ವರುಣಾಧಿಪತಯೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ। ವಾಯವ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ಶಂಭವೇ ನಮಃ । ಕುಬೇರಾಧಿಪತಯೇ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ । ಈಶಾನಾಧಿಪತಯೇ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಮಂತ್ರೈರಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಅಗ್ನಿಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರಲಂಕೃತ್ಯ । ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದರ್ಭೈಃ ಕೃತ ಪರಿಸ್ತರಣಾನಿ ಪ್ರಾಗಾದಿ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ನಿಧಾಯ । ಅಥ ಪಾಲಾಶಸಮಿಧಃ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಿನ್ಯಸ್ಯ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ "ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಸಾಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । " ಇತಿ ಮಂತ್ರೈಸ್ಸಮಿತ್ ಸರ್ಷಪ ಲಾಜ ಘೃತ ಕ್ಷೀರ ಚರು ತಿಲ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿವಾರ್ಜುಹುಯಾತ್॥ ತತಃ ಕುಶಪಲಾಶ ಚರು ತಂಡುಲಾನಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಆಚಾರ್ಯೋ ಘೃತಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ । "ಅಸ್ಮಿನ್ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಣ್ಯಾದೌ ವಿರಜಾ ಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ—

ಸಂಜೆ ಕುಂಡಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹವೇಸಗಿ, ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಹುತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು "ಅಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞಕರ್ಮಣಿ........ವಿರಜಾಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು

ಅಗ್ನೌ ಜ್ವಾಲಾವೃತಂ ರುದ್ರಂ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಮಧ್ಯಗಂ ।
ಧ್ಯಾಯೇತ್ಕಳಾದಶಯುತಂ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಧಾರಿಣಮ್ ॥

ಇತಿ ರುದ್ರಾಗ್ನಿಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯ । "ವೀರಮಹಾಯಜ್ಞಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಸ್ರುವೇಣಾಜ್ಯಮಾದಾಯ ಸ್ರುಚಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತ್ಯುತ್ತರ ಪೂರ್ವದೇಶೇ ದಕ್ಷಿಣ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರಾಯ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮ। ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವದೇಶೇ ಸೋಮಾಯೇದಂ ನಮಮ ॥ ಮಧ್ಯಾಧಿಧೃದಾ ಸ್ರುಚಾ ಅಗ್ನೀಸೋಮಾಭ್ಯಾಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಿಪಾಲಲೋಚನಾಯ ಅಗ್ನೀಸೋಮಾಭ್ಯಾಮಿದಂ ನಮಮ ॥ ಹೃದಾಜ್ಯ ಮಾದಾಯ । ಸ್ರುಚಾ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿಮುಖಾಯ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ ಇದಂ ನಮಮ । ಇತಿ ನೇತ್ರೋದ್ಘಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಸ್ತ್ರೇಣಾ ಗ್ನಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಗ್ನಿಕೋಣಾದಾರಭ್ಯ ವಾಯುಕೋಣಾಂತಂ ಸದ್ಯೇನ ಹುತ್ವಾ । ನಿರ್ಋತಿ ಕೋಣಾದಾರಭ್ಯ ಈಶಾನಾಂತಂ ಹೃದಯೇನ ಸಂತತ ಧಾರಾಂ ಕೃತ್ವಾ । (ಪು. ೧೯೯–೧೨೦) ಸಮಂ ಪೂರ್ವೇಣ ಯಥೋಪದೇಶಂ ಪ್ರಧಾನಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ। ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ರಷ್ಟಾ ವಾ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ವಿರಜಾಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್—

"ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ವ್ಯಾನೋದಾನ ಸಮಾನಾ ಮೇ ಶುಧ್ಯಂತಾಂ ಜ್ಯೋತಿರಹಂ ವಿರಜಾ ವಿಪಾಪ್ಮಾ ಭೂಯಾಸಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ।....ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನಮಮ" (ಪು. ೩೯) ಇತ್ಯೈತೈರ್ಮಂತ್ರೈಃ ವಿರಜಾ ಹೋತವ್ಯಾಃ ॥ ಅಥಾ ಜ್ಯೇನ ಕುಶ ಚರು ತಂಡುಲಾಂಶ್ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಶ್ರೌತಪಾಶುಪಾತಾದೀನಾಂ ಸಾಂಖ್ಯವೇದಾಂತ ಸೋಮಾನಾಂ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ವಾಘಶುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ॥ ಓಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ! ನಮಶ್ಶಿವಾಯೇದಂ ನಮಮ ! ಪಶುಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪಶುಪತಯ ಇದಂ । ಇತ್ಯಾದಿ ಹುತ್ವಾ । ಜಯಾದ್ಯಂತೇ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಪ್ರಣೀತಾಸ್ವಪ ಆನೀಯ । ಪ್ರತಿದಿಶಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಶಿರಸಿ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಅನಂತರಂ ಚರಲಿಂಗ ಪಾದಪೂಜಾ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕಮುಪಹಾರಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ತತ್ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಂ ಆಚಾರ್ಯಃ ಅಗ್ನಯೇ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತ ಜನಾ ಅಗ್ನಿಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಜ್ವಾಲಯೇಯುಃ ||

ಅನಂತರಂ ವೀರಗಣಾಃ ತದ್ವಾಸರೇ ನಿರಾಹಾರಾದಿ ನಿಯಮವ್ರತ ಧಾರಿಣಸ್ಸಂತಃ ಸ್ನಾನಾದಿನಾ ಪರಿಪೂತಾಃ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಾದಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣಾ ಲಂಕೃತಾಃ, ಸುವಾಸಿನ್ಯಶ್ಚ ಕಲಶಾದಿಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ | ವೀರಭದ್ರ-ಭದ್ರಕಾಳಿ ಭ್ಯಾಂ ಸಮೇತಾಸ್ಸಂತಃ ವಾಪೀಕೂಪಾದಿಕಂ ಗತ್ವಾ | ತತ್ರ ಗಂಗಾಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ | ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ಸಮ್ಯಗಲಂಕೃತ್ಯ | ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರೈಃ ವೇದಘೋಷ ಭೇರೀಮೃದಂಗಾದಿ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಧ್ವನಿಭಿಃ ವೃಷ ಭಧ್ವಜ ಸಹಿತಂ ತತ್ಪುರ ವೀಥಿಮುತ್ಸವೇನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ | ಮಹಾ ವೀರವರಧ್ವನಿನಾ ವೀರಭದ್ರಾದಿ ಮಹಿಮಾಚಾರಿತ್ರ್ಯಮುದ್ಘೋಷಯಂತಃ ಅಗ್ರೇ ಚಾಂಗು ! ಭಲರೇ !! ಇತಿ ಭಕ್ತ್ಯುಚ್ಚರಿತೋಚ್ಚತರ ಘೋಷರವೇಣ ಕುಂಡಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ | ಕುಂಡಸ್ಯೋತ್ತರದಿಶಿ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಮುತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ನಿಧಾಯ ||

ಕುಂಡೇ ಅಂಗಾರಂ ನಿರ್ಧೂಮಂ, ನಿರ್ಭಸ್ಮ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಯ | ತತ್ರ ಯಥಾರ್ಹಂ ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ | ಕುಂಡಸ್ಯಾಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯೋ ದಧ್ಯೋದನಾದಿ ಪ್ರಭೂತಬಲಿಂ ದತ್ವಾ | ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ | ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಹವಿರ್ಭಾಗಂ ದದ್ಯಾತ್ ||

ತದ್ಯಥಾ—ಆಚಾರ್ಯಃ ಆಚಮ್ಯ | ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ | ಮಹಾ ರುದ್ರಾಯ ಹವಿರ್ಭಾಗಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ | ಅಂಜಲಾ

ವಿರಜಾ ಹೋಮಮಾಡಿ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಿತ್ತು ಪ್ರಣೀತ ಪಾತ್ರೋದಕವನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಚರಲಿಂಗ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರಜ್ವಲನಮಾಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವೀರಭದ್ರ-ಭದ್ರಕಾಳಿ ಮುಂತಾದ ವೀರಗಣರೊಂದಿಗೆ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಮಡಿಯಿಂದ ಭಾವಿ ಕೆರೆ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕಲಶಕನ್ನಡಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಗದವೀರರು ಕರಡಿ ಸಮ್ಮೇಳದ ಲಯಕ್ಕೆ ವೀರಗಾಥೆಗಳನ್ನು ಉಗ್ಗಡಿಸಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲು ದೇವರ ಉತ್ಸವದೊಂದಿಗೆ ಕುಂಡದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿದ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ಬೂದಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಡವಿ ಸಮಮಾಡಿ ಕುಂಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಲೋಕಪಾಲರಿಗೆ ಬಲಿಯನ್ನಿತ್ತು ಋತ್ವಿಜರು ಚರ-ಗುರು ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯನು ಆಚಮ

ವಾದ್ರ್ರವಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ। ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕಮನ್ಯೇನ ಋತ್ವಿಜಾ ತದೀಯಾಂಜಲ್ಯಾ ಪ್ರದೀಯಮಾನಮಂಗಾರಂ ಸ್ವಕೀಯಾಂಜಲೌ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ। ತ್ರಿವಾರಂ ದೇವಾಯ "ತ್ವಮಗ್ನೇರುದ್ರ" (ಪು. ೧೬) ಇತಿ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥

ತತೋ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ರೂಪಂ ಭದ್ರಕಾಳೀ ವೀರಭದ್ರೌ ಕಿಲಕಿಲ ಧ್ವನಿನಾ ಕಿಂಕಿಣೀರವೇಣ ಶಿರಃ ಕೇಶಾ ವಿಸ್ರಸ್ಯ । ಅವಿಷ್ಟರೂಪದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾ ಪತಿ ಶಿರಃಖಂಡನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಸಮಿತ್ಕುಶಾಕ್ಷತಾನ್ ಕುಂಡೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಕಿಲ್ಲಿಲ್ಲೇತಿ ಧ್ವನಿನಾ ಪದಘಟನೇನ ಚ ಋತ್ವಿಕ್‌ಪುರೋಹಿತ ಸುವಾಸಿನೀ ಲಿಂಗ ವೀರ ಪ್ರಭೃತಯಃ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗಾರಭ್ಯ ಪ್ರಾಕ್‌ಪರ್ಯಂತಂ ದಕ್ಷಿಣದಿಗಾರಭ್ಯ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಂ ವಾ ತ್ರಿವಾರಂ ಕುಂಡೇ ಶಿವ ಮಂತ್ರಸ್ಮರಣ ಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರವಿಶೇಯುಃ ॥

ತದಂತೇ ಕುಂಡಾತ್ ರಕ್ಷಾಂ (ಭಸ್ಮ) ಗೃಹೀತ್ವಾ। ಆಚಾರ್ಯಃ ದೇವಾಯ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ತತ್ಪ್ರಸಾದರೂಪಂ ಭಸ್ಮ ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ಶಿರಸ್ಸು ಭಕ್ತ್ಯಾ ಧಾರಯೇಯುಃ ॥

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ಆಲಯಮಾನೀಯ । ನವ ಸ್ನಪನ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಭ್ಯೋ ಷೋಡಶ ಮಹಾದಾನಾನಿ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಇತಿ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ ಸಾರೋದ್ಧಾರ ಲಿಂಗನಾರಾಧ್ಯ* ಕೃತೌ ವೀರ ಮಹಾಯಜ್ಞಃ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದ ವಸ್ತ್ರ ಹರಡಿ ಮಂತ್ರಧ್ಯಾನ ಪೂರ್ವಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಋತ್ವಿಜನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಅಂಜಲಿಗೆ ಸುರಿಯಲು ಆಚಾರ್ಯನು "ತ್ವಮಗ್ನೇ" ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ದೇವರಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಾಗ ಕೊಡಬೇಕು.

ತರುವಾಯ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ವೀರಭದ್ರ–ಭದ್ರಕಾಳಿಯರು ಹಿಡಿದು ಕಿಲಕಿಲ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜರು, ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಮುಂತಾದವರು ಕುಂಡದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಮೂರುಸಲ ಶಿವ ಮಂತ್ರ ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಭಸ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಸರ್ವರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆಲಯಕ್ಕೊಯ್ದು, ನವಕಲಶಸ್ನಪನವೆಸಗಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಗಣಪರ್ವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಶಿವಯೋಗಿನಾಂ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಚ ಮಹೋತ್ಸವ ಕ್ರಮಃ

ಅಥ ವೀರಶೈವಾನಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಭೃತೀನಾಂ ಶಿವಯೋಗಿನಾಂ ರೇಣುಕಾದಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಮಹೋತ್ಸವಾದಿಷು ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಃ ಆಗಮಿಕಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪಾ ಅತ್ರ ನಿರೂಪ್ಯಂತೇ ಅಥ "ಅಗ್ರೋದಕಾದಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಂತಂ" ವಿಧಾಯ ॥ (ಪು. ೨೧೧-೨೧೪)

ತತ್ರ ಸೇವಾರ್ಥಂ ನಿಯುಕ್ತೋ ಯಜಮಾನಃ—ಸಪತ್ನೀಕಃ ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಏವಂಗುಣ....ಶುಭ ತಿಥೌ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠಸ್ಯ ; ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಪಾರಾವಾರಸ್ಯ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ ರಸಿಕಸ್ಯ, ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀ ....ಶಿವಯೋಗಿನಃ,....ಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ; ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮ....ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಗ್ರಾಮಸ್ಯ ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಸಕಲೇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಸ್ಯ ಭಾರತಾವನೇಃ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಸುಭಿಕ್ಷತಾದಿ ಸಕಲ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ.......ಸ್ವಾಮಿನಃ ಮಹೋತ್ಸವಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ತದಂಗತ್ವೇನ (ಪು. ೨೧೪) ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ವೈದಿಕ ಶೈವ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವತ್ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೨-೨೬)

ತತಃ ಪ್ರಥಮ ದಿವಸೇ ನಾಂದ್ಯಾದಿ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಾಂತಂ (ಪು. ೨೭-೬೬) ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ ಧ್ವಜಾರೋಹಣಾದಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾಂತಂ ಚ

ವೀರಶೈವರ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಮತ್ತು ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ರಮವು ಹೀಗಿದೆ. ಸೇವಾರ್ಥವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಯಜಮಾನನು ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಮೊದಲದಿನ ನಾಂದಿಯಿಂದ ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣದವರೆಗೆ ಎರಡನೆಯದಿನ ಧ್ವಜಾರೋಹಣದಿಂದ ಅಗ್ನಿಮುಖದವರೆಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಲ್ಲಿ (ಶಿವಯೋಗಿಗೆ) "ಋತಗ್‌ಂ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಉಕ್ತವಾದ

(ಪು. ೬೯–೯೫) ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತ್ರ ಪ್ರಧಾನಕಲಶೇ ಶಿವಯೋಗಿನಾಂ ಮಹೋತ್ಸವೇ—"ಋತಗ್ ಸತ್ಯಂ" (ಪು. ೯೯) ಇತಿ ಶಿವಯೋಗಿನಂ ತತ್ತ ನ್ಮಾನ್ನಾ, ಶಿವಾಚಾರ್ಯಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ತತ್ತದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರೇಣ ಚ ಆವಾಹ್ಯ । ಯಥೋಕ್ತದಿಶಾ ತತ್ಪರಿತಃ ಸ್ಥಾಪಿತೇಷು ಕಲಶಾಷ್ಟಕೇಷು ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ ವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । (ಪು. ೯೫–೧೦೩) ಶೈವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೧೦೪–೧೧೩) ತತೋ ಬಲಿಹರಣಾದಿಕಂ ಯಥಾಚಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿನಃ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಾದಿನಾ ಸಹಸ್ರ ಬಿಲ್ವಾರ್ಚನಾದಿಭಿಶ್ಚ ಯಥಾ ವೈಭವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಗುರುಚರಚರಣಾಂಬು ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರಮಥ ಗಣಾನ್ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ರಾತ್ರೌ—ತತ್ತದ್ದಿನೋಕ್ತ (ಪು. ೨೨೫) ಕ್ರಮೇಣ ಸಿಂಹಾದಿಯಾನೇಷು ಅಲಂಕೃತಂ ಉತ್ಸವೇಶ್ವರಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ವೇದಘೋಷ ತೂರ್ಯ ಮಂಗಲವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷೈಶ್ಚ ದೇವಮಾಲಯಂ ಮಠಂ ಗ್ರಾಮಂ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ಯ । ನವಕಲಶೋದಕೈಃ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ, ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥೈಕಾದಶೇಽಹನಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವಂ ವಿದಧ್ಯಾತ್ । ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ। ಶಿವಯೋಗಿ ಮಹೋತ್ಸವೇಷು ಪಂಚ ಚರಮೂರ್ತೀಃ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವೇಷು ಪಂಚ ಪಟ್ಟಾಧ್ಯಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಪಾದಪೂಜಾದಿಭಿಃ ಸಮ್ಯ

ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪೂರ್ವಾದಿ ಅಷ್ಟಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಆಯಾ ಮಠದ ಆಚಾರದಂತೆ ಬಲಿಹರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಾದಿಯಿಂದಪೂಜಿಸಿ ಚರ–ಗುರು ಚರಣಾಂಬು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಗಣಪರ್ವವನ್ನೆಸಗಬೇಕು. ಆಯಾ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾದಿವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯ ಉತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ತಾಂಡವೋತ್ಸವ, ವಸಂತೋತ್ಸವಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತನೇ ದಿವಸ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿ ಉತ್ಸವವೂ, ೧೧ನೇ ದಿವಸ ಐದು ಜನ ವಿರಕ್ತಮೂರ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಪಟ್ಟಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ರಾತ್ರೆ ಅವರನ್ನು ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಥದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗೈಯಬೇಕು. ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅಗ್ನಿಕುಂಡೋತ್ಸವವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಗಾರಾಧ್ಯ । ರಾತ್ರೌ ತಾಸ್ಸನ್ಯಸ್ಮಿರ್ನ್ ರಥೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಉತ್ಸವೇಶ್ವರೇಣ ಸಾಕಂ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷೈಃ ಮಠಂ ಗ್ರಾಮಂ ವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಸಮಾರಾಧ ಯೇತ್ ॥ ಯಥಾಚಾರಂ ಮಹಾವೀರಯಜ್ಞಂ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೨೪೫)

ಅತ್ರ ಶಿವಯೋಗಿನಾಂ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ವಾ ಮಹೋತ್ಸವೇಷು ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣೋಕ್ತಾಃ **ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ, ತಾಂಡವೋತ್ಸವ, ವಸಂತೋತ್ಸವಾಶ್ಚ** ತ್ಯಕ್ತವ್ಯಾಃ। ತತ್ರ ಶಯನೋತ್ಸವಸ್ಥಾನೇ **ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧ್ಯುತ್ಸವಃ** ಕರಣೀಯಃ ॥ ಶಿಷ್ಟಂ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ॥

ವಿಶೇಷೋತ್ಸವಗಳು

ಮಾಸೋತ್ಸವ

ಪ್ರತಿ ಮಾಸದಲ್ಲೂ ಆಯಾಯ ಮಾಸ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಚೈತ್ರಾದಿ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಮೂಲ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಧನಿಷ್ಠಾ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಆರ್ದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಮಘಾ ಉತ್ತರಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಸೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಶಾಂತಿ, ಶ್ರೀ, ವಿಜಯ ಶತ್ರುನಾಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು. ಚೈತ್ರಾದಿ ಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಧಮನಕ, ಗಂಧ, ಫಲ, ಕ್ಷೀರ, ಸಕ್ಕರೆ, ಅಪೂಪ, ಅನ್ನ, ದೀಪ, ಘೃತ, ಮಧು, ಘೃತ, ಕಂಬಳ, ದಧಿ ಮೊದಲಾದ ಆಯಾಯ ಮಾಸಕ್ಕೆ ಉಕ್ತವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ

ಅಹಂ ಯದ್ಯಪಿ ದೇವೇಶ ದುರ್ಬಲೋಹ್ಯಲ್ಪಸಾಧನಃ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕರೋಮಿ ಪೂಜಾಂ ತೇ ತತೋಽನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಮಂಟಪದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ವಸಂತೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಬ್ಜಂ ಚ ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ತು ಸರ್ವಭದ್ರಕಂ ।
ಪ್ರಾವೃಟ್ ಚ ಭದ್ರಮಾಖ್ಯಾತಂ ಲಿಂಗಾಬ್ಜಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ತಥಾ ॥

ಶರದ್ಯೇವ ತು ಹೇಮಂತೇ ಪಾರ್ವತೀಕಾಂತಮಂಡಲಂ ।
ಪದ್ಮಸ್ವಸ್ತಿಕಮಾಖ್ಯಾತಂ ಶಿಶಿರೇ ತು ವಿಶೇಷತಃ ॥
ಮೇಷಾದಿ ಮೀನ ಪರ್ಯಂತಮೇಕಾಹೇ ಸತಿ ಪೂಜನೇ ।
ಪೂಜಾಂ ಮಾಸದಿನೇ ಕುರ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವರಾತ್ರೌ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಎಂಬಂತೆ ಆಯಾಯ ಮಾಸೋಕ್ತ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪಂಚಗವ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಮಂಟಪ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವ್ವಕ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ ಮಾಸೋಕ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಂಡಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ಶಿವಾವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಪಲಾಶಸಮಿತ್ ಆಜ್ಯ, ಅನ್ನ, ಲಾಜ, ತಿಲಗಳಿಂದ ಸದ್ಯಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಮೂಲಮಂತ್ರ ಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನೂರೆಂಟು ಅಥವಾ ಐವತ್ತು ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಹೋಮಿಸಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲಶವನ್ನು ಸರ್ವಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರ ವಾಗಿ ಉತ್ಸವಪೂರ್ವಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ಕಲಶ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯ ಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನೀರಾಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯ ಪೂಜೆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ—

ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರತಿಮಾಸಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಶ್ರೀಕರಂ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿಂ ಚ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯವರ್ಧನಂ ॥

ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಕೃತ್ತಿಕೋತ್ಸವ

ಕೃತ್ತಿಕಾ ರೋಹಿಣೀ ಮಿಶ್ರಾ ತದ್ರಾತ್ರೌ ಪೂರ್ಣಿಮಾಯುತಾ ।
ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಭಿಕ್ಷಂ ಸ್ಯಾತ್ ತತ್ಕಾಲೇ ದೀಪಮುತ್ತಮಂ ॥
ಉತ್ತಮಂ ಕೃತ್ತಿಕಾಯುಕ್ತಂ ಮಧ್ಯಮಂ ರೋಹಿಣೀಯುತಂ ।
ಅಥವಾ ಭರಣೀಯುಕ್ತಂ ದೀಪಂ ಪರ್ವಣಿ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಕೃತ್ತಿಕಾಯುಕ್ತಪೂರ್ಣಿಮಾ ಉತ್ತಮ, ರೋಹಿಣೀಯುಕ್ತಪೂರ್ಣಿಮಾ ಮಧ್ಯಮ, ಭರಣೀಯುಕ್ತಪೂರ್ಣಿಮಾ ಅಧಮ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ದಿನ

ಕೃತ್ತಿಕೋತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಂಪಕಾದಿ ಮರದ ದೀಪಸ್ಥಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಳಿರುತೋರಣಗಳಿಂದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಪುಣ್ಯಾಹ ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ, ಮಂಟಪ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ಥಪ್ರಮಾಣದ ದೀಪಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಜ್ಯ ಅಥವಾ ಓಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಬತ್ತಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಅಧಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪೂರ್ವಕ ಸದ್ಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಲಾಶ ಸಮಿಧವನ್ನೂ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಜ್ಯವನ್ನೂ ಅಂಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಚರುವನ್ನೂ ಶಿಖಾಮಂತ್ರದಿಂದ ಕಾರ್ಪಾಸ ಬೀಜ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿ ಬೀಜಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ನೂರಾವೃತ್ತಿ ಹೋಮಿಸಿ, ಯಾಗಶಾಲೆಯ ಈಶಾನ್ಯ ಮಂಡಲದ ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ನವ (ಒಂಭತ್ತು) ದೀಪಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ದೀಪಸ್ಥಂಭದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಸ್ಥಂಭಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಘೃತಪೂರ್ಣ ದೀಪಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಹರ್ಮ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಘೃತಸಿಕ್ತವಾದ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಯಾಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಒಂಭತ್ತು ದೀಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆ ದೀಪಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ಥಂಭಾಗ್ರ ದೀಪಪಾತ್ರದಲ್ಲಿನ ಬತ್ತಿಯನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮವನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ದೀಪಗಳನ್ನೂ

ದಂಡಂ ತು ಶೀಘ್ರಮಾರುಹ್ಯ ಅಗ್ರೇತೂತ್ತರದಿಙ್ಮುಖಃ ।
ವೃತ್ತಾಳೇ ರೋಪಯೇದ್ದೀಪಂ ದೀಪಕೀಲೇಷು ರೋಪಯೇತ್ ॥

ಅಗ್ರಾದಿ ಮೂಲಪರ್ಯಂತಂ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಾ ವಿಭೂಷಿತಂ ।
ಪ್ರಾಸಾದ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಪರ್ಯಂತಂ ದೀಪಂ ಸರ್ವತ್ರರೋಪಯೇತ್ ॥

ಎಂಬಂತೆ ಹೊತ್ತಿಸಬೇಕು. ಯಾಗಶಾಲೆಯ ಕಲಶೋದಕದಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಾಧಾರಣ ಪೂರ್ವಕ ಮಹಾ ನೀರಾಜನವನ್ನೂ ಆಚಾರ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ

ಏವಂ ಕೃತಂ ಮಹಾಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವಸಸ್ಯ ವಿವರ್ಧನಂ ।
ರಾಷ್ಟ್ರಗ್ರಾಮ ನೃಪಾಣಾಂ ಚ ವರ್ಧನಂ ರೋಗನಾಶನಂ ।
ಸರ್ವದೇವ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಿಯಂ ಪಾತಾಳವಾಸಿನಾಂ ॥

ಈ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಶಿವರಾತ್ರೀಪೂಜೆ

ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ನಿವಾರಕವೂ ಸರ್ವಯಜ್ಞ ಫಲಪ್ರದವೂ ಸರ್ವಲೋಕ ಸುಖಕರವೂ ಸಂಪತ್ಪ್ರದವೂ ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧಕವೂ ಆದ ಶಿವರಾತ್ರಿಯನ್ನು

ಮಾಘೇ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಶಿವರಾತ್ರಿಂ ಸುಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಎಂಬಂತೆ ಉದಯಾದ್ಯುದಯ ಪರ್ಯಂತ ಚತುರ್ದಶಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹಗಲು ತ್ರಯೋದಶಿ ತಿಥಿ ಇದ್ದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಚತುರ್ದಶಿಯು ಇರುವುದಾದರೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಶಿವರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು, ಏಳು, ಐದು, ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಮುಂಚೆ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ ಶೋಧನ, ಕೌತುಕಬಂಧನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಪಂಚಗವ್ಯ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಗಳಿಂದ ಮೂಲ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು, ಐವತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಒಂಭತ್ತು ಕಲಶಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯ, ಪಂಚಾಮೃತ, ನಾಳಿಕೇರ (ಎಳನೀರು) ಕಬ್ಬಿನರಸಗಳಿಂದ ಋಗಾದಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ರುದ್ರದಿಂದಲೂ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಪದ್ಮಪುಷ್ಪ, ನಂದಿಬಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಪಲಾಶಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುದ್ಗಾನ್ನ, ಪಾಯಸಾನ್ನದಿಂದ ನಿವೇದನವನ್ನೂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಪೂಜಾಂಗವಾದ ಹೋಮ ಮತ್ತು ಬಲಿಪ್ರದಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ

ವಿಪ್ರಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಿಟ್‌ಶೂದ್ರಾಃ ಉಪವಾಸ ಸಮನ್ವಿತಾಃ
ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮಪಿ ॥
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚೈವ ನಾರೀಣಾಂ ಉಪವಾಸಂ ತಥೈವ ಚ ।

ನಿದ್ರಾಹೀನಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಾಧಯೇತ್ ।
ಆಯುಷ್ಕರಂ ಸುಪುತ್ರಂ ಚ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಮೋಕ್ಷದಂ ॥

ಅಮಂಗಲ್ಯುಪವಾಸೀ ಚ ಪುನರ್ಜನ್ಮಸುಮಂಗಲೀ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಉಪವಾಸಮನಿದ್ರಯಾ ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಜಾಗರಣ ಮತ್ತು ಉಪವಾಸದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಶಿವಪೂಜಾ ಮಾಹೇಶ್ವರಾದಿ ಸಂತರ್ಪಣ ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ—

ಶ್ರೀಕರಂ ವಿಜಯಂ ಪುಣ್ಯಮಾಯುರಾರೋಗ್ಯವರ್ಧನಂ ।
ಏವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ಶಿವಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥

ಎಂಬಂತೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯುದಯುವನ್ನೂ ಪರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಧನುರ್ಮಾಸ ಪೂಜಾ

ಕರ್ಕಾಟಕಾದಿ ಆರುಮಾಸಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾದುದರಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವಾದ ಧನುರ್ಮಾಸವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಷಃಕಾಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಧನುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ

ಕೋದಂಡಸ್ಥೇ ಸವಿತರಿ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಚ ಶಿವಾರ್ಚನಂ ।
ಉಷಃ ಪೂಜಾ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಧನುರ್ಮಾಸೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಧನುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉಷಃಕಾಲ ಅಂದರೆ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ೫ ಅಥವಾ ೩ಳಿ ಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಜಲವನ್ನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಾನಂತರವೂ ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕಮಲ, ತುಳಸಿ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪೂರ್ವ ದಿನವೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಮುದ್ಗಾನ್ನಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ದಧಿ ಶೃಂಗೀಫಲೈರ್ಯುತಂ ।
ಸಹಸ್ರಶಾಖಾ ಸಂಯುಕ್ತಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ಸಹಸ್ರವಾರ್ಷಿಕೀ ಪೂಜಾ ದಿನಮೇಕೇನ ಲಭ್ಯತೇ ।
ಪೂಜಾಂತೇ ಬಲಿದಾನಂ ಸ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಧಿಮಾರ್ಗತಃ ॥

ಶಿವನನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಧನುರ್ಮಾಸದ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ಶುಂಠಿ ಮೊಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುದ್ಗಾನ್ನವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಪೂಜಾಂಗ ಹೋಮ, ನೀರಾಜನ ಬಲಿಪ್ರದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಫಲವು ಒಂದೇ ದಿನ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಧನುರ್ಮಾಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ನವರಾತ್ರೀಪೂಜಾ

ಶರತ್ಕಾಲೇ ಮಹಾಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಯಾ ಚ ವಾರ್ಷಿಕೀ ॥

ಆಶ್ವಿನ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಿಕೆಯು ನವರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಶ್ವಿನೇ ಮಾಸಿ ಮೇಷಾಂತೇ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನೀಂ ।
ನಿಶಾಸು ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸೋಪವಾಸಾದಿಕಂ ಕ್ರಮಾತ್ ॥
ಆಶ್ವಿನೇ ಮಾಸಿ ಮೇಷಾಂತೇ ಪ್ರತಿ ಪದ್ಯಾತಿಥಿರ್ಭವೇತ್ ।
ತಸ್ಯಾಂ ನಕ್ತಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ರಾತ್ರೌ ದೇವೀಂ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥
ರಾತ್ರಿರೂಪಾ ಯತೋ ದೇವೀ ದಿವಾರೂಪೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಶ್ವಿನ ಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ ಪೂರ್ವಕ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾದರೆ ದೇವಿಯನ್ನೂ ಹಗಲಾದರೆ ಈಶ್ವರನನ್ನೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಏವಂ ಚತುರ್ವೇದವಿದೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಸಾದಯೇತ್ ।
ತೇಷಾಂ ಚ ವರಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ವೇದಪಾರಾಯಣಾಯ ವೈ ॥

ಏಕೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯಾತು ನವಮೀ ಯಾವದೇವ ಹಿ ।
ಚಂಡೀಪಾಠಂ ಜಪೇಚ್ಚೈವ ಜಾಪಯೇದ್ವಾ ವಿಧಾನತಃ ॥

ವೇದಾದಿ ಪಾರಾಯಣಗಳನ್ನೂ ಚಂಡೀಪಾರಾಯಣ, ನವಗ್ರಹಪೂಜೆ,

ಸೂರ್ಯನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ನವಮಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಡೀ ಹೋಮವನ್ನೂ ಕುಮಾರೀ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಏವಂ ಚ ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನ್ಯಾಂ ನವರಾತ್ರೋಪವಾಸತಃ ।
ಏಕಭುಕ್ತೇನ ನಕ್ತೇನ ತಥೈವಾಯಾಚಿತೇನ ಚ ॥

ಪೂಜನೀಯಾ ಜನೈರ್ದೇವೀ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪುರೇ ಪುರೇ ।
ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ ಶಕ್ತಿಪರೈರ್ಗ್ರಾಮೇ ಗ್ರಾಮೇ ವನೇ ವನೇ ॥

ಸ್ನಾತೈಃ ಪ್ರಮುದಿತೈರ್ಹೃಷ್ಟೈಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ನೃಪೈಃ ।
ವೈಶ್ಯೈಃ ಶೂದ್ರೈಃ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತೈಃ ಮ್ಲೇಚ್ಛೈರನ್ಯೈಶ್ಚಮಾನವೈಃ ॥

ಉಪವಾಸದಿಂದ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ

ವಿಭೂತಿಮತುಲಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾಂ ಚತುರ್ವರ್ಗಪ್ರದಾಯಿಕಾಂ ।

ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಬಹುದು.

ಆಶ್ವಿನ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯ ದಿನ ದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಛತ್ರಚಾಮರ ಸರ್ವವಿಧ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಶಮೀ ವೃಕ್ಷದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವಿಜಯಮಾಡಿಸಿ, ಅಲಂಕೃತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನಿಟ್ಟು, ಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಗುರಾಣಿ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮರನ್ನೂ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ವರುಣನನ್ನೂ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾ ಖಡ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬನ್ನೀಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಮರದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷರನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚರನ್ನೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಧುಕೈಟಭರನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ "ಧನ್ವನಾಗಾಧನ್ವನಾ" * ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ

ಧನ್ವನಾಗೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಜ್ಯಾಸ್ವನಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ।
ಮಂತ್ರಂ "ಯಾತ ಇಷುಂ ಜಪ್ತ್ವಾ" ಸಂದಧ್ಯಾದ್ಧನುಷಿತ್ವಿಷಂ ॥

ಧನುಷ್ಟಂಕಾರಮಾಡಿ "ಯಾತ ಇಷು"* ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಾಣಹೂಡಿ ನಾಲ್ಕು

ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇರಿಸಿ ಶಂಖದಿಂದ ಯಕ್ಷರನ್ನೂ ಚಕ್ರದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಗದೆಯಿಂದ ಪಿಶಾಚರನ್ನೂ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಮಧುಕೈಟಭರನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಧನುಶ್ಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ ದೇವಾಗ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬನ್ನೀಮರದ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿಗುರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ತತೋ ದೇವಂ ಸಮಾದಾಯ ಗ್ರಾಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ನಯೇತ್ ।
ಸದ್ಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ನೀರಾಜನಮಥಾಚರೇತ್ ॥

ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ನೀರಾಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಮೀಚಿಗುರನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ

ಶಮೀ ಶಮಯತೇ ಪಾಪಂ ಶಮೀಶತ್ರುವಿನಾಶಿನೀ ।
ಅರ್ಜುನಸ್ಯ ಧನುರ್ಧಾರೀ ರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನೀ ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಅಥ ದುರ್ಗಾಂಗಪೂಜಾ

ಓಂ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಪಾದೌ। ಶ್ರೀ ಜಯಂತ್ಯೈ–ಗಲ್ಫೌ । ಮಂಗಳಾಯೈ–ಜಾನುನೀ। ಮಹಾಕಾಳ್ಯೈ–ಊರೂ । ಭದ್ರಕಾಳ್ಯೈ–ಕಟಿಂ । ಕಪಾಲಿನ್ಯೈ–ನಾಭಿಂ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ–ಹೃದಯಂ । ಮದನಮಾತ್ರೇ–ಸ್ತನೌ । ಭದ್ರಾಯೈ–ಭುಜೌ । ಅಭಯಪ್ರದಾಯೈ–ಕಂಠಂ । ಮಹಿಷಾಸುರ ಸೂದಿನ್ಯೈ–ನೇತ್ರಾಣಿ । ಸಿಂಹವಾಹಿನ್ಯೈ–ಮುಖಂ । ಶಿವಾಯೈ–ಲಲಾಟಂ । ಕುಮಾರ್ಯೈ–ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ।

ಓಂ ನವದುರ್ಗಾರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ । ಓಂ ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಅಂಗಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

೩

ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣಮ್

ಅಥ ಶಾಂತಿಪ್ರಕರಣೋಕ್ತ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣೀ

ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕರಣಮ್*

೧. ಅಥ ವಿನಾಯಕಶಾಂತಿಃ

ಲೌಕಿಕಾನಾಂ—

ಅಥಾತೋ ವಿನಾಯಕಶಾಂತಿಕಲ್ಪಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ

ಮಾಸೇ ಮಾಸಿ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ವಾ ಅಭ್ಯುದಯಾದೌ ಶುದ್ಧಿಕಾಮಃ ಪಶುಕಾಮೋ ವಿನಾಯಕಸ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್॥

ಕರ್ತಾ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಭದ್ರಾಸನೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । "....ಶುಭತಿಥೌ ವಿನಾಯಕೋಪಸರ್ಗ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಅಮುಕ ಕರ್ಮಣಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಮುಕ ಫಲ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ॥

ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ (ಪು. ೮–೩೦) ವಿಧಿವತ್ ಕೃತ್ವಾ ।

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಶುದ್ಧ ಪ್ರದೇಶೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮಾಲಿಖ್ಯ । ತದುಪರಿ ಪರ್ಣಮಾಸ್ತೀರ್ಯ । ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಅಷ್ಟದಲ ಪದ್ಮಮಾಲಿಖ್ಯ । ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚತ್ವಾರಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾನಿ ಕೃತ್ವಾ । ತೇಷು ಚತುರಃ ಕುಂಭಾನ್ ನಿಧಾಯ ।

---

*ಎಲ್ಲ ಮಾನವರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಾಧಿಸ ತಕ್ಕವುಗಳು ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮೂಲವಾದ ಅರ್ಥ ಕಾಮಗಳು ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಪ್ರಧಾನ. ಅಭ್ಯುದಯ ಕಾಮನೆಯುಳ್ಳ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಆಧಿಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧಿದೈವಿಕವೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟು. ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪರಿಹಾರಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಪ್ರಕೃತ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಶುದ್ಧಿ ವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಬಯಸುವವರು ವಿನಾಯಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗಣಪತಿಪೂಜೆ, ಪುಣ್ಯಾಹ ನಾಂದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ವರುಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಕಾ, ವಿನಾಯಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಸಗಿ ಕಲಶಗಳ

"ತ್ವನ್ನೋ ಅಗ್ನೇ" (ವೀ. ಪೂ. ಪು. ೧೧೧) ಇತಿ ತಾಸು ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಋತ್ವಿಜಃ "ಶನ್ನೋ ವಾತಃ ಪವತಾಂ"* ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಂ ಪಠೇಯುಃ ॥

ತತ್ಪೂರ್ವತಃ ಹೋಮಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತದೀಶಾನ್ಯ ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಅಂಬಿಕಾವಿನಾಯಕ ಪ್ರತಿಮಯೋಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ವಿಧಾಯ । ಅಲಂಕೃತ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ । ತತ್ರ ಮಂತ್ರಾಃ—

ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ದಂತಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಇತಿ ವಿನಾಯಕಂ

ಸುಭಗಾಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ ಕಾಮಮಾಲಿನ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಗೌರೀ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಇತ್ಯಂಬಿಕಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಮಯೋರಾವಾಹ್ಯ । ತತ್ಪರಿತಃ ಯಥಾವಕಾಶಂ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಕಲಶಾನ್ ವಾ ಅಕ್ಷತಪುಂಜೇಷು ವಾ ವ್ಯೋಮಕೇಶಂ ಪಾರ್ವತೀಂ ಭೀಮಜಂ, ವಾಸುದೇವಂ ಬಾಹುಲೇಯಂ, ವಿಷ್ಣುಂ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಸಹಿತ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಗೀಶಾಂಶ್ಚಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಶಾಲಂಕಟಂ, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ, ರಾಜಪುತ್ರಂ ಚೈಕೈಕಯಾ ಚರ್ವಾಹುತ್ಯಾ ವ್ಯೋಮಕೇಶಾದೀನ್ ಯಥೋಕ್ತಂ ಹುತ್ವಾ । ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಮಾಚಾರ್ಯಃ ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ನಿರಾಜನಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಪೂರ್ವಕುಂಭೋದಕೇನ—

ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಶತಧಾರಮೃಷಿಭಿಃ ಪಾವನಂ ಕೃತಂ ।
ತೇನ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಾಮಿ ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತು ತೇ ॥

ಇತಿ ಯಜಮಾನಮಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ ದಕ್ಷಿಣ ಕುಂಭೋದಕೇನ—

ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ, ಆಹುತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಸಪತ್ನೀಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ "ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ..." ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ನೀರಾಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಮಾಪ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಭಗಂ ತೇ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಭಗಂ ಸೂರ್ಯೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।
ಭಗಮಿಂದ್ರಶ್ಚ ವಾಯುಶ್ಚ ಭಗಂ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋ ವಿದುಃ ॥

ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಕಲಶೋದಕೇನ—

"ಸುಮಿತ್ರಾನ ಆಪ ಓಷಧಯಸ್ಸಂತು"....ದ್ವಿಷ್ಮಃ (ವೀ.ಪೂ.ಪು. ೮೮)

ಸಮುದ್ರಾ ಗಿರಯೋ ನದ್ಯೋ ಮುನಯಶ್ಚ ಪತಿವ್ರತಾಃ ।
ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಘ್ನಂತು ತೇ ಸರ್ವೇ ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂ ತು ಸರ್ವದಾ ॥

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಿಷ್ಠನ್ ಸವ್ಯಪಾಣಿನಾ ಕುಶಾ್ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ನಿಧಾಯ। ತತ್ರ ಸಾರ್ಷಪತೈಲಮೌದುಂಬರೇಣ ಸ್ರುವೇಣಾದಾಯ । ಓಂ ಮಿತಾಯಸ್ವಾಹಾ । "ತಾಮಿಯೇದಂ" ಇತಿ ಯಜಮಾನೇನ ದಾಪಯೇತ್ ॥ ಏವಮಗ್ರೇಽಪಿ— ಓಂ ಸಮ್ಮಿತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಶಾಲಾಯ । ಕಟಂ ಕಟಾಯ । ಕೂಶ್ಮಾಂಡಾಯ । ರಾಜಪುತ್ರಾಯ । ಇತಿ ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ತಥೈವ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮಂತ್ರೈಃ ಚರುಂ ಚ ಹುತ್ವಾ । ಆಹೂತೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಆಹುತೀ ರ್ದತ್ವಾ । ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । ಧೌತಾಂಬರಾಣಿ ಧೃತ್ವಾ । ಪುನಃ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಪ್ರಣಮ್ಯ ।

ಪುತ್ರಾ್ ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ಸರ್ವಾ್ ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ದೇಹಿ ಮೇ ।
ರೂಪಂ ದೇಹಿ ಯಶೋ,ದೇಹಿ ಭಗಂ ದೇವಿ ನಿಧೇಹಿ ಮೇ ॥

ಇತ್ಯಂಬಿಕಾಂ ಚ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್॥ ತತಶ್ಚತುಷ್ಪಥೇ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್॥ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ। ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತಸ್ಮೈ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಹೇಮಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ । ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಹೋಮರಕ್ಷಾಂ ಧೃತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

೨. ಅಥ ನವಗ್ರಹಮುಖಶಾಂತಿಃ

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪಶ್ಚ (ವೀ. ಪೂ. ರ. .ಪು ೧೯೯–೧೩೪)

೩. ಅಥ ವಾಸ್ತುಶಾಂತಿಃ

(ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೯೫–೩೦೬)

೪. ಅಥ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಶಾಂತಿಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಕೃತ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಭದ್ರಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । "....ಶುಭತಿಥೌ ಬಾಲಸ್ಯ ಅಮುಕ ನಕ್ಷತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿ ಸೂಚಿತಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ, ಆಚಾರ್ಯ ವರಣಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಶ್ವೇತಚೂರ್ಣೈಃ ಪದ್ಮಮಾಲಿಖ್ಯ । ವ್ರೀಹಿಷು ಶೂರ್ಪಂ, ತತ್ರ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಂ, ತತ್ರತಿಲಾನ್ ವಿಕೀರ್ಯ । ಶೂರ್ಪೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂ ಶಿಶುಂ ನಿಧಾಯ। ಸೂತ್ರೇಣ ಶೂರ್ಪಂ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ। ಶಿಶು ಸಮೀಪೇ ಗೋಮುಖಮಾನೀಯ । ಪ್ರಸವಂ ವಿಭಾವ್ಯ । "ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೮) ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಶಿಶುಂ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । "ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೪೭) ಇತಿ ಗಾಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥ ತತೋ

ವಿಷ್ಣೋಃ ಹರಿಷ್ಣಾಭಿಸೋಮಂ ಮೃಶಾಮಸೀ ಶ್ರೇಷ್ಠೇನ

ಇತಿ ಶಿಶುಮಾದಾಯ । ಮಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್॥ ಮಾತಾ ಪಿತ್ರೇ, ತತಃ ಪಿತಾ ಪುನಃ ಮಾತ್ರೇ ದತ್ವಾ । ವಸ್ತ್ರಮುಪನೀಯ । ಮುಖಮೀಕ್ಷತೇ ।

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದ ಆರಂಭ (i) I–2 (ii) 1–1 (iii) 4–4 (iv) 5–8 ಘಳಿಗೆಗಳು "ಅಭುಕ್ತಮೂಲ"ವೆನಿಸುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಶಾಂತಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶುದ್ಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಕಮಲ ಬರೆದು, ಭತ್ತ ಹರಡಿ, ಹೊಸ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರ ಹರಡಿ, ಎಳ್ಳುಹರವಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿ, ಗೋವಿನ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ಇರಿಸಿ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, "ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋನಿಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಅಭಿಷೇಚಿಸಿ, ಮೂರುಸಲ ಶಿಶುವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಕೈಗಿತ್ತು ಮಗುವಿನ ಮುಖ ನೋಡಬೇಕು. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ನವಗ್ರಹಾರಾಧನ, ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಶಿಶುಂ "ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ" (ವೀ. ಪು. ೬) ತಿಸೃಭಿರಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ ತತಃ ಪಿತಾ "ಅಂಗಾದಂಗಾತ್" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೬೪) ಶಿಶುಮೂರ್ಧ್ನಿ ತ್ರಿರವಘ್ರಾಯ "ಅಸ್ಯ ಗೋಮುಖಸ್ಯ ಪ್ರಸವಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು" ಏವಂ "ವೃದ್ಧಿಃ ಶ್ರೀಃ ಕಲ್ಯಾಣಮಿ"ತಿ ತ್ರಿರ್ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಗಾಂ ದತ್ವಾ । ಗ್ರಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋವಸ್ತ್ರ ಸುವರ್ಣಧಾನ್ಯಾನಿ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಅಗ್ನಿಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಅತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ, ಅಷ್ಟಚತುರ್ವಾರಂ, ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯೇನ ವಿಷ್ಣುಂ ಸಕೃತ್ । "ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ಅಕ್ಷಿಭ್ಯಾಂ"* ಇತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಪ್ರತ್ಯೃಚಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಯಾ ವಾ ಗ್ರಹಾನೇಕೈಕ ಯಾ ಹುತ್ವಾ। ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತೇ ಈಶಾನ್ಯಾಂ ಕುಂಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತತ್ರ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ತಿಲಾನ್ ಕ್ಷೀರದ್ರುಮ ಕಷಾಯಾಂಶ್ಚ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೇ

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಗ್ಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ। ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಂ । ತದ್ವಿಪ್ರಾಸೋವಿಪನ್ಯವೋ ಜಾಗೃವಾಂ ಸಸ್ಸಮಿಂಧತೇ । ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತ್ಪರಮಂ ಪದಂ ॥

ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಂ, "ತತ್ವಾಯಾಮಿತಿ" (ವೀ. ಪೂ. ಪು. ೧೧) ವರುಣಂ ಚಾವಾಹ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ। "ಯತ ಇಂದ್ರ" (ಪು. ೯೦) ಇತಿ ಜಪ್ತ್ವಾ । ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯಷ್ಟೌ ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ ॥ ತತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

೫. ಅಥ ಸರ್ವಗಂಡಶಾಂತಿಃ

ಅಥ ತಿಥಿ ನಕ್ಷತ್ರಲಗ್ನ ಯೋಗಕರಣಾದಿಗಂಡಾಂತಜಾತಾನಾಂ ಶಾಂತಿರುಚ್ಯತೇ ॥

ಕೆಲವು ಗಂಡಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಜನನವಾದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಆರು ತಿಂಗಳು ಶಿಶುವಿನ ಮುಖ ನೋಡಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಂತಿಯು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಗಂಡಜಾತಾನಾಂ ಪರಿತ್ಯಾಗೋ ವಿಧೀಯತೇ ।
ವರ್ಜಯೇದ್ದರ್ಶನಂ ಯಾವದ್ವರ್ಷಂ ಷಾಣ್ಮಾಸಿಕಂ ತಥಾ ॥

ಅಥ ಪಿತಾ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಷೋಡಶಫಲಾನ್ಯಷ್ಟ ಚತ್ವಾರಿ ವಾ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ। ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಪಾಯಸಂ ನಿಧಾಯ। ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ। ಸಿತಪುಷ್ಪೈರರ್ಚಯಿತ್ವಾ। ಸೋಮಮಂತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ। (ಜಪೇತ್ಸಾಹಸ್ರಕಂ ಮಂತ್ರಂ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಚ ಸಮಾಹಿತಃ) ಗಂಡದೋಷ ಪ್ರಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಸದಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತಿಥಿ ಗಂಡಾಂತ ಜಾತಸ್ಯ ಸುತಸ್ಯ ತು ದಿನೇ ತಿಥೌ ।
ಶಾಂತಿಃ ಶುಭೇಽಹ್ನಿ ವಾ ಕಾರ್ಯಃ ತಾವತ್ಪುತ್ರಂ ನ ಲೋಕಯೇತ್॥
(ಉತ್ತರ ಗಾರ್ಗ್ಯೇ)

ತಿಥಿ ಗಂಡೇ ವೃಷಭಂ, ನಕ್ಷತ್ರೇ ಧೇನುಂ, ಲಗ್ನಗಂಡೇ ಕಾಂಚನಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕಂ ಕುಂಭೇ ವರುಣಂ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಕಂಚಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಶತೌಷಧಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಮೃತ್ತ್ವಕ್ಪಲ್ಲವ ಸಂಯುತಾನ್ ।
ಪೂಜಾಂತೇ ಸಮಿದಾನ್ನಾಜ್ಯೈರ್ಹೋಮಂ ತಿಲಯವೈಸ್ತಥಾ ॥
ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ। ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ।

೬. ಅಥ ದಿನಕ್ಷಯಾದಿಶಾಂತಿಃ

ಯಜಮಾನಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚೈವ ಪೂಜನಂ। ದೀಪಂ ಶಿವಾಲಯೇ ಭಕ್ತ್ಯಾಘೃತೇನ ಪರಿದಾಪಯೇತ್ ॥ ಅಭಿಷೇಕಂ ಶಂಕರಾಯ ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಕರಂ ಜಾಪ್ಯಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ

ಯಜಮಾನನು ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವನ್ನಿಟ್ಟು, ಪಾಯಸವನ್ನಿರಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಸೋಮ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಾವಿರಸಲ ಜಪಿಸಿ ಮಾಹೇಶ್ವನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ತಿಥಿ ಗಂಡದಲ್ಲಿ ವೃಷಭವನ್ನೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಂಡದಲ್ಲಿ ಹಸುವನ್ನೂ, ಲಗ್ನಗಂಡದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ, ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನ, ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ವಿನಾಶನಂ ‖ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪಮಂತ್ರಸ್ತು "ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ" (ವೀ. ಪ್ರೊ. ಪು. ೧೪೩) ಇತಿ ಹರಗುರುಚರಾಣಾಂ ಪೂಜನಂ ಗೋತ್ರವರ್ಧನಂ । ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಹರಾರ್ಥಾಯ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ‖

ಶಿವಾಯ ವಿಧಿವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಪದಾನಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ।
ಅಖಂಡಂ ಗೋಘೃತೇನೈವ ಸರ್ವೈ ಮೃತ್ಯುಂ ಜಯೇನ್ನರಃ ‖

೭. ಅಥ ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಯಃ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಃ :—

ಅಥ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ । "ಅಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೂಚಿತ ಸಕಲಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ। ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ, ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ‖

ತತ ಆಚಾರ್ಯಃ ವಿಧಿವತ್ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಗೀಶಕಲಶಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಶಾಲಿತಂಡುಲೈಃ ಇಂದ್ರಕಲಶಂ ಪ್ರಪೂರ್ಯ । ತದುಪರಿ ಕರ್ಷ ತದರ್ಧಾರ್ಧ ಸ್ವರ್ಣಕೃತಾಮಿಂದ್ರ ಪ್ರತಿಮಾಂ ‖

"ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ ಮರುತ್ವತ"* ಇತಿ ಇಂದ್ರಂ—ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ‖

ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಷು ಚತುರಃ ಕುಂಭಾನ್, ಮಧ್ಯೇ ಶತಚ್ಛಿದ್ರಂ ಕುಂಭಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ದಿಕ್ಕುಂಭೇಷು ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತ ಪಂಚ ರತ್ನ ಪಂಚಮೃತ್ತಿಕಾಃ ಪಂಚಪಲ್ಲವ ಸುವರ್ಣಕುಶದೂರ್ವಾಃ ಶತೌಷಧೀಂಶ್ಚ

ಈ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾಪೂಜೆ, ಗ್ರಹಾರ್ಚನೆ, ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ದೀಪಾರಾಧನ, ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ, ಅಶ್ವತ್ಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪ, ಹರ-ಗುರು ಚರಾರಾಧನಗಳು ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಮೂಲಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾದರೆ ಅರಿಷ್ಟವುಂಟು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಯು ಅವಶ್ಯ. ಮೊದಲು ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಆಯಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ । ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ವೇಷ್ಟಯಿತ್ವಾ । ವರುಣಮಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿ ಕಲಶಾನ್ "ತನ್ನೋ ಅಗ್ನೇ" (ವೀ.ಪ್ರ.ಪು. ೧೧೧) "ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ"* "ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ" (ಪು. ೧೪) ಇತ್ಯಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । "ಆನೋಭದ್ರಾ"* ಸೂಕ್ತಂ, ರುದ್ರಂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಚ ಜಪ್ತ್ವಾ । "ಇಂದ್ರಾಯೇಂದೋ" "ಯತಇಂದ್ರ" (ಪು. ೯೦) ಇತಿ ಚಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಮಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯಷ್ಟೌ ವಾ ಜಪೇಯುಃ ॥ ಗ್ರಹಾರಾಧನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತತ್ರಪ್ರಧಾನಂ ಪಲಾಶ ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರುದ್ರವ್ಯೈರಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಸಂಖ್ಯಯಾ " ಇಂದ್ರಾಯೇಂದ್ರೋ " ಇತಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ತಿಲದ್ರವ್ಯೇಣಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ಹುತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರವಿಮೋಕಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । "ನಹಿತೇ ಕ್ಷತ್ರಂ"* ಇತ್ಯಾದಿ ವಾರುಣಸೂಕ್ತೈಃ ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠೇತಿ* ಚತುರ್ಭಿಃ "ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿ"* ರಿತ್ಯೇತೈಃ ಕಲಶೋದಕೇನ ಸಪುತ್ರದಂಪತ್ಯೌ ಅಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ "ರೂಪಂ ರೂಪಮಿತಿ" (ಪು. ೧೫೮) ಮಂತ್ರೇಣಾಜ್ಯಮವಲೋಕ್ಯ । ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಸದಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಸುರನಾಥಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶಚೀಪತೇ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗಂಡದೋಷ ಪ್ರಶಾಂತಯೇ ॥

ಅಥ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಃ

ಉಕ್ತಕಾಲೇ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । "....ತಿಥೌ ಶನಕೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ, ನಾಂದೀಂ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ವರ್ಣಕೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮಾಲಿಖ್ಯ । ನವಕುಂಭಾನ್ ನಿಧಾಯ । ವಾರಿಣಾಪ್ರಪೂರ್ಯ ॥

ಪೂರ್ಣಾದರ್ವಿಪರಾಪತ ಸುಪೂರ್ಣಾಪುನರಾಪತಃ ।
ವಸ್ನೇವ ವಿಕ್ರೀಣಾವಹ ಇಷಮೂರ್ಜಗ್ಂ ಶತಕ್ರತೋ ॥

ಇತಿ ತಾಮ್ರ ವಂಶಾದಿಮಯ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ನಿದಧ್ಯಾತ್ ತತಶ್ಚತು ರ್ದಿಕ್ಷು ರುದ್ರಕಲಶಾನ್ ನಿಧಾಯ । ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಸ್ಯೋಪರಿ ವಸ್ತ್ರೇ ಸೌವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ "ತ್ರ್ಯಂಬಕ" ಮಂತ್ರೇಣಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ರುದ್ರಸೂಕ್ತಂ* ಜಪಿತ್ವಾ । ತತ ಏಕ ಋತ್ವಿಕ್ ಮಧ್ಯ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ "ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ" ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಸಹಸ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥ ತಸ್ಯ ಉತ್ತರತಃ ತಂಡುಲ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದಳಂ ಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಮಧ್ಯೇ ಕುಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಜಲಮಾಪೂರ್ಯ । ಗಂಧಂ ಶತಮೂಲಾನಿ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ। ತದಭಾವೇ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಂ, ಸಹದೇವೀ ತುಲಸೀ ಶತಾವರೀಃ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಕುಶಾನ್ ಕುಂಕುಮಂ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥

"ಯಾ ಓಷಧೀಃ" (ವೀ.ಪೂ.ಪು. ೫೨) ಇತಿ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ವಿಧಾಯ। ತದುಪರಿ ನಿರ್‌ಋತಿಂ ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಂ ನಿಧಾಯ। ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ ಇಂದ್ರಂವೋ ಇಂದ್ರಂ, ತದುತ್ತರತಃ ಅಪ್ಸುಮೇ (ವೀ.ಪೂ.ಪು. ೧೨೪) ಇತಿ ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಃ ಪೂಷಾ, ಅಶ್ವಿನೌ, ಯಮಃ, ಅಗ್ನಿಃ, ಪ್ರಜಾಪತಿಃ, ಸೋಮಃ, ರುದ್ರಃ, ಅದಿತಿಃ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ, ಸರ್ಪಾಃ, ಪಿತರಃ, ಭಗಃ, ಅರ್ಯಮಾ, ಸವಿತಾ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ವಾಯುಃ, ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ, ಮಿತ್ರಃ ಇತಿ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚಾವಾಹ್ಯ ॥

ತತೋ ನಿರ್‌ಋತ್ಯಾಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತದೀಶಾನ್ಯೇ । ನವ ಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ನಿರ್‌ಋತಿಂ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯೇಣಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತೀಃ ಘೃತ ಸಂಮಿಶ್ರ ಚರುಸಮಿದಾಜ್ಯಾದಿಭಿರ್ಹುತ್ವಾ । ನೈರುತ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಸರ್ವೈಃ ಕಲಶೈರುದಕಂ ಪಾತ್ರಾಂ ತರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಸರ್ವೌಷದೀಭಿರನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ ಯಜಮಾನಂ ಧೃತನವ ವಸ್ತ್ರಂ, ತದ್ವಾಮತೋ ಧೃತ ನವವಸ್ತ್ರಾಂ ಸಪುತ್ರಾಂ ಪತ್ನೀಮುಪವೇಶ್ಯ । ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣೈರ್ಮಂತ್ರೈರಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ಶತಚ್ಛಿದ್ರಂ ಕುಂಭಂ ಜೀವತ್ಪುತ್ರಾಭಿಃ ಸುವಾಸಿನೀಭಿರ್ಧಾರಯಿತ್ವಾ । "ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ" (ವೀ. ಪೂ. ಪು. ೬) "ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ" (ಪು ೩೨೬)

ಯೋऽಸೌ ವಜ್ರಧರೋ ದೇವೋ ಮಹೇಂದ್ರೋ ಗಜವಾಹನಃ ।
ಮೂಲಾಜಾತಶಿಶೋರ್ದೋಷಂ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು ॥೧॥

ಯೋಸೌ ಶಕ್ತಿಧರೋ ದೇವೋ ಹುತಭುಜ್ಮೇಷವಾಹನಃ ।
ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಶ್ಚ ದೇವೋऽಗ್ನಿಃ ಮೂಲಾದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು ॥೨॥

ಯೋऽಸೌ ದಂಡಧರೋ ದೇವೋ ಧರ್ಮೋ ಮಹಿಷವಾಹನಃ ।
ಮೂಲಾಜಾತ ಶಿಶೋರ್ದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು ಯಮೋ ಮಮ ॥೩॥

ಯೋऽಸೌ ಖಡ್ಗಧರೋ ದೇವೋ ಧರ್ಮೋ ನಿರ್ಋತೀ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।
ಪ್ರಶಾಮಯತು ಮೂಲೋತ್ಥಂ ದೋಷಂ ಗಂಡಾಂತ ಸಂಭವಂ ॥೪॥

ಯೋऽಸೌ ಪಾಶಧರೋ ದೇವೋ ವರುಣಶ್ಚ ಜಲೇಶ್ವರಃ ।
ನಕ್ರವಾಹಃ ಪ್ರಚೇತಾಸೋ ಮೂಲೋತ್ಥಾಘಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು ॥೫॥

ಯೋऽಸೌ ದೇವೋ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣೋ ಮರುತೋ ಮೃಗವಾಹನಃ ।
ಪ್ರಶಾಮಯತು ಮೂಲೋತ್ಥಂ ದೋಷಂ ಬಾಲಸ್ಯ ಶಾಂತಿದಃ ॥೬॥

ಯೋऽಸೌ ವಿಧಿಪತಿರ್ದೇವೋ ಖಡ್ಗಭೃದ್ವಾಜಿ ವಾಹನಃ ।
ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಶಿಶೋಶ್ಚೈವ ಮೂಲಾದೋಷಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು॥೭॥

ಯೋऽಸೌ ಪಶುಪತಿರ್ದೇವಃ ಪಿನಾಕೀ ವೃಷವಾಹನಃ ।
ಆಶ್ಲೇಷಾ ಮೂಲಗಂಡಾಂತದೋಷಮಾಶು ವ್ಯಪೋಹ್ಯತು ॥೮॥

ವಿಘ್ನೇಶಃ ಕ್ಷೇತ್ರಪೋ ದುರ್ಗಾಲೋಕಪಾಲಾ ನವಗ್ರಹಾಃ ।
ಸರ್ವದೋಷಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವೇ ಕುರ್ವಂತು ಶಾಂತಿದಾಃ ॥೯॥

ಇತ್ಯಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ತತೋ **ಯಜಮಾನಃ** ಧೌತೇ ವಾಸಸೀ ಪರಿಧಾಯ ॥ ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ॥ ಸವತ್ಸಾಂ ಗಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಶ್ಚಾಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ। ಋತ್ವಿಜಃ ಸಂಭಾವ್ಯ । ಉತ್ತರ ಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ವಿಸೃಜ್ಯ । ಶಾಂತಿ ಸೂಕ್ತಂ* ಜಪಿತ್ವಾ । ಕರ್ಮ ಶಿವಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾಶ್ಲೇಷಾ ಶಾಂತಿಃ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । "....ತಿಥೌ ಮಮಾಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ಆಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಜನನೇನ ಸೂಚಿತ ಪಿತ್ರಾದ್ಯರಿಷ್ಟಾದಿ ಶಾಂತಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನವಗ್ರಹಮುಖಾಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕೃತ್ವಾ। ಪೂರ್ವವತ್ ಸ್ಥಾಪಿತ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೋಪರಿ ವಸ್ತ್ರೇ ಸ್ವರ್ಣಮಯ ರುದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ । ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಾವಾಹ್ಯ । ರುದ್ರಸೂಕ್ತಂ* ಜಪಿತ್ವಾ । ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಿನ್ಯಸ್ತ ಕಲಶೇಷು ಇಂದ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಂ, ರಕ್ಷೋಹಣಂ, ಆಂಗಿರಸಃ, ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಕುಂಭಸ್ಯೋತ್ತರತಃ ಪೂರ್ವವತ್ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿದಲಕಮಲಸ್ಯೋಪರಿ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯಮ ಕುಂಭೇ ಸರ್ಪಾಖ್ಯಮಾಶ್ಲೇಷಾಸ್ವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಂ ನಿಧಾಯ । ತತ್ರ "ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ (ಪು. ೯೫) ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ॥

ಸರ್ಪೋ ರಕ್ತಸ್ತ್ರಿನೇತ್ರಶ್ಚ ದ್ವಿಭುಜೋ ನೀಲವಸ್ತ್ರಕಃ ।
ಫಲಕಾಸಿಧರಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೋ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಃ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ತದ್ದಕ್ಷಿಣತಃ "ಬೃಹಸ್ಪತೇ"ತಿ (ಪು. ೧೨೮) ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ, ಉತ್ತರತಃ, ಪಿತೃಪ್ರತಿಮಾಂ ಚಾವಾಹ್ಯ । ತತ್ರ ಪೂರ್ವನಕ್ಷತ್ರಮಾರಭ್ಯ ಪುನರ್ವಸೂಪರ್ಯಂತಂ ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ತದ್ಯಥಾ—ಅರ್ಯಮಾ, ಭಗಃ, ಸವಿತಾ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ವಾಯುಃ, ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ, ಮಿತ್ರಾ, ಇಂದ್ರಃ, ನಿರ್ಋತಿಃ, ಆಪಃ, ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ, ವಿಷ್ಣುಃ, ವಸವಃ, ಅಜೈಕಪಾತ್....ಅದಿತಿರಿತಿ (ಪು. ೨೬೧) ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ, ಪೂರ್ವದಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । (ಪು. ೨೬೧) ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ। ಶೇಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ। ಮಧ್ಯಮ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಿತ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಜಪಿತ್ವಾ । ತತೋ ರುದ್ರಸರ್ಪಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಸರ್ವ ಕಲಶೋದಕಂ ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಪೂರ್ವವತ್ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಯಜಮಾನಮಭಿಷಿಂಚೇತ್ । (ಪು. ೨೬೨) (ಅತ್ರ ಶ್ಲೋಕೇಷು ಮೂಲಾ ಇತ್ಯತ್ರ ಆಶ್ಲೇಷಾ ಇತಿ ಯೋಜನೀಯಂ) ಶಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವವತ್ ॥

೮. ಅಥೈಕನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿಃ

"ಏಕಸ್ಮಿನ್ ನಕ್ಷತ್ರೇ ಭ್ರಾತ್ರೋರ್ವಾ ಪಿತೃಪುತ್ರಯೋಃ ಪ್ರಸೂತಿಶ್ಚೇತ್ ತಯೋಃ ಮೃತ್ಯುಃ ಭವೇದ್ಯೇಕಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಃ" ॥ ಭ್ರಾತ್ರೋಃ–ಭ್ರಾತೃ ಭಗಿನ್ಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ, ಪಿತೃಪುತ್ರಯೋಃ–ಪಿತ್ರೋರ್ನಕ್ಷತ್ರೇ ಪುತ್ರ ದುಹಿತ್ರೋರ್ಯದಿ ಪ್ರಸೂತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ ॥

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ವೃತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಶಾಂತಿಕರ್ಮಸಮಾರಭೇತ್ ॥ ಗೋಮುಖ ಪ್ರಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । "....ಅಸ್ಯ ಶಿಶೋಃ ಪಿತ್ರಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಏಕನಕ್ಷತ್ರ ಜನನ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯದಿಶಿ ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಸುವರ್ಣೇನ ತತ್ತತ್‌ನಕ್ಷತ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ । ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ರಕ್ತವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂಬಧ್ಯ । ಕಲಶೋಪರಿ ನಿಧಾಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅನೇನ ಮಂತ್ರೇಣಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ಜುಹುಯಾತ್ । ಸಮಿದನ್ನಾಜ್ಯೈರ್ಹುತ್ವಾ । ಪಿತೃಪುತ್ರಯೋರಭಿಷೇಕಂ ಪೂರ್ವವತ್ಕೃತ್ವಾ । (ಪು. ೩೬೫–೩೭೦) ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ, ಗೋದಾನ್ಯೈರಾಚಾರ್ಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ॥ ನೀರಾಜನಾದಿಭಿಸ್ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

೯. ಅಥ ಕಾಕಮೈಥುನ ಶಾಂತಿಃ

ಕಾಕಸ್ಯ ಮೈಥುನಂ ಪಶ್ಯೇತ್ ಕಾಕಶ್ಶಿರಸಿ ಚೇದ್ವಿಶೇತ್ ।
ಶಿರಸ್ಯುರಸಿ ವಾಕುರ್ಯಾತ್ ಪಕ್ಷಧಾತುಂ ನಖೈಸ್ತಥಾ ॥

ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ: ಎಂದರೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಏಕನಕ್ಷತ್ರ ಶಾಂತಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕಾಗೆ ಮೈಥುನ, ಕಾಗೆ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ, ಉಗುರಿನಿಂದ ಕೆರೆದರೆ, ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮಹಾರಿಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿಪಾರಣಂ ಚ ಕುರುತೇ ಶಯಾನಂ ಚ ಸ್ಪೃಶೇದ್ಯದಿ ।
ತದಾ ವದೇತ್ತು ಮರಣಂ ಮಹಾರಿಷ್ಟಮಥಾಪಿ ವಾ ॥
ಶಾಂತಿಂ ತತ್ರ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ವಿಧಾನೇನ ಯಥೋದಿತಮ್ ॥

ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತದೀಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ವಿನ್ಯಸ್ತ ತಂಡುಲಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಅಷ್ಟದಳಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ॥ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತಸ್ಯೋಪರಿ ಶಕ್ತಿತಃ ಹಿರಣ್ಯನಿರ್ಮಿತ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಪಲಾಶಸಮಿಧಃ, ವ್ರೀಹಿ ಚರ್ವಾಜ್ಯಾನಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ । "ಯತಇಂದ್ರ" (ಪು. ೯೦) ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯೋ ಹುತ್ವಾ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥ "ವಾಯಸೇಭ್ಯೋ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ಐಂದ್ರವಾರುಣಮಂತ್ರತಃ" ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾದಿಕಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕುಂಭೋದಕೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

೧೧. ಅಥ ವಾಯಸಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಶಾಂತಿಃ

ವಾಯಸಃ ಗೃಹಂ ವಿಶೇದ್ಯದಿ ಷಣ್ಮಾಸಾಂಸ್ತು ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ।
ದ್ವಾರತೋ ಗಚ್ಛೇದ್ಯದಿ ಮಾಸಮೇಕಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಶುಭೇಽಹನಿ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಪೂರ್ವವತ್ ಕುಂಭಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತಸ್ಯೋಪರಿ ಕಾಕರೂಪಂ ಸುವರ್ಣಮಯೀಂ ಇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । "ಯತಇಂದ್ರೇತಿ (ಪು. ೯೦) ಮಂತ್ರೇಣಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ । ಲೋಕಪಾಲಾನಾವಾಹ್ಯ । ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಶ್ರೀರುದ್ರಂ* ಜಪೇತ್ ॥

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ "ಯತ ಇಂದ್ರ" ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಮಿದಾಜ್ಯ ಚರೂನ್ ಹುನೇತ್ । "ತ್ರ್ಯಂಬಕ" ಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾನ್, "ಇದಂ

ಕಾಗೆಯು ಮನೆ ಹೊಕ್ಕರೆ ಆ ಮನೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣು" (ಪು. ೫೫) ರಿತಿ ಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಜುಹುಯಾತ್। "ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ವಾಯಸೋತ್ಪಾತ ಶಮನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಶಾಂತಾಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ" ಹುತ್ವಾ। ಹೋಮಂ ಸಮಾಪ್ಯ । ಕುಂಭೋದಕೇನ ಪೂರ್ವವತ್ (ಪು. ೨೭೨) ಅಭಿಷಿಚ್ಯ। ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಗೋಯುಗ್ಮದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ। ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ ವಿಧಾಯ । ಮಹಾಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಂ* ಪಠೇತ್ ॥

೧೧. ಅಥ ದುಷ್ಟರಜೋದರ್ಶನ ಶಾಂತಿಃ

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** "ಮಮ ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪ್ರಥಮ·ರಜೋದರ್ಶನೇ ದುಷ್ಟಮಾಸಾದಿ ಸೂಚಿತ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಸಗ್ರಹಮಖಾಂ ರಜೋದರ್ಶನ ಶಾಂತಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಗಣೇಶಪೂಜಾಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ, ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ। ಋತ್ವಿಜೋ ವೃತ್ವಾ । **ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ** ಈಶಾನ್ಯೇ ವ್ರೀಹಿರಾಶಿತ್ರಯೇ "ಆಕಲಶೇಷ್ವಿತಿ" (ಪು. ೧೩) ಕುಂಭತ್ರಯಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶೇಷು ಓಷಧೀಂಶ್ಚ ಧಾನ್ಯಮೃತ್ಪಕ್ಪಲ್ಲವಾಂಶ್ಚ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣಕುಂಭೇ ಇಂದ್ರಾಣೀಂ, ಉತ್ತರಕುಂಭೇ ಇಂದ್ರಂ ಚಾವಾಹ್ಯ। ಮಧ್ಯೇ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಗಾಯತ್ರೀಂ ಮಷ್ಟ ಸಹಸ್ರಮಷಶತಂ ವಾ ಜಪೇತ್ ॥ ತತೋ "ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ"* ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ। ಏಕ ಋತ್ವಿಕ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ "ಕದ್ರುದ್ರಾಯೇತಿ । (ಪು. ೭೪) ಅನ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ ಉತ್ತರಕುಂಭಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರೀ ರುದ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಮಧ್ಯಮ ಕುಂಭೇ ವರುಣಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ನವಗ್ರಹಾರ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಯಥೋಕ್ತ ವಿಧಿ ನಾ ಪ್ರಾಧಾನಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ವಿತೀರ್ಯ । ವಧೂಮಭಿಷಿಂಚೇತ್ । ಕುಂಭತೋಯೇನ । (ಪು. ೨೭೨) ದೇವತಾವಿಸರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾದಿಕಮಾರಾಧ್ಯ । ಅಗ್ನಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಮಹಾಶಾಂತಿ ಸೂಕ್ತಂ* ಪಠಿತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾರ್ ತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಹೆಂಡತಿಯು ದುಷ್ಟನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದರೆ ದುಷ್ಟ ರಜೋದರ್ಶನ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೨. ಅಥ ಕನ್ಯಾವೈಧವ್ಯಶಾಂತಿಃ

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗೇ ತು ಕುಂಭೇಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾದಿಭಿಃ ।
ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಂ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕನ್ಯೋದ್ವಾಹ್ಯೇತಿ ಚಾಪರೇ ॥

ವಿವಾಹಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ಶುಭೇಽಹನಿ ವಿವಾಹೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕುಂಭೇನ ಸಹ ತಾದೃಶ ಕನ್ಯಕಾಯಾಃ ವಿವಾಹಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತದ್ಯಥಾ—ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಕುಂಭಂ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥

ವರುಣಾಂಗ ಸ್ವರೂಪಾಯ ಜೀವನಾನಾಂ ಸಮಾಶ್ರಯ ।
ಪತಿಂ ಜೀವಯ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಚಿರಂ ಪುತ್ರಸುಖಂ ಕುರು ॥

ದೇಹಿ ವಿಷ್ಣೋ ವರಂ ದೇವ ಕನ್ಯಾಂ ಪಾಲಯ ದುಃಖತಃ ।
ತತೋಽಲಂಕಾರವಸ್ತ್ರಾಢ್ಯಾಂ ವರಾಯ ಪ್ರತಿಪಾದಯೇತ್ ॥

ತಸ್ಯೋಪರಿ ಸುವರ್ಣಮಯೀಂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ । ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥ "ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಂ" (ಪು. ೫೫) ರಿತಿ ಆವಾಹ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತ ಏಕಾಂತ ಮಂದಿರೇ ಕನ್ಯಾಕುಂಭಯೋಃ ದಶತಂತು ವಿಧಾನೇನಾವೇಷ್ಟ್ಯ । ಕುಂಕುಮಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ತತಃ ಕುಂಭಂ ನಿಸ್ಸಾರ್ಯ । ಸಲಿಲಾಶಯೇ ಪ್ರಭಜ್ಯ । ಪಂಚಪಲ್ಲವವಾರಿಭಿಃ ಕನ್ಯಾಯಾ ಅಭಿಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಧೃತಧೌತವಸ್ತ್ರಾ ಚ ಕನ್ಯಕಾ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮಾಂ ಪುನಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಂ ಸಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿವಿಧಾರ್ಹಣೈಃ ।
ತಸ್ಮೈ ದದ್ಯಾತ್ ವಿಧಾನೇನ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮೂರ್ತಿಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ॥
ಯನ್ಮಯಾ ಪ್ರಾಚಿ ಜನುಷಿ ಹತ್ವಾ ಪತ್ಯುಸ್ಸಮಾಗತಂ ।
ವಿಷೋಪವಿಷ ಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈರ್ಹತೋ ವಾತಿ ವಿರಕ್ತಯಾ ॥

ಬಾಲವೈಧವ್ಯಯೋಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕುಂಭಸ್ಥಾಪನಮಾಡಿ ಕುಂಭದ ಜೊತೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ, ಸಲಿಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೊಡೆದು ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಕನ್ಯೆಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಪ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾಘೋರಂ ಯಶಸೌಖ್ಯಧನಾಪಹಂ ।
ಪೃಥಿವ್ಯಾದತಿ ದುಃಖೌಘ ನಾಶಾಯ ಸುಖಲಬ್ಧಯೇ ॥
ಬಹುಸೌಭಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರಿಮಾಂ ತನುಂ ॥
ಸೌವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದ್ವಿಜ ।
ಅನಘಾದ್ಯಾಹಮಸ್ಮೀತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಪ್ರಜಪೇದಿತಿ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಶೀರ್ವಚನಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ । ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ । ತತೋ ವೈವಾಹಿಕಂ ಕರ್ಮಕುರ್ಯಾತ್ ॥

೧೩. ಅಥ ಅರ್ಕವಿವಾಹಃ*

ಅಥ ತೃತೀಯ ಮಾನುಷೀ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧಾತ್ ಅರ್ಕವಿವಾಹಃ ಉಚ್ಯತೇ । ಚತುರ್ಥಾದಿ ವಿವಾಹಾರ್ಥಂ ತೃತೀಯೇ ಅರ್ಕಂ ಸಮುದ್ವಹೇತ್ ॥ ಆದಿತ್ಯವಾಸರೇ ಹಸ್ತಾನಕ್ಷತ್ರೇ ಮಂದವಾಸರೇ ವಾ ಶುಭದಿನೇ ಚ ವಾ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ಅರ್ಕವಿವಾಹಮಾಚರೇತ್ ॥

ಗ್ರಾಮಾತ್ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಮುದೀಚ್ಯಾಂ ವಾ ಫಲಪುಷ್ಪಸಂಯುತಂ ಅರ್ಕ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ । **ಧ್ಯಾನಂ**—

ತ್ರಿಲೋಕವಾಸಿ ಸಪ್ತಾಶ್ವ ಛಾಯಯಾ ಸಹಿತೋ ರವೇ ।
ತೃತೀಯೋದ್ವಾಹಜಂ ದೋಷಂ ನಿವಾರಯ ಸುಖಂ ಕುರು ॥ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಚತುರ್ಥ ದಿವಸಾತೀತೇ ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಪೂರ್ವವತ್ತಾಂ ಪ್ರಪೂಜ್ಯ । ಅರ್ಕ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಆಚಾರ್ಯಂ ವೃತ್ವಾ । ಸ್ವಸ್ತಿ ವಾಚನಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರ ಹಸ್ತೇನ ವರಾಯ ಮಧುಪರ್ಕಂ ದಾಪಯೇತ್ । ಅರ್ಕಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ॥

ಮಮ ಪ್ರೀತಿಕರಾಯೇಯಂ ಮಯಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಪುರಾತನೀ ।
ಅರ್ಕಜಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರತಿ ರಕ್ಷತು ॥

---

*ಮೊದಲು ಈರ್ವರು ಹೆಂಡತಿಯರು ತೀರಿದಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ನಿಷಿದ್ಧ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಎಕ್ಕೆಗಿಡದ ಜೊತೆಗೆ ಮೊದಲು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು.

ನಂ. ೧೫. ಉಗ್ರರಥಶಾಂತಿ ಮಂಡಲ

ಪೂರ್ವ

ಈಶಾನ

ಸ್ನಾನ [illegible]

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು

೧೨	೧೧	೧೦	೯
೮	೭	೬	೫
೪	೩	೨	೧

[illegible]	[illegible]	[illegible]
೯	[illegible]	೯
೮	[illegible]	೮
೭	[illegible]	೭
೬	[illegible]	೬
೫	[illegible]	೫
೪	[illegible]	೪
೩	[illegible]	೩
೨	[illegible]	೨
೧	[illegible]	೧

ಇಂದ್ರ

ಆಕಾಶ

ಕಲಶಚಿತ್ರಪಟಂ

೬೦	೪೮	೩೬	೨೪	೧೨
೫೯	೪೭	೩೫	೨೩	೧೧
೫೮	೪೬	೩೪	೨೨	೧೦
೫೭	೪೫	೩೩	೨೧	೯
೫೬	೪೪	೩೨	೨೦	೮
೫೫	೪೩	೩೧	೧೯	೭
೫೪	೪೨	೩೦	೧೮	೬
೫೩	೪೧	೨೯	೧೭	೫
೫೨	೪೦	೨೮	೧೬	೪
೫೧	೩೯	೨೭	೧೫	೩
೫೦	೩೮	೨೬	೧೪	೨
೪೯	೩೭	೨೫	೧೩	೧

ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಟಿ ವತ್ಸರ ದೇವತೆಗಳು

ಮಾಸದೇವತೆಗಳು

೧೨	೧೧	೧೦	೯	೮	೭
೧	೨	೩	೪	೫	೬

ಪಕ್ಷದೇವತೆಗಳು — ಶುಕ್ಲ, ಕೃಷ್ಣ

ಅಗ್ನಿ

ತಿಥಿದೇವತೆಗಳು

೧೬	೧೫	೧೪	೧೩
೧೨	೧೧	೧೦	೯
೮	೭	೬	೫
೪	೩	೨	೧

ವಾರದೇವತೆಗಳು

೭	೬	೫	
೪	೩	೨	೧

ಅಷ್ಟವಸುಗಳು

೮	೭	೬	೫
೪	೩	೨	೧

ಏಕಾದಶರುದ್ರರು

೧೧	೧೦	೯	
೮	೭	೬	೫
೪	೩	೨	೧

ನಕ್ಷತ್ರ ದೇವತೆಗಳು

೨೮	೨೭	೨೬	೨೫	೨೪	೨೩	೨೨
೨೧	೨೦	೧೯	೧೮	೧೭	೧೬	೧೫
೧೪	೧೩	೧೨	೧೧	೧೦	೯	೮
೭	೬	೫	೪	೩	೨	೧

ಯೋಗ ದೇವತೆಗಳು

೨೭	೨೬	೨೫	೨೪	೨೩	೨೨	೨೧	೨೦	೧೯
೧೮	೧೭	೧೬	೧೫	೧೪	೧೩	೧೨	೧೧	೧೦
೯	೮	೭	೬	೫	೪	೩	೨	೧

ಉತ್ತರ

ದಕ್ಷಿಣ

ಪಂಚಭೂತ

೫	೪	೩	೨	೧

ಸಪ್ತ ಮರುತ್ತುಗಳು

೭	೬	೫	೪	೩	೨	೧

ಕರಣ ದೇವತೆಗಳು

೧೧	೧೦	೯	೮	೭	
೬	೫	೪	೩	೨	೧

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಕಲಶ — ಉಗ್ರರಥ (ಕಲಶ) — ಅಗ್ನಿ [illegible]

ವಾಯು

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	ಗಣಪತಿ	[illegible]	[illegible]	[illegible]

೧	೨	೩	೪	[illegible]	೭	೮	೯

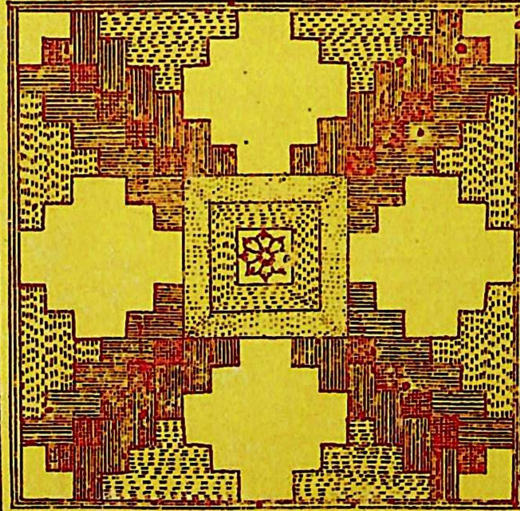
ನಿರ್ಋತಿ

[illegible] (೨ [illegible])	[illegible] (೧ [illegible])	[illegible] (೧ [illegible])

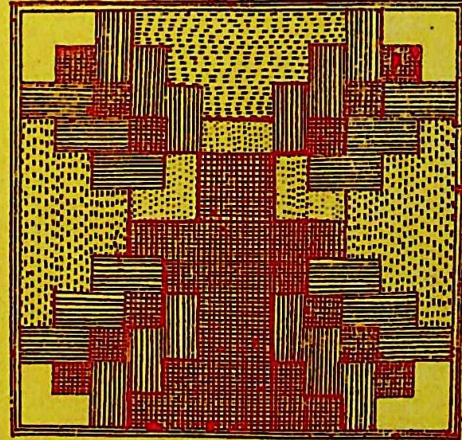
[illegible] [illegible]

ಪಶ್ಚಿಮ

ನಂ. ೧೧
ಸರ್ವತೋ ಭದ್ರಂ

ನಂ ೧೨
ಏಕಲಿಂಗತೋ ಭದ್ರಂ

ನಮಸ್ತೇ ಮಂಗಳೇ ದೇವಿ ನಮಃ ಸವಿತುರಾತ್ಮಜೇ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಪತ್ನೀತ್ವಂ ಮೇ ಇಹಾಗತಾ ॥

ಅರ್ಕತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟಃ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತಾಯ ಚ ।
ವೃಕ್ಷಾಣಾಮಾದಿಭೂತಸ್ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಃ ॥

ತೃತೀಯೋದ್ವಾಹಜಂ ದೋಷಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಚಾಶು ವಿನಾಶಯ ।
ತತಶ್ಚ ಕನ್ಯಾವರಣಂ ತ್ರಿಪೂರುಷಂ ಕುಲಮುಚ್ಚರೇತ್ ॥
ಮುಹೂರ್ತೇಽರ್ಕಂ ನಿರೀಕ್ಷೇತ ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಮುದೀರಯನ್ ।
ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಮಿಮಾಂ ವಿಪ್ರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತಾಂ ॥
ಗೋತ್ರಾಯ ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ದತ್ತಾ ವಿಪ್ರಸಮಾಶ್ರಯ ॥

ಕಂಕಣಂ ಬಧ್ವಾ । ಪಂಚಾವೃತಸೂತ್ರೇಣ ಅರ್ಕಂ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪ್ತ್ವಾ । ಪಂಚೀಕೃತ್ಯ । ಪುನಃ ಸೂತ್ರಂ ಸ್ಕಂಧೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ಅರ್ಕಸ್ಯ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಕುಂಭಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪ್ರತಿಕುಂಭಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ, ಪರಶಿವಂಚಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ॥

ಮಯಾ ಕೃತಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಸ್ಥಾವರೇಷು ಜರಾಯುಣಾ ।
ಆಕಾರ್ಫತ್ಯಾನಿ ನೋ ದೇಹಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ । ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಂ* ಪಠಿತ್ವಾ । ಅರ್ಕಕನ್ಯಾಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥ ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ನೀರಾಜನಾದಿನಾ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

೧೪. ಅಥ ಉಗ್ರರಥಶಾಂತಿಃ

ಅಥ ಜನ್ಮಾದಿ ಷಷ್ಠಿತಮವರ್ಷ ಪ್ರವೇಶೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರೇಽನುಕೂಲೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ ವಾ ಶುಭದಿವಸೇ ಯಜಮಾನಃ ಪತ್ನ್ಯಾ ಸಹ ಮಂಗಳಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕೃತನಿತ್ಯಕೃತ್ಯಃ । ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸ್ವಗೃಹೇ ವಾ ರಂಭಾಸ್ತಂಭಾದಿ ಶೋಭಿತಂ ಮಂಟಪಂ ರಚಯಿತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ, ನಾಂದೀಂ (ಪು. ೮–೩೬) ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತ್ರಾಯಂ ಸಂಕಲ್ಪಃ ॥

"ಏವಂಗುಣ....ತಿಥೌ । ಮಮ ಜನನಾದಿ ಷಷ್ಠಿತಮ ವರ್ಷಪ್ರವೇಶೇನ ಯೋ ದೋಷಸ್ಸಮಜನಿ ತದ್ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ

ತತ್ತದ್ದೇವತಾ ಪ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಜನ್ಮರಾಶಿವಶಾತ್, ನಾಮನಕ್ಷತ್ರ ನಾಮರಾಶಿ ವಶಾತ್ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್ ಅಂಗಗ್ರಹವಶಾತ್, ಗೋಚಾರ ಗ್ರಹವಶಾತ್, ವಾಮದಕ್ಷಿಣ ವೇಧಾವಶಾತ್, ಷಣ್ಣಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹವಶಾತ್, ಉಪಗ್ರಹವಶಾತ್, ಭಾವಗ್ರಹವಶಾತ್, ಲತ್ತೋಪಗ್ರಹವಶಾತ್, ಸರ್ವ ತೋಭದ್ರವಶಾತ್, ಜನ್ಮಲಗ್ನಾದಿಷಡ್ವರ್ಗವಶಾತ್, ಮಹರ್ದಶಾಂತರ್ದ ಶಾಂತರಾಂತರ್ದಶಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶಾ ಪ್ರಾಣದಶಾವಶಾತ್, ಕಾಲಚಕ್ರವಶಾಚ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ತ ಸಕಲಾರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾ ಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೈಸ್ತೈಃ ಗ್ರಹೈಃ ಕ್ರಿಯಾಮಾಣ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಸಂಚಿತಾಗಾಮಿ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟ ಪರಿ ಹಾರದ್ವಾರಾ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ

ಸ್ಕಂದನು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು—

ಸ್ವಾಮಿನ್ನುಗ್ರರಥೋನಾಮ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಭಯಂಕರಃ ।
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ಷಯಕರೋ ಧನಧಾನ್ಯವಿನಾಶನಃ ॥
ಕೋಽಯಂ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಸಮ್ಯಗೇಷಕಃ ಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತಾಂ ॥

ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿದನು—

ಸಾಧು ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತಮುಗ್ರರಥಮಾದರಾತ್ ।
ಮಹಾಮೃತ್ಯುಸಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಸರ್ವನಾಶನಃ ॥........
ಉತ್ಪತ್ಯಬ್ದಾದುಗ್ರರಥಷ್ಷಷ್ಟಿಮೇಬ್ದೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।
ಯಸ್ಯಾವಿರ್ಭಾವಮಾತ್ರೇಣ ಸಂಸಾರೀ ಭಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಜನನವಾದವರ್ಷ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅರವತ್ತನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಮಾನವ ನಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹಾಮೃತ್ಯುಭೀತಿಯೂ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಅರ ವತ್ತನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಉಗ್ರರಥನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಆತನ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಉಗ್ರರಥಶಾಂತಿ ಯು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಈ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಶಿವನು ಗುಹನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಗುಹೋಗ್ರರಥಶಾಂತಿಂ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಶೃಣು ।
ಯದಾಚರಣಮಾತ್ರೇಣ ಸಂಸಾರೀ ಮುಚ್ಯತೇ ಭಯಾತ್ ॥

ಕಾಧಿಭೌತಿಕಾಧಿದೈವಿಕ ಭೌಮಾಂತರಿಕ್ಷ ದಿವ್ಯಮಹೋತ್ಪಾತ ದುಸ್ವಪ್ನಾಪಶಕುನಾದ್ಯದ್ಭುತಾಗಾಮಿ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪರಮಂತ್ರ ಪರಯಂತ್ರ ಪರತಂತ್ರ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪೂರ್ವಕ ಶತ್ರುಪಲಾಯನಾರ್ಥಂ, ಸಮ್ಮುಖೋನ್ಮುಖ ಲತ್ತೋಪಗ್ರಹ ರಾಶಿ ನಕ್ಷತ್ರ ತಿಥಿ ವಾರ ಕ್ರೂರ, ಸರ್ವಕ್ರೂರ ಗ್ರಹವೇಧಾವಶಾತ್, ಅಷ್ಟಕವರ್ಗಭಾವವಶಾತ್, ಮಾಸಬಲವಶಾತ್, ಪಕ್ಷಬಲವಶಾತ್, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಗ್ರಹಣೋಲ್ಕಾಪಾತವಶಾತ್, ನಿತ್ಯಗ್ರಹಬಲವಶಾತ್, ತಾತ್ಕಾಲಿಕಗ್ರಹಬಲವಶಾತ್, ನಾನಾ ಚಕ್ರಬಲವಶಾಚ್ಚ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ಸಕಲ ದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಕಲ ಜನವಶ್ಯತಾಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಮುಖ ಪುರಸ್ಸರಂ ವೈದಿಕ ವೀರಶೈವಾಗಮೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಉಗ್ರರಥಶಾಂತಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ (ಪು. ೨೭) ಕೃತ್ವಾ ।

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಷಟ್ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೇನ ಭೂಶುದ್ಧಿಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ। ಚತುರಶ್ರಂ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ। ತದುಪರ್ಯಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಹ್ರೀಂಕಾರಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । "ಆಕಲಶೇಷ್ವಿತಿ" ಕಲಶಾ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ ಚಕ್ರ* ಪ್ರದರ್ಶಿತದಿಶಾ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ತದ್ಯಥಾ—ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ । ತಸ್ಯ ವಾಮದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ । ತತ್ಪರಿತಃ ಸಪ್ತ ಚಿರಂಜೀವಿದೇವತಾಃ । ಸಂವತ್ಸರಾಧಿ ದೇವತಾಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ ॥

ಶತೌಷಧಾನಿ ಸಂಸೃಜ್ಯ। ಯಥಾಕಲಶಸಂಖ್ಯಂ ವಿಭಜ್ಯ। ಪಂಚತ್ವಚಃ ಪಂಚಪಲ್ಲವಾನಿ ಪಂಚಮೃದಃ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಾನಿ ಚ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ಮಂಟಪಾತ್ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ಕುಂಡತ್ರಯಂ ಕಾರಯೇತ್ । ತೇಷು ದಕ್ಷಿಣೇ ಗ್ರಹಹೋಮಾರ್ಥಂ, ಮಧ್ಯಮೇ ಶಾಂತಿಹೋಮಾರ್ಥಂ, ದ್ವಿಹಸ್ತ ಕುಂಡಮಯುತ ತಿಲಹೋಮಾರ್ಥಮುಚ್ಯತೇ ॥ ತಂತ್ರೇಣೈಕತ್ರ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಹವನೇತ್ವೇಕಕುಂಡಕಂ ॥

ಅಥ ಯಜಮಾನೋಪವೇಶಾರ್ಥಂ ತತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ವೇದಿಕಾಂ ಶುಭಾಂ ಕುರ್ಯಾದುದೀಚ್ಯಾಮೈಶಾನ್ಯಾಂ ವಾ, ಅಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಮಂಟಪಂ ತಥಾ ॥

ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ । "ಅಸುನೀತೇತಿ" (ಪು. ೭೦) ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ವಿಧಾಯ । "ಬೃಹಸ್ಪತೇ" (ಪು. ೧೨೬) ರಿತಿ ತಾಃ ಪ್ರತಿಮಾಃ ಕಲಶಾನಾಮುಪರಿ ನಿಧಾಯ ಪೂಜಾಮಾರಭೇತ್ ॥

ಅಥ ಪೂಜಾಕ್ರಮಃ—ಹ್ರೀಂಕಾರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ಪ್ರಧಾನಕಲಶೋಪರಿ ಮೃತ್ಯುಪ್ರತಿಮಾಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ॥

ಯಮಂ ದಂಡೋಜ್ವಲಕರಂ ಮಹಿಷೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ।
ಸರ್ವಭೀತಿಕರಂ ಧ್ಯಾಯೇನ್ಮೃತ್ಯುಂ ಜಗದಧೀಶ್ವರಮ್ ॥

ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನುಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾನಃ ಪ್ರಜಾಗ್ಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತವೀರಾನ್ ॥

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮೂಲಮಂತ್ರಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಜಪೇತ್ ॥

ತದ್ದಕ್ಷಿಣಕಲಶೇ—ಕರಾಳಾಸ್ಯಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಮುಗ್ರಂ ವ್ಯಾಘ್ರವರೇ ಸ್ಥಿತಂ।
ಶೂಲಂ ಚ ಡಮರುಂ ಪಾಣ್ಯೋರ್ಬಿಭ್ರಾಣಂ ಹೃದಿ ಭಾವಯೇತ್ ॥

"ಇಮಂಯಮ" (ವೀ. ಪೂ. ೧೩೧) ಇತಿ ಯಮದೇವತಾಂ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತದುತ್ತರಕಲಶೇ—ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ವೃಷವಾಹನ ಶಂಕರ ।
ಶಮಯೋಗ್ರರಥೋತ್ಪನ್ನಂ ಭಯಂ ಮೇ ಫಾಲಲೋಚನ ॥
"ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ" ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಜಪೇತ್ ॥

ತತ್ಪರಿತಃ ಸಪ್ತ ಚಿರಂಜೀವಿನೋ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾದೀನ್ ವ್ಯಾಹೃತಿಭಿರ್ವೈದಿಕವಿಧಾನೇನ, ಆಸನಮೂರ್ತ್ಯಾದಿಭಿರಾಗಮವಿಧಾನೇನ ವಾ ತತ್ತನ್ನಾಮಭಿರಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥* ತದ್ಯಥಾ—

---

*ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡುವ ಕ್ರಮವು ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಆಗಮಿಕ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ವೇದಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಗಮದ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ "ಓಂ ಭೂಃ, ಓಂ ಭುವಃ, ಓಂಗ್

೧. ಅಥ ಚಿರಂಜೀವಿ ದೇವತಾಃ (೭)

ಅಥ ವೈದಿಕದಿಶಾ—ಓಂ ಭೂಃ ಚಿರಂಜೀವಿನಂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾನಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭುವಃ ...; ಓಂ ಗ್ಂ ಸುವಃ ...; ಓಂ ಭೂರ್ಭುರ್ವ ಸ್ಸುವಃ ..." ; ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ॥ ಏವಂ ಬಲಂ । ವ್ಯಾಸಂ । ಹನೂಮಂತಂ । ವಿಭೀಷಣಂ । ಕೃಪಂ....। ಪರಶುರಾಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

೨. ಅಥ ವರ್ಷಾಧಿದೇವತಾಃ (೬೦)

ಪ್ರಭವಾಧಿದೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ .... ಪ್ರಮಾಥಿ....ವಾರಾಹೀಂ ಆ–ಮಿ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ವಿಕ್ರಮ....ಮಾಹೇಂದ್ರೀಂ ....
ವಿಭವ....ವಿಷ್ಣುಂ .... ವಿಷು....ಚಾಮುಂಡಾಂ ....
ಶುಕ್ಲ....ರುದ್ರಂ .... ಚಿತ್ರಭಾನ್ವಧಿದೇವಂ....ಆರೋಗಂ ....
ಪ್ರಮೋದೂತ....ಗಣೇಶಂ .... ಸ್ವಭಾನು....ಭ್ರಾಜಂ ....
ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ....ಗಣೇಶಂ .... ತಾರಣ....ಪಟರಂ ....
ಆಂಗೀರಸ....ಕುಮಾರಂ .... ಪಾರ್ಥಿವ....ಪತಂಗಂ ....
ಶ್ರೀಮುಖಾಧಿದೇವೀಂ....ವಲ್ಲೀಂ.... ವ್ಯಯ....ಸ್ವರ್ಣರಯಂ ೨೦ ....
ಭಾವ....ಗೌರೀಂ .... ಸರ್ವಜಿತ್....ಜ್ಯೋತಿಷೀಂ ....
ಯುವ....ಬ್ರಾಹ್ಮೀಂ ೧೦ .... ಸರ್ವಧಾರಿ....ವಿಭಾಸಂ ....
ಧಾತೃ....ಮಾಹೇಶ್ವರೀಂ .... ವಿರೋಧಿ....ಕಶ್ಯಪಂ ....
ಈಶ್ವರ....ಕೌಮಾರೀಂ .... ವಿಕೃತಿ....ರವಿಂ ....
ಬಹುಧಾನ್ಯ....ವೈಷ್ಣವೀಂ .... ಖರ....ಸೂರ್ಯಂ ....

ಸುವಃ ಓಂ ಭೂರ್ಭುಸ್ಸುವಃ" ಎಂದು ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಆಗಮಿಕವಾಗಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಆಸನ, ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು. ಉ:–(ವೈದಿಕ) ಓಂ ಭೂಃ ಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ, ಓಂ ಭುವಃ ಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ, ಓಗ್ಂ ಸುವಃ ಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ, ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ಶಿವಮಾವಾಹಯಾಮಿ, ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ (ಆಗಮಿಕ)–ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವ ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ, ಪೂಜಾಯಾಮಿ ॥

ನಂದನ....ಭಾನುಂ ಆ—ಮಿ ।	ಸಾಧಾರಣ....ಕೂರ್ಮಂ ಆ—ಮಿ ।
ವಿಜಯ....ಖಗಂ	ವಿರೋಧಿಕೃತ್....ವರಾಹಂ ....
ಜಯ....ಪೂಷಣಂ	ಪರೀಧಾವಿ....ನೃಸಿಂಹಂ ....
ಮನ್ಮಥ....ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಂ	ಪ್ರಮಾಥೀಚ....ವಾಮನಂ ....
ದುರ್ಮುಖಿ....ಮರೀಚಿಂ ೩೦....	ಆನಂದ....ರಾಮಂ ....
ಹೇವಿಳಂಬಿ....ಆದಿತ್ಯಂ	ರಾಕ್ಷಸ....ಪರಶುರಾಮಂ ೫೦....
ವಿಳಂಬಿ....ಸವಿತಾರಂ	ನಳ....ಬಲರಾಮಂ ....
ವಿಕಾರಿ....ಅರ್ಕಂ	ಪಿಂಗಳ....ಕೃಷ್ಣಂ ....
ಶಾರ್ವರಿ....ಭಾಸ್ಕರಂ	ಕಾಳಾಯುಕ್ತಿ....ಕಲ್ಕಿನಂ ....
ಪ್ಲವ....ಅಗ್ನಿಂ	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ....ಬುದ್ಧಂ ....
ಶುಭಕೃತ್....ಜಾತವೇದಸಂ....	ರೌದ್ರಿ....ದುರ್ಗಾಂ ....
ಶೋಭಕೃತ್....ಸಮೋಜಸಂ	ದುರ್ಮತಿ....ಯಾತುಧಾನಂ ....
ಕ್ರೋಧಿ....ಅಜಿರಾಪ್ರಭವಂ	ದುಂದುಭಿ....ಭೈರವಂ ....
ವಿಶ್ವಾವಸು....ವೈಶ್ವಾನರಂ	ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ....ಹನೂಮಂತಂ....
ಪರಾಭವ....ನರ್ಯಾಪಸಂ ೪೦....	ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ....ಸರಸ್ವತೀಂ ....
ಪ್ಲವಂಗ....ಪಂಕ್ತಿರಾಭಸಂ	ಕ್ರೋಧನ....ದಾಕ್ಷಾಯಿಣೀಂ....
ಕೀಲಕ....ವಿಸರ್ಪಣಂ	ಅಕ್ಷಯ....ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ೬೦ ....
ಸೌಮ್ಯ....ಮತ್ಸ್ಯಂ	ಆವಾಹಯಾಮಿ

೩. ಅಥಾಯನಾಧಿ ದೇವತಾಃ (೨)

ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಧಿದೇವಂ ಸೂರ್ಯಂ ಉತ್ತರಾಯಣಾಧಿದೇವಂ ಚಂದ್ರಂ

೪. ಅಥ ಋತುದೇವತಾಃ (೬)

ವಸಂತಋತು ದೇವತಾಂ ಆ—ಮಿ ।	ಶರದೃತು ದೇವತಾಂ ಆ—ಮಿ ।
ಗ್ರೀಷ್ಮಋತು ದೇವತಾಂ	ಹೇಮಂತಋತು ದೇವತಾಂ ....
ವರ್ಷಋತು ದೇವತಾಂ	ಶಿಶಿರಋತು ದೇವತಾಂ ....

೫. ಅಥ ಮಾಸದೇವತಾಃ (೧೨)

ಚೈತ್ರಮಾಸದೇವತಾಂ	ಆ–ಮಿ।	ಆಶ್ವಯುಜ	ಆ–ಮಿ।
ವೈಶಾಖ	....	ಕಾರ್ತೀಕ	....
ಜ್ಯೇಷ್ಠ	....	ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ	....
ಆಷಾಢ	....	ಪುಷ್ಯ	....
ಶ್ರಾವಣ	....	ಮಾಘ	....
ಭಾದ್ರಪದ	....	ಪಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದೇವತಾಮಾ. ಮಿ....	

೬. ಅಥ ಪಕ್ಷದೇವತಾಃ (೨)

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದೇವತಾಮಾ...ಮಿ		ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ	ಆ–ಮಿ।

೭. ಅಥ ತಿಥ್ಯಧಿದೇವತಾಃ (೧೬)

ಪ್ರತಿಪದಧಿದೇವಮಗ್ನಿಮಾ...ಮಿ	ನವಮ್ಯಧಿದೇವತಾಂ ದುರ್ಗಾಂ ಆ–ಮಿ।
ದ್ವಿತೀಯಾಧಿ....ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ	ದಶಮ್ಯಧಿದೇವಮಾದಿಶೇಷಂ
ತೃತೀಯಾಧಿ....ಗೌರೀಂ	ಏಕಾದಶ್ಯಧಿದೇವಂ ಧರ್ಮಂ
ಚತುರ್ಥ್ಯಧಿದೇವಂ ಗಣಪತಿಂ	ದ್ವಾದಶ್ಯಧಿದೇವಂ ಹರಿಂ
ಪಂಚಮ್ಯಧಿದೇವಂ ಸರ್ಪಂ	ತ್ರಯೋದಶ್ಯಧಿದೇವಂ ಕಾಮಂ
ಷಷ್ಠ್ಯಧಿದೇವಂ ಸ್ಕಂದಂ	ಚತುರ್ದಶ್ಯಧಿದೇವಂ ಕಲಿಂ
ಸಪ್ತಮ್ಯಧಿದೇವಂ ರವಿಂ	ಪೂರ್ಣಿಮಾಧಿದೇವಂ ಚಂದ್ರಂ
ಅಷ್ಟಮ್ಯಧಿದೇವಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ	ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಧಿದೇವಾನ್ ಪಿತ್ರ್ಯಾನ್

೮. ಅಥ ವಾರಾಧಿದೇವತಾಃ (೭)

ರವಿವಾರಾಧಿದೇವಂ ಶಿವಂ		ಬುಧ	....	ವಿಷ್ಣುಂ
ಚಂದ್ರ	.... ದುರ್ಗಾಂ	ಗುರು	....	ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ
ಕುಜ	.... ಷಣ್ಮುಖಂ	ಶುಕ್ರ	....	ಇಂದ್ರಂ

ಶನಿ .... ಯಮಂ

೯. ಅಥಾಷ್ಟವಸು ದೇವತಾಃ (೮)

ಧ್ರುವಂ ವಸುಮಾವಾಹಯಾಮಿ		ಅನಿಲಂ	ಆ–ಮಿ ।
ಅಧ್ವರಂ	....	ಅನಲಂ	....
ಸೋಮಂ	....	ಪ್ರತ್ಯೂಷಂ	....
ಅಪಃ	....	ಪ್ರಭಾಸಂ	....

೧೦. ಅಥೈಕಾದಶರುದ್ರ ದೇವತಾಃ (೧೧)

ಪ್ರಥಮರುದ್ರಾಧಿದೇವಂ ವೀರಭದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ			ಷಷ್ಠ	....	ಸ್ಥಾಣುಂ
			ಸಪ್ತಮ	....	ಭರ್ಗಂ
ದ್ವಿತೀಯ	....	ಶಂಭುಂ	ಅಷ್ಟಮ	....	ಸದಾಶಿವಂ
ತೃತೀಯ	....	ಗಿರೀಶಂ	ನವಮ	....	ಸ್ಮರಾರಿಂ
ಚತುರ್ಥ	....	ಭೈರವಂ	ದಶಮ	....	ಶಿವಂ
ಪಂಚಮ	....	ಪಿನಾಕಿನಂ	ಏಕಾದಶ	....	ಹರಂ

೧೧. ಅಥಯೋಗದೇವತಾಃ (೨೭)

ವಿಷ್ಕಂಭಯೋಗದೇವತಾ ಮಾವಾಹಯಾಮಿ		ವೃದ್ಧಿ	ಆ–ಮಿ ।
		ವ್ಯಾಘಾತ	....
ಪ್ರೀತಿ	....	ಹರ್ಷಣ	....
ಆಯುಷ್ಮತ್	....	ವಜ್ರ	....
ಸೌಭಾಗ್ಯ	....	ಸಿದ್ಧಿ	....
ಶೋಭನ	....	ವ್ಯತೀಪಾತ	...
ಅತಿಗಂಡ	....	ವರೀಯಾನ್	...
ಸುಕರ್ಮನ್	....	ಪರೀಘಾ	...
ಧೃತಿ	....	ಶಿವ	...
ಶೂಲ	....	ಸಿದ್ಧ	...
ಗಂಡ	....	ಸಾಧ್ಯ	...
ಧ್ರುವ	....	ಶುಭ	...

ಶುಕ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಐಂದ್ರ ವೈಧೃತಿ

೧೨. ಅಥ ಕರಣಾಧಿದೇವತಾಃ (೧೧)

ಬವಾಧಿದೇವಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ	ವಣಿಕ್...ಭವಂ
ಬಾಲವ...ವಾಮದೇವಂ	ಭದ್ರ...ಪಾರ್ವತೀಪತಿಂ
ಕೌಲವ...ಅಘೋರಂ	ಶಕುನಿ...ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ
ತೈತುಲ...ತತ್ಪುರುಷಂ	ಚತುಷ್ಪತ್...ನೀಲಕಂಠಂ
ಗರಜ...ಈಶಾನಂ	ನಾಗವ...ಉಮಾಪತಿಂ

ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ...ಶೂಲಿನಂ

೧೩. ಅಥ ನವದುರ್ಗಾದೇವತಾಃ (೯)

ದುರ್ಗಾಧಿದೇವತಾಂ	ಶೈಲಪುತ್ರೀಂ	ದುರ್ಗಾಧಿದೇವತಾಂ	ಕೂಷ್ಮಾಂಡಾಂ
,,	ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀಂ	,,	ಕಾತ್ಯಾಯನೀಂ
,,	ಚಂಡಖಂಡಾಂ	,,	ಕಾಳರಾತ್ರಿಂ
,,	ಸ್ಕಂದಮಾತರಂ	,,	ಮಹಾಗೌರೀಂ
		,,	ಸಿದ್ಧಿದಾಯಿನೀಂ

೧೪. ಅಥ ಪುರುಷರಾಶಿ ದೇವತಾಃ (೭)

ಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾಂ	ಆ–ಮಿ ।	ಗಣಪತಿದೇವತಾಂ	ಆ–ಮಿ ।
ವಿಷ್ಣುದೇವತಾಂ	,,	ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕದೇವತಾಂ	,,
ರುದ್ರದೇವತಾಂ	,,	ಅಭಯಂಕರದೇವತಾಂ	,,
		ವಾಸ್ತುಪುರುಷದೇವತಾಂ	,,

೧೫. ಅಥ ರಾಶಿದೇವತಾಃ (೧೨)

ಮೇಷರಾಶಿದೇವತಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ		ತುಲಾರಾಶಿ	ಆ–ಮಿ ।
ವೃಷಭರಾಶಿ	,,	ವೃಶ್ಚಿಕರಾಶಿ	,,
ಮಿಥುನರಾಶಿ	,,	ಧನೂರಾಶಿ	,,
ಕಟಕರಾಶಿ	,,	ಮಕರರಾಶಿ	,,
ಸಿಂಹರಾಶಿ	,,	ಕುಂಭರಾಶಿ	,,
ಕನ್ಯಾರಾಶಿ	,,	ಮೀನರಾಶಿ	,,

೧೬. ಅಥ ಮಾರುತದೇವತಾಃ (೭)

ಆವಹಮಾರುತಮಾವಾಹಯಾಮಿ		ಸಂವಹ	ಆ–ಮಿ ।
ವಿವಹ	,,	ಅನುವಹ	,,
ಉದ್ವಹ	,,	ಪರಿವಹ	,,
		ಪ್ರವಹ	,,

೧೭. ಅಥ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮದೇವತಾಃ (೫)

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ		ಅಘೋರಂ	ಆ–ಮಿ ।
ವಾಮದೇವಂ	,,	ತತ್ಪುರುಷಂ	,,
		ಈಶಾನಂ	,,

೧೮. ಅಥ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯದೇವತಾಃ (೧೨)

ಆದಿತ್ಯಾಧಿದೇವಂ ಧಾತಾರಮಾವಾಮಿ		ಇಂದ್ರಂ	ಆ–ಮಿ ।
,,	ಅರ್ಯಮಣಂ	ವಿವಸ	,,
,,	ಮಿತ್ರಂ	ಪೂಷಣಂ	,,
,,	ವರುಣಂ	ಪರ್ಜನ್ಯಂ	,,
,,	ಅಂಶುಮಂತಂ	ತ್ವಷ್ಟಾರಂ	,,
,,	ಭಗಂ	ವಿಷ್ಣುಂ	,,

೧೯. ಅಥ ದಿಕ್ಪಾಲಕದೇವತಾಃ (೧೦)

ಲೋಕಪಾಲಂ ಇಂದ್ರದೇವತಾಂ–ಮಿ		,,	ವಾಯುಂ
,,	ಅಗ್ನಿಂ	,,	ಕುಬೇರಂ
,,	ಯಮಂ	,,	ಈಶಾನಂ
,,	ನಿರ್ಋತಿಂ	,,	ಆಕಾಶಂ
,,	ವರುಣಂ	,,	ಮಹೀಂ

೨೦. ಅಥ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕಲಶಾನಾಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಸ್ಥಾಪಿತೇ ತಿಲಛಿದ್ರಘಟೀ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಆವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್॥

ತತ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಜಪಮಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಯಾ ಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಸಂಖ್ಯಯಾ ವಾ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಹೋಮಃ—ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪) ಆಜ್ಯಭಾಗಾಂತೇ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮಂ ತಿಲಹೋಮಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ಕುಂಡೇ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಕುಂಡೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ವಾ ಗ್ರಹಯಜ್ಞೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಗ್ರಹಯಜ್ಞಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನ ದೇವತಾಮಂತ್ರೇಣ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಮಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ವಾ ಜುಹುಯಾತ್ । ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಭ್ಯಾಂ ಏತದ್ದ್ರವ್ಯೈಃ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ತದರ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ॥

ಮಾಛಿನೋ ಮೃತ್ಯೋ ಮಾವಧೀರ್ಮಾಮೇ ಬಲಂ ವಿವೃಹೋಮಾ ಪ್ರಮೋಷೀಃ । ಪ್ರಜಾಂ ಮಾ ಮೇರೀರಿಷ ಆಯುರುಗ್ರ ನೃಚಕ್ಷಸಂ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

ಇತಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತಿಲಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತದ್ವಾಗ್ಯತ್ರ್ಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಧುಸಿಕ್ತ ದೂರ್ವಾಹೋಮಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಹೋಮಂ "ಏತೇ ಸಹಸ್ರಂ" (ಪು. ೩೨೧) ಇತಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗುಳೂಚೀಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆವಾಹಿತಾನಾಂ ಸಪ್ತ ಚಿರಂಜೀವಿ ದೇವತಾನಾಂ, ಜನ್ಮವತ್ಸರ–ಅಯನ–ಋತು–ಮಾಸ–ಪಕ್ಷ–ತಿಥಿ–ವಾರ-ನಕ್ಷತ್ರ-ಯೋಗ-ಕರಣ-ರಾಶಿದೇವತಾನಾಂ ದೇವತಾವಾಹನ ಕ್ರಮೇಣ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತ ವಾಕ್ಯೈಃ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕಂ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯೈಃ ಹೋಮಃ ಕಾರ್ಯಃ ॥* (ಪು. ೨೮೩–೨೮೮)

---

*ಪ್ರಧಾನದೇವತೆಗೆ ಆಹುತಿಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿದ ಚಿರಂಜೀವಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ಷ, ಋತು ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತವಾದ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ವಾಹಾಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಆಯಾ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು,

ತದ್ಯಥಾ—೧. ಓಂ ನಮಶ್ಚಿರಂಜೀವಿನೇ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ್ನೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ್ನ ಇದಂ ನಮಮ । ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ ॥
ಓಂ ನಮಶ್ಚಿರಂಜೀವಿನೇ ಬಲಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

೨. ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪ್ರಭವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ವಿಭವಾಯಸ್ವಾಹಾ ॥

೩. ಓಂ ನಮಃ ಸೂರ್ಯಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಯಸ್ವಾಹಾ ।

೪. ಓಂ ನಮೋ ವಸಂತಾಯ ಋತುವೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೫. ಓಂ ನಮೋ ಚೈತ್ರಮಾಸಾಯಸ್ವಾಹಾ ।

೬. ಓಂ ನಮಃ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾಯಸ್ವಾಹಾ ।

೭. ಓಂ ನಮೋ ಅಗ್ನಯೇ ಪ್ರತಿಪದೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೮. ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ ರವಿವಾರಾಯಸ್ವಾಹಾ ।

೯. ಓಂ ನಮೋ ಧ್ರುವಾಯ ವಸವೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೦. ಓಂ ನಮೋ ವೀರಭದ್ರಾಯ ರುದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೧. ಓಂ ನಮೋ ವಿಷ್ಕಂಭಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೨. ಓಂ ನಮಸ್ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ಬವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೩. ಓಂ ನಮಃ ಶೈಲಪುತ್ರ್ಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೪. ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೫. ಓಂ ನಮೋ ಮೇಷಾಯ ರಾಶಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೬. ಓಂ ನಮೋ ಆವಹಾಯ ಮರುತೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೭. ಓಂ ನಮಃ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೮. ಓಂ ನಮೋ ಧಾತ್ರೇ ಆದಿತ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

೧೯. ಓಂ ನಮೋ ಇಂದ್ರಾಯ ಲೋಕಪಾಲಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಓಂ ನಮೋ ಆಕಾಶಾಯ । ಓಂ ನಮೋ ಮಹ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ ।

೨೦. ಶತಛಿದ್ರಘಟಾಧಿದೇವಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮಾವರುಣಯೋಃ
ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ರಾಹುತೀರ್ದದ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ಜಯಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ–ಬ್ರಹ್ಮವಿಸರ್ಜನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ । ಹೋಮಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೧೧೨–೧೧೮)

ತತಃ ಪ್ರತಿಮಾನಾಂ ಪುನಃ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥ ತತೋಽಗ್ನೇರುತ್ತರದಿಗ್ಭಾಗೇ ವಿರಚಿತ ಸ್ನಾನಮಂಟಪೇ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿ ಸಹಿತಂ ನೂತನವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಸಂಯುತಂ ಯಜಮಾನಂ ಸಪತ್ನೀಕಂ ಭದ್ರಪೀಠೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । **ಶತಛಿದ್ರ ಬೃಹತ್ ಕುಂಭೇ** ಪ್ರಧಾನಾದಿ ತತ್ತತ್ಕಲಶೋದಕಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ " ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ " (ಪು. ೭೨) ಅಘಮರ್ಷಣ–ಪವಮಾನ–ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ* ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಇತ್ಯಾಗಮೋಕ್ತಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಸ್ನಾಪಯೇತ್ ॥

ಸುರಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರಾಃ ।
ವಾಸುದೇವೋ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತಥಾ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ವಿಭುಃ ॥೧॥

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಭವಂತು ವಿಜಯಾಯ ತೇ ।
ಆಖಂಡಲೋಽಗ್ನಿರ್ಭಗವಾನ್ ಯಮೋ ನೈರ್ಋತಿಸ್ತಥಾ ॥೨॥

ವರುಣಃ ಪವನಶ್ಚೈವ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತಥಾ ಶಿವಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹಿತಾದೇವಾಸ್ಸದಾ ತ್ವಾಂ ಪಾಲಯಂತು ತೇ ॥೩॥

ಕೀರ್ತಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಧೃತಿರ್ಮೇಧಾತುಷ್ಟಿ ಶ್ರದ್ಧಾಕ್ಷಮಾಗತಿಃ ।
ಋದ್ಧಿರ್ಲಜ್ಜಾವಪುಶ್ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಃ ಕಾಂತಿಶ್ಚಮಾತರಃ ॥೪॥

ಏತಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಧರ್ಮಪತ್ನ್ಯಃ ಸಮಾಗತಾಃ ।
ಆದಿತ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭೌಮೋ ಬುಧೋ ಜೀವಸ್ಸಿತೋಽರ್ಕಜಃ ॥೫॥

ಗ್ರಹಾಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ರಾಹುಕೇತುಸಮನ್ವಿತಾಃ ।
ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ ॥೬॥

ಋಷಯೋ ಮುನಯೋ ಗಾವೋ ದೇವಮಾತರ ಏವ ಚ ।
ದೇವಪತ್ನ್ಯೋ ದ್ರುಮಾ ನಾಗಾ ದೈತ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸಾಂಗಣಾಃ ॥೭॥

ಅಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಾಜಾನೋ ವಾಹನಾನಿ ಚ ।
ಔಷಧಾನಿ ಚ ರತ್ನಾನಿ ಕಾಲಸ್ಯಾವಯವಸ್ತಥಾ ॥೮॥

ಸರಿತಸ್ಸಾಗರಾಶ್ಶೈಲಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನವಾಃ ।
ಏತೇ ತ್ವಾಮಭಿಷಿಂಚಂತು ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥೯॥

ವಿಘ್ನೇಶಃ ಕ್ಷೇತ್ರಪೋ ದುರ್ಗಾ ಲೋಕಪಾಲಾ ನವಗ್ರಹಾಃ ।
ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಾ ನಿತ್ಯಂ ಯಚ್ಛಂತು ತವ ಮಂಗಲಂ ॥೧೦॥

ಅಥ ನೀರಾಜನಂ:—ಅತಃ ಪರಂ ಕಾಂಸ್ಯಾದಿ ಪಾತ್ರಸ್ಥದೀಪೈಃ ಪರಿತಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮೇಣ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಯಾನೀಹ ಭೂತಾನಿ ವಸಂತಿ ತಾನಿ
ಬಲಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರದತ್ತಂ ।
ಅನ್ಯತ್ರ ವಾಸಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯಂತು
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸಕಲಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ॥

ಇತಿ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಬಲಿಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ತತೋ **ಯಜಮಾನಃ** ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಪುಂಡ್ರಾದಿಕಂ ಧೃತ್ವಾ । ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿ ಭಿರಲಂಕೃತ್ವಾ । ಅಭಿಷೇಕಾಪ್ಲುತ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ತತ್ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯ ಅನ್ಯವಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ । "ಬೃಹತ್ಸಾಮೇತಿ" (ಪು. ೧೫೬) ಹೋಮರಕ್ಷಾಂ ಧೃತ್ವಾ । "ಅಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನಿರೀಕ್ಷಿತಾಜ್ಯದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । "ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿ" ಇತಿ (ಪು. ೧೫೮) ನೂತನಕಾಂಸ್ಯ ಪಾತ್ರಸ್ಥ ಆಜ್ಯೇ ಸ್ವಮುಖಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ।

ಯಾಽಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಚ್ಚ ಮೇ ದೌಸ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವಾಂಗೇಷು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಶಮಯಾದ್ಯತ್ವಂ ಶ್ರಿಯಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಚ ವರ್ಧಯ ॥

ಇತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ಕಾಮಧೇನೋಸ್ಸಮುದ್ಭೂತಂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿಕರಂ ಶುಭಂ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಮತಶ್ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಇತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸ ದಕ್ಷಿಣತಾಂಬೂಲಂ ಸಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಏವಮಯಃಪಿಂಡ **ಕಾರ್ಪಾಸ ಲವಣ ತಿಲ** ಕಂಬಳಾದೀನಿ ದುರ್ದಾನಾನಿ ಚ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಆಚಾರ್ಯಂ ಭದ್ರಪೀಠೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಗಂಧಪುಷ್ಪ ವಸ್ತ್ರಾದಿ ಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಸಾಲಂಕಾರಂ ಸದಕ್ಷಿಣಂ ವೃಷಭಂ

ಧರ್ಮ ತ್ವಂ ವೃಷರೂಪೇಣ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ಚಿರಮಾಯುರ್ಬಲಂ ಸೌಖ್ಯಂ ಶಾಂತಿಂ ಚ ಕುರು ಮೇ ಪ್ರಭೋ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ದದ್ಯಾತ್। ಗೋ ಭೂಮಿ ಹಿರಣ್ಯಾದಿ ದಾನಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನಕಲಶಾಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾ ಕಲಶಾದಿಕಂ ಚ ವಿತೀರ್ಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ಸಂಭೋಜಯಿತ್ವಾ । ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಖಮಾಸೀತ್ ॥ ಏವಂ ಕುರ್ವತಶ್ಚ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತಿರ್ಭವತಿ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯವೃದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ॥

೧೫. ಅಥ ಭೀಮರಥಶಾಂತಿಃ

ಸಪ್ತತ್ಯಾಂ ಜಾಯತೇ ಮೃತ್ಯುಃ ನೃಣಾಂ ಭೀಮರಥಾಭಿಧಃ ।
ದಾರನಾಶಃ ಪುತ್ರನಾಶೋ ಧನನಾಶೋ ರುಜಸ್ತಥಾ ॥

ಷಣ್ಮಾಸಾನ್ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ವಿಪತ್ತಿರ್ಮಹತೀ ಭವೇತ್ ।
ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ ॥

ಸಪ್ತತ್ಯಾಂ ವತ್ಸರೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರೇ ಜನ್ಮಮಾಸೇ ಜನ್ಮವಾಸರೇ ಜನ್ಮತಿಥೌ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ಅಬ್ದಪೂರ್ತಿದಿವಸೇ ವಾ ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್॥

ಉಗ್ರಶಾಂತ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಮಂಟಪಾದಿಕಂ ಚರಯಿತ್ವಾ । ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಭೋಪರಿ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ತ್ರಿಂಶನಿಷ್ಕ ಪ್ರಮಾಣಿಕಾಂ ಸೌವರ್ಣೀಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೇ ತದರ್ಧ ಸ್ವರ್ಣಮಾನತಃ । ಅಷ್ಟದಿಗೀಶಾನ್ ಚಿರಂಜೀವಿನಃ ನವಗ್ರಹಾದೀಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಮಾಃ ತತ್ತತ್ಕುಂಭೇಷು ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ । ನಾಂದೀಂ ಚ

ಮಾನವನಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ "ಭೀಮರಥ" ಎಂಬ ಮೃತ್ಯುವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಯೋಗ, ಧನನಾಶ, ರೋಗರುಜಿನಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ವಿಪತ್ತುಗಳೂ ಕಡೆಗೆ ಮರಣವೂ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೋಷೋಪಶಮನಕ್ಕಾಗಿ "ಭೀಮರಥಶಾಂತಿ"ಯು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ೭೦ನೇ ವರ್ಷದ ಜನ್ಮಮಾಸ, ಜನ್ಮತಿಥಿ ವಾರ ಅಥವಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲವಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ೭೦ನೇ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುವಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೃತ್ವಾ। ಮೃತ್ಯುಂಜಯ (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೧೩೫) ವಿಧಾನೇನ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ। "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು.೧೨೮) "ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ" (ಪು. ೨೬೭) ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ, ವಿಷ್ಣುಂ ಚಾವಾಹ್ಯ । ಇತರ ದೇವತಾಸ್ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ರುದ್ರಂ* ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂ* ಚ ಸೌರಂ*ಗಾಣಪತಿಂ* ತಥಾ ।
ಮಹಾಶಾಂತಿಂ* ಚ ವಿಧಿವತ್ ಪಠೇಯುಶ್ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥

ರುದ್ರಾಭಿಷೇಚನಂ ಸೂರ್ಯನತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ವಿಧಿರಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ । ಪೂರ್ವವತ್ ಹೋಮಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಅಮೃತವಲ್ಲೀಭಿಃ ಘೃತಾಕ್ತಾಭಿಃ ಸಹಸ್ರಕಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ವಿಧಾನೋಕ್ತಂ ಹುತ್ವಾ। ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ, ತದ್ವಿಷ್ಣೋರಿತಿ ಪಲಾಶಸಮಿಧಾ ಹುನೇತ್ ॥ ಅನ್ಯಾಸಾಂ ತು ದೇವತಾನಾಂ ತು ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಹುನೇತ್ ॥ ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ವಾಪಿ ತಿಲಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ಯಜಮಾನಂ ಭದ್ರಪೀಠೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ಪೂರ್ವವತ್ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಂ **ಕಲಶೋದಕೈರಭಿಷಿಂಚೇತ್** ॥ (ಪು. ೨೯೧) ಪೂರ್ವವದಾಜ್ಯಾವಲೋಕನಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ। ಆಚಾರ್ಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ। ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಸಹಿತಾಂ ದತ್ವಾ । ಗಾಂ ಚ ವಿತೀರ್ಯ। ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ। ಋತ್ವಿಜೋ ತೋಷಯೇತ್ ॥

೧೬. ಅಥ ಸಹಸ್ರ ಚಂದ್ರದರ್ಶನ-ಪ್ರಪೌತ್ರಜನನ ಶಾಂತಿಃ

ಅಸೀತ್ಯೇಕಾಬ್ದ ಮಾಸೇ ಸ್ಯಾತ್ ಅಧಿಮಾಸ್ಯೈಸ್ಸಮನ್ವಿತೇ ।
ಸಹಸ್ರ ಸೋಮದರ್ಶಸ್ಸ್ಯಾತ್ ಊರ್ಧ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪುಣ್ಯಕೃನ್ನರಃ ॥
ಚಂದ್ರಾಣಾಂ ತು ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ದರ್ಶನಾದ್ಭುವಿ ಮಾನವಃ ।
ಪ್ರಪೌತ್ರ ದರ್ಶನಾದ್ವಾಪಿ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥

ಮಾನವನಿಗೆ ೮೧ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ತರುವಾಯ ಬರುವ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೧೦೦೦ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಂಡ ಶುಭ ಸಮಯವು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ೮೧ × ೧೨ = ೯೭೨, ೨೭ ಅಧಿಕ ಮಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಒಟ್ಟು ೧೦೦೦ ತಿಂಗಳುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಮಹದ್ಭಾಗ್ಯ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಪೌತ್ರದರ್ಶನ ಲಾಭವೂ

ಮಹತ್ಪುಣ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ದೇವೈರಪಿ ದುರಾಸದಂ ।
ಸಹಸ್ರ ಶಶಿನಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಪೌತ್ರಂ ವಾಽಪಿ ಮಾನವಃ ॥
ಪಿತೄಣಾಂ ಚ ಋಣಾಲ್ಲೋಕೇ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥

ಅಥ **ಕರ್ತಾ** ಸಪತ್ನೀಕಃ । ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ । ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ ಕೃತ್ವಾ। ಋತ್ವಿಜೋ ವೃತ್ವಾ । ಮಂಟಪೇ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ । ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪ್ರಧಾನಕಲಶೇ **ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ** । ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ **ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ** ಕಲಶೌ ಚ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಪಲಾಷ್ಟಕಮಿತಂ ಸುವರ್ಣೇನ ಪ್ರಧಾನದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಂ ತದರ್ಧಪಲಮಿತೇ ಅಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತ್ಯಧಿ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮೇ ವಿಧಾಯ । ತತ್ತತ್ಕಲಶೋಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ವಿಧಿವತ್ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರ್ಯಾ । ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಗ್ರಹಾದೀನಾಂ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ಚ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ । ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಸ್ವರ್ಣಾಭಿಷೇಚನಮ್ :—ಯಜಮಾನಂ ಭದ್ರಪೀಠೇ ಉಪವೇಶ್ಯ । ನವಗ್ರಹೋಕ್ತಮಂತ್ರೈಃ ಶತರುದ್ರೀಯಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಕಲಶೋದಕೈಃ, ಸ್ವರ್ಣಾಭಿಷೇಚನಂ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತೇನ* ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ "ಸುರಾಸ್ತ್ವಾ (ಪು. ३९೧) ಇತ್ಯಾದಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಅಭಿಷೇಚಯೇತ್ ॥

ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಅಲಂಕೃತಃ ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪೂರ್ವವತ್ ಆಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ । ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮಾಂ

ಒದಗಿದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ವಿಶೇಷ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯೆನಿಸುವನು. ಈ ಶುಭ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕನಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸುವರ್ಣಾಭಿಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಶತನಿಷ್ಕಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಸವಸ್ತ್ರಮಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್। ಋತ್ವಿಜೋ ಸಂತೋಷ್ಯ । ದಶ ದಾನಾನಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕೃತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರ ದಂಪತೀ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಧನ್ಯಂ ಯಶಶ್ಚ ಆಯುಷ್ಯಂ
ಮಹಾಪಾತಕ ನಾಶನಂ ।
ಲೋಕಪ್ರಿಯಕರಂ ಪುಣ್ಯಂ ಋಣದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶನಂ ॥
ಏಕವಿಂಶತ್ಕುಲಾನ್ಯೇವಂ ಪುನಾತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

೧೭. ಅಥ ಶತಾಭಿಷೇಚನ ಶಾಂತಿಃ

ಶತಾಭಿಷೇಚನಾಲ್ಲೋಕೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ಸರ್ವಮಾನವೈಃ ।
ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವಿಪುಲಾಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥
ಗಂಗಾಸ್ನಾನಾಚ್ಚ ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸೇತುಬಂಧನದರ್ಶನಾತ್ ।
ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥೇಷು ಚ ಸ್ನಾನಾತ್ ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿಕಂ ॥
ಲಘೂಪಾಯೇನ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಭುವಿ ಮಾನವಃ ।
ಸ್ವರ್ಣಾಭಿಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಶತನಿಷ್ಕಪ್ರಮಾಣತಃ ॥
ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ರತ್ನೈರಪಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹ್ಯಭಿಷೇಕಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಅಥಾ ತಶ್ಯತಾಭಿಷೇಚನವಿಧಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ ॥ ಶತಸಂವತ್ಸರ ಜೀವಿನಃ ಉತ್ತರಾಯಣೇ ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಪಕ್ಷೇ ಪುಣ್ಯೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ। ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ವ್ರೀಹಿಭಿಃ ಚತುರಶ್ರಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕೃತ್ವಾ । ತತ್ರ ಪ್ರಧಾನಕಲಶಂ ನಿಧಾಯ । ಪರಿತಃ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶಂ ರತ್ನೈರವಕೀರ್ಯ। ಅಲಂಕೃತ್ಯ। ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯೇತ್।

ನೂರು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯು ಶತಾಭಿಷೇಚನ ಅಥವಾ ಕನಕಾ (ರತ್ನ) ಭಿಷೇಕಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆತನು ಸರ್ವಜನ ಮಾನ್ಯನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಶೇಷ ಸತ್‌ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ನೂರು ಸುವರ್ಣಗಳು ಅಥವಾ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಸಂಚಯ; ಜೀವನವು ಮಂಗಳವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಪತಿಂ, ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ, ಚತುರ್ಮುಖಂ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಂ ಚಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ಗ್ರಹಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಅಮುಷ್ಮೈನಮೋಽಮುಷ್ಮೈನಮಃ ಇತ್ಯ ಶ್ರೀ. ನ್ನೇನಾಮುಷ್ಮೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತ್ಯಥ ಪಕ್ವಾಜ್ಜುಹೋತಿ" ।

ಆಯುಷ್ಟೇ ವಿಶ್ವತೋ ದಧದಯಮಗ್ನಿರ್ವರೇಣ್ಯಃ । ಪುನಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣ ಆಯತಿ ಪರಾಯಕ್ಷ್ಮಗ್‌ಂ ಸುವಾಮಿತೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಪುರೋನುವಾಕ್ಯಾಮನೂಚ್ಯ ।

ಆಯುರ್ದಾ ಅಗ್ನೇ ಹವಿಷೋ ಜುಷಾಣೋ ಘೃತಪ್ರತೀಕೋ ಘೃತ ಯೋನಿರೇಧಿ । ಘೃತಂ ಪೀತ್ವಾ ಮಧುಚಾರು ಗವ್ಯಂ ಪಿತೇವ ಪುತ್ರಮಭಿ ರಕ್ಷತಾದಿಮಗ್‌ಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಯಾಜ್ಯಯಾ ಜುಹೋತಿ ॥ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ವೇ. ಪೂ. ರ. ಪು.೧೨೮) ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂಕ್ತೇನ* "ಅಗ್ನಿರಾಯುಷ್ಮಾ" ಇತಿ (ವೇ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೫) ಪಂಚಭಿಃ ಪರ್ಯಾಯೈಃ । ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಸಿದ್ಧಮಾಧೇನು ವರಪ್ರದಾನಾತ್ । ದರ್ಭಸ್ತಂಭೇಷು ಹುತಶೇಷಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ "ನಿದಧಾತ್ವಾ ಯುಷ್ಟ"* "ಆಯುರ್ದಾ ಅಗ್ನೇ" ರಿತಿ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಅಭಿಷೇಕಂ ಕೃತ್ವಾ । "ಯಾಸು ಗಂಧಾರಸಾವರ್ಣಾ"* ಇತಿ ಚತಸೃಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯತಿರ್ಚಂ ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಇಂದ್ರಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ "ಯಾ ಪ್ರಾಚೀರಿ"* ಚತಸೃಭಿರಭಿ ಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಆಜ್ಯಾವಲೋಕನಂ :—ಅಥಾಲಂಕೃತ್ಯ । ಆದಿತ್ಯದರ್ಶನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಸೌವರ್ಣಾದಿ ಯಥಾ ಸಂಭವಪಾತ್ರೇ ಆಜ್ಯಮಾನೀ ಯ । ಹಿರಣ್ಯಂ ನಿಧಾಯ । ಅವಲೋಕ್ಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ರಥಮಾರುಹ್ಯ । ಗ್ರಾಮಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀ ಕೃತ್ಯ ದುಂದುಭಿಶಬ್ದೇನ

ಸ್ವಸ್ತಿ ಸೂಕ್ತೇನ ಚ । ಗುರವೇ ವರಂ ದತ್ವಾ। ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಆಶಿಷೋ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸಃ ದಶಪೂರ್ವಾ೯ ದಶಪರಾ೯ ಆತ್ಮಾನಂ ಚೈವ ವಿಂಶತಿ ಪುನಾತಿ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರೈಶ್ಚ ಷಷ್ಠಿ ವರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕೈಲಾಸೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯ । ಪರಶಿವಸಾಯುಜ್ಯಂ ಸಮಾಪ್ನೋತಿ ॥

ಇತಿ ಶತಾಭಿಷೇಚನ ಶಾಂತಿಃ ॥

೧೮. ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಶಾಂತಿಃ*

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನಾನ್ ವೇದಪಾರಗಾನ್ ಸಮಾಹೂಯ । ತೇಷು ಚಾಚಾರ್ಯಾದೀನ್ ವೃತ್ವಾ । ಮಂಟಪೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವಿಧಾಯ । ತತ್ರ "ತತ್ಸವಿತು" (ಪು. ೩೦) ರಿತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸೂರ್ಯಂ ; ತದ್ದಕ್ಷಿಣೇ "ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ" .(ಪು. ೪೭) ಇತಿ ಪರ್ಜನ್ಯಂ, ವಾಮೇ "ಬೃಹಸ್ಪತೇ" (ಪು. ೧೨೬) ಇತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಚ ಕಲಶೇಷು ಆವಾಹ್ಯ । ಸುವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾಃ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ। ಕಲಶೇಷು ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತದಂಗತ್ವೇನ ನವಗ್ರಹಾನ್, ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ, ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಆವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾಕ್ತ ವೈತಸ ಸಮಿಚ್ಚರ್ವಾಜ್ಯೈರ್ಯಥಾ ಸಂಖ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ। ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ ॥

ನಿರಾಹಾರಾಃ ಕ್ಲಿನ್ನವಾಸಾ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಅಂಭಸಿ ನಾಭಿ ದಘ್ನಂ ವಿಗಾಹ್ಯ । ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಃ "ಆವಹ"* "ಅಬ್ದೈವ"* ಇತಿ ಸೂಕ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದಿವಾಕರಂ, ಪರ್ಜನ್ಯಂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಜಪ ಸೂಕ್ತ ಪರಾಯಣಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಂತೋಷ್ಯ । "ಏಹ್ಯೇಹಿ ಪರ್ಜನ್ಯ" ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಆರಾಧಯೇತ್ ॥

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಾಮ ತಲೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಶಾಂತಿ, ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ಪರ್ಜನ್ಯ ಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರೂ ವೇದ ಪಾರಂಗತರೂ ಆದವರನ್ನು ಕರೆದು ಪೂಜಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಧಾನ್ಯವೇದಿಕೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಧಾನಕಲಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಪಕ್ಕದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ವರುಣ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ ತದಂಗವಾಗಿ ನವಗ್ರಹ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮತ್ತು

ಅನಶ್ನತಾ ತು ಜಪ್ತವ್ಯಂ ವೃಷ್ಟಿಕಾಮೇನ ಯತ್ನತಃ ।
ಪಂಚರಾತ್ರವ್ಯತೀತೇ ತು ಮಹದ್ವರ್ಷಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಮ್

ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೇ ಶಿವಾಲಯೇ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ವೃಷ್ಟಿಕಾಮಃ ಪ್ರಯತಶ್ಶುಚಿಃ । ತತ್ರ ಮಂಟಪಂ ವಿರಚಯ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ । ಋತ್ವಿಜೋ ವೃತ್ವಾ । ಸುವಾಸಿನೀಭಿರ್ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ವಾದ್ಯಘೋಷ ಪುರಸ್ಸರಂ ನದೀ ತಟಾಕಾದಿಕಂ ಗತ್ವಾ । ತತ್ರ ಏಕಾದಶ ಕುಂಭಾನ್, ಏಕೋತ್ತರ ಶತ ಕುಂಭಾನ್ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಸಹಸ್ರಾನ್ವಾ ಕುಂಭಾನ್ ಸಂಪಾದ್ಯ । ಕಲಶಾರಾಧನ ವಿಧಿನಾ ತಂತುವೇಷ್ಟಿತಾನ್ ಕೂರ್ಚಾಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪ ಫಲಶೋಭಿತಾನ್ ಜಲಪೂರ್ಣಾ ಕುಂಭಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ವೇದಘೋಷ ಪುರಸ್ಸರಂ ಸುವಾಸಿಭಿರ್ಮಾಹೇಶ್ವರೈರ್ವಾ ಶಿವಾಲಯಮಾನೀಯ । ತದಂಗತ್ವೇನ ಸಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನವಗ್ರಹಾನ್ ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ವರುಣದೇವಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಕುಂಭೇಷು ಏಕಾದಶ ಕುಂಭಪಕ್ಷೇ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಾನ್, ಏಕೋತ್ತರ ಶತಕುಂಭಪಕ್ಷೇ ಶತರುದ್ರಾನ್ ಸಹಸ್ರ ಕುಂಭಪಕ್ಷೇ ಸಹಸ್ರಪ್ರಮಥಾಂಶ್ಚ ಕುಂಭೇಷು ಆವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ। ಕುಂಭಸಂಖ್ಯಾ ಕ್ರಮೇಣ ರುದ್ರಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ । ವರುಣಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಾಹುತೀಭಿರ್ಹುತ್ವಾ । ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಮಹಾನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಂ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯೇನ ಸ್ಥಾಪಿತ ಕುಂಭೋದಕೈರ್ದೇವಮಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರ್ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಯಥಾವಿಭವಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಮಹಾಜನಾಂಶ್ಚ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನೂ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧಿ–ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ವೈತಸ (ಜೊಂಡು) ಸಮಿತ್ತು ಚರು:–ಆಜ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಯಥಾಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿ, ಮುಗಿಸಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಳುವರೆಗೆ ಇಳಿದು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಸೂಕ್ತ ಪಾರಾಯಣ ಜಪಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ವಿಶೇಷ ಸಂತರ್ಪಣಾದಿಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು.

ಅಥ ಪರ್ಜನ್ಯಜಪಃ

ವೇದಪಾರಾಗಾ ಸದಾಚಾರಯುತಾ ಪೂರ್ವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವರುಣ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ । ಉದಕೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ । ವರುಣಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । "ತತ್ಸವಿತುರಿತಿ" (ಪು. ೩೦) "ಪಙ್ಕ್ತೋರ್ಧರ್ಚಶೋಽನವಾನಂ ವೇದಾದೀನ್ ಜಪತೀಮಂ ವರುಣೇತಿ ಪಂಚರ್ಚ* ಮುದುತ್ತಮ*ಮಿತಿ ಷಡೃಚಂ ಯದಂತಿ ಯಚ್ಚೇತಿ ॥

ಉದಾಯುಷಾ ಮಹಾಗ್ಂ ಇಂದ್ರೋ ಯ ಓಜಸಾ ವಾಚಮಿಂದ್ರಿಯೇಣ ಯೋ ವೈನಸ್ತ ದಶಮ್ಮೈತ್ರಾವರುಣೀಮಸೌಸಾರೀಂ ವರುಣಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ವರುಣಾಯ ವಾಮೇತಾದ್ವೇ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ* ॥

ಪವಮಾನೋ ವೃಷಾಸೋ ಅಗ್ಂಶುಃ ಸಿಂಧೋಃಯೋಽಸೌಯೋಽಪಾಮಾದಿ* ಸರ್ವಾನುವಾಕಾ ।

ಸುವರ್ಣಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾದ್ಭ್ಯಶ್ಚ ಆದಿತ್ಯೋ ಪೃಥಿವೀ ನಮಿ* ದಿತ್ಯನುವಾಕಾ ಪಠಿತ್ವಾ । ಜಲಾದ್ಬಹಿರ್ಗತ್ವಾ । ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಃ ಭೂತ್ವಾ "ಪೀವೋನ್ನಾಮಿ* ಇತ್ಯನುವಾಕಮೇಕಾದಶವಾರಂ ಜಪಿತ್ವಾ । ಪುನಃ "ಮಾರುತಮಸೀತಿ"* ಚತುರೋನುವಾಕಾ ಜಪಿತ್ವಾ। "ಏಹಿ ಪರ್ಜನ್ಯ–ಏಹಿ ವರುಣ–ಏಹ್ಯಪಾಂಪತೇ–ಪುರೋ ವಾತಂ ಜನಯ ಜನಯ । ಪಶ್ಚಾದ್ವಾತಂ ಶಮಯ ಶಮಯ । ಸದ್ಯಸ್ಸುವೃಷ್ಟಿಂ ಧೇಹಿ ಪರ್ಜನ್ಯೋಂ" ಇತ್ಯುಚ್ಚೈಸ್ತ್ರಿವಾರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ವಿಭಂಡಕಸುತ ಶ್ರೀಮಾನ್—ಋಷ್ಯಶೃಂಗಾಯ—ಯಸ್ಯ ಕೇಶೇಷು ಮೈತ್ರಾವರುಣೀಂ ದ್ವಿರೂಪಾಮಾಲಭೇತ–

"ಮಾರುತಮಸೀತಿ"* ಚತುರೋನುವಾಕಾ–"ಪರ್ಜನ್ಯಾಯ ಪ್ರಗಾಯ*ತೇತಿ"–ವರ್ಷಪ್ರದಂ—"ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ"—"ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗ"*ಮಿತಿ—ಜಪಿತ್ವಾ ।

ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಧಾರಯಂತಃ "ಪರ್ಜನ್ಯಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಮುಖಾಂತೇ ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯವೈತಸ ಸಮಿಚ್ಚರುಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟಶತಮಷ್ಟಾವಿಂಶತಿರ್ವಾ "ಪುರೋ ವಾತೋ ವರ್ಷನ್ನಿತಿ"* ಜುಹುಯಾತ್ । "ವರ್ಷಾಯ ಪುರೋವಾತಾಯೇ"

ತ್ಯುದ್ದೇಶತ್ಯಾಗಃ । ತತೋ ಜಯಾದೀ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ। ಶಾಂತಿ ಪಾಠಂ* ಕುರ್ಯಾತ್ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ವರುಣಪ್ರತಿಮಾಂ ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ । ವಿರಾಟಪರ್ವಪಠನ ಸತ್ಕಥಾಶ್ರವಣಾದಿನಾ ಯಥಾ ವಿಭವಮಾರಾಧಯೇತ್ ॥

೧೯. ಜನಮಾರ-ಮಹಾಮಾರ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿಃ

ಜನಮಾರ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಶಾಂತಿಕಂ ।
ಯದಾ ಲೋಭಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ಪೀಡ್ಯಂತೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ॥....

ತಾಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಭೂತಾಸು ತತೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಕುಪ್ಯತೇ ।
ತದ್ರುದ್ರಕೋಪಜಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಜನಮಾರಃ ಪ್ರಶಾಂತಯೇ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಸಾದಯೇದ್ಯತ್ನಾತ್ ದೇವದೇವಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ।
ಪ್ರಸಾದಿತೇ ತತೋ ರುದ್ರೇ ಜನಮಾರೋ ನಿವರ್ತ್ಯತೇ ॥

ಉಪೋಷಿತೋ ನರಃ ಸ್ನಾತಃ ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಧೃತ್ವಾ । ಆತ್ಮರಕ್ಷಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಶಾಂತಿಂ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥ ದೇವಾಲಯೇಷು ಚ ಸರ್ವತ್ರ ಅಭಿಷೇಕಾದಿನಾ ಶಿವಮಾರಾಧಯೇತ್ । ಶತರುದ್ರೀಯಂ ಮಹಾನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ ಜಪಹೋಮಾದಿಕಮಾಚರೇತ್ ॥

ರುದ್ರಾಣಾಂ ಚ ತಥಾಜಾಪ್ಯಂ ಸರ್ವೌಘವಿನಿಷೂದನಮ್ ।
ಸರ್ವಕಾಮಕರೋ ಹೋಮಸ್ತಥಾ ಸರ್ವತ್ರ ಶಾಂತಿದಃ ॥

ರುದ್ರಹೋಮಃ ಪರಾ ಶಾಂತಿಃ ಪಾಯಸೇನ ಘೃತೇನ ಚ ।
ಉಪಸರ್ಗೇ ನರಾಣಾಂ ತು ಮಹಾಮಾರೀ ಸಮುದ್ಭವಂ ॥

ತಥಾ ತ್ರಿವಿಧಮುತ್ಪಾತಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಶಮಯೇನ್ಮಮ ॥

ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ಅಧರ್ಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ರುದ್ರನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವನು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ದಂಗೆಗಳು, ಉತ್ಪಾತಗಳು, ರೋಗರುಜಿನಗಳು, ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಜನ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಜನಮಾರ-ಮಹಾಮಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಉಪಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ, ಜಪ, ಹೋಮ ಅರ್ಚನಾದಿಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣಾದಿಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ದೈವಕೋಪೋಪಶಾಂತಿಯೇ ಲೋಕಶಾಂತಿ.

೨೦. ಆಯುಷ್ಯಹೋಮಃ

ಅಥ ಯಜಮಾನಃ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ । ಆಚಾರ್ಯಂ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಅಮುಕನಕ್ಷತ್ರೇ ಅಮುಕರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಃ ಅಮುಕದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆಯುಷ್ಯ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನೇಃ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಅಷ್ಟದಳಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತದುಪರಿ ಕಸ್ತೂರೀ ಕುಂಕುಮಾದಿ ವಾಸಿತ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಪೂರಿತಂ ಪಂಚತ್ವಕ್ಪಂಚ ಪಲ್ಲವಾದಿ ಶೋಭಿತಂ ನಾರಿಕೇಳ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮ ಸಹಿತಂ ಕುಂಭಂ ನಿಧಾಯ । ತಸ್ಮಿನ್ ಕರ್ಷಮಾತ್ರ ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತಾಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಂಚಗವ್ಯಾದಿನಾ ಸಂಶುದ್ಧಂ ನಿಧಾಯ । "ತ್ರ್ಯಂಬಕ" ಮಂತ್ರೇಣ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ದೇವತಾಮಾವಾಹ್ಯ। ಪೂಜಯೇತ್॥ "ಆಯುರ್ದಾ ಅಗ್ನೇ" "ಆಯುಷ್ಟೇ ವಿಶ್ವತಿ" (ಪು. ೫೯೭)

"ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಉಜ್ಜಹಾರ"* ಇತ್ಯಷ್ಟಭಿಃಶ್ಚ ಘೃತಸೂಕ್ತೇನ ಚ ಯಾದಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಮಾಜ್ಯಾಹುತೀರುಪಜುಹೋತಿ। ಅಂತಿಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ–"ವಿಷ್ಣೋ ತ್ವನ್ನೋ ಅಂತಮಃ* ಇತಿ ಚ ಹುತ್ವಾ । ಪ್ರತಿಸ್ವಾಹಾಕಾರಂ "ಅಮುಕಸ್ಯ" ಅಪಮೃತ್ಯುರ್ನಶ್ಯತು । ಆಯುರ್ವರ್ಧತಾಂ" ಇತಿ ಸವ್ಯಾಹೃತಿಭಿಃ ಪ್ರತಿಮಂತ್ರಂ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಜಯಾದಿನಾ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಪುನಃ ಕುಂಭಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ದೇವ ಮುದ್ವಾಸ್ಯ । ಕುಂಭೋದಕೇನ ಯಜಮಾನಂ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಕಲಶ ವಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಾದಿ ದತ್ವಾ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಮಾರಾಧ್ಯ । ನೀರಾಜನಾಶೀರ್ವಚನೈಃ ಪರಿಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಆಯುಷ್ಕಾಮಿಯಾದವನು ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಅಥವಾ ಜನ್ಮ ತಾರೆ, ತಿಥಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೌರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಆಯುಷ್ಯ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆತನಿಗೆ ಆಯಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡೆಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ.

೨೧. ಅಪಮೃತ್ಯುನಿವಾರಕ ಶಾಂತಿಃ

ಅಥ ಕರ್ತಾ ಅಷ್ಟೌ ಚತುರೋ ವಾ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ । ನವಗ್ರಹಸಹಿತಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಕಲಶಂ ಕೇವಲ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಕಲಶಮೇಕಂ ವಾ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । (ವೀ. ಪು. ರ. ೧೮೯–೧೪೩)

ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಅಪೈತುಮೃತ್ಯು"* ಇತಿ ಷಡ್ಭಿಃ ಷಟ್ ಗೃಹೀತಾಜ್ಯಾನಿ ಹುತ್ವಾ ॥ "ಮೃತ್ಯುರ್ನಶ್ಯತು" ಇತಿ ಚತ್ವಾರಿ ಉಪಹೋಮಾನ್ ಕೃತ್ವಾ । ಯಥಾ ಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪಂ ವಿಧಾಯ । (ವೀ. ರ. ಪು. ೧೪೩) ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

೨೨. ಅಥ ಗ್ರಾಮ ಶಾಂತಿಃ

ಗ್ರಾಮಸ್ಯ ನಿರ್ಋತಿ ದಿಗ್ಭಾಗೇ ಮಂಟಪಂ ವಿರಚಯ್ಯ । ಶುಭದಿನೇ ತತ್ರ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ। ಕುಂಡಂ ರಚಯಿತ್ವಾ । "ಗ್ರಾಮ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಕುಂಡಸ್ಯೇಶಾನ್ಯೇ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ತತ್ರ ವರುಣ ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಗ್ರಾಮಾದ್ಬಹಿಃ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕಲಶಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಬ್ರಹ್ಮಸೂಕ್ತೇ*ನ ಸಮಿತ್ । ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೇನ ಅನ್ನಂ । ರುದ್ರಸೂಕ್ತೇನಾಜ್ಯಂ, ವಾಸ್ತೋಷ್ಪತೇತಿ ಪಾಯಸಂ ಚ ಹುತ್ವಾ । ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ ಹುತ್ವಾ । ಶೇಷಮನ್ನಂ ಚಿತ್ರಾಂತೇನ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ "ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಋತ್ವಿಜಾ ಉಲ್ಕಾಗೃಹೀತೇನ "ಅನುಹವಂಪರಿ ಹವಮಿತಿ" ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಆಜ್ಯಂ ವಿಸೃಜೇತ್ । ಗ್ರಾಮಾದ್ಬಹಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ಅಗ್ನಿಂ

ಮಹಾ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಜಪ ವಿಧಿಯನ್ನು (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೩೫–೧೪೩) ನೋಡಿ.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಾದ ಉತ್ಪಾತಗಳುಂಟಾದಾಗ ನರಿಕೂಗು, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಹುಜನ ಮರಣ-ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು, ದರೋಡೆ-ಕೊಳ್ಳೆ, ಶವದೂಷಿತ, ಬಹುದಿನ ಜನಶೂನ್ಯತೆಗಳು ಅಥವಾ ನೂತನ ಗ್ರಾಮಸ್ಥಾಪನ ಮತ್ತು ನೂತನ ಗ್ರಾಮಪ್ರವೇಶ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮವಾಸ್ತು ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುರು-ಚರ ವಿವೇಕ

ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವಾನುಷ್ಠಾನ ಪರರಾದ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವು ದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪರಶಿವನು **ಗುರು** ಮತ್ತು **ಜಂಗಮ** ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸು ತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಧಾರಣ ಶಿವದೀಕ್ಷಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವವನೇ ಗುರು. ಗುರುವು **ಸಾಭಾರಿಗುರು** ಮತ್ತು **ನಿರಾಭಾರಿಗುರು** ಎಂದು ಇಬ್ಬಗೆ. ವೀರಶೈವ ಶಿವಾಗಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ **ಸಾಭಾರಿಗುರುಗಳು** ಪರಶಿವನ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮುಖಜರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ರೇಣುಕಾದಿ ಪಂಚಾ ಚಾರ್ಯರು. ಇವರೇ **ಜಗದ್ಗುರು, ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ, ಶಿವಾಚಾರ್ಯ**ರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಪೀಠಗಳು **ಹಿಮವತ್ಕೇದಾರ, ಕಾಶೀ, ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ** ಮತ್ತು **ರಂಭಾಪುರಿ**ಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನ ವಾಗಿವೆ. ಈ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ವಟುಗಳು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ರೂಢಿ.

ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಗುರೂಪದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಧಕರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿ ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು "ಅನುಗ್ರಹ" ಸಂಸ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಉದ್ಧರಿಸುವವನೇ **ನಿರಾಭಾರಿಗುರು**. ಈತನೇ **ವಿರಕ್ತ, ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ, ಶಿವಯೋಗಿ** ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠಗಳು **ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಗದಗ** ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿವೆ.

ಗುರುವು ಭಕ್ತನ **ಶಿಕ್ಷೆ, ದೀಕ್ಷೆ** ಮತ್ತು **ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣ**ಗಳ **ಹೊಣೆ** ಹೊತ್ತವನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು **ಸಾಭಾರಿ**. ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನು **ನಿರಾಭಾರಿ**. ಸಾಭಾರಿಗುರುವು **ಸ್ಥಿರ-ಚರ, ದೇಶಿಕ, ಪಟ್ಟದದೇವರು** ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದದಿಂದ ಮೂರುಬಗೆ. ,ನಿರಾಭಾರಿ ಜಂಗಮವು **ಸ್ವಯಂ-ಚರ-ಪರ** ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದದಿಂದ ಮೂರುಬಗೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸಗುವ **ಸಂಸ್ಕಾರ ಗಳನ್ನು** ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧. ಸಾಭಾರಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಃ

ಅಥ ವೀರಶೈವ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಃ ಸ್ವಗುರುಧ್ಯಾನ ಪೂರ್ವಕಂ ಕೃತ ನಿತ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಃ ಶುಭೇಽಹನಿ ಯಥೋಕ್ತಮಂಟಪೇ ಭದ್ರಪೀಠೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ "ಏವಂ....ಶುಭ ತಿಥೌ । ಅಮುಕಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಶಿವದೀಕ್ಷಾದಿನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕ ಮಹಾಚಾರ್ಯತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದೌ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಚತುರ್ಭಿಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಸಹ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತ ಪಠನಪೂರ್ವಕಂ ಗುರು-ಚರ-ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಭಾಭಿಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ॥

ಅಥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣವ್

ಯೇ ರುದ್ರಲೋಕಾದವತೀರ್ಯ

ರುದ್ರಾ ಮಾನುಷ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯಜಗದ್ಧಿತಾಯ ।

ಚರಂತಿ ನಾನಾವಿಧ ಚಾರುಚೇಷ್ಟಾ

ಸ್ತೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಪೂಜಕೇಭ್ಯಃ ॥

"ನಮೋ ರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯೇಽಂತರಿಕ್ಷೇ"। (ವೀ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೩೨೮) ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । "ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಂ" (ವೀ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೩೪೩) ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ । ಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ಸನ್ "ವ್ರಾತೇಭ್ಯೋ ವ್ರಾತಪತಿಭ್ಯಶ್ಚವೋ ನಮೋ ನಮೋ....ಶ್ವಭ್ಯಶ್ವಪತಿಭ್ಯಶ್ಚ ವೋ ನಮಃ" (ವೀ. ಪ್ರ. ರ. ಪು. ೩೨೨) ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ॥

"ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸಭಾಸದಶ್ಚ। ಮಯಾ ಸಮರ್ಪಿತಾಮಿಮಾಂ ಪರಿಷದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಯಥೋಕ್ತದಕ್ಷಿಣಾಮಿವ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಅಮುಕಪ್ರವರಸ್ಯ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನಃ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತಸ್ಯ ಸದಾಲಿಂಗಾಂಗಸನ್ನಿಹಿತಸ್ಯ ಅಮುಕಶರ್ಮಣಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ, ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾರ್ಥಂ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಚಿರಕಾಲ ವೀರಶೈವಮತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸುಖಭೋಗಾರ್ಥಂ, ಏನಂ ಸಾಭಾರಿ

ಗುರುಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಂ ಕರ್ತುಂ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಕರ್ಮಕರಣಾಯ ಚ ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯತಾಂ" ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—"ಅನುಗೃಹ್ಣಾಮಃ" ಇತಿ ವದೇಯುಃ ।

ಅಥ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಮ್—ತತ್ರಾಯಂ ಸಂಕಲ್ಪಃ । "ಏವಂ ....ತಿಥೌ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಥರ್ವಣ–ವೀರಶೈವಾಗಮ (ಅಜಪ) ಶಾಖಿನಾಂ ವೀರ ನಂದಿ ಭೃಂಗಿ ವೃಷಭ ಸ್ಕಂದ ಗೋತ್ರಾಣಾಂ, ಪಡಿವಿಡಿ ವೃಷ್ಟಿ, ಲಂಬನ ಮುಕ್ತಾಗುಚ್ಛ ಪಂಚವರ್ಣಸೂತ್ರಾಣಾಂ, ರೇಣುಕ ದಾರುಕ ಏಕೋರಾಮ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಪ್ರವರಾಣಾಂ ವೀರಶೈವಾನಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಗತಾನುಷ್ಠಾನ ಸ್ಥೈರ್ಯೈಶ್ವರ್ಯ ವಿಜಯಾಭಯಾಯು ರಾರೋಗ್ಯಾದಿ ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸ್ವಗೋತ್ರಜಾತಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಷಡಧ್ವಶೋಧನ ದ್ವಾರಾ ತತ್ತದ್ದೀಕ್ಷಾಧಿಕಾರ ಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಶೇಷ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಜನಾನಾಂ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಾದಿಷು ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹರೂಪ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಉಕ್ತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪೂರ್ವಕ ಕರ್ಮಕರಣಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಆತ್ಮೋಪ ಶಾಂತಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಾರ್ಥಂ ಚ ಸಾಭಾರಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ, ತದಂಗ ದಿಗೀಶಾದ್ಯಾವಾಹನ-ಸ್ನಪನ-ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ ಪೂರ್ವಕ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಕಲಶಾರಾಧನಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯ ಮಾಣಃ ತದಾದೌ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರೈಸ್ಸಹ ಸ್ವಸ್ತಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ನಾಂದೀಸಮಾರಾಧನಂ (ಪು. ೨೭)

ಮಂಟಪದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ (ಪು. ೮೦–೮೮)

ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೧೯೯–೧೪೩)

ಸಪ್ತಸಭಾಧಿದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಂ (ಪು. ೮೯)

ಅಥ ಸ್ನಪನ ಕಲಶಾರ್ಚನಂ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ "ಏವಂ....ತಿಥೌ ಅಮುಕಾಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರಾ ಗತೇ, ಅಮುಕ ಮಠೇ, ಅಮುಕಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ, ಅಮುಕಶರ್ಮಣಃ

ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾಚಾರ್ಯತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಭಾರಿ ಶ್ರೀಗುರು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಮಾಣಃ ತದಂಗ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಸ್ನಪನ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಂಟಪಸ್ಯಾಗ್ನೇಯದಿಶಿ ತಂಡುಲ ಸ್ಥಂಡಿಲೆ ಅಷ್ಟದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಣವಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ॥ "ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ" (ಪು. ೭೨)

ಆಪೋವಾ ಇದಗ್ಂ ಸರ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಭೂತಾನ್ಯಾಪಃ ಪ್ರಾಣಾ ವಾ ಆಪಃ ಪಶವ ಆಪೋಽಮೃತಮಾಪೋಽನ್ನಮಾಪಸ್ಸಮ್ರಾಡಾಪೋ ವಿರಾಡಾಪಃ ಸ್ವರಾಡಾಪಶ್ಛಂದಾಗ್ಂ ಸ್ಯಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀಗ್ಂ ಷ್ಯಾಪೋ ಯಜೂಗ್ಂ ಷ್ಯಾಪಸ್ಸತ್ಯಮಾಪಸ್ಸರ್ವಾದೇವತಾ ಆಪೋಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರಾಪ ಓಂ

ಇತಿ ತೀರ್ಥೋದಕಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ॥

ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀ । ಪೃಥಿವೀ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ । ಪುನನ್ತುಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ । ಯದುಚ್ಛಿಷ್ಟ ಮಭೋಜ್ಯಂ ಯದ್ವಾದುಶ್ಚರಿತಂ ಮಮ । ಸರ್ವಂ ಪುನನ್ತುಮಾಮಾಪೋಽ ಸತಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಗ್ಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

"ಆಪಃ ಪ್ರಣಯತಿ....ತಮಭಿಷಿಂಚತಿ" *

ಇತಿ ತೀರ್ಥೋದಕೇನ ಕಲಶಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ । ಶತೌಷಧೀಮೂಲಂ, ಪಂಚರತ್ನಾನಿ, ನಿಷ್ಕಮಾತ್ರ ಸುವರ್ಣಂ, ಪಂಚಬೀಜಾಂಕುರಾಣಿ, ಪಂಚ ಪಲ್ಲವ ಮೃತ್ತಿಕಾಃ, ವೃಷಶೃಂಗಂ, ಗಜದಂತಂ, ರೋಚನಾನಿ ಚ ನಿಧಾಯ ಉತ್ಪಲ ಪದ್ಮ ಮುಸ್ತಾ ಮುಖ್ಯಾನ್ಯೇತಾನಿ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಉದ ಕುಂಭೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । "ಕಲಶಸ್ಯಮುಖೇ....(ಪು. ೧೦) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ ॥

ತತೋ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಾಯ ದಶಕಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಅರ್ಕಮಂಡಲಾಯ ದ್ವಾದಶಕಲಾತ್ಮನೇ । ಶಶಿಮಂಡಲಾಯ ಷೋಡಶ ಕಲಾತ್ಮನೇ । ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತ್ಯೈ । ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯೈ । ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತ್ಯೈ । ಪರಾಶಕ್ತ್ಯೈ । ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯೈ । ಇತಿ ಪೂರ್ವಾದಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಶ್ವೇತಾಕ್ಷತೈಃ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ದ್ವಾದಶವಾರಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಸಮ್ಮುಖೀಕರಣ ಮುದ್ರಯಾ ಶ್ವೇತಾಕ್ಷತೈಃ—

ಗಾಯತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಸರಸ್ವತೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಏಹ್ಯೇಹಿ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಹುಂ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಸನ್ನಿಧತ್ಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇತಿ ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಅಮೃತೀಕೃತ್ಯ । ಪುನಃ ಕಲಶಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಸಪ್ತವಾರಂ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥ ಷಟ್‌ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಮ್*

ಮಂಟಪಸ್ಯ ಈಶಾನ್ಯದಿಶಿ ತಂಡುಲೈಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಷಟ್‌ಕಲಶ ಮಂಡಲೋಕ್ತ* ಕ್ರಮೇಣ ಮಂಡಲಾನಿ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತತ್ತತ್‌ಪ್ರಣವಾನ್ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಪೂರ್ವಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಕಲಶಾನ್ । ತದೀಶಾನ್ಯೇ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಕಲಶಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ತದಾರಾಧನಾರ್ಥಂ ಷಟ್‌ಋತ್ವಿಜೋ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

---

*ವೀರಶೈವ ಗುರು ಮತ್ತು ಚರ (ವಿರಕ್ತ) ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಗಳ ಆಗಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್‌ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮ ತತ್ತ್ವಗಳು "ಏಕಮೂರ್ತಿಸ್ತ್ರಿಧಾ ಭಕ್ತಾ ಗುರುರ್ಲಿಂಗಂ ತು ಜಂಗಮಃ" ಎಂಬ ಶಿವಾಗಮ ವಚನದಂತೆ ಒಂದೇ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಮೂರು ಔಪಾಧಿಕರೂಪಗಳು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವು ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸ್ಯವೆನಿಸಿವೆ. ಏಕೋತ್ತರಶತ (೧೦೧) ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ "ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಪತ್ತಿಸ್ಥಲ" (ಸಿ. ಶಿ. ಪ್ರ. ೯) ಮತ್ತು 'ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಸ್ಥಲ' (ಸಿ. ಶಿ. ಪ್ರ. ೧೧) ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ತತ್ತ್ವಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಉತ್ಪತ್ತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ಯಾನನೋದ್ಭವವೆನಿಸಿರುವ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ ತತ್ತ್ವದ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅನುಭವ,

ಅಥ ನಿರಂಜನ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಮ್

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮ ಕಲಶಪೂಜಾರ್ಥಂ ಗೋಪ್ಯಾನನೋದ್ಭೂತಂ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮಂ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಜಂಗಮಸ್ವರೂಪಾಯ । ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾಸಕ್ತಾಯ । ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಯ । ಮಹತ್ತೇಜೋರೂಪಾಯ । ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ವರ್ಣಾಯ । ಗೋಪ್ಯಾನನೋದ್ಭೂತಾಯ । ಷಷ್ಠಮ ಕಲಶಾಧೀಶ್ವರಾಯ । ಲಿಂಗಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನೇ । ಶಿವಲಾಂಛನ ಧಾರಕಾಯ । ಆತ್ಯಾಶ್ರಮಾಯ । ಜ್ಞಾನಕಂಥಾಯ । ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಜ್ಞಾನ ದಂಡಾಯ । ವಿರಕ್ತಾಶ್ರಮಾಯ । ಅಗಣಿತಚರಲಿಂಗಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ಅವಾಗ್ಜ (ನಿರಂಜನ) ಪ್ರಣವಮೂಲಮಂತ್ರಜಾಪಕಾಯ । ಬಾಹ್ಯಾಂತಶ್ಚಿನ್ಮುದ್ರಾಂಕಿತಾಯ । ಜಟಾಮಕುಟ ಮಂಡಿತಾಯ । ಕಾಷಾಯವಸನಾಯ । ಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಸಾದ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಯೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪಾದ್ಯಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಏವಂ ಪಂಚಕಲಶಾರ್ಚನಾರ್ಥಂ ಪಂಚ ಋತ್ವಿಜಃ ವೃಣುಯಾತ್ । (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೮೬–೧೯೯) ತತಃ ಸರ್ವೇ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನೇನ ಪರಿಪೂತಾಃ (ಪು. ೩೨) ಸಕಲೀಕರಣಾದಿನಾಂತರ್ಬಹಿಶ್ಶುದ್ಧಾಃ (ಪು. ೩೫–೪೫) ರಕ್ಷಾಃ ಧಾರಯೇಯುಃ (ಪು. ೪೬)

ಅಥ ನಿರಂಜನ ಕಲಶಾರಾಧನಮ್

ಅಥ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಕಲಶಾನಾಮೀಶಾನ್ಯದಿಶಿ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮ ಕಲಶ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ವೃತ ಋತ್ವಿಕ್ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। ಅಥ "ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ ಕಲಶೇ ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪ ಜಂಗಮಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿತೈಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗುರು–ಜಂಗಮ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ (ಪಟ್ಟದಗುರು) ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗಿ (ವಿರಕ್ತ) ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ ಗುರು, ಚರ (ವಿರಕ್ತ) ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತರಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಷಟ್‌ಕಲಶಸ್ಥಾಪನವು ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದೆ.

ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಪರಶಿವ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಯೇ ನಮಃ ಮಸ್ತಕೇ । ಶೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸೇ ನಮಃ ಮುಖೇ । ಪರಶಿವಜಂಗಮ ದೇವತಾಯೈ ನಮಃ ಹೃದಿ । ಅಮಿತಿ ತದ್ಬೀಜಾಯ ನಮಃ ನಾಭೌ । ಉಮಿತಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ । ಮಂ ಪರಶಿವೋಂ ಇತಿ ಕೀಲಕಾಯ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ । ಪರಶಿವ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಋತಗ್‌ಂ ಸತ್ಯಂ— ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ— ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಪುರುಷಂ ಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಲಮ್—ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಊರ್ಧ್ವರೇತಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ— ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ವಿಶ್ವರೂಪಾಯೈ— ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ನಮೋ ನಮಃ— ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಏವಂ ಹೃದಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಃ । ತತೋ ವಂದನಾಮುದ್ರಯಾ

ಧ್ಯಾನಂ—ಸಾಭ್ಯಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗಮಮೂರ್ತತತ್ತ್ವಂ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಂ ಪುರುಷಮಕ್ಷರತಃ ಪರಾಖ್ಯಮ್ ।
ಸ್ವಾತ್ಮಾದಿಶಕ್ತಿಘಟಿತಂ ಮನಸೈವ ನಿತ್ಯಂ
ಧ್ಯಾತವ್ಯರೂಪಮತಯಶ್ಚರಲಿಂಗಮೀಡೇ ॥

ಕಲಶಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ—

ಋತಗ್‌ಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರುಷಂ ಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಲಂ ।
ಊರ್ಧ್ವರೇತಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ವೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪರಶಿವ ಜಂಗಮಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾ ಇಹ ಪ್ರಾಣಾಃ । ಪರಶಿವ ಜಂಗಮಸ್ಯ ಜೀವ ಇಹ ಸ್ಥಿತಃ । ಪರಶಿವ ಜಂಗಮಸ್ಯ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಕಾಯ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಪ್ರಾಣಾ ಇಹೈವಾಗತ್ಯ ಸುಖಂ ಚಿರಂ ತಿಷ್ಠಂತು ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಮಹಾಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ । ಹೃದಯೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಐಕ್ಯ

ಸ್ಥಲಸ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ । ಆತ್ಮಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ಸಮರಸ ಭಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾಯ ನಮಃ। ಶಾಂತ್ಯತೀತೋತ್ತರಕಲಾಯ ನಮಃ । ಸದ್ಭಾವಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಗ್ರಹಣಸಾಧನಾಯ ನಮಃ । ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂಕಾರ ಬೀಜಾಯ ಪರಶಿವಜಂಗಮಾಯ ನಮೋ ನಮಃ । ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ಕುರು ಸ್ವಾಹಾ । ಆವಾಹನಾದಿ ಷಟ್ ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥೇಶಾನಾದಿ ಕಲಶಾರ್ಚನಾರ್ಥಂ ವೃತಾ ಋತ್ವಿಜೋಽಪಿ ತತ್ತತ್ಕಲಶ ಪೂಜಾಂಶ್ಚ ವಿಧಿವದಾಚರೇಯುಃ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೪೯–೧೫೬)

ಶಿವಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್

ಅಥ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಾಂಗತ್ವೇನ ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯೇತ್ । (ಪು. ೧೫೪–೧೫೩) ತತ್ರಾದೌ ಸದಾಶಿವಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ । "ಭಗವನ್ ಶಿವಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಕರೋಮಿ" ಇತಿ ಗುರ್ವಾಜ್ಞಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಕುಂಡಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಉಪವಿಶ್ಯ। ಆಚಮ್ಯ। ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ। "ಏವಂ....ತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಅದ್ಯ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ಶ್ರೀಗುರು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಕರ್ಮಪ್ರಯುಕ್ತ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ವಿಧಿವತ್ ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ। ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್। ಸದ್ಯೋಜಾತಮಿತಿ ಸಮಿಧಂ। ವಾಮದೇವಾಯೇತ್ಯಾಜ್ಯಂ । ಅಘೋರೇಭ್ಯ ಇತಿ ಚರುಂ । ತತ್ಪುರುಷಾಯೇತಿಲಾಜಾನ್। ಈಶಾನಾಯೇತಿ ಮಾಷಾ । ಹೃದಯೇನ ಶಾಲೀನ್ । ಶಿರೋಮಂತ್ರೇಣ ಯವಾನ್ । ಶಿಖಾಮಂತ್ರೇಣ ತಿಲಾ । ಕವಚಮಂತ್ರೇಣ ಸರ್ಷಪಾನ್ । ನೇತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಮುದ್ಗಾನ್ । ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಗುಡಂ। ಏವಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ತದರ್ಧಮಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯಷ್ಟೌ ವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಹುತ್ವಾ । ಮಧ್ಯೇಽಗ್ನೌ ಪ್ರಧಾನಾಹುತೀರ್ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರಾಮಿತಿಸರ್ವತ್ರ ॥

"ಈಶಾನಸ್ಸರ್ವ ವಿದ್ಯಾನಾಂ" ಯಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ಈಶನಾಯೇದಂ .... ।
"ತತ್ಪುರುಷಾಯ...." ವಾಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ತತ್ಪುರುಷಾಯೇದಂ ನಮಮ॥
"ಅಘೋರೇಭ್ಯಃ...." ಶಿಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ಅಘೋರಾಯೇದಂ ,,
"ವಾಮದೇವಾಯ...." ಮಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ವಾಮದೇವಾಯೇದಂ ,,
"ಸದ್ಯೋಜಾತಂ...." ನಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯೇದಂ ,,
"ಋತಗ್‌ಂಸತ್ಯಂ...." ಓಂಕಾರಮೂರ್ತಯೇ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಾಯೇದಂ

ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಷ್ಟಾಷ್ಟಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ । ಶಿವಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರೇಣಾಜ್ಯೇನಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಹುತ್ವಾ । ಆಹೂತಾನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ। ಜಯಾದಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯಂತಂ ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥವಾಪನಂ

ಅಥ ಸ್ನಾನಾದಿನಾ ಪರಿಪೂತಂ ಸಧೌತವಸ್ತ್ರಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಭದ್ರಪೀಠೋಪರಿ ಉಪವೇಶ್ಯ । ರಕ್ಷಾಧಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ವಿಧಿವತ್ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೮೪–೮೭) ವಾಪಯಿತ್ವಾ । ಸಂಸ್ನಾಪಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಸಭಾಪೂಜಾ

ಧೃತಧೌತವಸ್ತ್ರಃ ಶಿಷ್ಯಃ ಫಲಪುಷ್ಪತಾಂಬೂಲ ಹಿರಣ್ಯಪಾಣಿಃ "ಓಂ ನಮಸ್ಸದಸೇ" (ಪು. ೨) ಇತಿ ಸಭಾಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ತೈರನುಜ್ಞಾತಃ । ಗುರುಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ । ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಅಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಮಂಟಪಸ್ಯೋತ್ತರದಿಶಿ ಮಂಡಲಂ ವಿರಚಯ್ಯ। ರಂಗವಲ್ಲೀಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಯ। ತಂಡುಲಾನಾಸ್ತೀರ್ಯ। ಭದ್ರಪೀಠಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಆಸನಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಸುತಳಂ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀ ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ । ಆಸನೇ ವಿಶ್ವಜಪೇ ಚ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಸನಂ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಏವಂ ವರುಣಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ ॥
ಇತಿ ಪವಿತ್ರೋದಕಂ ದರ್ಭಾಗೆಸ್ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಃ ।

ಕೂರ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಯೋಗಾಸನಾಯ ನಮಃ । ವಿಮಲಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಮಧ್ಯೇ ಪರಮಸುಖಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಭದ್ರಾಸನೇ ಶಿಷ್ಯಂ ಉದಙ್ಮುಖಮುಪವೇಶ್ಯ ।

"ಅಥಾಧಿವಿದ್ಯಂ । ಆಚಾರ್ಯಃ ಪೂರ್ವರೂಪಂ । ಅಂತೇವಾಸ್ಯುತ್ತರರೂಪಂ । ವಿದ್ಯಾಸಂಧಿಃ । ಪ್ರವಚನಂ ಸಂಧಾನಂ । ಇತ್ಯಧಿವಿದ್ಯಂ ॥"

ಅಥಾಭಿಷೇಕಃ

ಮಂಗಲಗೀತ ವಾದ್ಯ ವೇದಘೋಷೈಸ್ಸಾಕಂ ಆಚಾರ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯಮಸ್ತಕಂ ಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾಚಮನ ಮಧುಪರ್ಕೈಃ, ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಸ್ನಪನ ಕಲಶೋದಕೈಃ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ಷಟ್‌ಕಲಶತೀರ್ಥೋದಕೈರ್ದಿಗೀಶಾದಿ ಕಲಶೋದಕೈಶ್ಚ ಅಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥

ಅಥಾಭಿಷೇಕಮಂತ್ರಾಃ—

"ದೇವಸ್ಯತ್ವಾಸವಿತುಃ".... .... (ಪು. ೩೨)

*ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ (ಪು. ೧೪)" ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ ವರುಣಂ (ವೀ.ಪೂ. ರ. ಪು. ೮೮)

"ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರಮನ್ಯವ.... ....ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ" (ವೀ. ಪು. ೪೭)

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ.....ಸದಾಶಿವೋಂ (ಪು. ೩೧) "ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ"
"ಋತಗ್‌ಸತ್ಯಂ"...."ಓಂ ಸಹನಾವವತು....ಮಾವಿದ್ವಿಷಾವಹೈಃ ॥
ಓಂ ಶಾಂತಿ ಶ್ಶಾಂತಿ ಶ್ಶಾತಿಃ," ಇತ್ಯಾದಿಮಂತ್ರೈರಭಿಷಿಚ್ಯ ॥

ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾವಸಾಥೇ ಯುವೋರಚ್ಛಿದ್ರಾಮಂತವೋಹಸರ್ಗಾಃ । ಅವಾತಿರ ತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವಾಋತೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾಸಚೇಥೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ನೂತನ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಾದಿಕಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ। ಮಂಗಲತೂರ್ಯನಿಸ್ವನೈಃ ಸಹ ॥

"ಮಾನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ"* (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೨೭)

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಭಸ್ಮಾಭಿಮಂತ್ರ್ಯ, ಸಂಪೂಜ್ಯ, "ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ....ಮಾಮೃತಾತ್" ॥

ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ ಜಮದಗ್ನೇಃ ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ತ್ರಿಯಾಯುಷಮಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ। ಯದ್ದೇವಾನಾಂ ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ ತನ್ಮೇ ಅಸ್ತು ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕಂ ಮಸ್ತಕಾದಿ ಸ್ಥಾನೇಷು ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಲನ ಧಾರಣಾದೀನಿ ಕೃತ್ವಾ।

ತತೋ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಪುಂಜಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ।

ರುದ್ರಾಕ್ಷ ವೃಕ್ಷಬೀಜಾಯ ಭೂತಿ ಸಂಭೂತಿ ಹೇತವೇ।
ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥಿನೇ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತಃ ಶ್ರೀಗುರುಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಲಿಂಗಾಂಗಂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪೇಣ ಕರ್ತುಂ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ। "ಏವಂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯಾಂಕುರಿತಂ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಂ ಫಲಾಯಿತ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯೇನ ಮಮ ಸ್ವರೂಪೇಣಾನುಸಂದಧಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ।

"ಓಂ ಆಪೋಜ್ಯೋತೀ ರಸೋಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ"

ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯನು ಶಿಷ್ಯನ ಲಿಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ದೇಶ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ "ಏವಂ........ಸಂದಧಾಮಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ "ಓಂ ಆಪೋ.......ಸುವರೋಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಶಿವಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ, ಶಿವ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ನಿಜದೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಲೂ, ಶಿಷ್ಯನ ಚೈತನ್ಯ

ಇತಿ ಶಿಷ್ಯಮಸ್ತಕಂ ತ್ರಿವಾರಮಭಿಮಂತ್ರ್ಯ । ಶಿವಯೋಗಮಾರ್ಗೇಣ ಸದ್ಭಾವನಯಾ ಚಾಕ್ಷುಷ ಸ್ಪರ್ಶಾದಿನಾ ಚ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಚೈತನ್ಯಕಲಾಂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪತ್ವೇನಾನುಸಂಧಾಯ ।

ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾಭಾಸಾ ತಟಿತ್ಕೋಟಿ ಸಮಪ್ರಭಾ ।
ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಚ ಶಿಖಾಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಚಿದ್ರೂಪಾ ಪರಮಾ ಕಲಾ ॥

ನೀಲತೋಯದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖೇವ ಭಾಸ್ವರಾ ।
ನೀವಾರಶೂಕವತ್ತನ್ವೀ ಪೀತಾಭಾಸ್ವತ್ಯಣೂಪಮಾ ॥

ಇತಿ ಶಿಷ್ಯದಿವ್ಯಹೃದಯಸ್ಥ ಚಿತ್ಕಲಾಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಸ್ವಸ್ವರೂಪೀ ಕೃತ್ಯ। ಪುನಃ ಶಿಷ್ಯೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ। ಶಿಷ್ಯಮಸ್ತಕಂ ಲಿಂಗಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ॥

ಅಥ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಃ

ತತಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ತು ವಿನಯಾವನತೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವಾಧಿಕಾರವಿಹಿತ ಮಹಾಮಂತ್ರೋಪದೇಶಂ ವಾಂಛನ್ ॥

"ಅಯಿ ಭೋ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯ, ಮಹಾಮಂತ್ರಮನುಬ್ರೂಹಿ"

ಇತ್ಯಾಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ವಾಮಪಾಣಿಮುತ್ತಾನೀಕೃತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿಂ ನ್ಯಙ್ಮುಖೀಕೃತ್ಯ । ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂಕೇ ನಿಧಾಯ । ಉದಙ್ಮುಖಃ ಸನ್ನಾಚಾರ್ಯಾಂತಿಕೇ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪತ್ವದಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿ "ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾ........ಅಣೂಪಮಾ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಹೃದಯ ಚಿತ್ಕಲೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿಜದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಚೈತನ್ಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ, ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕ ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನೂರೆಂಟುಸಾರಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯನು ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹು ನಮ್ರತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಹಾಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿ "ಎಲೈ ಗುರು ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಮಹಾಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು." ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಬಲಗೈಯನ್ನು

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಮಹಾಮಂತ್ರೋಪದೇಶಂ ಕರಿಷ್ಯೇ"

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದುಚಿತ್ಕಲಾತ್ಮಕಾಕ್ಷರ ಸಂಯುತಂ ನಾದಬಿಂದುಕಲಾಸ್ವರೂಪಂ ಅ ಉ ಮಾಕ್ಷರವಿಶಿಷ್ಟಂ ಸಾರ್ಥಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬೋಧಕಂ ಶಿವಷಡಕ್ಷರೀಮಹಾಮಂತ್ರಂ ತ್ರಿಪುಟಿರಹಿತ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಬೋಧಕಮಾತ್ಮಪ್ರಸಾದ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ "ತತ್ತ್ವಮಸಿ" ಮಹಾವಾಕ್ಯಾರ್ಥಂ ಚೋಪದಿಶ್ಯ। ತತಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃಸಹ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಮಾಚಾರ್ಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣೋತ್ತರೀಯಾದಿಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರೈರಲಂಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಪಂಚಮುದ್ರಾಪ್ರದಾನಂ

ತತೋ ಗುರುಃ ಆಚಾರವಿಚಾರ ದಂಡಖಂಡನಾದ್ಯರ್ಥಂ ಸಪ್ತವಿತಸ್ತಿಕೋನ್ನತಂ । ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತದಂಡಂ

ಕೆಳಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಮಾಡಿ ಎರಡು ಕೈಗಳ ತಳವನ್ನೂ ಬೆರಳುಗಳನ್ನೂ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಶುಕ್ತಿಮುದ್ರಾರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜಲಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲತೊಡೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ "ಅಸ್ಯಾಂ.......ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಲಾಸ್ವರೂಪವೂ ನಾದಬಿಂದು ಕಲಾತ್ಮಕವೂ ಅ. ಉ. ಮ. ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರ್ಥವಿಶಿಷ್ಟ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬೋಧಕವೂ ಆದ ಶಿವಷಡಕ್ಷರೀ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯ ಎಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಬೋಧಕವೂ ಆದ ಆತ್ಮ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಾ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಮಹಾ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನೂ ಸಹ ಶಿಷ್ಯನ ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರುಸಾರಿ ವಾಚಕ ಜಪ ಕ್ರಮದ ಜೊತೆಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಋತ್ವಿಜರೊಡನೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಕ್ತನಾದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಲಕ್ಷಣವಾದ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ಬಳಿಕ ಆಚಾರ್ಯನು ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ದಂಡಖಂಡನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದ

ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇತ್ಯಸ್ಯ । ಸ್ವಸ್ತ್ಯಾ ತ್ರಯೋವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ದಂಡದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ "ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಮಿಮೀತಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೨೬)

ಇತಿ ಶಿಷ್ಯಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಆದಾಂತಂ ದಮಯಿತ್ವಾ ಮಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಸಂಸ್ಥಾಪಯನ್ಸ್ವಯಂ ।
ದಂಡಃ ಕರೇ ಸ್ಥಿತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷ ಯತೋ ಭಯಂ ॥

ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯೋ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ತತಃ ಶ್ರೀಗುರುಃ—

"ಆಕಲಕೇಷು ಧಾವತಿ" (ಪು. ೧೩)

ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ । ಕಮಂಡಲುಂ, ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಂ, ಭಸ್ಮ ಘುಟಿಕಾಂ ಕಂಥಾಂ ಚ ದತ್ವಾ । ಸುವರ್ಣಮಯಂ ಪುಷ್ಪಮಯಂ ವಾ, ಸುಲಕ್ಷಣಂ ಕಿರೀಟಂ

ಮೂಕಾಸುರಾಜಿನಮಯೀಂ ಚೋಪಿಕಾಂ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಾಂ ।
ಶಿವಲಾಂಛನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾಂ ದಧಸ್ವ ಕರುಣಾನಿಧೇ ॥

ಇತಿ ಚೋಪಿಕಾಲಕ್ಷಣಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯಬಾಹವೇ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಯ ಹಿರಣ್ಯರೂಪಾಯ ಹಿರಣ್ಯಪತಯೇಽಂಬಿಕಾಪತಯೇ ಉಮಾಪತಯೇ ಪಶುಪತಯೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶಿಷ್ಯ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯೇತ್ ।

ಅಥ ಪಟ್ಟಬಂಧನಮ್

ತತೋ ರತ್ನಖಚಿತಂ ಸುವರ್ಣರಜತಾನ್ಯತರ ನಿರ್ಮಿತಪಟ್ಟಂ ನಂದಿ

ಕ್ಕಾಗಿ ಏಳು ಗೇಣು ಉದ್ದದ ತನ್ನ ಶಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಂಡವನ್ನು "ಸ್ವಸ್ತಿನ.... ಚೇತುನಾ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತ ಶಿಷ್ಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಪಂಚ ಮುದ್ರಾ ಪ್ರದಾನದ ಅನಂತರ ಲಿಂಗ, ಮೂಲಪ್ರಣವ, ವೃಷಭ ಇವುಗಳಾಕಾರದಿಂದ

ಲಿಂಗಮುಂದ್ರಾಕಿತಂ ಮಧ್ಯೇ ಮೂಲಪ್ರಣವಾನ್ವಿತಂ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜಚಿಹ್ನಂ ಕಿರೀಟಸ್ಯಾಧೋಭಾಗೇ ಲಲಾಟೇ ಧಾರಯೇತ್ ॥

ತತೋ ಗೋಲಕಾಕಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲಾಧರರೂಪಂ, ನಂದಿಲಿಂಗ ಮುದ್ರಾಂಕಿತಂ, ಮುದ್ರಾಧರ್ಮಂ ಶಿಬಿಕಾ ವೈಜಯಂತೀಂ ಶಂಖಚಾಮರ ದ್ವಯಂ, ಶ್ವೇತಛತ್ರಂ, ಭೇರ್ಯಾದಿ ವಾದ್ಯಾನಿ ಚಾನುಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್। ತತೋ ಗುರುಜಂಗಮ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ

"ಬಹುಗ್ವೈ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೦)

ಇತಿ ಪಠಂತಃ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಸ್ಯಾಚಾರ್ಯಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಅಕ್ಷತಾ ನಿಕ್ಷಿಪೇಯುಃ ॥ ತತಃ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಾದಿನೀರಾಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ।

ಅಥಾಚಾರೋಪದೇಶ ಕ್ರಮಃ

ತತಃ ಶ್ರೀಗುರುಃ—

ಸತ್ಯಂ ವದ। ಧರ್ಮಂ ಚರ। ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾನ್ನಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಸತ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಧರ್ಮಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಕುಶಲಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಭೂತ್ಯೈನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಪ್ರವಚನಾಭ್ಯಾಂ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ। ಆಚಾರ್ಯದೇವೋ ಭವ। ಅತಿಥಿಜಂಗಮದೇವೋ ಭವ। ಯಾನ್ಯನವದ್ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ತಾನಿ ಸೇವಿತವ್ಯಾನಿ ನೋ ಇತರಾಣಿ। ಯಾನ್ಯಸ್ಮಾಕಗ್ಂ ಸುಚರಿತಾನಿ ತಾನಿ ತ್ವಯೋಪಾಸ್ಯಾನಿ, ನೋ ಇತರಾಣಿ। ಏಷ ಆದೇಶಃ। ಏಷ ಉಪದೇಶಃ ॥ ಇತ್ಯಾಚಾರಾನ್‌ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತ ದೇಶಿಕಾಯ ಉಪದಿಶೇತ್ ॥

ತತೋಭಿಷಿಕ್ತದೇಶಿಕಂ—

"ಉತ್ತಿಷ್ಠಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ" (ಪು. ೧೦೪)

ಕೂಡಿದ ಬಂಗಾರದ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಟ್ಟ:ಬಂಧನವನ್ನು ಕಿರೀಟದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶಿಷ್ಯನ ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ದುಂಡಾಕಾರವೂ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲಾಧರ ರೂಪವೂ ಲಿಂಗ, ಬಸವಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೂ ಆದ ಮುದ್ರಾಧರ್ಮವನ್ನು ಶಂಖ, ಚಾಮರ ಮೊದಲಾದ ವೈಭವೋತ್ಸವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಇತಿ ಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯ—"ವ್ಯತಿಷಕ್ತಾಭಿಸ್ತುವತೇ" (ವೀ.ಪೂ.ರ. ೩೮೩)

ಇತಿ ಘಂಟಾನಾದಪುರಸ್ಸರಂ ನಿರಾಭಾರಿ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿನಂ ಜಂಗಮಂ ಶ್ರೀ ಗುರುಂ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚ ತ್ರಿವಾರಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ।

ಸಾವಧಾನಮನಾ ಭೂತ್ವಾ। "ಅಸ್ಮದಾಚಾರ ಪ್ರವರ್ತನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಷಡಧ್ವಾತೀತ ಪರಮಪರಶಿವಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮ ಮಹಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ"

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ಅಥ ಗುರುಜಂಗಮಪೂಜಾ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ। ಪರಶಿವಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಜಂಗಮಾಯ ನಮಃ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ—ಶ್ರೀಗುರುರೇವಣಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಗುರುಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ—ಶ್ರೀಗುರುಮರುಲಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮಚ್ಛಿವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ—ಶ್ರೀಗುರು ಏಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯಾಯ ॥
ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ—ಶ್ರೀಗುರು ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ—ಶ್ರೀಗುರುವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥
ಇತಿ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಂ ತತ್ತದಾಚಾರ್ಯಾಂಶ್ಚ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ-"ಅನುಗ್ರಹಂ ಕುರು ಕುರು ಸ್ವಾಹಾ" ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ । ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರಂ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತದೇಶಿಕಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಅಥ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣಂ

ತತಃ ಶ್ರೀಗುರುಃ—ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃಸಹ ಅಭಿಷಿಕ್ತಮಾಚಾರ್ಯಂ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣೋತ್ತರೀಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಯೋಗ್ಯಸಿಂಹಪೀಠಮಾರೋಪ್ಯ । ಸರ್ವೇ ಗುರುಜಂಗಮಾಃ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಶ್ಚ "ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು" ಇತಿ ಬ್ರೂಯುಃ ॥

ತತಃ ಶ್ರೀಗುರುಃ—"ಏಷ ಶಿವಕಾರುಣ್ಯ ಪಟ್ಟಃ। ಏಷಃ ವೀರಶೈವಾಗ್ರಗಣ್ಯ ಪಟ್ಟಃ । ಏಷಃ ನಂದೀಶ್ವರಾದಿಗಣೈರ್ಧೃತಃ । ಏಷಃ ಪುರಾತನ ಪ್ರಮಥಗಣೈರ್ಗೃಹೀತಃ । ಅನೇನೈವ ರೇಣುಕಾದಿ ಮಹಾಚಾರ್ಯಾಃ

ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ । ಏಷಃ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ದೇಶಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಃ । ಅನೇನ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯೋ ಭವ”

ಇತಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಮಾಚಾರ್ಯಂ ಬೋಧಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಶ್ರೀ ಗುರುಶ್ಚತುರಾಚಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ

“ಆವೋರಾಜಾನಂ” (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೯)

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ—

ಗುರುದೇವೋ ಮಹಾದೇವೋ ಗುರುದೇವಃ ಸದಾಶಿವಃ ।
ಗುರುದೈವಾತ್ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀ ಗುರವೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಮಾಚಾರ್ಯಂ ನಮಸ್ಕುರ್ಯುಃ ।

ಅಥ ಕಲಶವಿಸರ್ಜನಾದಿಕಂ ಯಥಾವತ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

೨. ಅಥ ಸಾಭಾರಿಚರಾಧಿಕಾರಃ

ಪಂಚವಿಧ ಗೋತ್ರಸೂತ್ರಪ್ರವರೇಷು ಮೂಲಪೀಠೇಷು ತತ್ತತ್ ಶಾಖೀಯ ಪುತ್ರವರ್ಗಮಠೇಷು ವಾ ಯತ್ರ ಶಿಷ್ಯಬಾಹುಳ್ಯಂ ತೇಷಾಂ ಬಹು ದೂರವಾಸಿತ್ವಂ ವಾ ತತ್ರ ತೇಷಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ದೀಕ್ಷಾಶಿಕ್ಷಾದಿನಿಖಿಲ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾರ್ಥಂ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತೋ ಸಾಭಾರಿಗುರುಃ ಸ್ವಶಾಖೀಯಮನ್ಯಂ ಶಿಷ್ಯಮಾನೀಯ ಚರಪತಿಂ ವಿದಧೀತ ॥

ಅಥ ಗುರುಃ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಯುತಂ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತತಂತ್ರಜ್ಞಂ ಗುರುಕ್ರಮಸಮನ್ವಿತಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಸಮ್ಯಕ್ಪರಿಶೋಧ್ಯ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾನುಮತಿಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ವಿಧಿವದಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥

ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪುತ್ರವರ್ಗದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ದೀಕ್ಷಾ ಶಿಕ್ಷಾದಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣವು ಒಬ್ಬ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯು ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಗಲು ಚರಪತಿಯೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಚರಪಟ್ಟಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

ತತೋಽಭಿಷೇಕಾಂಗತ್ವೇನ ಯಥಾವಿಧಿ ಋತ್ವಿಗ್ವರಣಂ, ಸ್ನಪನ ಕಲಶಾರ್ಚನಂ, ಷಟ್ಕಲಶಾಂಶ್ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ವಿಧಾಯ । ಶಿಷ್ಯಮಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥

ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಕಲಶೋದ್ದೈಸ್ತು ಫಲಪಲ್ಲವ ಸಂಯುತೈಃ ।
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಯೈಃ ಸರ್ವೌಷಧೀಭಿಃ ಸುಪೂಜಿತೈಃ ॥
ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯೇನ ಚಾಬ್ಲಿಂಗೈರ್ಮಂತ್ರೈರ್ಮಂತ್ರಪರಾಯಣೈಃ ॥೫೮॥
ಅಲಂಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ವಸ್ತ್ರಹೇಮಾಂಗುಲೀಯಕೈಃ ।
ಉಪವೇಶ್ಯ ಚ ಪೀಠಾದೌ ಪೂಜಾದಿಕಮಥಾಚರೇತ್ ॥೫೯॥

ಅಥ ಪಂಚಮುದ್ರಾಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರೇಣ ಶಿಷ್ಯಂ ಶಿಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಅಥೋಪದೇಶಃ

"ಹೇ ಚರಪತೇ, ಶಿವೋತ್ಕರ್ಷಬೋಧಕಂ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸ್ಥಾಪಯ । ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸ್ವಾಚಾರಂ ಸಂರಕ್ಷ । ಇತರಾನಪಿ ಚರಮೂರ್ತೀನ್ ಪ್ರತೋಷಯ । ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚಾರಮಾರಚಯ್ಯ ಭಕ್ತಾನುದ್ಧರ" ಇತ್ಯುಪದಿಶ್ಯ ।

ತತಃ ಶಂಖದ್ವಯಂ ದಂಡಂ ಪಾತ್ರಂ ಚೋದ್ಧೃತ್ಯ ಮಂತ್ರತಃ ।
ದದ್ಯಾತ್ತಸ್ಮೈ ಮಹೇಶಾನೈರನುಜ್ಞಾತೋ ಮಹಾಮತಿಃ ॥೬೩॥
ಆಶೀರ್ವಾದಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಂಸ್ತಥಾ ।
ಭೋಜಯೇಚ್ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥೬೪॥
(ವೀ. ಸ. ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರ. ೧೫)

ಶಿಷ್ಟಂ ಸಾಭಾರಿ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವತ್ಕರಣೀಯಮ್ ॥

೩. ಅಥ ನಿರಾಭಾರಿಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಃ

ಅಥ ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣಮ್

"ತದ್ವಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಸ ಗುರುಮೇವಾಭಿಗಚ್ಛೇತ್ಸಮಿತ್ಪಾಣಿಃ
ಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಂ"

"ತದ್ವಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ...." ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಚನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಶಿವದೀಕ್ಷಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶಿಷ್ಯನು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶೇಷತಃ ಅಂತು,

ಇತಿ ಶ್ರುತಿವಚನಮಧಿಗಮ್ಯ ಶಿವದೀಕ್ಷಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನೋಽಧಿಕಾರೀ ಶಿಷ್ಯಃ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ವಿಶೇಷತೋಽಧಿಗಂತುಂ **ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥಂ** ಏಕೋತ್ತರಶತದಕ್ಷಿಣಭಸಿತಫಲ ತಾಂಬೂಲಾದಿ ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ ಗುರು ಜಂಗಮ ಮಹೇಶ್ವರ ಸಭಾಮಧಿಗಮ್ಯ। ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಾಪರಸ್ಯ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ॥

"ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಂ.....ಸ ಮಹೇಶ್ವರಃ" ॥

(ವಿ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೪೩)

ಸರ್ವಲೋಕೋಪಕಾರಾಯ ಯೋ ದೇವಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।
ಚರತ್ಯತಿಥಿರೂಪೇಣ ನಮಸ್ತೇ ಜಂಗಮಾತ್ಮನೇ ।
ಇತಿ ದಂಡವತ್ ಪ್ರಣಮ್ಯ ।

"ಭೋ ಗುರೋ, ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಂ ವಿಶೇಷತೋಪದಿಶ್ಯ, ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಸಂಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕನಿರಾಭಾರಿಚರಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಕರ್ಮಣಾ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಮುದ್ಧರ" ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಅಥ ನಿರಾಭಾರೀ ಗುರುಃ "ಹೇ ಶಿಷ್ಯ, ನಿರ್ವಾಣ ಶಿವದೀಕ್ಷಾತ್ಮಕ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಃ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತಾನಾಂ ರಾಜರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಣಾಂ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ; ನಿರಾಕುಲಾನಾಂ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಾನಾಂ ವೀರಶೈವಾನಾಂ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಪರಾಣಾಂ ಸಾಭಾರಿವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಮಪಿ ಸುದುರ್ಲಭಃ ; ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಾತ್ಮಕಃ ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರರೂಪಃ ವಿರಕ್ತಾಶ್ರಮಃ । ಅಯಂ ಚಾಶ್ರಮಃ ರಸಾಯನವದತಿಮಧುರಃ ಬಹುಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪಾಲನೀಯಃ" ಇತ್ಯಾಜ್ಞಾಪಯೇತ್ ॥

ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸಂಸ್ಕಾರ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೊಡಮಟ್ಟು "ಯೋ ದೇವಾನಾಂ...." ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನಿರಾಭಾರಿ ಗುರುವು "ಹೇಶಿಷ್ಯ...." ಎಂದು ವಿರಕ್ತಾಶ್ರಮದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರುಹಬೇಕು. ಶಿಷ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಶಿಷ್ಯಸ್ತು "ತಥೋಂ" ಇತ್ಯಂಗೀಕೃತ್ಯ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ನಿರಾಭಾರೀ ಜಂಗಮ ಗುರುಃ ಗುರುಜಂಗಮ ಸಭಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ —"ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸಭಾಸದಶ್ಚ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಾಧಿಕಾರಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತಸ್ಯ, ಅಧಿಗತ ವೇದವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಸ್ಯ, ಅನುಷ್ಠಿತ ವೀರಶೈವಾಚಾರಸ್ಯ, ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿರತಸ್ಯ ಅನುಗ್ರಹಾದಿನಾ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರ ಬದ್ಧಾದರಸ್ಯ ಅಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ, ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಕರ್ಮಕರಣಾಯ ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯತಾಮ್"

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ ಅಥ ಸರ್ವೇ ಸಭಾಸದಃ—

"ಅನುಗೃಹ್ಣಾಮಃ" ಇತಿ ವದೇಯುಃ ॥

ತತೋ ಜಂಗಮಗುರುಃ ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಾಂಗತ್ವೇನ ಪುಣ್ಯಾಹಾದಿ ಕರ್ಮ ನಿರ್ವಹಣಾರ್ಥಂ ಷಟ್‌ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಕ್ತ್ವೇನ ವೃಣುಯಾತ್ ॥

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ನಾಂದೀಂ ಚ ವಿಧಾಯ। (ಪು. ೧೩–೨೮)
ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಾಧಾರಣಮ್ ಕುರ್ಯಾತ್॥ (ಪು. ೪೬)
ಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ (ಪು. ೮೦–೮೮)
ನವಗ್ರಹಾರಾಧನಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೯೯–೧೪೩)
ಸಪ್ತ ಸಭಾಧಿದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಂ (ಪು. ೮೯)
ಸ್ನಪನಕಲಶಾರ್ಚನಂ (ಪು. ೩೦೮)
ಷಟ್ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ (ಪು. ೩೧೦)
ಅಥ ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ವಿರಜಾಂ ಹುನೇತ್ (ಪು. ೧೦೪)
ಅಥ ವಾಪನಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೮೪)

ಅಥ ವಾಪನಾಂತೇ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಂ ವಿಧಾಯ। ಧೃತಧೌತವಸ್ತ್ರಃ

ಜಂಗಮ ಗುರುವು "ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನಃ...." ಎಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅವರು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ಅಂಗವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಾಹಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಿಷ್ಯಃ ಫಲತಾಂಬೂಲ ಹಿರಣ್ಯಪಾಣಿಃ "ಓಂ ನಮಸ್ಸದಸೇ" ಇತಿ ಸಭಾ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಗುರುಂ ಪ್ರಣಮೇತ್ ॥

ಅಥ ಗುರುಃ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಉತ್ತರದಿಶಿ ಅಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ವಿಧಿವದಾಸನ ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ (ಪು. ೩೧೪) ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಶಿಷ್ಯಮುದಙ್ಮುಖಮುಪ ವೇಶ್ಯ ॥

"ಅಥಾಧಿವಿದ್ಯಂ....ಇತ್ಯಧಿವಿದ್ಯಂ" (ಪು. ೩೧೫) ಇತಿ ಜಪಿತ್ವಾ । ಅಥ ಗುರುಃ ನಿರಂಜನ ಕಲಶಾತ್ ಸೂತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶಿಷ್ಯಹಸ್ತೇ ದತ್ವಾ । ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷಯಾ ಚೋಪಮಾದೀಕ್ಷಯಾ ಚ ತಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ ಗತಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಾದಿಕಾನಾಂ ತ್ಯಾಗಂ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ತದ್ಯಥಾ—

ಅಥಾಜ್ಞಾದೀಕ್ಷಾ—ಹೇಶಿಷ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯವರ್ಗಂ ದಮಯಿತ್ವಾ ಸತ್ಯಾಚಾರ ಪರೋ ಭವ। ಸದಾ ನಿರಹಂಕಾರ ಶುದ್ಧಚೇತಸಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾ ವಸ್ಥಾಂ ವಿಂದಸ್ವ। ಶಿವಾನುಭವಾದಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನೇನ ಪುರಾತನಾನಾಂ ಸನ್ಮಾರ್ಗೇ ನಿರತೋ ಭವ । ಸ್ಥೂಲತನೋಃ ಅಷ್ಟಭೋಗಾಭಿಲಾಷಾಂ ಪರಿ ತ್ಯಜ್ಯ, ಘನಿಷ್ಠನಿಷ್ಠಾಪರಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ತುಂದಿಲೋ ಭವ । ಜನ್ಮ ಜರಾ ಮರಣಾದಿಭ್ಯೋ ನ ಭೇತವ್ಯಂ । ಪರದ್ರವ್ಯಾದಿ ವೈಷಯಿಕಾಭಿನಿವೇಶನಂ ತ್ರಿಕರಣೈರಪಿ ವರ್ಜಯ । ಭವಿಸೇವಾದಿಕಂ ಪರಿವರ್ಜ್ಯ ಸತ್ಯಸದಾಚಾರ ವ್ರತನಿಷ್ಠೋ ಭವ । ಚತುರ್ವಿಧ ಸಾರಾಯ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತೋ ಭೂತ್ವಾ ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮೇಷು ನಿಜನಿಷ್ಠಾ ಗರಿಷ್ಠಸ್ಸನ್ ಕ್ಷೀರೇಘೃತವತ್ ತಿಲೇ ತೈಲವತ್ ತ್ವದಂತರ್ಹಿತೇ ಸ್ವಸ್ವರೂಪೇ ಪರಶಿವಬ್ರಹ್ಮಣಿ ತನ್ಮಯತಾಮನುಭವ । ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಪರಕಾಯಾವಸ್ಥಾಪನ್ನಃ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಬದ್ಧಾದರೋ ಭವ ॥

ಅಥೋಪಮಾದೀಕ್ಷಾ—"ವಿನಾನುಭಾವಂ ವಿರಕ್ತಿಃ ಅಪ್ರಬುದ್ಧಸ್ಯ

ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಾಪನವೆಸಗಿ, ಮಡಿವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು. ಮಂಟಪದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಗುರುವುಪೂರ್ವಮುಖನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ನಿರಂಜನ ಕಲಶದಿಂದ ಸೂತ್ರ ಹಿಡಿದು ಶಿಷ್ಯನ ಕೈಗಿತ್ತು ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಗೋತ್ರಸೂತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಬೇಕು.

ವೀರಸ್ಯಾಟೋಪ ಇವ ನಿರರ್ಥಕಾ । ವಿನಾನುಭಾವಂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಸಾಧನಂ ಅಂಧ ಇವ ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರೋತಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪಂ। ಅನುಭಾವಂ ವಿನಾ ಜಂಗಮ ಲಾಂಛನಂ ಪಂಗುರಿವ ನಾಪ್ನೋತಿ ಶಿವಭಾವಂ । ಅನುಭಾವರಹಿತಾ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾ ಗಜಸ್ನಾನವನ್ನಿರರ್ಥಕಾ। ಅತೋ ಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಪಥವರ್ತಿನಾಂ ವೀರಶೈವಜಂಗಮ ಪುಂಗವಾನಾಮನುಭವ ಏವ ಪ್ರಧಾನಃ ॥

ಅನುಭೂತಿಂ ವಿನಾಮೂಢೋ ವೃಥಾಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಮೋದತೇ ।
ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತಶಾಖಾಗ್ರ ಫಲಾಸ್ವಾದನಮೋದವತ್ ॥

(—ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ ೪-೧-೧೫)

ಅತೋಽಹಂ ತ್ವಮಿತಿ ಭೇದಭಾವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಅಭಿನವಲಿಂಗಲೀಲಯಾ ಪ್ರಭುದೇವಾದಯೋ ಯಥಾ ಶಿಖಿಕರ್ಪೂರನ್ಯಾಯೇನ, ಸಿಂಧುತರಂಗನ್ಯಾಯೇನ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪತಾಮುಗಮನ್ ತದ್ವದಾಚರಣೀಯಂ ಭವತಾಪಿ" ಇತ್ಯುಪದಿಶೇತ್ ॥

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಗತಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಾದಿ ವರ್ಜನಮ್

ಅಥ ಶಿಷ್ಯಃ "....ಅಸ್ಯಾಂ ಶಿವಪುಣ್ಯ ತಿಥೌ ಚರಜಂಗಮಸ್ಯ ಆದೇಶೇನ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಗತಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಾದಿಕಂ ಪರಿತ್ಯಜಾಮಿ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

"ಅಹಂ ವೃಕ್ಷಸ್ಯರೇರಿವಾ ಕೀರ್ತಿಃ । ಪೃಷ್ಠಂಗಿರೇರಿವ ಊರ್ಧ್ವಪವಿತ್ರೋವಾಜಿನೀವಸ್ವನ್ನ್ಯ ತಮಸ್ಮಿ । ದ್ರವಿಣಂ ಸುವರ್ಚಸಂ ಸುಮೇಧಾ ಅಮೃತೋಕ್ಷಿತಃ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಸ್ಯಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಾಣಿ ತತ್ಕೃತ ಅಭಿಮಾನಂ ಚ ತ್ರಿಕರಣ ಪೂರ್ವಕಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಚರಜಂಗಮಸ್ಯ ಚರಣೌ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

"ಯಚ್ಛಂದಸಾಂ ವೃಷಭೋ ವಿಶ್ವರೂಪಃ। ಛಂದೋಭ್ಯೋಧ್ಯಮೃತಾತ್ಸಂಬಭೂವ । ಸಮೇಂದ್ರೋ ಮೇಧಯಾ ಸ್ಪೃಣೋತು। ಅಮೃತಸ್ಯ ದೇವ

ಧಾರಣೋ ಭೂಯಾಸಂ । ಶರೀರಂ ಮ್ಮೇ ವಿಚರ್ಷಣಂ। ಜಿಹ್ವಾ ಮ್ಮೇ ಮಧು ಮತ್ತಮಾ । ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಭೂರಿವಿಶ್ರುವಂ । ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕೋಶೋಽಸಿ ಮೇಧಯಾ ಪಿಹಿತಃ । ಶ್ರುತಂ ಮೇ ಗೋಪಾಯ" ॥ "ದಾರೇಷಣಾಯಾಶ್ಚ ಧನೇಷಣಾಯಾಶ್ಚ ವ್ಯುತ್ಥಿತೋಽಹಂ । ಓಂ ಭೂಃ ಸಂನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ । ಓಂ ಭುವಃ ಸಂನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ । ಓಗ್ಂ ಸುವಃ ಸಂನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ಸಂನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ "

ಇತಿ ಮಂತ್ರಮುಧ್ಯತಾರಧ್ವನಿಭಿಃ ಮನಸಾ ವಾಚೋಚ್ಚಾರಯೇತ್ ॥

ಇತಿ "ಮಾತೃಪಿತೃಬಂಧ್ವಭಿಮಾನಂ ಸ್ವಗೋತ್ರ ಸೂತ್ರಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾದಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಸಕ್ತಿಂ, ದಂಡಖಂಡನಾದೀನ್, ದೀಕ್ಷಾ ಶಿಕ್ಷಾದ್ಯಾಚಾರವಿಚಾರಾದಿ ನಿರ್ವರ್ತಕೋಽಹಂ" ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ॥

"ಏವಂ ಗುಣ........ಶಿವಪುಣ್ಯ ತಿಥೌ ದೇಹಾದ್ಯಭಿಮಾನಸೂಚಕಂ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಕೌಪೀನಾದಿಕಮಪಿ ಪರಿವರ್ಜಯಾಮಿ" ಇತಿ ಕಟಿಸೂತ್ರಂ ಕೌಪೀನಂ ಚ ಪರಿತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತರ್ಪಣಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಜಾತರೂಪಧರೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನು ಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕಂ ನಿರಭಿಮಾನತಾ ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಗುರವೇ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಮನಸಾ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

ತತಃ ಶತಪದಂ ಗತ್ವಾ ಗಚ್ಛಂತಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಪ್ರತಿ **ಚರಗುರುಃ**—

"ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠ ಮಹಾಭಾಗ, ಅಪ್ರಾಕೃತ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಕೌಪೀನವಸ್ತ್ರ ಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಆಗಚ್ಛ ಇತ್ಯಾದಿಶೇತ್॥ ಗುರ್ವಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರತಿನಿವೃತ್ತಾಯ ಶಿಷ್ಯಾಯ ಗುರುಃ ಕಾಷಾಯಕಟಿಸೂತ್ರ ಕೌಪೀನವಸ್ತ್ರಾದೀನ್ ॥

"ತ್ರ್ಯಂಬಕಂಯಜಾಮಹೇ" (ಪು. ೪೮) ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಶಿಷ್ಯ

ಶಿಷ್ಯನು ಜಾತರೂಪಧರನಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಉಡಿದಾರ ಕೌಪೀನಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಗುರುವು ಕರೆದು ಆತನಿಗೆ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಉಡಿದಾರ ಕೌಪೀನಗಳನ್ನಿತ್ತು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನಿಗೆ ಸಕಲೀಕರಣ ವಿಧಾನದಿಂದ ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನೂ ಭೂತಶುದ್ಧಿ,

ಸ್ನಾತ್ವಾನ್ ಧೃತ್ವೋಪವಿಶ್ಯ। ಸಕಲೀಕರಣ ವಿಧಾನೇನ (ಪು. ೩೫–೪೫) ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ ಭೂತಶುದ್ಧಿಂ ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಕಂ ವಿಧಿವದಾಚರೇತ್ ॥

ತತಶ್ಚರಗುರುಃ—ಚಿದ್ಬಿಂದು ಪ್ರಣವೇನ ಪೂರಕ ಪೂರ್ವಂ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರಾಂತಂ ಪ್ರಾಣವಾಯುಂ ಕುಂಭಕ ಚಿನ್ನಾದಪ್ರಣವೇನ ಪೂರಯಿತ್ವಾ। ತತ್ರಸ್ಥಂ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮರೂಪಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಆತ್ಮನ್ಯನುಭಾವ್ಯ ತದ್ವನ್ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮರೂಪಂ ಅಂಕುಶಮುದ್ರಯಾ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯಾತ್ಮನಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ಶಿಷ್ಯಸ್ತು "ಶುದ್ಧೋಽಹಂ ಫಲಿತಮುಕ್ತೋಽಹಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮೋಽಹಂ" ಇತಿ ಚಿರಂ ಸಂಭಾವ್ಯ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಷಟ್ಸ್ಥಲಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಃ

ತತಶ್ಚರಗುರುಃ—ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯೇತ್। ತದುಪರಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾಚಮನಾದಿಭಿಃ ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿಃ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮಿಭಿಃ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ ಷಟ್ಕಲಶೋದಕೈಶ್ಚ ಸಮ್ಯಗಭಿಷೇಕಃ ಕಾರ್ಯಃ ॥ ತತ್ರೇಮೇ ಮಂತ್ರಾಃ—

"ಚರಣಂ ಪವಿತ್ರಂ"* "ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ"* (ಪು.೭೨) "ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ"* "ಋತಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ" (ಪು. ೯೯) ಇತ್ಯಾದಿಭಿರಭಿಚಿಂಷೇಯುಃ ॥

ತತಶ್ಚರಗುರುಃ ಧೃತಕಾಷಾಯ ವಸನಂ ಶಿಷ್ಯಂ ಪಾಣೌಗೃಹೀತ್ವಾ ಮಂಟಪಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ। ಸ್ವಯಮುದಙ್ಮುಖಃ ಶಿಷ್ಯಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಮುಪವೇಶ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಾದಿಭಿಃ ಭೂಷಯೇತ್ ॥

ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಪ್ರಣವದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿನ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಶಿಷ್ಯನು "ಶುದ್ಧೋಽಹಂ...." ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಲಪಾದವನ್ನಿಡಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ಋತ್ವಿಜರು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ೬ ಕಲಶಗಳ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ ಅಭಿಷೇಚಿಸಬೇಕು

ಅಥ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕಸಂಯೋಗಃ

ತತೋ ಗುರುಃ ಶಿಷ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಂ ವಿಧಾತುಂ ತಚ್ಛರೀರೇ ವರ್ಣ ನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿಪ್ರಕಾರಃ—ಗುರುಃ ಸ್ವಹಸ್ತೇ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾದಿ ಕ್ರಮೇಣ "ಓಂ ಹ್ರಾಂ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ, ಓಂ ಹ್ರೂಂ, ಓಂ ಹ್ರೈಂ, ಓಂ ಹ್ರಾಂ" ಇತಿ ವರ್ಣಾನ್ ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ಯಂತಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ಅಥ ಮಧ್ಯಹಸ್ತೇ "ಓಂ ಹ್ರಃ ಓಂ" ಇತಿ ಚ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

"ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ...." (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೨೧೭) ಇತಿ ಸಂಭಾವ್ಯ। ತಪೋಹಸ್ತಂ ನಿರಂಜನ ತೇಜೋರೂಪಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ತಂ ಶಿಷ್ಯಮಸ್ತಕೇ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತೇನೈವ ಹಸ್ತೇನ ಸರ್ವಾಂಗಾಲಂಭನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ ಸಂಯೋಗಃ

ತತೋ **ನಿಶಾಭಾರೀಗುರುಃ**—ಸ್ವಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಂ ಸ್ವವಾಮ ಕರೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಶಿಷ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರಗತ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಕಲಾಂ

ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾಭಾಸಾ ತಟಿತ್ಕೋಟಿ ಸಮಪ್ರಭಾ ।
ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಚ ಕಳಾಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಚಿದ್ರೂಪಾ ಪರಮಾಕಲಾ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ನಿರಂಜನ ಚಿತ್ಕಲಾಂ ಭಾವಮನೋದೃಷ್ಟಿದ್ವಾರಾ ಆನೀಯ ತಲ್ಲಿಂಗೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ॥ (ಯಾವಚ್ಛಿಷ್ಯ

ತರುವಾಯ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಅವನನ್ನು ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಸಲು ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಮೇಲಿಟ್ಟು ತರುವಾಯ ಆತನ ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸಂಯೋಗ ಮಾಡಲು ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು (ಆಗ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು) ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರಗತ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಕಲೆಯನ್ನು 'ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾ...' ಎಂಬುದರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಿ 'ಹೇ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ...'

ಸ್ಯೇಷ್ಟಲಿಂಗಂ ಗುರುಹಸ್ತೇ ತಾವತ್ ಶಿಷ್ಯಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿನಾ ಗುರುಚರಣೌ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್)

ತತೋ ಗುರುಃ—ಹೇ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮರೂಪ ಚರಲಿಂಗ ಅತ್ರೈವ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ದೇಹೇ ಲಿಂಗೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತಶ್ಚ್ರೀ ಗುರೋಃ ಹಸ್ತಸ್ಥ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯಾಚಾಂತರೇ ಕಾಂಡಪಟಂ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಾನಿ ಪಠಿತ್ವಾ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೩೬—೨೪೦)

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ । ಗೌರೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥ ಸುಮುಹೂರ್ತಃ ಸಾವಧಾನಂ ; ಸುಲಗ್ನಂ ಸಾವಧಾನಂ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ । ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ಗುರುಃ—"ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಧಾರಣಂ ಮೇ ಅಸ್ತು" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು.೨೨೦) ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ। ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಕೃತ ವಾಮಗೋಮುಖಂ ನಿಧಾಯ । ಶಿಷ್ಯದೇಹೇ ಆಧಾರಾದಿ ಅಣುಚಕ್ರಾಂತ ದಶಚಕ್ರೇಷು* ದಶಲಿಂಗಾನಿ "ಓಂ ನಿಧನಪತಯೇ ನಮಃ । ....ಪಾಣಿ ಮಂತ್ರಂ ಪವಿತ್ರಂ" (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೪೬) ಇತಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ನಿರಂಜನಾದಿ ಪದಾರ್ಥನಿರೂಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತದ್ಯಥಾ—"ಹೇಶಿಷ್ಯ, ಚರ ಸ್ಥಿರ । ಸ್ಥಿರ ಚರ । ಸ್ಥಿರಸ್ಥಿರ । ಚರ

ಎಂದು ಆವಾಹಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಆ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಕಾಂಡ ಪಟವಿಡಿದು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ "ತದೇವಲಗ್ನಂ...." ಎಂದು ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ ಮಾಡಬೇಕು.

*ಆಧಾರೇ ಲಿಂಗನಾಭೌ ಹೃದಯಸರಸಿಜೇ ತಾಲುಮೂಲೇ ಲಲಾಟೇ ।
ದ್ವೇ ಪತ್ರೇ ಷೋಡಶಾರೇ ದ್ವಿದಶದಳೇ ದ್ವಾದಶಾರ್ಧೇ ಚತುಷ್ಕೇ ॥
ವಾಸಾಂತೇ ಬಾದಿಲಾಂತೇ ಢಫ, ಕಠ ಸಹಿತೇ ಕಂದಮೂಲೇ ಸ್ವರಾಢ್ಯೇ ।
ಹಂ, ಕ್ಷಂ, ತತ್ವಾರ್ಥಯುಕ್ತಂ ಸಕಲದಳಗತಂ ವರ್ಣರೂಪಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಚರ। ಲಿಂಗೇಷು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲೇಷು ಲಿಂಗಂ ಚರಚರಂ ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಧೃತಂ। ದೀಕ್ಷಾದಂಡ ಖಂಡನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಾದಿ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವತ್ಯಾಗೇನ ನಿರಾಭಾರಿ ಪದವಾಚ್ಯಂ। ಬಂಧುಬಾಂಧವಾದಿ ಗೋತ್ರಸೂತ್ರಾದಿ ಮಾಯಾತ್ಯಾಗೇನ ನಿರಂಜನ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ। ಈಷಣತ್ರಯ ತ್ಯಾಗೇನ ವಿಗತರಕ್ತೋ ವಿರಕ್ತ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತಂ। ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರೇಷು "ವಿಶೇಷ ರಕ್ತತ್ವಾತ್ ವಿರಕ್ತ" ಇತ್ಯನ್ವರ್ಥಕ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯಸ್ತ್ವಂ ವಿರಕ್ತೋಽಸಿ। ತ್ರಿಕಾಲಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂ ಕುರು। ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ವಿನಾ ಯತ್ಕಿಂಚಿದಪಿ ನ ಸ್ವೀಕುರು। ಕ್ರಮಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ನ ಪ್ರವರ್ತಯ" ಇತ್ಯಾದಿಶೇತ್ ॥

ತತಃ ಶಿಷ್ಯಃ ಗುರುಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಷಟಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಂ ಯಾಚಯೇತ್ ॥

ತತೋ ಗುರುಃ ಯಥಾವತ್ ನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಸಂಬೋಧ್ಯ "ತತ್ತ್ವಮಸಿ" "ಸೋಽಹಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರರಹಸ್ಯಂ ವಿಬೋಧ್ಯ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ಸಮುಪದಿಶೇತ್ ॥ ತತಃ ಶಿಷ್ಯಾಯ **ದಂಡಂ, ಕಮಂಡಲುಂ, ಭಸ್ಮಘುಟಿಕಾಂ, ಖರ್ಪರಂ,** (ಪ್ರಸಾದ ಭೋಜನಭಾಜನಂ) **ಕಾಷಾಯ ಕಂಥಾದಿ** ಪಂಚಮುದ್ರಾಃ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚಮುದ್ರೇಷು ಪ್ರಥಮತಃ **ದಂಡಂ** ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಶಿವಾಸ್ತ್ರ, ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರ (ಪು. ೨೬) ಮಂತ್ರೈಃ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ॥

ಸಖಾಮಾಗೋಪಾಯೋಜಃ। ಸಖಾಯೋಽಸಿ। ದ್ರವ್ಯಸ್ಯ ವಜ್ರೋಽಸಿ। ವಾರ್ತ್ರಘ್ನ ಶರ್ಮಮೇ ಭವ। ಯತ್ಪಾಪಂ ತನ್ನಿವಾರಯ ॥

ಇತಿ ದಂಡಂ ದದ್ಯಾತ್। ತತಃ **ಕಮಂಡಲುಂ**—"ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀಂ। (ಪು. ೩೦೯)

ಇತಿ ಕಮಂಡಲುಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ **ಭಸ್ಮಘುಟಿಕಾಂ** ಕ್ರಿಯಾಪಾದೋದಕೇನ ಸಂಪೂತಾಂ ಏಕವಿಂ

ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನಿರಂಜನಾದಿ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಶಿಷ್ಯನು ವಂದಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲು ಗುರುವು "ತತ್ತ್ವಮಸಿ" "ಸೋಽಹಂ" ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು.

ಶತಿ ಪ್ರಣವ ಸಂಬಂಧಯುತಾಂ "ಮಾನಸ್ತೋಕೇ...." (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೨೭) ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ ||

ಅಥ ಕಾಷಾಯಕಂಥಾಂ—"ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ" (ಪು. ೩೧೫) ಇತಿ ಪ್ರಣವವೇಷ್ಟಿತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ||

ಅಥ ಖರ್ಪರಂ—ತಂ ಏಕವಿಂಶತಿವಾರಂ ಸಂಶೋಧ್ಯ । ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಯ। ಗುರುಪಾದೋದಕೇನ ಪವಿತ್ರೀಕೃತ್ವಾ । ಆಧಾರೇ ಲಂ ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರಣವಂ । ಹಮಿತಿ ಆಕಾಶಪ್ರಣವಂ ಊರ್ಧ್ವಭಾಗೇ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಅಥಾ ಚಾರಾತ್ (ಬಾಂ ಸಾಂ ವಾಂ) ಅಥವಾ ಅಂ ಉಂ ಮಂ ಓಂ ನಂ ಮಂ ಶಿಂ ವಂ ಯಂ ಇತಿ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಣವಾನ್ ಹ್ರಃ ಹ್ರೌಂ ಹಂ ಹೌಂ ಹಂ ಸಃ । ಇತಿ ಶುದ್ಧ ಮೂಲತತ್ವಾದಿ ಆತ್ಮ ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಣವಾನ್ ಹಂ ಸಂ ಕ್ಷಂ ಇತ್ಯೇಕವಿಂಶತಿ ಪ್ರಣವನ್ಯಾಸೇನ ಖರ್ಪರದೀಕ್ಷಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಹ್ರೀಂ ಇತಿ ನಿರಂಜನ ಪ್ರಣವವ್ಯಾಪಕತ್ವೇನ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಪ್ರಸಾದಭಾಜನಂದದ್ಯಾತ್ ||

ತತ್ರಾಯಮಂತ್ರಃ—ಅನ್ನಾದ್ವೈ ಪ್ರಜಾಃ। ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜಾಯಂತೇ । ಯಾಃ ಕಾಶ್ಚ ಪೃಥಿವೀಂಶ್ರಿತಾಃ । ಅಥೋ ಅನ್ನೇನೈವ ಜೀವಂತಿ । ಅಥೈನ ದಪಿಯನ್ತ್ಯಂತತಃ। ಅನ್ನಂ ಹಿ ಭೂತಾನಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ । ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೌಷಧ ಮುಚ್ಯತೇ । ಸರ್ವಂವೈ ತೇಽನ್ನಮಾಪ್ನುವಂತಿ। ಯೇಽನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸತೇ|| ಜಗಜ್ಜೀವನಂ ಜೀವನಾಧಾರ ಭೂತಂ । ಮಾತೇ ಮಾ ಮಂತ್ರಯಸ್ಮ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಸೌಮ್ಯೇತಿ ||

ತರುವಾಯ ಗುರುವು ದಂಡಾದಿಪಂಚ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಖರ್ಪರವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶಿಷ್ಯನು ಖರ್ಪರಪಾಣಿಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಯಾಚನಮಾಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಗುರು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಏಕಭಾಜನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡಿಸಿ ಸಾಮರಸ್ಯವೆಸಗಬೇಕು.

ಇತಿ ಪ್ರಣವ ಜಪಪೂರ್ವಕಂ ಖರ್ಪರಂ ದತ್ವಾ ।

"ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನಾತ್ಮಾ ಗುಹಾಯಾಂ ನಿಹಿತೋಽಸ್ಯ ಜಂತೋಃ । ತಮಕ್ರತುಂ ಪಶ್ಯತಿ ವೀತಶೋಕೋ ಧಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಿಮಾನಮೀಶಂ । ಓಜೋಽಸಿ ಸಹೋಽಸಿ ಬಲಮಸಿ ಭ್ರಾಜೋಽಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮಾ ನಾಮಾಸಿ । ವಿಶ್ವಮಸಿ ವಿಶ್ವಾಯು । ಸರ್ವಮಸಿ । ಸವಾಯುರಭಿಭೂಯಾಃ ॥

ಇತ್ಯಾಶಿಷಾ ಶಿಷ್ಯಾನುಗ್ರಹಃ ಕಾರ್ಯಃ ॥

ತತಃ ಶಿಷ್ಯಃ ಖರ್ಪರಪ್ರಾಣಿಃ "**ಸ್ವಯಚರಪರಮಾತ್ಮ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಾರ್ಪಿತ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ**" ಇತಿ ಯಾಚಯೇತ್ ॥ ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಕಂ ದದ್ಯುಃ ॥

ತತೋ ಗುರುಶಿಷ್ಯೌ ಏಕಭಾಜನ ಸಹಭೋಜನಾದಿ ಏಕೋತ್ತರ ಶತ ಸ್ಥಲಸಾಮರಸ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾತಾಂ ॥

ಅಥೈಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಸಾಮರಸ್ಯಪ್ರಕಾರಃ*

ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶ (೪೪) ದಂಗಸ್ಥಲಾಚರಿತಸ್ಯ ನಿರಾಭಾರಿ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ, ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣ ತನುತ್ರಯಗತ ವಿಶ್ವತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಗತ ಮಲತ್ರಯ ವಾಸನಾಂ ನಿರ್ವಾಣ ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯೇಣ ನಿವಾರ್ಯ । ಗುರುತ್ರಯೋ ಭೂತ್ವಾ ಲಿಂಗತ್ರಯಂ ತತ್ರ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ತೇಷಾಂ ಲಿಂಗಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಚೈತನ್ಯ ರೂಪ ಸ್ವಯಚರಪರ ಜಂಗಮತ್ರಯರೂಪತ್ವಂ ಪ್ರಾಪಯ್ಯ । ,ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಭೇದೇನ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾನಾಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕೇನ ನವಾನಾಂ ಚತುಃಪಂಚಾಶತಾ (೫೪) ಶತಸ್ಥಲನಾಂ ಲಿಂಗರೂಪತ್ವೇನ ತಾನ್ಯಂಗೇ

*ಶ್ರೀ ಜ. ಚ. ನಿ. ಅವರ ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಾಂತ (ಭಕ್ತಸಂಪುಟ ಪು. ೧೪೧–೧೪೨)

ಸಂಭಾವಯೇತ್ ॥ ಏವಂ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತ್ವೇನ ಸ್ಥಲಸಾಮರಸ್ಯಂ ಗುರುಶಿಷ್ಯಯೋರ್ಲಿಂಗಾಂಗಯೋಶ್ಚ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಸಹ ನಾವವತು । ಸಹ ನೌಭುನಕ್ತು । ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ । ತೇಜಸ್ವಿನಾವಧೀತಮಸ್ತು । ಮಾವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪ್ನೋತಿಪರಂ । ತದೇಷಾಭ್ಯುಕ್ತಾ । ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನ ಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ । ಯೋ ವೇದನಿ ಹಿತಂಗುಹಾಯಾಂ ಪರಮೇವ್ಯೋಮನ್ । ಸೋಽಶ್ನುತೇ । ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತೇತಿ ॥

ಇತಿ ಸಾಮರಸ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತ ಏಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲಬೋಧಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ತತಶ್ಶಿಷ್ಯಂ ಕಾಷಾಯ ಶಿರೋವೇಷ್ಟನಾದಿ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಿತಂ ವಿಧಾಯ । ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಾಂಗತ್ವೇನ ಶೂನ್ಯಸಿಂಹಾಸನಮುಪವೇಶಯೇತ್ ॥

ತತಸ್ಸುವರ್ಣಪತ್ರೇ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರ ಪಟ್ಟಿಕಾಯಾಂ ವಾ ಸಬೀಜಾಕ್ಷರ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಚಕ್ರಂ ಮಧ್ಯೇ ಲಿಂಗ-ನಂದೀ ಮುದ್ರಾಂಕಿತಂ ನೂತನನಿರಾಭಾರಿ ಗುರುನಾನು ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತಂ ಪಟ್ಟಂ ಗುರುಃ ಶಿಷ್ಯಲಲಾಟೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ॥ ಸರ್ವೇಸಾ ಭಾರಿನಿರಾಭಾರಿಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಣಃ । ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಶ್ಚ "ನಿರಾಭಾರಿ ಚರಪಟ್ಟಮುಹೂರ್ತಸ್ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು," "ಇತ್ಯನುಗೃಹ್ಣಂತು" "ಸುಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು" ಇತಿ ಬ್ರೂಯುಃ ॥

ಏಷ ಅನಾದಿ ಜಂಗಮಕಾರುಣ್ಯ ಪಟ್ಟಃ । ಏಷ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಗ್ರಗಣ್ಯಪಟ್ಟಃ । ಏಷಃ ಪ್ರಮಥಗಣೈರ್ಧೃತಃ । ಪುರಾತನ ದೂರ್ವಾಸಾದಿ

ತರುವಾಯ ಸುವರ್ಣಪಟ್ಟಿಕೆ ಅಥವಾ ಕಾವಿವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಸಹಿತ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಚಕ್ರ ಮಧ್ಯೇ ಲಿಂಗ-ನಂದಿ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯ ನೂತನ ನಾಮವನ್ನು ಲಿಖಿಸಿ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಶೂನ್ಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ "ಏಷ ಅನಾದಿ.... ಪಟ್ಟಃ" ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು.

ಗಣ್ಯೈರ್ಗೃಹೀತಃ। ಅನೇನ ಅಲ್ಲಮಾದಿ ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮಾದಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ। ಏಷ ಶಿವಯೋಗಪಟ್ಟಃ। ಏಷಃ ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವಾನಾಂ ವಿರಕ್ತಾಶ್ರಮಸ್ಥಾನಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಃ ॥

ಇತ್ಯುದ್ಘೋಷಯೇಯುಃ॥ ತತೋ ನಿರಾಭಾರೀ ಗುರುಃ ವೇದವೇದಾಂತಾಗಮತತ್ತ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕಂ ಶಿವಾನುಭವ ಪುಸ್ತಕಾದಿಕಂ ನಿರಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ಪ್ರವಚನಾದಿನಾ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಂ ಕರ್ತುಂ ನೂತನ ನಿರಾಭಾರಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತಾಯ ಗುರವೇ ದತ್ವಾ ಅಕ್ಷತಾ ರೋಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಋತ್ವಿಜಃ "ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ ಪ್ರಸಹ್ಯಸಾಹಿನೇ। ನಮೋವಯಂ ವೈಶ್ರವಣಾಯ ಕುರ್ಮಹೇ। ಸಮೇಕಾಮಾನ್ಕಾಮಕಾಮಾಯ ಮಹ್ಯಂ। ಕಾಮೇಶ್ವರೋ ವೈ ಶ್ರವಣೋ ದದಾತು। ಕುಬೇರಾಯ ವೈಶ್ರವಣಾಯ। ಮಹಾರಾಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ। "ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಭೋಜ್ಯಂ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೦)

ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಃ—

"ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಂ"....(ವೀ. ಪು. ರ. ಪು. ೩೮೩)

ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ಚರಗುರುಃ ನೂತನಾಭಿಷಿಕ್ತ ಗುರವೇ ಪ್ರಥಮಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಪ್ರಣಮೇತ್। ತತಸ್ಸರ್ವೇ ಸಾಭಾರಿ ನಿರಾಭಾರಿ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಶ್ಚ ನಮಸ್ಕುರ್ಯುಃ। ತತೋ ಜಂಗಮಪಾದಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಸ್ವೀಕಾದಿನಾ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ತರುವಾಯ ಶಿವಾನುಭವಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ನೂತನ ಗುರುವಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ "ರಾಜಾದಿರಾಜಾಯ" "ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಭೋಜ್ಯಂ" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣಮಾಡಿ "ಯೋ ದೇವಾನಾಂ" ಎಂದು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಿತ್ತು ಜಂಗಮಗುರುವು ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥನಾದ ನೂತನ ನಿರಾಭಾರಿಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮಾಡಬೇಕು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಸೇವಾಸಂತರ್ಪಣಾದಿಗಳಿಂದ ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಸ್ವಯಂಜಂಗಮಲಕ್ಷಣಮ್—

ಅಂಗೀಕೃತ್ಯ ಸದಾಚಾರಂ ಧೃತ್ವಾ ಜಂಗಮಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸದ್ಧರ್ಮಮಖಿಲಂ ಭೂತ್ವಾ ಸುಜ್ಞಾನವಾನ್ ಶುಚಿಃ ॥೧೭॥
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದುಷ್ಕರ್ಮನಿಚಯಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ದೌರ್ಜನ್ಯಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ಹಿತ್ವಾ ದುಷ್ಟಮತಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮತ್ವಾ ಸದ್ವೇದಶೈವಕಮ್ ॥೧೮॥
ಮಠಮೇಕಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ಸಲ್ಲಿಂಗಪೂಜನಮ್ ।
ತತ್ಪುರಸ್ಥಿತಸದ್ಭಕ್ತ ಗೃಹೇ ಭಿಕ್ಷಾಮಟನ್ಮುದಾ ॥೧೯॥
ತದ್ಭಿಕ್ಷಾರ್ಜಿತಸದ್ರವ್ಯೈಃಸ್ವಾಸ್ಥಂ ಹಿತ್ವಾ ನಿರಂತರಮ್ ।
ಸಾವಧಾನಮನಾಃ ಸಮ್ಯಕ್ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಪರೋ ಭವೇತ್ ॥೨೦॥
ಗತಾಗತೇಶಭಕ್ತಾನಾಂ ಚರಾಣಾಮೌಪಚಾರಕಮ್ ।
ಕುರ್ವನ್ಯೋ ವಸತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸ ಏವ ಸ್ವಯಂಜಂಗಮಃ ॥೨೧॥

ಅಥ ಚರಜಂಗಮಲಕ್ಷಣಮ್—

ಷಟ್ಸ್ಥಲಾಚಾರಸಂಪತ್ತಿಂ ಧೃತ್ವಾ ಹಿತ್ವಾಽಷ್ಟದುರ್ಮದಾನ್ ।
ಷಡ್ವರ್ಗವಿಕ್ರಿಯಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ಷಟ್‌ಕರ್ಮಭಂಜನಮ್ ॥೨೨॥
ಷಡೂರ್ಮಿಕಚಯಂ ನೀತ್ವಾ ಭಿತ್ವಾ ಷಟ್‌ಭ್ರಮಣೋನ್ಮದಮ್ ।
ಷಡಕ್ಷರಮನುಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಭೂತ್ವಾ ತದ್ವನ್ನಿರಂಜನಃ ॥೨೩॥
ಪಂಚಾಕ್ಷರಮನುಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪಂಚಕ್ಲೇಶಾನ್ನಿಪಾಟಯನ್ ।
ಪಂಚಪರ್ಯಂ ಪಂಚತಾಂ ಸಮ್ಯಗ್‌ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪತ್ತಿವೈಭವಾತ್ ॥೨೪॥

ಹಿಂದೆ ನಿರಾಭಾರಿ ಜಂಗಮವು ಸ್ವಯ ಚರ ಮತ್ತು ಪರ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗಿದೆ—

ಸ್ವಯಂಜಂಗಮ—ಸದಾಚಾರಿಯೂ ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ ಆಗಿ ದುರಾಚಾರಾದಿಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ವೇದಾಗಮಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೆನಿಸಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜಾಪರಾಯಣನಾಗಿ ಆ ಪುರದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಯಥಾಲಾಭಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಾಸೋಹನಿರತನಾಗಿರುವವನು.

ಚರಜಂಗಮ— ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಅಷ್ಟಮದ ಷಡೂರ್ಮಿ-

ಮಲತ್ರಯತರುಂ ಛಿತ್ವಾ ಧೂಲೀಕುರ್ವನ್ಮದಾಚಲಮ್ ।
ಛಿಂದನ್ಪಾಶಾಷ್ಟಕಲತಾಂ ಭಿಂದನ್ ವ್ಯಸನಸಪ್ತಕಮ್ ॥೨೫॥

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ ಸಂಪದ್ವೃದ್ಧಿಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ।
ಪಾಲಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಸಮಂ ಕಾಯವಾಙ್ಮನಸೈಃ ಪರಮ್ ॥೨೬॥

ಶೈವಾನುಭಾವಕಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂಗೀಕೃತ್ಯ ಪುರಾಶ್ರಯಮ್ ।
ತದೇವಾಖಿಲಶಿಷ್ಯಾಣಾಮುಪದಿಶ್ಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ॥೨೭॥

ತನಂತಃಸ್ಥ ಮಲಂ ಕ್ಷಾಲ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ತಾನಖಿಲಾನ್ ಶುಚೀನ್ ।
ತೈಃ ಸಮಂ ನಿಖಿಲಾನ್ ದೇಶಾನ್ ಸಂಚರನ್ ಶುದ್ಧಭಾವತಃ ॥೨೮॥

ತದ್ದೇಶಸ್ಥ ಮಹಾಭಕ್ತನಿವಹೈಃ ಕೃತಪೂಜನಮ್ ।
ಸ್ವೀಕುರ್ವನ್ಮೋದತೋಽಬಾಧಂ ಪಾವಯಂಸ್ತಾನ್ಮಹಾಜನಾನ್ ॥೨೯॥

ಕಾಂಶ್ಚಿದ್ದರ್ಶನಮಾತ್ರೇಣ ಕಾಂಶ್ಚಿದಂಘ್ರಿಸಮಿಾಲನಾತ್ ।
ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶನತಃ ಕಾಂಶ್ಚಿತ್ಪಾವಯನ್ ಪ್ರಣತಾನ್ ಜನಾನ್ ॥೩೦॥

ಏವಂ ರೀತ್ಯಾ ಭಕ್ತಿಭಿಕ್ಷಾಂ ಸ್ವೀಕುರ್ವನ್ಸಂಚರನ್ಸದಾ ।
ಚರಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರೀ ಯಃ ಸ ಏವ ಚರಜಂಗಮಃ ॥೩೧॥

ಅಥ ಪರಜಂಗಮಲಕ್ಷಣಮ್

ತೃಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತೃಣಂ ವಿಷ್ಣುಸ್ತೃಣಾನೀಂದ್ರಾದಿದೇವತಾಃ ।
ತೃಣಾನ್ಯಷ್ಟೌ ಮಹಾಭೋಗಾಸ್ತೃಣಾನ್ಯಷ್ಟೌ ವಿಭೂತಯಃ ॥೩೨॥

ಸಿದ್ಧಯೋಽಷ್ಟೌ ತೃಣಾನ್ಯನ್ಯೇ ಭೋಗಾ ಅಪಿ ತೃಣೋಪಮಾಃ ।
ಚತುರ್ವಿಧಪದಾನ್ಯೇವಂ ತೃಣಾನಿ ತ್ರಿಜಗಂತಿ ಚ ॥೩೩॥

ಷಟ್‌ಕರ್ಮ–ಷಟ್‌ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನಳಿಸಿ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಜಪಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಪಂಚಕ್ಲೇಶ, ಮಲತ್ರಯ, ಈಷಣತ್ರಯ–ಆಲಸ್ಯ, ಅಷ್ಟಮದಗಳು, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ. ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಚಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ ತಾನು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಿವಾನುಭವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ದೇಶಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕೇವಲ ದರ್ಶನ, ಪಾದಸ್ಪರ್ಶನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅವರಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವವನು.

ಪರಜಂಗಮ–ಶಿವಭಾವಾಪನ್ನನಾದ ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಗಳ ಪದವಿಗಳನ್ನು

ಲೋಕಸ್ಥಿತಾಬಲಾಮುಖ್ಯಮಹಾಭೋಗಾಸ್ತೃಣಾನಿ ವೈ ।
ಸ್ವರ್ಣಾಲಂಕಾರ ಮುಖ್ಯಾನಿ ತೃಣಾನೀತಿ ನಿರಾಶಯಾ ॥೫೬॥

ಮತ್ವೈತಾನಿ ಚ ವಸ್ತೂನಿ ನಿರಸ್ಯೇತರಸಂಪದಃ ।
ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಸ್ಪೃಹಾಸ್ಪರ್ಶಸ್ತತ್ರ ತತ್ರೈವ ಸಂಚರನ್ ॥೫೭॥

ಶ್ರೀಖಂಡಪಂಕಯೋರ್ಮಲ್ಲೀಸುಮಬರ್ಬೂರ ಪುಷ್ಪಯೋಃ ।
ಲೋಹಕಾಂಚನಯೋರುಗ್ರವಿಷಪೀಯೂಷಯೋರಪಿ ॥೫೮॥

ಮೃಗದ್ವಿಣ್ಮೇಷಯೋಃ ಸರ್ಪ ಪೃಥುರೋಮ್ಣೋಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ।
ಸರ್ವತ್ರೈಕಮತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮದೃಷ್ಟಿಂ ಸಮುಕ್ಷ್ನಮಾಮ್ ॥೫೯॥

ಸದಾ ತೃಪ್ತಿಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸದಾನಂದೀ ಭವನ್ ಸ್ವಯಮ್ ।
ಸ್ವಪಾದದರ್ಶನಾದೇವ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಚಾನ್ಯದೇಹಿನಾಮ್ ॥೬೦॥

ಮೃಗಪಕ್ಷಿ ಪತಂಗಾನಾಂ ಪಶ್ವಾದೀನಾಂ ಚ ಜೀವಿನಾಮ್ ।
ದತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷಂ ವಿಧೀಂದ್ರಾದಿಸ್ಸುರಸಂದೋಹದುರ್ಲಭಾಮ್ ॥೬೧॥

ಸ್ವಪಾದತೀರ್ಥತಸ್ತೋಯಂ ತೀರ್ಥಂ ಕೃತ್ವಾ ಚರೇತ್ಸದಾ ।
ನಿರಂಜನಃ ಸನ್ ಯೋ ಲೋಕೇ ಸ ಏವ ಪರಜಂಗಮಃ ॥೬೨॥

ಅಯಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಹ್ಯಯಮೇವ ನಿರಂಜನಃ ।
ಅಯಮೇವ ಮಹಾಯೋಗೀ ಹ್ಯಯಮೇವ ಸದಾತ್ಮಕಃ ॥೬೨॥

ದೇಹಂ ಧೃತ್ವಾಽಪಿ ನಿರ್ದೇಹೀ ಗುಣವಾನಪಿ ನಿರ್ಗುಣಃ ।
ಏತಸ್ಯೋತ್ಕರ್ಷತಾಂ ವಕ್ತುಂ ಮಮಾಶಕ್ಯಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥೬೩॥

ಅಷ್ಟಭೋಗ, ಅಷ್ಟವಿಭೂತಿಗಳು, ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ತೃಣಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದ್ವಂದ್ವಾತೀತನಾಗಿ ಸದಾಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಪಾದ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲಜೀವಕೋಟಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ತಾನಾಗಿರುವ ನಿರಂಜನ ಮಹಾಶಿವಯೋಗಿಯೆನಿಸಿ ದೇಹ ವಿದ್ದೂ ನಿರ್ದೇಹಿ ಗುಣವಂತನಾದರೂ ನಿರ್ಗುಣಿಯಾಗಿರುವವನು.

೪. ಅಥ ಮಹಾಪಾದಪೂಜಾವಿಧಿಃ

ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವಾಧಿಕಾರೀ ಭಕ್ತಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಃ । ಗುರೋಃ ಜಂಗಮಸ್ಯ ವಾ ಮಹಾಪಾದಪೂಜಾರ್ಥಂ ಮಂಟಪಂ ರಚಯಿತ್ವಾ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಭದ್ರಪೀಠಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ತದುಪರಿ ಕೌಸುಮರತ್ನಕಂಬಳಾದಿಕ ಮಾಸನಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಂಟಪದೇವತಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । (ಪು. ೮೦–೮೮) ಮಂಟಪಸ್ಯ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶುದ್ಧ ಜಲಕುಂಭಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ।

ತತೋ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಂ ವಿಧಿವತ್ ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ । ಶಿವಪೂಜಾಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಕಲಶಹಸ್ತಾಭಿಃ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಮಂಗಲಗೀತ ವೇದಘೋಷೈಃ ಪೂಜಾಗೃಹಮಾಗತ್ಯ। ದಂಡವತ್ ಪ್ರಣಮ್ಯ।

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಂಗಮ ಲಿಂಗರೂಪ ಗುರವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಯೇ
ಶ್ರೀಮತ್ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ದಿವ್ಯವರ್ತನ ಮಹಾಮಾರ್ಗೈಕ ಸಂದರ್ಶಿನೇ।
ಮುಕ್ತಾಧ್ವಪ್ರತಿಪನ್ನ ಭಕ್ತನಿವಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಂಚಾರಿಣೇ ।
ಯೋಗೀಂದ್ರಾಯ ನಮೋ ನಮೋಽಸ್ತು ಸತತಂ ಜ್ಞಾನಾಯ
ಗಮ್ಯಾಯತೇ ॥

ಅವಾಚ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಾಯ ಶಿವಭಾವಪ್ರದಾಯಿನೇ ।
ನಮಸ್ಸದ್ಗುರುನಾಥಾಯ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಯೇ ॥

ಇತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ । ತಜ್ಜಂಗಮಸ್ಯ ಅಗ್ರಭಾಗಪ್ರಸಾರಿತ ಶುದ್ಧಾಸನೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "ಪೂಜ್ಯಪೂಜಕಯೋರಾವಯೋಃ ಪಾದಪೂಜಾ ಮಂಟಪ ಗಮನಾರ್ಥಂ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷ ಲಿಂಗಜಂಗಮಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ ಜಂಗಮಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ । ತಜ್ಜಲೇನ ಗೃಹ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ವಿಧಾಯ । ಪಂಚೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ।

ಪ್ರಾಣಾನಾಂ ಗ್ರಂಥಿರಸಿ ರುದ್ರೋ॑ಮಾವಿಶಾಂತಕಸ್ತೇ॒ ನಾನ್ನೇ॑ನಾಪ್ಯಾ

ಯ॒ಸ್ಯ । ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷೋಽಙ್ಗುಷ್ಠಂ ಚ ಸ॒ಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಈಶಸ್ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರಭುಃ ಪ್ರೀಣಾತಿ ವಿಶ್ವ॒ಭುಕ್ ॥

"ಧ್ರುವಂತೇರಾಜಾ...." (ಪು. ೭೧) ಇತಿ ಪೂಜ್ಯಪೂಜಕಯೋಃ ವಸ್ತ್ರಪ್ರಾಂತಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮಗ್ರಂಥಿಂ ಬಧ್ವಾ । ತತಃ ಪೂಜಾಮಂಟಪ ಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ವಸ್ತಿಪಠನಪೂರ್ವಕಮಾಗತ್ಯ । ತ್ರಿಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಯಜಮಾನಃ "ಆಸನಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾ" (ಪು. ೩೧೪) ಪೀಠಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ

ಮಂಟಪಮಧ್ಯಸ್ಥಾಪಿತ ಭದ್ರಪೀಠೇ ತಜ್ಜಂಗಮಂ "ರುದ್ರಸ್ಯ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ" ಓಂ ಹ್ಲಾಂ ಇತ್ಯುಪವೇಶ್ಯ । ತತ್ಪುರತೋ ನಿವಿಷ್ಟಾಸನೇ ತದಭಿ ಮುಖಃ ಸ್ವಯಮುಪವಿಶ್ಯ । ಭಸ್ಮಾದಾಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ನಿಧಾಯ । ಪಂಚಪಾತ್ರಸ್ಥಿತಾಃ ಅಪಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ।

ಚರಣಂ ಪ॒ವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ಪು॒ರಾಣಂ ಯೇನ ಪೂ॒ತಸ್ತ॒ರತಿದುಷ್ಕೃತಾನಿ ।
ತೇನ ಪ॒ವಿತ್ರೇಣ ಶು॒ದ್ಧೇನ ಪೂ॒ತಾಃ । ಅತಿ ಪಾ॒ಪ್ಮಾ॒ನಮರಾತಿಂ ತರೇಮ ॥

ಇತಿ ಜಂಗಮ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ, ವಾಮಪಾದಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗೇ ಅಧಃಪ್ರದೇಶೇ, ಪಾದಾಗ್ರಾದಿ ಅಂಗುಷ್ಠಪರ್ಯಂತಂ, ಸ್ವಹಸ್ತ ಪಂಚಾಂಗುಲೀಭಿಃ, ಮಧ್ಯ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಾಂತಂ ಸ್ಪರ್ಶನಂ, ಏವಂತ್ರಿಃ ॥ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ವಾಮಪಾದಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ ಪಾದಾಧಃ ಪ್ರದೇಶೇ ಕನಿಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಷ್ಠಾಂತಂ ದ್ವಿವಾರಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಧೂಲಿಪಾದೋ ದಕಂ ಕೃತ್ವಾ । ದ್ರವಮುಪನೀಯ । ಜಲಕುಂಭೇ ಕಿಂಚಿತ್‌ಧೂಲಿಪಾದೋ ದಕಂ ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥

ತತ ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಮ್ಯ । ಏವಂ....ತಿಥೌ ಭಾವಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಾಧಿಷ್ಠಿತೇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತನುತ್ರಯ ಶುದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಉಪಾತ್ತದುರಿತಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಏತಜ್ಜಂಗಮ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರಿಣಾಂ

ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಮನೋಭೀಷ್ಟ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಜಂಗಮ ಪಾದಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ತದಂಗತ್ವೇನ ತಜ್ಜಂಗ ಮಸ್ಯೇಷ್ಟಲಿಂಗಸ್ಯ ಮಹಾಭಿಷೇಕಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ। ತತಸ್ತಜ್ಜಂಗಮಸ್ಯ ಪಾದೌ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ। ಭದ್ರಪೀಠಸ್ಯ ಅಧಃ ಬೃಹಲ್ಲೋಹ ಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ। ತತ್ರ ಪಾದೌ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಭಿ ರಭಿಷಿಂಚೇತ್ (ವೀ. ಪೂ. ರತ್ನ. ಪು. ೩೧೨-೩೪೪) ಧೂಪಪ್ರಸಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪಾದಾಧಃ ಸ್ಥಿತ ಲೋಹ ಪಾತ್ರಂ ನಿವಾರ್ಯ। ತತ್ರ ದಾರುಪೀಠಂ ನಿಧಾಯ। ತದುಪರಿ ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ। ತದುಪರಿ ಪಾದೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ॥

ಪೂಜಕಃ ಸ್ವವಾಮಹಸ್ತ ,ಕನಿಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಲೀಷು ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತ ಕನಿಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಲೀಭಿಃ ತತ್ತದಂಗುಲೀಷು ಭಸ್ಮನಾ ನಕಾರಾದ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ, ಓಂಕಾರಂ ಹಸ್ತಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ। ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। "ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೧೭) ಇತ್ಯಭಿಮಂತ್ರ್ಯ। ವಾಮಹಸ್ತಂ ಪಾದಾಧಃ ಪ್ರಸಾರ್ಯ। ಪಾದೌ ಹಸ್ತತಲೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ। ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ। ಮಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಭಸ್ಮಧಾರಣಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪಾದಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಕ್ರಮೇಣ ಕನಿಷ್ಠಾ ದ್ಯಂಗುಲೀಷು ನಕಾರಕ್ರಮೇಣ, ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಣವಂ ಚ ವಿಲಿಖ್ಯ। ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ। ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ। ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ। ಸ್ವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ಪಾದೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ। ಸ್ವವಾಮಹಸ್ತಂ ಪಾದಯೋ ರುಪರಿ ತಿರ್ಯಕ್ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ। ಧೂಲಿಪಾದೋದಕ ಪಾತ್ರಮಾನೀಯ। ಪಾದಾಂ ಗುಷ್ಠಯೋರಧಃ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ। ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತತರ್ಜನ್ಯಾ ಧೂಲಿಪಾದೋದಕಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ೨

"ಮಾಮವ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವ ಮಹಾತೀರ್ಥೇಶ್ವರೇಶ್ವರ ॥

ಮಾಯಾಪಟಲ ವಿಧ್ವಂಸಕಾರಿನ್ಸರ್ವ ಜಗದ್ಗುರೋ ॥ ಇತಿ ತತ್ಪಾತ್ರೇ ಅಂಗುಲಿಂ ನಿಮಜ್ಯ। ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಮೂಲಾದ್ಯಂತಂ, ತದ್ವತ್ ವಾಮ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠ ಮೂಲಾದ್ಯಂತಂ ತ್ರಿವಾರಂ೨ ಮಾರ್ಜಯಿತ್ವಾ। ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮಪಾದ ಕನಿಷ್ಠಾದಿ ಚತುರಂಗಲೀಷು ದ್ವಿವಾರಂ ೨ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ೨ ಮಾರ್ಜಯೇತ್ ॥ ದ್ರವಮುಪನೀಯ। ತತೋ ವಾಮಹಸ್ತತಲಮಧ್ಯೇ

ತೌ ಅಂಗುಷ್ಠೌ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ । ಅಂಗುಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಲೀಷು ನಕಾರಾದ್ಯಕ್ಷರಾಣಿ ಬಿಂದುಯುಕ್ತಾನಿ ವಿಲಿಖ್ಯ । ಅಂಗುಷ್ಠಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಣವಂ ವಿಲಿಖ್ಯ॥

ಅಂಗುಷ್ಠೇ ಭಾವಯೇದ್ರುದ್ರಂ ತರ್ಜನ್ಯಾಂ ಶಂಕರಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ ಮಹಾದೇವಂ ಅನಾಮಿಕ್ಯಾಂ ತ್ರಿಯಂಬಕಂ ॥

ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಮೀಶಾನಂ ಪದೋರೂರ್ಧ್ವಂ ಕಪರ್ದಿನಂ ।
ಪದಾಧಃ ಪಂಚವದನಂ ಗುಲ್ಫಯೋ ರುದ್ರಭರ್ಗಕೌ ॥

ಸರ್ವಲಿಂಗಮಯಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪಾದೌ ಜಂಗಮಲಿಂಗಿನಃ ।
ಅಷ್ಟಾಷಷ್ಠಿತ್ಯಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇ ತೀರ್ಥಾನಿ ಚ ವಸಂತಿ ವೈ ॥
ಜಂಘಯೋರ್ವಸತೇ ನಿತ್ಯಂ ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವರೂಪಕಂ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತ ವೀರಾಗಮರೀತ್ಯಾ ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನೇಷು ತತ್ತದ್ದೇವತಾಂ ಭಾವಯಿತ್ವಾ । ಭಸ್ಮಧಾರಯಿತ್ವಾ । ವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಜಂಗಮಾಷ್ಟೋತ್ತರ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೭೭) ಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ರಾಜೋಪಚಾರಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ । (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೮೧–೩೯೫) ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತತೋ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣರಜತಾದಿ ಭೋಜನಭಾಜನೇ ತಿರ್ಯಕ್ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪಂಚಾಕ್ಷರಾಣಿ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕನೀಯಸ ಪಾತ್ರಂ ನಿಧಾಯ । ತತ್ರ ಪ್ರಣವಂ ವಿಲಿಖ್ಯ। ಕ್ರಿಯಾಪಾದೋದಕ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಣವಂ ವಿಭಾವ್ಯ । ವಾಮಹಸ್ತ ತರ್ಜನ್ಯನಾಮಿಕಾಂಗುಲಿದ್ವಯೋಪರಿ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠದ್ವಯಂ ನಿಧಾಯ । ಸ್ವದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಂಗುಲಿದ್ವಯಂ ಕ್ರಿಯಾಪಾದೋದಕ ಪಾತ್ರೇ ನಿಮಜ್ಯ । ಜಂಗಮಲಿಂಗಸ್ಯಾರ್ಪಯಿತ್ವಾ । ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಯೋರ್ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ತದಂಗುಲಿದ್ವಯಂ ಸ್ವಸ್ಯವಾಮಮಣಿ ಬಂಧೇ ಪ್ರೋಂಛನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕ್ರಿಯಾಪಾದೋದಕ ಪಾತ್ರಮಾದಾಯ । ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಧಾರಯಾ

ಶುಂಧಧ್ವಂ ದೈವ್ಯಾಯ ಕರ್ಮಣೇ ದೇವಯಜ್ಯಾಯೈ ಮಾತರಿಶ್ವ

ನೋ ಘರ್ಮೋಽಸ್ಸಿ ದ್ಯೌರಸಿ ಪೃಥಿವ್ಯಸಿ ವಿಶ್ವಧಾಯಾ ಅಸಿ ಪರಮೇಣ ಧಾಮ್ನಾದೃಗ್ಂಹಸ್ವ ॥

ಇತಿ ಷಡ್ವಾರಂ, ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ಚ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ । "ವಸೂನಾಂ...."* ಇತಿ ಸಹಸ್ರಧಾರಾಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚವಾರಂ, ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರೇಣ, ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ । "ಲೋಕಸ್ಯ ದ್ವಾರಮರ್ಚಿತ...."* ಇತ್ಯೇಕವಾರಂ, ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಲಾಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರೇಣ ಚ ದ್ವಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಭಾವಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ । ಅಭಿಷಿಚ್ಯ । ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರೋಂಛನಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಮಾಯಾಪಟಲ ವಿಧ್ವಂಸಕಾರಿನ್ಸರ್ವ ಜಗದ್ಗುರೋ ।

ಇತಿ ನಿರಂಜನಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಲಸ್ಯ ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯನಿರಾಮಯಸ್ಯ ನಿರಾಧಾರಿಣಃ ಚರಸ್ಯ ಚರಣೋದಕಮಾದೌ ಕೃತ್ವಾ । ಉಪಾಸನಾಂ ಕೃತ್ವಾ । "ಸೋಽಯಂ ಪರಮಃ ಸತ್ಯಂ ವದಾಮಿ । ನಿತ್ಯಂ ವದಾಮಿ" "ಕದ್ರುದ್ರಾಯ...." (ಪು. ೭೪) ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಸಮ್ಯಕ್ ಜಂಗಮಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ । ಪ್ರಣಮ್ಯ ॥

ಶಿವಂ ಪರಾತ್ಪರಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಗತಾವ್ಯಯಂ ।
ಅನಿಂದಿತಮನೌಪಮ್ಯಮಪ್ರಮಾಣಮನಾಮಯಂ ॥

ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವಂ ಚಿದಾನಂದಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತ ಮಸ್ತಕಂ ।
ಷಟ್‌ತತ್ತ್ವರೂಪಿಣಂ ಶಾಂತಂ ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಸಹ ॥

ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ । ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಲಿಂಗಾಂಗಯೋರಭೇದ ಬುದ್ಧಿಂ ವಿಭಾವ್ಯ । ಜಂಗಮಲಿಂಗೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ತೀರ್ಥಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಪಾದಯೋರುಪರಿ ಭಸ್ಮಾದಿಕಂ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಯ । ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ, ವಾಮಪಾದಂ ವಾಮಹಸ್ತೇನ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ತಜ್ಜಂಗಮಂ ಸುಖಾಸನೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ॥ ತತೋ ಯಥಾಚಾರಂ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್॥ "ಋತಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ" (ಪು. ೯೯) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ವೀಕುರ್ಯಾತ್॥

ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕಾನಿ—

ಪಾದೋದಕಂ ಪ್ರಥಮಮಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಲೈಂಗಿಕಂ ತಥಾ ।
ಮಜ್ಜನೋದಂ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್‌ಸ್ಪರ್ಶನೋದಂ ಚತುರ್ಥಕಂ ॥
ಪಂಚಮಂತ್ವವಧಾನಾಂಭಃ ಷಷ್ಠಮಾಪ್ಯಾಯನಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಹಸ್ತೋದಕಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪರಿಣಾಂಬು ಚಾಷ್ಟಮಂ ॥
ನಿರ್ನಾಮಾಂಭಸ್ತು ನವಮಂ ಸತ್ಯಾಂಬು ದಶಮಂ ಸ್ಮೃತಂ ।

ತತಃ ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಕಯೋಃ ವಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥ ಸೋಽಪ್ಯುತ್ಥಾಯ । ದಂಡವತ್‌ಪ್ರಣಮ್ಯ । ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾದೀನ್ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಶಿವಯೋಗಿನಿ ಸಂತೃಪ್ತೇ ತೃಪ್ತೋ ಭವತಿ ಶಂಕರಃ ।
ತತ್ತೃಪ್ತ್ಯಾ ತನ್ಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ ತೃಪ್ತಿಮೇತಿ ಚರಾಚರಂ ॥
(ಸಿ. ಶಿ. ಪ. ೯)

೫. ಅನುಗ್ರಹವಿಧಿ

ಸಾಭಾರಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಭಾರಿ ಗುರು-ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಶಿಷ್ಯೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಗುರುರೂಪದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಶಿವಭಾವಾಪನ್ನರಾದವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅರ್ಹರಾದವರಿಗೆ "ಅನುಗ್ರಹ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಗೃಹೀತರಾದವರು "**ಗುರುಕರಜಾತರು**" "**ಪ್ರಸಾದಿಗಳು**" ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.*

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪಾದನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ **ಶಿಷ್ಯನು** ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ

"ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಗೆಯಯ್ಯ ತಂದೆ !
ಎನ್ನವಂಶ ವಂಶದಪ್ಪದೆ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯಯ್ಯ !

---

*ಜ. ಚ. ನಿ. ಕೃತ ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಾಂತ (ಭಕ್ತಸಂಪುಟ) ಪು. ೧೮೫–೮೭

ನೋ ಘರ್ಮೋಽಸಿ ದ್ಯೌರಸಿ ಪೃಥಿವ್ಯಸಿ ವಿಶ್ವಧಾಯಾ ಅಸಿ ಪರಮೇಣ ಧಾಮ್ನಾದೃಗ್ಂಹಸ್ವ ||

ಇತಿ ಷಡ್ವಾರಂ, ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ಚ ದಕ್ಷಿಣಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ | "ವಸೂನಾಂ...."* ಇತಿ ಸಹಸ್ರಧಾರಾಮಂತ್ರೇಣ ಪಂಚ ವಾರಂ, ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರೇಣ, ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ | "ಲೋಕಸ್ಯ ದ್ವಾರಮರ್ಚಿತ...."* ಇತ್ಯೇಕವಾರಂ, ಚಿನ್ನಾದ ಚಿದ್ಬಿಂದು ಚಿತ್ಕಲಾಯುಕ್ತ ಮಂತ್ರೇಣ ಚ ದ್ವಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಭಾವಲಿಂಗಂ ವಿಭಾವ್ಯ | ಅಭಿಷಿಚ್ಯ | ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರೋಂಛನಂ ಕೃತ್ವಾ |

ಮಾಯಾಪಟಲ ವಿಧ್ವಂಸಕಾರಿನ್ಸರ್ವ ಜಗದ್ಗುರೋ |

ಇತಿ ನಿರಂಜನಸ್ಯ ನಿಷ್ಕಲಸ್ಯ ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ನಿರಾಮಯಸ್ಯ ನಿರಾ ಭಾರಿಣಃ ಚರಸ್ಯ ಚರಣೋದಕಮಾದೌ ಕೃತ್ವಾ | ಉಪಾಸನಾಂ ಕೃತ್ವಾ | "ಸೋಽಯಂ ಪರಮಃ ಸತ್ಯಂ ವದಾಮಿ | ನಿತ್ಯಂ ವದಾಮಿ" "ಕದ್ರುದ್ರಾಯ...." (ಪು. ೭೪) ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ | ಸಮ್ಯಕ್ ಜಂಗಮಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ | ಪ್ರಣಮ್ಯ ||

ಶಿವಂ ಪರಾತ್ಪರಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಗತಾವ್ಯಯಂ |
ಅನಿಂದಿತಮನೌಪಮ್ಯಮಪ್ರಮಾಣಮನಾಮಯಂ ||

ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವಂ ಚಿದಾನಂದಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತ ಮಸ್ತಕಂ |
ಷಟ್‌ತತ್ತ್ವರೂಪಿಣಂ ಶಾಂತಂ ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಸಹ ||

ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ | ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ | ಲಿಂಗಾಂಗಯೋರಭೇದ ಬುದ್ಧಿಂ ವಿಭಾವ್ಯ | ಜಂಗಮಲಿಂಗೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ | ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ತೀರ್ಥಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ | ಪಾದಯೋರುಪರಿ ಭಸ್ಮಾದಿಕಂ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಯ | ದಕ್ಷಿಣಪಾದಂ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ, ವಾಮಪಾದಂ ವಾಮಹಸ್ತೇನ ಗೃಹೀತ್ವಾ | ತಜ್ಜಂಗಮಂ ಸುಖಾಸನೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ || ತತೋ ಯಥಾಚಾರಂ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾತ್|| "ಋತಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ" (ಪು. ೯೯) ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ವೀಕುರ್ಯಾತ್||

ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕಾನಿ—

ಪಾದೋದಕಂ ಪ್ರಥಮಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಲೈಂಗಿಕಂ ತಥಾ ।
ಮಜ್ಜನೋದಂ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್‌ಸ್ಪರ್ಶನೋದಂ ಚತುರ್ಥಕಂ ॥
ಪಂಚಮಂತ್ವವಧಾನಾಂಭಃ ಷಷ್ಠಮಾಪ್ಯಾಯನಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಹಸ್ತೋದಕಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪರಿಣಾಂಬು ಚಾಷ್ಟಮಂ ॥
ನಿರ್ನಾಮಾಂಭಸ್ತು ನವಮಂ ಸತ್ಯಾಂಬು ದಶಮಂ ಸ್ಮೃತಂ ।

ತತಃ ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಕಯೋಃ ವಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ॥ ಸೋಽಪ್ಯುತ್ಥಾಯ । ದಂಡವತ್‌ಪ್ರಣಮ್ಯ । ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರಾದೀನ್ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಶಿವಯೋಗಿನಿ ಸಂತೃಪ್ತೇ ತೃಪ್ತೋ ಭವತಿ ಶಂಕರಃ ।
ತತ್ತೃಪ್ತ್ಯಾ ತನ್ಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ ತೃಪ್ತಿಮೇತಿ ಚರಾಚರಂ ॥
(ಸಿ. ಶಿ. ಪ. ೯)

೫. ಅನುಗ್ರಹವಿಧಿ

ಸಾಭಾರಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಭಾರಿ ಗುರು-ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಶಿಷ್ಯೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಗುರುರೂಪದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಶಿವಭಾವಾಪನ್ನರಾದವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅರ್ಹರಾದವರಿಗೆ "ಅನುಗ್ರಹ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಗೃಹೀತರಾದವರು "**ಗುರುಕರಜಾತರು**" "**ಪ್ರಸಾದಿಗಳು**" ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.*

ಶಿವಾನುಭವ ಸಂಪಾದನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ **ಶಿಷ್ಯನು** ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ

"ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಗೆಯಯ್ಯ ತಂದೆ !
ಎನ್ನ ವಂಶ ವಂಶದಪ್ಪದೆ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯಯ್ಯ !

---

*ಜ. ಚ. ನಿ. ಕೃತ ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಾಂತ (ಭಕ್ತಸಂಪುಟ) ಪು. ೧೮೫-೮೭

ಎನ್ನು ವನರಸಿಯರಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದೆಯಯ್ಯ !
ನಿಮ್ಮ ಮರೆಹೊಕ್ಕೆ ಕಾಯಯ್ಯ"

"ಭವರೋಗವೈದ್ಯ ನೀನು, ಭವರಹಿತನು ನೀನು, ಭವಬಂಧನ ಬಿಡಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಗುರುದೇವ !"

ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗುತ್ತಾನೆ ಆಗ **ಗುರುವು** ಕರುಣಾದ್ರ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮರುಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ "ಅಯ್ಯ, ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನ-ಶ್ರುತಿ ಗುರು ಬೋಧೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ತನು ಮನ ಮತ್ತು ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಉಪಾಸನದಿಂದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನೂ ಮಂತ್ರಜಪಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನೂ ಗುರು-ಜಂಗಮ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗವನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸೋಪಾನವಿಡಿದು ಚಿದ್ಘನ ಮಹಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅವಿರಳಾನಂದ ಕೂಟಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ನಿತ್ಯಸುಖಿಯಾಗು. ಗುರು ಅಥವಾ ಜಂಗಮದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನೀನು ಭೌತಿಕ ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗದೆ ಸುಖದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಾತೀತನಾಗಿ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನೆನಿಸಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಜನ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆನಂದಿಸು." ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಆಣತಿಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಗುರುಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುರುಧ್ಯಾನ

ಅನಂತಜನ್ಮಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ಕರ್ಮೇಂಧನ ವಿದಾಹಿನೇ ।
ಜ್ಞಾನಾನಲ ಪ್ರಭಾವಾಯ ತಸ್ಮೈಶ್ರೀ ಗುರವೇ ನಮಃ ॥

ಗುರುವು ತಾನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಆಸನಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ (ಪು. ೩೧೪) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ—

"ಏವಂ ಗುಣ....ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಮುಕನಾಮ್ನಃ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಸಂಚಿತ ಪಾಪಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶಿವಭಾವಾಪತ್ತ್ಯ

ರ್ಥಂ "**ಅನುಗ್ರಹಾ**"ಖ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ ಸಂಸ್ಕರಿಷ್ಯೇ" ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಸಂಸ್ಕಾರಾಂಗವಾಗಿ **ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ,** (ಪು. ೮—೨೭) ಮತ್ತು **ಷಟ್**ಕಲಶಗಳನ್ನು (ಪು.೩೧೦) ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಲಶಸೂತ್ರವನ್ನು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರು ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯನ ದೇಹಾದಿ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುರುವು "ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೬೬) ಎಂದು ಗುರು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ದರ್ಭಕೂರ್ಚಾಗ್ರದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಅವನ **ದೇಹಶುದ್ಧಿ**ಯನ್ನೂ, ಸಕಲೀಕರಣ ವಿಧಾನ (ಪು. ೩೫—೪೧) ದಿಂದ **ಭೂತಶುದ್ಧಿ ತತ್ತ್ವಶುದ್ಧಿ** ಮತ್ತು **ಷಡಧ್ವಶುದ್ಧಿ**ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ (ಪು.೪೦) **ಜೀವಶುದ್ಧಿ**ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿನ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಘ್ರಾಣದಲ್ಲಿ **ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ, ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ** ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ **ಚರಲಿಂಗ**, ತ್ವಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ **ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ**, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ **ಮಹಾಲಿಂಗ**ವನ್ನೂ ಇದರಂತೆ **ವಾಕ್-ಪಾಣಿ-ಪಾದ-ಪಾಯು-ಉಪಸ್ಥ**ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರಾದಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶಿಷ್ಯನ ವಾಯುಪ್ರಾಣತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದು ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯ ಮಾಡುವುದು.

"ಪ್ರಾಣೇನಿವಿಷ್ಟೋಽಮೃತಂ ಜುಹೋಮಿ । ಶಿವೋಮಾಽವಿಶಾಪ್ರದಾಹಾಯ । ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಅಪಾನೇ ನಿವಿಷ್ಟೋಽಮೃತಂ ಜುಹೋಮಿ। ಶಿವೋಮಾಽವಿಶಾಪ್ರದಾಹಾಯ। ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ವ್ಯಾನೇ ನಿವಿಷ್ಟೋಽಮೃತಂ ಜುಹೋಮಿ। ಶಿವೋಮಾಽವಿಶಾಪ್ರದಾಹಾಯ। ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಉದಾನೇ ನಿವಿಷ್ಟೋಽಮೃತಂ ಜುಹೋಮಿ। ಶಿವೋಮಾಽವಿಶಾಪ್ರದಾಹಾಯ। ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಸಮಾನೇ ನಿವಿಷ್ಟೋಽ

ಮೃತಂ ಜುಹೋಮಿ । ಶಿವೋಮಾಽವಿಶಾಪ್ರದಾಹಾಯ । ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಆತ್ಮಾಽಮೃತತ್ವಾಯ ॥

ಎಂದು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನಿತ್ತು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ತನ್ನ ಬಲಹಸ್ತವನ್ನಿರಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರದಲ್ಲಿನ ಶಿವಕಲೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರುಹಬೇಕು.

ಈ ಚಕ್ರವು ಅಪ್ರದರ್ಶನ ವರ್ಣದಿಂದೊಪ್ಪುವುದು. ಏಕದಳವುಳ್ಳದ್ದು. ಅದರ ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಪ್ಪುವ ತತ್ವಾಂತ, ಭೂತಾಂತ, ವರ್ಣಾಂತಮಾದ ಗುಹ್ಯ-ದೇಹಿ-ಪರಶಿವಲಿಂಗಾದಿ ಸಂಜ್ಞಿತಮಾದ ಸಾಂತಪ್ರಣವವೇ ನಿರಂಜನ ಲಿಂಗವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಮೂಲಬಿಂದು, ವಾಗೀಶ್ವರೀ ಹ್ರೀಂಕಾರಿ, ಉಮಾಶಕ್ತಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಅಖಂಡ, ಮಹಾಜ್ಞಾನ, ಸಂಜ್ಞಿತ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿರೂಪ ಭಾವಲಿಂಗವೇ ಅಂಗಮಾಗಿರ್ಪುದು. ಈ ಸ್ಥಲವೇ ಜಂಗಮ ತತ್ವವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದ ಸ್ವರೂಪ.

ಶಿವಕಲಾಧ್ಯಾನ–"ಜ್ವಲತ್ಕಾಲಾನಲಾಭಾಸಾ....ಪರಾ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೧೭)

ವಾಚಾತೀತಾಂ ಮನೋತೀತಾಂ ವರ್ಣಾತೀತಾಂ ಚ ತತ್ಪರಾಂ ।
ಜ್ಞಾನಾತೀತಾಂ ನಿರಂಜನ್ಯಾಂ ಕಲಾಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇತಿ ಭಾವಯೇತ್ ॥

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರು ಲಿಂಗಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಟ್ಟ ಗುರುವಿನ ಎಡಹಸ್ತದ ತರ್ಜನಿಯು ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಿಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯನ ಎಡಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಂಕುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಾದಿ ಅಭಿಷೇಕ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇದೇ ಗುರುಕರಜಾತತ್ವದ ಕುರುಹು. ಶ್ರೀರುದ್ರ, ರುದ್ರಸೂಕ್ತ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾದಿ ಜಲಾಭಿಷೇಕದ ತರುವಾಯ ದ್ರವ ತೆಗೆದು ಗುರುವು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜೆ ಪೂರೈಸಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಜ್ಜಿಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಣವ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ (ನಂ) ಕಟಿ (ಮಂ) ವರ್ತುಲ (ಶಿಂ) ಗೋಮುಖ (ವಾಂ) ನಾಳ (ಯಂ) ಗೋಳಕ (ಓಂ) ಬಲಭಾಗ (ಓಂ) ಎಡಭಾಗ

(ಅಂ) ಹಿಂಭಾಗ (ಉಂ) ಮುಂಭಾಗ (ಮಂ) ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (ಹಂ) ಹೀಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ "ಓಂ ಅಸ್ಯಶ್ರೀ" ಎಂದು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು. (ಪು. ೪೦)

ತರುವಾಯ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಕಲೆಯನ್ನು "ನೀಲತೋಯದಮಧ್ಯಸ್ಥಾ...." (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೨೧೬) ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಗುರುವು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ಅಂಕುಶಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಆ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ಕಳೆಯನ್ನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಷಣ್ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕಲಶೋದಕವನ್ನು "ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ" (ಪು. ೧೫) ಎಂದು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ **ಕಂಕಣ** ಧರಿಸಬೇಕು.

ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಆತನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವಗಳನ್ನು ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕ ಸಂಬಂಧಿಸಬೇಕು.

ಭ್ರೂಮಧ್ಯ (ಓಂ) ಘ್ರಾಣ (ನಂ) ಜಿಹ್ವೆ (ಮಂ) ನೇತ್ರ (ಶಿಂ) ತ್ವಕ್ (ವಾಂ) ಶ್ರೋತ್ರ (ಯಂ) ಹೃದಯ (ಓಂ) ಬಲಭುಜ (ನಂ) ಎಡ (ಮಂ) ನಾಭಿ (ಶಿಂ) ಬಲಮೊಣಕಾಲು (ವಾಂ) ಎಡ (ಯಾಂ) ಬಲಬಗಲು (ಓಂ) ಎಡ (ಅಂ) ಎದೆ (ಉಂ) ಬೆನ್ನು (ಮಂ) ಕಂಠ (ಅಂ ಉಂ ಮಂ) ಗಳ (ಬಂ ಸಂ ವಂ) ಆಸನ (ಲಿಂ) ಶಿಶ್ನ (೦) ಮಸ್ತಕ (ಗಂ)

ಹೀಗೆ ಸುಬಂಧಿಸಿ, "ರುದ್ರೋಹಿ ದೇವಶ್ಶರಣಂ" ಎಂದು ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಈ ಶಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಗಳ ನಡುವೆ ಕಾಂಡಪಟ ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ ಪಠಿಸಿ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೨೩೬) ಮಂಗಲಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಬಳಿಕ ಗುರು ಶಿಷ್ಯನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಗೆ

"ಶ್ರೀಕರಂ ಚ ಪವಿತ್ರಂ ಚ ಶೋಕರೋಗ ಭಯಾಪಹಂ ।
ಮನಸಾ ಸಹ ಹಸ್ತೇಭ್ಯೋ ಪದ್ಮಾಮುದ್ಧರಣಾಯ ಚ" ॥

ಎಂದು ಭಸ್ಮ ಲೇಪಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಎಡಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಆತನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು "ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನ್" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೨೧೭) ಎಂದು ಇಟ್ಟು ಬೋಧಿಸಬೇಕು.

ಗುರುಬೋಧ

ಯೋ ಹಸ್ತಪೀಠೇ ನಿಜಲಿಂಗಮಿಷ್ಟಂ
ವಿನ್ಯಸ್ಯ ತಲ್ಲೀನ ಮನಃ ಪ್ರಚಾರಃ ।
ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯಾಸಂಕುಲನಿಸ್ಪೃಹಾತ್ಮಾ
ಸಂಪೂಜಯತ್ಯಂಗ ಸ ವೀರಶೈವಃ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಭೂತಿಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ವಿಭೂತಿಪಟ್ಟ

ಗುರುವು ತಮ್ಮ ಬಲಹಸ್ತಕ್ಕೆ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಬಲಹಸ್ತದಮೇಲಿಟ್ಟು ಷಡಕ್ಷಮಂತ್ರವನ್ನು ೧೨ ಸಲ ಜಪಿಸಿ, ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ಹ್ರೈಂ ಹ್ರೌಂ ಹ್ರಃ ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಜಪಿಸಿ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಹಣೆಗೆ ಒತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಹಸ್ತದ ತರ್ಜನಿ ಮಧ್ಯಮ ಅನಾಮಿಕಾಂಗುಲಿಗಳಿಗೆ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಅವುಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ **ಮಂ ಉಂ ಅಂ** ಲಿಖಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನ ಹಣೆಗೆ "ತ್ರ್ಯಾಯುಷಂ ಜಮದಗ್ನೇ" (ಪು. ೩೧೬) ಎಂದು ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು.

ದುರಕ್ಷರ ತೊಡೆವುದು

ಏತಾನಿ ತಾನಿ ಶಿವಮಂತ್ರ ಪವಿತ್ರಿತಾನಿ
ಭಸ್ಮಾನಿ ಕಾಮದಹನಾಂಗ ವಿಭೂಷಿತಾನಿ ।
ತ್ರೈಪುಂಡ್ರಕಾನಿ ರಚಿತಾನಿ ಲಲಾಟಪಟ್ಟೇ
ಲಿಂಪಂತಿ ದೈವಲಿಖಿತಾನಿ ದುರಕ್ಷರಾಣಿ ॥

ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ಹಣೆಗೆ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ "ಓಂ ಓಂ ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಸರ್ವಜ್ಞಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ" ಎಂದು ಬಲಹಸ್ತದ ಅನಾಮಿಕಾಂಗುಲಿಯ ತುದಿಗೆ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿ ಆ ತುದಿಯಿಂದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಲಿಖಿತವೆಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯನು "ದ್ವಾದಶ ಮಂತ್ರೋ"ಪದೇಶ, "ನವಲಿಂಗಜಪ" ವಿಧಾನಾದಿ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದ ಅರಿತು ಅವರ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ

ಉಪಾಸನಾಪ್ರಕರಣಮ್

ದೇವತೋಪಾಸನಪ್ರಣಾಲೀ

ದೇವಾಲಯಾದೌ—

೧. ಶಿವೋಪಾಸನಮ್

೧. ಶಿವೋಪಾಸನಮ್

ಅಥೋಪಾಸಃ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ । ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ ।

ಆತ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಪರಾರ್ಥಂ ಚ ಪೂಜಾ ದ್ವಿವಿಧಮುಚ್ಯತೇ ।
ದತ್ತೇ ಚ ಗುರುಣಾ ಲಿಂಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮನಿ ॥
ಆತ್ಮಾರ್ಥಮಿದಮಾಖ್ಯಾತಂ ಪರಾರ್ಥಂ ತು ತತಃ ಶೃಣು ।
ಗ್ರಾಮಾದೌ ಸ್ಥಾಪಿತೇ ಲಿಂಗೇ ಯದ್ವಾ ದೇವಾದಿನಿರ್ಮಿತೇ ॥
ಪರಾರ್ಥಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಹಿತಾವಹಮ್ ॥

(ಶಿ. ಪ್ರ., ಅ- ೬)

ಇತ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಾರ್ಥಂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಹಿತಾವಹಂ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಾಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾಮಾದೌ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ದೇವಾದಿ ನಿರ್ಮಿತಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಾದಿರೂಪೇಣ ಸ್ವಯಂಭುವಂ ವಾ ಶಿವಲಿಂಗಾದಿಕಂ ವಿಧಿವದಾರಾಧಯೇತ್ ॥

"ತತಃ ಪರಂ ಆಲಯಸಮೀಪಸ್ಥಃ (ವೀರಶೈವಃ) ಪೂಜಾಂತೇ ದೇವಾಲಯಂ* ಗತ್ವಾ ತತ್ಸೇವಾಮಪಿ ಕುರ್ಯಾತ್ ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ—

ದೇವಾಲಯ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಗೋಪುರದ್ವಾರಬಾಹ್ಯೇ ವಾ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯೇ ವಾ ಸ್ಥೂಲಲಿಂಗಾತ್ಮಕಸ್ಯ ವಿಮಾನಸ್ಯ† ನಮಸ್ಕಾರಂ

---

*ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನ ಎಂದು ದೇವತಾಸನ್ನಿಧಿಯು ಎರಡು ವಿಧ.

ಗರ್ಭಾಗಾರಂ ಚೈಕಲಿಂಗಂ ಪರಿವಾರ ವಿವರ್ಜಿತಮ್ ।
ಅಥವಾ ವೃಷಸಂಯುಕ್ತಂ ದೇವಾಲಯ ಮಿತಿಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿವಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗಮಾತ್ರ ಅಥವಾ ವೃಷಭನೂ ಇರುವುದು ದೇವಾಲಯ.

ದೇವೀಂ ವಿನಾಯಕಂ ಸ್ಕಂದಂ ವೃಷಂ ಚಂಡೇಶ್ವರಾದಿಕಮ್ ।
ಸಾಲಗೋಪುರ ಸಂಯುಕ್ತಂ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಿತೀರಿತಮ್ ॥

ಶಿವಮೂರ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ದೇವಿ, ಗಣಪತಿ, ಸ್ಕಂದ, ವೃಷಭ ಮತ್ತು ಚಂಡೇಶ್ವರಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕಾರಗೋಪುರಾದಿಗಳಿರುವುದು ದೇವಸ್ಥಾನ.

†ಸ್ಥೂಲಲಿಂಗಂ ವಿಮಾನಂಸ್ಯಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಲಿಂಗಂ ಸದಾಶಿವಃ ।
ಬಲಿಪೀಠಂ ಭದ್ರಲಿಂಗಂ ಲಿಂಗತ್ರಯಮಿತೀರಿತಮ್ ॥—ಕಾಮಿಕೇ
ಗರ್ಭಗೃಹೋಪರಿತನಂ ಗೋಪುರಂ ವಿಮಾನಮಿತಿ ವ್ಯವಹ್ರಿಯತೇ ॥

ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ಭದ್ರಲಿಂಗಸ್ಯ ಬಲಿಪೀಠಸ್ಯ ಧ್ವಜಸ್ಥಂಬಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯಾಪಿ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ

ಶ್ರೀ ತುಹಿನಾದ್ರಿಜಾಧಿಪ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರ ಬಿಂದು ನಾ
ದಾತಿಶಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವ ಸಮಾಕಲಿತೋನ್ನಮಃಶ್ಶಿವಾ ।
ಯೇತಿ ಭವನ್ಮುಖೋದ್ಭವ ಷಡಕ್ಷರ ಸಂಭವ ತದ್ವಿಲೀನ ವಿ
ಖ್ಯಾತಪರಾಸ್ವರಾದ್ಯಖಿಲವರ್ಣನುತಂ ಬಸವೇಶ ಪಾಹಿಮಾಂ ॥

ಇತಿ ವೃಷಭಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಬಲಿಪೀಠಾದಧೋ ದೇಶೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಶಿವಂ ಪ್ರಣಮೇತ್ ॥ (ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ, ೧೪ ಪು. ೩೧೧)

ತತೋಽಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕ್ರಮೇಣಾಗತ್ಯ* ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಾಗ್ರದೇಶೇ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ। ಮುಖಮಂಟಪ ಮಾಸಾದ್ಯ। ದ್ವಾರಪಾಲಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ

ದ್ವಾರಪಾ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಸಾಂಬಸ್ಯ ಪರಮೇ ಶಿತುಃ ।
ಭವದಾಜ್ಞಾನುಸಾರೇಣ ಶಿವಪೂಜಾಂ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ। "ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್" ಇತಿ ಆಲಯದ್ವಾರಮುದ್ಘಾಟ್ಯ। ಆಲಯಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ । ದೀಪಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಪೂಜೋಪಕರಣಾನಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ। (ಪು. ೪೫) ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯೋದಕೇನ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ತತಃ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಸನ್ನಿಧಿಮಾಗತ್ಯ । ಮಂತ್ರೋದಕೇನ ಓಂ ಕ್ಷಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಬಿಂಬಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಓಂ ಕ್ಷಂ ಕ್ಷೇತ್ರ

---

*ವೃಷಾದಿ ಚಂಡನಾಥಾಂತಂ ವೃಷಭಂ ಸೋಮಸೂತ್ರಕಂ ।
ಪುನಃ ವೃಷಂ ಚಂಡನಾಥಂ ನಾಲದೇಶಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ ॥
(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ೧೪ ಪು. ೩೧೨)

ಸೋಮಸೂತ್ರವನ್ನು ದಾಟಬಾರದು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸೋಮಸೂತ್ರ (ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ) ದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮತ್ತೆ ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ವೃಷಭ ಸೋಮಸೂತ್ರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕು.

ಪಾಲಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾಯ ನಮಃ ॥

"ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾವಾವಯಂ" (ಪು. ೯೦) ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಮಹಾಭಾಗ ಶಿವಾಜ್ಞಾ ಪರಿಪಾಲಕ ।
ಶಿವಪೂಜಾದಿ ಸೇವಾರ್ಥಂ ಮುದ್ರಾದಂಡಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಮುದ್ರಾದಂಡಂ (ಕುಂಚಿಕಾಂ)* ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ಅಥ ಶಯನಾಲಯಾರ್ಚನಮ್

ತತಃ ಶಯನಾಲಯಮಾಗತ್ಯ । ಸುಪ್ರಭಾತಂ ಪಠಿತ್ವಾ ।

ವೇದಾಂತ ವೇದ್ಯಾಖಿಲವಿಶ್ವಮೂರ್ತೇ
　ವಿಭೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ವಿಶೇಷಶೂನ್ಯ ।
ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಶೇಷ ವಿಶೇಷಮೂಲ
　ಕವಾಟಮುದ್ಘಾಟಯ ಕಾಲಕಾಲ ॥

(ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧೪ ಪು. ೨೧೮)

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಪೂಜಕಃ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಕವಾಟಮುದ್ಘಾಟ್ಯ । ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಅರ್ಘ್ಯೋದಕೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । "ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ" (ಪು. ೧೦೪) ಇತಿ ದೇವೀಂ ದೇವಂ ಚ ಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯ । ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಪಾದ್ಯಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಲಿಂಗರೂಪಾಯ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಹೇತವೇ ।
ನಿಗಮಾಗಮವೇದ್ಯಾಯ ಭಕ್ತಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನೇ ॥
ಭಗವನ್ ದೇವದೇವೇಶ ನಿತ್ಯಪೂಜಾರ್ಥಮದ್ಯ ಮೇ ।
ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಕೃತಶೇಖರ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ದೇವಂ ಶಿಬಿಕಾಮಾರೋಪ್ಯ । ವಾದ್ಯವೈಭವೇನ ವೇದಘೋಷೇಣ ವಾ ಮೂಲಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಧಿಮಾನೀಯ । ತನ್ಮೂರ್ತಿಂ ಸಪು

---

*ಗರ್ಭಗೃಹಾದಿಗಳ ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲು.

ಷ್ಟೋದ್ಭವ ಮುದ್ರಯಾ ಲಿಂಗೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ । ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಂ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯ । ಪಂಚೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥಾರ್ಘ್ಯೋದಕಮ್ (ಪು. ೨೧೧)

ಅಥ ಪ್ರಾತರ್ಯಜನಮ್

ಪೂಜೋಪಕರಣಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಸಂಪಾದ್ಯ । ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಕಂಬಳಾದ್ಯಾಸನೇ—

"ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಆಸನಮಂತ್ರಸ್ಯ....ಆಸನಂ" (ಪು. ೩೧೫) ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ "ಕೂರ್ಮಾಸನಾಯನಮಃ...." (ಪು. ೩೧೮) ಇತ್ಯಾಸನಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಉದಙ್ಮುಖೋ ವಾ ಸುಖಾಸನೇ ಉಪವಿಶೇತ್ ॥

ಅಥಾಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಶಿವಹಸ್ತಂ ಸಂಭಾವಯೇತ್ । ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ—ಹಸ್ತೌ ಭಸ್ಮಲೇಪಿತೌ ಕೃತ್ವಾ । ವಾಮಕರತಲ ತತ್ಪೃಷ್ಠ ಮಣಿಬಂಧಾದಾರಭ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾಣಿನಾ ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಡಿತಿ ದ್ವಿವಾರಂ ಪರಿಮೃಜ್ಯ । ಏವಂ ದಕ್ಷಿಣ ಕರತಲ ತತ್ಪೃಷ್ಠೌ ಮಣಿಬಂಧಾದಾರಭ್ಯ ವಾಮಪಾಣಿನಾ ತ್ರಿವಾರಂ ಪರಿಮೃಜ್ಯ । ಕರಾವಸ್ತ್ರ ತೇಜಸಾ ವ್ಯಾಪ್ತೌ ಸಂಚಿಂತ್ಯ। "ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ—ನಿರೀ ಹಿ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೨೧೭) ಇತಿ ವಿಭಾವ್ಯ । ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠೇನ ದಕ್ಷಿಣ ಕರತಲೇ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದೀನ್ ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಕರಸಂಪುಟೇ "ಓಂ ಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ" ಇತ್ಯಾದಿಭಿರ್ವಿನ್ಯಸ್ಯ । ಶಿವಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಶಿವಕರಾವಿತಿ ವಿಭಾವಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಸಕಲೀಕರಣಮ್ (ಪು. ೩೫–೪೩)

ಅಥಾಂತರ್ಯಜನಂ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಂ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಂ ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿಂ ಚ ವಿಧಾಯ । ಸ್ನಪನಕಲಶಂ (ಪು. ૩೦೮) ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಅಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಕಂ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "ಮಹಾದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಾರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ದ್ವಾರ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ದ್ವಾರಪೂಜಾ

ಮಹಾದೇವಾರ್ಚನಾರ್ಥಂ ಗರ್ಭಗೇಹದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯ । ಅರ್ಘ್ಯೋದಕೇನ ದ್ವಾರಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ । "ಯಸ್ಸ್ನಶೃಂಗಸ್ಸ್ನವೃಷಭಃ" (ಪು.೭೧) "ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾಯ" (ಪು.೬೭) ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದ್ವಾರಪಾಲೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ॥

ಅಥ ವಿಘ್ನೋದ್ವಾಸನಂ

"ಓಂ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾನ್ ; ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಹುಂ ಫಟ್ ಇತಿ ಪುಷ್ಪಂ ಊರ್ಧ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಅಂತರಿಕ್ಷಗಾನ್ ಭೂಮಿಂ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಷ್ಣಿತ್ರಿಭಿರ್ಘಾತೈಃ ಓಂ ಶ್ಲೀಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಾಯ ಹುಂ ಫಟ್ ಇತಿ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನ್ ವಿಘ್ನಾನುತ್ಸಾರ್ಯ ಘಂಟಾಂ ಚಾಲಯಿತ್ವಾ । "ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು"....(ಪು. ೯) ಇತಿ ಘಂಟಾಂ ವಾದಯೇತ್ ॥

ಯವನಿಕೋತ್ಸಾರಣಮ್

ಓಂ ಹಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಯವನಿಕಾಮುತ್ಸಾರ್ಯ । ದೇಹಲೀಮಸ್ಪೃಶ್ಯ ಶಿವಮಂತ್ರಸ್ಮರಣ ಪೂರ್ವಕಂ ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಸ್ತ್ರರಾಜಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ಲಿಂಗಶುದ್ಧಿಃ

ಮೂಲಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಧಿಮಾಗತ್ಯ । ಓಂ ಧರ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಅಧರ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಜ್ಞಾನಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಅಜ್ಞಾನಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಐಶ್ವರ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ, ಪದ್ಮಾಸನಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಓಂ ನಮೋ ದೇವದೇವೇಶ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಯಕ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಸ್ನಾನ ಕರ್ಮಾರ್ಥಮಾತ್ಮರಕ್ಷಾರ್ಥ ಮೇ ಚ ॥
(ಕ್ರಿ. ಸಾರ. ಭಾ. ii ಪು. ೨೪೧)

ಮಲತ್ರಯ ವಿನಾಶಾಯ ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾಯ ಚ ।
ಅಭಿಷೇಕ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಚ ತ್ವಮುತ್ತಿಷ್ಠ ದಯಾನಿಧೇ ॥

ಇತಿ ದೇವಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ। ಯವನಿಕಾಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ। ಲಿಂಗಮಸ್ತಕೇ ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನವಪುಷ್ಪ ವಿನ್ಯಾಸಾವಸರೇ ಏವ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಧೃತಪುಷ್ಪಾದಿಕಂ ಚಿನ್ಮುದ್ರಯಾ ವಿಸೃಜ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಲಿಂಗಂ ಪೀಠಂ ಚ ಪ್ರಕ್ಷಾಳಯೇತ್ ॥

ಶಿವಾಸನಾರ್ಚನಂ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತದ್ಯಥಾ—ಆಧಾರ ಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ....ಪರಮ ಶಿವಾಯ ನಮಃ (ಪು. ೯೭)

ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಓಂ ಹಾಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ॥

ವಂದಾರುದೇವಮುಕುಟ ಮಂದಾರ ರಸವಾಸಿತಂ ।
ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಂ ದಿವ್ಯಮಧ್ಯಸ್ತಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ॥

ಉದಾರಗುಣ ಮೋಂಕಾರ ಶುಕ್ತಿಕಾಪುಟಮೌಕ್ತಿಕಂ ।
ಸರ್ವಮಂಗಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಮುದಾಯನಿಕೇತನಂ ॥

ಅನಂತಪರಮಾನಂದ ಮಕರಂದ ಮಧುವ್ರತಂ ।
ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಲತಾಪುಷ್ಯತ್ರಿಲೋಕೀಪುಷ್ಪಕೋರಕಂ ॥

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭವದನುಜ್ಞಾಂ ತ್ವಾಂ ಮಂತ್ರೇಣಾವಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ।
ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಹಿ ಮಹಾದೇವ ಸಕಲೋಽಸಿ ದಯಾನಘ ॥

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೈಃ (ಪು. ೩೧) ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ। "ಆತೇ ಪಿತರ್ಮರುತಾಂ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೧೨)

ಇತ್ಯಭಿಮುಖೀಕೃತ್ಯ । ಸ್ವಾಗತಾರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ । "ಯಾತೇ ರುದ್ರೇತಿ (ವಿ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೪೭) ಸಂನಿರುಧ್ಯ ।

ಸರ್ವಾನನ ಶಿರೋಗ್ರೀವಃ ಸರ್ವಭೂತಗುಹಾಶಯಃ ।
ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಚ ಭಗವಾನ್ ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗತಃ ಶಿವಃ ॥

ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಾಯ ಭಗವನ್ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಂ ।
ತಾವದ್ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಭಾವೇನ ಲಿಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । "ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮ" ಇತಿ ಶಿರಸಿ ಪುಷ್ಪಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ । ಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾಚಮನೀಯ ಮಧುಪರ್ಕೈರಭಿಷಿಚ್ಯ ॥ "ಪರಮಾನಂದ ಬೋಧಾಬ್ಧೌ" ಇತಿ ಶುದ್ಧೋದಕೇನಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪಂಚೋಪಚಾರೈಸ್ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೧೨–೩೧೪)

ಜಗತಾಂ ದೇವದೇವೇಶ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಕ ।
ಅಭಿಷೇಕ ವಿಧಾನಾಯ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಪ್ರಭೋ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯ । ಧಾರಾಪಾತ್ರಂ ಧೃತ್ವಾ । ಮಹಾನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕಂ ಶ್ರೀ ರುದ್ರನಮಕಚಮಕ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಾದಿಭಿಃ ವಿಧಿವದಭಿಷಿಂಚೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೧೪–೩೪೧) ತತ ಅಭಿಷೇಕಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ । ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರೇಣ ಆರ್ದ್ರತ್ವಂ ಸಂಮಾರ್ಜ್ಯ ॥

ಯಸ್ಯಾಜ್ಯಾಗರುಧೂಮೇನ ನಿತ್ಯಂ ಮಾಂ ಧೂಪಯಿಷ್ಯತಿ ।
ತಮೂರ್ಧ್ವಂ ನೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೇಯಂ ಮಮ ಪ್ರಿಯೇ ॥

"ತ್ವಮಗ್ನೇ ರುದ್ರೋ" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೪೧) ಸುಖೋಷ್ಣಂ ತಾಪಯಿತ್ವಾ।

"ಸ್ತೋಮಂ ವೋ ಅದ್ಯ" (ವೀ. ಪೂ.ರ. ೩೪೨) ಇತಿ ಧೂಪಸಂಜೀವನಂ "ವಸವಸ್ತ್ವಾ ಪರಿಗೃಹ್ಣಂತು" (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೪೨) ಇತಿ ಧೂಪಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ। ಭಸ್ಮಗಂಧಾಕ್ಷತಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ನಾನಾವಿಧಪರಿಮಳ ಪತ್ರಪುಷ್ಪೈಃ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೪೨–೩೪೩–೩೬೩)

ಅಥಾವರಣಪೂಜಾ

ಪ್ರಥಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ–ಓಂ ಹೋಂ ಈಶಾನಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹೇಂ ತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹೂಂ ಅಘೋರಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹಿಂ ವಾಮದೇವಗುಹ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹೀಂ ಶಿರಸೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹೂಂ ಶಿಖಾಯೈ । ಓಂ ಹೈಂ ಕವಚಾಯ। ಓಂ ಹೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ । ಓಂ ಹಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಂ ನಮಃ । ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಪೂಜಾ—ಓಂ ಅನಂತಾಯ । ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ। ಓಂ ಶಿವೋತ್ತಮಾಯ । ಓಂ ಏಕನೇತ್ರಾಯ । ಓಂ ಏಕರುದ್ರಾಯ । ಓಂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಯೇ। ಓಂ ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ। ಓಂ ಶಿಖಂಡಿನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಮಂ ನಮಃ ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತೃತೀಯಾವರಣಪೂಜಾ—ಓಂ ನಂದಿನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹಾ ಕಾಲಾಯ । ಓಂ ಭೃಂಗಿಣೇ । ಓಂ ಗಣಪತಯೇ । ಓಂ ವೃಷಭಾಯ । ಓಂ ಸ್ಕಂದಾಯ । ಓಂ ಅಂಬಿಕಾಯೈ । ಓಂ ಚಂಡೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿಂ ನಮಃ । ಇತಿ ತೃತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಚತುರ್ಥಾವರಣಪೂಜಾ—ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ । ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ । ಓಂ ಯಮಾಯ । ನಿರ್‌ಋತಯೇ । ಓಂ ವರುಣಾಯ । ಓಂ ವಾಯವೇ। ಓಂ ಕುಬೇರಾಯ । ಓಂ ಈಶಾನಾಯ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ । ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಂ ನಮಃ । ಇತಿ ಚತುರ್ಥಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪ ಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಮಾವರಣಪೂಜಾ—ಓಂ ಇತಿ ಸರ್ವತ್ರ। ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ। ಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ । ದಂಡಾಯ ನಮಃ। ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ । ಪಾಶಾಯ ನಮಃ। ಅಂಕುಶಾಯ ನಮಃ । ಗದಾಯೈ ನಮಃ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ । ಓಂ ಯಂ ನಮಃ । ಇತಿ ಪಂಚಮಾವರಣ ಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತತಃ ಶಿವಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ-ಶಿವ ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜಾಂ ವಾ ಕೃತ್ವಾ। ಧೂಪದೀಪ ನೈವೇದ್ಯ ತಾಂಬೂಲಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ। ಯಥಾವಿಭವಂ ರಾಜೋ ಪಚಾರಾದಿಕಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೮೧–೩೯೫) ವಿಧಾಯ । ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೪೩)

ಅಥ ದೇವೀಯಜನಮ್

ಪೂರ್ವವತ್ ಸರ್ವಂ ವಿಧಾಯ । ಪೀಠಪೂಜಾಯಾಂ ಓಂ ಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ ಇತ್ಯನಂತರಂ ಓಂ ಗೌರ್ಯಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗೌರೀಮೂರ್ತ ಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಯಾಮಾಹುಃ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಗಾಃ ।
ತಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪರಾಂ ಶಿವಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ । ಪಂಚಾಮೃತಾದಿಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯ । ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರೇಣ ಪ್ರಮಾರ್ಜ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಗಂಧಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ಆವರಣಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೬೪) ಸಹಸ್ರನಾಮಭಿರ್ವಾರ್ಚಯಿತ್ವಾ । ನಿವೇದ್ಯ ನಿರಾಜನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪರಿವಾರದೇವತಾರ್ಚನಮ್*

ತತ್ತತ್ಪರಿವಾರದೇವತಾ ಸನ್ನಿಧಿಮುಪಗಮ್ಯ। ತತ್ತನ್ನಾಮಮಂತ್ರೈರಾಸನಮೂರ್ತಿಮೂಲೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಯಥಾಸಂಭವಾಭಿಷೇಕಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ। ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಚಂಡೇಶ್ವರಾರ್ಚನಂ

ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ। ದೇವಸ್ಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಾನೀಯ। ಚಂಡಬಿಂಬಂ—ಓಂ ಹಾಂ ಚಂಡಾಸನಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ಚಂಡಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ಚಂಡಾಯ ನಮಃ। ಇತ್ಯಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಏಕವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿನಯನಂಕರಂಡಮಕುಟಾನ್ವಿತಮ್
ಕುಠಾರಂ ಸವ್ಯಹಸ್ತೇನ ವಾಮೇನಾದಾಯ ಮಧ್ಯಮಮ್ ।

ಲಂಬದಕ್ಷಿಣ ಪಾದಾಬ್ಜಂ ಕುಂಚಿತಾನ್ಯಪದಂ ವಿಭುಂ
ಚಂಡೇಶ್ವರಂ ವಿಭಾವ್ಯಾಥ ಶಿವಧ್ಯಾನರತಂ ಸದಾ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಅನ್ನಪಾನಾದಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ನಿವೇದ್ಯ। ಧೂಪದೀಪಾದೀನಿ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಚಂಡೇಶ್ವರ ಮಹಾಭಾಗ ಶಿವಾಜ್ಞಾಪರಿಪಾಲಕ ।
ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯಾದತ್ತಂ ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಇತಿ ಶಿವಾಜ್ಞಾಂ ಶ್ರಾವಯಿತ್ವಾ । ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ।

---

*ವೃಷಭೇಶ್ವರ, ವೀರಭದ್ರ, ಸ್ಕಂದ, ರೇಣುಕಾದ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ನಾಮಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾದಾಬ್ಜ ಮಕರಂದ ಮಧುವ್ರತ ।
ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ ಮೇ ದೇಹಿ ಶಿವಪೂಜಾಫಲಂ ಸದಾ ॥

ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಕರಾವಾಸ್ಫೋಟ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಪೂಜಾ

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಪೂಜಾರ್ಥಂ ಸ್ನಪನಮಂಟಪೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಸಕಲೀಕರಣಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ । ಪಂಚಾಮೃತ ನಿತ್ಯಸ್ನಪನಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ। ದ್ವಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ। ಅಂತಃಪ್ರವಿಶ್ಯ ಪೀಠಪೂಜಾದಿ ಶಿವಾಸನಪರ್ಯಂತಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಭಿಷೇಕಕ್ರಮೇಣಾಭಿಷಿಚ್ಯ । ಅನ್ನಾಭಿಷೇಕಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಅಲಂಕೃತ್ಯ । ಆವರಣಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಷ್ಟಪುಷ್ಪೈಃ ಮೂರ್ತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಚಂಡೋಪಚಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ । ಭಕ್ತಜನೇಭ್ಯಃ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಾದಿಕಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥

ಪ್ರದೋಷೇ–ನಟೇಶ್ವರಾರ್ಚನಂ

ಆಚಾರ್ಯಃ ನಟೇಶ್ವರಸನ್ನಿಧಿಮುಪಗಮ್ಯ । ಪೂರ್ವವತ್ ಸಕಲೀಕರಣಾದಿ ದ್ವಾರಪೂಜಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪಟಮುತ್ಸಾರ್ಯ । ಪೀಠಪೂಜಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ । ಓಂ ಹಾಂ ನಟೇಶ್ವರಾಸನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಹಾಂ ನಟೇಶ್ವರಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಓಂ ಹಾಂ ನಟೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ॥

ಧ್ಯಾನಂ—

ಏಕಾಸ್ಯಂ ತು ಚತುರ್ಭುಜಂ ತ್ರಿಣಯನಂ ವಾಮೇ ತು ದುರ್ಧೂರಕಂ
ಚಂದ್ರಂ ಪತ್ರಶಿಖಿಪ್ರಸಾರಿತಶರಂ ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಪದಂ ಕುಂಚಿತಂ ।
ಸವ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿಕಕುಂಡಲೇ ಡಮರುಕಂ ಗಂಗಾಭಯೇ ಬಿಭ್ರತಂ
ವಂದೇ ಕೀರ್ಣಜಟಂ ನಟೇಶಮಹಿತಾಪಸ್ಮಾರ ದೇಹಸ್ಥಿತಂ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ। ವಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ನೃತ್ತೋಕ್ತವತ್ ತಾಳಮರ್ದಳವಾದ್ಯೈಃ ದೇವಂ ಸಂತೋಷ್ಯ। ಮೂಲಲಿಂಗಾದೀನಾಂ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ । ಸರ್ವೋಪಚಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಪ್ರದೋಷಪೂಜಾ

ಅಥ **ಸಾಯಂಕಾಲೇ** ದೇವಾಲಯಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಗತ್ವಾ । ಮೂಲಲಿಂಗಾರ್ಚನಾರ್ಥಂ ಸ್ನಪನಮಂಟಪೇ ಉಪವಿಶ್ಯ । ಸಕಲೀಕರಣಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ । ಅರ್ಘ್ಯಪುಣ್ಯಾಹ ಸ್ನಪನಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ । ದ್ವಾರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಅಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಶಿವಾಸನಾವಾಹನಾದ್ಯಾವರಣಾಂತಂ ಪೂರ್ವವತ್ಕೃತ್ವಾ । ಧೂಪದೀಪಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ । ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪೂರ್ವವತ್ ಚಂಡೋಪಚಾರಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಶಯನೋತ್ಸವಃ

ಶಯನಮೂರ್ತಿಂ ಶಿಬಿಕಾಮಾರೋಪ್ಯ ।ಸ್ವಸ್ತಿ ಸೂಕ್ತ ಪಾಠಕೈಃ ನಾನಾವಿಧ ವಾದ್ಯೋಪಚಾರೈಃ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಸಹ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕ್ರಮೇಣ ಶಯನಮಂದಿರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ । ಘೃತದೀಪೌ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ನಾನಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತ ಮಂಚೋಪರಿ ಡೋಲಾಯಾಂ ಭೋಗನಾಯಕೀಸಹಿತ ಮಹೇಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ। ಆಸನಮೂರ್ತಿ ಮೂಲೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥

ಜಯಜಯಜಗದೇಕನಾಥ ಶಂಭೋ
ಪ್ರಕೃತಿಮನೋಹರ ನಿತ್ಯಚಿತ್ಸ್ವಭಾವ ।
ಅತಿಗತಕಲುಷಪ್ರಪಂಚವಾಚಾ
ಮಪಿ ಮನಸಾಂ ಪದವೀಮತೀತತತ್ತ್ವ ॥೧॥

ಸ್ವಭಾವನಿರ್ಮಲಾಭೋಗ ಜಯಸುಂದರಚೇಷ್ಟಿತ ।
ಸ್ವಾತ್ಮತುಲ್ಯಮಹಾಶಕ್ತೇ ಜಯಶುದ್ಧ ಗುಣಾರ್ಣವ ॥೨॥

ನಮಃ ಪರಮದೇವಾಯ ನಮಃ ಪರಮಹೇತವೇ ।
ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ ಶಿವತರಾಯ ತೇ ॥೩॥

ಜಯಾಂಬಿಕೇ ಜಗನ್ಮಾತರ್ಜಯ ಸರ್ವಜಗನ್ಮಯಿ ।
ಜಯಾನವಧಿಕೈಶ್ವರ್ಯೇ ಜಯಾನುಪಮವಿಗ್ರಹೇ ॥೪॥

ಜಯ ವಾಙ್ಮನಸಾತೀತೇ ಜಯಾಚಿಧ್ವಾಂತಭಂಜಿಕೇ ।
ಜಯ ಜನ್ಮಜರಾಹೀನೇ ಜಯ ಕಾಲೋತ್ತರೋತ್ತರೇ ॥೫॥

ನಮಃ ಶಿವಾಯ್ಯೈ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ಪರಸ್ಯೈ ಶಿವಶಕ್ತಯೇ ।
ತ್ವತ್ತಃ ಖಲು ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ ಜಗತ್ವಯ್ಯೇವ ಲೀಯತೇ ||೬||
ಏವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪರಾಂ ದೇವೀಂ ಮೂಲೇನಾವಾಹಯೇದ್ಗುರುಃ ||

ಇತಿ ದೇವದೇವತ್ಯಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಕ್ಷೀರಾನ್ನಾದಿಕಂ ಮುಖವಾಸ ಸಹಿತ ತಾಂಬೂಲಂ ನಾರಿಕೇಳಫಲಾದಿಕಂ ನಿವೇದ್ಯ। ನೀರಾಜ್ಯ । ದೇವದೇವ್ಯೌ ಸಂತೋಷ್ಯ । ಮುಕುರಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ । ಚಾಮರಾದಿಭಿಃ ಸಂವೀಜ್ಯ । ಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು ಸಾಯುಧಲೋಕಪಾಲಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ವೀಣಾವೇಣುಮಂಗಲಗೀತವಾದ್ಯಾರಾವೈಃ ಸಹ ಡೋಲಾಚಾಲನಂ ವಿಧಾಯ। ತಿರೋಧಾನಪಟಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ। "ಶಂಚಮೇ" (ವೀ.ಪೂ.ರ. ೩೩೧) ತ್ಯನುವಾಕಂ ಜಪ್ತ್ವಾ। ರಕ್ಷಾದೀಪಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಕವಾಟಬಂಧನಂ ಕೃತ್ವಾ । ದ್ವಾರಬಾಹ್ಯೇ ದ್ವಾರ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಭೀಮರುದ್ರಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ। ಮೂಲಸ್ಥಾನಂ ಗತ್ವಾ। ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ । ಯವನಿಕಾಂ ಪಿಧಾಯ । ಚಂಡೇಶ್ವರಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಪೂಜಾಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ||

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾರ್ಚನಂ

ಕ್ಷೇತ್ರರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಸನ್ನಿಧಿಮುಪಗಮ್ಯ । ಓಂ ಹಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾಯ ನಮಃ ||

"ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾವಯ" (ಪು. ೯೦) ಮಿತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ||

ದ್ವಾರಪಾ ದೇವದೇವಸ್ಯ ದ್ವಾರಂ ರಕ್ಷತ ಯತ್ನತಃ ।
ನಿವಾರ್ಯ ವಿಘ್ನಸಂಘಾತಮಿತ್ಯಾಜ್ಞಾ ಪಾರಮೇಶ್ವರಿ ||

(ಕ್ರಿ. ಸಾ. ೧೪–೨೧)

"ಭೋ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ಆಲಯಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ" ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ। ದೇವಾಲಯಾರ್ಗಲಕೂಚಿಕಾಯಂತ್ರಿಕೇ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಹಸ್ತೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಪುನಃ ತದಾಜ್ಞಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಮಹಾದ್ವಾರಕವಾಟಂ ಸಂಬಂಧ್ಯ । ಶಿವಧ್ಯಾನಪುರಸ್ಸರಂ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶೇತ್ ||

ವಿಷ್ಣ್ವಾದ್ಯನ್ಯ ದೇವಾರ್ಚನಪ್ರಕಾರಃ

ಆಚಾರ್ಯಃ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ದೇವಾನಾಂ ಸಮೀಪಮುಪಗಮ್ಯ । ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತಪರಿಕರೈಸ್ಸಹ ಓಂ ಹಾಂ ವಿಷ್ಣ್ವಾಸನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಾಂ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ। ಓಂ ಹಾಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ। ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ತದ್ದೇವತಾಸನಮೂರ್ತಿ ಮೂಲೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಆವಾಹ್ಯ । ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ನಿವೇದ್ಯ । ನೀರಾಜನಾದಿಕಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

೨. ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ॥

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಚಿಂತಿತ ಮನೋರಥಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಕಲ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಕರ್ತವ್ಯ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಶುದ್ಧೋದಕ ಕಲಶಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ತೇನೋದಕೇನ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಯೇತ್ ॥

ಅಥ **ದ್ವಾರಪಾಲಕಾರ್ಚನಂ—ಪೂರ್ವೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ವಕ್ರತುಂಡಾಯ ನಮಃ । ಏಕದಂತಾಯ ನಮಃ । **ದಕ್ಷಿಣೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಮಹೋದರಾಯ ನಮಃ । **ಪಶ್ಚಿಮೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । **ಉತ್ತರೇ**—ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಲಂಬಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಪೀಠಪೂಜಾದಿ ದಿಗ್ಬಂಧನಾಂತಂ (ಪು. ೧೦–೧೨) ವಿಧಾಯ । "ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಂತ್ರಸ್ಯ" (ಪು. ೪೦–೪೧) ಇತಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ। ಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾದಿಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯ । ಪೂಜಯೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೫–೧೦)

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ—ಓಂ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾ

ಮಿ । ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ–ಗುಲ್ಫೌ । ವಿಘ್ನನಾಶಿನೇ–ಜಾನುನೀ । ಆಖುವಾಹನಾಯ ನಮಃ ಊರೂ । ಹೇರಂಬಾಯ ನಮಃ–ಕಟಿಂ । ಉಮಾಪುತ್ರಾಯ –ಜಘನಂ । ಅಘನಾಶಾಯ–ನಾಭಿಂ। ಲಂಬೋದರಾಯ–ಉದರಂ । ಗಣಾಧಿಪಾಯ–ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ । ಸ್ಥೂಲಕಂಠಾಯ–ಕಂಠಂ । ಸ್ಕಂದಾಗ್ರಜಾಯ–ಸ್ಕಂಧಂ । ಪಾಶಹಸ್ತಾಯ–ಹಸ್ತಾನ್ । ಫಾಲಚಂದ್ರಾಯ–ಬಾಹೂನ್ । ಗಜವಕ್ತ್ರಾಯ–ಮುಖಂ । ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಾಯ–ನೇತ್ರೇ । ತ್ರಿಲೋಚನಾಯ–ಲಲಾಟಂ । ಶೂರ್ಪಕರ್ಣಾಯ–ಕರ್ಣೌ । ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ–ಶಿರಃ । ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕಾಯ ನಮಃ–ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾಂ (ವೀ.ಪೂ.ರ. ೩೬೭) ವಿಧಾಯ । ಧೂಪದೀಪಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಗಣಪತಿಸೂಕ್ತಂ* ಪಠಿತ್ವಾ ॥

ದೇವದೇವ ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸುರಾಸುರನರಾರ್ಚಿತ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ವಿನಾಯಕಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಸಮನ್ವಿತಾಮ್ ।
ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಪ್ರಿಯತಾಂ ಮೇ ಗಜಾನನ ॥

ಇತಿ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಣೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗಣೇಶೋ ವೈದದಾತಿ ಚ ।
ಗಣೇಶಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಗಣೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕವ್ರತ ಕಥೆ

ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸೂತರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. "ಎಲೈ ಧರ್ಮಜ, ನೀನು ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿನ ಹಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ವಿನಾಯಕಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿರಿಸಿ ವೈಭವದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಬಂಧುಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷತಃ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು."

ವಿನಾಯಕನು ಭರತಖಂಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿದೇವತೆ. ಅವನ ಗಜ ಶೀರ್ಷವು ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನೂ, ಬೃಹದ್ಗರ್ಭವು ವಿಶ್ವಬಂಧುತ್ವವನ್ನೂ ಸರ್ಪಮೂಷಿಕಗಳ ಸಮಾವೇಶವು ಅಜಾತಶತ್ರುತ್ವವನ್ನೂ, ಮೋದಕ ಪ್ರಿಯತೆಯು ಆನಂದಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಗಣಪತಿಯ ಸೊಂಡಿಲು ಓಂಕಾರದ ಪ್ರತೀಕ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪ್ರಣವವಾಚ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಗಣಪತಿ. ಆತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಗಣಪತಿಯಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ವರಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

೩. ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಮಾಸಿ ಆಶ್ವಯುಜೇಽಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಹಸ್ತೇ ಬಧ್ವಾ ಪ್ರತಿಸರಂ ಹ್ಯೇಕವಿಂಶತಿತಂತುಭಿಃ ॥
ಉಪೋಷ್ಯ ರಜನೀಂ ಕಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಾಹೇಶ ಭೋಜನಂ ।
ತದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾವಧಿಶ್ರಿತಮ್ ॥*

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ**—ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾಯ । ಆದೌ ಕಲಶ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಗಣಪತಿಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಕರ್ತವ್ಯ ಏತದ್ವರ್ಷಪ್ರಯುಕ್ತ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರಗೌರೀ ದೇವತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರ ಗೌರೀ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥

ಅಥ **ದ್ವಾರಪಾಲಕಪೂಜಾ**—**ಪೂರ್ವೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಧಾತ್ರೇ । ವಿಧಾತ್ರೇ । **ದಕ್ಷಿಣೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ । ಚಂಡಾಯ । ಪ್ರಚಂಡಾಯ । **ಪಶ್ಚಿಮೇ**—ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ । ಶಂಖನಿಧಯೇ । ಪದ್ಮನಿಧಯೇ ।

---

*ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ೨೧ ದಿನಗಳು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ೨೧ ಎಳೆಗಳ ೨೧ ಗಂಟಿನ ದೋರಕವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೨೧ ದಿನ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಉತ್ತರೇ–ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ । ಗಂಗಾಯೈ । ಯಮುನಾಯೈ । ಪೀಠಸ್ಯ ಅಧೋಭಾಗೇ–ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ। (ಪು. ೯೬) ಇತಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ವಿಧಾಯ (ಪು. ೪೦–೪೧) ತತೋ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತಃ ನೂತನ ದೋರಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಹರಿದ್ರಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಯಥಾ ವಿಭವಮಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ॥ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೧೨–೩೧೬–೩೪೨–೩೪೪) ಶಿವಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೬೩) ವಿಧಾಯ । ಧೂಪದೀಪಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ ಯೇತ್ ॥

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಕುರು ಮೇ ಶಿವಾವ್ಯಯಮಹೇಶ್ವರ ।
ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟ ದಾನಾರ್ಥಂ ಮೂರ್ತೀಕೃತ ಕಳೇವರ ॥
ಕೇದಾರ ದೇವದೇವೇಶ ಭಗವನ್ನಂಬಿಕಾಪತೇ ।
ಏಕವಿಂಶಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ಸೂತ್ರಂ ಗೃಹ್ಣಾಮ್ಯಹಂ ಪ್ರಭೋ ॥

ಇತಿ ಸೂತ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

ಆಯುಷ್ಯವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಸದಾಸುಖಂ ಚ
ಸೌಭಾಗ್ಯವೃದ್ಧಿಂ ಕುರು ದೇವದೇವ ।
ಸಂಸಾರ ಘೋರಾಂಬುನಿಧೌ ನಿಮಗ್ನಂ
ಮಾಂ ರಕ್ಷ ಕೇದಾರ ನಮೋನಮಸ್ತೇ ॥

ದೋರಬಂಧನಂ—

ಕೇದಾರಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಕೇದಾರೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಕೇದಾರಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಕೇದಾರಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಉಪಾಯನದಾನಂ—

ಕೇದಾರ ಪ್ರತಿಮಾಯಸ್ಮಾದ್ರಾಜ ಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧಿನೀ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯಪ್ರದಾನೇ ನ ಮಮಾಸ್ತು ಶ್ರೀರಚಂಚಲಾ ॥

ಇತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದತ್ವಾ । ತದಾಶೀರ್ವಚನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರವ್ರತ ಕಥೆ

ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಉಮಾಧವನ ಒಡ್ಡೋಲಗ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದಿದೆ. ದೇವಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಭಕ್ತಾವತಂಸನಾದ ಭೃಂಗಿಯು ತನ್ನ ವಿಲಕ್ಷಣ ನಾಟ್ಯಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪರಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಹರಸಿದನು. ಭೃಂಗಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಶಿವಭಕ್ತಿಮತ್ತನಾದ ಅವನು ಒಂದು ದುಂಬಿಯಾಗಿ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನ ಶರೀರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಉಮಾಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಶಿವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಸಗಿದನು. ಪಾರ್ವತಿ ಕೆರಳಿದಳು. ಅವಳು "ದೇವದೇವ, ಭೃಂಗಿಯ ಈ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆಯ! ಇವನು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಈ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪಮಾನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಶಾಸ್ತಿಯಾಗಬೇಕು" ಎಂದಳು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ. ಶಿವನು ನಸುನಕ್ಕು ಹೇಳಿದನು. "ದೇವಿ, ಪರಮಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಭೃಂಗಿಯು ಅಂಥ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅವನು ಭೃಂಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊರೆದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದುದು ಅಪರಾಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರು ಇಹಪರಸುಖಸಾಧಕವಾದ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿವತತ್ತ್ವಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡುಗವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಭೃಂಗಿಗೆ ಅವುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೇವಲ ಪರಮಾರ್ಥಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವನೆಂಬುದು ಅವನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಧರ್ಮವೇ?" ಎಂದು. ಇದರಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ಶೀಘ್ರಕೋಪದಿಂದ ಮತ್ತಳಾದಳು. ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಗೌರವವನ್ನೂ ಮರೆತಳು. ಅಜ್ಞಾನ ಆವರಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಭೃಂಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದಳು. ಶಕ್ತಿರಹಿತನಾದ ಭೃಂಗಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವಾದನು. ತನ್ನ ಭಕ್ತ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ಬೀಳುವನೆಂದು ಅರಿತ ಶಿವನು ಅವನಿಗೆ ಮೂರನೇ ಕಾಲನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಭೃಂಗಿ ಮತ್ತೆ ನೆಲೆ

ನಿಂತು ಭೃಂಗಿರಿಟಿಸ್ತೋತ್ರ ಪಾರಾಯಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಸಭೆ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೋಪ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಅಪಮಾನದ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅವಳು ಶಿವನ ಅರ್ಧಾಂಗವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಶಿವಲೋಕವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಲೆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಗೌತಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಋಷಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತನು. ಬಹುವಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ದೇವಿಯು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಶಿವನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನಗೆ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಕೆ ಋಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಗೌತಮನು ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ವ್ರತವನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಜಗನ್ಮಾತೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ ಶಿವಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಶಿವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದಳು.

ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯಮೇಲೆ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಂದ ವೈಭವದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ದೋರಕವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಂಪ್ರೀತರಾದ ಉಮಾ ಮಹೇಶ್ವರರು ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವರು.

೪. ಶ್ರೀ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಆಷಾಢ ಕೃಷ್ಣ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಯಾಂ ವ್ರತಮಿದಂ ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ। ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾ ವಧೂಃ ಪೂಜಾಸ್ಥಲಂ ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ । ತಂಡುಲಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ । ದೀಪಸ್ತಂಭಂ ಸ್ತಂಭದ್ವಯಂ ವಾ ನಿಧಾಯ। ತತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸ್ವರೂಪಂ ಉಮಾಸಹಿತಂ ಪರಶಿವಂ ಘೃತವರ್ತಿಯುತಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಭೀಮೇಶ್ವರ ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣಾರಾಧಯೇತ್ ॥ ತತೋ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಯ ದೀಪದಾನಂ ವಾಯನ ದಾನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ । ಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಸ್ವಯಂ ಭುಂಜೀತ ॥ ಇತಿ ವ್ರತವಿಧಿಃ ॥

"ಏವಂ....ತಿಥೌ ಮಮ....ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ತದಂಗ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ (ಪು. ೧೦) ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ (ಪು. ೪೦–೪೧) ಚ ಕುರ್ಯಾತ್॥ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಪೂಜಾಂ, ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಚ (ಪು. ೯೬) ವಿಧಾಯ ॥ ಧ್ಯಾನಂ

ಪೀಠಂ ಯಸ್ಯಧರಿತ್ರೀ ಜಲಧರಕಲಶಂ ಲಿಂಗಮಾಕಾಶಮೂರ್ತಿಂ
ನಕ್ಷತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಮಾಲ್ಯಂ ಗ್ರಹಗಣಕುಸುಮಂ ನೇತ್ರ ಚಂದ್ರಾರ್ಕವಹ್ನಿಂ।
ಕುಕ್ಷಿಂ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಂ ಭುಜಗಿರಿ ಶಿಖರಂ ಸಪ್ತಪಾತಾಳ ಪಾದಂ
ವೇದಂ ವಕ್ತ್ರಂ ಷಡಂಗಂ ದಶದಿಶವಸನಂ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಂ ನಮಾಮಿ ॥

"ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ" ಇತಿ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ ಯಥಾ ವಿಭವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೪೨–೩೪೩, ೩೬೩)

ಅಥ ನವಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ದೋರಕಂ ಶಿವನಾಮಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ದೋರಬಂಧನಂ—ಶಿವಸೂತ್ರಮಿದಂ ದೇವ ವಟತ್ವಕ್ ನವತಂತುಭಿಃ ।
ಬಧ್ನಾಮಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇ ವ್ರತಾಚರಣ ಕಂಕಣಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ—ಗೋಧೂಮಲಡ್ಡುಕಂ ಚೈವ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಸ ದಕ್ಷಿಣಂ ।
ಸಫಲಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ರಕ್ಷಮಾಂ ಶಿವ ॥

ದೀಪಸ್ತಂಭ ದಾನಂ—

ದೀಪಸ್ತಂಭಂ ಹೇಮಮಯಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮೇನ ವೇಷ್ಟಿತಂ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತನ ದೇವೇಶ ಸುಪ್ರೀತೋ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ರಾಜಿತಂ ದೀಪಪಾತ್ರಂ ಚ ಆಜ್ಯವರ್ತಿಸಮನ್ವಿತಂ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗಿರಿಜಾಕಾಂತ ಮಮಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಅಥ ಉಪಾಯನಂ—

ಭೀಮೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಭೀಮೇಶೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಭೀಮೇಶಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಭೀಮೇಶಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಪೂರ್ಣಫಲ ಸಮರ್ಪಣಂ—

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಶ್ರೀ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ಕಥೆ

ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. ಎಲೈ ಶೌನಕಾದಿಗಳಿರಾ ! ಕೇಳಿರಿ, ಸೌಮಂಗಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೋರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯದಿನ ಪತಿಸಂಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪ್ರದವಾದ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಂಭವ್ರತ, ಪತಿಸಂಜೀವಿನೀವ್ರತ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. ಮದುವೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ೯ ವರ್ಷ ಈ ವ್ರತಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯಾದ ಒಬ್ಬಾಳೊಬ್ಬ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿನಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಬಾಹುವೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಜಯಶೇಖರನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ವಿಧಿವಿಲಾಸದಿಂದ ಅವನು ಮೃತನಾದನು. ರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಶೋಕ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಅವನಿಗೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಈ ಶವಕ್ಕೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಧವಶರ್ಮನೆಂಬ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ೫ ಹೆಣ್ಣು ೯ ಗಂಡು ಒಟ್ಟುಗಳ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ "ಚಾರುಮತಿ" ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದನು. ಶವಕ್ಕೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ತರುವಾಯ ಅವಳು ಶವಕ್ಕೆ ಚಿತೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟಳು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮಳೆ ಬಂತು. ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಬೆಂಕಿ ಆರಿಹೋಯಿತು. ಉಗ್ರವಾದ ಆ ನಿಶಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಶಿವನು ಜಂಗಮನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಈ ವ್ರತವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವಳು ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪಸ್ತಂಭವನ್ನಿಟ್ಟು, ಮಾನಸಿಕೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದಳು. ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಚಿತೆಯೇ ಮಂಚವಾಯಿತು. ಸ್ಮಶಾನವೇ ಅರಮನೆಯಾಯಿತು. ರಾಜಕುಮಾರನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರಿತ ರಾಜನು ಮಗನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು.

೫. ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ*

"ಮಮ ಮನೋಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ....ಧರ್ಮಾರ್ಥ....ಯಾವಚ್ಛಕ್ತಿ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಆದೌ ಗಣೇಶಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ವೃಕ್ಷಮೂಲೇ ಅಷ್ಟ ದಲಕಮಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ನೂತನ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಮಂಟಪಮಾಸಾದ್ಯ (ಪು. ೯೭) ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ದ್ವಾರಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಸಂಪೂಜ್ಯ ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಅಶ್ವತ್ಥರೂಪಿಣಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಂ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಾಲಿಂಗ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಮಾಮೂಲಾಗ್ರಂ ವಿಲೋಕಯೇತ್ ॥
ಆಗ್ನೇಯಾಭಿಮುಖಂ ದೇವಂ ಮುಖತಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಂ ।
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧನಂ ॥
ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮೀಕಂ ಭುಜಾಷ್ಟಕ ವಿಭೂಷಿತಂ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಧರಂ ದೇವಂ ಪೀತವಾಸಸಮಚ್ಯುತಂ ॥
ಅಭಯಂ ವರದಂ ಶಾಂತಂ ಖಡ್ಗ ಖೇಟಕಧಾರಿಣಂ ।
ಧನುರ್ಬಾಣಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಚಿಂತಯೇತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ॥

ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ। ಅಥಾವರಣಪೂಜಾ—ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ। ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ। ಪ್ರಥಮಾವರಣಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ । ಅಶ್ವತ್ಥಾಯ । ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಯ । ಚಕ್ರಧರಾಯ। ಗದಾಧರಾಯ। ತೃತೀಯಾ ....॥ ಮತ್ಸ್ಯಾಯ । ಕೂರ್ಮಾಯ । ವರಾಹಾಯ। ಚತುರ್ಥಾ....। ದೇವೇಭ್ಯೋ। ರುದ್ರೇಭ್ಯೋ। ವಿಷ್ಣವೇ। ಪಂಚ....॥ ಆಯುಧಾಯ । ಗರುಡಾಯ। ಶೇಷಾಯ । ಷಷ್ಠಾ....॥ ಇಂದ್ರಾಯ । ಈಶನಾಯ । ಸಪ್ತಮಾ....॥ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಅಷ್ಟಮಾವರಣಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅಥಾಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮಾಮಾದಾಯ ।

---

*ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಕರಣ (ಪು. ೧೫೩) ದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂಗವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾವಿಧಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಆಗಚ್ಛ ದೇವ ದೇವೇಶ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಸಹ ಜನಾರ್ದನ ।
ಇಮಾಂ ಮಯಾ ಕೃತಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರಪೂಜಿತ ॥

"ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥" ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ಪುತ್ರಿಕೇ ದೇವಿ ಸರ್ವದೇವ ಸುಪೂಜಿತೆ ।
ಮತ್ಪೂಜಾಂ ಗೃಹ್ಣ ದೇವೇಶಿ ಸುಸ್ಥಿರಾ ಕಮಲಾಸನೇ ॥

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ (ಪು. ೯೩) ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । "ಓಂ ಅಸುನೀತೇ....ಸ್ಥಿರಾಭವ। (ಪು. ೭೦) ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನೇನ ಪೂಜಯೇತ್"

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ—ಅಶ್ವತ್ಥಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ। ಶ್ರೀಸಹಾಯಾಯ–ಗುಲ್ಫೌ । ಮಹಾದೇವಾಯ–ಜಾನುನೀ । ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಿತ ವಿಗ್ರಹಾಯ-ಜಂಘೇ। ಅಪ್ರಮೇಯಾಯ–ಊರೂ। ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯ ಗುಹ್ಯಂ। ಉದಾರಾಂಗಾಯ-ಕಟಿಂ। ಅನಂತಮೂರ್ತಯೇ-ನಾಭಿಂ। ದಾಮೋದರಾಯ–ಉದರಂ । ಅವ್ಯಯಾಯ–ಹೃದಯಂ । ವೃಕ್ಷೇಶಾಯ–ಸ್ತನೌ । ದೀರ್ಘಬಾಹವೇ ಬಾಹೂ । ಚಕ್ರಧರಾಯ ಹಸ್ತೌ । ಮಹಾತೇಜಸೇ ಕಂಠಂ । ಅಮೃತವಪುಷೇ–ಮುಖಂ । ಸುಗಂಧಲೇಪನಾಯ–ನಾಸಿಕಾಂ । ಬಹುಶ್ರುತಾಯ–ಕರ್ಣೌ। ಲೋಕೇಶಾಯ–ನೇತ್ರಾಣಿ। ಪಿಪ್ಪಲಾಯ–ಲಲಾಟಂ । ಗುಡಾಕೇಶಾಯ–ಕೇಶಾ । ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ–ಶಿರಃ । ಅಶ್ವತ್ಥ ನಾರಾಯಣಾಯ–ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾ—

ಓಂ ಶ್ರೀ ಸಹಾಯ ನಮಃ। ಮಹಾದೇವಾಯ। ಶ್ರೀ ವತ್ಸಾಂಕಿತ ವಿಗ್ರಹಾಯ । ದೀರ್ಘಬಾಹವೇ । ಉದಾರಾಂಗಾಯ । ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯ । ಅವ್ಯಯಾಯ । ವೃಕ್ಷೇಶಾಯ । ಸರ್ವಲೋಕೇಶಾಯ । ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಾಯ । ಅಷ್ಟಬಾಹವೇ । ಮಹಾತೇಜಸೇ । ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ । ಶಂಕರಾಯ । ಶುಭಾಯ । ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾಯ । ಗುಡಾಕೇಶಾಯ । ಅಮರಪ್ರಭವೇ । ಶಂಖರಾಯ । ಶಂಭವೇ। ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಾಯ । ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ । ಜಿತಕ್ರೋಧಾಯ। ಸರ್ವಾಯುಧವಿಶಾರದಾಯ । ದೇವಾದೇವಾಯ । ಕಾಲ

ಹಾರಿಣೇ । ದಯಾಕರಾಯ । ಗುಣತ್ರಯಾಯ । ಮಹಾವೀರಾಯ । ಸಕಲಾಗಮಸಾರಾಯ । ಸಕಲಾಭಿಜ್ಞಾಯ । ಕಳಾನಾಥಾಯ । ಕಾಮಕೇಳೀವಿಶಾರದಾಯ । ಜಗತ್ಕರ್ತ್ರೇ । ಜಗದ್ರಕ್ಷಿಣೇ । ವಿಧಿವಿಷ್ಣ್ವೀಶಾಯ । ಪ್ರಜಾಪಾಲಾಯ । ಪ್ರಜಾನಾಥಾಯ । ಸಂಸಾರಿಣೇ । ಸಂಗವರ್ಜಿತಾಯ । ಪುತ್ರಪ್ರದಾಯ । ಪಶುದಾಯ । ಶ್ರೀದಾಯ । ಕಾಮದಾಯ । ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯ । ಲೋಕಕರ್ತ್ರೇ । ಲೋಕೇಶಾಯ । ಲೋಕಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯ । ಕೃಶಾನುತನವೇ । ಯಮುನಾಭ್ರಾತ್ರೇ । ಪುಣ್ಯಜನಸುಖೀಭವಾಯ । ಜಲೇಶಾಯ । ಪವನಾಯ । ನಧರ್ಮಿಣೇ । ಸಂಜ್ಞಿಕಾಯ । ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಯ । ಸಲಕ್ಷ್ಮೀಶಾಯ । ಸ್ಫುರನ್ಮಕರಕುಂಡಲಾಯ । ಧನುರ್ಬಾಣ ಗದಾಪಾಣಯೇ । ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಾಯ । ದೇವಾಚಾರ್ಯಾಯ । ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ । ಶಾಂತಿದಾಯ । ಶಾಶ್ವತಾಯ । ಶುಭಾಯ । ಕೋಣಸ್ಥಾಯ । ಪಿಂಗಳಾಯ । ಬಭ್ರವೇ । ಕೃಷ್ಣಾಯ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ । ವೃಷಧ್ವಜಾಯ । ವೃಷಭಾರೂಢಾಯ । ಪಾಪಹಾರಿಣೇ । ನಿಶಾಕರಾಯ । ಪಿತ್ರೇ । ಮಾತ್ರೇ । ದೇವನಾಥಾಯ । ಪಿತಾಮಹಾಯ । ಕ್ರೂರಹರ್ತ್ರೇ । ಅಗ್ರಜಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಮೇಘಗಂಭೀರಸ್ವನಾಯ । ವಿಶ್ವೇಶಾಯ । ವಿಶ್ವಭುಜೇ । ವಿಷ್ಣವೇ । ವಿಶ್ವನಾಥಾಯ । ವಿಶ್ವಸಂಹಾರಕಾಯ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ । ಕನಿಷ್ಠಾಯ । ಪಿಪ್ಪಲಾಯ । ಶಾಶ್ವತಾಯ । ಶುಭಾಯ । ಪಂಚವಕ್ತ್ರಾಯ । ಚತುರ್ವೇದಾಯ । ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಯ । ಯೋಗೀಶಾಯ । ಯೋಗದಾಯ । ಯೋಗಿನೇ । ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯ । ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಾಯ । ನಾರಾಯಣಾಯ । ಶ್ರಿಯಃಪತಯೇ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ । ಶ್ರೀಮದಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಇತ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥಾಶ್ವತ್ಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಿಧಿಃ

ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । "....ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವಿಧಾನೇನ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" "ಮಮ ಸುಪುತ್ರಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶರೀರಾರೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾನಿ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಗಣಪತಿಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ । ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಪುರಂದರ ಋಷಿಃ ।

ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ । ಹ್ರಾಂ ಬೀಜಂ । ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ । ಹ್ರೂಂ ಕೀಲಕಂ । ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತರ್ಜನೀ । ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಮಧ್ಯಮಾ । ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಅನಾಮಿಕಾ । ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾ । ಓಂ ಹ್ರಃ ಕರತಲ । ಏವಂ ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ ।

ಧ್ಯಾನಂ—

ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಂತ ಕಾರಿಣೇ ।
ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ಹೀನಾಯ ವಿಷ್ಟರಶ್ರವಸೇ ನಮಃ ॥

ಮೂಲತೋ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾಯ ಮಧ್ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಣೇ ।
ಅಗ್ರತಶ್ಶಿವರೂಪಾಯ ವೃಕ್ಷರಾಜಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

"ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ" ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಗಾಯತ್ರೀಜಪಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತತಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶದ್ದಿನಪರ್ಯಂತಮಾಚರೇತ್ ॥

೬. ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಆರಾಧಯಿತವ್ಯಾ। ಅತ್ರಕೇಚನ ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಕೇಚನ ವಾಲುಕಮಯೀಂ ಗೌರೀಂ ಅನ್ಯೇ ಚ ಕಲಶಂ ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯಂತಿ ॥

ಘಂಟಾನಾದಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ । "....ಶುಭತಿಥೌ ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀಪ್ರಸಾದೇನಾಭಿವರ್ಧಮಾನಾಯಾಸ್ಸಭರ್ತೃಕಾಯಾಃ ಮಮ ಕ್ಷೇಮಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ಸುವಾಸಿನೀತ್ವಪುರಸ್ಸರ ಧನಕನಕ ವಸ್ತುವಾಹನ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಂತಾನ ಸೌಭಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಯಾವಚ್ಛಕ್ತಿ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀವ್ರತಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ।

ತದಂಗತ್ವೇನ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ। ಗಣಪತಿಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣ ಗೌರೀ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೪೦–೪೧)

ದ್ವಾರಪೂಜಾ—ಪೂರ್ವೇ–ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮೈ । ಮುದ್ರಿಣ್ಯೈ । **ದಕ್ಷಿಣೇ**–ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ । ಲಕ್ಷ್ಮೈ । ಲಲಿತಾಯೈ । **ಪಶ್ಚಿಮೇ**–ದ್ವಾರಶ್ರಿಯೈ । ವಾಣ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । **ಉತ್ತರೇ**–ದ್ವಾರ ಶ್ರಿಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ಕಾಮಾರ್ಯೈ । ಇತಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಅಥ ಪೀಠಾರ್ಚನಂ—ಪೀಠಮಧ್ಯೇ–ಮಂಡೂಕಾಯ ನಮಃ । **ಆಗ್ನೇಯಾದಿಕೋಣೇಷು**–ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯೈ । ಕೂರ್ಮಾಯ । ವರಾಹಾ ಯ । ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯೈ । **ಪ್ರಾಗಾದಿದಿಕ್ಷು**–ಧರ್ಮಾಯ । ಅಧರ್ಮಾ ಯ । ಜ್ಞಾನಾಯ । ಅಜ್ಞಾನಾಯ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ । ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ। ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ । ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ । **ಮಧ್ಯೇ**–ಸತ್ವಾಯ । ರಜಸೇ । ತಮಸೇ। ಸಂವಿನ್ನಾಳಾಯ । ಜ್ಞಾನಕರ್ಣಿಕಾಯೈ । ಪತ್ರೇಭ್ಯೋ । ದಳೇಭ್ಯೋ । ಕೇಸರೇಭ್ಯೋ । **ತನ್ಮಧ್ಯೇ**–ರತ್ನಮಂಟಪಾಯ । ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ—

ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀಂ ಶಿವಾಂ ಧ್ಯಾಯೇ ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನೇ ಸ್ಥಿತಾಂ ।
ಪಾಶಾಂಕುಶವರಾಭೀತಿದಧಾನಾಂ ಶಿವವಲ್ಲಭಾಂ ॥

ಆವಾಹನಂ—ಗಿರಿಜಾಂ ವನಜೋದ್ಭಾಸಿ ಶುಭಾಕೃತಿಮತಂದ್ರಿತಾಂ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವಿ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಭವ ಪಾರ್ವತಿ ॥

ಸಿಂಹಾಸನಂ—ಮುಕ್ತಾ ವೈಢೂರ್ಯ ನೀಲೈಶ್ಚಪದ್ಮರಾಗಾಧಿ ಶೋಭಿತಂ ।
ಸ್ವರ್ಣಾಸನಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಕೃಪಯಾ ಶಿವೇ ॥

ಪಾದ್ಯಂ—ಯತ್ಪಾದಾಂಭೋರುಹದ್ವಂದ್ವರಜಃಕಣಸಮಾಶ್ರಯಾತ್ ।
ದಾತಾ ಪದಾತಿ ಜಗತಾಂತ್ರಿತಯಂ ತಾಂ ಸಮಾಶ್ರಯೇ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಂ—ಯದ್ವೀಕ್ಷ್ಯೈ ಜಗದಾದ್ಯಂತಂ ಸೃಜತ್ಯವತಿ ಹಂತಿ ಚ ।
ತಸ್ಯಾ ಸೌರಭ್ಯಗಂಧಾಢ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥

ಆಚಮನೀಯಂ—ಸುವರ್ಣ ಕಲಶಾನೀತ ಜಾಹ್ನವೀ ರಮ್ಯವಾರಿಣಾ ।
ಆಚಮ್ಯತಾಂ ಮಹಾದೇವಿ ಗಂಗಾಧರ ಮನೋರಮೇ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಂ—ದೇವಾಸುರ ಕಿರೀಟಾಳೀ ಸಮರ್ಪಣ ಪದಾಂಬುಜೇ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ದದಾಮ್ಯದ್ಯ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ—ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಮಿದಂ ಮಹದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಸಂಯುತಂ । ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಭವಾನಿ ತ್ವಂ ಕಮಲಾನಾಥ ಸೋದರಿ ॥

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ—ಕಾವೇರೀ ನರ್ಮದಾಚೈವ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಸರಸ್ವತೀ ।
ಗಂಗಾ ಚ ಯುನಾ ಚೈವ ತಾಭ್ಯಃ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಮಾಹೃತಂ ॥
ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಜಲಂ ॥

ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ—ಮಹಾಮೌಲ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ನಿತ್ಯಮಾಂಗಲ್ಯದಾಯಿನಿ।
ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವತ್ವಮಯಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಶಂಕರಾರ್ಧಶರೀರಿಣಿ ॥

ಉಪವೀತಂ—ಬ್ರಹ್ಮದೀಪ್ತಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂ ತು ಪಾವನಂ।
ಗೃಹಾಣ ಕಾಂಚನಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಪ್ರದೇ ಶಿವೇ ॥

ಆಭರಣಾನಿ—ಮೇಖಲಾಹಾರಕೇಯೂರ ಮಕುಟೋಜ್ವಲ ಕುಂಡಲೈಃ ।
ಮಂಜೀರ ಕಟಕಾದ್ಯೈಲಶ್ಚ ತ್ವಂ ಭೂಷಯ ಮಯಾರ್ಪಿತೈಃ॥

ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ—ಹರಿದ್ರಾರಂಜಿತೇ ದೇವಿ ಶೋಭನೇ ಸುಖದಾಯಿನಿ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವರದಾ ಭವ ಶೋಭನೇ ॥

ಕುಂಕುಮಂ—ಕುಂಕುಮಂ ಕಾಂತಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ಕಾಮಿನೀಕಾಮ ಸಂಭವಂ ।
ಕುಂಕುಮೇನಾರ್ಚಿತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ—ಮಾಂಗಲ್ಯಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮನ್ವಿತಂ।
ಉತ್ತಮಂ ಮಂಗಳಂ ಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಶುಭದೇ ಶಿವೇ॥

ಗಂಧಾಃ—ಕಸ್ತೂರಿಕಾ ಕುಂಕುಮಾಢ್ಯಂ ಗೋರೋಚನಸಮನ್ವಿತಂ ।
ವಿಲೇಪನಾರ್ಥಂ ಗಿರಿಜೇ ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕುರು ಶಾಂಭವಿ ॥

ಅಕ್ಷತಾಃ—ಅಕ್ಷತಾನರ್ಪಯೇ ದೇವಿ ಕುಮಾರಜನನೀಶ್ವರಿ ।
ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖಸಂಹಾರ ಕುಶಲಾಯೈ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಪುಷ್ಪಾಣಿ—ಕುಂದ ಚಂಪಕ ಪುನ್ನಾಗ ಪಾರಿಜಾತ ಸುಮಾನಿ ಚ ।
ಸುಗಂಧಿನೀ ಜಗದ್ರೂಪೇ ಕಾಳಿಕೇ ಸಂಗೃಹೀಷ್ವ ಮೇ ॥

ಸ್ವರ್ಣಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ। ಕಲ್ಯಾಣದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ ಜಂಘೇ.... । ಶಿವಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ ಜಾನುನೀ.... । ಶಂಕರಾರ್ಧ ಶರೀರಿಣ್ಯೈ ನಮಃ ಊರೂ.... । ನಿತ್ಯಸೌಮಂಗಲ್ಯದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ ಗುಹ್ಯಂ.... । ಗಣನಾಥಜನನ್ಯೈ ನಮಃ ಕಟಿಂ.... । ಕುಮಾರಮಾತ್ರೇ ನಮಃ ನಾಭಿಂ.... । ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ಮಧ್ಯಂ.... । ಹಿಮವತ್ತನಯಾಯೈ ನಮಃ ಉದರಂ.... । ಮಾಯಾರೂಪಾಯೈ ನಮಃ ಸ್ತನೌ....। ಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ ಸ್ಕಂದೌ....। ಅಭಯಪ್ರದಾಯೈ ನಮಃ ಹಸ್ತಾನ್....। ಸ್ಕಂದವರದಾಯೈ ನಮಃ ದಂತಾನ್....। ಚಂಪಕಕೋರಕನಾಸಿಕಾಯೈ ನಮಃ ನಾಸಿಕಾಂ.... । ಪದ್ಮನಯನಾಯೈ ನಮಃ ನೇತ್ರೇ.... । ಸುಂದರಭ್ರೂಲತಾಂಚಿತಾಯೈ ನಮಃ ಭ್ರುವೌ । ತ್ರಿಪುರಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ ಲಲಾಟಂ....। ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಷೋಡಶಗ್ರಂಥಿಯುತಂ ದೋರಂ ದೇವ್ಯಾಃ ಪುರತೋ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗ್ರಂಥಿಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ಯಥಾವಿಭವಂ ದೇವ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಪೂಜಾಂ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ೩೬೫) ವಿದಧ್ಯಾತ್ ॥

ಧೂಪಃ—ಮಹಾದೇವ ಪ್ರಿಯೇ ದೇವೀ ಸರ್ವಮಂಗಳದಾಯಿನಿ ।
ಧೂಪಂ ದತ್ತಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸಂಗೃಹಾಣ ಶಿವಪ್ರಿಯೇ ॥

ದೀಪಃ—ದಿನಕೃತ್ಕೋಟಿ ಸಂಕಾಶ ಕಾಂತಿಕಾಂತ ಶರೀರಿಣಿ ।
ದೀಪಂ ತ್ರಿವರ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಶಿವಪ್ರಿಯೇ ॥

ನೈವೇದ್ಯಂ—ಖರ್ಜೂರ ನಾರಿಕೇಳಾಢ್ಯಂ ನಾನಾಭಕ್ಷ್ಯ ಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಶಾಲ್ಯನ್ನಂ ಷಡ್ರಸೋಪೇತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ—ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಚೂರ್ಣಕ್ರಮುಕಮಿಶ್ರಿತಂ ।
ಜಾತೀಫಲ ಲವಂಗಾಢ್ಯಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ—ಜಾಜೀ ಚಂಪಕಪುನ್ನಾಗ ಶತಪತ್ರಾದಿ ಸಂಯುತಂ ।
ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಮಹಾದೇವಿ ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ—ಕುಬೇರ ಸಖಸರ್ವೇಶ ಶರೀರಾರ್ಧ ವಿಲಾಸಿನಿ ।
ನಿತ್ಯೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದೇ ದೇವಿ ಕಾಂಚನಂ ಸ್ವೀಕುರೂತ್ತಮಂ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪ್ರಣಾಮಃ—ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ಸುಕೃತಂ ಯತ್ಕೃತಂ ಶಿವೇ।
ತ್ವತ್ಪಾದಪರಿಪೂಜಾಯಾಂ ಚಿತ್ತಮಾಸೀದತಂದ್ರಿತಃ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಃ—ನಮಸ್ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣದಾಯಿನ್ಯೈ ಭಕ್ತಸಂತತೇಃ ।
ನಮಸ್ಸುರವರೇಷ್ಟಾರ್ಥ ವರ್ಧಿನ್ಯೈತೇ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ—ಕಮಲೋತ್ಪಲ ಕಲ್ಹಾರ ಗಂಧವಾಸಿತ ವಾರಿಣಾ ।
ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರಂ ದೇಹಿ ಮಮೇಪ್ಸಿತಂ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ—ದೇವಿ ಮತ್ಕೃತ ಪಾಪೌಘಂ ನಿವಾರಯ ಹರಪ್ರಿಯೇ ।
ತ್ವಾಂ ವಿನಾ ನ ಗತಿರ್ಮೇಽಸ್ತ್ಯತ್ರ ಸ್ಮಾನ್ಮಾಮವ ಶಾಂಭವಿ ॥

ಪೂರ್ಣಫಲ ಸಮರ್ಪಣಂ—ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಯೇ। ದೇವಿ ಪೂರ್ಣಫಲಂ ದೇಹಿ ಕೃಪಾಂ ಕುರು ಶಿವೇ ಮಯಿ ॥

ದೋರಬಂಧನಂ—ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಂ ಸೂತ್ರಂ ಷೋಡಶಗ್ರಂಥಿ ಸಂಯುತಂ।
ಬಧ್ನೀಯಾದ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇ ಶ್ರಿಯಂ ದೇಹಿ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಉಪಾಯನಂ—ಉಪಾಯನಂ ಮಹಾದೇವಿ ಗೃಹೀತ್ವಾತು ಮಯಾರ್ಪಿತಂ ।
ದಾರಿದ್ರ್ಯಪರಿಹಾರಾಯ ಸೌಮಂಗಲ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಪ್ರತಿಗ್ರಹಮಂತ್ರಃ—ಗಿರಿಜಾಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗಿರಿಜಾವೈದದಾತಿ ಚ ।
ಗಿರಿಜಾ ತಾರಕೋಽಭಾಭ್ಯಾಂ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀವ್ರತದ ಕಥೆ

ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. "ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೆ, ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀವ್ರತವು ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ಸರಸ್ವತೀ ತೀರದಲ್ಲಿ "ವಿಮಲಾಪುರಿ" ಎಂಬುದೊಂದು ನಗರ. ಅಲ್ಲಿ "ಚಂದ್ರಪ್ರಭ"ನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಆತನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ಹಿರಿಯಳು ಪತಿಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನೆ. ರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಅರಣ್ಯದ ಸರೋವರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರೆಸಗುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಂದ ಆ ವ್ರತಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನರಿತು ತಾನೂ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿದನು. ದೋರಕವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕಿರಿಯಳಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇಡ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಅವಳು ರಾಜನ ಕೈಗೆ ಧರಿಸಿದ್ದ ದೋರಕವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದಳು. ಅದು ಉದ್ಯಾನವನದ ಒಂದು ಒಣಗಿದ ಗಿಡದಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ಗಿಡ ಚಿಗುರಿತು. ರಾಜನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ರಾಜನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾದಳು. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಳು. ಬಹು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಾಡು ಸೇರಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯನ್ನು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಧ್ಯಾನಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಗೌರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜನು ಗೌರವದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆಯ ದಿನ ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಅಥ ನೂತನ ವಧೂಃ ಕೃತನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾ ಹರಿದ್ರಾರಚಿತ ಗೌರೀಂ ಪಾಲಾಶ ಪೀಠೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಪೂಜಾಸಂಭಾರಸಮನ್ವಿತಾ ದೇವ್ಯಭಿಮುಖೀಭೋಪವಿಶ್ಯ "...ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಯಾವಜ್ಜೀವ ಸುವಾಸಿನೀತ್ವ ಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ತದಂಗತ್ವೇನ ಕಲಶಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಗಣಪತಿಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ । (ಪು. ೧೦) ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೪೦–೪೧) ದ್ವಾರಪೂಜಾಂ, ಪೀಠಪೂಜಾಂ (ಪು. ೩೭೭) ಕೃತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯೇತ್—

ಧ್ಯಾನಂ—ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರಾವಾಸಾಂ ಶಿವವಾಮಾಂಕ ವಾಸಿನೀಂ ।
ಕಾಮಿತಾಶೇಷಕಲ್ಯಾಣದಾಯಿನೀಂ ಗಿರಿಜಾಂ ಭಜೇ ॥

ಆವಾಹನಾದಿ ಪೂಜಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ (ಪು. ೩೭೭–೩೮೦) ವಿಧಾಯ ।

ತತಸ್ಸುವಾಸಿನೀನಾಂ ಫಲದಾನಾದಿ ದತ್ವಾ । ಸಂತೋಷ್ಯ । ದೀಪೇ ಘೃತಂ ಪ್ರಪೂರ್ಯ । ತದುಪರಿ ಕಜ್ಜಲಗ್ರಹಣಾಯ ಶರಾವಂ ಧೃತ್ವಾ ತತ್ಕಥಾಂ ಶೃಣುಯಾತ್ ॥

ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತದ ಕಥೆ

ಸೂತಪುರಾಣೀಕನು ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ— ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದನು. ಪಾಂಡವರು ಅವನನ್ನು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಸರ್ವಮಂಗಳಕರವಾದ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

“ಎಲೌ ದ್ರೌಪದಿಯೆ, ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ದೀಪ್ತಿಮಂತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನು ತುಂಬಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮ. ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಸುನಂದಾದೇವಿ. ಅವಳು ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕೊರಗು ಅವಳಿಗೆ. ಒಂದು ದಿನ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವಳ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಜಂಗಮ ವೇಷದಿಂದ ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯಭಿಕ್ಷವನ್ನೇ ನೀಡಲು ಹೋದಳು. ಆದರೆ ಜಂಗಮನು “ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕೆ ಬಹು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕುಳಿತಳು. ರಾಜನಿಗೆ ಅರಸಿಯ ದುಃಖ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಿತು. ಮರುದಿನ ಅವನೇ ಜಂಗಮನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕುಳಿತನು. ರಾಜನು ಜಂಗಮನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ “ಸ್ವಾಮಿ, ನೆನ್ನೆ ನೀವು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಂಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಜಂಗಮನು ರಾಜನ ದೈನ್ಯಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ “ರಾಜ್, ನಿಮ್ಮ ನಗರದ ಮುಂದಿರುವ ಗಣಪತಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾವಿನಮರವಿದೆ. ಅದರ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ನಿನ್ನ ಮಡದಿಗೆ ಕೊಡು. ನಿನಗೆ ಸಂತಾನವಾಗುವುದು. ಸಂತಾನವು ಪುರುಷನಾದರೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಅಲ್ಪಾಯುವಾಗುವನು. ಸ್ತ್ರೀಯಾದರೆ ದೀರ್ಘಾಯುವಾದರೂ ವಿಧವೆಯಾಗುವಳು. ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ಬೇಕು. ಹೇಳು ?” ಎಂದನು. ರಾಜನು ಯೋಚಿಸಿ “ದೇವ, ದೀರ್ಘಾಯುವಾದರೂ ವಿಧವೆಯಾ

ಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಅಲ್ಪಾಯುವಾದರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ನಾದ ಪುತ್ರನೇ ಸಾಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಜಂಗಮನು "ತಥಾಸ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು.

ಜಂಗಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸುನಂದಾದೇವಿ ಗರ್ಭಧರಿಸಿ, ಶುಭ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರರತ್ನಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾದಳು. ಮಗು ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರಕಲೆಯಂತೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ದಾಟಿ ಮಗನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾದನು. ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷ ಅಡಿಯಿಟ್ಟಿತು. ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಬಾಲಕನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಕೂಡಲೇ ಈ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಹುಡುಗನ ಸೋದರಮಾವನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಮಗನನ್ನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪಟ್ಟಣ. ರಾಜೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಇವರೀರ್ವರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪಾಕಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಪುಷ್ಪಾಪಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಈ ಅರಸುಕುಮಾರನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಧಳಾದಳು. ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಳು. ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ಅವಳ ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಸಖಿಯರಿಂದ ಅರಿತರು. ಅಂದಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಆಯಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೇನು ದೈವಪ್ರೇರಿತನಾದ ಉಜ್ಜಯಿನೀರಾಜ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಸೋದರಮಾವನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಅಂದೇ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನಿತ್ತು ವಿವಾಹನೆಸಗಿದನು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ನಿಷೇಕ ಪ್ರಸ್ಥವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶಯನಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಕಚ್ಚಲು ಘಟಸರ್ಪವೊಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ರಾಜಪುತ್ರಿ ಕಂಡಳು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಭರಣಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನಾಗಿದ್ದ ರಾಜಪುತ್ರನ ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಳು. ಘಟಸರ್ಪವು ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ತಾನೇ ಮೃತಪಟ್ಟಿತು. ಕುಮಾರನು ದಿವ್ಯಕಳೆಯಿಂದ ರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು ಧರ್ಮ

ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವತಿಗೌರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದನು. ಇರುಳು ಸುಖವಾಗಿ ಕಳೆಯಿತು. ಮರುದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನೂ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಸೋದರಮಾವನು ರಾಜಕುಮಾರನ ದುರ್ಗಂಡವು ಕುಮಾರಿಯ ಓಲೆಯ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಹರ್ಷಿಸಿದನು. ಉಜ್ಜಯಿನೀಪ್ರಭುವಿನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಅವರು ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಬರುವಾಗ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮಾವನು ಕೊಟ್ಟ ವಿಶೇಷ ಬಳುವಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಿಜನಗರಿಗ್ಗಾಗಮಿಸಿದನು. ಮೃತ್ಯುಮುಖದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದ ಮಗನನ್ನೂ ಸರ್ವ ಮಂಗಳೆಯಂತಿದ್ದ ಸೊಸೆಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು.

ಎಲೌ ದ್ರೌಪದಿ, ನೀನೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು. ಮಂಗಳಗೌರೀ ಕೃಪೆಯಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರನು ಮೃತ್ಯುವನ್ನೇ ಗೆದ್ದಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ? ಮದುವೆಯಾದುದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಐದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ವ್ರತಮಾಡಿ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಗೈಯ್ಯಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರವೂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದು, ಈ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮಂಗಳವುಂಟಾಗುವುದು" ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದಿಂದ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದಳು. ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೮. ವನದುರ್ಗಾ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

"....ಸಕಲದುರಿತ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ **ವನದುರ್ಗಾಪೂಜ್ಯಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ**" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಗಣಪತಿ ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ವಿಧಿವತ್ ಕಲಶಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । "ಜಾತವೇದಸೇ" (ಪು. ೮೯) ಇತಿ ದುರ್ಗಾಂ ಇವಾಹ್ಯ । ಸಂಪೂಜ್ಯ । (ಪು. ೨೬೦) ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ದುರ್ಗಾಮಂತ್ರ ಪುರಶ್ಚರಣವಿಧಿಃ*

ಓಂ ಅಸ್ಯಶ್ರೀ ವನದುರ್ಗಾ ಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ । ನಾರದಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) ಶ್ರೀ ವನದುರ್ಗಾದೇವತಾ (ಹೃದಿ) ಹ್ರಾಂ ಬೀಜಂ (ನಾಭೌ) ಹ್ರೀಂ ಶಕ್ತಿಃ (ಗುಹ್ಯೇ) ಹ್ರೂಂ ಕೀಲಕಂ (ಪಾದಯೋಃ) ಮಮ ಶ್ರೀ ವನದುರ್ಗಾಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಥ ಕರನ್ಯಾಸಃ	ಅಥ ಹೃದಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ	ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।
ಹ್ರೀಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ	ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಹ್ರೂಂ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ	ಹ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।
ಹ್ರೈಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ	ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ
ಹ್ರೌಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ	ಹ್ರೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್
ಹ್ರಃ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ	ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ

ಧ್ಯಾನಂ—

ಸೌವರ್ಣಾಂಬುಜಮಧ್ಯಗಾಂ ತ್ರಿನಯನಾಂ ಸೌದಾಮಿನೀ ಸನ್ನಿಭಾಂ
ಚಕ್ರಂ ಶಂಖವರಾಭಯಾನಿ ದಧತೀಂ ಇಂದೋಃ ಕಲಾಂ ಬಿಭ್ರತೀಂ ।
ಗ್ರೈವೇಯಾಂಗದಹಾರಕುಂಡಲಧರಾಮಾಖಂಡಲಾದ್ಯೈಃಸ್ತುತಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಿಂಧ್ಯನಿವಾಸಿನೀಂ ಶಶಿಮುಖೀಂ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಪಂಚಾನನಾಂ ॥

ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಹಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಪುಷ್ಪಾಣಿ

ಅಥ ದುರ್ಗಾಂಗಪೂಜಾ—(ಪು. ೨೬೦)

ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಧೂಪಂ
ರಂ ತೈಜಸಾತ್ಮನೇ ದೀಪಂ

---

*ಪು. ೨೫೮–೨೬೦ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ನವರಾತ್ರಿಯ ದೇವೀಪೂಜೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾಡುವ ದುರ್ಗಾಜಪಕ್ಕೆ ಈ ಪುರಶ್ಚರಣ ವಿಧಿಯನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ವಂ ಅಮೃತಾತ್ಮನೇ ಅಮೃತಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ
ಸಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಮೂಲಮಂತ್ರಃ

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಡುಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಪುರುಷೇ ಕಿಂಸ್ವಪಿಷಿ ಭಯಂ ಮೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ಯದಿ ಶಕ್ಯಮಶಕ್ಯಂ ವಾ ತಸ್ಮೇ ಭಗವತಿ ಶಮಯ ಶಮಯಸ್ವಾಹಾ॥

ಇತಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಃಕಾರ್ಯಃ

೯. ಶ್ರೀ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಶುಕ್ಲೇ ಶ್ರಾವಣಮಾಸೇ ಪೌರ್ಣಿಮೋಪಾಂತ್ಯಭಾರ್ಗವೇ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಃ ವ್ರತಂ ಕಾರ್ಯಂ। "ಏವಂ....ತಿಥೌ....ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಮನೋರಥಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಶ್ರೀ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಮುದ್ದಿಶ್ಯ, ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಶ್ರೀ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತಂ ಕರಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ। ತದಂಗ ಕಲಶಾರಾಧನಂ ಗಣಪತಿಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥

ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ—

ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವ ಸಮುದ್ಭೂತೇ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಂ ।
ತಾವತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಕುಂಭೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ದ್ವಾರಪಾಲಕಪೂಜಾಂ ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಪೂರ್ವವದ್ವಿಧಾಯ (ಪು.೩೭೭)

ಧ್ಯಾನಂ—

ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ।
ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ವರದಾಂ ಚ ಶುಭಾಂ ಪದ್ಮದ್ವಯಾಸಕ್ತ ಚತುರ್ಭುಜಾಂ ।
ನಾನಾಭರಣದೀಪ್ತಾಂಗೀಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ಪದ್ಮೋಪರಿಸ್ಥಿತಾಂ ॥

ಆವಾಹನಂ—ನವತಂಡುಲ ಸಂಪೂರ್ಣೇ ಕುಂಭೇ ಸವಟಪಲ್ಲವೇ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವಿ ತ್ವಾಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮಾಂ ರಕ್ಷ ಶೋಭವೇ॥

ನೂತನ ದೋರಸ್ಥಾಪನಂ—

ಕ್ಷೌಮಂ ನವಂ ಮಹಾದೇವಿ ಕುಂಕುಮಾಕ್ತಂ ಸುದೋರಕಂ ।
ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಸಹಿತಮುಪಕಲ್ಪ್ಯ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ॥

"ಶ್ರೀ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ" ಇತಿ ನಾಮಮಂತ್ರೈಃ (ಪು. ೩೭೭-೩೭೯)

ಪಾದ್ಯಾದಿಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯ । ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಪುಷ್ಪೈರರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅಂಥಾಂಗಪೂಜಾ—ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ । ದೇವ್ಯೈ—ಗುಲ್ಫೌ । ಲೋಕಜನನ್ಯೈ—ಜಾನುನೀ । ಕಮಲಾಯೈ ಊರೂ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ—ಗುಹ್ಯಂ । ಮಂಗಳಾಯೈ—ಕಟಿಂ । ಇಂದಿರಾಯೈ—ಕುಕ್ಷಿಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ—ವಕ್ಷಸಂ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ—ನಾಭಿಂ । ಶ್ರಿಯೈ—ಹೃದಯಂ । ಮಹಾಮಾಯಾಯೈ—ಸ್ತನೌ । ಕಾಂಚನಾಂಗದಧಾರಿಣ್ಯೈ—ಬಾಹೂ । ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯೈ—ಹಸ್ತೌ । ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ—ಕಂಠಂ । ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ—ಮುಖಂ । ಮನೋಹಾರಿಣ್ಯೈ—ನಾಸಿಕಾಂ । ಕಮಲಲೋಚನಾಯೈ—ನೇತ್ರೇ । ಸುಂದರ್ಯೈ—ಲಲಾಟಂ । ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ—ಕರ್ಣೌ । ಸುಮುಖ್ಯೈ—ಕಪೋಲೌ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ—ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ । ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಗ್ರಂಥಿಪೂಜಾ—ರಮಾಯೈ ನಮಃ ಪ್ರಥಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ। ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯೈ—ದ್ವಿತೀಯ । ಕಮಲವಾಸಿನ್ಯೈ—ತೃತೀಯ । ಮನ್ಮಥಜನನ್ಯೈ—ಚತುರ್ಥ। ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯೈ—ಪಂಚಮ। ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಕನ್ಯಕಾಯೈ—ಷಷ್ಠ । ಲೋಕಮಾತ್ರೇ—ಸಪ್ತಮ । ಭಾರ್ಗವ್ಯೈ—ಅಷ್ಟಮ । ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯೈ—ನವಮ। ಲೋಕಜನನ್ಯೈ—ದಶಮ। ತುಷ್ಟ್ಯೈ—ಏಕಾದಶ । ಪುಷ್ಟ್ಯೈ—ದ್ವಾದಶ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ತತೋ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರ, (ವೀ. ಪೂ. ೩೭೩) ಸಹಸ್ರನಾಮಪೂಜಾಂ ವಾ ಕೃತ್ವಾ। ಧೂಪದೀಪಾದಿಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ॥ **ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಃ**

ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯೈರರ್ಚಿತಪದೇ ಕಲಧೌತಸಮಪ್ರಭೇ ।
ಹೇಮಾರವಿಂದ ಮಾಲಾದ್ಯೈರ್ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ದದಾಮ್ಯಹಂ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ—ಯಾನ್ಯನಂತಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕೃತಾನಿ ಚ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ತಾನಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿನಾಶಯ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಃ—"ಪದ್ಮಾಸನೇ....ಸರ್ವದಾ" (ಪು. ೩೮೬) ಇತಿ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ।
ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ ।

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ–ದೀರ್ಘಮಾಯುರ್ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂಸೌಮಂಗಲ್ಯಂ ಸುಪುತ್ರತಾಂ।
ದೇಹಿ ಮೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಪಶುರತ್ನಾದಿ ಸಂಪದಃ ॥

ಡೋರಗ್ರಹಣಂ—ದಾರಿದ್ರ್ಯಸಾಗರೇ ಮಗ್ನಾ ಭೀತಾಹಂ ಭವಭೀತಿತಃ ।
ದೋರಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಕಮಲೇ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾ ಭವ ॥

ದೋರನಮಸ್ಕಾರಃ–ಕಮಲೇ ದೋರರೂಪೇಣ ಸ್ಥಿತೇ ಸರ್ವಾಘಹಾರಿಣಿ ।
ನಮಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಜನನಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಮೇ ನಿವಾರಯ॥

ದೋರಬಂಧನಂ—ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕೃತಂ ದ್ವಾದಶತಂತುಭಿಃ ।
ಧಾರಯಾಮಿ ಮಹಾದೇವಿ ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ॥

ಉಪಾಯನಂ–ಇಂದಿರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಇಂದಿರಾ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಇಂದಿರಾ ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಮಿಂದಿರಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನಯಾ ಪೂಜಯಾ ಭಗವತೀ ಸರ್ವಾತ್ಮಿಕಾ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸುಪ್ರೀತಾ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾ ವರದಾ ಭವತು ॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಕಥೆ

ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡೋಲಗವು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. "ಎಲೌ ದೇವಿ, ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹತ್ತಿರದ ಶುಕ್ರವಾರ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲವನ್ನು ಬರೆದು, ತಂಬಿಗೆಗೆ

ಶುದ್ಧ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಲದ ಚಿಗುರನ್ನು ಹಾಕಿ, ಉತ್ತಮ ಫಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗೋಧಿ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಡಬುಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದಾರ (ದೋರ) ವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಉಪಾಯನ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಸುವಾಸಿನೀಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ವಿದರ್ಭದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಿನಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಪಟ್ಟಣ. ಅಲ್ಲಿ ಚಾರುಮತಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ಪತಿವ್ರತೆ, ತುಂಬಾ ಬಡವಳು. ಅಷ್ಟು ದಾರಿದ್ರ್ಯಾ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಚಾರುಮತಿಯು ಪತಿಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಳಾಗಿ, ತನ್ನ ಬೃಹತ್ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ನಿರಂತರವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧ್ಯಾನ ಪೂಜಾಪಾರಾಯಣಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು—

"ಎಲೌ ಸತಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ನಾನೇ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. ನೀನು ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಮೀಪದ ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸು. ನಿನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನಳಾದಳು. ಚಾರುಮತಿಯು ದೇವಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಳು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲೌ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಇಂಥ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಎಂದು ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

೧೦. ಸರಸ್ವತೀಪೂಜಾಕಲ್ಪಃ

ಅಥಾಶ್ವಯುಜ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ "ಮೂಲೇನಾವಾಹಯೇದ್ದೇವೀಂ ಶ್ರವಣೇನ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್" ಇತ್ಯುಕ್ತಿಮನುಸಂಧಾಯ ಸರಸ್ವತೀವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ||

"ಏವಂ....ತಿಥೌ ಮಮ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವತಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಯಾವಚ್ಛಕ್ತಿ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ"

ಪುಸ್ತಕೇಷು ಯತೋ ದೇವೀ ಕ್ರೀಡತೇ ಪರಮಾರ್ಥತಃ ।
ತತಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಧ್ಯಾನಮಾವಾಹನಾದಿಕಂ ॥
ಪ್ರಣವಾಸನಸಂರೂಢಾಂ ತದರ್ಥತ್ವೇನ ನಿಶ್ಚಿತಾಂ ।
ಅಂಕುಶಂಚಾಕ್ಷಸೂತ್ರಂ ಚ ಪಾಶಂ ವೀಣಾಂ ಚ ಧಾರಿಣೀಂ ॥
ಕೇಯೂರೈರ್ಮೇಖಲಾದ್ಯೈಶ್ಚ ದ್ಯೋತಯಂತೀಂ ಜಗತ್ರಯಂ ।
ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಿಕಾಂ ದೇವೀಂ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ ॥
ಧ್ಯಾನಮೇವಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸಾರ್ಥಕೋ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥

ಇತಿ ಸರಸ್ವತೀಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ॥

ಪಾವಕಾನಃ ಸರಸ್ವತೀ ವಾಜೇಭಿರ್ವಾಜಿನೀವತೀ । ಯಜ್ಞಂವಷ್ಟುಧಿಯಾವಸುಃ ॥೧೦॥ ಚೋದಯಿತ್ರೀ ಸೂನೃತಾನಾಂ ಚೇತಂತೀ ಸುಮತೀನಾಂ। ಯಜ್ಞಂ ದಧೇ ಸರಸ್ವತೀ ॥೧೧॥ ಮಹೋ ಅರ್ಣಃ ಸರಸ್ವತೀಪ್ರಚೇತಯತಿ ಕೇತುನಾ । ಧೀಯೋ ವಿಶ್ವಾವಿರಾಜತಿ ॥೧೨॥

(ಋ. ಮಂ. ೧. ಸೂ. ೩)

ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ । ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಪೂಜೋಕ್ತರೀತ್ಯಾ ನಾಮವ್ಯತ್ಯಯತಃ ಅಭಿಷೇಕಾದಿಕಂ ವಿಧಾಯ॥ (ಪು.೩೭೭-೩೭೯) ಅಂಗಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್– ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ । ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ–ಜಾನುನೀ । ಚಾರುವಿಲಾಸಿನ್ಯೈ–ಊರೂ । ಅಮರಭೂಮಯೇ–ಕಟಿಂ । ಜನ್ಮಹೀನಾಯೈ–ಜಘನಂ । ಗಂಭೀರನಾಭಯೇ–ನಾಭಿಂ । ಹರಿಪೂಜ್ಯಾಯೈ–ಉದರಂ । ಲೋಕಮಾತ್ರೇ–ಸ್ತನೌ । ವಿಶಾಲವಕ್ಷಸೇ–ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ । ಗಾನವಿ

ಚಕ್ಷಣಾಯ್ಯೈ–ಕಂಠಂ । ಸ್ಕಂದಪ್ರಪೂಜ್ಯಾಯ್ಯೈ–ಸ್ಕಂಧೌ । ಘನಬಾಹವೇ–ಬಾಹೂ । ಪುಸ್ತಕಧಾರಿಣ್ಯೈ–ಹಸ್ತೌ । ಶ್ರೋತ್ರಿಯಬಂಧವೇ–ಶ್ರೋತ್ರೇ। ವೇದಸ್ವರೂಪಾಯ್ಯೈ–ವಕ್ತ್ರಂ । ಸುನಾಸಾಯ್ಯೈ–ನಾಸಿಕಾಂ । ಬಿಂಬಸಮಾನೋಷ್ಠ್ಯೈ–ಓಷ್ಠೌ । ಕಮಲಚಕ್ಷುಷೇ–ನೇತ್ರೇ । ತಿಲಕಧಾರಿಣ್ಯೈ–ಫಾಲಂ । ಚಂದ್ರಮೂರ್ತಯೇ–ಚಿಕುರಾ । ಸರ್ವಪ್ರದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಇತ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯ । (ವೀ.ಪೂ. ೩೭೧-೩೭೨) ಧೂಪದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ॥

ಯಾಕುಂದೇಂದು ತುಷಾರಹಾರಧವಳಾ ಯಾ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಾವೃತಾ ।
ಯಾ ವೀಣಾವರದಂಡಮಂಡಿತಕರಾ ಯಾ ಶ್ವೇತಪದ್ಮಾಸನಾ॥
ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಚ್ಯುತಶಂಕರಪ್ರಭೃತಿಭಿರ್ದೇವೈಃ ಸದಾ ಪೂಜಿತಾ ।
ಸಾ ಮಾಂ ಪಾತು ಸರಸ್ವತೀ ಭಗವತೀ ನಿಶ್ಶೇಷಜಾಡ್ಯಾಪಹಾ ॥

ಇತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ॥ (ಸರಸ್ವತೀಸೂಕ್ತಂ* ಪಠೇತ್॥

(ವಿ. ಸೂ:—ನವರಾತ್ರಿ ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು (ಪು. ೨೫೮–೨೬೦) ರಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.)

ಸರಸ್ವತೀವ್ರತ ಕಥೆ

ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಿದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಕೇತುವೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಅವನು ಧರ್ಮಾತ್ಮ. ಅವನಿಗೆ ಸುವೇದಿ ಎಂಬುವಳು ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆ. ರಾಜನಿಗೆ ದಾಯಾದಿ ಕಲಹವು ಆರಂಭವಾಗಿ ಅವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅಂಗೀರಸಮಹರ್ಷಿಯ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಋಷಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ದುರ್ಗಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು, ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯಮಿಯಿಂದ ನವಮಿಯವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಸಕಲ ಕಲಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸರಸ್ವತೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.

ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರು. ವ್ರತಮಹಿಮೆಯಿಂದ ರಾಣಿಯು ಗರ್ಭಧರಿಸಿ ಪುತ್ರವತಿಯಾದಳು.

ಹುಡುಗನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಸಕಲ ಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತನಾದನು. ಯೌವನಕ್ಕೆ ಅಡಿಯಿಡುತ್ತಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಅಸಹಾಯ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ಜೈಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗಳಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ರತವು ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಾದುದು."

೧೧. ತುಲಸೀ ಅಂಗಪೂಜಾ*

ತುಲಸ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂ-ಮಿ। ಬೃಂದಾರಣ್ಯವಾಸಿನ್ಯೈ-ಜಾನುನೀ। ಕದಳೀಕಾಂಡಜಂಘಿಕಾಯೈ-ಜಂಘೇ । ಕರಭೋರವೇ-ಊರೂ । ಪುಲಿನ ಶ್ರೋಣಯೇ-ಶ್ರೋಣೀ। ಪಾರ್ವತೀದತ್ತಬೀಜಾಯೈ-ಕಟಿಂ । ನಿಮ್ನನಾಭ್ಯೈ-ನಾಭಿಂ । ರಮ್ಯವಳಿತ್ರಯಾಯೈ-ವಳಿತ್ರಯಂ। ತನುಮಧ್ಯಾಯೈ-ಮಧ್ಯಂ । ತುಂಗಸ್ತನ್ಯೈ-ಸ್ತನೌ । ಮುಕ್ತಾಮಾಣಿಕ್ಯವಕ್ಷಸ್ಥಲಾಯೈ-ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ । ರತ್ನಾಂಗದವಿರಾಜದ್ಭುಜಾಯೈ-ಭುಜೌ । ಚಾರುಹಸ್ತಾಯೈ ಹಸ್ತೌ । ಕಂಬುಕಂಧರಾಯೈ-ಕಂಠಂ । ಕಂಜನೇತ್ರಾಯೈ-ನೇತ್ರೇ । ಲಾವಣ್ಯಶೋಭಿಗಂಡಸ್ಥಲಾಯೈ-ಗಂಡಸ್ಥಲಂ । ಚಂದ್ರವದನಾಯೈ-ಮುಖಂ । ಸುನಾಸಿಕಾಯೈ-ನಾಸಿಕಾಂ । ಸುಂದರಶ್ರವಸೇ-ಶ್ರೋತ್ರೇ । ರಮ್ಯಲಲಾಟಾಯೈ-ಲಲಾಟಂ ॥

೧೨. ಅಥ ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನವಿಧಿಃ†

ಅಥ **ಯಜಮಾನಃ** ಆಚಮ್ಯ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । "....ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಯಾ ಕೃತಸ್ಯ ಅಮುಕವ್ರತಸ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲಾವಾಪ್ತಯೇ ಅಮುಕ ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ"

---

*ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರಕರಣೋಕ್ತವಾದ ತುಲಸೀಪ್ರತಿಷ್ಠೆ (ಪು. ೧೯೦) ಯಲ್ಲಿ ತುಲಸೀ ಪೂಜಾಂಗವಾದ ತುಲಸೀ ಅಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

†ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ "ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನವಿಧಿಯು" ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳ ಉದ್ಯಾಪನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಶೈವ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಲಿಂಗತೋಭದ್ರ ಮುಂತಾದ ಮಂಡಲಗಳನ್ನೂ ವೈಷ್ಣವವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯಾ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ,

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಆದೌ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಶೈವಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ, ನಾಂದೀಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಋತ್ವಿಜೋ ವೃಣುಯಾತ್ ॥ (ಪು. ೮–೩೦)

ತತ ಆಚಾರ್ಯಾದಿ ಋತ್ವಿಜಃ ಸ್ವಶರೀರಾದಿ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಕಲೀಕರಣಾದಿನಾ ಪರಿಪೂತಾಃ ಭವೇಯುಃ । ತತೋ ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಭೂಷಿತೇ ಶುದ್ಧಪ್ರದೇಶೇ ತತ್ರೋಕ್ತ "ಲಿಂಗತೋಭದ್ರಂ" (ಶೈವೇ) "ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ" (ವೈಷ್ಣವೇ) ವಾ ಮಂಡಲಂ ವಿಲಿಖ್ಯ । ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಮಂಡಲದೇವತಾ ಆವಾಹಯೇತ್ ॥

ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ—ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ "ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಂ" (ಪು. ೨೯) ಓಂ ಭೂಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಗ್ಂ ಸುವಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಭೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಇಹಾಗಚ್ಛ, ಮಮ ಭಕ್ತಿಪೂಜಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ವರದೋ ಭವ ॥ ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ । **ಉತ್ತರೇ**—ಸೋಮಂ "ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ" (ಪು. ೩೦) **ಈಶಾನ್ಯೇ**—"ತಮೀಶಾನಂ" (ಪು. ೮೫) **ಪೂರ್ವೇ**—"ಇಂದ್ರಂವೋ" (ಪು. ೧೩೬) **ಆಗ್ನೇಯೇ**—"ಅಗ್ನಿಂ ದೂತಂ" (ಪು. ೧೩೬) **ದಕ್ಷಿಣೇ**—"ಯಮಾಯ ಸೋಮಗ್ಂ" (ಪು. ೧೩೬) **ನೈರುತ್ಯೇ**—"ಯತ್ತೇ ದೇವಿ" (ಪು. ೧೩೬) **ಪಶ್ಚಿಮೇ**—"ತತ್ವಾಯಾಮಿ" (ಪು. ೪೭) **ವಾಯವ್ಯೇ**—"ಆನೋನಿಯುದ್ಭಿಃ" (ಪು. ೮೪) **ವಾಯುಸೋಮಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—ಅಷ್ಟವಸೂನ್**

ಓಂ ಜ್ಮಯಾ ಅತ್ರವಸವೋರಂತ ದೇವಾ ಉರಾವಂತರಿಕ್ಷೇ ಮರ್ಜಯಂತ ಶುಭ್ರಾಃ । ಅರ್ವಾಕ್ಪಥ ಉರುಜ್ರಯಃ ಕೃಣುಧ್ವಂ ಶ್ರೋತಾ ದೂತಸ್ಯ ಜಗ್ಮುಷೋ ನೋ ಅಸ್ಯ ॥

ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವ್ರತಾಧಿದೇವತಾಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ—ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿ—ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಆಚಾರ್ಯ-ಸುವಾಸಿನೀ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ವ್ರತವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಸೋಮೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—"ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಾನ್" (ಪು. ೯೧) ಈಶಾನೇಂದ್ರಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನ್ (ಪು. ೯೨) ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ—ಅಶ್ವಿನೌ

ಅಶ್ವಿನಾವರ್ತಿರಸ್ಮದಾ ಗೋಮದ್ದಸ್ರಾ ಹಿರಣ್ಯವತ್ । ಅರ್ವಾಗ್ರಥಂ ಸಮನಸಾನಿ ಯಚ್ಛತಂ ॥

ಅಗ್ನಿಯಮಯೋ ರ್ಮಧ್ಯೇ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾನ್

ಓಮಾಸಶ್ಚರ್ಷಣೀ ಧೃತೋ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸ ಆಗತ । ದಾಶ್ವಾಂಸೋ ದಾಶುಷಃ ಸುತಮ್ ॥

ಯಮನಿರ್‌ಋತಿಮಧ್ಯೇ—ಸಪ್ತಯಕ್ಷಾನ್ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ । ನಿರ್‌ಋತಿವರುಣಮಧ್ಯೇ—ಭೂತನಾಗಾನ್ " ಆಯಂಗೌಃ " (ಪು. ೧೯೯) ವರುಣವಾಯುಮಧ್ಯೇ—ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಃ

ಅಪ್ಸರಸಾಂಗಂಧರ್ವಾಣಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚರಣೇ ಚರನ್ । ಕೇಶೀ ಕೇತಸ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ಸ ಖಾಸ್ವಾದುರ್ಮದಿನ್ತಮಃ ॥

ಏವಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೋಮಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—ಸ್ಕಂದಂ (ಪು. ೮೭) "ನಂದೀಶ್ವರಂ" (ಪು.೮೭) "ಕದ್ರುದ್ರಾಯ" (ಪು.೭೪) ಇತಿ ತ್ರಿಶೂಲಂ, ಮಹಾಕಾಲಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—ದಕ್ಷಂ । ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಮಧ್ಯೇ—"ಜಾತವೇದಸೇ" (ಪು. ೮೯) ದುರ್ಗಾಂ "ಇದಂವಿಷ್ಣು" (ಪು. ೫೫) ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನಿಮಧ್ಯೇ—ಸ್ವಧಾಂ, ಬ್ರಹ್ಮಯಮ ಮಧ್ಯೇ—"ಪರಂಮೃತ್ಯೋ" (ಪು. ೨೮೨) ಇತಿ ಮೃತ್ಯುಂ । ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್‌ಋತಿಮಧ್ಯೇ—"ಗಣಾನಾಂತ್ವೇತಿ" (ಪು. ೧೧) ಗಣಪತಿಂ । ಬ್ರಹ್ಮವರುಣಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—"ಶಂನೋದೇವೀ" (ಪು. ೮೪) ಇತಿ ಅಪಃ । ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುವ್ಯಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ

ಮರುತ್ತೋ ಯಸ್ಯ ಹಿಕ್ಷಯೇ ಪಥಾದಿವೋ ವಿಮಹಸಃ ಸಸುಗೋಪಾತ ಮೋಜನಃ ॥

ಇತಿ ಮರುತಃ, ಬ್ರಹ್ಮಣಃ **ಪಾದಮೂಲೇ** "ಸ್ಯೋನಾಪೃಥಿವೀ" (ಪು. ೪) ಇತಿ ಪೃಥಿವೀಂ, **ತತ್ರೈವ**—"ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ" (ಪು. ೧೪) ಗಂಗಾದಿ ಸಪ್ತನದ್ಯಃ, ಸಪ್ತಸಾಗರಾಃ **ತದುಪರಿ**—ಮೇರುಂ, ಸೋಮ ಸಮೀಪೇ ಗದಾಂ, ಈಶಾನ ಸಮೀಪೇ ತ್ರಿಶೂಲಂ, ಇಂದ್ರಸಮೀಪೇ ವಜ್ರಂ, ಅಗ್ನಿಸಮೀಪೇ ಶಕ್ತಿಂ, ಯಮಸಮೀಪೇ ದಂಡಂ, ನಿರ್‌ಋತಿ ಸಮೀಪೇ ಖಡ್ಗಂ ವರುಣಸಮೀಪೇ ಪಾಶಂ, ವಾಯುಸಮೀಪೇ ಅಂಕುಶಂ, **ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ** ಉತ್ತರಾದಿಕ್ರಮೇಣ—ರೇಣುಕಂ, ದಾರುಕಂ, ಘಂಟಾಕರ್ಣಂ, ಧೇನುಕರ್ಣಂ, ವಿಶ್ವಕರ್ಣಂ, ವೀರಂ, ನಂದಿನಂ, ಭೃಂಗೀಶ್ವರಂ, **ಪೂರ್ವಾದಿಕ್ರಮೇಣ ಮಾತೄಃ**—ಐಂದ್ರೀಂ, ಕೌಮಾರೀಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀಂ, ವಾರಾಹೀಂ, ಚಾಮುಂಡಾಂ, ವೈಷ್ಣವೀಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರೀಂ, ವೈನಾಯಕೀಂ ॥

ಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು—ಭವಾಯ ನಮಃ । ಶರ್ವಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ಪಶುಪತಯೇ । ರುದ್ರಾಯ। ಉಗ್ರಾಯ । ಭೀಮಾಯ । ಮಹತೇ ನಮಃ । ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ ।

ನರ್ಯಪ್ರಜಾಂ ಮೇ ಗೋಪಾಯ । ಅಮೃತತ್ವಾಯ ಜೀವಸೇ । ಜಾತಾಂ ಜನಿಷ್ಯಮಾಣಾಂ ಚ । ಅಮೃತೇ ಸತ್ಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥

ಏತಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತಾಃ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ಸಂತು । ಇತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಸಂಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಅಥ ಮುಖ್ಯದೇವತಾ ಪೂಜಾ

"....ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಮುಕ ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನಾಂಗತ್ವೇನ ವಿಹಿತ ಅಮುಕದೇವತಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಮಂಡಲಮಧ್ಯೇ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನವಿಧಿನಾ (ಪು. ೧೩–೧೭) ಕಲಶಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ । ಸುವರ್ಣ

ಪ್ರತಿಮಾಂ ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತ*ಶುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕಂ ವ್ರತೋಕ್ತದೇವತಾಪ್ರಾಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ (ಪು. ೪೦-೪೧) ವಿಧಾಯ। ವ್ರತೋಕ್ತ ದೇವತಾಂ ತತ್ರಾವಾಹ್ಯ। ಸಂಪೂಜ್ಯ। ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ತತ್ತದ್ವ್ರತಕಥಾ ಪುರಾಣಶ್ರವಣಗೀತಾದಿನಾ ನಯೇತ್ ॥

ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನ ಹೋಮಃ

ಅಥಾಚಾರ್ಯಃ ದೇವತಾಸ್ಥಾಪನ ಮಂಡಲಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಹೋಮಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ರಚಯಿತ್ವಾ। ವಿಧಿವದಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ (ಪು. ೧೦೪-೧೩೩) ತತ್ರ ಪ್ರಧಾನಂ—"ಅಮುಕದೇವತಾಂ ಅಮುಕಮಂತ್ರೇಣ ಅಮುಕದ್ರವ್ಯೇಣ ಅಮುಕಸಂಖ್ಯಾಕಾಹುತಿಭಿಃ, ಆವರಣಾಧಿದೇವತಾಃ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಏಕೈಕಯಾಹುತ್ಯಾ ತೈರೇವ ದ್ರವ್ಯೈರ್ಯಕ್ಷ್ಯೇ" ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ।

ತತ್ರಾಯಂ ಕ್ರಮಃ—ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ। ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇದಂ ನಮಮ। ಓಂ ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಸೋಮಾಯೇದಂ ನಮಮ "ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ" ಆಹೂತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಆಹುತೀರ್ದತ್ವಾ ॥

ಓಂ ಧಾಮಂತೇ ವಿಶ್ವಂ ಭುವನಮಧಿಶ್ರಿತಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಹೃದ್ಯಂತರಾಯುಷಿ। ಅಪಾಮನೀಕೇ ಸಮಿಥೇಯ ಆಭೃತಸ್ತಮಶ್ಯಾಮ ಮಧುಮಂತಂ ತಊರ್ಮಿಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನಮಮ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ದತ್ವಾ। ಹೋಮಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ಯ ॥

ಋತ್ವಿಜಃ—ಸ್ಥಾಪಿತ ಕಲಶೋದಕೇನ ಸಕುಟುಂಬಂ ಯಜಮಾನಂ "ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ"* ಇತ್ಯಾದಿಭಿಃ ವ್ರತದೇವತಾಕಮಂತ್ರೈಶ್ಚಾಭಿಷಿಂಚೇಯುಃ ॥ ತತೋ ಯಜಮಾನಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ। ಸ್ಥಾಪಿತ ದೇವತಾನಾಂ ಉತ್ತರನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ। ಸವಸ್ತ್ರಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ದತ್ವಾ। ಋತ್ವಿಜಃ ದಕ್ಷಿಣಾದಿನಾ ಸಂತೋಷ್ಯ। ಮಾಹೇಶ್ವರಾನ್ ಸಂತರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಅನುಬಂಧ ೧

ಸೂಕ್ತಗಳು

೧. ಗಣೇಶಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೬೮)

ಆ ತೂನ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷುಮಂತಂ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರಾಭಂ ಸಂಗೃಭಾಯ । ಮಹಾಹಸ್ತೀ ದಕ್ಷಿಣೇನ ॥೧॥ ವಿದ್ಮಾಹಿತ್ವಾ ತುವಿಕೂರ್ಮಿಂ ತುವಿದೇಷ್ಣಂ ತುವೀಮಘಮ್ । ತುವಿಮಾತ್ರ ಮವೋಭಿಃ ॥೨॥ ನಹಿತ್ವಾ ಶೂರದೇವಾ ನಮರ್ತಾ ಸೋದಿತ್ಸಂತಮ್ । ಭೀಮಂ ನ ಗಾಂ ವಾರಯಂತೇ ॥೩॥ ಏತೋನ್ವಿಂದ್ರಂಸ್ತವಾಮೇಶಾನಂ ವಸ್ವಃ ಸ್ವರಾಜಮ್ । ನರಾಧಸಾಮರ್ಧಿಷನ್ನಃ ॥೪॥ ಪ್ರಸ್ತೋ‌ಷದುಪಗಾಸಿಷಚ್ಛ್ರವತ್ಸಾಮಗೀಯಮಾನಮ್ । ಅಭಿರಾಧಸಾ ಜುಗುರತ್ ॥೫॥ ॥೩೭॥

ಆನೋ ಭರದಕ್ಷಿಣೇನಾಭಿ ಸವ್ಯೇನ ಪ್ರಮೃಶ। ಇಂದ್ರಮಾನೋ ವಸೋರ್ನಿರ್ಭಾಕ್ ॥೬॥ ಉಪಕ್ರಮಸ್ವಾ ಭರಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಣೋಜನಾನಾಮ್ ।

ಅದಾಶೂಷ್ಟರಸ್ಯವೇದಃ ॥೭॥ ಇಂದ್ರಾಯ ಉನುತೇ ಅಸ್ತಿ ವಾಜೋವಿಪ್ರೇಭಿಃ ಸನಿತ್ವಃ । ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸುತಂಸುನುಹಿ ॥೮॥ ಸದ್ಯೋಜುವಸ್ತೇ ವಾ ಜಾ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಿಶ್ವಶ್ಚಂದ್ರಾಃ । ವಶೈಶ್ಚ ಮಕ್ಷೂಜರಂತೇ ॥೯॥ ॥೩೮॥

(ಋ. ಮಂ. ೮-೯-೮೧)

೨. ಸರಸ್ವತೀಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೪೯೧)

ಇಯಮದದಾದ್ರಭಸ ಮೃಣಚ್ಯುತಂ ದಿವೋದಾಸಂ ವಧ್ರ್ಯಶ್ವಾಯ ದಾಶುಷೇ । ಯಾಶಶ್ವಂತಮಾಚ ಖಾದಾವಸಂ ಪಣಿಂತಾತೇ ದಾತ್ರಾಣಿ ತ ವಿಷಾ ಸರಸ್ವತಿ ॥೧॥ ಇಯಂ ಶುಷ್ಮೇಭಿರ್ಬಿಸಖಾ ಇವಾರುಜತ್ಸಾನು ಗಿರೀ ಣಾಂ ತ ವಿಷೇಭಿರೂರ್ಮಿಭಿಃ । ಪಾರಾವತಘ್ನೀ ಮವಸೇಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ ಸರ ಸ್ವತೀ ಮಾ ವಿವಾಸೇಮಧೀತಿಭಿಃ ॥೨॥ ಸರಸ್ವತಿ ದೇವನಿದೋನಿರ್ಬಹಯ ಪ್ರಜಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಬೃಸಯಸ್ಯಮಾಯಿನಃ । ಉತಕ್ಷಿತಿಭ್ಯೋಽಪನೀರವಿಂದೋ ವಿಷಮೇಭ್ಯೋ ಅಸ್ರವೋ ವಾ ಜಿನೀವತಿ ॥೩॥ ಪ್ರಣೋದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ ವಾ ಜೇಭಿರ್ವಾಜಿನೀವತೀ । ಧೀನಾಮವಿತ್ರ್ಯವತು ॥೪॥ ಯಸ್ತ್ವಾದೇವಿ ಸರಸ್ವತ್ಯುಪಬ್ರೂತೇ ಧನೇಹಿತೇ ಇಂದ್ರಂ ನ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇ ॥೫॥ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಸರಸ್ವತ್ಯ ವಾ ವಾಜೇಸು ವಾಜಿನಿ । ರದಾಪೂಷೇವ ಸನಿಮ್ ॥೬॥

ಉತಸ್ಯಾನಃ ಸರಸ್ವತೀ ಘೋರಾಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ । ವೃತ್ರಘ್ನೀ ವಷ್ಟಿಸುಷ್ಟು ತಿಮ್ ॥೭॥ ಯಸ್ಯಾ ಅನಂತೋ ಅಹ್ರುತಸ್ತ್ವೇಷಶ್ಚರಿಷ್ಣುರರ್ಣವಃ । ಅಮಶ್ಚರತಿರೋರುವತ್ ॥೮॥ ಸಾನೋವಿಶ್ವಾ ಅತಿದ್ವಿಷಃ ಸ್ವಸ್ರೂರನ್ಯಾ ಋತಾವರೀ । ಅತನ್ನಹೇವಸೂರ್ಯಃ ॥೯॥ ಉತನಃ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಾಸು ಸಪ್ತಸ್ವಸಾಸುಜುಷ್ಟಾ । ಸರಸ್ವತೀಸ್ತೋಭ್ಯಾಭೂತ್ ॥೧೦॥ ॥೧೩॥

ಆಪಪ್ರುಷೀಪಾರ್ಥಿವಾನ್ಯುರುರಜೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಸರಸ್ವತೀ ನಿದಸ್ಪಾತು ॥೧೧॥ ತ್ರಿಷಧಸ್ಥಾ ಸಪ್ತಧಾತುಃ ಪಂಚಜಾತಾವರ್ಧಯಂತೀ। ವಾಜೇವಾಜೇಹವ್ಯಾಭೂತ್ ॥೧೨॥ ಪ್ರಯಾಮಹಿಮ್ನಾ ಮಹಿನಾಸು ಚೇಕಿತೇದ್ಯುಮ್ನೇ ಭರನ್ಯಾ ಅಪಸಾಮಪಸ್ತಮಾ । ರಥ ಇವಬೃಹತೀ ವಿಭ್ವನೇ ಕೃತೋಪಸ್ತುತ್ಯಾ ಚಿಕಿತುಷಾ ಸರಸ್ವತೀ ॥೧೩॥ ಸರಸ್ವತ್ಯಭಿನೋ ನೇಷಿ ವಸ್ಯೋ ಮಾಪಸ್ಫರೀಃ ಪಯಸಾಮಾನ ಆಧಕ್ । ಜುಷಸ್ವನಃ ಸಖ್ಯಾವೇಶ್ಯಾ ಚ ಮಾತ್ವಕ್ಷೇತ್ರಾಣ್ಯರಣಾ ನಿಗನ್ಮ ॥೧೪॥

(ಋ. ಮಂ. ೬. ಅ. ೫. ಸೂ. ೬೧)

೩. ಋಷಭಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೭೦)

ಋಷಭಂ ಮಾ ಸಮಾನಾನಾಂ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ವಿಷಾಸಹಿಮ್ । ಹಂ

ತಾರಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಕೃಧಿ ವಿರಾಜಂ ಗೋಪತಿಂ ಗವಾಮ್ ॥೧॥ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಪತ್ನ ಹೇಂದ್ರ ಇವಾರಿಷ್ಟೋ ಅಕ್ಷತಃ । ಅಧಃ ಸಪತ್ನಾ ಮೇ ಪದೋ ರಿಮೇ ಸರ್ವೇ ಅಭಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥೨॥ ಅತ್ರೈವವೋಽಪಿ ನಹ್ಯಾಮ್ಯುಭೇ ಆರ್ತ್ನೀ ಇವ ಜ್ಯಯಾ । ವಾಚಸ್ಪತೇ ನಿಷೇಧೇಮಾನ್ಯಥಾ ಮದಧರಂವದಾನ್ ॥೩॥ ಅಭಿಭೂರಹಮಾಗಮಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮೇಣ ಧಾಮ್ನಾ । ಆವಶ್ಚಿತ್ತಮಾವೋ ವ್ರತಮಾವ್ರೋಽಹಂ ಸಮಿತಿಂದದೇ ॥೪॥ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವ ಆದಾಯಾ ಹಂ ಭೂಯಾಸಮುತ್ತಮ ಆವೋಮೂರ್ಧಾ ನಮಕ್ರಮೀಮ್ । ಅಧಸ್ಪದಾ ನ್ಮ ಉದ್ವದತ ಮಂಡೂಕಾ ಇವೋದಕಾನ್ಮಂಡೂಕಾ ಉದಕಾದಿವ ॥೫॥

(ಋ. ಮಂ. ೧೦ ಅ. ೧೨ ಸೂ. ೧೬೬)

೩. ಕುಮಾರಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೩೬೮)

ಕುಮಾರಂ ಮಾತಾಯುವತಿಃ ಸಮುಬ್ಧಂ ಗುಹಾಬಿಭರ್ತಿ ನದದಾತಿ ಪಿತ್ರೇ । ಅನೀಕಮಸ್ಯ ನ ಮಿನಜ್ಜನಾಸಃ ಪುರಃ ಪಶ್ಯಾಂತ ನಿಹಿತಮರತೌ ॥೧॥ ಕಮೇತಂ ತ್ವಂ ಯುವತೇ ಕುಮಾರಂ ಪೇಷೀಬಿಭರ್ಷಿ ಮಹಿಷೀ ಜಜಾನ । ಪೂರ್ವೀರ್ಹಿಗರ್ಭಃ ಶರದೋ ವವರ್ಧಾ ಪಶ್ಯಂ ಜಾತಂ ಯದ ಸೂತಮಾತಾ ॥೨॥ ಹಿರಣ್ಯದಂತಂ ಶುಚಿವರ್ಣಮಾರಾತ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಪಶ್ಯ ಮಾಯುಧಾ ಮಿಮಾನಮ್ । ದದಾನೋ ಅಸ್ಮಾ ಅಮೃತಂ ವಿಪೃಕ್ವತ್ಕಿಂ

ಮಾಮನಿಂದ್ರಾಃ ಕೃಣವನ್ನನುಕ್ಥಾಃ ॥೩॥ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಪಶ್ಯಂ ಸನುತಶ್ಚರಂ
ತಂ ಸುಮದ್ಯೂಥಂ ನ ಪುರುಶೋಭಮಾನಮ್ । ನ ತಾ ಅಗೃಭ್ರನ್ನಜ
ನಿಷ್ಟ ಹಿ ಷಃ ಪಲಿಕ್ನೀರಿದ್ಯುವತಯೋ ಭವಂತಿ ॥೪॥ ಕೇಮೇ ಮರ್ಯಕಂ
ವಿಯವಂತ ಗೋಭಿರ್ನಯೇಷಾಂ ಗೋಪಾ ಅರಣಶ್ಚಿದಾಸ । ಯ ಈಂ
ಜಗೃಭುರವತೇ ಸೃಜಂತ್ವಾ ಜಾತಿಪಶ್ವ ಉಪ ನಶ್ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ ॥೫॥*

(ಋ. ಮಂ. ೫ ಅ. ೧ ಸೂ. ೨)

೪. ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೭೧)

ವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮ
ಮೇ ರಜಾಂಸಿ । ಯೋ ಅಸ್ಕಭಾಯದುತ್ತರಂ ಸಧಸ್ಥಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣಸ್ತ್ರೇ
ಧೋರುಗಾಯಃ ॥೧॥ ಪ್ರತದ್ವಿಷ್ಣುಸ್ತವತೇ ವೀರ್ಯೇಣ ಮೃಗೋನ
ಭೀಮಃ ಕುಚರೋ ಗಿರಿಷ್ಠಾಃ । ಯಸ್ಯೋರುಷು ತ್ರಿಷು ವಿಕ್ರಮಣೇಷ್ವ
ಧಿಕ್ಷಿಯಂತಿ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥೨॥ ಪ್ರವಿಷ್ಣವೇ ಶೂಷಮೇತು ಮನ್ಮ
ಗಿರಿಕ್ಷಿತ ಉರುಗಾಯಾಯ ವೃಷ್ಣೇ । ಯ ಇದಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಯತಂ
ಸಧಸ್ಥ ಮೇಕೋ ವಿಮಮೇ ತ್ರಿಭಿರಿತ್ಪದೇಭಿಃ ॥೩॥ ಯಸ್ಯತ್ರೀ ಪೂರ್ಣಾ

---

*ಕುಮಾರಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨ ಋಕ್ಕುಗಳಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರ ಭಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ೫ ಋಕ್ಕನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.

ಮಧುನಾ ಪಥಾನ್ಯಕ್ಷೀಯಮಾಣಾ ಸ್ವಧಯಾ ಮದಂತಿ । ಯ ಉ ತ್ರಿಧಾತು ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮೇಕೋ ದಾಧಾರ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ॥೪॥ ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಭಿ ಪಾಥೋ ಅಶ್ಯಾಂ ನರೋ ಯತ್ರ ದೇವಯವೋ ಮದಂತಿ। ಉರು ಕ್ರಮಸ್ಯ ಸ ಹಿ ಬಂಧುರಿತ್ಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಪರಮೇ ಮಧ್ವಉತ್ಸಃ ॥೫॥ ತಾ ವಾಂ ವಾಸ್ತೂನ್ಯುಶ್ಮಸಿ ಗಮಧ್ಯೈ ಯತ್ರ ಗಾವೋ ಭೂರಿ ಶೃಂಗಾ ಅಯಾಸಃ । ಅತ್ರಾಹ ತದುರುಗಾಯಸ್ಯ ವೃಷ್ಣಃ ಪರಮಂ ಪದಮವಭಾತಿ ಭೂರಿ ॥೬॥ (ಋ. ಮಂ. ೧ ಅ. ೨೧ ಸೂ. ೧೫೪)

೫. ಬ್ರಹ್ಮಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೫೪)

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಸಮವರ್ತತಾಗ್ರೇ ಭೂತಸ್ಯ ಜಾತಃ ಪತಿರೇಕ ಆಸೀತ್। ಸ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಂ ದ್ಯಾಮುತೇಮಾಂ ಕಸ್ಮೈ *ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೧॥ ಯ ಆತ್ಮದಾ ಬಲದಾ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವ ಉಪಾಸತೇ ಪ್ರಶಿಷಂ ಯಸ್ಯ ದೇವಾಃ । ಯಸ್ಯ ಛಾಯಾಮೃತಂ ಯಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೨॥ ಯಃ ಪ್ರಾಣತೋ ನಿಮಿಷತೋ ಮಹಿತ್ವೈಕ ಇದ್ರಾಜಾ ಜಗತೋ ಬಭೂವ । ಯ ಈಶೇ ಅಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಶ್ಚತುಷ್ಪದಃ ಕಸ್ಮೈ

---

*ಕಃ = ಬ್ರಹ್ಮ, ಕಸ್ಮೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ = ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೩॥ ಯಸ್ಯೇಮೇ ಹಿಮವಂತೋ ಮಹಿತ್ವಾ

ಯಸ್ಯ ಸಮುದ್ರಂ ರಸಯಾ ಸಹಾಹುಃ । ಯಸ್ಯೇಮಾಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಯಸ್ಯ

ಬಾಹೂ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೪॥ ಯೇನ ದ್ಯೌರುಗ್ರಾ

ಪೃಥಿವೀ ಚ ದೃಳಹಾ ಯೇನ ಸ್ವಃ ಸ್ತಭಿತಂ ಯೇನ ನಾಕಃ। ಯೋ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ

ರಜಸೋ ವಿಮಾನಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ೫ ॥ ಯಂ

ಕ್ರಂದಸೀ ಅವಸಾ ತಸ್ತಭಾನೇ ಅಭ್ಯೈಕ್ಷೇತಾಂ ಮನಸಾ ರೇಜಮಾನೇ ।

ಯತ್ರಾಧಿ ಸೂರ ಉದಿತೋ ವಿಭಾತಿ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ

॥೬॥ ಆಪೋ ಹ ಯದ್ಬೃಹತೀರ್ವಿಶ್ವಮಾಯನ್ಗರ್ಭಂ ದಧಾನಾ ಜನಯಂತೀ

ರಗ್ನಿಂ । ತತೋ ದೇವಾನಾಂ ಸಮವರ್ತತಾಸುರೇಕಃ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ

ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೭॥ ಯಶ್ಚಿದಾಪೋ ಮಹಿನಾ ಪರ್ಯಪಶ್ಯದ್ದಕ್ಷಂ

ದಧಾನಾ ಜನಯಂತೀರ್ಯಜ್ಞಂ । ಯೋ ದೇವೇಷ್ವಧಿ ದೇವ ಏಕ ಆಸೀ

ತ್ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾವಿಧೇಮ ॥೮॥ ಮಾನೋ ಹಿಂಸೀಜ್ಜನಿತಾ ಯಃ

ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಯೋ ವಾ ದಿವಂ ಸತ್ಯಧರ್ಮಾ ಜನಾನ । ಯಶ್ಚಾಪಶ್ಚಂದ್ರಾ ಬೃಹ

ತೀರ್ಜಜಾನ ಕಸ್ಮೈ ದೇವಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥೯॥ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನ ತ್ವ

ದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿ ತಾ ಬಭೂವ । ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ

ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ||೧೦||

(ಋ. ಮಂ. ೧೦ ಅ. ೧೦ ಸೂ. ೧೨೧)

೬. ಮಾರುತಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೭೨)

ಕ್ರೀಳಂ ವಃ ಶರ್ಧೋ ಮಾರುತಮನರ್ವಾಣಂ ರಥೇಶುಭಮ್ | ಕಣ್ವಾ ಅಭಿಪ್ರಗಾಯತ ||೧|| ಯೇ ಪೃಷತೀಭಿಃ ಋಷ್ಟಿಭಿಃ ಸಾಕಂ ವಾಶೀಭಿರಂಜಿಭಿಃ | ಅಜಾಯಂತ ಸ್ವಭಾನವಃ ||೨|| ಇಹೇವ ಶೃಣ್ವ ಏಷಾಂ ಕಶಾ ಹಸ್ತೇಷು ಯದ್ವದಾನ್ | ನಿಯಾಮಂಚಿತ್ರಮೃಂಜತೇ ||೩|| ಪ್ರವಃ ಶರ್ಧಾಯ ಘೃಷ್ವಯೇ ತ್ವೇಷದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶುಷ್ಮಿಣೇ | ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತ ||೪|| ಪ್ರಶಂಸಾಗೋಷ್ವಘ್ನ್ಯಂ ಕ್ರೀಳಂ ಯಚ್ಛರ್ಧೋ ಮಾರುತಂ | ಜಂಭೇ ರಸಸ್ಯ ವಾವೃಧೇ ||೫||*

(ಋ. ಮಂ. ೧ ಅ. ೮ ಸೂ. ೩೭)

೭. ಸೌರಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೫೪)

ವಿಭ್ರಾಡ್ ಬೃಹತ್ಪಿಬತು ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಾಯುರ್ದಧದ್ಯಜ್ಞಪತಾವವಿಹ್ರುತಮ್ | ವಾತಜೂತೋ ಯೋ ಅಭಿರಕ್ಷತಿತ್ಮನಾ ಪ್ರಜಾಃ ಪುಪೋಷ ಪುರುಧಾ ವಿರಾಜತಿ ||೧|| ವಿಭ್ರಾಡ್ಬೃಹತ್ಸುಭೃತಂ ವಾಜಸಾತಮಂ

---

*ಮಾರುತಸೂಕ್ತವು ೧೫ ಋಕ್ಕುಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ೫ ಋಕ್ಕನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಧರ್ಮಂ ದಿವೋ ಧರುಣೇ ಸತ್ಯಮರ್ಪಿತಮ್ । ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯು
ಹಂತಮಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜಜ್ಞೇ ಅಸುರಹಾ ಸಪತ್ನಹಾ ॥೨॥ ಇದಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ
ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಂ ವಿಶ್ವಜಿದ್ಧನಜಿದುಚ್ಯತೇ ಬೃಹತ್ । ವಿಶ್ವ
ಭ್ರಾಡ್ ಭ್ರಾಜೋ ಮಹಿ ಸೂರ್ಯೋ ದೃಶ ಉರುಪಪ್ರಥೇ ಸಹ ಓಜೋ
ಅಚ್ಯುತಮ್ ॥೩॥ ವಿಭ್ರಾಜಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಸ್ವ೧ರಗಚ್ಛೋ ರೋಚನಂ
ದಿವಃ । ಯೇನೇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನ್ಯಾಭೃತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ವಿಶ್ವ
ದೇವ್ಯಾವತಾ ॥೪॥ (ಮಂ. ೧೦ ಅ. ೧೨ ಸೂ. ೧೭೦)

೮. ವರುಣಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೨೦೭)

ನ ಹಿ ತೇ ಕ್ಷತ್ರಂ ನ ಸಹೋ ನ ಮನ್ಯುಂ ವಯಶ್ಚನಾಮೀ ಪತಯಂತ
ಆಪುಃ । ನೇಮಾ ಆಪೋ ಅನಿಮಿಷಂ ಚರಂತೀರ್ನ ಯೇ ವಾತಸ್ಯ ಪ್ರಮಿ
ನಂತ್ಯಭ್ವಮ್ ॥೬॥ ಅಬುಧ್ನೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ವನಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಂ ಸ್ತೂಪಂ
ದದತೇ ಪೂತದಕ್ಷಃ । ನೀಚೀನಾಃ ಸ್ಥುರುಪರಿ ಬುಧ್ನ ಏಷಾಮಸ್ಮೇ ಅಂತರ್ನಿ
ಹಿತಾಃ ಕೇತವಃ ಸ್ಯುಃ ॥೭॥ ಉರುಂ ಹಿ ರಾಜಾ ವರುಣಶ್ಚಕಾರ ಸೂರ್ಯಾಯ
ಪಂಥಾಮನ್ವೇತ ವಾ ಉ । ಅಪದೇ ಪಾದಾ ಪ್ರತಿಧಾತವೇಽಕರುತಾ
ಪವಕ್ತಾ ಹೃದಯಾವಿಧಶ್ಚಿತ್ ॥೮॥ ಶತಂ ತೇ ರಾಜನ್ ಭಿಷಜಃ ಸಹಸ್ರ

ಮ್ರುರ್ವೀ ಗ್ಭೀರಾ ಸುಮ್ನತಿಷ್ಟೇ ಅಸ್ತು । ಬಾಧಸ್ವದೂರೇ ನಿರ್ಋತಿಂ ಪರಾಚೈಃ ಕೃತಂ ಚಿದೇನಃ ಪ್ರಮುಮುಗ್ಧ್ಯಸ್ಮತ್ ॥೯॥ ಅಮೀಯ ಋಕ್ಷಾ ನಿಹಿತಾಸ ಉಚ್ಚಾನಕ್ತಂ ದದೃಶ್ರೇಕುಹ ಚಿದ್ದಿವೇಯುಃ। ಅದಬ್ಧಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ವಿಚಾಕಶಚ್ಚಂದ್ರಮಾನಕ್ತಮೇತಿ ॥೧೦॥ ॥೧೪॥ ತತ್ವಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇ ಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂ ಸಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರಮೋ ಷೀಃ ॥೧೧॥ ತದಿನ್ನಕ್ತಂ ತದ್ದಿವಾಮಹ್ಯ ಮಾಹುಸ್ತದಯಂ ಕೇತೋ ಹೃದಆವಿಚಷ್ಟೇ । ಶುನಃ ಶೇಪೋ ಯಮಹ್ವದ್ಗೃಭೀತಃ ಸೋ ಅಸ್ಮಾನ್ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಮುಮೋಕ್ತು ॥೧೨॥ ಶುನಃ ಶೇಪೋ ಹ್ಯಹ್ವದ್ಗೃಭೀತ ಸ್ತ್ರಿಷ್ವಾದಿತ್ಯಂ ದ್ರುಪದೇಷು ಬದ್ಧಃ । ಅವೈನಂ ರಾಜಾ ವರುಣಃ ಸಸೃಜ್ಯಾ ದ್ವಿದ್ವಾಗ್ಂ ಅದಬ್ಧೋ ವಿಮುಮೋಕ್ತು ಪಾಶಾನ್ ॥೧೩॥ ಅವತೇ ಹೇಳೋ ವರುಣ ನಮೋಭಿರವಯಜ್ಞೇಭಿರೀಮಹೇ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಕ್ಷಯನ್ನಸ್ಮಭ್ಯಮಸುರ ಪ್ರಚೇತಾರಾಜನ್ನೇನಾಂಸಿ ಶಿಶ್ರಥಃ ಕೃತಾನಿ ॥೧೪॥ ಉದುತ್ತಮಂ ವರುಣ ಪಾಶಮಸ್ಮದವಾಧಮಂ ವಿಮಧ್ಯಮಂ ಶ್ರಥಾಯ । ಅಥಾವಯಮಾದಿತ್ಯ ವ್ರತೇತವಾನಾಗಸೋ ಅದಿತಯೇ ಸ್ಯಾಮ ॥೧೫॥* ॥೧೫॥

(ಋ. ಮಂ. ೧ ಅ. ೬ ಸೂ. ೨೪)

---

* ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ೬–೧೫ರ ವರೆಗಿನ ಋಕ್ಕುಗಳು ವರುಣ ದೇವತಾಕಗಳು.

೯. ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಂ [ಪು. ೨೭೦]

ಆನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋಯನ್ತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ । ದೇವಾನೋ ಯಥಾಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇ ದಿವೇ॥೧॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿನೋ ನಿವರ್ತತಾಮ್। ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯ ಮುಪಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರತಿರನ್ತು ಜೀವಸೇ ॥೨॥ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀನಸ್ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್॥೩॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋ ಭುವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀತತ್ಪಿತಾದ್ಯೌಃ । ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಸ್ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾಯುವಮ್ ॥೪॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ। ಪೂಷಾನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾಪಾಯು ರದಬ್ಧಸ್ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥೫॥ ಸ್ವಸ್ತಿನ ಇನ್ದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಸ್ಸ್ವಸ್ತಿನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಸ್ಸ್ವಸ್ತಿನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥೬॥ ಪೃಷದಶ್ವಾಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಶ್ಶುಭಂ ಯಾ

ವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ। ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾಮನವಸ್ಸೂರ ಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ
ನೋದೇವಾ ಅವಸಾಽಗಮನ್ನಿಹ ॥೭॥ ಭದ್ರಂಕರ್ಣೇಭಿಶ್ಶೃಣುಯಾಮ
ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ। ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತ
ನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥೮॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ
ಅನ್ತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್। ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ
ಪಿತರೋ ಭವನ್ತಿ ಮಾನೋ ಮಧ್ಯಾರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗನ್ತೋಃ ॥೯॥ ಅದಿ
ತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರನ್ತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸಪಿತಾ ಸಪುತ್ರಃ। ವಿಶ್ವೇದೇವಾ
ಅದಿತಿಃ ಪಞ್ಚಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥೧೦॥

(ಋ. ಮಂ. ೧ ಅ. ೧೪ ಸೂ. ೮೯)

೧೧. ಸರ್ಪಸೂಕ್ತಂ [ಪು. ೧೬೮]

ಕಂಕತೋ ನ ಕಂಕತೋಽಥೋ ಸತೀನ ಕಂಕತಃ। ದ್ವಾವಿತಿಪ್ಲುಷೀ
ಇತಿನ್ಯಗೀ ದೃಷ್ಟಾ ಅಲಿಪ್ಸತ ॥೧॥ ಅದೃಷ್ಟಾನ್ಹಂತ್ಯಾಯತ್ಯಥೋ ಹಂತಿ
ಪರಾಯತೀ। ಅಥೋ ಅವಘ್ನತೀ ಹಂತ್ಯಥೋ ಪಿನಷ್ಟಿ ಪಿಂಷತೀ ॥೨॥
ಶರಾಸಃ ಕುಶರಾಸೋ ದರ್ಭಾಸಃ ಸೈರ್ಯಾ ಉತ। ಮೌಂಜಾ ಅದೃಷ್ಟಾವೈರಿ
ಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಕಂ ನ್ಯಲಿಪ್ಸತ ॥೩॥ ನಿಗಾವೋ ಗೋಷ್ಠೇ ಅಸದನ್ನಿ ಮೃಗಾ

ಸೋ ಅವಿಕ್ಷತ । ನಿಕೇತವ್ರೋ ಜನಾನಾಂ ನ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಾ ಅಲಿಪ್ಸತ ॥೪॥
ಏತ ಉತ್ಯೇಪ್ರತ್ಯ ದೃಶ್ರನ್ಪ್ರದೋಷಂ ತಸ್ಕರಾ ಇವ । ಅದೃಷ್ಟಾ ವಿಶ್ವ
ದೃಷ್ಟಾಃ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾ ಅಭೂತನ ॥೫॥ ದ್ಯೌರ್ವಃ ಪಿತಾಪೃಥಿವೀ ಮಾತಾ
ಸೋಮೋ ಭ್ರಾತಾದಿತಿಃ ಸ್ವಸಾ । ಅದೃಷ್ಟಾ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟಾಸ್ತಿಷ್ಠತೇಳ
ಯತಾಸುಕಂ ॥೬॥ ಯೇ ಅಸ್ಯಾಂ ಯೇ ಅಂಗ್ಯಾಃ ಸೂಚೀಕಾ ಯೇ ಪ್ರಕಂಕ
ತಾಃ । ಅದೃಷ್ಟಾಃ ಕಿಂಚನೇಹವಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಕಂ ನಿಜಸ್ಯತ ॥೭॥ ಉತ್ಪು
ರಸ್ತಾತ್ಸೂರ್ಯ ಏತಿ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟೋ ಅದೃಷ್ಟಹಾ। ಅದೃಷ್ಟಾನ್ತ್ಸರ್ವಾಞ್ಜಂ
ಭಯನ್ತ್ಸರ್ವಾಶ್ಚ ಯಾತುಧಾನ್ಯಃ ॥೮॥ ಉದಪಪ್ತದಸೌ ಸೂರ್ಯಃ
ಪುರು ವಿಶ್ವಾನಿ ಜೂರ್ವನ್। ಆದಿತ್ಯಃ ಪರ್ವತೇಭ್ಯೋ ವಿಶ್ವದೃಷ್ಟೋ ಅದೃಷ್ಟ
ಹಾ ॥೯॥ ಸೂರ್ಯೇ ವಿಷಮಾ ಸಜಾಮಿ ದೃತಿಂ ಸುರಾವತೋ ಗೃಹೇ ।
ಸೋ ಚಿನ್ನುನಮರಾತಿನೋವಯಂ ಮರಾಮಾರೇ ಅಸ್ಯ ಯೋಜನಂ ಹರಿಷ್ಠಾ
ಮಧು ತ್ವಾ ಮಧುಲಾ ಚಕಾರ ॥೧೦॥ ಇಯತ್ತಿಕಾ ಶಕುಂತಿಕಾ ಸಕಾಜ
ಘಾಸತೇ ವಿಷಂ । ಸೋ ಚಿನ್ನುನಮರಾತಿ ನೋ ವಯಂ ಮರಾಮಾರೇ ಅಸ್ಯ
ಯೋಜನಂ ಹರಿಷ್ಠಾ....ಚಕಾರ ॥೧೧॥ ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತವಿಷ್ಫುಲಿಂಗಕಾವಿಷಸ್ಯ
ಪುಷ್ಯಮಕ್ಷನ್ । ತಾಶ್ಚಿನ್ನುನಮರಂತಿ ನೋವಯಂ ಮರಾಮಾರೇ ಅಸ್ಯ

ಯೋಜನಂ ಹರಿಷ್ಠಾ....ಜಕಾರ ||೧೨|| ನವಾನಾಂ ನವತೀನಾಂ ವಿಷಸ್ಯ ರೋಪುಷೀಣಾಂ । ಸರ್ವಾಸಾಮಗ್ರಭಂ ನಾಮಾರೇ ಅಸ್ಯ ಯೋಜನಂ ಹರಿಷ್ಠಾ....ಜಕಾರ ||೧೩|| ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಮಯೂರ್ಯಃ ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರೋ ಅಗ್ರುವಃ । ತಾಸ್ತೇ ವಿಷಂ ವಿಜಭ್ರಿರ ಉದಕಂ ಕುಂಭಿನೀರಿವ ||೧೪|| ಇಯತ್ತಕಃ ಕುಷುಂಭಕಸ್ತಕಂ ಭಿನದ್ಮ್ಯಶ್ಮನಾ । ತತೋ ವಿಷಂ ಪ್ರವಾವೃತೇ ಪರಾಚೀರನುಸಂವತಃ ||೧೫|| ಕುಷುಂಭಕಸ್ತದಬ್ರವೀದ್ಗಿರೇಃ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಕಃ । ವೃಶ್ಚಿಕಸ್ಯಾರಸಂ ವಿಷಮರಸಂ ವೃಶ್ಚಿಕತೇ ವಿಷಂ* ||೧೬||

(ಋ. ಮಂ. ೧ ಸೂ. ೧೯೧)

೧೧. ಜಲಸೂಕ್ತಂ [ಪು. ೩೦೦]

ಸಮುದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ ಸಲಿಲಸ್ಯ ಮಧ್ಯಾತ್ಪುನಾನಾ ಯಂತ್ಯ ನಿವಿಶಮಾನಾಃ । ಇಂದ್ರೋ ಯಾ ವಜ್ರೀ ವೃಷಭೋ ರರಾದ ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀ ರಿಹ ಮಾಮವಂತು ||೧|| ಯಾ ಆಪೋ ದಿವ್ಯಾ ಉತ ವಾ ಸ್ರವಂತಿ ಖನಿತ್ರಿಮಾ

---

*ವಿನಿಯೋಗಃ—ಕಂಕತೋನೇತಿ ಸೂಕ್ತಂ ತು ವಿಷಾರ್ತಃ ಪ್ರಯತೋ ಜಪೇತ್ ವಿಷಂ ನ ಕ್ರಮತೇ ಚಾಸ್ಯ ಸರ್ಪಾದ್ವೃಶ್ಚಿ ವಿಷಾದಪಿ । ಯತ್ಕೀಟ ಲೂತಾಸು ವಿಷಂ ದಂಷ್ಟ್ರಿ ವೃಶ್ಚಿಕತಶ್ಚಯತ್ । ಮೂಲಂ ಚ ಕೃತ್ರಿಮಂ ಚೈವ ಜಪನ್ನಮಪೋಹತಿ ||

(ಋ. ೧ ೩೪)

ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ವಿಷ ಜಂತು ಕಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವಿಷವಾಗಲಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. (ಸಾಯಣ ಭಾಷ್ಯ)

ಉತ ವಾ ಯಾಃ ಸ್ವಯಂಜಾಃ । ಸಮುದ್ರಾರ್ಥಾಯಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವ
ಕಾಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥೨॥ ಯಾ ಸಾಂ ರಾಜಾವರುಣೋ
ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ ಅವಪಶ್ಯಂ ಜನಾನಾಮ್ । ಮಧುಶ್ಚುತಃ
ಶುಚಯೋ ಯಾಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾಮವಂತು ॥೩॥
ಯಾಸುರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾಸು ಸೋಮೋ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಯಾ ಸೂರ್ಜಂ
ಮದಂತಿ। ವೈಶ್ವಾನರೋ ಯಾಸ್ವಗ್ನಿಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತಾ ಆಪೋ ದೇವೀರಿಹ ಮಾ
ಮವಂತು ॥೪॥ (ಋ. ಮಂ. ೭ ಅ. ೩ ಸೂ. ೪೯)

೧೨. ಘೃತಸೂಕ್ತಂ [ಪು. ೧೨೪]

ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಉಜ್ಜಭಾರ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಃ ಕೃತ್ತಿವಾಸಾಃ ಪಿನಾಕೀ । ಈಶಾನೋ ದೇವಸ್ಸನ ಆಯುರ್ದಧಾತು ತಸ್ಮೈ ಜುಹೋಮಿ ಹವಿಷಾ ಘೃತೇನ ॥ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಸ್ಸರಿರಸ್ಯಮಧ್ಯಾದ್ರೋಚಮಾನೋ ಘರ್ಮರುಚಿರ್ಯಆಗಾತ್। ಸಮೃತ್ಯುಪಾಶಾದಪನುದ್ಯ ಘೋರಾದಿಹಾಯುಷೇಣೋ ಘೃತಮತ್ತು ದೇವಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನೀಷು ಗರ್ಭಂ ಯಮಾದಧಾತ್ಪುರು ರೂಪಂ ಜಯನ್ತಂ । ಸುವರ್ಣ ರಂಭಗ್ರಹಮರ್ಕ ಮರ್ಚಂ ತಮಾಯುಷೇ ವರ್ಧಯಾಮೋ ಘೃತೇನ ॥

ಶ್ರಿಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮೌಪಲಾಮಂಬಿಕಾಂಗಾಂಷಷ್ಠೀಂ ಜಯಾಮಿನ್ದ್ರಸೇನೇತ್ಯುದಾಹುಃ । ತಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಂ ಸರೂಪಾಮಿಹಾಯುಷೇ ತರ್ಪಯಾಮೋ ಘೃತೇನ ॥

ದಾಕ್ಷಾಯಣ್ಯ ಸ್ಸರ್ವಯೋನ್ಯಸ್ಸಯೋನ್ಯಸ್ಸಹಸ್ರಶೋವಿಶ್ವರೂಪಾ ವಿರೂಪಾಃ । ಸಸೂನವಸ್ಸಪತಯಸ್ಸಯುಥ್ಯಾ ಇಹಾಯುಷೇಣೋ ಘೃತಮಿದಂ ಜುಷನ್ತಾಂ ॥

ದಿವ್ಯಾಗಣಾ ಬಹುರೂಪಾಃ ಪುರಾಣಾ ಆಯುಶ್ಛಿದೋನಃ ಪ್ರಮಥ ನ್ತು ವೀರಾನ್ । ತೇಭ್ಯೋಜುಹೋಮಿ ಬಹುಧಾ ಘೃತೇನ ಮಾನಃ ಪ್ರಜಾಂ ರೀರಿಷೋಮೋ ತವೀರಾನ್ ॥

ಏಕಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ಯ ಇದಂ ಬಭೂವ ಯತೋಬಭೂವುರ್ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ । ಯಮಪ್ಯೇತಿ ಭುವನಂ ಸಾಂಪರಾಯೇ ಸನೋ ಹವಿರ್ಘೃತ ಮಿಹಾಯುಷೇತ್ತು ದೇವಃ ॥

ವಸೂನ್ರುದ್ರಾನಾದಿತ್ಯಾನ್ ಮರುತೋಽಥ ಸಾಧ್ಯಾನ್ ಋಭೂನ್ಯಕ್ಷಾ ನ್ಗಂಧರ್ವಾಂಶ್ಚ ಪಿತೄಂಶ್ಚವಿಶ್ವಾನ್ । ಭೃಗೂನ್ಸರ್ಪಾಂಶ್ಚಾಙ್ಗಿರಸೋಽಥ ಸರ್ವಾನ್ ಘೃತಂ ಹುತ್ವಾ ಸ್ವಾಯುಷ್ಯಾ ಮಹಯಾಮ ಶಶ್ವತ್ ॥

೧೩. ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೩೪)

ಅಗ್ನಿಸ್ಸಪ್ತಿಂ ವಾಜಂ ಭರಂ ದದಾತ್ಯಗ್ನಿರ್ವೀರಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠಾಂ। ಅಗ್ನಿರೋದಸೀ ವಿಚರತ್ಸಮಞ್ಜನ್ನಗ್ನಿರ್ನಾರೀಂ ವೀರಕುಕ್ಷಿಂ ಪುರನ್ಧಿಮ್ ॥೧॥ ಅಗ್ನೇರಪ್ನಸಸ್ಸಮಿದಸ್ತು ಭದ್ರಾಽಗ್ನಿರ್ಮಹೀರೋದಸೀ ಆವಿವೇಶ । ಅಗ್ನಿರೇಕಂಚೋದಯತ್ಸಮತ್ಸ್ವಗ್ನಿ ರ್ವೃತ್ರಾಣಿ ದಯತೇ ಪುರೂಣಿ ॥೨॥ ಅಗ್ನಿರ್ಹತ್ಯಂ ಜರತಃ ಕರ್ಣಮಾವಾಗ್ನಿ ರದ್ಭ್ಯೋ ನಿರದಹಜ್ಜರೂಥಮ್ । ಅಗ್ನಿರತ್ರಿಂ ಘರ್ಮಉರುಷ್ಯದನ್ತರಗ್ನಿರ್ನೃಮೇಧಮ್ ಪ್ರಜಯಾಸೃಜತ್ಸಮ್ ॥೩॥ ಅಗ್ನಿರ್ದಾದ್ರವಿಣಂ ವೀರಪೇಶಾ ಅಗ್ನಿರ್‌ಋಷಿಂ ಯಃ ಸಹಸ್ರಾಸ ನೋತಿ । ಅಗ್ನಿರ್ದಿವಿಹವ್ಯಮಾತತ ತಾನಾಗ್ನೇರ್ಧಾಮಾನಿ ವಿಭೃತಾಪುರುತ್ರಾ ॥೪॥ ಅಗ್ನಿಮುಕ್ಥೈರ್‌ಋಷಯೋ ವಿಹ್ವಯಂತೇಽಗ್ನಿಂ ನರೋ ಯಾಮ

ನಿಬಾಧಿತಾಸಃ । ಅಗ್ನಿಂ ವಯೋ ಅನ್ತರಿಕ್ಷೇ ಪತನ್ತೋಽಗ್ನಿಸ್ಸಹಸ್ರಾ ಪರಿ ಯಾತಿ ಗೋನಾಮ್ ॥೫॥ ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಂ ಮನುಷೋ ನಹುಷೋವಿಜಾತಾಃ। ಅಗ್ನಿರ್ಗಾನ್ಧರ್ವೀಂ ಪಥ್ಯಾಮೃತ ಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಗವ್ಯೂತಿರ್ಘೃತ ಆನಿಷತ್ತಾ ॥೬॥ ಅಗ್ನಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಋಭವಸ್ತ ತಕ್ಷುರಗ್ನಿಂ ಮಹಾಮವೋಚಾಮಾಸುವೃಕ್ತಿಮ್ । ಅಗ್ನೇಪ್ರಾವಜರಿತಾರಂ ಯವಿಷ್ಠಾಗ್ನೇಮಹಿದ್ರವಿಣ ಮಾಯಜಸ್ವ ॥೭॥

(ಋ. ಮಂ. ೧೦ ಅ. ೬ ಸೂ. ೮೦)

೧೪. ಪ್ರಾಣಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೧೫೪)

(i) ಆಜನಂತ್ವೇಷ ಸಂದೃಶಂ ಮಾಹೀನಾನಾಮುಪಸ್ತುತಮ್। ಆಗನ್ಮ ಬಿಭ್ರತೋ ನಮಃ ॥೧॥ ಅಸಮಾತಿಂ ನಿತೋಶನಂ ತ್ವೇಷಂ ನಿಯಯಿನಂ ರಥಮ್। ಭಜೇ ರಥಸ್ಯಸತ್ಪತಿಮ್ ॥೨॥ ಯೋ ಜನಾನ್ಮಹಿಷಾಗ್ಂ ಇವಾತಿತಸ್ಥೌ ಪವೀರವಾನ್ । ಉತಾಪವೀರವಾನ್ಯುಧಾ ॥೩॥ ಯಸ್ಯೇಕ್ಷ್ವಾಕು ರುಪವ್ರತೇರೇವಾನ್ಮ ರಾಯ್ಯೇಧತೇ ದಿವೀವ ಪಂಚಕೃಷ್ಟಯಃ ॥೪॥ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷತ್ರಾ ಸಮಾತಿಷುರಥಪ್ರೋಷ್ಠೇಷು ಧಾರಯ । ದಿವೀವ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥೫॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ನದ್ಭ್ಯಃ ಸಪ್ತೀಯುನಕ್ಷಿರೋಹಿತಾ । ಪಣೀನ್ನ್ಯಕ್ರ ಮೀರಭಿ ವಿಶ್ವಾನ್ರಾಜನ್ನರಾಧಸಃ ॥೬॥ ಅಯಂ ಮಾತಾಯಂ ಪಿತಾಯಂ

ಜೀವಾತುರಾಗಮತ್ । ಇದಂ ತವ ಪ್ರಸರ್ಪಣಂ ಸುಬಂಧವೇಹಿನಿರೀಹಿ ॥೭॥ ಯಥಾಯುಗಂ ವರತ್ರಯಾ ನಹ್ಯಂತಿ ಧರುಣಾಯಕಂ । ಏವಾ ದಾಧಾರತೇ ಮನೋ ಜೀವಾತವೇ ನ ಮೃತ್ಯವೇಽಥೋ ಅರಿಷ್ಟತಾತಯೇ ॥೮॥ ಯಥೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಮಹೀದಾಧಾರೇ ಮಾನ್ವನಸ್ಪತೀನ್ । ಏವಾ ದಾಧಾರತೇ ಮನೋಜೀವಾತವೇ ನ ಮೃತ್ಯವೇಽಥೋ ಅರಿಷ್ಟತಾತಯೇ ॥೯॥ ಯಮಾದಹಂ ವೈವಸ್ವತಾತ್ಸುಬಂಧೋರ್ಮನ ಆಭರಮ್ । ಜೀವಾತವೇ ನ ಮೃತ್ಯವೇಽಥೋ ಅರಿಷ್ಟತಾತಯೇ ॥೧೦॥ ನ್ಯಗ್ವಾತೋಽವ ವಾತಿನ್ಯಕ್ತ ಪತಿ ಸೂರ್ಯಃ । ನೀಚೀನಮಘ್ನ್ಯಾದುಹೇನ್ಯಗ್ಭವತು ತೇ ರಪಃ ॥೧೧॥ ಅಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನಯಂ ಮೇ ಭಗವತ್ತರಃ । ಅಯಂ ಮೇ ವಿಶ್ವಭೇಷಜೋಽಯಂ ಶಿವಾಭಿಮರ್ಶನಃ ॥೧೨॥

(ಋ. ಮಂ. ೧೦. ಅ. ೩. ಸೂ. ೬೦)

(ii) ವಾಙ್ಮ ಆಸನ್। ನಸೋಃಪ್ರಾಣಃ। ಅಕ್ಷ್ಣೋಶ್ಚಕ್ಷುಃ। ಕರ್ಣಯೋಶ್ರೋತ್ರಮ್। ಬಾಹುವೋರ್ಬಲಮ್। ಊರುವೋರೋಜಃ। ಅರಿಷ್ಟಾವಿಶ್ವಾನ್ಯಙ್ಗಾನಿತನೂಃ। ತನುವಾಮೇ ಸಹನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತುಮಾಮಾಹಿಗ್ಂಸೀಃ ॥

(iii) ಶಿರೋಮೇಶ್ರೀಃ। ಯಶೋಮುಖಮ್। ತ್ವಿಷಿಃ ಕೇಶಾಶ್ಚಶ್ಮಶ್ರೂಣಿ।

ರಾಜಾಮೇಪ್ರಾಣೋಽಮೃತಮ್ । ಸಮ್ರಾಟ್ಚಕ್ಷುಃ । ವಿರಾಟ್ಛ್ರೋತ್ರಮ್ ।
ಜಿಹ್ವಾಮೇಭದ್ರಮ್ । ವಾಙ್ಮಹಃ । ಮನೋಮನ್ಯುಃ । ಸ್ವರಾಡ್ಭಾಮಃ ।
ಮೋದಾಃ ಪ್ರಮೋದಾಅಙ್ಗುಲೀರಙ್ಗಾನಿ ॥೧॥ ಚಿತ್ತಂಮೇಸಹಃ । ಬಾಹು
ಮೇಬಲಮಿನ್ದ್ರಿಯಮ್ । ಹಸ್ತೌಮೇಕರ್ಮವೀರ್ಯಮ್ । ಆತ್ಮಾಕ್ಷತ್ರ
ಮುರೋಮಮ । ಪೃಷ್ಟೀರ್ಮೇ ರಾಷ್ಟ್ರಮುದರಮಗ್ಂಸೌ । ಗ್ರೀವಾಶ್ಚಶ್ರೋ
ಣ್ಯೌ । ಊರೂ ಅರತ್ನೀಜಾನುನೀ । ವಿಶೋಮೇಽಙ್ಗಾನಿ ಸರ್ವತಃ । ನಾಭಿ
ರ್ಮೇಚಿತ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಮ್ । ಪಾಯುರ್ಮೇಽಪಚಿತಿರ್ಭಸತ್ ॥೨॥ ಆನನ್ದ
ನನ್ದಾವಾಣ್ಡೌಮೇ । ಭಗಸ್ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಪಸಃ । ಜಂಘಾಭ್ಯಾಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ
ಧರ್ಮೋಽಸ್ಮಿ । ವಿಶಿರಾಜಾಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ । ಪ್ರತಿಕ್ಷತ್ರೇ ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಾಮಿರಾಷ್ಟ್ರೇ ।
ಪ್ರತ್ಯಶ್ವೇಷುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಿಗೋಷು । ಪ್ರತ್ಯಙ್ಗೇಷುಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಾಮ್ಯಾತ್ಮನ್ ।
ಪ್ರತಿಪ್ರಾಣೇಷು ಪ್ರತಿತಿಷ್ಠಾಮಿಪುಷ್ಟೇ । ಪ್ರತಿದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋಃ । ಪ್ರತಿ
ತಿಷ್ಠಾಮಿಯಜ್ಞೇ ॥೩॥ ತ್ರಯಾದೇವಾ ಏಕಾದಶ । ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಗ್ಂಶಾಸ್ಸು
ರಾಧಸಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪುರೋಹಿತಾಃ । ದೇವಸ್ಯಸವಿತುಸ್ಸವೇ । ದೇವಾದೇವೈ
ರವನ್ತುಮಾ । ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯೈಃ । ದ್ವಿತೀಯಾಸ್ತೃತೀಯೈಃ । ತೃತೀ
ಯಾಸ್ಸತ್ಯೇನ । ಸತ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇನ । ಯಜ್ಞೋಯಜುರ್ಭಿಃ ॥೪॥ ಯಜೂ

ಗ್ಂಷಿ ಸಾಮಭಿಃ । ಸಾಮಾನ್ಯೃಗ್ಭಿಃ । ಋಚೋಯಾಜ್ಯಾಭಿಃ । ಯಾಜ್ಯಾ ವಷಟ್ಕಾರೈಃ । ವಷಟ್ಕಾರಾ ಆಹುತಿಭಿಃ । ಆಹುತಯೋ ಮೇ ಕಾಮಾನ್ಥ್ಸ ಮರ್ಧಯನ್ತು । ಭೂಸ್ಸ್ವಾಹಾ । ಲೋಮಾನಿಪ್ರಯತಿರ್ಮಮ । ತ್ವಙ್ಮ ಆನತಿರಾಗತಿಃ । ಮಾಗ್ಂ ಸಂಮ ಉಪನತಿಃ । ವಸ್ವಸ್ಥಿ । ಮಜ್ಜಾಮ ಆನತಿಃ ॥೫॥

(ತೈ. ಬ್ರಾ. ಅ. ೨ ಪ್ರ. ೬ ಅ. ೫)

೧೬. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಃ (ಪು. ೧೪೫)

ತದಿತ್ಸಮಾನಮಾಶಾತೇವೇನಂತಾ ನ ಪ್ರಯುಚ್ಛತಃ । ಧೃತವ್ರತಾಯ ದಾಶುಷೇ ॥೧॥ ವೇದಾ ಯೋ ವೀನಾಂಪದಮಂತರಿಕ್ಷೇಣ ಪತತಾಮ್ । ವೇದನಾವಃ ಸಮುದ್ರಿಯಃ ॥೨॥ ವೇದಮಾಸೋ ಧೃತವ್ರತೋ ದ್ವಾದಶಪ್ರಜಾವತಃ । ವೇದಾಯ ಉಪಜಾಯತೇ ॥೩॥ ವೇದ ವಾ ತಸ್ಯ ವರ್ತ ನಿಮುರೋಋರ್ಷ್ವಸ್ಯ ಬೃಹತಃ । ವೇದಾ ಯೇ ಅಧ್ಯಾಸತೇ ॥೪॥ ನಿಷಸಾದ ಧೃತವ್ರತೋ ವರುಣಃ ಪಸ್ತ್ಯಾಸ್ವಾ । ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ ॥೫॥ (ಋ. ಮಂ. ೧ ಅ. ೬ ಸೂ. ೨೫)

ಆತ್ವಾಹಾರ್ಷಮಂತರೇಧಿ ಧ್ರುವಸ್ತಿಷ್ಠಾ ವಿಚಾಚಲಿಃ । ವಿಶ್ವಸ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಾವಾಂಛನ್ತು ಮಾತ್ವದ್ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಧಿಭ್ರಶತ್ ॥೧॥ ಇಹೈವೈಧಿ ಮಾಪ

ಜ್ಯೋಷ್ಠಾಃ ಪರ್ವತ ಇವಾವಿಚಾಚಲಿಃ । ಇಂದ್ರ ಇವೇಹ ಧ್ರುವಸ್ತಿಷ್ಠೇಹ ರಾಷ್ಟ್ರಮುಧಾರಯ ॥೨॥ ಇಮಾಮಿಂದ್ರೋ ಅದೀಧರದ್ಧ್ರುವಂ ಧ್ರುವೇಣ ಹವಿಷಾ । ತಸ್ಮೈ ಸೋಮೋ ಅಧಿಬ್ರವತ್ತಸ್ಮಾ ಉ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ ॥೩॥ ಧ್ರುವಾದ್ಯೌರ್ಧ್ರುವಾ ಪೃಥಿವೀ ಧ್ರುವಾಸಃ ಪರ್ವತಾ ಇಮೇ । ಧ್ರುವಂ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದ್ಧ್ರುವೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಮಯಮ್ ॥೪॥ ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವಂ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಧ್ರುವಂತ ಇಂದ್ರ ಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತಾಂ ಧ್ರುವಮ್ ॥೫॥ ಧ್ರುವಂ ಧ್ರುವೇಣ ಹವಿಷಾಭಿ ಸೋಮಂ ಮೃಶಾಮಸಿ । ಅಥೋ ತ ಇಂದ್ರಃ ಕೇವಲೀರ್ವಿಶೋ ಬಲಿಹೃತಸ್ಕರತ್ ॥೬॥ (ಋ. ಮಂ. ೧೦ ಅ. ೧೨ ಸೂ. ೧೭೩)

೧೭. ಮಹಾಶಾಂತಿಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೨೭೬)

ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭವತಾಮವೋಭಿಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ವರುಣಾರಾತ ಹವ್ಯಾ । ಶಮಿಂದ್ರಾ ಸೋಮಾ ಸುವಿತಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಪೂಷಣಾ ವಾಜಸಾತೌ ॥೧॥ ಶಂ ನೋ ಭಗಃ ಶಮುನಃ ಶಂ ಸೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪುರಂಧಿಃ ಶಮುಸಂತುರಾಯಃ । ಶಂ ನಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸುಯಮಸ್ಯ ಶಂಸಃ ಶಂ ನೋ ಅರ್ಯಮಾಪುರುಜಾತೋ ಅಸ್ತು ॥೨॥ ಶಂನೋ

ಧಾತಾಶಮುಧರ್ತಾನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನ ಉರೂಚೀ ಭವತು ಸ್ವಧಾಭಿಃ ।
ಶಂ ರೋದಸೀ ಬೃಹತೀ ಶಂ ನೋ ಅದ್ರಿಃ ಶಂ ನೋ ದೇವಾನಾಂ ಸುಹ
ವಾನಿ ಸಂತು ॥೩॥ ಶಂ ನೋ ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿ ರನೀಕೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ
ಮಿತ್ರಾ ವರುಣಾವಶ್ವಿನಾ ಶಂ । ಶಂನಃ ಸುಕೃತಾಂ ಸುಕೃತಾನಿ ಸಂತು ಶಂ
ನ ಇಷಿರೋ ಅಭಿವಾತುವಾತಃ ॥೪॥ ಶಃ ನೋ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಪೂರ್ವ
ಹೂತಾ ಶಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದೃಶಯೇನೋ ಅಸ್ತು । ಶಂ ನ ಓಷಧೀರ್ವ ನಿನೋ
ಭವಂತು ಶಂ ನೋರಜಸಸ್ಪತಿರಸ್ತು ಜಿಷ್ಣುಃ ॥೫॥ ॥೨೮॥ ಶಂ ನ ಇಂದ್ರೋ
ವಸುಭಿರ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಮಾದಿತ್ಯೇಭಿರ್ವರುಣಃ ಸುಶಂಸಃ । ಶಂ ನೋ
ರುದ್ರೋ ರುದ್ರೇಭಿರ್ಜಲಾಷಃ ಶಂ ನ ಸ್ತ್ವಷ್ಟಾಗ್ನಾಭಿರಿಹ ಶೃಣೋಶು ॥೬॥
ಶಂ ನಃ ಸೋಮೋ ಭವತು ಬ್ರಹ್ಮ ಶಂ ನಃ ಶಂ ನೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ
ಶಮುಸಂತುಯಜ್ಞಾಃ । ಶಂ ನಃ ಸ್ವರೂಪಣಾಂ ಮಿತಯೋ ಭವಂತು
ಶಂ ನಃ ಪ್ರಸ್ವಗಃ ಶಂವಸ್ತುವೇದಿಃ ॥೭॥ ಶಂ ನಃ ಸೂರ್ಯ ಉರುಚಕ್ಷಾ
ಉದೇತು ಶಂ ನಶ್ಚತಸ್ರಃ ಪ್ರದಿಶೋ ಭವಂತು । ಶಂ ನಃ ಪರ್ವತಾ
ಧ್ರುವಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನಃ ಸಿಂಧವಃ ಶಮುಸಂತ್ವಾಪಃ ॥೮॥ ಶಂ ನೋ
ಅದಿತಿರ್ಭವತು ವ್ರತೇಭಿಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಮರುತಃ ಸ್ವರ್ಕಾಃ । ಶಂ

ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶಮುಪೂಷಾನೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋ ಭವಿತ್ರಂ ಶಂವಸ್ತು
ವಾಯುಃ ॥೯॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಃ ಸವಿತಾತ್ರಾಯಮಾಣಃ ಶಂ ನೋ
ಭವಂತೂಷಸೋ ವಿಭಾತೀಃ । ಶಂ ನೋ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭವತು ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ
ಶಂ ನಃ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿರಸ್ತು ಶಂಭುಃ ॥೧೦॥ ಶಂ ನೋ ದೇವಾ ವಿಶ್ವದೇವಾ
ಭವಂತು ಶಂ ಸರಸ್ವತೀಸಹಧೀಭಿರಸ್ತು । ಶಮಭಿಷಾಚಃ ಶಮುರಾತಿಷಾ ಚಃ
ಶಂ ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ಶಂ ನೋ ಅಪ್ಯಾಃ ॥೧೧॥ ಶಂ ನಃ ಸ್ವತಸ್ಯ
ಪತಯೋ ಭವಂತು ಶಂ ನೋ ಅರ್ವಂತಃ ಶಮುಸಂತು ಗಾವಃ । ಶಂ ನಃ ಋ
ಭವಃ ಸುಕೃತಃ ಸುಹಸ್ತಾಃ ಶಂ ನೋ ಭವಂತು ಪಿತರೋ ಹವೇಷು ॥೧೨॥
ಶಂ ನೋ ಅಜ ಏಕಪಾದ್ದೇವೋ ಅಸ್ತು ಶಂ ನೋಽಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಃ ಶಂ
ಸಮುದ್ರಃ । ಶಂ ನೋ ಅಪಾಂ ನಪಾತ್ತೇರುರಸ್ತು ಶಂ ನಃ ಪೃಶ್ನಿರ್ಭವತು
ದೇವಗೋಪಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ಆದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾವಸವೋಜುಷಂತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ನವೀಯಃ । ಶೃಣ್ವಂತು ನೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸೋ
ಗೋಜಾತಾ ಉತ ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ ॥೧೪॥ ಯೇ ದೇವಾನಾಂ ಯಜ್ಞಿ
ಯಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಂ ಮನೋರ್ಯಜತ್ರಾ ಅಮೃತಾ ಋತಜ್ಞಾಃ ।
ತೇನೋ ರಾಸಂತಾಮುರುಗಾಯಮದ್ಯಯೂಯಂಪಾತಸ್ವಸ್ತಿಭಿಃ ಸದಾನಃ
॥೧೫॥ (ಋ. ಮಂ. ೭ ಅ. ೩ ಸೂ. ೩೫)

೧೮. ದುರ್ಗಾಸೂಕ್ತಂ (ಪು. ೨೬೦) (ವೀ.ಪೂ.ರ.ಪು. ೨೯೮)

ಜಾತವೇದಸೇ....ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ||೧|| ತಾಮಗ್ನಿವರ್ಣಾಂ ತಪಸಾ ಜ್ವಲಂತೀಂ ವೈರೋಚನೀಂ ಕರ್ಮಫಲೇಷು ಜುಷ್ಟಾಂ। ದುರ್ಗಾಂ ದೇವೀಂ ಶರಣಮಹಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸುತರಸಿತರಸೇ ನಮಃ ||೨|| ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಪಾರಯಾ ನವ್ಯೋ ಅಸ್ಮಾನ್ ಸ್ವಸ್ತಿಭಿರತಿದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ। ಪೂಶ್ಚಪೃಥ್ವೀ ಬಹುಲಾನ ಉರ್ವೀಭವಾ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಶಂಯೋಃ ||೩|| ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಸ್ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾಽದುರಿತಾಽತಿ ಪರ್ಷಿ। ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವ ನ್ಮನಸಾ ಗೃಣಾನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯ ವಿತಾತನೂನಾಮ್ ||೪|| ಪೃತನಾಜಿ ತಗ್ಂ ಸಹಮಾನ ಮುಗ್ರಮಗ್ನಿಗ್ಂ ಹುವೇಮ ಪರಮಾತ್ಸಧಸ್ಥಾತ್ । ಸನಃ ಪರ್ಷದತಿದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾಕ್ಷಾಮದ್ದೇವೋ ಅತಿದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ||೫||

(ತೈ. ಉ. ಪ್ರ. ೪ ಆಂಧ್ರಪಾಠ ಅನು. ೨)

೧೮. ದೀಕ್ಷಾಸೂಕ್ತಂ

ಪೃಥಿವೀ ದೀಕ್ಷಾ । ತಯಾಗ್ನಿರ್ದೀಕ್ಷಯಾದೀಕ್ಷಿತಃ । ಯ ಯಾಗ್ನಿ ದೀರ್ಕ್ಷಯಾ ದೀಕ್ಷಿತಃ । ತಯಾ ತ್ವಾ ದೀಕ್ಷಯಾ ದೀಕ್ಷಯಾಮಿ । ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ದೀಕ್ಷಾ । ತಯಾ ವಾಯುರ್ದೀಕ್ಷಯಾದೀಕ್ಷಿತಃ । ಯಯಾ ವಾಯುರ್ದೀಕ್ಷ ಯಾದೀಕ್ಷಿತಃ । ತಯಾತ್ವಾದೀಕ್ಷಯಾ ದೀಕ್ಷಯಾಮಿ ॥ ದ್ಯೌರ್ದೀಕ್ಷಾ

ತಯಾಽದಿತ್ಯೋ ದೀಕ್ಷಯಾ ದೀಕ್ಷಿತಃ । ಯಯಾಽದಿತ್ಯೋ ದೀಕ್ಷಯಾದೀಕ್ಷಿತಃ ತಯಾ ತ್ವಾ ದೀಕ್ಷಯಾ ದೀಕ್ಷಯಾಮಿ ॥ (ತೈ. ಬ್ರಾ. ೩ ಪ್ರ. ೭ ಅನು. ೭)

(ಪು. ೨೬೭) ಅಕ್ಷೀಭ್ಯಾಂ ತೇ ನಾಸಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಚುಬುಕಾದಧಿ । ಯಕ್ಷ್ಮಗ್‌ಂ ಶೀರ್ಷಣ್ಯಂ ಮಸ್ತಿಷ್ಕಾಜ್ಜಿಹ್ವಾ ಯಾವಿವೃಹಾಮಿತೇ ॥

(ಏಕಾಗ್ನಿ ಕಾಂಡ ಪ್ರ. ೧ ಖಂ.೧೮)

(ಪು. ೨೯೭)

ಯಾ ಸುಗಂಧಾರಸಾ ವರ್ಣಾಬಲಂ ಚ ನಿಹಿತೇ ಉಭೇ । ತಾಮ ಆಪಶ್ಶಿವಾಸ್ಸನ್ತು ದುಷ್ಕೃತಂ ಪ್ರವಹನ್ತು ಮೇ । ಯಾ ಊರ್ಜಮಭಿಷಿಂಚನ್ತಿ ದೇವೇನ ಪ್ರೇಷಿತಾಮಹೀಂ । ತಾಮ ಆಪಶ್ಶಿವಾಸ್ಸನ್ತು ದುಷ್ಕೃತಂ ಪ್ರವಹನ್ತು ಮೇ । ಯಾ ಸಾಮಿಮೇತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಸ್ತೇಜಸಾಯಶಸಾವೃತಾಃ । ತಾಮ ಆಪಶ್ಶಿವಾಸ್ಸನ್ತು ದುಷ್ಕೃತಂ ಪ್ರವಹನ್ತು ಮೇ । ಯಾ ಸಾನ್ನಿಷ್ಕ್ರಮಣೇ ಸರ್ವಮಿದಂ ಪ್ರೈಜಾಯತೇ ಜಗತ್ । ತಾಮ ಆಪಶ್ಶಿವಾಸ್ಸನ್ತು ದುಷ್ಕೃತಂ ಪ್ರವಹನ್ತು ಮೇ ॥ (ವೈಖಾನಸ ಮಂ. ಪ್ರ. ೧ ಸೌತ್ರಮಂತ್ರ)

(ಪು. ೩೦೦)

ಸುವರ್ಣಂ ಘರ್ಮಂ ಪರಿವೇದವೇನಂ । ಇಂದ್ರಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ದಶಧಾ ಚರನ್ತಂ । ಅನ್ತಸ್ಸಮುದ್ರೇ ಮನಸಾ ಚರನ್ತಂ । ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ವವಿಂದದ್ದಶ

ಹೋ ತಾರಮರ್ಣೇ । ಅನ್ತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಶಾಸ್ತಾ ಜನಾನಾಂ । ಏಕಸ್ಸನ್ಬಹು ಧಾವಿಚಾರಃ । ಶತಗ್ಂ ಶುಕ್ರಾಣಿ ಯತ್ರೈಕಂ ಭವನ್ತಿ । ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯತ್ರೈಕಂ ಭವನ್ತಿ । ಸರ್ವೇ ಹೋತಾರೋ ಯತ್ರೈಕಂ ಭವನ್ತಿ । ಸಮಾನ ಸೀನ ಆತ್ಮಾ ಜನಾನಾಂ। ಅನ್ತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಶಾಸ್ತಾ ಜನಾನಾಗ್ಂ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ। ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾ ಯತ್ರೈಕಂ ಭವನ್ತಿ । ಚತುರ್ಹೋತಾರೋ ಯತ್ರ ಸಂಪದಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ದೇವೈಃ ಸಮಾನಸೀನ ಆತ್ಮಾ ಜನಾನಾಂ।ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಮಗ್ನಿಂ ಜಗತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ। ದಿವ ಆತ್ಮಾನಗ್ಂ ಸವಿತಾರಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ। ಚತುರ್ಹೋತಾರಂ ಪ್ರದಿಶೋನು ಕ್ಲೃಪ್ತಂ। ವಾಚೋವೀರ್ಯಂ ತಪಸಾಽನ್ವವಿಂದತ್ । ಅನ್ತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಕರ್ತಾರಮೇತಂ । ತ್ವಷ್ಟಾರಗ್ಂ ರೂಪಾಣಿ ವಿಕುರ್ವನ್ತಂ ವಿಪಶ್ಚಿಂ ॥ (ತೈ. ಆ. ಪ್ರ. ೩ ಅನು. ೧೧)

(,,) ಪೀವೋಽನ್ನಾಗ್ಂರಯಿ ವೃಧಸ್ಸುಮೇಧಾಃ । ಶ್ವೇತಸ್ಸಿಷಕ್ತಿ ನಿಯು ತಾಮಭಿಶ್ರೀಃ । ತೇವಾಯವೇ ಸಮನಸೋ ವಿತಸ್ಥುಃ। ವಿಶ್ವೇನ್ನರ ಸ್ಸ್ವಪ ತ್ಯಾನಿಚಕ್ರುಃ । ರಾಯೇನು ಯಂ ಜಜ್ಞತೂ ರೋದಸೀ ಉಭೇ। ರಾಯೇ ದೇವೀ ಧಿಷಣಾಧಾತಿ ದೇವಂ । ಅಧಾವಾಯುಂ ನಿಯುತಸ್ಸಶ್ಚತಸ್ವಾಃ। ಉತಶ್ವೇತಂ ವಸುಧಿತಿಂ ನಿರೇಕೇ। ಆವಾಯೋಪ್ರ ಯಾಭಿಃ। ಪ್ರವಾಯುಮಚ್ಛಾ

ಬೃಹತೀಮನೀಷಾ।ಬೃಹದ್ರಯಿಂ ವಿಶ್ವವಾರಾಗ್ಂ ರಥಪ್ರಾಂ। ದ್ಯುತದ್ಯಾಮಾ ನಿಯುತಃ ಪತ್ಯಮಾನಃ। ಕವಿಃ ಕವಿಮಿಯಕ್ಷಸಿ ಪ್ರಯಜ್ಯೋ। ಆನೋ ನಿಯುದ್ಭಿಶ್ಶತಿನೀಭಿರಧ್ವರಂ। ಸಹಸ್ರಿಣೀಭಿ ರುಪಯಾಹಿಯಜ್ಞಂ। ವಾಯೋ ಅಸ್ಮಿನ್ ಹವಿಷಿಮಾದಯಸ್ವ। ಯೂಯಂ ಪಾತಸ್ವಸ್ತಿಭಿಸ್ಸದಾನಃ। ಪ್ರಜಾಪತೇ ನತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯಃ। ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿತಾಬಭೂವ। ಯತ್ಕಾ ಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು। ವಯಗ್ಂ ಸ್ಯಾಮಪತಯೋ ರಯೀಣಾಂ॥ (ತೈ. ಬ್ರಾಂ. ಪ್ರ. ೮ ಅನು. ೧)

(,,) ಮಾರುತಮಸಿ ಮರುತಾಮೋಜೋಪಾಂ ಧಾರಾಂಬಿನ್ಧಿ ರಮಯತ ಮರುತಶ್ಶ್ಯೇನ ಮಾಯಿನಂ ಮನೋಜವಸಂ ವೃಷಣಗ್ಂ ಸುವೃಕ್ತಿಂ। ಯೇನ ಶರ್ಧಉಗ್ರಮವಸೃಷ್ಟ ಮೇತಿ ತದಶ್ವಿನಾ ಪರಿಧತ್ತಗ್ಂ ಸ್ವಸ್ತಿ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೨ ಪ್ರ. ೪. ಅನು. ೭)

(,,) ದೇವಾವಸವ್ಯಾ ಅಗ್ನೇ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯ। ದೇವಾಶ್ಶರ್ಮಣ್ಯಾಮಿತ್ರಾ ವರುಣಾರ್ಯಮನ್। ದೇವಾಸ್ಸಪೀತಯೋಪಾನ್ನ ಪಾದಾಶುಹೇಮನ್। ಉದ್ನೋದತ್ತೋದಧಿಂ ಬಿನ್ತ ದಿವಃ ಪರ್ಜನ್ಯಾ ದನ್ತರಿಕ್ಷಾತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ತ ತೋನೋ ವೃಷ್ಟ್ಯಾವತ। ದಿವಾಚಿತ್ತಮಃ ಕೃಣ್ವನ್ತಿ ಪರ್ಜನ್ಯೇನೋದವಾ ಹೇನ। ಪೃಥಿವೀಂಯದ್ವ್ಯುನ್ದನ್ತಿ। ಆಯನ್ನರಸ್ಸುದಾನವೋ ದದಾ ಶುಷೇ

ದಿವಃ ಕೋಶಮುಚುಚ್ಯವುಃ । ವಿಪರ್ಜನ್ಯಾಸ್ಸೃಜನ್ತಿ ರೋದಸೀ ಅನುಧನ್ವನಾಯನ್ತಿ ವೃಷ್ಟಯಃ ॥ (ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೨ ಪ್ರ. ೪ ಅನು. ೮)

(,,) ಮಾರುತಮಸಿ ಮರುತಾಮೋಜ ಇತಿ ಕೃಷ್ಣಂ ವಾಸಃ ಕೃಷ್ಣತೂಷಂ ಪರಿಧತ್ತ ಏತದ್ವೈ ವೃಷ್ಟ್ಯೈ ರೂಪಗ್ಂ ಸರೂಪ ಏವಭೂತ್ವಾ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ವರ್ಷಯತಿ ರಮಯತ ಮರುತಶ್ಶ್ಯೇನ ಮಾಯಿನಮಿತಿ ಪಶ್ಚಾದ್ವಾತಂ ಪ್ರತಿಮೀವತಿ ಪುರೋವಾತ ಮೇವ ಜನಯತಿ ವರ್ಷಸ್ಯಾವರುದ್ಧ್ಯೈ ವಾತನಾಮಾನಿ ಜುಹೋತಿ ವಾಯುರ್ವೈ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಈಶೇ ವಾಯು ಮೇವಸ್ವೇನ ಭಾಗಧೇಯೇನೋಪಧಾವತಿ ಸ ಏವಾಸ್ಮೈ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ವರ್ಷಯತಿ ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೨ ಪ್ರ. ೪ ಅನು. ೯)

(,,) ದೇವಾವಸವ್ಯಾ ದೇವಾಶ್ಶರ್ಮಣ್ಯಾ ದೇವಾಸ್ಸಪೀತಯ ಇತ್ಯಾಬಧ್ನಾತಿ ದೇವತಾಭಿರೇ ವಾನ್ವಹಂ ವೃಷ್ಟಿಮಿಚ್ಛತಿ ಯದಿ ವರ್ಷೇತ್ತಾವತೇವ ಹೋತವ್ಯಂ ಯದಿನವರ್ಷೇಚ್ಛ್ವೋಭೂತೇ ಹವಿರ್ನಿರ್ವಪೇದ ಹೋರಾತ್ರೇವೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಹೋರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಖಲು ವೈ ಪರ್ಜನ್ಯೋವರ್ಷತಿ ನಕ್ತಂ ವಾಹಿ ದಿವಾ ವಾ ವರ್ಷತಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವೇವ ಸ್ವೇನ ಭಾಗಧೇಯೇನೋಪಧಾವತಿ ತಾವೇವಾಸ್ಮಾ ಅಹೋರಾತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ವರ್ಷಯತಃ ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೨ ಪ್ರ. ೪ ಅನು. ೧೦)

(ಪು. ೩೦೦) ಉದುತ್ತಮಂ ವರುಣಪಾಶಮಸ್ಮದವಾಧಮಂ ವಿಮಧ್ಯ
ಮಗ್ಂ ಶ್ರಥಾಯ। ಅಥಾವಯಮಾದಿತ್ಯ ವ್ರತೇತವಾನಾಗಸೋ ಅದಿತಯೇ
ಸ್ಯಾಮ ॥ ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ದ್ಯಾಮೃಷಭೋ ಅಂತರಿಕ್ಷಮ ಮಿಮೀತವರಿಮಾಣಂ
ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಆಸೀದದ್ವಿಶ್ವಾಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ವಿಶ್ವೇತ್ತಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ
ವ್ರತಾನಿ ॥ ಯತ್ಕಿಂ ಚೇದಂ ವರುಣದೈವ್ಯೇ ಜನೇಽಭಿದ್ರೋಹಂ ಮನುಷ್ಯಾ
ಶ್ಚರಾಮಸಿ। ಅಚಿತ್ತೀಯತ್ತವ ಧರ್ಮಾಯುಯೋಪಿಮ ಮಾನಸ್ತಸ್ಮಾ
ದೇನಸೋದೇವರೀರಿಷಃ ॥ ಕಿತವಾಸೋಯದ್ರಿರಿಪುರ್ನದೀವಿ ಯದ್ವಾಘಾಸತ್ಯ
ಮುತಯನ್ನವಿದ್ಮ। ಸರ್ವಾ ತಾವಿಷ್ಯ ಶಿಥಿರೇವದೇವಾಥಾತೇ ಸ್ಯಾಮ
ವರುಣಪ್ರಿಯಾಸಃ ॥ ಅವತೇ ಹೇಡೋ ವರುಣ ನಮೋಭಿರವ ಯಜ್ಞೇಭಿರೀ
ಮಹೇ ಹವಿರ್ಭಿಃ। ಕ್ಷಯನ್ನಸ್ಮಭ್ಯಮಸುರ ಪ್ರಚೇತೋ ರಾಜನ್ನೇನಾಗ್ಂಸಿಶಿ
ಶ್ರಥಃ ಕೃತಾನಿ ॥ ತತ್ವಾಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾಶಾಸ್ತೇ
ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ। ಅಹೇಡಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶ
ಗ್ಂ ಸಮಾನ ಆಯುಃ ಪ್ರಮೋಷೀಃ ॥ (ತೈ. ಕಾಂ. ೪ ಪ್ರ. ೨-೩)

(ಪು. ೩೦೦) ಪುರೋ ವಾತೋವರ್ಷಂ ಜಿನ್ವರಾವೃಥಾಸ್ವಾಹಾ

ವಾತಾವದ್ವರ್ಷನ್ನುಗ್ರರಾವೃಥ್ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ತನಯನ್ವರ್ಷನ್ ಭೀಮರಾವೃತ್
ಸ್ವಾಹಾ ನಶನ್ಯವಸ್ಫೂರ್ಜನ್ ದಿದ್ಯುದ್ವರ್ಷನ್ತ್ವೇಷ ರಾವೃತ್ಸ್ವಾಹಾತಿ
ರಾತ್ರಂ ವರ್ಷನ್ ಪೂರ್ತಿರಾವೃತ್ ಸ್ವಾಹಾ ಬಹು ಹಾಯಮವೃಷಾ ದಿತಿ
ಶ್ರುತರಾವೃತ್ಸ್ವಾಹಾತಪತಿ ವರ್ಷನ್ ವಿರಾಡಾವೃತ್ಸ್ವಾಹಾ ವಸ್ಫೂರ್ಜನ್
ದಿದ್ಯುದ್ವರ್ಷ ಭೂತರಾವೃತ್ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ಪ್ರ. ೧ ಅನು. ೧)

(ಪು. ೩೦೩) ಅಪೈತು ಮೃತ್ಯುರಮೃತನ್ನ ಆಗನ್ವೈವಸ್ವತೋನೋ
ಅಭಯಂ ಕೃಣೋತು । ಪರ್ಣಂ ವನಸ್ಪತೇ ರಿವಾಭಿನಶ್ಶೀಯತಾಗ್ಂ
ರಯಿಸ್ಸ ಚ ತಾನ್ನಶ್ಶಚೀಪತಿಃ ॥ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನುಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ
ಯಸ್ತೇ ಸ್ವ ಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ
ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾನಃ ಪ್ರಜಾಗ್ಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತವೀರಾನ್ ॥

(ತೈ. ಆ. ಪ್ರ. ೪ ಅನು. ೪೫)

(ಪು. ೩೦೯) ಅಪಃಪ್ರಣಯತಿ । ಶ್ರದ್ಧಾ ವಾ ಆಪಃ । ಶ್ರದ್ಧಾಮೇ
ವಾರಭ್ಯ ಪ್ರಣೀಯ ಪ್ರಚರತಿ। ಅಪಃ........। ಯಜ್ಞೋ ವಾ ಆಪಃ। ಯಜ್ಞ
ಮೇ ವಾರಭ್ಯ ಪ್ರಣೀಯಪ್ರಚರತಿ । ಅಪಃ............ । ವಜ್ರೋ ವಾ
ಆಪಃ । ವಜ್ರ ಮೇವ ಭ್ರಾತೃವ್ಯೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಹೃತ್ಯ ಪ್ರಣೀಯ ಪ್ರಚರತಿ ।

ಅಪಃ........। ಆಪ್ರೋಪ್ಯೈ ರಕ್ಷೋಘ್ನೀಃ । ರಕ್ಷಸಾಮಪಹತ್ಯೈ । ಅಪಃ........।
ಆಪ್ರೋಪ್ಯೈ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಂಧಾಮ । ದೇವಾನಾಮೇವ ಪ್ರಿಯಂಧಾಮ
ಪ್ರಣೀಯ ಪ್ರಚರತಿ । ಅಪಃ ....। ಆಪ್ರೋಪ್ಯೈ ಸರ್ವಾ ದೇವತಾಃ ।
ದೇವತಾ ಏವಾರಭ್ಯ ಪ್ರಣೀಯ ಪ್ರಚರತಿ ॥

(ತೈ. ಬ್ರಾಂ. ಅಷ್ಟ ೩ ಪ್ರ. ೨ ಅನು. ೫)

ರಾವುತ್ ಸ್ವಾಹಾತಿರಾತ್ರಂ ವರ್ಷನ್ಪೂರ್ತಿರಾವೃತ್ ಸ್ವಾಹಾ
ಬಹುಹಾಯಮವೃಷಾದಿತಿ ಶ್ರುತರಾವೃತ್ ಸ್ವಾಹಾ ಪತಿವರ್ಷನ್ ವಿರಾಡಾ
ವೃತ್ ಸ್ವಾಹಾ ವಸ್ಫೂರ್ಜನ್ ದಿದ್ಯುದ್ವರ್ಷನ್ ಭೂತರಾವುಥ್ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೨ ಪ್ರ. ೪ ಅನು. ೭)

(ಪು. ೩೦೨) ವಿಷ್ಣೋಣ್ತ್ವನ್ನೋ ಅನ್ತಮಶ್ಶರ್ಮಯಚ್ಛಸಹನ್ತ್ಯ ।
ಪ್ರತೇಧಾರಾಮಧುಶ್ಚ್ಯುತ ಉತ್ಸಂ ದುಹ್ರತೇ ಅಕ್ಷಿತಂ ॥

(ತೈ. ಸಂ. ಕಾಂ. ೩ ಪ್ರ. ೧ ಅನು. ೧೦)

(ಪು. ೩೪೪) ವಸೂನಾಂ ಪವಿತ್ರಮಸಿ ಶತಧಾರಂ ವಸೂನಾಂ ಪವಿತ್ರ
ಮಸಿ ಸಹಸ್ರಧಾರಗ್ಂ ಹುತಸ್ತೋಕೋ ಹುತೋದ್ರಪ್ಸೋಽಗ್ನಯೇ ಬೃಹತೇ
ನಾಕಾಯಸ್ವಾಹಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀಭ್ಯಾಗ್ಂ ಸಾ ವಿಶ್ವಾಯುಸ್ಸಾ ವಿಶ್ವವ್ಯ
ಚಾಸ್ಸಾವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಸಂಪೃಚ್ಯಧ್ವಮೃತಾವರೀ ರೂರ್ಮಿಣೀರ್ಮಧು

ಮತ್ತ ಮಾ ಮಂಪ್ರಾಧನಸ್ಯ ಸಾತಯೇ ಸೋಮೇ ನ ತ್ವಾ ತನಚ್ಮೀಂದ್ರಾ ಯ ಪಧಿವಿಷ್ಣೋ ಹಪ್ಯಗ್ಂ ರಕ್ಷಸ್ವ ॥ (ತೈ. ಸಂಕಾ. ೧ ಪ್ರ. ೧ ಅನು. ೩)

(ಪು. ೩೪೪) ಲೋಕಸ್ಯ ದ್ವಾರಮರ್ಚಿಮತ್ಪವಿತ್ರಮ್ । ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮ ದ್ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಮಹಸ್ವತ್ । ಅಮೃತಸ್ಯ ಧಾರಾಬಹುಧಾದೋಹಮಾನಂ। ಚರಣಂ ನೋ ಲೋಕೇ ಸುಧಿತಾಂ ದಧಾತು ॥

(ತೈ. ಬ್ರಾಂ. ಅ. ೩ ಪ್ರ. ೧೨ ಅನು. ೩)

ಆಪೋಭದ್ರಾಘೃತ ಮಿದಾಪ ಆಸುರಗ್ನೀ ಷೋಮೌ ಬಿಭ್ರತ್ಯಾಪ ಇತ್ತಾಃ । ತೀವ್ರೋ ರಸೋ ಮಧುಪೃಚಾಮರಂ ಗಮ ಆಮಾ ಪ್ರಾಣೇನ ಸಹವರ್ಚಸಾಗನ್ ॥ (ತೈ. ಕಾಂ. ೫ ಪ್ರ. ೬ ಅನು. ೧)

ವಿವಿಧ ದೇವತಾಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಃ

ಗರುಡಃ—ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸುವರ್ಣಪಕ್ಷಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಗರುಡಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾ—ವೇದಾತ್ಮನಾಯವಿದ್ಮಹೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ನರಸಿಂಹಃ—ವಜ್ರನಖಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ತೀಕ್ಷ್ಣದಗ್ಂಷ್ಟ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ನಾರಸಿಗ್ಂಹಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಭಾಸ್ಕರಃ—ಭಾಸ್ಕರಾಯವಿದ್ಮಹೇ ಮಹದ್ಯುತಿಕರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ಆದಿತ್ಯಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಅಗ್ನಿಃ—ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಲಾಲೀಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ವಿಷ್ಣುಃ—ನಾರಾಯಣಾಯವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ದುರ್ಗೀ—ಕಾತ್ಯಾಯನಾಯವಿದ್ಮಹೇ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ದುರ್ಗಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ರುದ್ರಃ—(ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೩೦)
ಗಣಪತಿಃ—(,, ೧೬೮)
ನಂದೀ—(,, ೧೬೮)
ವೀರಃ—(,, ೧೬೯)
ಸ್ಕಂದಃ—(,, ೧೬೯)

ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗರತ್ನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೂಕ್ತಗಳು

ಅನುಬಂಧ ೨

ಆಗಮಿಕರು ಮತ್ತು ಉಪಾಸಕರು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳು.

ಮುದ್ರಾಲಕ್ಷಣಗಳು ಮುದ್ರಾಶಬ್ದಾರ್ಥ

ಮುದಂ ಕರೋತಿ ದೇವಾನಾಂ ದ್ರಾವಯತ್ಯಸುರಾಂಸ್ತಥಾ ।
ಮೋಚನಾದ್ರಾವಣಾಚ್ಚೈವ ಮುದ್ರೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ॥

ಸೂ :—ಆವಾಹನೀ, ಸ್ಥಾಪಿನೀ, ಸನ್ನಿಧಾಪಿನೀ, ಸಮ್ಮುಖೀಕರಣ, ಅವಕುಂಠಿನೀ, ವರದ, ಅಂಕುಶ, ವಂದನಾ, ಕುರಂಗ, ಸೂಚಕ ಮತ್ತು ಚಿನ್ಮುದ್ರೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೪೦೭–೪೦೮)

ಮಹಾಮುದ್ರಾ—ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಗ್ರಥಿತಾಂಗುಷ್ಠೌ ಪ್ರಸಾರಿತಪರಾಂಗುಳೀ ।
ಮಹಾಮುದ್ರೇಯಮುದಿತಾ ಪರಮೀಕರಣೇ ಬುಧೈಃ ॥

ಉಪಚಾರ—ಕನಿಷ್ಠಾಮೂಲಸಂಲಗ್ನಾವಂಗುಷ್ಠೌ **ಗಂಧಮುದ್ರಿಕಾ** ।
ಅಂಗುಷ್ಠಮೂಲಲಗ್ನೇ ಚ ತರ್ಜನ್ಯೌ ಪುಷ್ಪಮುದ್ರಿಕಾ ॥
ಅಂಗುಷ್ಠೇ ತರ್ಜನೀ ಮೂಲಯೋಗೇ ಸ್ಯಾದ್ಧೂಪಮುದ್ರಿಕಾ॥
ಅಂಗುಷ್ಠಮಧ್ಯಮಾ ಮೂಲಯೋಗೇ ಸ್ಯಾದ್ದೀಪಮುದ್ರಿಕಾ।
ಅಂಗುಷ್ಠೇ ನಾಮಿಕಾ ಮೂಲಯೋಗೇ ನೈವೇದ್ಯಮುದ್ರಿಕಾ॥

ನಮಸ್ಕಾರ—ಪಾಣಿಬಂಧೌತು ಸಂಯೋಜ್ಯ ಅಂಗುಳ್ಯಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಗಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯ ಹೃದಿಸ್ಥಾನೇ **ನಮಸ್ಕಾರೋಽಯಮುಚ್ಯತೇ** ॥

ಮೃಗೀ—ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾ ಸಮ್ಯಗಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇ ನಿಯೋಜಯೇತ್ ।
ಮೃಗೀಮುದ್ರೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಹೋಮಕಾಲೇ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್

ಜ್ಞಾನ—ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ತು ಸಂಯೋಗಸ್ತತ್ರಮುದ್ರಿಕಾ ।
ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಪಿ ಸೈವೈಷಾಸ್ಯಾದಜ್ಞಾನ ತಮೋಽಪಹಾ ॥

ಹಂಸೀ—ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನೀ ಯೋಗಾದ್ಧಂಸೀ ಮುದ್ರೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ ||

ಸೂಕರೀ—ತಥಾ ಸರ್ವಾಂಗುಲೀನಾಂ ಚ ಸಂಯೋಗಾತ್ಸೂಕರೀಮತಾ ||

ಯೋನಿ—ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರದ್ವಯಂ ಕುರ್ಯಾನ್ಮಧ್ಯಯೋರಗ್ರಪರ್ವಗಂ |
ಯೋನಿ ಮುದ್ರೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೀ ||

ಅಸ್ತ್ರ—ಸ್ಫೋಟಯೇದ್ದಿಕ್ಷು ದಶಸು ಚಾಂಗುಷ್ಠೇನ ಚ ತರ್ಜನೀಂ |
ಧೃತಂ ಕರಯುಗೇ ನೈವ ಚಕ್ಷುರ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂ ನಿರೀಕ್ಷಯೇತ್ ||
ಅಸ್ತ್ರಮುದ್ರೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಾ ತ್ರಾಸಿನೀ ಸುರವಿದ್ವಿಷಾಂ ||

ಷಡಂಗ ಮುದ್ರೆಗಳು

ಹೃದಯ—ಮುಷ್ಟಿಂ ವಿಧಾಯ ಹೃದಯೇನ್ಯಸೇದ್ಧೃದಯಮುದ್ರಿಕಾ |

ಶೀರ್ಷ—ಮುಷ್ಟಿಂ ಬಧ್ವಾ ಚ ಸೈಷಾಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಚ ಮೂರ್ಧನಿ|
ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇಣ ಹನನಂ ತರ್ಜನ್ಯಾ **ಶೀರ್ಷ**ಮುದ್ರಿಕಾ ||

ಶಿಖಾ—ಊರ್ಧ್ವಾಂಗುಷ್ಠಂ ದೃಢಂ ಮುಷ್ಟಿಂ ಬಧ್ವಾನ್ಯಸೇಚ್ಛಿಖಾಪದೇ ||
ಉದಿತೇಯಂ **ಶಿಖಾ**ಮುದ್ರಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಭಿಶ್ಶಿವಾರ್ಚಕೈಃ ||

ಕವಚ—ಪ್ರವೇಶ್ಯಾಭ್ಯಂತರಾಂಗುಷ್ಠಂ ಬಧ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರವೇಶನಮ್ |
ಅಗ್ರೇ ಚ ಕಿಂಚಿದುನ್ನಮ್ಯ ವಿತತಾನ್ತೇನ ಮುಷ್ಟಿನಾ |
ಭಾವಯೇದ್ವರ್ಮಣೋ ಬಂಧಂ ಸೈಷಾ **ಕವಚ**ಸಂಜ್ಞಿಕಾ ||

ನೇತ್ರ—ಭ್ರುವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ತಾಂ ಚ **ನೇತ್ರ**ಮುದ್ರೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ |

ಅಸ್ತ್ರ—ಸರ್ವಾಸುದಿಕ್ಷು ಶೇಷಾಭಿರ್ಬಧ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ |
ಅಸ್ತ್ರಮುದ್ರೇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಶಿಖಾಂ ನ್ಯಸ್ಯೇ ಪದೋಮುಖೀಂ ||

ಸಕಲೀಕರಣ—ದೇವತೆಯ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಮಾಡುವುದೇ ಸಕಲೀ ಕರಣಮುದ್ರೆ

ಧೇನು—ಎರಡೂ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಹರಡಿ, ಅಭಿಮುಖಮಾಡಿ ಪರಸ್ಪರ ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ತರ್ಜನಿಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಮೆಗಳಿಗೂ, ಅನಾಮಿಕೆಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸುವುದು.

ನೈವೇದ್ಯೋಪಯುಕ್ತ ಪಂಚಪ್ರಾಣಾಹುತಿ ಮುದ್ರೆಗಳು

ಪ್ರಾಣ—ತರ್ಜನೀಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ಪ್ರಾಣಮುದ್ರಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ॥

ಅಪಾನ—ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ಸ್ಯಾದಪಾನಸ್ಯ ಮುದ್ರಿಕಾ ॥

ವ್ಯಾನ—ಕನಿಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ವ್ಯಾನಮುದ್ರಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ॥

ಉದಾನ—ತರ್ಜನ್ಯನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠೈಃ ಸ್ಯಾದುದಾನಸ್ಯ ಮುದ್ರಿಕಾ ॥

ಸಮಾನ—ಸಮಾನಮುದ್ರಾಂಗುಲಿಭಿಃ ಸಂಹತಾಭಿಸ್ತು ಪಂಚಭಿಃ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಃ—ನಾಭೌ ಹೃದಿ ಲಲಾಟೇ ಚ ಕರಸಂಪುಟಯೋರ್ಗತಾ ॥
ನಮಸ್ಕಾರೇತ್ಯಿಯಂ ಮುದ್ರಾ ದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಸೀದತಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ—ಪ್ರಸೃತಾಂಗುಲಿಕೌ ಹಸ್ತೌ ಮಿಥಃ ಶಿಷ್ಟೌ ಸುಸಂಮಿತೌ ।
ಕುರ್ಯಾತ್ಸ್ವಹೃದಯೇ ಸೇಯಂ ಮುದ್ರಾ ಪ್ರಾರ್ಥನ ಸಂಜ್ಞಿತಾ ॥

ಆಯುಧ ಮುದ್ರೆಗಳು

ಪಾಶ—ಸಂಯೋಜ್ಯಾಂಗುಷ್ಠಕಾಗ್ರೇ ತು ತರ್ಜನ್ಯಗ್ರೇ ಸ್ವಕೇ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಏಷಾ ಪಾಶಾಹ್ವಯಾ ಮುದ್ರಾ ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ॥

ಅಂಕುಶ—ಹಸ್ತಂ ಮುಸಲವತ್ಕೃತ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿಮಾಬದ್ಧ್ಯ ತರ್ಜನೀಂ ।
ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಸಂಕುಚೇತ್ಸೇಯಂ ಮುದ್ರಾ ಸ್ಯಾದಂಕುಶಾಭಿಧಾ ॥

ಶೂಲ—ದ್ವೌ ಹಸ್ತಾಂಗುಳಯಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಮಧ್ಯತರ್ಜನ್ಯನಾಮಿಕಾಃ ।
ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಷ್ಠಕೌ ಲಗ್ನೌ ಮುದ್ರೇಯಂ ಶೂಲಸಂಜ್ಞಿಕಾ ॥

ಖಡ್ಗ—ತರ್ಜನೀಮಧ್ಯಮೇ ಶ್ಲಿಷ್ಟೇ ಮುಷ್ಟಿಸ್ತೇ ಚ ಪ್ರಸಾರಿತೇ ।
ಕುರ್ವೀತ ಖಡ್ಗಮುದ್ರೇಷಾ ಸರ್ವಶತ್ರುಪ್ರಮರ್ದಿನೀ ॥

ಸ್ನಾನವಿಧಿಃ

ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಯದಿ ಪಶ್ಯೇತ್ತು ಚಾಂತೇ ಚ ಕ್ಷುರಕರ್ಮಣಿ ।
ಮೈಥುನೇ ಪ್ರೇತಧೂಮೇ ಚ ಸ್ನಾನಮೇವ ವಿಧೀಯತೆ ॥

(ಪರಾಶರ ೧೨–೧)

ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ಕರೈಃ ಪೂತಂ ದಿವಾಸ್ನಾನಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಅಪ್ರಶಸ್ತಂ ನಿಶಿ ಸ್ನಾನಂ ರಾಹೋರನ್ಯತ್ರ ದರ್ಶನಾತ್ ॥ (೧೨-೨)

ಮಹಾನಿಶಿ ತು ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಪ್ರಹರದ್ವಯಂ ।
ಪ್ರದೋಷ ಪಶ್ಚಿಮೌ ಯಾಮೌ ದಿನವತ್ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ,,

ಸರ್ವಂ ಗಂಗಾ ಸಮಂ ತೋಯಂ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇ ದಿವಾಕರೇ ।
ಸೋಮಗ್ರಹೇ ತಥೈವೋಕ್ತಂ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿ ಕರ್ಮಸು ॥ ,,

ಕುಶೈಃ ಪೂತಂ ಭವೇತ್ ಸ್ನಾನಂ ಕುಶೇನೋಪಸ್ಪೃಶೇದ್ದ್ವಿಜಃ ।
ಕುಶೇನ ಚೋ ದ್ಧೃತಂ ತೋಯಂ ಸೋಮಪಾನ ಸಮಂ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಅಧಿಕಾರೀ

ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರರಹಿತೈರಪವಿತ್ರಶರೀರಕೈಃ ।
ನ ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯಂ ಹಿ ಮಲ್ಲಿಂಗಮಿತಿ ನಿರ್ಣೀತಮದ್ರಿಜೇ ॥

ಅದೀಕ್ಷಿತೋ ನಾಧಿಕಾರೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಮಮ ಪ್ರಿಯೆ ।
ದೀಕ್ಷಿತೈರೇವ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇತಿ ಪ್ರತಿಶ್ರುತಂ ।
ಅನ್ಯಥಾ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಶಸ್ಸ್ಯಾತ್ತಸ್ಮಾದನ್ಯೈರ್ನಕಾರಯೇತ್ ॥

ಪರಾರ್ಥಪೂಜಾಧಿಕೃತೋ ಯದ್ಯಪಿ ಸ್ಯಾತ್ ಶಿವದ್ವಿಜಃ ।
ತಥಾಪಿ ತಸ್ಯ ಕಾನೀನತಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಲೋಪತಃ ॥

ಆಚಾರ್ಯತ್ವಾನಧಿಕೃತೇಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಸ ನಾರ್ಹತಿ ।
ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರಯುಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಪೂಜಾಯಾಂ ಸ್ಥಾವರೇಷು ಚ

ಸ್ವಪರಾರ್ಥೋಪಯುಕ್ತಾಯಾಮಧಿಕುರ್ಯಾನ್ನಸಂಶಯಃ ।
ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರಸಂಪನ್ನಸ್ತಸ್ಮಾಲ್ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಗವಾನ್ ॥
ಲೋಕಾರಾಧ್ಯತ್ವಯೋಗೇನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಧಿಕೃತೋ ಭವೇತ್ ॥
(ಕಾರಣೇ ಕ್ರಿಯಾಪಾದೇ ಪಟಲಃ ೧೦)

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ—ಮೃತ್ಸಂಗ್ರಹಣ ಪೂರ್ವಂ ತು ಅಂಕುರಂ ತು ದ್ವಿತೀಯಕಂ ।
ಕಾರ್ಯಗಳು ರತ್ನನ್ಯಾಸಂ ತೃತೀಯಂ ತು ನಯನೋನ್ಮೀಲನಂ ಚತುಃ ॥

ಪಂಚಮಂ ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧಿಃ ಷಷ್ಠೋಗ್ರಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।
ಜಲಾವಾಸಂ ಸಪ್ತಮಂ ಚ ಕೌತುಕಂ ಚಾಷ್ಟಮಂ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರವೇಶವಾಸ್ತು ನವಮಂ ದಶಮಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕಂ ।
ಏಕಾದಶಂ ಯಾಗಪೂಜಾ ದ್ವಾದಶಂ ಶಯನಂ ಭವೇತ್ ॥

ತ್ರಯೋದಶಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನಂ ಚ ಚತುರ್ದಶ ।
ಪಂಚದಶಂ ಘಟೋದ್ವಾಸಂ ಷೋಡಶಂ ನ್ಯಾಸಪೂಜನಂ ॥

ಸಪ್ತದಶ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ ಚ ವಿವಾಹೋಷ್ಟಾದಶಂ ಭವೇತ್ ।

ಶಿವದರ್ಶನ—ವೃಷಸ್ಯ ವೃಷಣಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಈಶ್ವರಸ್ಯಾವಲೋಕನಂ ।
ಶೃಂಗಮಧ್ಯೇ ಶಿವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥
ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನೀ ವಾಮಹಸ್ತ ಶೃಂಗೇ ತಲಂ ವೃಷಂ ।
ಅಂಡಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೃಂಗಮಧ್ಯೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಯುಜ್ಯದಂ ನೃಣಾಂ ॥

ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸಾಗರಾಂತಾನಿ ಯಾನಿ ವೈ ।
ಅಂಡಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯೇ ದೇವಾಃ ಶೃಂಗಮಧ್ಯೇ ಶಿವಂ ದೃಶೇತ್ ॥

ದೇವಾಲಯಸ್ಯ ದೇಹಸಾಮ್ಯಂ

ಗರ್ಭಗೃಹಂ ಶಿರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಿಖಾಶಿಖರಮುಚ್ಯತೇ ।
ನಾಸಿಕಾಸುಖನಾಸಿಸ್ಯಾದಂತರಾಳಗಳಂ ಸ್ಮೃತಂ ॥

ಮಂಟಪಂ ದೇಹಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಕರ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಗೋಪುರಂ ಪಾದಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ದೇವಸ್ಥಾನಮಿತೀರಿತಮ್ ॥

(ಪು. ೧೩೨)

ಅಂಗ-ಉಪಾಂಗ

ಅಂಗಂ ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಉಪಾಂಗಂ ಬಿಂಬ ಉಚ್ಯತೇ ।
ವೃತ್ತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಅಂಗಂ ತು ವಾದ್ಯನೃತ್ತಾದಿ ಉಪಾಂಗಂ ಶಿಬಿಕೋತ್ಸವಂ ।
ರಥೋತ್ಸವಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಅಂಗರಂಗಾದಿ–ಅಂಗಂ ತು ಮೂಲಬೇರಾಜ್ಯಂ ಉತ್ಸವಾರ್ಥಂ ತು ರಂಗಕಂ।
ವೈಭವಂ ತು ಧ್ವಜಾದೀನಾಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥
ಅಂಗದೇವಾರ್ಚನಂ ರಂಗಮುಪಚಾರಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
ವೈಭವಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾ
ಗಮೇ ॥

ಅಂಗಸ್ಥಾನಂ–ಶಿರೋ ಬಾಹುದ್ವಯಂ ಜಂಘಾಪಾದೌದ್ವೌ ಕಂಧರೇಷು ಚ।
ಅಂಗಸ್ಥಾನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಉಪಾಂಗ—ಶ್ರೋತ್ರೌ ನೇತ್ರೇ ಚ ನಾಸಿಂ ಚ ಕರಾಂಗುಲಿಪದದ್ವಯಂ ।
ಉಪಾಂಗಮಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಪ್ರತ್ಯಂಗ—ಮಕುಟಂ ತು ಶಿರಶ್ಛತ್ರಂ ಪ್ರಭಾಭೂಷಣಮೇವ ಚ ।
ಪ್ರತ್ಯಂಗಮಿತಿ ಚ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಪುಂಸ್ತ್ರೀಶಿಲಾ–ಪುಂಶಿಲಾ ತಾಳನಾದಂ ತು ಘಂಟಾನಾದಂ ತು ಸ್ತ್ರೀಶಿಲಾ ।
ನಪುಂಸಕ ಶಿಲಾಶ್ಚೈವ ಸ್ವರಹೀನಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥

ಲಿಂಗಭೇದ

ನದ್ಯಾಂ ತೀರ್ಥೇ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಪುರಾಣೋಕ್ತಂ ಪುರಾತನಂ ।
ಪರ್ವತಾಗ್ರೇಽಪೌರುಷೇಯಮಾರ್ಷೇಯಮಭಿಧೀಯತೇ ॥

ದೇವೈರ್ವಾ ಸಾರ್ವಭೌಮೈರ್ವಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ದೇವಮಂದಿರಂ ।
ಸ್ಥೂಲಂ ವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೇಹಂ ವಾ ಪೌರುಷಂ ತು ಪ್ರಕಥ್ಯತೇ ॥

ಲಿಂಗಂ ಪುಂಶಿಲಯಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಾಣಿಪೀಠಂ ತು ಯೋಷಿತಾ ।
ಆಧಾರಪೀಠಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವೈ ನಪುಂಸಕಶಿಲಾಮಯಂ ॥

ಲಿಂಗ—ಲಿಂಗವೃತ್ತಸಮಂ ಪೀಠಂ ದೀರ್ಘಂ ವಿಸ್ತಾರಮೇವ ಚ ।
ತದರ್ಧಂ ಗೋಮುಖಶ್ಚೈವ ಇತ್ಯೇ ತಲ್ಲಿಂಗ ಪಂಚಕಂ ॥

ಪಂಚಸೂತ್ರ—ಪಂಚಸೂತ್ರ ಕೃತಂ ಲಿಂಗಂ ಧಾರಯೇ ದ್ವಿಧಿವಚ್ಛುಭಂ ।
ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನ ಗರ್ಭಗೇಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನಮುತ್ತಮಂ ॥

ಪಂಚಭಾಗಮಧಃ ಕೃತ್ವಾ ಗರ್ಭಗೇಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತು ಚತುರ್ಭಾಗೇ ಲಿಂಗಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯವಿಶೇಷತಃ॥

ವೃಷಭ–ಪೀಠಾದ್ದಂಡ*ದ್ವಯಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ವೃಷಂ।
ಗುಣ†ಹಸ್ತಾಂತರಂ ವಾಪಿ ಪಕ್ಷ*ಹಸ್ತಾಂತರಂ ತು ವಾ ।
ಪೀಠಾಗ್ರೇ ತು ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ॥

ಗೋಮುಖ

ಯಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಭವೇದ್ದ್ವಾರಂ ತಾಂ ಪ್ರಾಚೀಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಅಥವೋದಯದೇಶಂ ತು ರವೇಃ ಪ್ರಾಚೀಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥
ಉತ್ತರೇ ಜಲಮಾರ್ಗಂ ಸ್ಯಾತ್ಸೋಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಭವೇತ್ ।
ಮಧ್ಯೇ ಖಾತಂ ತ್ರಿಭಾಗೈಕಂ ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಶತಾ ಭವೇತ್ ॥
ಸರ್ವತ್ರಚೋತ್ತರೇ ನಾಳಸ್ಸೋಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖೋಭವೇತ್ ।
ಐಶಾನ್ಯಂ ವಾ ಪ್ರಣಾಳಂ ಸ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂ ವಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥
ಏವಂ ಪ್ರಣಾಳಮಾಖ್ಯಾತಂ ಪದ್ಮಮಧ್ಯೇ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಗಳೇ ವಾ ದ್ವಾರದೇಶೇ ವಾ ದ್ವಾರತೋರಣ ಮಿಷ್ಯತೇ ॥
ಪಶ್ಚಿಮಾನನ ಲಿಂಗಸ್ಯ(ತಥೈವ) ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಸ್ಯ ಚ ।
ಗೋಮುಖಂ ಸೌಮ್ಯಭಾಗೇ ಸ್ಯಾದುತ್ತರೇ ಜಲನಿರ್ಗಮಃ ॥
ಯಾಮ್ಯದಿಙ್ಮುಖಲಿಂಗಸ್ಯ ಸೌಮ್ಯವಕ್ತ್ರಶಿವಸ್ಯ ಚ ।
ಗೋಮುಖಂ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಹಿ ಜಲನಿರ್ಗಮಃ ॥

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ—ಕರಸ್ಥಲಗತಂ ಲಿಂಗಂ ವಾಮತಃ ಕೃತಗೋಮುಖಂ ।
ಕನಿಷ್ಠಾನಾಮಿಕಾಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ಚ ಗೋಮುಖಂ
ಅಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರೇಣ ಚೈವಂ ಹಿ ಸಂಸ್ಪೃಶೇದರ್ಚನಾವಿಧೌ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ— ಶಬ್ದಾರ್ಥಂ
ಪ್ರಚ್ಛಿನತ್ತಿ ಭಯಂ ಸರ್ವಂ ದಕಾರೋ ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಿದಃ ।
ಕ್ಷಿಕಾರಾತ್ಕ್ಷೀಯತೇ ರೋಗೋ ಣಕಾರಃಶ್ರೀಪ್ರದಾಯಕಃ॥

---

*ದಂಡ ೨೫, ೨೬ ಅಥವಾ ೨೭ ಅಂಗುಲಕ್ಕೆ ದಂಡವೆಂದು ಹೆಸರು. ಲಿಂಗಪೀಠದಿಂದ ಮುಂದೆ ೬೦, ೬೨ ಅಥವಾ ೬೪ ಅಂಗುಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಸವನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.
† ಗುಣ ಮೂರು ಹಸ್ತಗಳು (೨೪ ಅಂಗುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಸ್ತ) *ಪಕ್ಷ ೨ ಹಸ್ತಗಳು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾರ್ಣ ಸಂಯೋಗಾತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಪದಾತ್ಪದಾಂತರಂ ಗಚ್ಛೇತ್ಕರೌ ಚಲನವರ್ಜಿತೌ ।
ಸ್ತುತಿರ್ವಾಚಿ ಹೃದಿ ಧ್ಯಾನಂ ಚತುರಂಗಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥

ಆಸನ್ನಪ್ರಸವಾ ನಾರೀ ತೈಲಪೂರ್ಣಂ ಯಥಾ ಘಟಂ ।
ವಹಂತೀ ಶನಕೈರ್ಯಾತಿ ತಥಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ—ಕ್ರಮ ಅಪಸವ್ಯಂ ಯತೀನಾಂ ತು ಪ್ರಸವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಾಂ ।
ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯಂ ಗೃಹಿಣಾಮಿತಿ ಶಂಭೋಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥

ವೃಷಂ ಚಂಡಂ ವೃಷಂ ಚೈವ ಸೋಮಸೂತ್ರಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಚಂಡಂ ಚ ಸೋಮಸೂತ್ರಂ ಚ ಪುನಶ್ಚಂಡಂ ಪುನರ್ವೃಷಂ ॥

ನಮಸ್ಕಾರ—ಅಂತರಾಳೇ ವೃಷಾಗ್ರೇ ವಾ ಬಲಿಪೀಠಧ್ವಜಾಗ್ರಕೇ ।
ಗೋಪುರಸ್ಯ ಪುರಾಗ್ರೇ ವಾ ನಮಸ್ಕಾರೋ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಸ್ಥೂಲಲಿಂಗಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ದೇವಾಗಾರಂ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ।
ಬಲಿಪೀಠಂ ಭದ್ರಲಿಂಗಂ ಲಿಂಗತ್ರಯಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥

ಚರಲಿಂಗೇ ವಿಮಾನೇ ಚ ಭೂತಪೀಠೇ ಶಿವಾಲಯೇ ।
ಶಿವಸ್ಸಂನಿಹಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ತತಸ್ಸದಾ ॥

ಆಶೀರ್ವಚನಂ—ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು ಬಲಮಸ್ತು ಯಶೋಽಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
ಸೌಭಾಗ್ಯಮಸ್ತು ಶುಭಮಸ್ತು ಶಶಾಂಕಮೌಳೇಃ ।
ಪಾದಾರವಿಂದಾರ್ಪಿತ ಪುಣ್ಯಪುಷ್ಪಂ
ತುಭ್ಯಂ ದದಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಧೃತಮಂಗಳಾನಿ ॥

ಜಾತಿಸ್ಮರತ್ವಂ ಪೃಥಿವೀಪತಿತ್ವಂ
ಸೌಭಾಗ್ಯಲಾವಣ್ಯಮತೀವ ರೂಪಮ್ ।
ಶಿವೇ ಚ ಭಕ್ತಿಂ ಪರಮಾಯುವಿದ್ವತ್
ದದಾತು ತೇ ಶಂಕರ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ॥

ಭಸ್ಮಪ್ರದಾನಂ-ಪವಿತ್ರಾಂಗುಷ್ಠನಾನೀತಂ ಭಸ್ಮದದ್ಯಾತ್ತು ದೇಶಿಕಃ ।
ವ್ಯಗ್ರೀಮುದ್ರೇಣ ಯದ್ದತ್ತಂ ಶಿವಪಾದ ಪ್ರಸಾದಕಂ ॥

ಅಭಿಷೇಕಃ—ಕ್ಷುದ್ರರೋಗವಿನಾಶಂ ಚ ಉದ್ಧೃತಕ್ಷ್ವಮನಾಶನಮ್ ।
ಅದೃಷ್ಟಂ ಶತ್ರುನಾಶಂ ಚ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಚನಾತ್ಫಲಮ್ ॥

ಕಲಶ—ರತ್ನಮಸ್ಥಿನ್ಯಸೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಸೂತ್ರಾನ್ನಾಡೀಸ್ತಥೈವ ಚ ।
ವಸ್ತ್ರೇಣ ತ್ವಕ್ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾರಿಕೇಳಶ್ಶಿರಸ್ತಥಾ ॥
ಕೂರ್ಚಂ ಕೇಶಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಲ್ಲವಂ ಶ್ರೋತ್ರಮೇವ ಚ ।
ತಿಲತಂಡುಲವ್ರೀಹಿಶ್ಚ ಊರುಜಂಘಪದದ್ವಯಮ್ ॥
ಸ್ವರ್ಣಂ ವಾ ರಜತಂ ವಾಪಿ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಮಥಾಪಿ ವಾ ।
ಅಥವಾ ಮೃಣ್ಮಯಂ ವಾಪಿ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಸುಶೋಭಿತಮ್ ॥

ಅಷ್ಟಮಂಗಳಗಳು

ದರ್ಪಣಂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ ಚ ವೃಷಭಂ ಯುಗ್ಮಚಾಮರಂ ।
ಶ್ರೀವತ್ಸಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ಶಂಖಂ ದೀಪೋ ದೇವಾಷ್ಟಮಂಗಳಂ ॥

ಆಯುಧಗಳು—ವಜ್ರಂ ಶಕ್ತಿಂ ಚ ದಂಡಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪಾಶಂ ತಥಾಂಕುಶಂ ।
ಗದಾ ತ್ರಿಶೂಲಪದ್ಮಂ ಚ ಚಕ್ರಂ ಚೇತಿ ದಶಾಯುಧಾಃ ॥

ಉತ್ಸವಗಳು—ಸೌಖ್ಯೋತ್ಸವಂ ನವಾಹಂ ತು ಸಪ್ತಾಹಂ ಶ್ರೀಕರೋತ್ಸವಂ ।
ಸಾತ್ವಿಕಂ ತು ತ್ರಿಯಾಹಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚಾಹಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ ಭವೇತ್॥
ಶಾಂತ್ಯುತ್ಸವಂ ನವಾಹಂ ತು ಸಪ್ತಾಹಂ ಶೈವಮುಚ್ಯತೇ ।
ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ತು ಕ್ರಿಯಾಹಂ ಸ್ಯಾದ್ದಿನಭೇದಮಿತೀರಿತಂ ॥

ಪರಮೀಕರಣಂ—ನ್ಯಸ್ತಾನಾಂ ಹೃದಯಶಿರಶ್ಶಿಖಾದೀನಾಂ
ಕಲಾನಾಂ ಚ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವರ್ಣಾನಾಮಾವಾ
ಹಿತ ಪರಮಶಿವ ತೇಜಸಾತಿಧವಲೇನ ತದ್ವ
ರ್ಣತಾಪ್ತಿ ಭಾವನಂ (ಕ್ರಿ. ಸಾ. ii ಪು. ೨೧೬)

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು—ವೀಕ್ಷಣಂ ತಾಡನಂ ದೇವಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಚಾಭಿಮರ್ಶನಮ್ ।
ಘಾತನಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಚಾಭಿಮಂತ್ರಣಂ ಚ ನಮಸ್ಕೃತಿಃ ॥

ಅಗ್ರೋದಕಂ

ಹೇಮರ್ವರ್ಣ ತಾಮ್ರೈರ್ವಾ ಕುಂಭಂ ತ್ರಿದ್ರೋಣ ಪೂರಿತಂ।
ಅಗ್ರೋದಕ ಘಟಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವರುಣಸ್ಯಾಧಿದೈವತಮ್ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹ—ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪುಕಾರಸ್ಯ ಣಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ತಥಾ ।
ಹಕಾರಂ ಹರದೈವತ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಾಹಾಕ್ಷರಕತ್ರಯಂ ॥
ಕರ್ಮಾರಂಭೇ ತು ತತ್ಪೂರ್ವೇ ಕಾರಯೇತ್ಸವ ಕರ್ಮಣಿ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಚಾಹಯಾ ಪ್ರಾಹ ತಸ್ಮಾತ್ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ॥

ಪೂಜಾ— ಸಾಧನವು ಸುಗಂಧ ಕುಸುಮಂ ವಾಪಿ ದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಮಥಾಪಿವಾ ।
ತಿಲಾಕ್ಷತೈರ್ಬಿಲ್ವದಳೈರರ್ಚಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥

ಅಂತರ್ಯ— ಜನಂ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರಥಮಂ ಪುಷ್ಪಂ ಕ್ಷಮಾಪುಷ್ಪಂ ದ್ವಿತೀಯಕಂ ।
ತೃತೀಯಂ ತು ದಯಾಪುಷ್ಪಂ ಚತುರ್ಥಂ ಕ್ರೋಧವರ್ಜನಂ॥
ಪಂಚಮಂ ಜ್ಞಾನಪುಷ್ಪಂ ತು ಷಷ್ಠಂ ವೈ ಭಾವಪುಷ್ಪಕಂ ।
ಸಪ್ತಮಂ ಧ್ಯಾನಪುಷ್ಪಂ ಚ ಸಮಾಧಿಶ್ಚಾಷ್ಟಮಂ ಭವೇತ್॥

ಸ್ವಾತ್ವಿಕ—ಪದ್ಮಂ ಚ ಕರವೀರಂ ಚ ಉತ್ಪಲಂ ನಂದಿವರ್ಧನಂ ।
ಸುಗಂಧದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಾದಿ ಸತ್ವಂಚೈವ ಪಿತಾಮಹ ॥

ರಾಜಸ—ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾಜಿ ಸೇವಂತಿ ಪುನ್ನಾಗಂ ಚಂಪಕಸ್ತಥಾ ।
ರಾಜಸಂ ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ ತಮಮನ್ಯತ್ರ ಚೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಸುಮ

ಅರ್ಕಪ್ರಸೂನಸ್ಯ ಸಹಸ್ರತೋಽಪಿ ತಥೈಕಂ ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ।
ತತೋರ್ಕಪುಷ್ಪಾತ್ಕರವೀರಪುಷ್ಪಾದ್ಬಿಲ್ವಂದಳಂ ಚಂಪಕ ಪಂಚಕಂ ಚ ॥
ಧತ್ತೂರಪತ್ರೇಣ ಸಮಂ ಕುಶಂ ಚ ಶಮಿಾತ್ವಪಾಮಾರ್ಗಜಮುತ್ಪಲಂ ಚ ।
ನೀಲೋತ್ಪಲಂ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಂ ಪ್ರಸೂನಂ ಭೂಮೌನಗಾಗ್ರೇಷು ನಭೋಂ
ತರಾಲೇ ॥

—ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧೪

ಬಿಲ್ವ—ಬಿಲ್ವಪತ್ರಪ್ರದಾನಂ ಹಿ ಶೃಣುಷ್ವೈವ ವರಾನನೇ ।
ಯತ್ನೇನೈವ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಸರ್ವದಾ ತದಧೋಮುಖಂ ॥
ಮಮಾಸನಂ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಮಾ ಕುರ್ವೀತ ಕದಾಚನ ।
ಮೋಹಾತ್ಪ್ರಕುರುತೇ ಯೋಽಪಿ ಮದ್ರೋಹೀ ಸ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

—ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನ ತಂತ್ರೇ ೬

ಪುಷ್ಪಧಾರಣ—ಚಿಸ್ಮೃಪ್ರಯಾ ಚ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಶಿವಾಯಾಥ ಸಮರ್ಪಯೇತ್।
ಪುಷ್ಪಮೂರ್ಧ್ವಮುಖಂ ಯೋಜ್ಯಂ ಪತ್ರಂ ಯೋಜ್ಯಂ
ತ್ವಧೋಮುಖಂ ॥

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ—ಮಧ್ಯಮಾನಾಮಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಪುಷ್ಪಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಪೂಜಕಃ ।
ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಪುಷ್ಪಮೇಕಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಅಂಗುಷ್ಠೇನ ವಿನಾ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ತದ್ವಿಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥
—ವೀ. ಆಚಾರಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಅ. ೧೯

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನ

ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನ್ಯಗ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಪನೋದಯೇತ್ ।
ವಿಸರ್ಜನಸ್ಯ ಸಮಯೇ ನವಪುಷ್ಪಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ನ ಶೂನ್ಯಮಸ್ತಕಂ ಲಿಂಗಂ ಸುಧೀಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಕದಾಚನ ॥

ಪ್ರದೋಷ—ಘೃತದೀಪಂ ಸುಗಂಧಂ ಚ ದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಪಯೋದನಂ ।
ಪೂಜಾ ಅರ್ಪಿತಂ ದರ್ಶನಾತ್ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರದೋಷೇ ಗಿರಿಜಾಪತೇಃ ॥

ಮೂರ್ತಿ—ಕರ್ಮಾರಂಭೇ ಪೂಜಯೇತ್ತು ಶಿವಸೇವಾರ್ಥಮಾಗತಃ ।
ಸ್ಥಾಪನಂ ಮುಖಮಂಟಪಕುಡ್ಯಸ್ಥಂ ನೃತ್ತರೂಪಂ ಗಣಾಧಿಪಂ ॥
ಸರ್ವವಿಘ್ನಧ್ವಂಸನಾರ್ಥಮಾದೌ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾರ್ಚನಂ ।
ಶಿವಸೇವಾರ್ಚನಾತ್ಪೂರ್ವಂ ಕಾರಯೇದ್ಗಣನಾಯಕಂ ॥

ದಕ್ಷಿಣೇ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಂ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ।
ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಂ ದಾನವಾನಾಂ ಭಯಾರ್ಥಕಂ ॥
ಪಶ್ಚಿಮೇ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ನಾರಸಿಂಹಮಥಾಪಿ ವಾ ॥

ವೀರಾಗಮೇ—ಪುಲ್ಲಿಂಗೋದ್ಭವ ಕಾಲೇತು ಶಂಭೋರ್ವೈ ಶಾಪಕಾರಣಾತ್।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಲಯಹೀನಂ ಚ ಕೃತಂ ವೈ ಶಂಭುನಾ ಪುರಾ ॥
ಶಿವಪ್ರೀತಿಕರಂ ಲಿಂಗಂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಣಾತ್ ।
ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಂ ಚಂಡಂ ಮಾನುಷಸ್ಯಪದೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಸುಪ್ರಭೇದೇ—ಗ್ರಹದೋಷ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಸಂಕಟನಾಶಿನೀಂ ।
ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚಾಪಿಕುಡ್ಯೇ ವಾ ದುರ್ಗಾದೇವೀಂ ಪ್ರಕಲ್ಪ
ಯೇತ್ ॥

ದ್ವಾರಪಾಲಕೌ-ಮಹಾಕಾಳಾಖ್ಯಕಶ್ಚೈವ ನಂದಿನಾಮಾsಸುರದ್ವಿಷೌ ।
ಮಂದರಾಚಲ ಪತ್‌ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಭೂತೇಶ ವರಲಾಭತಃ ॥
ಸಾರೂಪ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ತತ್ರವರಂ ತದ್ವಾರಪಾಲಕೌ ॥

ಪಾಕಶಾಲಾ—ಪಾಕಾರ್ಥಂ ಕಾರಯೇದ್ಯಸ್ತು ಪಾಕಶಾಲಾಗ್ನಿಪಾರ್ಶ್ವಕೇ ।
ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ತದ್ಭಾಗೇ ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥

ವೀರೇಶ—ಶತ್ರುದೋಷ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಂ ಭಕ್ತಾನಾಮಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿದಂ ।
ವೀರಭದ್ರಂ ಮಾತೃಗಣಾ ವಿಘ್ನೇಶಂ ಯಾಮ್ಯದೇಶಕೇ ॥

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಾದಿ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಸಂಕಟನಾಶನಂ ।
ವಿಘ್ನೇಶಂ ನೈರ್‌ಋತೇ ಚೈಕಬೇರಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪೇ ॥

ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಂ ಚೈಕಬೇರಂ ವಿಘ್ನೇಶ ನೈರ್‌ಋತೌ ॥
ಪಶ್ಚಿಮೇ ಷಣ್ಮುಖಂ, ವಾಯವ್ಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂ, ಉತ್ತರೇ ದೇವೀಂ.
ಪಶ್ಚಿಮೇ ಮನೋನ್ಮನೀಂ, ಉತ್ತರೇ ದುರ್ಗಾಂ, ಈಶಾನ್ಯೇ
ಭಾಸ್ಕರ-ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲೌ ನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಬಲಿಪೀಠ—ಧ್ವಜಾಗ್ರೇ ಬಲಿಪೀಠಂ ತು ಪಂಚಹಸ್ತೋರ್ಧ್ವ ವಿಸ್ತೃತಮ್।
ದ್ವಿಹಸ್ತಂ ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ್ಯಂ ಮಧ್ಯೇ ಪದ್ಮಂ ವಿಲೇಖಯೇತ್॥
ದಿಙ್ನಾಗಕೂರ್ಮ ದಿಕ್ಪಾಲ ನಾಗಾಷ್ಟ ಪ್ರಥಮೇ ತಲೇ ।
ದ್ವಿತಲೇ ದೇವ ಗಂಧರ್ವ ಸ್ತ್ರಿತಲೇ ತು ಮರುದ್ಗಣಾನ್ ॥
ಚತುಸ್ಸ್ಥಲೇ ಚ ಪೈಶಾಚಾನ್ಸ್ಥಾಪಯೇತಪಂಚಮೇ ತಲೇ ।
ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ ಭೂತಾದೀ ಬಲಿಪೀಠಾಶ್ರಿತಾ ಬುಧಃ ॥

ಬಲಿಪೀಠ—ಮೂಲೇತು ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಶ್ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚೈವ ಗದಾಧರಃ ।
ದೇವಾಃ ಅಗ್ರೇತು ಕಾಳಿಕಾಪ್ರೋಕ್ತಾ ಬಲಿಪೀಠಾಧಿದೇವತಾಃ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಫಲ—ಸರ್ವಪಾಪ ಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವರೋಗ ನಿವಾರಣಂ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಯೈಕ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿರ್ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಚಾಮರ—ಮೃಗಕೇಶಸಿತಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಾದೇಶಾಂತಚತುಷ್ಟಯಂ ।
ಹೇಮ ದುರ್ವರ್ಣ ಹಸ್ತಂ ಸ್ಯಾದ್ರವೀಂದೂಭಯಚಾಮರಂ ॥

ಕುಂಭಾರತಿ—ಪ್ರಸ್ಥದ್ವಯಂ ತು ಖಾದಿರ್ವಾ ಪೂರಿತಂ ತ್ರಾಮಸತ್ರಕಂ ।
ಕುಂಭಾರಾರ್ತಿಂ ತು ಯಃ ಕುರ್ಯಾದ್ದೀಪಂ ತಕ್ಕಂಠಮಧ್ಯತಃ ॥
ಕುಂಭಮೂಲೇ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕುಂಭಮಧ್ಯೇ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ಕುಂಭಾಗ್ರೇ ರುದ್ರದೈವತ್ಯಂ ಕುಂಭಾರಾರ್ತೇರ್ಹಿದೇವತಾಃ ॥

ಘಂಟಾ—ಪಾತ್ರವತ್ಸಂಪುಟಂ ಕಾಂಸ್ಯೈಃ ಸ್ಥೂಲಕಂಠಂ ಸುಶೋಭಿತಂ ।
ಶೂಲಂ ವಾ ವೃಷಭಂ ಶೃಂಗೇ ಘಂಟಾ ಶತಫಲಾಧಿಕಾ ॥
ಘಂಟಾಮೂಲೇ ಸ್ಥಿತಾ ಲೋಕಾಃ ಘಂಟಾಮಧ್ಯೇ ತು ನಿರ್ಜರಾಃ ।
ಘಂಟಾಗ್ರೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಘಂಟಾನಾಳೇ ತು ಮಾರುತಾಃ ॥

ದರ್ಪಣಂ—ವಿತಸ್ತಿದ್ವಯಂ ಸಂಯುಕ್ತಂ ದೀಪ್ತಂ ಕಾಂಸ್ಯಂ ತು ದರ್ಪಣಂ ।
ನಾನಾ ವರ್ಣವಿಚಿತ್ರಾದಿ ಶೋಭಿತಂ ರವಿದೈವತಂ ॥

ಛತ್ರಂ—ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ವರ್ತುಳಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಧ್ಯೇ ವೃತ್ತಂ ದ್ವಿತಾಲಕಂ ।
ಹೇಮದುರ್ವರ್ಣ ಪಟ್ಟಾಭಂ ಛತ್ರಂ ಶಕ್ರೋऽಧಿದೇವತಾ ॥

ಮುಖವಸ್ತ್ರಂ—ಹೇಮಾಂಬರಂ ವಾ ಶ್ವೇತಂ ವಾ ಹ್ಯರತ್ನಿದ್ವಿತಯಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಉಪಚಾರಾರ್ಥಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಧೃತ್ವಾ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಪಾವಡಂ ॥

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಪಟ—ತಪ್ತಕ್ಷೀರಂ ಯಥಾ ಶಾಂತಂ ಜಲೈರ್ಭವತಿ ತತ್ತಥಾ ।
ವಸ್ತ್ರಪಾತೇ ಭುಜಂಗಾನಾಂ ಶಾಂತಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಕಂ ಪಟಂ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ದುಷ್ಟಾನಾಂ ದೇವೇ ದೃಷ್ಟಿರ್ನ ಪಾತಯೇತ್ ।
ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಧೃತ್ವಾ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಕಂ ಪಟಂ ॥

ಪಟಾಪಸರಣ—ಘಂಟಾವರಣ ನಿರ್ಮುಕ್ತೌ ದೀಪ್ಯೈರೇವ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ।
ಉದಯಾಚಲಭಾಸುರ್ವಾ ಹರೇತ್ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಕಂ ಪಟಂ ॥

ಪೂಜಾವರ್ಜ್ಯ–ನಾಕ್ಷತೈರರ್ಚಯೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ನ ತುಲಸ್ಯಾ ಗಣಾಧಿಪಂ ।
ನ ದೂರ್ವಯಾ ಯಜೇದ್ದುರ್ಗಾಂ ನ ಕೈತಕ್ಯಾ ಸದಾಶಿವಂ॥

ಪೂಜಾಭಾವೇ–ಆರ್ಷೇಯಾದಿ ಶಿವಸ್ಥಾನೇ ಪೌರುಷಾಖ್ಯೆ ಶಿವಾಲಯೇ ।
ಪೂಜಾಹೀನೇ ಭವೇದ್ರಾಷ್ಟ್ರಗ್ರಾಮನಾಶೋ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ವರ್ಜ್ಯ—ಏಕಹಸ್ತೇನ ಭಸಿತಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಪಾದತೀರ್ಥಕಂ ।
ಏಕಂ ಸವ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಮೇಕಂ ಸರ್ವತ್ರವರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಗ್ರಾಹ್ಯತಾ

ಜಿಹ್ವೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ತು ಯನ್ಮಂತ್ರಂ ಮತ್ಸ್ಯೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂತು ಯಜ್ಜಲಂ।
ಭೃಂಗೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ತು ಯತ್ಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯಂ ತು ಕೀದೃಶಂ ॥
ದೀಕ್ಷಯಾ ಶುದ್ಧ್ಯತೇ ಮಂತ್ರಃ ತೋಯಂ ಮಂತ್ರೇಣ ಶುದ್ಧ್ಯತೇ ।
ತೋಯೇನ ಪುಷ್ಪಶುದ್ಧಿಶ್ಚ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಕಮಲೋದ್ಭವ ॥

ಪ್ರತಿಮಾ—ನಿಷ್ಕಂ ನಿಷ್ಕಾರ್ಧಕಂ ಪಾದನಿಷ್ಕಂ ವಾಪಿ ತದರ್ಧಕಂ ।
ಪ್ರತಿಮಾಃ ಕಾರಯೇ ತ್ತತ್ತದ್ದೇವಬೀಜೇನ ಯೋಜಯೇತ್ ॥

ಅಂಗಾದಿಭಿನ್ನೇ–ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಭಿನ್ನಂ ನ ಭವೇತ್ ಉಪಾಂಗೇ ಶಿಲ್ಪಿನಾಕೃತಂ
ವಿಸರ್ಜನಂ ಚಾಂಗಭಿನ್ನಂ ಶಿವೇನೋಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಮೇ ॥

ಅರ್ಚಕ—ರೂಪದ್ವಯಂ ಶಿವಸ್ಯೋಕ್ತಂ ಬಿಂಬಮರ್ಚಕ ಏವ ಹಿ ।
ಬಿಂಬೇತ್ವಾವಾಹನಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಶಿವಃ ॥
ಯಥಾ ಕಾಷ್ಟಗತೋ ವಹ್ನಿಃ ವೇದ್ಯತೇ ಮಥನಾದಿಭಿಃ ।
ತಥಾ ಮಂತ್ರಪ್ರಭಾವೇಣ ಭಕ್ತ್ಯಾಭಿವ್ಯಜ್ಯತೇ ಶಿವಃ ॥
ಅರ್ಚಕಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವೇಣ ಶಿಲಾ ಭವತಿ ದೈವತಂ ।
ಅಮಂತ್ರಮರ್ಚಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಿತೋ ಭವತಿ ಶಂಕರಃ ॥
ಅಮಂತ್ರಾಬದ್ಧಯುಕ್ತಂ ಚೇದ್ರಾಜಾರಾಷ್ಟ್ರಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥

ಆದ್ಯೇಷ್ಟಕಾಸ್ಥಾಪನವಿಧಿ

ಆದ್ಯೇಷ್ಟಕಾಂ ಪುಂಶಿಲಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ವಾ ದ್ವಾರಬಂಧನಂ ।
ನಪುಂಸಕೋಪಲೇನೈವ ತತೋ ಮೂರ್ಧ್ನೇಷ್ಟಕಾಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ವಾಸ್ತುನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಪದ ವಿಭಾಗವಾದನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ—

ಷೋಡಶಾಂಗುಲಮಾಯಾಮಾ ವಸ್ವಂಗುಲ ಸುವಿಸ್ತೃತಾ ।
ತಥಾ ಯುಗಾಂಗುಳಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತಟಸ್ಯೈಕಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಾ ॥

ಸಪ್ತಾಂಗುಲ ವಿವೃದ್ಧ್ಯಾ ಶ್ಚ ತು ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಾಂಗುಲೀ ತತಃ ।
ತದರ್ಧಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ತಾಸಾಂ ತೀವ್ರಂ ತಸ್ಯಾರ್ಧಮುಚ್ಯತೇ ॥
ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಾಸ್ತಾಶ್ಶಿಲಾಃ ಪ್ರಥಮಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ಬುನಾದಿ—(ಫೌಂಡೇಶನ್) ಮೊದಲ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಅನಂತರ ಇಡಬೇಕಾದ

ತ್ರಯೋದಶಾಂಗುಲಾಯಾಮಂ ತದರ್ಧಾಂಗುಲ ವಿಸ್ತೃತಂ ।
ತೀವ್ರಂ ತಸ್ಯಾರ್ಧಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸ್ಥಾಪನೀಯೇಷ್ಟಕಾಃ ಕ್ರಮಾತ್॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾದ ಬೇರೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ

ಆದ್ಯೇಷ್ಟಕ ದಿನಾತ್ಪೂರ್ವರಾತ್ರೌ ಚೈವಾಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾ ಪೂರ್ವಕ ಅಧಿವಾಸಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹೋಮಗಳನ್ನೂ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ—

ಮಂದಿರೇ ಮಂಟಪೇ ಚೈವ ಪ್ರಾಸಾದೇ ಗೋಪುರೇ ತಥಾ ।
ಪರಿವಾರಾಲಯೇ ಚೈವ ವಿಧಿನೈತೇನ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತೇತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ದ್ವಾರಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್।
ದ್ವಾರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಚಾಂಘ್ರಿಮೂಲೇ ಭಿತ್ಯಂತರಾಲಯೇ ॥
ಶಿಲಾಂ ವೈ ಚೇಷ್ಟಕಾಂ ವಾಪಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಸಾಧಕೋತ್ತಮಃ ।
ಅನ್ಯೇಷ್ಟಕಾನ್ ಸಮಾದಾಯ ಭಿತ್ಯರ್ಥಂ ಮುನಿಪುಂಗವಾಃ ॥
ಈಶಾನಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಕ್ಷಿಪೇದಿಂದ್ರಾದಿತಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ದ್ವಾರದ ದಕ್ಷಿಣಾಂಘ್ರಿ ಭಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೇಷ್ಟಿಕೆ

ಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಇಡಬೇಕು.

—ಆದ್ಯೇಷ್ಟಕಾಪಟಲಃ

ಮೂರ್ಧ್ನೇಷ್ಟಿಕಾಸ್ಥಾಪನವಿಧಿ

ಯತ್ಕಾಲೇ ಚ ಸಮಾಪ್ತಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಹಾನ್ಯಾಸಾಂತಮಾಲಯಂ ।
ಮೂರ್ಧ್ನೇಷ್ಟಿಕಾಂ ಚ ತತ್ಕಾಲೇ ವಿನ್ಯಸೇದ್ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ ॥
ನಪುಂಸಕೋಪಲೇನೈವ ಕಾರಯೇಲ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಂ ।
ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ ಮಾಯಾಮಂ ವಿಸ್ತಾರಂ ತು ಷಡಂಗುಲಂ ॥
ತ್ರ್ಯಂಗುಲಂ ರಸಮುಚ್ಛೇದಂ ಇಷ್ಟಿಕಾ ಶಿಲಮಾನಕಂ ॥

ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾದ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಮೂರ್ಧ್ನೇಷ್ಟಕೆಯನ್ನು ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಪಂಚಗವ್ಯ ಅಧಿವಾಸಾದಿಪೂರ್ವಕ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ

ವಿಧಿನಾ ಪೂಜಯಿತ್ವಾತು ಸುಮುಹೂರ್ತಂ ನಿರೀಕ್ಷಯೇತ್ ।
ಮಂಗಳಧ್ವನಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ವೇದಘೋಷ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥
ಸುವರ್ಣರತ್ನೌಷಧೀಶ್ಚ ಬಿಲಮಧ್ಯೇ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಇಷ್ಟಿಕಾಂ ಬಂಧಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ಸುಧಯಾ ಲೇಪನಂ ತತಃ ॥

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಸುವರ್ಣ ರತ್ನೌಷಧಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಹಾನ್ಯಾಸಾಂತ ರಚಿತವಾದ ಶಿಖರಾಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧ್ನೇಷ್ಟಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಧ್ವಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿ

ಸ್ಥಂಭಸ್ಥೌಲ್ಯಂ ನ ಕಥಿತಂ ದಾರುಸ್ಥೌಲ್ಯಂ ಶುಭಪ್ರದಂ ।
ಚಂಪಕಂ ದೇವದಾರುಂ ವಾ ಮಧೂಕಂ ವೇಣುರೇವ ಚ ॥
ಕ್ರಮುಕಂ ಚಂದನಂ ವಾಪಿ ಬದರೀಸಾಲಮೇವ ಚ ।
ಶ್ರೀಪರ್ಣಿಕಾದಿ ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ಉತ್ತಮಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ॥

ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ—ಫಲವೃಕ್ಷ ಸುಶಾಖಂ ಚ ಕೋಟರೈರ್ಬಿಂದುಭಿರ್ವಿನಾ ।
ಅತಿಪಕ್ವಮಪಕ್ವಂ ವಾ ಮೃದುಜಂಬೂಫಲಾಗ್ರವತ್ ॥

ಸ್ಥೂಲ್ಯಂತಂ ತತ್ರಿಭಾಗಂಸ್ಯಾನ್ನವಹಸ್ತೋನ್ನತಂ ಬುಧಃ ।
ಪಟ್ಟಿಕಾತ್ರಿತಯಂ ಚಾಗ್ರೇ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ತು ದೈರ್ಘಕಂ ॥
ತ್ರಿಕೋಣಾಕೃತಿಮಗ್ರೇಷು ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ವಿಚಿತ್ರಕೈಃ ।
ತ್ರಿಪಟ್ಟಿಕಾಗ್ರರಂಧ್ರೇಷು ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ತು ವಿಸ್ತೃತಂ ॥
ಅಂಗುಲಿತ್ರಿತಯಸ್ಥೂಲಂ ಚಾಗ್ರೇ ಬಾಲಾಂಬುಜಂ ಯಥಾ ।
ಸ್ಥಂಭಮೂಲೇ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಂಭಮಧ್ಯೇ ತು ಕೇಶವಃ ॥
ಸ್ತಂಭಾಗ್ರೇ ಖಂಡಪರಶುಃ ವೇದಿಕಾಗ್ರೇ ತು ನಿರ್ಜರಾಃ ॥

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ದಪ್ಪವಾದ ಮರವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಧ್ವಜವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಸ್ತಂಭಂ ಚತುರ್ಥಭಾಗಂ ತು ಕೃತ್ವಾ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯಾತ್ಮಕಂ ।
ಮೂಲೇ ಭಾಗಂ ತು ಕುರ್ವೀತ ಚತುರಶ್ರಂ ಪಿತಾಮಹಂ ॥
ತತೋ ಭಾಗಧ್ವಯಂ ಚೈವ ಅಷ್ಟಾಶ್ರಂ ವಿಷ್ಣುರೂಪಕಂ ।
ರುದ್ರಾಂಶಂ ವರ್ತುಳಂ ಕುರ್ಯಾದ್ರುದ್ರಭಾಗಮುದೀರಿತಂ ॥
ಮೇಖಲಾಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ತು ಊರ್ಧ್ವೇ ಹಸ್ತತ್ರಯಂ ಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಪ್ರಮಾಣದ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಚತುರಾಶ್ರವಾಗಿಯೂ ಎರಡು ಮೂರನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಅಷ್ಟಾಶ್ರವಾಗಿಯೂ ನಾಲ್ಕನೇ ಭಾಗವನ್ನು ವರ್ತುಲವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರುಹಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಾಂಗುಲಂ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರಥಮಂ ಚತುರಶ್ರಕಂ ।
ದ್ವಿತೀಯಂ ತು ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತೃತೀಯೇ ಷೋಡಶಾಂಗುಲಿಂ ॥
ಮೇಖಲಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರಮಾಣಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ॥

ಈ ಪ್ರಮಾಣವಂತೆ ಮೇಖಲೆಗಳನ್ನೂ

ಸೌವರ್ಣಂ ರಜತಂ ತಾಮ್ರಂ ಪೈತ್ತಳಂ ವಾ ತಥಾ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ತಂಭೇ ತು ವೇಷ್ಟಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೂಲಾದಾಮಸ್ತಕಾಂತಕಂ ॥
ಘಂಟಾನಾಂ ದ್ವಾದಶಂ ಚೈವ ಕಾಂಸ್ಯೇ ರಸ್ಯೇನ ಕಾರಯೇತ್ ॥

ಸುವರ್ಣವೇ ಮೊದಲಾದ ತಗಡಿನಿಂದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಮೇಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಪ್ರಮಾಣ

ಆಲಯಾದತಿದೀರ್ಘಂ ತು ಉತ್ತಮಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ ।
ಮಧ್ಯಮಂ ಶಿಖರಾಯಾಮಂ ಗ್ರೀವಾಯಾಮಮಥಾಪಿ ವಾ ॥

ಕಾರಣೇ ಧ್ವಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪಟಲಃ

ದೀಪಸ್ತಂಭ—ಭಾನುರ್ವಿಶ್ವ ತಿಥಿರ್ಹಸ್ತಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯಂತಂ ಗೋಪುರೋನ್ನತಂ।
ಗೋಪುರಸ್ಯಾಪರಾಗ್ರೇ ತು ದೀಪಸ್ತಂಭಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥
ದುರ್ಗಾಂ ಚ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ವೃಷಭಂ ಲಿಖೇತ್ ।
ಪಶ್ಚಿಮೇ ವೀರಭದ್ರಂ ವೈ ಚೋತ್ತರೇ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಕಂ ॥
ವೃತ್ತಸ್ಥೂಲಂ ಪದ್ಮಪೀಠಂ ಪ್ರುತ್ಯಶ್ರಂ ತ್ರಯಮಾನಕಂ ।
ಅಯೋ ದಂಡಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸ್ತಂಭಸ್ಯೋರ್ಧ್ವೇತು ದೀಪಕಂ ॥
ದೀಪಸ್ತಂಭಸ್ಯಾಧಿದೇವೋ ಭಾಸ್ಕರಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಃ ॥

ಹವನ

ಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ವುಂಟು. ಪ್ರಧಾನಕರ್ಮಾಂಗವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಾಸ್ತು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಂಡಿಲ (ವೇದಿಕೆ) ದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನಕುಂಡಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಂಗಹೋಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ಸಾಧನಾದಿ ಗಳನ್ನು ವೈದಿಕಾಗ್ನಿಮುಖ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೯೩–೧೧೮) ದಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಆಯಾ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಾನ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತ (ವೀ. ಪೂ. ರ. ಪು. ೧೮೯–೧೧೩) ವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೋಮ ವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಂಗಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಾದಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಧಾನಾಗ್ನಿಮುಖ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಶೈವಾಗ್ನಿಮುಖದಂತೆ (ಪು. ೧೨೪-೧೨೬) ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮತ್ತು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಶಸ್ತ.

ಮಂಟಪ—ಐಂದ್ರೇ ವಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಾಪಿ ಚೈಶಾನ್ಯೇ ಪಾವಕೇಪಿ ವಾ ।
ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚೋತ್ತರೇ ವಾಪಿ ಕಲ್ಪಯೇದ್ಯಾಗಮಂಟಪಂ ॥
ಐಶಾನ್ಯೇ ನವಹಸ್ತಮಂಟಪಯುತೇ ಚೈಕಾದ್ಯಶೀತಿಃ೧ಪದೇ ।
ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪದೇಷು ವೇದಿ ಸಹಿತಂ ತದ್ಬಾಹ್ಯ ದೈವೀಪದೇ ॥
ಅಷ್ಟೌಮಂಗಳಕಂ ನ್ಯಸೇದ್ಬಹಿಪದೇ ಕುಂಡಾನಿ ಮಾನುಷ್ಯಕೇ।
ಪೈಶಾಚಾಖ್ಯಪದೇ ತು ಭಿತ್ತಿ ಕಲಶೌ ರಕ್ಷಾಂಶಕೇ೨ ತೋರಣಂ ॥

ವೇದಿಕೆ—ಹಸ್ತದ್ವಯ ಸುವಿಸ್ತಾರಾ ಪ್ರಾದೇಶದ್ವಯಮುನ್ನತಾ ।
ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪದೇ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿತಸ್ತ್ಯಂತೋಪವೇದಿಕಾ ॥
ಮಧ್ಯೇ ತು ಶಿವಕುಂಭಂ ತು ತದ್ವಾಮೇ ವರ್ಧನೀಘಟಂ ।
ಪರಿತೋಽಷ್ಟ ಘಟಾಸ್ತತ್ರ ಪೂರ್ವಾದೀಶಾಂತಕಂಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಕುಂಡ—ನವಸಂಖ್ಯಾನಿ ಕುಂಡಾನಿ ಪಂಚಕುಂಡಾದಿ ವಾ ಯದಾ ।
ಅಥವಾಪ್ಯೇಕ ಕುಂಡಂ ವಾ ಯಥಾ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥
ವಿತ್ತಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಯತ್ನಾರ್ಥಮನ್ಯೋನ್ಯ ಘಟನಾರ್ಥಕಂ ।
ವಿಭವಾರ್ಥಂ ಸಂಭ್ರಮಾರ್ಥಂ ನವಪಂಚಾಗ್ನಿ ಕುಂಡಕೈಃ ॥
ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮೇಕಕುಂಡಂ ವಿಧೀಯತೇ ।

ನವಕುಂಡ

ಪೂರ್ವೇತು ಚತುರಶ್ರಂ ಸ್ಯಾದಾಗ್ನೇಯ್ಯಾಂತು ಭಗಾಕೃತಿಃ ।
ಅರ್ಧಚಂದ್ರಂ ತು ಯಾಮ್ಯಾಯಾಂ ನೈಋತ್ಯಾಂ ತು ತ್ರಿಕೋಣಕಂ
ವಾರುಣೇ ವರ್ತುಳಂ ಕುಂಡಂ ಷಟ್ಕೋಣಂ ವಾಯುದೇಶಕೇ ।
ಉತ್ತರೇ ಪದ್ಮಕುಂಡಂ ತು ಚೈಶಾನ್ಯಾಮಷ್ಟಕೋಣಕಂ ॥

---

೧ ಏಕೋತ್ತರಾಶೀತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ. ೨ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ.

ಪುರಂದರೇಶಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ವೃತ್ತಕುಂಡಂ ಪ್ರಧಾನಕಂ ।
ನವಕುಂಡಂ ಶಿವಾಜ್ಞಾತಂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಫಲಪ್ರದಂ ॥

ಕುಂಡರಚನೆ

ಚತುರಶ್ರಂ ಪುರಾಕೃತ್ವಾ ಚೇಂದ್ರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಶಾಸು ವೈ ।
ಖಾತಾಂತಂ ತತ್ರವಿಸ್ತಾರಂ ಮಧ್ಯೇ ಕಂಠಂ ದ್ವಯಾಂಗುಲಂ ॥
ಗಜತುಂಡಾಕೃತಿರ್ನಾಭಿರೂರ್ಧ್ವೇ ಪಿಪ್ಪಲ ಪತ್ರವತ್ ॥

ಸಮಿತ್—ಅಶ್ವತ್ಥೋದುಂಬರೈರ್ವಾಪಿ ಸಮಿತ್ಪಾಲಾಶಮುತ್ತಮಂ ।
ಅರತ್ನಿಮಾತ್ರಃ ಪರಿಧಿರಿಧ್ಮಂ ಪ್ರಾದೇಶಮುನ್ನತಂ ॥

ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಾಸ್ಸಮಿಧಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಸಂಖ್ಯಕಾಃ ।
ತಾಲಗದ್ವಯೋನ್ನತಂ ಚೇಧ್ಮಂ ಕಾರಯೇಚ್ಛಿರಮಂತ್ರತಃ ॥

ಸ್ರುಕ್-ಸ್ರುವೌ

ಲೋಹೈರ್ವೋದುಂಬರೈಃ ಕಾಷ್ಠೈಸ್ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವೌ ದರ್ವಿಸಾಧನಂ।
ಪಲಾಶಾಶ್ವತ್ಥಪರ್ಣೈರ್ವಾ ಕಾರಯೇದಗ್ನಿಮಂತ್ರತಃ ॥

ಕುಶಾಃ—ಸ್ತ್ರೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಾಶ್ಚೇತಿ ಕುಶಭೇದಾಸ್ತ್ರಿಧಾ ಸ್ಮೃತಾಃ ।
ಮೃದುಶ್ಯಾಮಾ ಚ ಜಾಯೇತಿ ಜಾಯಾಕರ್ಮಸು ಯೋಜಯೇತ್ ॥

ಈಷತ್ಪಕ್ಷ ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ ಪುಂದರ್ಭಾಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಪುಂಸ್ತ್ರಿಯಾಯಾಂ ತು ಪುಲ್ಲಿಂಗಾ ಯೋಜಯೇತ್ತು ಸುಧೀವರಃ ॥

ನಂಪುಂಸಕ ಕುಶಾಶ್ಚೇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ ಕೋಮಲವರ್ಜಿತಾಃ ।
ಹೋಮೇ ಜಪೇ ಚ ದಾನೇ ಚ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇ ಪಿತೃಕರ್ಮಣಿ ।
ಅಶೂನ್ಯೇನ ಕರೇಣೈವ ಸ್ವರ್ಣದುರ್ವರ್ಣಕೈಃ ಕುಶೈಃ ॥

ವಜ್ರಾಯುಧಂ ಸುರೇಂದ್ರಸ್ಯ ತ್ರಿಶೂಲಂ ತು ಪಿನಾಕಿನಃ ।
ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚಕ್ರಾಯುಧಂ ಯದ್ವದ್ವಿಜಹಸ್ತೇ ಪವಿತ್ರಕಂ ॥

ಪವಿತ್ರ—ಚತುರಂಗುಲಮಗ್ರಂ ತು ಗ್ರಂಥಿರೇಕಾಂಗುಲೀ ಭವೇತ್ ।
ವಲಯಂ ದ್ವ್ಯಂಗುಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಚ ಲಕ್ಷಣಂ ॥

೧ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣಃ.

ಪಂಚಭಿಃ ಪೌಷ್ಟಿಕಂ ಕರ್ಮ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚಾಭಿಚಾರಕೇ ।
ತ್ರಿಭಿಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪಿತ್ರ್ಯೇ ತು ದ್ವೌ ದರ್ಭೌ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಸು ॥

ಕೂರ್ಚ—ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುತ್ತಮಂ ಕೂರ್ಚಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಃ ।
ಇತರಂ ಚಾಧಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕೂರ್ಚದರ್ಭಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥

ಶಿವಕುಂಭೇಽಷ್ಟ ದರ್ಭೈಸ್ತು ವರ್ಧನ್ಯಾಂ ತು ಚತುಷ್ಟಯೈಃ ।
ತದರ್ಧಂ ಸರ್ವಕುಂಭೇಷು ಕೃತಂ ಕೂರ್ಚಂ ವರಂ ಸ್ಮೃತಂ ॥

ಅಗ್ರಂ ತು ಚತುರಂಗುಳ್ಯಂ ಗ್ರಂಥಿರೇಕಾಂಗುಲಂ ಭವೇತ್ ।
ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಮಾಯಾಮಂ ಮರುತಶ್ಚಾಧಿದೈವತಂ ॥

ಪರಿಸ್ತರಣ—ಶಿರೋ ನಾಸಾಕ್ಷಿವಕ್ತ್ರಂ ತು ಜಿಹ್ವಾಶ್ರೋತ್ರಸಮುದ್ಭವಂ ।
ಅಗ್ನೇಶ್ಚ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ಪ್ರಸ್ತರೇ ಷೋಡಶೈಃ ಕುಶೈಃ ॥

ಅಂಗುಳೀ ಮಣಿಬಂಧೌ ಚ ಬಾಹೂಕಂಧರಕಂ ತಥಾ ।
ಜಂಘಾರ್ಥಮಿತಿದರ್ಭಾಸ್ಸ್ಯುಃ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರ್ದಶಸಪ್ತ ಚ ॥

ಹೃತ್ಕುಕ್ಷಿ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಭಿಶ್ಚ ಕಟಿಗುಹ್ಯಗುದಾನಿ ಚ ।
ಪಾದಾಂಗುಳ್ಯಸ್ತು ವಾರುಣ್ಯೇ ದರ್ಭಾಶ್ಚಾಷ್ಟಾದಶ ಸ್ಮೃತಾ ॥

ಹೋಮಾಜ್ಯ—ಉತ್ತಮಂ ಗೋಘೃತಂ ಗೇಹೇ ಸುಗಂಧಂ ಚ ಶುಚಿಶ್ರೃತಂ ।
ಹೋಮಕಾರ್ಯೇ ವಿಶೇಷೇಣ ದೋಷದುರ್ಗಂಧವರ್ಜಿತಂ ॥

ಗುಂಜಾಮಾಷನಿಮಗ್ನಂ ತು ಬದರೀಫಲಮಾನತಃ ।
ಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ಶಸ್ತಂ ಸ್ಯಾದಾಜ್ಯಮಾನಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।

ಪಾತ್ರಾಸಾಧನ

ಪಾತ್ರಾಣ್ಯಾಸಾದಯೇತ್ಸೌಮ್ಯೇ ಸಮಿಧೇಧ್ಮಾ ಚ ಬರ್ಹಿಷೀ[1] ।
ಪವಿತ್ರಸ್ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಸ್ಫ್ಯಂ[2] ಮೇಕ್ಷಣ[3] ಕೂರ್ಚಕೇ ॥

ದ್ರವ್ಯಸ್ಥಾಲ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕಂ ಸ್ಯಾದ್ವಿಷ್ಟರಂ ಚಾರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರಕಂ ।
ವಿಶ್ವಜಾನಿ ಕುಶಾಜ್ಯಂ ಚ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಂ ಚರುಃ ॥

---

೧ ಬರ್ಹಿರ್ದರ್ಭಸಮೂಹಕಂ. ೨ ಬಾಹುಮಾತ್ರಃ ಖಾದಿರಮಯಃ ಖಡ್ಗಾಕಾರ ಆಯುಧ ವಿಶೇಷಃ. ೩ ಕಿಂಶುಕೋದುಂಬರಾಶ್ವತ್ಥ ಸಮಿದ್ವಿಶೇಷಃ.

ಉತ್ಸವ—ನೃತ್ತಸಂಗ್ರಹಾದಿಕೇತ್ಸಸ್ತಂ ಸೃಷ್ಟ್ಯುತ್ಸವ ಇತೀರಿತಃ ।
ಸಿಂಹಯಾನಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಸ್ಥಿತ್ಯುತ್ಸವ ಇತಿ ಶ್ರುತಮ್ ॥

ನೃತ್ತೋತ್ಸವಸ್ತು ಸಂಹಾರಃ ಗೌರೀ ಯಾಗ ಸ್ತಿರೋಧನಮ್।
ಅನುಗ್ರಹೋತ್ಸವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸತೀರ್ಥಶ್ಚೋಡುಪೋತ್ಸವಃ ॥

ಪೂಜಕಸ್ಯದಿಕ್ ನಿರ್ಣಯಃ

ಪಶ್ಚಿಮಾಸನ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಜೋತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಯಜೇತ್ ।
ಸೌಮ್ಯಾನನಸ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಮಭಿಮುಖೋ ಯಜೇತ್ ॥

ಶುಚಿಃ ಸಂಭೃತ ಸಂಭಾರಃ ಪ್ರಾಗ್ದರ್ಭೈಃ ಕಲ್ಪಿತಾಸನಃ ।
ಆಸೀನಃ ಪ್ರಾಗುದಗ್ವಾರ್ಜೇದರ್ಚಯಾಮಥ ಸಮ್ಮುಖಃ ॥

ಗೋಪ್ಯಗಳು–ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಶ್ಚ ರಹಸಿ ನ ಬಹಿರ್ಜನಸಂಸದಿ ।
ಮಂತ್ರಮಂಡಲಮುದ್ರಾಶ್ಚ ಗುಪ್ತಿರೇಷಾ ಸನಾತನೀ ॥

ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ–ಶಿಲ್ಪಿನಾ ವಿರಚಿತೈರ್ವಸ್ತ್ರೈಃ ಪೂಜಯಾ ನಿಷ್ಫಲಂಭವೇತ್।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇ ನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಮುತ್ತಮಂ ॥

ದೇವಮಾನ—ಮಾಸಮೇಕಂ ದಿನಂ ತ್ರಿಶನ್ಮಾಸಂ ದ್ವಾದಶವತ್ಸರಂ ।
ದೇವಮಾನಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮೈಃ॥

ಪಂಚಾರ್ಘ್ಯಗಳು

ಆವಾಹನೇ ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯಂ ನಿರೋದಾರ್ಘ್ಯಂ ನಿರೋಧನೇ ।
ತಥೈವೋದ್ವಾಸನೇ ಕಾಲೇ ಪರಾಙ್ಮುಖಮುದಾಹೃತಂ ॥
ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಘ್ಯಂ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧೌ ಸರ್ವಾರ್ಥೇ ವರ್ಧನೀಜಲಂ ॥
—ಕ್ರಿ. ಸಾ. ಉ. ೧೪

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೀ

ನಾರಿಕೇಳತರೋಃ ಪರ್ಣಕಾಷ್ಟೈರ್ಮುಷ್ಟಿದ್ವಯಂ ತಥಾ ।
ಹಸ್ತಮಾತ್ರೋನ್ನತಾ ತಾಮ್ರೈರಯೋಭಿರ್ವಾ ಸುಬಂಧಿತಾ ॥
ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೀ ಶುಭಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ದೇವಾಗಾರವಿಶುದ್ಧಯೇ ॥

ಕವಾಟೋದ್ಘಾಟನೆ

ದೇವಪ್ರಧಾನದ್ವಾರಸ್ಯ ಕವಾಟಸ್ಯ ತು ಪಕ್ಷಯೋಃ ।
ಕೂಚೀದಂಡೇನ ಚೋನ್ಮೀಲೋದ್ಘಾಟನೇ ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ ॥

ಕವಾಟಬಂಧನ

ಸವ್ಯಂ ಕವಾಟಂ ಪುರುಷಂ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ತಥಾ ।
ಕಾಶ್ಯಪೀ ವ್ಯೋಮದ್ವೈವತ್ಯೇ ಬಂಧಯೇನ್ನೇತ್ರ ಮಂತ್ರತಃ ॥

ಆವಾಹನಾದಿ ಮುದ್ರಾಸ್ವರೂಪ

ಆವಾಹನಂ—ಶಿವಸ್ಯ ಸದಾಶಿವ ದೇಹಪ್ರಾಪಣಮ್

ಸ್ಥಾಪನಂ—ಸದಾಶಿವಸ್ಯ ಹೃದಯಾಂಬುಜೇಽವಸ್ಥಾಪನಮ್

ಸನ್ನಿಧಾಪನಂ—ಅಭಿಮುಖೀಕರಣಮ್

ಸನ್ನಿರೋಧನಂ—ಯಾವತ್ಪೂಜಾಸಮಾಪ್ತಿ ಸನ್ನಿಧಾನ ಪ್ರಾರ್ಥನಮ್

ಅವಕುಂಠನಂ—ಭಕ್ತೇಷ್ಟ ಪ್ರಕಾಶಾರ್ಥಂ ವಿಘ್ನಾನಾಮಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಕವಚೇನಾಚ್ಛಾದನಮ್

ಸಕಲೀಕರಣಂ—(ಪು. ೪೩೨) **ಪರಮೀಕರಣಂ** (ಪು. ೪೩೯)

ಅಮೃತೀಕರಣಂ—ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಶಿವಸ್ಯ ಚಾಭೇದೇನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಃ

—ಕ್ರಿ. ಸಾ. ii ಪು. ೨೬೪

ಅಂತರ್ಯಾಜನಯೋಗ್ಯ ಅಷ್ಟಪುಷ್ಪಗಳು

ಸತ್ಯಂ ಪುಷ್ಪಂ ಕ್ಷಮಾ ಪುಷ್ಪಂ ವಸ್ತುಷ್ವಾಚ್ಛಾವಚೇಷ್ವಪಿ ।
ಅನನ್ಯಪೀಡನಂ ಪುಷ್ಪಂ ಪರೋಪಕೃತಿರುತ್ತಮಂ ॥

ಸ್ವಮತೇ ವಿಮತೇ ಮೂಢೇ ಪರಾರಾವುಪಕರ್ತರಿ ।
ಸರ್ವತ್ರಭಾವಯೆದೇಕಂ ವೀರಶೈವಮತೇ ಶಿವೇ ॥

ಯಃ ಪೂಜಯೇನ್ಮಾಮೀಶಾನಿ ಪುಷ್ಪೈರೇ ತೈರತಂದ್ರಿತಃ ॥

—ಪಾರಮೇಶ್ವರ ಪ. ೧೦

"ಅಹಿಂಸೇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ–ಕ್ಷಮಾ–ದಯಾ–ಜ್ಞಾನ–ತಪ-ಸ್ಸತ್ಯ-ಭಾವ ರೂಪೈರಷ್ಟಪುಷ್ಪೈರಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್" —ಕ್ರಿ. ಸಾ. ii ಪು. ೨೩೧

ಮಂತ್ರಪುರಶ್ಚರಣಸಿಧಿ

ಜೀವಹೀನೋ ಯಥಾ ದೇಹಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ನ ಕ್ಷಮಃ ।
ಪುರಶ್ಚರಣ ಹೀನೋಽಪಿ ನ ಮಂತ್ರಃ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕಃ ॥

ಪುರೋಽಗ್ರತಶ್ಚರಣಂ = ಮಂತ್ರಜಪಾದಿ ಪಂಚಾಂಗ ಕರ್ಮಾಚರಣ ಮಿತಿಯಾವತ್—

ಜಪಹೋಮೌ ತರ್ಪಣಂ ಚಾಭಿಷೇಕೋ ರುದ್ರಭೋಜನಂ ।
ಪಂಚಾಂಗೋಪಾಸನಂ ಲೋಕೇ ಪುರಶ್ಚರಣಮುಚ್ಯತೇ ॥

ಸಾಧಕನು ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಂತ್ರವು ಪುರಶ್ಚರಣದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಂಗೋಪಾಸನ, ಜಪ, ಹೋಮ, ತರ್ಪಣ, ಅಭಿಷೇಕ ಮತ್ತು ರುದ್ರಭೋಜನವೆಂದು ಪುರಶ್ಚರಣವು ಆರು ಬಗೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಪಂಚಾಂಗೋಪಾಸನ–

ಭಕ್ತನು ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಗೀತಾ, ಸಹಸ್ರನಾಮ, ಸ್ತವ, ಕವಚ ಮತ್ತು ಹೃದಯ ಎಂಬ ಐದು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಶಿವಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿವಗೀತಾ, ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮ ಮತ್ತು ಶಿವಕವಚಗಳಿವೆ. ಸ್ತವವೆಂದರೆ ಸ್ತೋತ್ರ. ಶಿವಸ್ತೋತ್ರಪಾರಾಯಣ. ಹೃದಯವು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಋಷ್ಯಾದಿ ಪಲ್ಲವ*ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಋಷಿ, ಛಂದಸ್ಸು, ದೇವತಾಬೀಜ, ಶಕ್ತಿ, ಕೀಲಕ, ವಿನಿಯೋಗ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ದೇಹನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ದಿಗ್ಬಂಧ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳಿವೆ.

ಋಷಿ—ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡವನು. "ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾ" ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರು. ಅಂಥ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಂತ್ರವು ವೀರ್ಯವತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ.

---

*ಮಂತ್ರಗಳ ನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೀ. ಪ್ರೂ. ರ. ಪು. ೪೧೧–೪೧೨ ನೋಡಿ.

ಛಂದಸ್ಸು—ಮಂತ್ರಗಳು "ಅನುಷ್ಟುಪ್" ಮುಂತಾದ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅದನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಛಂದೋಭಿಮಾನದೇವತೆಯ ಅನುಗ್ರಹ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ದೇವತೆ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಒಂದು ದೇವತೆಯುಂಟು. ಆ ದೇವತೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಬೀಜ–ಮಂತ್ರದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಭಾಗವು ಹುಟ್ಟುವುದೋ ಅದು ಬೀಜ.

ಶಕ್ತಿ—ಭಕ್ತನನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧ್ಯೇಯದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದು ಶಕ್ತಿ.

ಕೀಲಕ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯೇಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡಿಸುವುದು ಕೀಲಕ. ಇವು ಮೂರೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹದು.

ವಿನಿಯೋಗ—ಸ್ತೋತ್ರ (ಮಂತ್ರ) ವನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು. ಆದರೆ ಅದು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಅಂಗನ್ಯಾಸ–"ಶಿವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ನ್ಯಾಸಃ" ಜೀವಶುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕಂ ನ್ಯಸ್ತ ಮಂತ್ರತನುಸ್ಸ್ವರೂಪೇಣ ವಿಗ್ರಹೇಣ ಚ ಶಿವರೂಪತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಶಿವಾರ್ಚಾಯೋಗ್ಯೋ ಭವತಿ "ನಾಶಿವಶ್ಶಿವಮರ್ಚಯೇದಿತಿ ಹ್ಯಾಮನಂತಿ" (ಏವಂ ಜೀವ-ದೇಹಶುದ್ಧಿ ಕರಣಾಶಕ್ತೌ ನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ನ್ಯಾಸಸ್ಯಾಪಿ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ಕರಣಾಶಕ್ತೌ ದಂಡನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಮಾತ್ರಂ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್। ತಾವತೈವ ದೇಹಾತ್ಮನೋಃ ಶುದ್ಧ್ಯಾ ಶಿವರೂಪತಾಪತ್ತ್ಯಾ ಚ ಶಿವಾರ್ಚನ ಯೋಗ್ಯೋ ಭವತಿ) —ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ii ಪು. ೨೩೦

ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಓಂ ಓಂ ನಂ ಸರ್ವಜ್ಞಶಕ್ತಿ ಧಾಮ್ನೇ ಈಶಾನಾತ್ಮನೇ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಓಂಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪರಶಿವನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಗಳ ನಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರಾಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೃದಯಾದಿ ಅಂಗ

ಗಳಲ್ಲಿಯೂ "ನ್ಯಾಸ" ಎಂದರೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಧಕನು ಶಿವಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ದಿಗ್ಬಂಧ—"ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಿಗ್ಬಂಧನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಜಪಾದಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದಿಕ್ಕು ಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ವಿಘ್ನಗಳ ನಿವಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಪವಿಧಾನ

ಅಥೈತಸ್ಯ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಶ್ಚರಣಮುತ್ತಮಂ ।
ಪಂಚಲಕ್ಷಂ ಜಪೇದ್ದೇವಿ ದೀಕ್ಷಿತಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ ॥
ಅನಶ್ನಂಸ್ತತ್ಪರೋ ಭೂತ್ವಾ ತಾವತ್ಸಂಖ್ಯಾದಶಾಂಶಕೈಃ ।
ಕ್ಷೀರಾಜ್ಯೈಸ್ತರ್ಪಯಿತ್ವಾಥ ಜುಹುಯಾತ್ತದ್ದಶಾಂಶಕೈಃ ॥
ಪಾಯಸೈಃ ಶರ್ಕರಾಭಿಶ್ಚ ತತೋ ಭಕ್ತಾನ್ ಶಿವವ್ರತಾನ್ ।
ವೇದಮಾರ್ಗೈಕನಿರತಾನ್ಸದಾಚಾರಪರಾಯಣಾನ್ ॥
ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತಾನ್ ಶಾಂತಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತದ್ದಶಾಂಶತಃ ।
ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾದೇವಿ ಪೌರಶ್ಚರಣಿಕೋ ಭವೇತ್ ॥
ತತಃ ಸಿದ್ಧಮಿದಂ ಮಂತ್ರಂ ಜಪೇನ್ನಿತ್ಯಮತಂದ್ರಿತಃ ॥
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಸಹಸ್ರಂ ವಾಪ್ಯಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಚ ವಾ ।
ನಿರ್ದಹ್ಯ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ಮಮ ಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥
ಸಾಧಕೋ ಯದಿ ಕಾಮಿಸ್ಸ್ಯಾದಿಷ್ಟಾನ್ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಸಾಧಯೇತ್॥

—ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರ ಪ. ೩

ವಿ.ಸೂ :—ಈ ಭಾಗವನ್ನು ತಜ್ಞಗುರುವಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾರ್ಥ

ಪರಶಿವನ ನಿಶ್ವಾಸರೂಪವಾದ ವೇದ (ಶ್ರುತಿ) ವೆಲ್ಲವೂ ಮಂಗಳಕರವೇ. ಅಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತುತಿ ಪರವಾದ ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋ

ನಂ. ೯

ದೇವತಾ ಸ್ಥಾಪನೋಪಯುಕ್ತ ನವಕೋಣ ಚಕ್ರ

೬	೧	೮
೭	೫	೩
೨	೯	೪

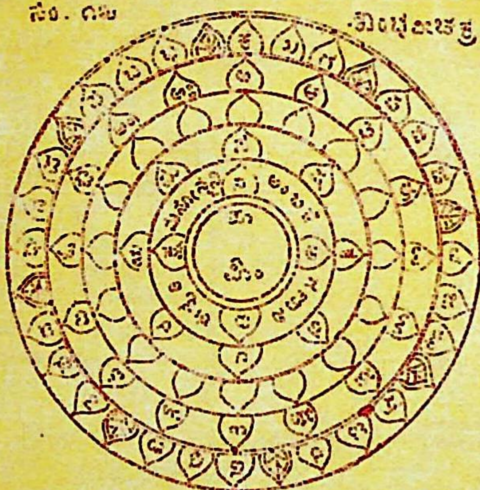
ನಂ. ೮ ಗರ್ಭನ್ಯಾಸ ಮಂಡಲ

ಅಂ	ಅಃ	ಅ	ಆ	ಇ
ಔ	ಹ	ಯ	ರ	ಈ
ಓ	ಸ	ಕ್ಷಂ	ಲ	ಉ
ಐ	ಷ	ಶ	ವ	ಊ
ಏ	ೡ	ಌ	ೠ	ಋ

ನಂ. ೧೦. ದೇವತಾಸ್ಥಾಪನೋಪಯುಕ್ತ ೮೧ ಕೋಣಗಳ ಚಕ್ರ

೫೧	೪೬	೫೩	೬	೧	೮	೬೯	೬೪	೭೧
೫೨	೫೦	೪೮	೭	೫	೩	೭೦	೬೮	೬೬
೪೭	೫೪	೪೯	೨	೯	೪	೬೫	೭೨	೬೭
೬೦	೫೫	೬೨	೪೨	೩೭	೪೪	೨೪	೧೯	೨೬
೬೧	೫೯	೫೭	೪೩	೪೧	೩೯	೨೫	೨೩	೨೧
೫೬	೬೩	೫೮	೩೮	೪೫	೪೦	೨೦	೨೭	೨೨
೧೫	೧೦	೧೭	೭೮	೭೩	೮೦	೩೩	೨೮	೩೫
೧೬	೧೪	೧೨	೭೯	೭೭	೭೫	೩೪	೩೨	೩೦
೧೧	೧೮	೧೩	೭೪	೮೧	೭೬	೨೯	೩೬	೩೧

ಸಂ. ೧೮

ಸಂ. ೧೪ ಚಿದಂಬರೋದ್ಧರಣೆ.

ನ	ಮಃ	ಶಿ	ವಾ	ಯ
ವಾ	ಯ	ನ	ಮಃ	ಶಿ
ಮಃ	ಶಿ	ವಾ	ಯ	ನ
ಯ	ನ	ಮಃ	ಶಿ	ವಾ
ಶಿ	ವಾ	ಯ	ನ	ಮಃ

ಗದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ:–'ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವತೆ "ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು "ಮಿತ್ರಾವರುಣ" ದೇವತಾಕವಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ "ಗಂಧ" ಮತ್ತು "ವಸ್ತ್ರ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರ (ಶಬ್ದ) ಲಿಂಗಗಳಿಂದ "ಯಲ್ಲಿಂಗಂ ತದ್ದೇವತಾ" ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು "ಗಂಧಧಾರಣ" ಮತ್ತು "ವಸ್ತ್ರಧಾರಣ"ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆ ವೇದಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರ (ಋಕ್ಕು) ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಬ್ದಲಿಂಗಾದಿ ಚಿನ್ಹೆಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ದೇವತೋಪಾಸನ-ಜಪ-ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಜ್ಞರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗರ್ಭನ್ಯಾಸವಿಧಿ (ಚಿತ್ರ ೮)

ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಾದಿಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಗರ್ಭನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ತರುವಾಯ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರವಾಗಲಿ ಗರ್ಭನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಗರ್ಭನ್ಯಾಸ ಮಂಡಲವನ್ನು (ಚಿತ್ರ ನಂ. ೮) ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಂಚು ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನ ಭರಣಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿ ಅದರ ೨೫ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಆಯಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಟಾ (ಮಧ್ಯ)ದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭರಣಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತಲಬಾಗಿಲಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತನು ವಿಪ್ರನಾದರೆ ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿನ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ 'ಕುಮು'ಗದ ಮೇಲೆಯೂ ವೈಶ್ಯನಿಗೆ'ಜಗತಿ'ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶೂದ್ರನಿಗೆ 'ಉಪಾನ'೨ದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಗ್ರಾಮಾದಿಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೧, ೨ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ ಆಯಾ ಹೆಸರಿನ ಶಿಲಾವಿಶೇಷಗಳು.

೨೫ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕ್ರಮ

ಕೂಟ (ಕ್ಷಂ) ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಯಂ-ವಜ್ರಗೈರಿಕ, ರಂ-ವೈಡೂರ್ಯ, ಲಂ-ನೀಲ, ವಂ-ಮುತ್ತು, ಶಂ-ಪುಷ್ಯರಾಗ, ಷಂ-ಮರಕತ, ಸಂ-ಗೋಮೇಧ, ಹಂ-ಸ್ಫಟಿಕಃ, ಅಂ-ಸುವರ್ಣದ ಶೂಲ, ಆಂ-ರಜತ ಕಪಾಲ, ಇಂ-ತಾಮ್ರದ ಕೂರ್ಮ ಈಂ-ಹಿತ್ತಾಳಿಮಂಚ, ಉಂ-ಭ್ರಾಮಕಪಿನಾಕ, ಊಂ-ಸುವರ್ಣ ಕುಂತಲ, ಋಂ-ಕಂಚಿನ ಹರಿಣ, ೠಂ-ಕಬ್ಬಿಣತ್ರಿಶೂಲ, ಌಂ-ತಾಮ್ರದ ದೀಪಸ್ತಂಭ, ೡಂ-ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಲ್ಲಿ, ಏಂ-ತಾಮ್ರದ ಕರ್ಪಕ, ಐಂ-ಚಿನ್ನದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ,ಓಂ-ತಾಮ್ರದ ಕುಂಭ, ಔಂ-ಬೆಳ್ಳಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕ, ಅಂ-ಚಿನ್ನದ ಚಕ್ರ, ಅಃ-ಬೆಳ್ಳಿ ಶಂಖ.

ದೇವತಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳು

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಲಾಸ್ಥಿರೀಕರಣವುಂಟಾಗಿ ದೇವತೆಗೆ ವರದಾತೃತ್ವ, ದೇವಗಣಾರ್ಚನತ್ವಾದಿ ಮಹಿಮೆಗಳು ವರ್ಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಾ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಲಿಖಿಸಿ ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ[೧] ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೀಠವನ್ನು ಅಷ್ಟಬಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ದೇವತಾಸಂಖ್ಯಾ ಚಕ್ರ (ಚಿತ್ರ ೯)

ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಷರ ಸಂಖ್ಯೆ, ನಕ್ಷತ್ರ, ರಾಶಿ ಮತ್ತು ರಾಶಿಯ ಅಧಿಪತಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಚಕ್ರದ ೯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ತುಂಬಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತುಂಬಿದಾಗ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದರೂ ಒಂದೇ ಸಂಖ್ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ :—ದೇವತೆ ಹೆಸರು 'ಗಣಪತಿ' ಅಕ್ಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ೪, 'ಗ ಗಿ ಗು ಗೆ' ಅವಕಹಡ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೨ ನಕ್ಷತ್ರದ ರಾಶಿ (ಮಕರ) ೧೦, ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿ-ಶನಿ ೭ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ೪೩ ಒಂಭತ್ತು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ೪೩ ರಿಂದ ೫೧ರ ವರೆಗೆ ತುಂಬಬೇಕು.

೮೧ ಕೋನಗಳ ಚಕ್ರ (ಚಿತ್ರ ೧೦)

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಷರ ಸಂಖ್ಯಾ ಮುಂತಾದು

---

೧ ಮೂರ್ತಿಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪೀಠದ ಕೆಳಗಿನ ಶಿಲೆ.

ವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಚಿತ್ರ ೧೦ ದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ತಗಡಿನಲ್ಲಿ ೮೧ ಮನೆಗಳ ಚಕ್ರ ರಚಿಸಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅಧಿವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಶಾಂಭವೀ ಉದ್ಧರಣೆ (ನಂ. ೧೩) ಮತ್ತು ಚಿದಂಬರೋದ್ಧರಣೆ (ನಂ. ೧೪) ಗಳನ್ನು ಸಹ ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಿಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೀಠವನ್ನು ಅಷ್ಟಬಂಧದಿಂದ ಬಂಧಿಸಬೇಕು. ಉಳಿದ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಕಲಾಯಂತ್ರಾದಿಗಳು ಮಂತ್ರಮಹೋದಧಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಸಹಿತ ನಮೂದಿಸಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರಭಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಂಥ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಃ

ಶ್ರೀಮತ್ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕಪ್ರವರಗಃ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವಾನ್ವಯ
ಭ್ರಾಜತ್ ಶ್ರೀ ನಿಡುಮಾಮಿಡೀ ಗುರುಕೃಪಾವಾರಾಶಿಕಲ್ಲೋಲಭೂಃ ।
ನಂಜುಂಡಾರ್ಯ ಬುಧೋ ಜಯತ್ಯವಿರತಂ ಗಂಗಾಧರಾರ್ಯಾತ್ಮಜಃ ।
ಶ್ರೀಮತ್ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೃತ್ಪ್ರಮೋದ ವಿಬುಧಾಲಂಕಾರವಿದ್ಮನ್ಮಣಿಃ ॥

ವೀರಾಂಬಾಪುಣ್ಯಗರ್ಭಾಚ್ಚ ಸಂಭೂತೋಽಸೌ ಸುಧಾಕರಃ ।
ವೇದವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾರಜ್ಞಃ ಸಂಸ್ಕೃತಾಶಯಃ ॥

ವೀರಶೈವಾಗಮಜ್ಞೇನ ಶಿವಾದ್ವೈತಸುಧಾವಿದಾ ।
ಶೈವಾಗಮಪ್ರಯೋಗೋಽಯಮರ್ಪಿತಶ್ಶಿವಸನ್ನಿಧೌ ॥

ವಿಯದ್ರತ್ನಾಷ್ಟ ಶುಭ್ರಾಂಶುಮಿತೇ ಪ್ಲವಗವತ್ಸರೇ ।
ಸೋಮವಾರೇ ಶಿವೇ ರಾತ್ರೌ ಗ್ರಂಥಃ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಮಗಾತ್ ॥

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ವರ್ತಮಾನ ೧೮೮೦ ಪ್ಲವಂಗ ಸಂ॥
ಮಾಘ ಕೃಷ್ಣ ೧೪ ಸೋಮವಾಸರಃ ಮಹಾ ಶಿವರಾತ್ರಿಃ
ದಿನಾಂಕ ೨೭-೨-೧೯೬೮

ಅನುಬಂಧ ೩

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು

ವಿ. ಸೂ :—ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಮಹೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಉಗ್ರರಥ ಶಾಂತಿ ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳು ಬಹು ವಿತ್ತಸಾಧ್ಯಗಳು. ಆದರೂ ಅವು ಬಡವ ಮತ್ತು ಬಲ್ಲಿದರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲಶ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತನಾದ ಕರ್ತನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಆಗಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶಿವಾರ್ಪಿತಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಆಗಮಿಕ (ಪುರೋಹಿತ) ನು ಕರ್ತನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಮುಗ್ರಿ ಪಟ್ಟಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಮಹೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಲಶ* ಸಂಖ್ಯೆ

ಕಾರ್ಯಗಳು	೧ನೇ ವರ್ಗ	೨ನೇ ವರ್ಗ	೩ನೇ ವರ್ಗ
ಪುಣ್ಯಾಹ	೨	೨	೨
ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ	೩	೩	೩
ಪ್ರವೇಶಬಲಿ	೯	೯	೧
ರಕ್ಷೋಘ್ನ	೧	೧	೧
ವಾಸ್ತು	೧	೧	೧
ಧ್ವಜಾರೋಹಣ	೯	೯	೧
ಮಂಟಪ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ	೧೧೨	೧೨	೨
ನವಗ್ರಹ	೨೭	೧	ದೊನ್ನೆಗಳು

*ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಅಥವಾ ಮೃಣ್ಮ ಯವಾದವುಗಳೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪಾತ್ರೆ, ಫಲ, ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನೂತನವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ	೧	೧	೧
ಸಭಾಧಿದೇವತೆ	೭	೭	೭
ರುದ್ರರು	೧೧	೧	೧
ಆದಿತ್ಯರು	೧೨	೧	೧
ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರು	೨	೧	೧
ಸ್ಕಂದ-ವಿರಾಟ್-ಚಂಡೇಶ	೩	೩	೩
ನಾಗ	೮	೮	೧
ಪಂಚಕಲಶ	೫	೫	೫
ಪ್ರಧಾನ-ವರ್ಧನೀ	೧೦	೧೦	೧೦
ನಿದ್ರಾ	೧	೧	೧
ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ	೫	೧	೧
ಶಿಖರ	೮೧	೯	೧
ಒಟ್ಟು	೩೧೦	೮೭	೪೩

ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ—(ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದವು) ಜಲ, ಭಸ್ಮ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಅರಸಿನ, ಕುಂಕುಮ, ನಾನಾವಿಧ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಗಳು, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಫಲ, (ನೇವೇದ್ಯಕ್ಕೆ—ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಅಥವಾ ಖರ್ಜೂರ) ತಾಂಬೂಲ, ದರ್ಭೆ, ಗರಿಕೆ, ಮಾವಿನಚಿಗುರು, ಮೂರೆಳೆಯ ಹಸಿ ನೂಲು, ಮೂರುಬಣ್ಣದ ಮೂರೆಳೆಯ ಹಸಿನೂಲು (ವಾಸ್ತು ಶಾಂತಿಗೆ ಮಾತ್ರ) ಅಗ್ರದ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆ ಅಥವಾ ಪತ್ರಾವಳಿ, ಸುಣ್ಣ (ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿಸಲು) ಬೀಸಣಿಗೆ (ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಪ್ರಜ್ವಲನಕ್ಕಾಗಿ) ಗಂಟೆ, ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ಉದ್ಧರಣೆ, ದೀಪಾರ್ತಿ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನೀಯ, ಅಷ್ಟಗಂಧ, ಪಂಚಗವ್ಯ, ಪಂಚಾಮೃತ, ಗೋರೋಚನ (ಷಟ್‌ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಕ್ಕೆ) ಸುವರ್ಣ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು, ನವರತ್ನಗಳು ಅಥವಾ ಪಂಚರತ್ನಗಳು (ಕಲಶ ಸಂಖ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ) ವಿಗ್ರಹ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ನವರತ್ನದಪುಡಿ ಯಂತ್ರಗಳು, ಪೂಜಾದಕ್ಷಿಣೆ-ದಾನದಕ್ಷಿಣೆ-ಸಂಭಾವನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

೧. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ

ಪಾತ್ರೆಗಳು

ಬಿಂದಿಗೆ ೧	ತಾಲಿಗಳು ೪
ತಂಬಿಗೆಗಳು ೧೦	ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲು ೧
ಕಲಶಗಳು (ಆಯಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ)	ಚಮಚ ೨
ತಟ್ಟೆಗಳು ೩	ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಗಳು
ಚರುಪಾತ್ರೆ ೧	

ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು

ಪಂಚೆ ಜೊತೆ ೫	ರೇಶ್ಮೆ ಮುಗುಟ ೧
ವಸ್ತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ೬ಗಜ ಮಲ್ಲು	ಸೀರೆ-ಕಣ (ಸುತ್ತು-ಮಿಂಚು-ಕಡಗ-ಮಾಂಗಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ)
ಮಡಿಗಳು (ಋತ್ವಿಜರ ಸಂಖ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ಮಗುಟ ಅಥವಾ ಪಂಚೆ, ಶಲ್ಯ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು, ಆಸನ ಇತ್ಯಾದಿ)	

ಧಾನ್ಯ—ಭತ್ತ ೧೦೦ ಸೇರು, ಅಕ್ಕಿ ೧೦೦ ಸೇರು (ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ)

ನವಗ್ರಹ ಧಾನ್ಯಗಳು—ಗೋಧಿ, ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು, ಕಡಲೆ, ಅವರೆ, ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು, ಹುರುಳಿ (ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ೨ ಸೇರು) (ಧಾನ್ಯಾಧಿವಾಸ-ಅಂಕುರ ಮತ್ತು ಹೊಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ)

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ—ಅರಳೆ—ಉಪ್ಪು—ಬೆಲ್ಲ—ಬಾಣಲೆ-ಎಣ್ಣೆ-ಕರಿಕಂಬಳಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೋಮ—ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು ೧ ಪಾವು.

ನವಗ್ರಹ ಸಮಿತ್ತುಗಳು—ಎಕ್ಕ, ಮುತ್ತುಗ, ಕಗ್ಗಲಿ, ಉತ್ತರೇಣಿ, ಅರಳಿ, ಅತ್ತಿ, ಬನ್ನಿ, ದರ್ಭೆ, ಗರಿಕೆ, (ಅರಳಿ ಸಮಿತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ; ಎಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿರಬೇಕು) ಶ್ರೀಗಂಧ ಅಥವಾ ದೇವದಾರು ಚಕ್ಕೆ ೧ ಮಣ.

ಹೋಮಾಜ್ಯ—(ಆಕಳ ತುಪ್ಪ) ೫ ಸೇರು

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ–ರೇಶ್ಮೆ ಕರವಸ್ತ್ರ, ಖರ್ಜೂರ, ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಚರು—(ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿ) ಸಜ್ಜಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ದರ್ಭೆಯ ಪರಿಸ್ತರಣಗಳು, ಕೂರ್ಚಗಳು, ಪರಿಧಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರತಿಮೆಗಳು—ನವಗ್ರಹ, ಪ್ರಧಾನ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ವಾಸ್ತು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು.

ಚಿನ್ನದ ಕಡ್ಡಿ—೨ (ಮೂರು ಅಂಗುಲ ನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನಕ್ಕಾಗಿ)

ಇತರ—ಪಂಚಪಲ್ಲವ, ಪಂಚಮೃತ್ತಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

(ಪಂಚಕಲಶಗಳ ಪರಡಿಗಳಿಗೆ)

ಭಸ್ಮದ ಗಟ್ಟಿ ೫	ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ೫
ಶಿವದಾರ ೫	ಬೆಲ್ಲದಚ್ಚು ೫
ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಟಲು ೫	ಉತ್ತುತ್ತಿ

ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ–(ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ) ಶ್ರೀಗಂಧದ ಎಣ್ಣೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ, ದವನದಎಣ್ಣೆ, ಗುಲಾಬಿ ಎಣ್ಣೆ, ಮಲ್ಲಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ದೊನ್ನೆ ೧ಕಟ್ಟು ದರ್ಭೆರಜ್ಜು ೨೫ ಮೊಳ ಅಥವಾ ಮಂಟಪದ ಸುತ್ತ ಬರುವಷ್ಟು ಉದ್ದ.

ಬಾಗಿನ—೫ ಅಥವಾ ೩ ಜೊತೆ ಹೊಸ ಮರಗಳು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಬಳೆ ಬಿಚ್ಚೋಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹಸು-ಕರು—(ದೃಷ್ಟಿ)

ನಿಲುವು ಕನ್ನಡಿ—(ದೃಷ್ಟಿ) ಬೂದಕುಂಬಳ ೨, ದೇವತಾ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು, ದಶದಾನಗಳು–ವಿಶೇಷ ದಾನಗಳು (ವೀ. ಪೂ, ರ. ಪು. ೧೪೬)

ಮಾಹೇಶ್ವರ ದಂಪತಿಪೂಜೆ—ಪಂಚೆ-ಶಲ್ಯ, ಸೀರೆ-ಕಣ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಚಾರ್ಯಪೂಜೆ—(ಉಡುಗೊರೆ, ಅಂಗುಲೀಯಕ)

ಋತ್ವಿಕ್‌ಸನ್ಮಾನ—(,,) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಷ್ಟಬಂಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು

೧. ಕುರಂಗದಕಲ್ಲು ೨ ಸೇರು (೫೭೦ ಗ್ರಾಂ)

೨. ಸೂಜುಕಲ್ಲು ,, ,,

೩. ಗುಗ್ಗಳ ,, ,, (ಮೈಸಾಕ್ಷಿ)

೪. ಚದರಸರಾಳು ಐದು ಸೇರು (ಕರೀರಾಳು) ೧೪೦೦ ಗ್ರಾಂ.

೫. ಕಾವಿಕಲ್ಲು ೧೫೦ ಗ್ರಾಂ

೬. ಹಸಿ ಅರಗು ೧ ಸೇರು ೨೮೦ ಗ್ರಾಂ

೭. ರಸ ೧೦ ಗ್ರಾಂ ೮. ಮೇಣ ೪೦೦ ಗ್ರಾಂ

೯. ಚಂದ್ರ ೨೮೦ ಗ್ರಾಂ. (ಇದು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಮೇಲೆ ಲೇಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ.)

ಅಷ್ಟಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ವಂದಲಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮಂದಾಗ್ನಿಪುಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಜೇನುಮೇಣ ಚೂರುಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಕರಗಿದ ಮೇಲೆ ಚದರಸರಾಳುಪುಡಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಉದುರು ಉದುರಾಗಿ ನೆನೆಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಕರಗಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರಗಿನಪುಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಮೈಸಾಕ್ಷಿ ಗುಗ್ಗಳ ಪುಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಎಲ್ಲವೂ ಕರಗುತ್ತಿರಲು ಕುರಂಗದ ಕಲ್ಲುಪುಡಿ, ಸೂಚಿಗಲ್ಲುಪುಡಿ, ಕಾವಿಕಲ್ಲು ರಸಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುವುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ಉಂಡೆ ಕಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಾಯ್ದು ಏಕರಸವಾಗಿ ಸೌಟನಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದರೆ ನೂಲಿನ ಹಾಗೆ ಧಾರೆ ಬರಬೇಕು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುರಿಯುವಂತಾಗುವುದೇ ಹದ. ಆಗ ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಚಕ್ಕೆಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೇಕಾದಾಗ ಕಾಯಿಸಿ ವಿಗ್ರಹ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ವಿ. ಸೂ:—ಈ ಕ್ರಮವು ಅನುಭವದಲ್ಲಿದೆ. ಇಷ್ಟರಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೦ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.

ವಿ. ಸೂ :—ತ್ರಿಶೂಲ (ಅಸ್ತ್ರರಾಜ) ಭೇರಿ, (ಚಿತ್ರ. ೪) ಅಷ್ಟಮಂಗಳ, ದಶಾಯುಧ (ಚಿತ್ರ ೬೭) ರಾಜೋಪಚಾರ ಸಾಮಗ್ರಿ.

ಪೂಜಾಸಾಧನ—ಗಂಟೆ, ಜಾಗಟೆ, ಪಂಚಪಾತ್ರೆ, ಉದ್ಧರಣೆ, ದೀಪಾರ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು (ಶಿವಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ)

ದೇವೀಪ್ರತಿಷ್ಠೆ (ಪು. ೧೬೪) ಯಿಂದ ಬಿಲ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ (೧೯೨) ವರೆಗೆ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕವಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸ ಬೇಕು.

ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ

ಕಾರ್ಯಗಳು–ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನ, ವಿಗ್ರಹ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು; ಮಂಟಪ, ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ, ಇತ್ಯಾದಿ. [.ಪ್ರ ಪ. ನೋ.]

ಕಲಶಗಳು—[ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.] ಬಿಂದಿಗೆ ೧, ತಂಬಿಗೆ ೨, ಲೋಟ ೧೦ ದಿಗೀಶ ೮, ಪಂಚಕಲಶ ೫, ಒಟ್ಟು ೨೬ ಕಲಶಗಳು. (ಕಲಶಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನು ಗುಣವಾಗಿ) ಫಲ, ಪುಷ್ಪ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು. ಯಾಮಪೂಜೆಗೆ ವಿಶೇಷನೈವೇದ್ಯ (ಅಪೂಪ, ಸಜ್ಜಿಗೆ ಕಡಬು, ಕ್ಷೀರ)

ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿ—ಮುತ್ತುಗ, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಲಾಜ, ಅಪೂಪ, ಚರು, ಆಚಾರ್ಯಪೂಜಾ—ಇತ್ಯಾದಿ. (ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.)

ತಟಾಕಪ್ರತಿಷ್ಠೆ

ಕಾರ್ಯಗಳು–ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ನವಗ್ರಹ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ.

ಕಲಶಸ್ಥಾಪನ—[ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.] ಬಿಂದಿಗೆ ೧, ತಂಬಿಗೆ ೧, ಲೋಟ ಗಳು ೧೦ ಒಟ್ಟು ೧೨ ಕಲಶಗಳು.

ಪ್ರಧಾನ-ನವಗ್ರಹ-ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು. ಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತ್ರ, ವಗೈರೆ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.] ಸ್ತಂಭ, (ಶಂಕು)

ಹೋಮ-ಪ್ರಧಾನಾಹುತಿ-ಸಮಿತ್ತು-ಚರು-ಭತ್ತ, ಬಲಿಹರಣ, ಸ್ರುವ

ರ್ಣದ ಕೂರ್ಮ, ಮಕರ,ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಗಳು ಕರ್ತ್ರಭಿಷೇಕ-ಆಚಾರ್ಯಾದಿಪೂಜಾ. ಇದರಂತೆ ಕೂಪ, ವನಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

೨. ಮಹೋತ್ಸವಪ್ರಕರಣ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಗ್ರಹ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಅಷ್ಟಬಂಧ, ಪೀಠ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಶಾಂತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಕಂಡಂತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಶಿವಯೋಗಿ-ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಗಿರಿಜಾವಿವಾಹೋಪ ಯುಕ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿ ವಗೈರೆ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಬರೆಯಬೇಕು.

೩. ಶಾಂತಿಪ್ರಕರಣ

ವಿನಾಯಕಶಾಂತಿ

ಕಾರ್ಯಗಳು—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ನವಗ್ರಹ-ಮೃತ್ಯುಂಜಯ. ಕುಂಭಗಳು ೪, ಅಂಬಿಕಾ-ವಿನಾಯಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ೨, ಲೋಟಗಳು ೧೦ ಒಟ್ಟು ೧೬ ಕಲಶಗಳು. ಹೋಮ, ಕರ್ತ್ರಭಿಷೇಕ-ಆಚಾರ್ಯ ಪೂಜಾ-ಆಶೀರ್ವಚನ.

ಗೋಮುಖಪ್ರಸವ—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ನವಗ್ರಹ ಹೊಸ ಮೊರ-ಕೆಂಪುವಸ್ತ್ರ, ವಿಷ್ಣು-ವರುಣ ಕುಂಭಗಳು, ಹೋಮ, ಆಚಾರ್ಯ ಪೂಜಾ, ಆಶೀರ್ವಚನ.

ಸರ್ಪಗಂಡಶಾಂತಿ—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ನವಗ್ರಹ, ವರುಣಕುಂಭ. ಕಂಚಿನ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಫಲಪುಷ್ಪ ಪಾಯಸ ಇತ್ಯಾದಿ. ಗಂಡಕ್ಕೆ ವೃಷಭ, ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ-ಧೇನು, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ-ಕಾಂಚನಾದಿ ದಾನಗಳು.

ನಕ್ಷತ್ರಶಾಂತಿಗಳು— ಗೋಮುಖಪ್ರಸವ ಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ದಿಗೀಶಕಲಶಗಳು ೮, ಕುಂಭ ೪, ಶತಛಿದ್ರಘಟ೧, ಒಟ್ಟು ೧೩ ಕಲಶಗಳು. ಹೋಮ-ಪಲಾಶ-ಸಮಿತ್ತು, ಆಜ್ಯ, ಚರು, ತಿಲ, ಅಭಿಷೇಕ-ಆಶೀರ್ವಚನ.

ಅರ್ಕವಿವಾಹ—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಕುಂಭಚತುಷ್ಟಯ ಪೂಜಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉಗ್ರರಥ ಶಾಂತಿ [ಕಲಶ ನಿರ್ಣಯ]

	೧ನೇ ವರ್ಗ	೨ನೇ ವರ್ಗ	೩ನೇ ವರ್ಗ
ಪುಣ್ಯಾಹ	೨	೨	೨
ಪ್ರಧಾನ	೩	೩	೩
ಚಿರಂಜೀವಿ	೭	೭	೭
ವರ್ಷ	೬೦	೬೦	೬
ಅಯನ	೨	೨	೧
ಋತು	೬	೬	೩
ಮಾಸ	೧೨	೬	೩
ಪಕ್ಷ	೨	೨	೧
ತಿಥಿ	೧೬	೧೬	೧
ವಾರ	೭	೭	೧
ನಕ್ಷತ್ರ	೨೭	೧	೧
ವಸು	೮	೧	೧
ರುದ್ರ	೧೧	೧	೧
ಆದಿತ್ಯ	೧೨	೧	೧
ದಿಗೀಶ	೮	೮	೧
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ	೫	೫	೫
ಯೋಗ	೨೭	೧	೧
ಕರಣ	೧೧	೧	೧
ರಾಶಿಪುರುಷ	೭	೧	೧
ರಾಶಿ	೧೨	೧೨	೧
ದುರ್ಗಾ	೯	೧	೧
ಮಾರುತ	೭	೧	೧
ಶತಛಿದ್ರಘಟ	೧	೧	೧
	೨೬೨	೧೪೬	೪೫

ಉಗ್ರರಥಶಾಂತಿ

ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]

ಪಾತ್ರೆಗಳು

ಬಿಂದಿಗೆ ೧
ತಂಬಿಗೆಗಳು ೮
ತಟ್ಟೆಗಳು ೨
ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಲೋಟ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆಗಳು
(ಆಯಾ ವರ್ಗದ ಕಲಶ ಸಂಖ್ಯಾನು ಗುಣವಾಗಿ)
ಚರುಪಾತ್ರೆ ೧
ಶತಛಿದ್ರಘಟ ೧
ಚಮಚ ೨

ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳು

ರೇಷ್ಮೆಮುಗುಟ ೧
ಕಣಗಳು ೨
ವಸ್ತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ೬ ಗಜ ಮಲ್ಲು (ಆಯಾವರ್ಗದ ಕಲಶ ಸಂಖ್ಯಾ ಗುಣವಾಗಿ)
ಪಂಚೆ ಜೊತೆ ೨
ಸೀರೆ-ಕಣ, ಸುತ್ತು, ಮಿಂಚು, ಕಡಗ, ಮಾಂಗಲ್ಯ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಲಶಕ್ಕೆ)
ಬಾಗಿನ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]

ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಮಡಿಗಳು [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]

ಸಮಿತ್ತುಗಳು [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]
ಹೋಮಾಜ್ಯ ,,
ನವಗ್ರಹ-ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಧಾನ್ಯ, ಹೋಮದ್ರವ್ಯ ವಗೈರೆ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]
ಪಂಚಾಮೃತ-ಅಭಿಷೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು (ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳಿಂದ)
ಪಂಚಮೃತ್ತಿಕೆ, ಪಂಚಪಲ್ಲವ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]
ಪಂಚಕಲಶ ಪರಡಿಗಳಿಗೆ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]
ಅಕ್ಕಿ ,,
ಧಾನ್ಯ [ಪ್ರ. ಪ. ನೋ.]
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ,,
ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ,,
ಖರ್ಜೂರ (ಆಯಾ ವರ್ಗ ಕಲಶ ಸಂಖ್ಯಾನುಗುಣವಾಗಿ)
ಆಜ್ಯ-ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟೆ (ದಾನಕ್ಕೆ)
ದಶದಾನಗಳು [ವೀ.ಪೂ.ಪ್ರ.ರ.]
ವಿಶೇಷ ದಾನಗಳು ,,
ಮಾಹೇಶ್ವರಪೂಜೆ [ಪ್ರ.ಪ.ನೋ.]
ಆಚಾರ್ಯಪೂಜೆ ,,
ಋತ್ವಿಕ್ ಸನ್ಮಾನ ,,

ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಶಾಂತಿ

ಸೂರ್ಯ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ನವಗ್ರಹ, ದಿಗೀಶ, ಋತ್ವಿಗ್ವರಣ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾದಿ ಕಲಶಗಳು.

ಶಿವಾಲಯೋ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ—ಪುಣ್ಯಾಹ, ನಾಂದಿ,

ಕುಂಭಗಳು ೧೧, ೧೦೧, ಅಥವಾ ೧೦೦೦೧ ವರುಣಾದಿ ಕಲಶಗಳು.

ಪರ್ಜನ್ಯಜಪ—ವರುಣಕಲಶ, ವರುಣಜಪ, ಹೋಮಾದಿಗಳು.

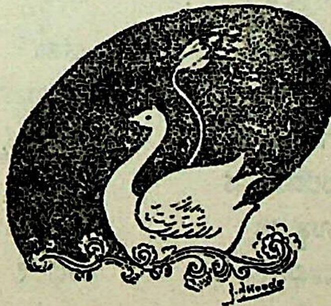
ಗ್ರಾಮಶಾಂತಿ—೧೧ ಕುಂಭಗಳು, ವಾಸ್ತು (ಪ್ರಧಾನ) ಪ್ರತಿಮೆ, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ನವಗ್ರಹಹೋಮ.

೪. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಪ್ರಕರಣ

ಷಟ್ಕಲಶಗಳು, ಹೋಮ, ಅಭಿಷೇಕ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳು, ಪಟ್ಟಬಂಧನ, ದಂಡ-ಕಮಂಡಲು ಇತ್ಯಾದಿ.

೫. ಉಪಾಸನಾಪ್ರಕರಣ

ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೧	೧೧	ಸುಮುಹೂರ್ತಮಸ್ತು	ಮುಹೂರ್ತೋಽಸ್ತು
೩	೧	ಅನುಗೃಹ್ಣಾಮಃ	ಅನುಗೃಹ್ಣೀಮಃ
೩	೪	ಸಾಕ್ವಾತ	ಸಾಕ್ಷತ
೩	೧೩	ಮಾಾಗನ್ಮ	ಮಾಗನ್ಮ
೪	೮	ತಿಷ್ಮನ್ನಿ	ತಿಷ್ಮನಿ
೪	೯	ತ್ವಾಪ್ರಾಪನ್ನ	ತ್ವಾಪ್ರಾಪನ್ನ
೪	೧೧	ಶೀರಯಾನ್	ಶೀರಯನ್
೫	೪	ಣಾತ್ಚ	ಣಾಶ್ಚ
೫	೭	ಶ್ಚಪರೇ	ಶ್ಚಾಪರೇ
೬	೧೫	ಉಧ್ರಿಯ	ಉದ್ಧ್ರಿಯ
೬	೧೭	ಸ್ಮಾನ್ಮ್ಯೋ	ಸ್ಮಾನ್ಮ್ಯೋ
೭	೨	ಜತ್ತೈಶ್ಚಿ	ಜತ್ತೈಶ್ಚಿ
೭	೮	ಶಂಚತು	ಚತು
೭	೧೦	ಕುಂಭಾ್	ಕುಂಭಾವಿಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ
೧೧	೧	ಗುಣ್ಮಾಕ	ಗುಣಾತ್ಮಕ
೧೨	೨	ವರದೊಭವ	ವ್ಯಾಪ್ತೋಭವ। ವರದೋಭವ
೧೩	೪	ಉತ್ತರಃ	ಉತ್ತರತಃ
೧೭	೧೧	ಸಾಧಕೇ	ಸಾಧಿಕೇ
೨೨	೩	ತದ್ಪಟ್ಕೆ	ತದ್ಪಟ್ಕೆ
೩೮	೧೩	ತೋಽಕಾರಃ	ತೋಽಹಂಕಾರಃ

೪೧	೫	ಯೂಪಸ್ಥಾನಾತ್ಮ	ಯೂಪಸ್ಥಾತ್ಮ
೪೩	೧೯	ತತೋವಹ್ನಿಃ ಹ್ಯೆಂ	ತತೋ ಹ್ಯೆಂ
೪೬	೬	ಕ್ಷಾರಸೂತ್ರ	ರಕ್ಷಾಸೂತ್ರ
೪೭	೧೧	ರಿಕ್ಷೇ	ರಿಕ್ಷೇ
೫೨	೧೯	ಮಾವೋ	ಮಾವೋ॑
೫೨	೨೨	ಉದ್ಧೃತಾಸಿ	ಉ॒ದ್ಧೃ॑ತಾಸಿ
೬೪	೨೦	ವಾಸ್ತು ಪುರುಷನನ್ನು	ವಾಸ್ತು ಹೋಮಾನಂತರ
೬೪	೨೦	ರಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ	ರಾದಿದಂಡಕ್ಕೆ
೬೬	೭	ವಾಸ್ತುಂವ್ರೀಹಿ	ವ್ರೀಹಿತ್ಯಣ್ಯೈಃ
೭೧	೧೧	ಗ್ನಿಶ್ಚ	ಗ್ನಿ॑ಶ್ಚ
೭೧	೧೧	ಧಾ॑ರಯತೇ	ಧಾ॑ರಯತಾಂ
೮೩	೨೦	ವಿಚ್ಛ	ಮಿಚ್ಛ
೯೦	೧೦	ವಶೀ	ಜಹಿ
೯೪	೧೪	ಶ॒ಂಭೋ	ಶ॒ಂಭೂ
೯೪	೧೪	ಷತ್	ಷಃ
೯೪	೧೬	ಕೇ॑ನ	ತೇ॑ನ
೧೦೫	೭	ಕಸ್ಮಾ᳚ನ್	ಕಸ್ಮಾ᳚ತ್
೧೦೬	೩	ಗಾಯತ್ರಾ॑	ಗಾತ್ರಾ॑
೧೦೬	೩	ನಿಹಿ॑ತ	ನಿಹ॑ತ
೧೧೧	೨	ಯಚ್ಛಶಿ	ಯಚ್ಛ
೧೧೪	೧	ಪಚ್ಛನ್	ಗಚ್ಛನ್
,,	೧೬	ಮಿಷ್ಣೋಃ	ವಿಷ್ಣೋಃ

೧೪೦	೭	ದೀಪ್ತ	ಧೀಷ್ವ
೧೪೧	೧೩	ರ್ಪಿಪ್ರಾಣಾ	ವಿಪ್ರಾಣಾಂ
೧೪೪	೧೫	ಳೋಕ	ಳೋದಕ
೧೭೨	೩	ದ್ಯಾವ್ದ್ಯಾವ	ದ್ವೇದ್ವೇ
೧೭೪	೧೯	ಧ್ವಜಸ್ಯ	ಧ್ವಜಂ
೨೧೧	೫	ಗಳಷ್ಕೈಃ	ಗಳಘೋಷೈಃ
೨೧೫	೫	ಮೃಣಯಾ	ಮೃಣ್ಮಯಾ
೨೩೭	೯	ರಥಸ್ಯ	ರಥಂ
೨೪೦	೧೮	ವಿಸಿಸ್ಮಿತಃ	ವಿಸ್ಮಿತಃ
೨೪೦	೨೧	ಅವತಸ್ಥಿತಂ	ಅವಸ್ಥಿತಂ
೨೫೧	೧೭	ತಂ ಗತ್ವೇನ	ತದಂಗತ್ವೇನ
೨೬೫	೨೧	ಹೇಮಂ	ಹೇಮ
೨೮೮	೧	ನಕ್ಷತ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ನಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. (ಶುದ್ಧ ಪಾಠ)	
೩೦೪	೧೩	ವಾಸ್ತೇ	ವಾಸ್ತೋ
೩೦೯	೭	ಆಪೋ....ಡಾಪೋ	ಆಪೋನ್ನಮಾಪೋಽಮೃತಮಾಪಃ
೩೨೭	೧೬	ನಿವಸ್ವನ್ಯತಮ	ನೀವಸ್ವಮೃತ
೩೩೩	೧೩	ಪ್ರಜಾಃಪ್ರಜಾಃ	ಪ್ರಜಾಃ
,,	೫	ವಿತ್ವಾಯ	ವಿಶ್ವಾಯುಃ
,,	೬	ಸವಾಯು	ಸರ್ವಾಯು
,,	೨೦	ಪಂಚಾಶತಾ	ಪಂಚಾ
೩೩೫	೧೪	ನಾನು	ನಾಮ
೩೩೬	೧೮	ಸ್ವೀಕಾದಿನಾ	ಸ್ವೀಕಾರಾದಿನಾ
೩೫೩	೧	ಅಥೋಪಾಸಃ	ಅಥೋಪಾಸಕಃ
೩೫೭	೨೨	ರಕ್ಷಾರ್ಥಮೇಚ	ರಕ್ಷಾರ್ಥಮೇವಚ
೪೬೨	೯	ವಶ್ತ್ರಾ	ವಸ್ತ್ರಾ

ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ ಅವರು ರಾಜನಿವಾಸ್, ಪಾಂಡುಚೆರಿ
ಲೆ|| ಗೌವರ್ನರ್ ೨೨–೧೧–೧೯೬೮

"ಸಕಲ ಜೀವಾವಳಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವರು ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರು" ಎಂಬ ಶರಣವಾಣಿಗೆ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನವು" ಸಾಕ್ಷಿ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಣದ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ವೀರಶೈವವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾವರ ದೇವತೋಪಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ. ಹಿಮವತ್ಕೇದಾರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರಾಧನೆಯೂ ಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ, ಎಡೆಯೂರು, ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೂ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರತೀಕಾರಾಧನೆಯೂ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಆರ್ಷಿಯಿಂದ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವಶ್ರುತ.

ಪ್ರಕೃತ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ 'ವೀರಶೈವಾಗಮ' ಮತ್ತು 'ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಆಗಮಿಕ ಕ್ರಿಯಾಪರಿಣತರಾಗಿರುವ ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್ ವೇ|| ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ವೀರಶೈವಾಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಮಹೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಮಹಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜವೂ ಆದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ ವಿಧಾನಸೌಧ
ವಿದ್ಯಾ ಸಚಿವರು ೨೭-೫-೧೯೬೮

ವೀರಶೈವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿ, ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡುವ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳು, ಉತ್ಸವಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಆಗಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ. ವೀರಶೈವಾಗಮ ಶಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಗ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಆರಾಧ್ಯರು ಬರೆದು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರಲ್ಲದೆ ವೈದಿಕಾಗಮಿಕ ವಿಭಾಗಗಲ್ಲಿಯೂ ನುರಿತವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಷ॥ ಬ್ರ॥ ಪಟ್ಟಾಧ್ಯಕ್ಷ ಗಿರಿಯಾಪುರ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ೧೨-೪-೧೯೬೭

ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರೂ ಆತ್ಮೀಯರೂ ಆದ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇ॥ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರಿಗೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದಗಳು.

ನೀವು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮಿಸಿ ವಿಶ್ವದ ಮಾನವಕೋಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸುಖಶಾಂತಿಸಮೃದ್ಧಿಗಳು ಲಭಿಸಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೇದಾಗಮ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ 'ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನ' ಎಂಬ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಚಾರಪರಿಪ್ಲುತವಾದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ

ಈ ಕೃತಿಯು ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲಾನುಗುಣವಾದ ಸ್ವಾನುಭವ, ಲೋಕಾನುಭವ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಸೌಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕ ಪದ್ಧತಿವಿಡಿದು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಗಳು ವೈದಿಕಾಗಮಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಪರ ವಿವೇಕಿಗಳು ಗುರ್ತಿಸಿ ಆದರಿಸಲರ್ಹವಾದ ಸತ್ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಿದು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ನಲ್ವರಕೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬೆಳಗಲಿ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಪ್ರ. ಡಾ|| ಶಿವಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ
೨೫–೧೧–೧೯೭೮

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇ|| ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ವಿದ್ಯಾಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು. ವೈದಿಕ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶರಣತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಠೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿ. ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಆಗಮಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ' ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗ ರತ್ನ ' ನಿದರ್ಶನ.

ವೀರಶೈವಾಗಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಭಾಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಇಂಥ ಗ್ರಂಥದ ಕೊರತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ವೀರಶೈವಾಗಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಹಲವಾರು ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಕೆಲಕೆಲವು ಪುರೋಹಿತರ ಕೈಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಅದು ಕಲುಷಿತವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರಮಪಡಿಸಿ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ವಿಚಾರ ಪರಿಪ್ಲುತವಾದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಾಧಾರಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವಾಗಮದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ವೀರಶೈವ ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕರ ಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಂಥದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅನುಬಂಧಗಳು, ಮಂಡಲಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆನಿಸಿವೆ.

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ವೀರಶೈವಾಗಮ ತರಗತಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತ ಆರಾಧ್ಯರು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ನೇಮಿತರಾಗಿ ಈ ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಗಮಶಾಖೆಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಬಂಧುಗಳು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೀ ಆರಾಧ್ಯರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವರೆಂದೂ ದಯಾಮಯನಾದ ಪರಶಿವನು ಇವರಿಗೆ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಇವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಲೆಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಆಯುರ್ವೇದಾಚಾರ್ಯ, ವೈದ್ಯ'ಮಾರ್ತಾಂಡ
ಷ|| ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಮುತ್ತಿನಕಂತೆ ಮಠ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ೧೦–೧೧–೧೯೬೮

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನವನ್ನು ಆ ಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿರುವೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಮುಂತಾದ ಐದು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇದ್ದು ವೀರಶೈವಾಗಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಗ ವಿಧಾನವು ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತ

ಆರಾಧ್ಯರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ವೀರಶೈವರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೂ ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವಾಗಮ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಳಾಪ್ರಪೂರ್ಣ, ಸರ್ವದರ್ಶನ ತೀರ್ಥ ಬಳ್ಳಾರಿ
ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೈ. ನಾಗೇಶಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ೬-೭-೧೯೬೪

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಗಳಾದ ಇವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಸುಪರಿಚಿತರು. ಇವರ ಬಹುಮುಖವಾದ ಪರಿಶ್ರಮ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯು ವಿದ್ವಜ್ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು. ಸದ್ಯಃ ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗ ರತ್ನ" ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥವು ಇವರ ಬಹು ವರ್ಷಗಳ ಆಗಮಿಕ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವು.

ಶ್ರೀಯುತರು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಿರುವುದು ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯ ಸಾಧಕವಾದ ಅರ್ಚನ-ಅರ್ಪಣ-ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗೋಪಾಸನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತರ ದೇವತಾರ್ಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲದೆ ಕಾಯಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೀರಶೈವರಾದ ಆಗಮಿಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ಆಗಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಈ ಉದ್ಗ್ರಂಥವು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವುದೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ.

ಜಗದ್ಗುರು ಪಟ್ಟದ ಸುತ್ತೂರು ವೀರಸಿಂಹಾಸನ ಮಠ
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರಿ ರಾಜೇಂದ್ರಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ೨೭-೧೧-೧೯೭೮

ವೀರಶೈವ ಆಚಾರ್ಯರು ಲಿಂಗೋದ್ಭವರೆನಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವಸಾಧಕರೆನಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರೂ ಸಹ ಸ್ಥಾವರ ಲಿಂಗಗಳ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಾಗಿ "ತೇ ವೀರಶೈವಾ ಲೋಕಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಕ್ಷೇಮಾಭಿಲಾಷಿಣಃ" (ಕ್ರಿಯಾಸಾರ ಉ. ೧.೧೫೧) ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ "ಸಕಲ ಜೀವಾವಳಿಗೆ ಲೇಸನೇ ಬಯಸುವ" ವೀರಶೈವನು ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಇಡೀ ಮಾನವ ಲೋಕವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುವ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಆತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಮೂರ್ತಿಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಲೋಗರಿಗಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ವಿಭೀಷಣನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿರುವ ಕಥಾನಕ ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ.

ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರವು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪೂಜಾದಿ ಶಿಕ್ಷಣಭಾಗವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಈಚೆಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಸಾರ ಎಂಬ ಆಗಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಜರಾಯ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಆಗಮವಿದ್ಯಾ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಗಮಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಖೆಗಳು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಗಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಶಾಖೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮುಖ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಮ್" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇ|| ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ರಚಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ವಿ. ಕೌಜಲಗಿಯವರು

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಮುಜರಾಯಿ ಶಾಖೆಯ ಸಚಿವರು

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಾಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಮುದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುಜರಾಯ್ ಶಾಖೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ "ಅಗಮ ವಿದ್ಯಾಸಲಹಾಸಮಿತಿ"ಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಶೈವ, ವೀರಶೈವ, ವೈಖಾನಸ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಸಾರ ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಇದೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಗಮ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಶಾಖೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪಠ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಜ್ಞ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ನೆರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ಆರಾಧ್ಯರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರ ರೂಪವಾದ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಮ್" ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಆಸ್ತಿಕ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಉತ್ಸವ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುವುದು ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳು ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಮುಜರಾಯಿ ಶಾಖೆಯೂ ಇತ್ತ ಕಡೆ ಗಮನವಿತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿದೆ.

———

ವಿದ್ಯಾವಿಭೂಷಣ ಶ್ರೀ ಓ. ಎನ್. ಲಿಂಗಣ್ಣಯ್ಯ, ಬಿ.ಎ., (ಆನರ್ಸ್)

ಭಾರತದ ಮತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವೈದಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೈದಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವವು "ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕ"ವೆನಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ "ವೈದಿಕ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನ"ವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಈಕಡೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಜನರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಲ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ "ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನಮ್" ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಾಗಲಿ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಆರಾಧ್ಯರ ಇಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಬರಲಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ ಸೋಮಯಾಜೀ ಮೈಸೂರು
ಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಃ ೩೦-೯-೧೯೭೮

ನೈಕಾಗಮಗ್ರಂಥಾನಾಂ ಪರಿಶೀಲನೇನ ಸಮಾಸಾದಿತಂ ವೈದಗ್ಧ್ಯಂ ಶ್ರೀ ವಿಶೇಷಂ ವೀರಶೈವಾಗಮ ಪ್ರಯೋಗರತ್ನನಾಮ್ನಾ ಗ್ರಂಥೇನ ಪ್ರಕಟ್ಯ ಕಾರ್ಷ್ಣುಃ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯಮಹೋದಯಾಃ

ಸಂಸಾರೇ ಪುರುಷಾಃ ಸಂತಃ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಚತುಷ್ಟಯಮ್ ।
ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದೇವತಾನಾಂ ಸಮ್ಯಗಾರಾಧನಂತ್ವಿಹ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತವದ್ವಿಶೇಷತಃ ವೀರಶೈವಾನಾಂ ತತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮನುಸೃತ್ಯ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಾಧನೀಭೂತಾರಾಧನಾನುಷ್ಠಾನೋಪಯೋಗಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟನೇನ ಕೃತಜನೋಪಕೃತೀನಾಂ ಶ್ರೀ ಆರಾಧ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಯತ್ನಃ ಅತೀವಾಭಿನಂದನಾರ್ಹಃ ಇತಿ ಶಮ್.

ಈ ಹೊತ್ತಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮಹೋತ್ಸವ, ಶಾಂತಿ, ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಉಪಾಸನ ಎಂಬ ಐದು ಪ್ರಕರಣಗಳಿವೆ.

ಮೊದಲ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ, ಭಕ್ತಿಪ್ರಚೋದನೆಗಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ, ಸ್ಕಂದ, ವೀರಭದ್ರ, ವೃಷಭ, ಮಾರುತಿ, ವಿಷ್ಣು, ನಾಗ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ತುಲಸಿ, ತಟಾಕ, ಕೂಪ, ವನ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾ[illegible]ತಿಷ್ಠೆಗಳೂ ;

ಮಹೋತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಿ[illegible]ಲ್ಯಾಣ, ರಥೋತ್ಸವ, ದಕ್ಷಯಾಗ, ಶಿವಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಉತ್ಸವಕ್ರಮಗಳೂ; ನವರಾತ್ರಿ, ಕೃತ್ತಿಕೋತ್ಸವ, ಧನುರ್ಮಾಸ, ಶಿವರಾತ್ರಿಪೂಜಾಕಲ್ಪಗಳೂ ;

ಶಾಂತಿಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿರುವ ವಿನಾಯಕ, ಗೋಮುಖಪ್ರಸವ, ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ ಶಾಂತಿಗಳೂ; ಉಗ್ರರಥ, ಭೀಮರಥ, ಸಹಸ್ರಚಂದ್ರದರ್ಶನ, ಶತಾಭಿಷೇಚನ, ಪರ್ಜನ್ಯಜಪ, ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ, ಗ್ರಾಮಶಾಂತಿ ಮುಂತಾದಕ್ರಮಗಳೂ ;

ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಧರ್ಮಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಎಸಗುವ ಜಗದ್ಗುರು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ನಿರಾಭಾರಿ ಜಂಗಮಾಧಿಕಾರ, ಚರ-ಸ್ಥಿರ ವಿವೇಕ, ಮಹಾಪಾದಪೂಜಾ, ಅನುಗ್ರಹಾದಿ ವಿಧಿಗಳೂ ;

ಉಪಾಸನಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗೃಹಸ್ಥರು ಅಂದಂದಿಗೆ ಎಸಗುವ ವಿವಿಧ ದೇವ[illegible]ಜಾದಿ ಕಲ್ಪಗಳೂ ಸಹ ವೈದಿಕಾಗಮ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಕ್ರಮ[illegible] ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳ ವಿಸ್ತೃ[illegible] ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧದೊಡನೆ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ಮಹಾಗ್ರಂಥವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯ ಇರತಕ್ಕುದು.